

# AÜSBD

Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi  
Anadolu University Journal of Social Sciences

## Kamu Diplomasisi: Uluslararası İlişkiler Bağlamında AB Uygulamaları Özel Sayısı

Özel Sayı Editörü

Doç. Dr. Erhan AKDEMİR

Cilt: 24 Sayı: Özel Sayı Yıl: 2024

e-ISSN: 2667-8683

**Sahibi: Anadolu Üniversitesi adına Rektör Prof. Dr. Kemal ŞENOCAK**  
Owner: On behalf of Anadolu University, Rector Prof. Dr. Kemal ŞENOCAK

Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi (AÜSBD) yayın hayatına 2001’de yılda iki sayı ile başlamış, 2012 itibarıyla Mart, Haziran, Eylül ve Aralık aylarında olmak üzere yılda 4 defa yayınlanan ve TÜBİTAK-ULAKBİM Sosyal Bilimler Veri Tabanında taranan uluslararası hakemli statüsünde olan bir dergidir. AÜSBD ayrıca; EBSCOhost Academic Search Complete, Index Copernicus gibi uluslararası indekslerin yanı sıra Sobiad atf dizinininde de yer almaktadır.

Derginin Yayın dili Türkçe ve İngilizce olup, “araştırma makalesi”, “derleme”, “editöre mektup” ve “kitap incelemesi” türünden metinleri, yazım kurallarına uygun hazırlanmış olması koşuluyla değerlendirmeye kabul eder. Değerlendirilmek üzere dergimize gönderilen metinlerin, daha önce yayınlanmamış, yayınlanmak üzere kabul edilmemiş ve yayınlanmak için değerlendirilme sürecinde olmaması gerekir. Değerlendirme sürecinde olan ve yayınlanan eserlerin sorumluluğu tümüyle yazar(lar)a aittir.

AÜSBD 2019 yılı 1. sayısına kadar hem basılı hem çevrimiçi olarak yayınlanmıştır. 2019 yılı 2. sayısından itibaren ise çevrimiçi olarak yayınlanmaktadır. Değerlendirme süreci, elektronik ortamda çift-kör hakem değerlemesi (double-blind) yöntemiyle yürütülür. Dergimiz iktisat, işletme, maliye, sosyal politika ve çalışma ilişkileri, kamu yönetimi, siyaset bilimi ve uluslararası ilişkiler, davranış bilimleri, hukuk, tarih, sanat tarihi, arkeoloji, Türk dili ve edebiyatı, sosyoloji, felsefe, açık ve uzaktan öğrenme, iletişim bilimleri alanlarındaki bilimsel eserleri yayınlar.

Anadolu University Journal of Social Sciences (AUJSS) is an international peer-reviewed journal that started its publication life in 2001 with two issues per year, and as of 2012 published four times a year in March, June, September and December and is indexed in TÜBİTAK-ULAKBİM Social Sciences Database. AUJSS is also included in international indexes such as EBSCOhost Academic Search Complete, Index Copernicus and as well as in Sobiad citation index.

The journal's publication language is Turkish and English, and it accepts manuscripts such as "research article", "review", "letter to the editor" and "book review", provided that they are prepared in accordance with the guidelines of the journal. Manuscripts submitted to our journal for evaluation should not have been previously published, accepted for publication, and not in the process of being evaluation for publication. The responsibility of the manuscripts that are in the process of evaluation and the published articles belongs to the author(s).

AUJSS was published both in print and online until the first issue of 2019. Since the 2nd issue of 2019, our journal has been published online only. The evaluation process is conducted electronically by double-blind peer-review method. Our journal publishes scientific articles in the fields of economics, business, finance, social policy and labor relations, public administration, political science and international relations, behavioral sciences, law, history, art history, archeology, Turkish language and literature, sociology, philosophy, open and distance learning, communication sciences.

AÜSBD’de yayımlanan tüm eserlerin yayın hakkı Anadolu Üniversitesi’ne aittir.  
Anadolu University holds the copyright of all published material that appear in AÜSBD.

Yazışma Adresi / Address: Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Dergisi  
Yunusemre Kampusü 26470 Tepebaşı - ESKİŞEHİR  
e-mail: sosbilder@anadolu.edu.tr  
web: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ausbd>

Bu eser Creative Commons Atıf-Gayri Ticari 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.



Editör / Editor

**Saime ÖNCE**

Anadolu Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

26470 Eskişehir - Türkiye

Tel/Phone: +90 222 335 05 80 dahili/ext: 6501-6510

e-posta/e-mail: sonce@anadolu.edu.tr

Özel Sayı Editörü / Editor of Special Issue

**Erhan AKDEMİR**

Anadolu Üniversitesi İktisat Fakültesi

26470 Eskişehir - Türkiye

Tel/Phone: +90 222 335 05 80 dahili/ext: 2628

e-posta/e-mail: erhanakdemir@anadolu.edu.tr

Teknik Editör / Technical Editor

**Gülgün BULUT**

Anadolu Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

26470 Eskişehir - Türkiye

Tel/Phone: +90 222 335 05 80 dahili/ext: 6501-6513

e-posta/e-mail: gbulut@anadolu.edu.tr



### Yayın Kurulu / Editorial Board

- Ayşegül Asuman AKDOĞAN** (Erciyes Üniversitesi)  
**Abdullah YALAMAN** (Eskişehir Osmangazi Üniversitesi)  
**Bayram Zafer ERDOĞAN** (Anadolu Üniversitesi)  
**Ender GEREDE** (Eskişehir Teknik Üniversitesi)  
**Evrin GENÇ KUMTEPE** (Anadolu Üniversitesi)  
**Mehmet FIRAT** (Anadolu Üniversitesi)  
**Yavuz AKBULUT** (Anadolu Üniversitesi)

### Alan Editörleri / Field Editors

- Aras BOZKURT** (Anadolu Üniversitesi)  
**Aziz Arman KARAGÜL** (Anadolu Üniversitesi)  
**Baki DUY** (Anadolu Üniversitesi)  
**Banu UÇKAN HEKİMLER** (Anadolu Üniversitesi)  
**Bedia Yelda OLCAY UÇKAN** (Anadolu Üniversitesi)  
**Demet KURTOĞLU TAŞDELEN** (Anadolu Üniversitesi)  
**Erkan YÜKSEL** (Anadolu Üniversitesi)  
**Fatma Zeynep ÖZATA** (Anadolu Üniversitesi)  
**Ferîştah ALANYALI** (Anadolu Üniversitesi)  
**Fikret ÇELİK** (Anadolu Üniversitesi)  
**Hakan SEZEREL** (Anadolu Üniversitesi)  
**Mustafa ÖZER** (Anadolu Üniversitesi)  
**Mustafa Erkan ÜYÜMEZ** (Anadolu Üniversitesi)  
**Meltem ERDOĞAN** (Anadolu Üniversitesi)  
**Mesude Canan ÖZTÜRK** (Anadolu Üniversitesi)  
**Özlem OKTAL** (Anadolu Üniversitesi)  
**Selim YILDIRIM** (Anadolu Üniversitesi)  
**Temmuz GÖNÇ ŞAVRAN** (Anadolu Üniversitesi)  
**Tolga AKKAYA** (Anadolu Üniversitesi)

### Dil Editörleri / Language Editor

- Hülya PİLANCI** (Anadolu Üniversitesi)  
**Özlem UZUN** (Anadolu Üniversitesi)

### Görsel Tasarım ve Dizgi / Graphic Design & Typeset

- Gülgün BULUT** (Anadolu Üniversitesi)



## Danışma Kurulu / Advisory Board

**A. İlhan ORAL** - Anadolu Üniversitesi

**Abdülkadir GÜRER** - Ankara Üniversitesi

**Ahmet KALENDER** - Selçuk Üniversitesi

**Ahmet MAKAL** - Ankara Üniversitesi

**Ali ALAGÖZ** - Selçuk Üniversitesi

**Aysu MUTLUTÜRK** - Anadolu Üniversitesi

**Bülent AÇMA** - Anadolu Üniversitesi

**C. Hakan AYDIN** - Anadolu Üniversitesi

**C. Hakan KAĞNICIOĞLU** - Anadolu Üniversitesi

**Canatay HACIKÖYLÜ** - Anadolu Üniversitesi

**Costas ANDRIOPOULOS** - University of London

**Deniz GÜLER** - SUNY-Oneonta

**Deniz KAĞNICIOĞLU** - Anadolu Üniversitesi

**Deniz TAŞCI** - Anadolu Üniversitesi

**Ergün KAYA** - Anadolu Üniversitesi

**Erinç YELDAN** - Bilkent Üniversitesi

**Erol ALTINSAPAN** - Anadolu Üniversitesi

**Erol KUTLU** - Anadolu Üniversitesi

**Eser KORTANOĞLU** - Anadolu Üniversitesi

**Fatih TEMİZEL** - Anadolu Üniversitesi

**Fuat GÜLLÜPİNAR** - Anadolu Üniversitesi

**Gökçe YÜKSEK** - Anadolu Üniversitesi

**Graham GAL** - University of Massachusetts

**H. Zümrüt TONUS** - Anadolu Üniversitesi

**Hakan KARAKEHYA** - Anadolu Üniversitesi

**Halit Turgay ÖNALAN** - Anadolu Üniversitesi

**H. Rafet YÜNCÜ** - Anadolu Üniversitesi

**Hyung Jun Park** - Sung Kyun Kwan University

**Hüseyin ÖZGÜR** - Anadolu Üniversitesi

**Jeffrey JOHNSON** - St. Mary's University

**Kevin IBEH** - University of London

**Metin TOPRAK** - İstanbul Üniversitesi

**Michael BASIL** - University of Lethbridge

**Mustafa Kemal BİÇERLİ** - Anadolu Üniversitesi

**Nadir SUĞUR** - Anadolu Üniversitesi

**Nuray TOKGÖZ** - Anadolu Üniversitesi

**Onur DEMİRKAYA** - Riverside Insights

**Sameer DESHPANDE** - Griffith University

**Semra KARACAER** - Hacettepe Üniversitesi

**Seyhan ÇİL KOÇYİĞİT** - Hacı Bayram Veli Üniversitesi

**Turgay SAKIN** - İstanbul Üniversitesi

**Turgut TOK** - Pamukkale Üniversitesi

## Editörden...

Kamu diplomasisi ülkelerin dış politikalarının bir bileşeni olarak, bir ülkenin değerlerinin ve ideolojisinin yurtdışında yayılması için elverişli bir ortamın yaratılması olarak tanımlayabiliriz. Kamu diplomasisi, geleneksel diplomasinin yanında devletler arasındaki ikili ya da çok taraflı ekonomik, siyasal, sosyal ve kültürel ilişkilerin geliştirilmesinde etkili bir rol oynamaktadır. Söz konusu alanlardaki faaliyetler ise bir ülkenin başka bir ülkedeki kurum, kuruluş ve topluluklarını hedef almaktadır. Bunun temel nedeni ise, ülke dış politika çıkarlarının savunulmasını, geliştirilmesini ya da en azından ilgili ülkenin çıkarlarına karşı oluşabilecek tutum ve davranışların önüne geçebilmeyi sağlamaktır. Bu anlamda kamu diplomasisinin amacı, diğer ülkelerin toplumlarıyla iletişim kurmaktır. Literatürde kamu diplomasisi alanında yazılan oldukça fazla akademik çalışma bulunmakla birlikte bu çalışmaların konularına bakıldığında büyük bir kısmının, genel anlamda kamu diplomasinin ne olduğu ve Türkiye'nin kamu diplomasisini uygulayışı perspektifinden yazılmış olduğu, birçoğunun da medya ve iletişim boyutuyla hazırlanmış olduğu görülmektedir. Ancak, Avrupa Birliği (AB) ve Birliğe üye ülkelerin kamu diplomasisi çalışmalarının uluslararası ilişkiler disiplini bakış açısıyla karşılaştırmalı analizini ortaya koyan çalışmalar yetersizdir. Bu itibarla, bu özel sayı gerek AB ve Birlik Üyesi Ülkelerin uluslararası ilişkiler bağlamında gerçekleştirmiş oldukları kamu diplomasisi uygulamalarına yönelik çalışmaların analiz edilmesine gerekse de bu alanda akademik literatürdeki boşluğun kapatılmasına, iyi uygulamaların ortaya çıkartılmasına ve karar vericilere yol gösterilmesine olanak sağlayan bir yayın olmuştur.

Özel sayımız kapsamında AB ve AB üyesi ülkenin kamu diplomasisi uygulamaları çeşitli üniversitelerden akademisyenler tarafından incelenmiştir.

Bu özel sayımızın ilk çalışması Fulya Aksu tarafından kaleme alınmıştır. AB ve üyesi ülkelerin kamu diplomasisi uygulamalarını konu edinen bu özel sayı bu çerçevede kamu diplomasisi kavramını okuyucuya tanıtır niteliktedir. Bu kapsamda çalışma kamu diplomasisinin tarihsel gelişimini, teorik temellerini ve mevcut uygulamalarını incelemiş, kamu diplomasisinin nasıl kavramsallaştırıldığını açıklamıştır. Makale ayrıca, ulusların kamu diplomasisi stratejilerini neden ve nasıl uyguladıklarına da açıklık getirmiştir.

“Avrupa Birliği’nin Kamu Diplomasisi Odaklı İletişim Stratejisi: ‘Europe Direct’ ve ‘Europe House’ Üzerine Bir İnceleme” başlıklı makale, Birliğin kamu diplomasisi uygulamaları açısından özgün bir analiz içermektedir. Çalışmada Avrupa Komisyonu’nun hem üye ülke hem de aday ülke kamuoylarına yönelik yürüttüğü iletişim stratejisi kapsamlı şekilde incelenmiştir. Bu kapsamda AB üye ülkelerde bulunan Doğrudan Avrupa (Europe Direct) Merkezleri ile aday ülkelerde bulunan AB Bilgi Merkezleri yeni adıyla Avrupa Evi (Europe House) doküman analizi tekniği kullanılarak analiz edilmiştir. Çalışmada ayrıca AB’nin, kamu diplomasisi bağlamında araştırdığı Europe Direct ve Europe House’ların Birliğin yumuşak gücüne katkı sağlayacak şekilde yapılandırılmış olduğu tezi de savunulmuştur.

Özel sayımızda AB’nin kamu diplomasisi uygulamalarının incelendiği bir diğer çalışma “Avrupa Birliği’nde Diplomasinin Bilim ve Teknoloji Tabanlı Dönüşümü: Bilim Diplomasisi ve Dijital Diplomasisi” başlıklı çalışmadır. Rabia Taş’ın kaleme aldığı bu çalışmada AB’nin kamu diplomasisi uygulamaları özellikle bilim diplomasisi ve dijital diplomasisi çerçevesinde analiz edilmiştir. Birliğin, bilim diplomasisini araştırma ve inovasyon alanında uluslararası iş birliğini teşvik etmek ve devletler arasındaki ilişkileri güçlendirmek için nasıl bir araç olarak kullandığı çalışma içerisinde analiz edilmiştir. Dijital diplomasinin AB’nin dış politika itibarını arttırmak için bir araç olarak gördüğü savı da çalışmanın ana temalarından birisidir.

Hilal Zorba Bayraktar, Hollanda’nın kamu diplomasisi bağlamında kültürel diplomasisini inceleyerek literatürde bu anlamdaki ilk çalışmaya imza atmıştır. Bayraktar, Hollanda’nın kültürel diplomasi faaliyetlerini söz konusu ülkenin uluslararası kültür politikasını da dikkate alarak incelemiştir.

Mustafa Atatorun, “Macaristan Dış Politikasının Yönelimleri ve Kamu Diplomasisi” başlıklı çalışmasıyla, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi’nin Kamu Diplomasisi: Uluslararası İlişkiler Bağlamında AB Uygulamaları özel sayısına ve bu alandaki literatüre özgün bir katkıda bulunmuştur. Atatorun çalışmasında, Macaristan’ın dış politika yönelimleri ışığında kamu diplomasisi uygulamalarını, araçlarını ve yöntemlerini incelemiştir. Macaristan’ın kimi ve/veya kimleri, neden ve nasıl etkilemeye çalıştığı gibi soruların cevapları da çalışma içerisinde analiz edilmiştir.

Özel sayımıza bir diğer önemli katkı da T. Mesut Eren tarafından sağlanmıştır. Eren çalışmasında Avusturya’nın kısa tarihini, Almanya’ya “gönüllü” katılım sürecini, kuruluş anlaşmasına giden süreçte uyguladığı kamu diplomasisi yöntemlerine örnek olabilecek faaliyetlerini analiz etmiştir. Avusturya’nın uyguladığı etkili kamu diplomasisi yöntemlerinin neler olduğu, bu anlamda ülkenin uluslararası alandaki hedeflerine ulaşmak için kültürel diplomasiyi kamu diplomasisi çerçevesinde nasıl kullandığı çalışmanın üzerinde durduğu temel konular olmuştur.

Göknil Erbaş Doğan ise çalışmasında kamu diplomasisi yöntemlerini uluslararası ilişkilerinde etkin bir şekilde kullanan İsveç'i incelemiştir. Doğan bu çalışmasında İsveç'in kamu diplomasisi uygulamalarındaki hem çok yönlü araç ve yöntemlerini analiz etmiş hem de ülkenin kamu diplomasisi ile ilgili kurumsal yapısını incelemiştir. . Bu kapsamda İsveç'in son dönem kamu stratejisi de yazar tarafından ortaya konmuştur.

Kamu Diplomasisi: Uluslararası İlişkiler Bağlamında AB Uygulamaları özel sayısının literatüre kazandırdığı bir diğer özgün çalışma ise "Kamu Diplomasisi Aracı Olarak Uluslararası Örgütler: Lüksemburg ve AB Kurucu Üyeliği" başlıklı makaledir. Yeliz Kulalı Martin tarafından kaleme alınan bu özgün çalışma küçük devlet dış politika eğilimlerinden hareketle Lüksemburg'un AB kurucu üyeliği ve bu üyeliğin bir kamu diplomasisi aracına dönüşme nedenlerine odaklanmıştır. Çalışma, Lüksemburg'un geleneksel kamu diplomasisi faaliyetleri yanında AB'nin kamu diplomasisi faaliyetlerini de uygulamakta olduğu ve ayrıca kurucu üye olma statüsünü etkin bir kamu diplomasisi – yumuşak güç – aracı olarak kullandığı sonucuna da ulaşmıştır.

AB'nin kurucu ülkelerinden bir diğeri olan İtalya'nın kamu diplomasisi çalışmaları ve uygulamaları ise Mehlika Özlem Ultan Sönmez tarafından analiz edilmiştir. 'İtalya'nın Kamu Diplomasisinde Kültürel Diplomasi'nin Etkisi' başlıklı çalışmasıyla Sönmez, İtalya'nın kamu diplomasisini, kültürel miras, kültürel, sanatsal ve gastronomik zenginlikler üzerinden incelemiştir. Çalışmada, İtalya'nın kültürel diplomasisinin farklı alanlardaki uygulamaları ve bu uygulamaların arkasındaki stratejik söylemler ortaya konmuştur. İtalya'nın, kültürel enstitüler, eğitim ve gastro diplomasi aracılığıyla küresel düzeyde etkili bir kültürel diplomasi yürüttüğü çalışmada savunulmuştur.

Ali Resul Usul ve Aysu Mutlutürk ise kamu diplomasisinde kolektif hafızanın rolünü Avrupa hafızası, Avrupa kimliği ve Avrupa Birliği üzerinden incelemişlerdir. Ulus devletler düzeyinde kamu diplomasisi alanındaki yoğun çalışmaların aksine AB gibi ulus üstü yapıların kamu diplomasisi uygulamaları hakkındaki çalışmaların kısıtlı olduğuna vurgu yapılan çalışmada AB'nin oluşum ve genişleme sürecinde kolektif hafızaya dayalı kamu diplomasisi uygulamalarına odaklanılmıştır. Çalışmada özellikle Birliğin çok taraflılık, uzlaşma ve iş birliğini vurgulayan kamu diplomasisi uygulamalarının AB'nin ulus ötesi ortak bir geçmiş ve kimlik etrafında buluşmasına olan etkisi üzerinde durulmuştur.

Özel sayımız kapsamında literatürde büyük bir boşluğun doldurulmasına katkı yapan bir diğer çalışma ise Finlandiya'nın kamu diplomasisi uygulamalarına ilişkindir. Türkçe literatür açısından çok değerli bir çalışmaya imza atan Volkan Şeyşane makalesinde Finlandiya'nın kamu diplomasisi faaliyetlerinin, tek yönlü mesaj iletimine vurgu yapılması nedeniyle bilgi temelli kamu diplomasisi perspektifini yansıttığını savunmaktadır. Şeyşane ayrıca Fin kamu diplomasisi çerçevesinde ulus markalaşmasının boyutlarını ve içeriğini de tartışmıştır.



Özel sayımız aracılığıyla literatüre bir diğer özgün katkı da “Danimarka’nın Kamu Diplomasisi Uygulamaları” başlıklı çalışmasıyla Mustafa Yıldız tarafından gerçekleştirilmiştir. Yıldız çalışmasında Danimarka’nın dış politikasında kullanılan kamu diplomasisi araçlarının genel bir değerlendirmesini yapmıştır. Yıldız, makalesinde Danimarka’nın, geleneksel ve modern kamu diplomasisi yöntemlerini kullanarak değerler üzerine kurulu bir anlatı oluşturmayı tercih ettiğini ve bu nedenle de, ülke kültürünün veya turizm potansiyelinin ötesinde, temel değerlerine dayalı bir kamu diplomasisi uygulamaları benimsediğini savunmuştur.

Bu özel sayının hazırlanması için olanak sağlayan Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürü Prof. Dr. Saime Önce’ye, sürecin her aşamasında olağanüstü çaba gösteren ve yılmadan sabırla ve nezaketle bütün sorularıma yanıt veren Dergi Teknik Editörü Gülgün Bulut’a ve dergimizin dil kontrolünde ve dizgisinde emeği geçen tüm arkadaşlarıma çok çok teşekkür ediyorum.

Kıymetli okuyucularımıza da keyifli okumalar diliyorum...

**Doç. Dr. Erhan AKDEMİR**  
**Özel Sayı Editörü**



## İçindekiler / Contents

### **Araştırma Makalesi / Research Article**

#### **Hollanda'nın Kamu Diplomasisi Bağlamında Kültürel Diplomasi**

Cultural Diplomacy in the Context of Public Diplomacy of the Netherlands

Hilal ZORBA BAYRAKTAR ..... 1-16

### **Araştırma Makalesi / Research Article**

#### **Avusturya'nın 1945 Sonrası Kamu Diplomasisi**

Public Diplomacy of Austria After 1945

T. Mesut EREN ..... 17-32

### **Araştırma Makalesi / Research Article**

#### **İsveç'in Kamu Diplomasisi 2.0 Dönemi**

The Public Diplomacy 2.0 Era in Sweden

Göknil ERBAŞ DOĞAN ..... 33-48

### **Araştırma Makalesi / Research Article**

#### **Finlandiya'da Kamu Diplomasisi: Propagandanan Ulus Markalaşmasına**

Public Diplomacy in Finland: From Propaganda to Nation Branding

Volkan ŞEYŞANE ..... 49-72

### **Araştırma Makalesi / Research Article**

#### **Macaristan Dış Politikasının Yönelimleri ve Kamu Diplomasisi**

The Foreign Policy Orientations and The Public Diplomacy of Hungary

Mustafa ATATORUN ..... 73-92

### **Araştırma Makalesi / Research Article**

#### **İtalya'nın Kamu Diplomasisinde Kültürel Diplomasi'nin Etkisi**

The Impact of Cultural Diplomacy in Italy's Public Diplomacy

Mehlika Özlem ULTAN SÖNMEZ ..... 93-112

**Araştırma Makalesi / Research Article****Küçük Devletlerin Kamu Diplomasisi Uygulamaları: Lüksemburg ve Avrupa Birliği Kurucu Üyeliği**

Public Diplomacy Practices of Small States: Luxembourg and Founding Membership of the European Union

Yeliz KULALI MARTİN ..... 113-128

**Araştırma Makalesi / Research Article****Avrupa Birliği'nde Diplomasinin Bilim ve Teknoloji Tabanlı Dönüşümü: Bilim Diplomasisi ve Dijital Diplomasi**

Science and Technology-Based Transformation of Diplomacy in the European Union: Science Diplomacy and Digital Diplomacy

Rabia TAŞ ..... 129-146

**Derleme / Review****Kamu Diplomasisinde Kolektif Hafızanın Rolü: Avrupa Hafızası, Avrupa Kimliği ve Avrupa Birliği**

The Role of Collective Memory in Public Diplomacy: European Memory, European Identity, and the European Union

Aysu MUTLUTÜRK - Ali Resul USUL ..... 147-168

**Araştırma Makalesi / Research Article****Avrupa Birliği'nin Kamu Diplomasisi Odaklı İletişim Stratejisi: 'Europe Direct' ve 'Europe House' Üzerine Bir İnceleme**

The European Union's Public Diplomacy-Focused Communication Strategy: A Review of 'Europe Direct' and 'Europe House'

Elifnur TERZİOĞLU ..... 169-192

**Araştırma Makalesi / Research Article****Danimarka'nın Kamu Diplomasisi Uygulamaları**

Danish Public Diplomacy Practices

Mustafa YILDIZ ..... 193-210

**Araştırma Makalesi / Research Article****Kamu Diplomasisi: Kavramlar, Yaklaşımlar ve Uygulamalar**

Public Diplomacy: Concepts, Approaches and Implementation

Fulya AKSU ..... 211-230

# Hollanda'nın Kamu Diplomasisi Bağlamında Kültürel Diplomasi <sup>1</sup>

Hilal ZORBA BAYRAKTAR <sup>2</sup>

Başvuru Tarihi: 10.01.2024

Kabul Tarihi: 25.03.2024

Makale Türü: Araştırma Makalesi

## Öz

Klasik anlamda bildiğimiz, devletler ve devlet yetkilileri tarafından sürdürülen diplomasi faaliyetleri, uzunca bir süredir değişim içerisindedir. Bunun sonucunda bugün diplomasiyle ilgili yeni aktörler ve faaliyetler ortaya çıkmaya başlamıştır. Bunlardan biri olan kamu diplomasisi, hem devletler tarafından hem de diğer aktörler (birey, sivil toplum kuruluşları vb.) tarafından gerçekleştirilebilmektedir. Aslında uzun yıllardır var olan kamu diplomasisi artık kavramsallaşmaya başlamıştır. Bu hâliyle de devletlerin yumuşak güç araçlarından biri olarak görülmektedir. Kamu diplomasisi literatürde yeni kullanılan bir kavram olduğundan son dönemde bu konuda çokça çalışmaya rastlamak mümkündür. Ancak bu faaliyetleri gerçekleştiren devletler üzerinden konuyu ele aldığımızda sınırlı bir literatüre ulaşılmaktadır. Bu çalışmada, Hollanda'nın kamu diplomasi faaliyetlerinin neler olduğu ve nasıl yürütüldüğü sorusuna cevap aranmıştır. Çalışmada, nitel araştırma yöntemlerinden literatür taraması ve doküman analizi yöntemleri kullanılmıştır. Bu çalışma özellikle Türkçe literatürde bu konuda var olan boşluğu doldurmayı amaçlamıştır. Sonuç olarak, Hollanda'nın kamu diplomasisinin uzun bir geçmişe sahip olduğu görülmüştür. Ancak ABD ve İngiltere gibi ülkelerle kıyasladığımızda ilerlemesi ve gelişmesinin zaman aldığı ortaya çıkmıştır. Bununla birlikte, kültürel diplomasi faaliyetlerinin çoğunlukla gelişmekte olan ülkelerle kurulan ilişkiler aracılığıyla yürütüldüğü belirlenmiştir.

**Anahtar Kelimeler:** Hollanda, Kamu Diplomasisi, Kültürel Diplomasi, Yumuşak Güç, Diplomasi

**Atıf:** Zorba Bayraktar, H. (2024). Hollanda'nın kamu diplomasisi bağlamında kültürel diplomasi. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 24(Özel Sayı), 1-16.

<sup>1</sup> Bu çalışma etik kurul izin belgesi gerektirmemektedir.

<sup>2</sup> Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü/ University of South Wales, Doktora Sonrası Araştırmacı, hilalzorba@gmail.com, ORCID: 0000-0003-4401-2532

# Cultural Diplomacy in the Context of Public Diplomacy of the Netherlands

Hilal ZORBA BAYRAKTAR<sup>3</sup>

Submitted by: 10.01.2024

Accepted by: 25.03.2024

Article Type: Research Article

## Abstract

*Diplomacy activities carried out by states and state officials in the classical sense have been in a state of change for a long time. As a result, new actors and activities have started to emerge in diplomacy. Public diplomacy, one of these, can be carried out both by states and other actors (individuals, NGOs, etc.). In fact, public diplomacy, which has existed for many years, has now begun to be conceptualised and is seen as one of the soft power tools of states. Since public diplomacy is a new concept in the literature, it is possible to come across many studies on this subject recently. However, when we consider the issue through the states that carry out these activities, a limited literature is reached. In this study, an answer to the question of what are the public diplomacy activities of the Netherlands and how they are carried out has been sought. Thus, it has been determined that the Netherlands has carried out public diplomacy activities through cultural diplomacy. The data in the study were collected through literature review and document analysis methods. This study aims to fill the gap in the Turkish literature on this subject. As a result, it has been observed that the Netherlands' public diplomacy has a long history. However, when compared to countries such as the USA and the UK, it has taken time to progress and develop. However, it has been determined that cultural diplomacy activities are mostly carried out through relations with developing countries.*

**Keywords:** *Netherlands, Public Diplomacy, Cultural Diplomacy, Soft Power, Diplomacy*

<sup>3</sup> Kütahya Dumlupınar University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Department of Political Science and International Relations/ University of South Wales, Post-Doctoral Researcher, hilalzorba@gmail.com, ORCID: 0000-0003-4401-2532

## Giriş

Tarihsel süreçte adının henüz konulmadığı dönemlerde bile ülkeler arasında “diplomasi” faaliyetlerinin varlığından söz edilebilmektedir. Ancak başlarda bu faaliyetlerin daha çok kısa süreli ve dönemsel olarak yapıldığı, kalıcı diplomatik misyonların ortaya çıkışının ise 15.yy’da İtalyan şehir devletleriyle olduğu görülmüştür. Modern anlamda diplomasi 1648 Vestfalya Antlaşması’yla ortaya çıkmıştır. Bununla birlikte klasik diplomasi kurumsallaşması Fransa sayesinde olmuştur (Karadağ, 2022, s. 49).

Diplomasi, uluslararası ilişkilerde yaşanan anlaşmazlıkları çözümlene ihtiyacı ile ortaya çıkan bir kavramdır. Ünal Erzen, diplomasiyi kapsamı dolayısıyla hem bir sanat hem de bir ilim olarak nitelendirmektedir (2014, s. 7). Literatürde dış politika ve diplomasi görevleri konusunda kafa karışıklıkları bulunmakla birlikte, diplomasi dış politika aracı olduğu görülmektedir. Diplomasi, dışişleri bakanlıkları tarafından yürütülmekte ve devletler arasındaki ilişkilerin müzakereler aracılığıyla sürdürülmesini sağlamaktadır. Ancak modern anlamda bugünkü diplomasiye sahip olduğu konuma gelmesi için çok uzun yollardan geçmesi gerekmiştir. Nitekim bu çalışmada, diplomasiye son dönemde yaşanan değişiklikler ve ihtiyaçlar sonucunda ortaya çıkan ve yeni diplomasi anlayışının bir sonucu olan kamu diplomasi kavramının üzerinde durulacaktır. Ancak burada kamu diplomasi salt bir şekilde tek başına bir kavram olarak değil; kültürel diplomasi kavramıyla birlikte ele alınacaktır. Çünkü kültürel diplomasi, kamu diplomasisinin bir türü olarak kamu diplomasi faaliyetlerinin uygulanması hususunda etkili bir yöntemdir.

Kavram olarak kamu diplomasisinin ortaya çıkışı ve gelişmesi Amerika’da gerçekleştiğinden, literatürdeki kamu diplomasiyle ilgili çalışmaların pek çoğu ABD’nin kamu diplomasi faaliyetleriyle ilgilidir. Diplomasi alanında görece yeni olan kamu diplomasi kavramı (Karadağ, 2022; Ünal Erzen, 2014; Bjola, Cassidy ve Manor, 2019; Gonesh ve Melissen, 2005) ve özellikle ekonomik olarak belli bir seviyeye gelmiş olan ülkelerin kamu diplomasi faaliyetleriyle (Ekşi, 2018; Kamminga, 2013) ilgili literatürde son dönemde çokça çalışma bulunmaktadır. Ancak bu çalışmada ele almayı planladığımız Hollanda’nın kamu diplomasi faaliyetleriyle ilgili özellikle Türkçe literatürde neredeyse hiçbir çalışma bulunmamaktadır. Hollanda’nın kamu diplomasi faaliyetlerini incelediğimiz bu çalışmada, her ne kadar ABD’nin faaliyetleri konu itibarıyla bizi ilgilendirmese de ABD’nin Hollanda’daki kamu diplomasi faaliyetleri (Snyder, 2013; Schneider, 2003; Mehring, 2020) de Hollanda için yol gösterici olmuştur.

Hollanda’nın kamu diplomasi faaliyetleriyle ilgili yapılan araştırmalarda (Helmerts, 2016), Hollanda’nın bu politikayı daha çok kültürel diplomasi faaliyetleri aracılığıyla yürüttüğü görülmüştür. Nitekim bu konuda literatürden elde edilen çalışmalarda özellikle Türkiye ile kurulan kültürel bağlar ve Afganistan’da yürütülen kamu diplomasi faaliyetleri öne çıkmaktadır. Bu çalışmada Hollanda’nın kamu diplomasi bağlamında kültürel diplomasi faaliyetlerinin neler olduğu ve bu uygulamaların nasıl yürütüldüğü, sorularına yanıt aranmıştır. Bu sorulara kapsamlı ve anlaşılır bir cevap verebilmek adına öncelikle diplomasi kavramının geçirdiği dönüşüm ve kamu diplomasisinin ne olduğunun anlaşılması gerekmektedir. Bu nedenle ilk olarak bu kavramlar açıklanacaktır. Daha sonra Hollanda’nın kamu diplomasi adına yürüttüğü kültürel diplomasi faaliyetlerinin neler olduğu bazı ülkelerde yaptığı çalışmalar örnek gösterilerek ele alınacaktır. Bu doğrultuda Hollanda’nın kamu diplomasi faaliyetlerini hangi araçlar aracılığıyla ve nasıl yürüttüğü ortaya koyulmuş olacaktır. Sonuç olarak, Hollanda’nın kamu diplomasisinin uzun bir geçmişe sahip olduğu görülmüştür. Ancak ABD ve İngiltere gibi ülkelerle kıyasladığımızda ilerlemesi ve gelişmesinin zaman aldığı ortaya çıkmıştır. Özellikle 2021 yılından itibaren yeni bir uluslararası kültür politikası uygulamaya başlayan Hollanda’nın, pandemi döneminde bu çabalarını arttırdığı bilinmektedir. Hollanda’nın kamu diplomasi faaliyetleriyle ilgili ulaşılan örneklerde gelişmekte olan ülkelerle ilişkiler kurulduğu ve kültürel iş birliklerinin Hollanda’nın uluslararası imajını da arttırmak adına bu bölgelerde yoğunlaştığı görülmüştür.

## Diplomasi Tarihinin Dönüşümü ve Kamu Diplomasisi

Diplomasinin tarihsel dönüşümüne baktığımızda ikili diplomasiden çok taraflı diplomasiye geçişin 1919 yılında Milletler Cemiyeti'nin kuruluşuyla gerçekleştiği görülmektedir (Ekşi, 2018, s. 81). Bu tarihten sonra açık ve yeni diplomasi anlayışı gelişmeye başlamıştır. Ancak diplomasinin geçirdiği asıl dönüşüm esas olarak Soğuk Savaş sonrasında olmuştur. Tıpkı uluslararası sistemde yaşanan diğer değişiklikler gibi küreselleşmenin ve onun yarattığı yeni uluslararası sistemin etkisiyle klasik diplomasiden farklı olarak yeni tarzda bir diplomasi anlayışı gelişmeye başlamıştır.

Klasik diplomasi ve kamu diplomasisi kullandığı yöntemler ve aktörleri başta olmak üzere hedef kitlesi ve öznesi açısından birbirinden farklı yapılara sahiptir. Klasik diplomaside ikili ilişkiler devletler arasında yürütülürken, kamu diplomasisinde devletle toplum ya da toplumla toplum arasında bir etkileşim olduğu görülmektedir. Nitekim klasik diplomasi faaliyetleri devlet görevlisi diplomatlar tarafından yürütülürken, kamu diplomasisinde bu resmi görevliler dışında STK'lar, bireyler ve daha başka aktörler de görev almaktadır (Ekşi, 2018, s. 135). Bu doğrultuda hedef kitle de farklı aktörlerden oluşmaktadır. Klasik diplomaside muhatap diğer devlet iken, kamu diplomasisinde kamuoyu başta olmak üzere STK'lar ve bireyler olduğu görülmektedir. Dış politika hususunda karar verici merciler olan dışişleri bakanlıkları ve hükümet yetkilileri, kamu diplomasi faaliyetlerinin yürütülmesinde de yetkili organlardır. Ancak bu karar vericileri etkileme noktasında pek çok farklı aktör ortaya çıkmaktadır. Bunları kısaca dışişleri mensupları (büyükelçiler, elçiler ve maslahatgüzarlar), bakanlar kurulu, meclis veya senato üyeleri, siyasi parti liderleri, üst düzey kamu görevlileri, düşünce kuruluşları, ticari şirketler, ülke kamuoyları, uluslararası örgütler, lobiler ve etnik gruplar, önemli şahsiyetler, diğer ülkelerin dış politika uygulamaları ve karar vericilerin bireysel özellikleri şeklinde sıralayabiliriz (Karadağ, 2022, s. 115-142).

Kamu diplomasisi, aslında uzun yıllardır sürdürülen faaliyetlerin özellikle yirminci yüzyılın ikinci yarısı itibariyle kavramsal hale gelmesiyle ortaya çıkmıştır. Klasik diplomasi anlayışı içerisindeki faaliyetler arasında bir ayrım yaparak 1965 yılında kamu diplomasisi kavramının ortaya çıkmasını sağlayan ABD'de Tufts Üniversitesinde dekan olarak görev yapan Edmund Gullion'dur. Gullion'un yaptığı tanıma göre bir dış politika enstrümanı olarak sunulan kamu diplomasisi, ulusal kamuoyuna ek olarak uluslararası kamuoyunu da etkileme potansiyeli olan bir yapıya sahiptir. Böylece klasik diplomasi anlayışından farklı olarak toplulukların sahip oldukları fikirlerin dış politika uygulamalarında ve oluşturulmasındaki etkisi, kamu diplomasisi olarak tanımlanmıştır (Karadağ, 2022, s. 3). Kamu diplomasisi, diplomasinin "toplumsallaşması" olarak nitelendirilebilecek daha geniş bir olgunun parçasıdır (Gonesh ve Melissen, 2005, s. 4). Dışişleri bakanlıkları giderek daha fazla kamu diplomasisi uygulamaktadır. Bu bir aldatmaca değil, sürekli olarak kamu diplomasisi yapılarını, araçlarını ve içeriğini iyileştirmeleri gerekip gerekmediğini sorgulamak zorunda kaldıkları bir meseledir. Kamu diplomasisi "herkese uyan tek beden" değildir. Bununla birlikte modern kamu diplomasisi iki şeritli bir yola benzetilmiştir. Burada diplomatlar ülkelerinin dış politika çıkarları için çalışmaya devam etmektedir (Melissen, 2005, s. 22).

Sahada aktif görev yapan diplomatlar ve dışişleri bakanlıkları yeni oluşmaya başlayan diplomasi anlayışının faydalarını çok daha önceden fark etmiş ve burada kamuoyuna doğrudan ulaşmanın etkisini ortaya koymuşlardır. Bu nedenle ülkelerin ulusal kültürlerini yabancı ülkelere tanıtmaya yönelik politikalar bu dönemden itibaren uygulanmaya ve daha sonrasında ise "kültürel ilişkiler diplomasisi" olarak anılmaya başlanmıştır (İskit, 2012, s. 121). Kamu diplomasisiyle, herhangi bir toplumun isteklerinin şekillendirilmek suretiyle o toplumun ikna edilmesi durumu ortaya çıkmaktadır. Bu yöntemi en yaygın olarak kullanan ülke tabii ki kavramın oluşmasını da sağlayan Amerika olmuş ve nihayetinde Sovyetler Birliği ve komünizmin çöküşünde de bu politikaların etkisi gözlenmiştir. Karadağ (2022, s. 11), kavramın ihtiyaca yönelik olarak ortaya çıktığını ve kavramsallaştırıldığını iddia etmektedir. Ancak kamu diplomasisine duyulan ihtiyacın ülkelerin sahip olduğu ekonomik ve kültürel değerlerle doğru orantılı olduğu görülmektedir. Kamu

diplomasisi birçok farklı amaca hizmet eder. Birincil sebep ekonomik performansı artırmak olabilir, ancak daha çok ulusal kimlik inşa etmek, kısa vadeli meseleleri halletmek veya dış politikada uzun vadeli hedefleri desteklemek olabilir (Gonesh ve Melissen, 2005, s. 4). Özetle ekonomik ve kültürel manada güçlü bir alt yapıya sahip olan devletler kamu diplomasi uygulamalarında üstünlüğe sahip olacaktır. Her devletin kamu diplomasisine ihtiyacı vardır, ancak bu politikanın başarıya ulaşması ülkenin sahip olduğu güç ile doğru orantılı olarak değişmektedir. Karadağ (2022, s. 25), kamu diplomasisini “*Bir devletin, uluslararası ortamda dış politikasının icrasında kullandığı resmi diplomatik kanallara ilave olarak birey, grup, şirket vb. unsurlarını devreye sokarak hedef topluluğu ve karar vericilerini olumlu şekilde etkilemek suretiyle kendi milli çıkarlarını sağlaması faaliyetlerinin bütünüdür.*” şeklinde tanımlamaktadır. Ekşi (2018, s. 10) ise, kamu diplomasisini kamuoyu odaklı ve sivil topluma dayanan aynı zamanda bunu yumuşak gücü kullanarak yapan yeni bir diplomasi çeşidi şeklinde tanımlamaktadır. Aslında kamu diplomasisi, ülke içindeki aktörleri içeren çok paydaşlı bir girişimdir. Kamu diplomasisi geleneksel olarak yabancı izleyicilere, yurtdışındakilerin zihinlerini fethetmeye ve sonuç olarak yurtdışında devletin yumuşak gücünü artırmaya yöneliktir. Bununla birlikte, yeni kamu diplomasisinin, iç kamu işleri için daha önemli bir rolü kapsadığı düşünülmektedir (Gonesh ve Melissen, 2005, s. 7). Melissen ise yeni kamu diplomasisinin aslında bir dış politika enstrümanından çok daha fazlası olduğunu, böylece uluslararası ilişkilerin değişen dokusunun bir parçası haline geldiğini belirtmektedir (Melissen, 2005, s. 15). Kamminga (2013), kamu diplomasisini, özellikle, demokrasi, insan hakları veya sivil topluma katılım gibi değerlerin teşvik edilmesi de dahil olmak üzere, belirli politikalar, fikirler veya vizyonlar açısından yurtdışındaki kamuoyunu etkilemek için diyalog aracını kullanmakla ilgili olarak tanımlamıştır. Helmers (2016) ise, erken dönemde bile kamu diplomasisinin aslında var olduğunu belirtmekte ve yaptığı çalışma ile bunu kanıtlamaya çalışmaktadır.

Kamu diplomasisinin uygulama basamaklarının temelini ekonomik ve kültürel alt yapı oluşturmaktadır. Sonrasında ise ikna edicilik, teknolojik alt yapı, ulusal ve uluslararası medya ve uygun teşkilatlanma gelmektedir (Karadağ, 2022, s. 43). Bir anlamda uluslararası arenada olayları yöneten ve şekillendiren aktör konumuna gelme amacıyla uygulanan kamu diplomasisinin başarısı, ülkenin ekonomik gücüne bağlıdır. Nitekim kamu diplomasisini etkin kullanan ve amacına ulaşan ülkelerin de ekonomik olarak belli bir seviyeye gelmiş ülkeler oldukları görülmektedir. Ekonomiyle birlikte bir diğer önemli unsur olarak sunulan kültürel altyapı ise, ihtiyaç halinde kullanılabilir önemli bir unsur olarak görülmekte ve bu nedenle diğer alt yapı unsurlarından ayrı tutulmaktadır. Buna rağmen diğer alt yapı unsurlarının her biri de kamu diplomasisinin uygulanması açısından kendince öneme sahiptir. Kamu diplomasisinde kitle iletişim araçları (televizyon, sinema, gazete, radyo vb.) hem kamuoyu oluşturmak için hem de istenilen mesajların karşı tarafa aktarılması için kullanılmaktadır. Ancak son dönemde internet ve sosyal medya sayesinde iletişim araçlarına yeni medya araçları eklenmiş ve böylece daha çok dijital mecra aracılığıyla yürütülen yeni bir kamu diplomasisi dili oluşmaya başlamıştır. Burada özellikle medyaya düşen görev oldukça büyüktür, çünkü bir ülkenin diğer ülke kamuoyunu etkilemek amacıyla yaptığı faaliyetlerin ne kadar pazarlandığı ve gösterilebildiği kamu diplomasisinin başarıya ulaşma olasılığını doğrudan etkilemektedir. Bu nedenle pek çok ülke küçük ya da büyük demeden yapılan her bir faaliyeti biraz da abartarak karşı tarafa sunmaya çalışmaktadır. İkna etme kabiliyeti ve teknolojik alt yapı unsurları ise hem ekonomik güç ile hem de medya ile doğrudan ilişkilidir. Yüksek teknolojiye sahip olabilmek ve bunu uygulayabilmek için ekonomik açıdan yeterli seviyede bulunmak ve kamuoyunu ikna edebilmek için bu teknolojiyi medya aracılığıyla kullanmak gerekmektedir. Son olarak kamu diplomasi faaliyetlerinin uygun ve yeterli bir teşkilatlanma çatısı altında yürütülmesi gerekmektedir. Ancak pek çok ülke örneğinde bu oluşumun farklı Bakanlıkların çatısı altında bir birim olarak organize edildiği görülmektedir. Nitekim bu durum tek çatı altında ve tutarlı bir politika oluşturulmasını ve takip edilmesini sektöre uğratmaktadır.

Kamu diplomasisini oluşturan ve destekleyen en önemli kavramlardan birisi “yumuşak güç” kavramıdır. Joseph S. Nye tarafından literatüre kazandırılan yumuşak güç kavramı, karşı tarafı cezbederek istenilen



sonuçların elde edilmesini sağlamak şeklinde tanımlanmıştır (Nye, 1990, s. 166). Burada kilit nokta ikna edilmek istenen kitle üzerinde baskı ve zorlama faaliyetlerinde bulunulmamasıdır. Bir ülkenin yumuşak gücü ise uyguladığı dış politikalara ve kültürel, ahlaki değerlere dayanmaktadır. Karşı tarafı cezbederek ikna etmek üzerine kurgulanan yumuşak gücün, meşru kabul edildikçe arttığı görülmektedir. Yumuşak güç ile kamu diplomasisi kavramlarının birçok kaynaktan ve araştırmada birbirlerinin yerine kullanıldığı, bu nedenle aralarındaki farklılıkları ortaya koymanın oldukça zor olduğu belirtilmiştir. Ancak yumuşak güç kavramının isim babası Josep S. Nye ile yapılan birebir görüşme sonucunda her iki kavramın hitap ettiği kitlenin farklı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Nitekim kamu diplomasisinde öncelikli hususun devlet çıkarları olduğu belirtilmiştir. Sonuçta kamu diplomasisi “yumuşak gücün amaç odaklı hale getirilmiş şekli” olarak formüle edilmiştir (Karadağ, 2022, s. 56). Böylece kavramların arasındaki ilişki ortaya konularak doğru bir şekilde ve doğru yerde kullanılmaları sağlanmış olmaktadır.

Kamu diplomasisini uygularken, bilgiye dayalı karar alma hedeflenmelidir. Kamu diplomasisi siyasi baskı ve hatta propaganda olarak görülme riski taşır. Şunu kabul etmeliyiz ki propaganda hiçbir şekilde tamamen ortadan kaldırılmamıştır. Bu doğrultuda kamu diplomasisi kavramıyla çakıştırılarak anlam karmaşası yaratılan bir diğer kavram ise propagandadır. Manipülasyon yöntemiyle insan davranışlarını etkilemek anlamına gelen propaganda, özellikle II. Dünya Savaşı döneminde Hitler ile birlikte anılan bir kavram olarak hafızalara kazınmıştır. Öyle ki Hitler’in bu dönemde yürüttüğü propaganda faaliyetleri sayesinde iktidarı elinde tuttuğu bilinmektedir. Kamu diplomasisiyle propaganda arasındaki temel fark, kamu diplomasisinin gerçekleri halka sunmasıdır (Karadağ, 2022, s. 59-61; Melissen, 2005, s. 20). Bununla birlikte propaganda gizli amaçlara sahipken, kamu diplomasisi açık ve şeffaf bir şekilde amaçlarını belli etmektedir. Propagandanın çoğunlukla siyasi amaçlar doğrultusunda yapıldığı ve kitle iletişim araçlarının da bu uğurda kullanıldığı bilinmektedir (İskit, 2012, s. 358). Küreselleşen dünyada, iç politika ve dış politikanın birbirinden ayrı düşünülmesi ve ele alınması neredeyse imkânsız bir hale gelmiştir. Nitekim kamu diplomasi faaliyetlerini kolaylaştırmak adına son dönemde dijital teknolojilerin kullanılmaya başlandığı görülmüştür. Buna örnek olarak, bir ülkenin dış politika unsurlarının kamuoyu ile doğrudan iletişim kurmasını sağlayabilecek dijital platformları kullanması gösterilebilir (Bjola, Cassidy ve Manor, 2019, s. 5).

Kamu diplomasisi, kısa vadeli dış politika hedeflerine hizmet etmek yerine geniş ulusal değerler ve çıkarlarla ilgili olduğunda belki daha etkili ve daha kalıcıdır. Kamu diplomasisinin özel bir niteliği, geleneksel diplomasiye ulaşılmadığı yerlere gidebilmesidir. Kamu diplomasisi, uluslararası ve ulusal politika yapımcılar için zorunlu bir yaklaşım olsa da onu değerlendirecek bir ölçüm standardı yoktur. Bu nedenle değerlendirmeye ihtiyaç olmasına rağmen, kamu diplomasisini ölçmek zordur (Gonesh ve Melissen, 2005, s. 19). Bununla birlikte kamusal alanın daha sistematik kullanımına ihtiyaç vardır. Diplomatlar, gazeteciler, akademi ve politikacılarla aktif bir şekilde ilişki kurulmalı ve sadece hükümetler arası temaslara bağlı kalınmamalıdır.

### **Hollanda'nın Kültürel Diplomasi Anlayışı**

Kamu diplomasi faaliyetleri kısa, orta ve uzun dönem iletişimleri şeklinde üç safhaya ayrılmaktadır. Bu çalışma kapsamında, ele alınan kültürel diplomasi faaliyetleri ise kamu diplomasisinin en etkili safhasını da oluşturan uzun dönem iletişimleri kapsamına girmektedir. Çünkü kültürel faaliyetler uzun dönemde etkisi gözlemlenebilen ve zaman alan girişimlerdir, ancak kalıcı etkiler yarattığı söylenebilir.

Kamu diplomasisi Hollanda Dışişleri Bakanlığı tarafından, Hollanda ile ilgili politika alanlarında karar alma sürecini etkileyebilecek yurtdışındaki resmi olmayan kişilerle diyaloga girerek Hollanda'nın görüş ve bakış açılarının anlaşılmasını teşvik etmek anlamında tanımlanmıştır. Daha genel olarak ise, kamu diplomasisi gerçekçi ve elverişli bir Hollanda'nın yurtdışındaki imajı olarak tanımlanmıştır (Kamminga, 2013, s. 13). Hollanda'nın kamu diplomasi faaliyetleri aynı zamanda AB'nin paylaşılan değerleri (hukukun üstünlüğü, insan hakları ve iyi yönetim gibi) üzerine de vurgu yapmaktadır. İfade özgürlüğüne de ayrıca önem veren

Hollanda, kültürel diplomasi ve ekonomik diplomasi arasında yakın ilişkiler kurulmasına çaba sarf etmektedir. Buna ek olarak, Hollanda Dışişleri Bakanlığını kamu diplomasisi alanında faaliyet gösteren diğer Dışişleri Bakanlıkları ile kıyasladığımızda çevrimiçi mecrada aktif bir yapıya sahip olduğu görülmüştür (Kaumann, 2016, s. 25). Hollanda'nın kamu diplomasi hazırlık süreci beş aşamadan oluşmaktadır. Bunlar (Gonesh ve Melissen, 2005, s. 6-7):

- 1) “İkili ilişkileri analiz etmek ve insanların Hollanda hakkındaki imajı ve bilgisi üzerine yerel araştırmalar yapmak
- 2) Hangi konulara odaklanılmalı ve en önemli mesaj nedir bunları belirlemek
- 3) İletilmek istenen mesajlar için hedef grubu belirlemek
- 4) Hedef gruba ulaşmak için hangi araçların kullanılması gerektiğini tespit etmek
- 5) Neyi, nasıl değerlendirmek lazım bunu belirlemek.”

Kültürel diplomasi, kamu diplomasisinin bir türü olarak ele alınmaktadır. Genel olarak bir toplumu oluşturan dil, din, gelenek, görenek gibi bütün kültürel değerleri içerisinde barındıran kültür diplomasisi, uluslararası ilişkilerin kültürel boyutu olarak ele alınmış ve bu nedenle biraz da ihmal edilmiştir (Ekşi, 2018, s. 195). Ancak zamanla devletlerin sahip olduğu kültürel kimliklerin dış politikayı da etkileme özelliğine sahip olduğu görülmüştür. Nitekim ontolojik güvenlik çalışmalarıyla kültürel kimliklerin dış politikadaki önemi literatürde de kendisine yer edinmiştir. Kültürel diplomasi faaliyetleri, toplumlar arasında evrensel değerler oluşturularak sivil diyalogun geliştirilmesini sağlamaktadır (Ünal Erzen, 2014, s. 57). Burada sivil toplum kuruluşları (STK)'na büyük bir görev düşmektedir. Çünkü ülkeler arasında kurulan sivil diyalogun geliştirilmesi ve devam ettirilmesi bir bakıma STK'ların çabalarıyla olmaktadır. Ekşi (2018, s. 197), kültür diplomasisini: “karşılıklı anlayış inşa etme amaçlı insanlar arasında değerler, fikirler ve kültür-sanat öğelerinin değişimi” olarak tanımlamıştır. Böylece kültür diplomasisinin birey ve sivil toplum temelli olduğu söylenebilmektedir. Özellikle devlet destekli kültürel enstitüler, birçok ülkenin kamu diplomasi faaliyetlerini kültürel diplomasi olarak yürüttüğünü göstermektedir. Literatürde kültür diplomasisi ve kamu diplomasisi kavramlarını birbirinin yerine, sanki aynı anlamdaymış gibi kullanan örnekler olduğu, ortak amaçlara sahip kavramların birbiriyle örtüştüğü; ancak aralarında aslında bir çeşit ast-üst ilişkisi olduğu görülmektedir. Nihayetinde kültür diplomasisi kamu diplomasisinin bir unsuru olarak sınıflandırılmaktadır (Ekşi, 2018, s. 201). Çünkü kamu diplomasi faaliyetleri sırasında kültürel unsurlar karşı tarafı etkileyebilecek bir araç olarak kullanılmaktadır. Nitekim Ekşi (2018, s. 202), kültürel diplomasiyi diplomasinin yumuşak güç aracı olarak betimlemektedir.

Batı Avrupa ülkelerinin çoğu dünyanın diğer bölgelerinde yoğun bir kültür merkezleri ağına sahiptir. Ancak Hollanda'ya baktığımızda yalnızca üç tane kültürel merkeze sahip olduğu görülmektedir. En eskisi, 1957 yılına dayanan Paris'teki Institut Néerlandais'dir. Daha sonra 1980'de Jakarta'da, sömürge döneminden Endonezya ile güçlü ama aynı zamanda karmaşık, tarihi bağlara çağdaş bir damga vuran Erasmus Evi'dir. Burada amaç ortak kültürel mirası korumak; sergi, konser ve edebi buluşmalara ev sahipliği yapmaktır. Yerel büyükelçiliğin yanı sıra iki ülke arasında kültürel iş birliği ve alışverişi de organize etmektir. Sonuncu ise 2004 yılında açılan Flaman-Hollanda Merkezi deBuren'dir. Dil ve kültür açısından güçlü bir şekilde birbirine bağlı olan- ama aynı zamanda bir dereceye kadar ayrılmış olan – Flandra ve Hollanda, böylece Avrupa başkentinde bir kültürel platform yaratmıştır (Clingendael, 2008). Aslında Hükümet Politikası Bilimsel Konseyi'nin, 1980'lerin ortalarında Köln, Londra ve New York'ta yeni kültür kurumlarının kurulmasını tavsiye ettiği, ancak bu konuda herhangi bir girişimde bulunulmadığı görülmektedir. Soğuk Savaş sonrasında Berlin Duvarı'nın yıkılması ve özellikle Orta ve Doğu Avrupa ülkeleriyle ilişkilerin yoğunlaşması Hollanda'nın 1990'lı yılların ortalarından itibaren daha koordineli bir uluslararası kültürel ilişkiler politikası geliştirmeye başlamasını beraberinde getirmiştir. Kültür yumuşak bir güç olarak görülürken, bu sayede ülkeler müttefik edinme kabiliyetlerini güçlendirmiştir. Bununla birlikte özellikle son yıllarda, uluslararası kültürel politikanın Hollanda kültürünün uluslararasılaşmasına katkıda bulunduğu görülmektedir. Nitekim diğer ülkelerle ikili ilişkilerde de kültür

Hollanda'nın imajını güçlendirmekte, karşılıklı anlayışın ve güvenin tesis edilmesine fırsat sağlamaktadır (DutchCulture, 2021).

Hollandalılar, kurumsallaşmış bir kamu diplomasisini ilk geliştirenler arasındadır. Hollanda kamu diplomasisi çok erken dönemlerden itibaren, özellikle Fransa ve İmparatorluk'ta keskin bir halkla ilişkiler anlayışına sahip olan Nassau Hanedanı tarafından koordine edilmiştir (Helmers, 2016, s. 407). Nitekim Hollanda Dışişleri Bakanlığı öncelikle kamu diplomasisinin geliştirilmesi ve modernleştirilmesi konularıyla ilgilenmektedir. Bu çabanın bir parçası olarak Hollanda Dışişleri Bakanlığı, Hollanda Uluslararası İlişkiler Enstitüsü Clingendael'in "Clingendael Diplomatik Çalışmalar Programı (CDSP)" ile güçlerini birleştirmiştir (Gonesh ve Melissen, 2005, s. 1). Aslında Dışişleri Bakanlığı ile Milli Eğitim, Kültür ve Bilim Bakanlığı arasında hangisinin Uluslararası Kültür Politikası konusunda yetkili olduğu konusunda bir anlaşmazlık bulunmaktadır. Bu nedenle öncelikle bu anlaşmazlığın çözülmesine karar verilmiştir (Clingendael, 2008). İki bakanlık arasındaki yarış yıllarca sürmüştür. Dışişleri Bakanlığı, kültürü dış politikanın bir parçası olarak görüyorken; Milli Eğitim Bakanlığı, ulusal kültür politikasının bir uzantısı olarak değerlendirmektedir. Bu nedenle, 1997'de iki Bakanlığın ek fonlarının uygun bir istişare içinde iki ana hedef üzerinde harcanmasına karar verilmiştir: Hollanda sanat ve kültürünün uluslararası profilini güçlendirmek, belirli ülkelerle iyi karşılıklı ilişkilerin teşvik edilmesi. Nitekim dışişlerinde ekonomi ve siyasetin yanında üçüncü bir unsur olarak kültürün de kullanılması kararlaştırılmıştır. İki Bakanlığa ek olarak Kültür Konseyi de kültürel diplomasinin genişletilmesi hususunda hükümete destek olmaktadır. Kültürel diplomasi alanında nispeten yeni olan kuruluşlardan biri de Hollanda Uluslararası Kültürel Etkinlikler Merkezi (SICA)'dir. 1990'ların sonunda kurulan bu küçük, esnek kuruluş, hızla ilgili iki Bakanlık ve bunların finansman kaynakları ile sanat alanı arasında vazgeçilmez bir bağlantı halkası haline gelmiştir (Clingendael, 2008).

Kültürel diplomasi, dış politikayı desteklemek ve ülkeler arasındaki anlayışı artırmak için özellikle kültürel varlıklara odaklanmaktadır. Örnek olarak kültürel diplomasi spor, edebiyat, müzik veya bilim alanlarında kültürel alışverişi teşvik eden girişimlerle ilgilidir. Hollanda pek çok ülkeyle kıyasladığımızda küçük bir ülke olmasına rağmen, sanatta aktif bir ülkedir ve bu husustaki çalışmaları her geçen gün artmaktadır. Hollanda Hükümeti'nin kültürel politikaları üç ana hedefe (daha güçlü bir Hollanda kültür sektörü, sanatın güvenli, adil ve geleceğe hazır bir dünyaya katkıda bulunması için daha fazla alan ve kültürel diplomasi) sahiptir. Bunların üçü de yaratıcı endüstrilere ve paylaşılan kültürel mirasa özel olarak odaklanmaktadır. Hollanda sanatı ve kültürü, Hollanda'nın profilini geliştirmesine yardımcı olmaktadır. Kültür; hoşgörü, kültürel çeşitlilik ve ifade özgürlüğü gibi değerleri yansıtmaktadır. Hollanda ise, sosyal yenilenmeyi ve uyumu artırmaya yardımcı olmak için kültürü kullanmaktadır. Yine Hollanda, diğer ülkelerle arasındaki olumlu ilişkileri geliştirmek için kültürü stratejik bir araç olarak diplomaside kullanır. Kültürel değişimler yalnızca kültür ve sanat faaliyetleri değil, aynı zamanda bir ülkenin araştırmasıyla, düşüncesiyle, gazetesiyle ve ulusal tartışmalarıyla iletişim kurması demektir (Melissen, 2005, s. 25). Kültürel diplomasi ise örneğin insan hakları ve toplumsal cinsiyet eşitliği konularında diyalogu destekler. Ayrıca, Hollanda'nın ekonomik çıkarlarını ve Hollanda'nın yurtdışındaki imajını artırmaya yardımcı olur. Önde gelen Hollanda kurumlarının performansları, Hollanda'yı sergilemenin mükemmel bir yoludur (Government of the Netherlands, 2017). Buna ek olarak Paylaşılan Kültürel Miras, Hollanda'nın uluslararası kültür politikasında özel bir yere sahiptir.

Kültürel diplomasi, diğer ülkelerle (özellikle Hollanda ile karışık ilişkileri olan ülkelerde) ikili ilişkilerde kültürü Hollanda'nın görüntüsünü güçlendirmek için kullanılmakta ve karşılıklı anlayış ve güvenin sağlanması için fırsat yaratmaktadır (DutchCulture, 2021). Nitekim özellikle DutchCulture tarafından kültürel diplomasiyle ilgili hazırlanan bilgilendirme yazısında bunun örnekleri net bir şekilde görülmektedir. Hollanda kültürel diplomasi faaliyetleri çerçevesinde dünyanın pek çok ülkesinde sanatsal ve kültürel etkinlikler düzenlemiş ve bu etkinliklerin ikili ilişkilere olumlu yansımaları da görülmüştür. 2000 yılında, siyasi yorumcu Paul Scheffer tarafından Hollanda'nın onlarca yıldır bir göç ülkesi olmasına rağmen, özellikle Fas ve Türkiye

gibi İslam ülkelerinden gelen yeni popülasyonların entegre olmayı tamamen başaramadığını belirttiği bir 'Çok Kültürlü Drama' yazılmıştır (Clingendael, 2008). Bu yazı üzerine kamuoyunda büyük tartışmalar meydana gelmiştir. Hollanda özellikle Türkiye ve Fas gibi Müslüman toplumlardan gelen göçmenlerin topluma entegrasyonu konusunda belli başlı konularla (ötenazi, kürtaj, uyuşturucu vb.) ilgili problemler yaşamaktadır. Göç gibi hem ev sahibi ülkeyi hem de göçe kaynaklık eden ülkeyi etkileme potansiyeli bulunan durumlar göz önüne alındığında, özellikle toplumsal uyum ve entegrasyon konularında kültürel ortaklıkların oldukça önemli olduğu görülmektedir. Bunun üzerine son yıllarda Dışişleri Bakanlığı kamu diplomasi kampanyasını bu konuları dikkate alarak hızlandırmış ve Eğitim, Kültür ve Bilim Bakanlığı ile iş birliği içerisinde "Uluslararası Kültür Politikasına" yönelik daha stratejik bir yaklaşım geliştirmiştir (Clingendael, 2008). 2004 yılında, bu kez film yapımcısı ve köşe yazarı Theo Van Gogh'un Amsterdam'da yaşayan Fas kökenli bir adam tarafından öldürülmesiyle ülke bir kez daha sarsılmış ve öldürme ritüel bir kurban töreni olarak gerçekleştirilmiştir. Suikastçinin sahip olduğu güdüyü anlamak için Van Gogh ve Hollandalı Milletvekili Ayaan Hirsi Ali'nin iş birliği içinde yaptığı Teslimiyet 1 adlı filmi izlenebilir. Ulusal devlet televizyonunda yayınlanan bu kısa film, İslam'da kadınlara uygulanan baskının bir suçlaması ve aynı zamanda kasıtlı olarak kışkırtıcı bir manifesto olarak tasarlanmıştır. Bu olay üzerine yabancı basın "Hollanda masumiyetini kaybetti." şeklinde bir yorumda bulunmuştur. Kuzey Denizi'ndeki tanınmış hoşgörülü, uyumlu, ilerici, dinamik ülkeye ne olmuştur? Kendini dünyada 'yol gösterici bir ışık' olarak görmekten hoşlanan Hollanda, kendisini yeniden icat etmek zorunda kalmıştır (Clingendael, 2008). Nitekim bu suçlayıcı eleştiriler İslam Dünyası'nın da alarma geçmesine neden olmuştur. Her ne kadar kültürel saygı temelli kurulan bir kültürel diplomasi anlayışı düşünülse de bazı girişimlerin bu düşüncenin aksine uygulamalar ortaya çıkardığı görülmektedir. Nitekim bu durum Hollanda özelinde ön yargı ve yanlış algılar oluşmasına neden olmaktadır. Bu nedenle özellikle kültürel diplomasi konusunda atılacak adımların önceden hassas bir şekilde üzerinde düşünülerek tasarlanması gerekmektedir. Yanlış anlamaya mahal verecek en ufak bir girişim beklenenin aksine Hollanda aleyhine bir propaganda aracına dönüşme potansiyeline sahiptir.

Küreselleşen günümüz dünyasında kamu diplomasisi ve dolaylı olarak kültürel diplomasinin ikili ilişkilerdeki rolü görmezden gelinemeyecek bir boyuta ulaşmıştır. Hollandalı şair Gerrit Komrij'in "Sanat koli taşıyan eşek değil, kuğudur." şeklinde bir açıklaması bulunmaktadır. Bu nedenle kötü sanatın, tanımı gereği kötü kültürel diplomasi olduğu belirtilmektedir (Clingendael, 2008). Bu doğrultuda Hollanda, kamu diplomasi faaliyeti olarak kültürel diplomasiyi özellikle son dönemlerde etkili bir şekilde kullanan ülkelerin başında gelmektedir. Her ne kadar ABD ve İngiltere ile kıyaslandığında hala geriden geldiği düşünülse de kendi klasmanı içerisinde Hollanda'nın da kültürel diplomasiyi ikili ilişkilerinin gelişmesinde aktif bir şekilde kullandığı görülmektedir. Bununla birlikte ülke bazlı uygulamaların bulunduğu ve özellikle gelişmekte olan ülkeler için ihtiyaç doğrultusunda farklı politikalar benimsendiği anlaşılmıştır.

### **Hollanda'nın Kültürel Diplomasi Uygulamaları**

Hollanda'nın kültürel diplomasi faaliyetleri genellikle sivil toplum kuruluşları ya da kişiler aracılığıyla yürütülmekte ve ülke bazlı olarak ele alınmaktadır. Bu nedenle ülke bazında değişiklik gösteren uygulamalar mevcuttur. Çoğunlukla sanatsal faaliyetler şeklinde kendisini gösteren kültürel diplomasi uygulamaları konusunda sınırlı bir bilgi mevcuttur. Burada kurumlar arasında yaşanan koordinasyonsuzluk ve kamu diplomasi faaliyetleri konusunda yetkili bir birim oluşturmada yaşanan gecikmenin etkili olabileceği düşünülmektedir.

Hollanda'nın kültürel diplomasi uygulamaları ile ilgili literatürde oldukça sınırlı bir bilgi akışı mevcuttur. Buna ek olarak İngilizce literatürün de oldukça sınırlı olduğunu belirtmek gerekmektedir. Nitekim bu durum aslında çalışmanın da bir sınırlılığı olarak ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte ülke bazlı uygulamalardan biri olarak Afganistan örnek olarak gösterilebilir. Afganistan'daki kamu diplomasi faaliyetlerini geçmiş ve gelecek

tecrübeleriyle ABD ve Hollanda üzerinden kıyaslayan bir çalışmada, eski bir kamu diplomasisi deneyimine sahip olan ABD ve Afganistan'a sivil ve askeri destek sağlayan Hollanda iki çeşit soyut modelin ortaya çıkmasına neden olmuşlardır (Kamminga, 2013, s. 4). Bu çalışmada, ayaklanma ve teröristlere karşı bir araç olarak sunulan kamu diplomasisi, Afganistan'da bu amaç doğrultusunda kullanılmıştır. Nitekim Hollanda'nın buradaki kamu diplomasi faaliyetlerinin daha çok kültürel diplomasi faaliyetleriyle yürütüldüğü görülmektedir. Özellikle kültürel miras, sanat, müzik ve spor alanlarını içeren bu faaliyetlere örnek olarak Hollanda, Kabil'deki Afgan Ulusal Müzesi'ni yenilemiş ve Belh ilindeki tarihi Tashqurghan Çarşısının restorasyonunu sağlamıştır. Bunun gibi projelerle Afganistan'ın kültürel mirasının korunması ve tanıtılması desteklenmiştir. Burada Kabil'deki Hollanda Büyükelçiliği'nin oldukça büyük faydası bulunmaktadır. Özellikle Afgan sanatçıların da sürece dâhil edildiği sanatsal faaliyetler gerçekleştirilmiştir.

Hollanda ve Afganistan arasındaki kültürel diplomasi faaliyetleri üzerinde etkisi olan bir diğer grup ise Hollanda'da yaşayan ve çalışan genç Afganlar ve Afganistan'da çalışan Hollandalılardır. Kabil'deki Hollandalı diplomatlar da sürece aktif olarak dâhil olmakta ve yerel halk ile iletişim konusunda ekstra çaba göstermektedir. Burada Hollanda için önem arz eden bir diğer kamu diplomasi faaliyeti ise, Afgan diplomatların eğitilerek Afganistan Dışişleri Bakanlığının desteklenmesidir (Kamminga, 2013, s. 14). ABD'nin kamu diplomasi faaliyetleri ile kıyasladığımızda Hollanda'nın Afganistan'da farklı bir yaklaşım izlediği görülmüştür. Burada Afgan kültürüne saygı, yol gösterici bir ilke olarak kabul edilmiştir. Bu nedenle de Afganlar genel olarak Hollanda hakkında olumlu bir kanıya sahiptir.

Hollanda'nın kültürel diplomasi faaliyetlerinden bir diğeri Türkiye ile kurduğu ilişkilerde görülmektedir. Hollanda 2021 yılında "Yeni Uluslararası Kültür Politikası" na geçiş yaparak bu doğrultuda çalışmaya başlamıştır. Bu politikanın iki ana hedefi (kültür sektörünü geliştirmek için iş birliklerini arttırmak ve kültüre daha fazla alan açmak) bulunmaktadır. Bu hedefler doğrultusunda, yeni kültür politikası bağlantılar kurmak ve bu bağlantıların devam etmesi üzerine kurgulanmıştır. Burada özellikle Türkiye'deki çalışmalar önemli bir role sahiptir (Hollanda Kraliyeti, 2020-2021, s.9). Hollanda'nın öncelikli hedefi kültür yoluyla kalıcı bağlantılar kurmaktır. Bu nedenle de özellikle büyükşehirler dışındaki bölgelerde Türk kültürünün izi sürülerek kültürel bir harita (ArtsMap) oluşturulmuştur. Hollanda'nın Türkiye'deki kültürel diplomasi faaliyetlerinden bir diğeri ise "Through the Window"dur. Bu proje ile Türkiye ve Hollanda'dan sanatçılar çevrimiçi sergi, konuşma ve partilerde bir araya getirilerek sanatçıların uğraştığı sorunlara çözüm bulunmaya çalışılmaktadır (Hollanda Kraliyeti, 2020-2021, s. 27). Nitekim Hollanda ve Türkiye'nin ortak olarak yürüttüğü kültürel faaliyetler (tiyatro, sergi, festival vb.) artarak devam etmektedir. Burada özellikle Hollanda Büyükelçiliği'nin çalışmaları oldukça önem arz etmektedir.

Hollanda modeli, dış politikanın bir uzantısı olarak kültürel faaliyetleri ve eğitimi içeren sınırlı bir kamu güvenliği çabası göstermektedir. Bu model daha az ideolojiktir ve Afganistan'daki askeri çatışmayla doğrudan bağlantılı değildir (Kamminga, 2013, s. 1). Burada sivil güç, kalkınma iş birliği ve kamu diplomasisi çabalarının bileşimi olarak anlaşılmaktadır. Nitekim Türkiye'deki girişimlere de baktığımızda sanatsal faaliyetler aracılığıyla ilişkilerin geliştirildiği ve desteklendiği görülmüştür. Hollanda orta güçte ülkelerden biri olarak diğer Avrupa ülkelerinden farklı bir şekilde konuyu ele almış ve uygulamaya başlamıştır. Özellikle kültürel diplomasi ve kamu diplomasi uygulamalarının ortaya çıktığı ülkelere baktığımızda da bu kolaylıkla görülmektedir. Sonuç olarak, ülkelerin uyguladıkları kültürel diplomasi faaliyetleri üzerinde sahip oldukları tarihin de etkisi olduğu anlaşılmıştır. Nitekim bu tarihi oluşturanın ise gelenekler ve normlar olduğu unutulmamalıdır.

## Sonuç

Dış politika ve iç politikanın iç içe geçtiği 21. yüzyılda devletler dış politikayla ilgili problemlerini artık tek başlarına çözemeye hale gelmişlerdir. Bu nedenle özellikle sivil toplumun desteğine ihtiyaç duyulmaktadır. Nitekim bu durum, devletin hesap verilebilirlik ve şeffaflığını sağlamaktadır.

Uluslararası sistemde yaşanan değişikliklerin de bir sonucu olarak devlet dışında yeni aktörlerin ortaya çıkması, diplomasi alanına da yansımış ve özellikle II. Dünya Savaşı'ndan sonraki süreçte klasik diplomasi anlayışı değişmeye başlamıştır. Her ne kadar diplomasi faaliyetleriyle ilgili ana yetkili organ Dışişleri Bakanlığı ve bu bakanlığın mensupları olan diplomatlar olsa da son dönemde bireyler, STK'lar ve uluslararası örgütlerin de sürece dahil olduğu görülmektedir. Dış politika ve diplomasideki bu dönüşümün sebebinin kamu diplomasisinden kaynaklandığı düşünülmektedir. ABD menşei olarak ortaya çıkan kamu diplomasisi, her ülkede farklı araçlarla yürütülmektedir. Bu çalışmada Hollanda'nın kamu diplomasi anlayışı ve faaliyetleri incelenirken, aslında kültürel diplomasi kavramına ulaşılmıştır. Hollanda kamu diplomasi faaliyetlerini kültürel diplomasi aracılığıyla gerçekleştirmektedir. Diğer Avrupa ülkelerine kıyasla başlarda daha kontrollü ve yoğunluğu az bir şekilde planlanan kültürel diplomasi faaliyetleri zamanla artmıştır. Kültürel diplomasi faaliyetleri özellikle covid-19 ile başlayan pandemi döneminde yoğunlaşmış ve kurulan ikili ilişkilerle Hollanda'nın prestij kazanması sağlanmıştır. Ev sahibi ülkenin yaşamıyla bütünleşen kültürel girişimler en güçlü ve en kalıcı etkiye sahiptir. Bu nedenle Hollanda, büyükelçilikleri aracılığıyla özellikle gelişmekte olan ülkelerde kültürel diplomasi faaliyetlerine ayrıca önem vermektedir. Bu çalışmada, Hollanda'nın kamu diplomasi uygulaması olarak kültürel diplomasisinin ele alındığı bu çalışmada, Hollanda'nın kültürel diplomasiyi nasıl ele aldığı, hangi araçlarla uygulamaya koyduğu açıklanmıştır. Diğer Avrupa ülkelerine kıyasla Hollanda'da yürütülen kültürel diplomasi faaliyetleriyle ilgili uygulamalara ve çalışmalara ulaşmak oldukça zor olmuştur. Şüphesiz burada hem Türkçe hem de İngilizce literatürde yeterince çalışmanın olmayışının büyük etkisi bulunmaktadır. Bundan sonraki araştırma ve çalışmalara da bir temel olması açısından Hollanda'nın özellikle dijital iletişim ve yeni sosyal medya araçlarıyla yürüttüğü kültürel faaliyetlerin incelenerek, kültürel diplomasi adına daha çok örnek uygulamaya ulaşılabileceği düşünülmektedir.

Ev sahibi ülkenin kültürüne saygı üzerine kurgulanan Hollanda'nın kültürel diplomasi faaliyetleri, Hollanda'nın sempati ve güven kazanmasını beraberinde getirmiştir. 2021 yılıyla birlikte yeni uluslararası kültür politikasına geçen Hollanda'nın kültürel alanda ikili iş birliklerini arttırarak ülkeler arasında daha sağlam ve kalıcı ilişkiler kurmaya çalıştığı görülmektedir. Nitekim Türkiye ile Hollanda ilişkilerinde bu yeni kültürel anlayışın yansımaları görülmektedir. Toplumlar arasında evrensel değerler oluşturma amacı taşıyan kültürel diplomasi, aslında sadece ev sahibi ülke için değil bu politikayı uygulayan ülke için de artı bir değerdir. Bu doğrultuda Hollanda'nın kültürel anlayışı uluslararasılaşmaya başlarken, aynı zamanda dış politikadaki imajı güçlenmektedir. Son dönemde yeni dijital araçları ve sosyal medyayı aktif bir şekilde kullanan Hollanda, ikili ilişkilerdeki anlaşmazlıkları da bu yolla çözmeye çalışmaktadır. Hollanda bu süreçte AB'nin temel değerlerine uygun bir kültürel diplomasi faaliyeti sürdürerek hem kendi ülkesine hem de AB'ye prestij kazandırmaktadır. Bu nedenle Hollanda'nın kamu diplomasisi bağlamında kültürel diplomasi faaliyetlerini aktif bir şekilde yürüttüğünü söylemek mümkündür. Bu hususta özellikle dış temsilciliklerin ve onların yanı sıra ev sahibi ülkenin önde gelen bireylerinin katkısı bulunmaktadır. Kurumsal olarak yapılan düzenlemeler, oldukça yeni ilan edilen kültürel politikalar ve nihayetinde oluşturulan yeni kurumlar Hollanda'nın bu konuya verdiği önemi ortaya koymaktadır. Bununla birlikte Hollanda'nın kültürel diplomasisini gösterişten uzak, maceracı bir şekilde özellikle büyükelçilerin yerel kurumlarla iş birliği yaptığı bir süreç üzerine inşa ettiği görülmektedir. Gelişmekte olan ülkelerle ikili iş birliklerini arttırmak amacıyla olan Hollanda kültürel diplomasiyle ilgili diplomatik faaliyetlerini arttırarak devam ettirmektedir. Buna ek olarak sanatçılar için aktif uluslararası ağlar kurması ve kalkınma çalışmalarına da yer vermesi açısından Hollanda, geleneksel kültürel diplomasi anlayışının dışına çıkmaktadır.

**Kaynakça**

- Bjola, C., Cassidy, J. ve Manor, I. (2019, April 22). Public diplomacy in the digital age. *The Hague Journal of Diplomacy*, 83-101.doi: 10.1163/1871191X-14011032
- Clingendael. (2008, October 16). A world to be won: Cultural diplomacy in the Netherlands. Erişim adresi: <https://www.clingendael.org/publication/world-be-won-cultural-diplomacy-netherlands>
- DutchCulture. (2021, February 18). Information & inspiration: Impact of cultural diplomacy. Erişim adresi: [https://dutchculture.nl/sites/default/files/atoms/files/dutchculture\\_-\\_information\\_inspiration\\_-\\_impact\\_of\\_cultural\\_diplomacy.pdf](https://dutchculture.nl/sites/default/files/atoms/files/dutchculture_-_information_inspiration_-_impact_of_cultural_diplomacy.pdf)
- Ekşi, M. (2018). *Kamu diplomasisi ve AK Parti dönemi Türk dış politikası*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Erzen, M. Ü. (2014). *Kamu diplomasisi*. İstanbul: Derin Yayınları.
- Gonesh, A. ve Melissen, J. (2005, December). Public diplomacy: Improving practice. Erişim adresi: [https://www.clingendael.org/sites/default/files/pdfs/20051000\\_cdsp\\_paper\\_diplomacy\\_5\\_gonesh\\_melissen.pdf](https://www.clingendael.org/sites/default/files/pdfs/20051000_cdsp_paper_diplomacy_5_gonesh_melissen.pdf)
- Government of the Netherlands. (2017). Priorities of the Netherlands' international cultural policy. Erişim adresi: <https://www.government.nl/topics/international-cultural-cooperation/international-cultural-policy/priorities-international-cultural-policy>
- Helmets, H. (2016). Public diplomacy in early modern Europe towards a new history of news. *Media History*, 22(34), 401-420. doi: 10.1080/13688804.2016.1174570
- Hollanda Büyükelçiliği Ankara ve Hollanda Başkonsolosluğu İstanbul.Hollanda Kraliyeti. (2020-2021). *Kültür raporu 2020-2021*. Erişim adresi: [https://www.netherlandsandyou.nl/documents/3529975/5143684/Year%20Report\\_2020-2021\\_TR.pdf/b9f4ae76-201e-2266-ff9d-70a2039299cf?version=1.1&t=1705997291103](https://www.netherlandsandyou.nl/documents/3529975/5143684/Year%20Report_2020-2021_TR.pdf/b9f4ae76-201e-2266-ff9d-70a2039299cf?version=1.1&t=1705997291103)
- İskit, T. (2012). *Diplomasi tarihi, teorisi, kurumları ve uygulaması*. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Kamminga, J. (2013). Public diplomacy in Afghanistan beyond the 2014 transition: Lessons from the United States and the Netherlands. Erişim adresi: <https://www.clingendael.org/sites/default/files/pdfs/Public%20Diplomacy%20in%20Afghanistan%20beyond%20the%202014%20Transition.pdf>
- Karadağ, H. (2022). *Uluslararası ilişkilerde yeni bir boyut kamu diplomasisi*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Kaumann, J. D. (2016). *Public diplomacy in the Dutch MFA: Views & strategies for domestic audiences and dialogue online* (Thesis for MSc). Leiden University. Erişim adresi: <https://studenttheses.universiteitleiden.nl/handle/1887/60153>
- Mehring, F. (2020). Transatlantic sonic diplomacy: Consent and resistance in Dutch songs about the allied liberators. *Atlantisch Perspectief*, 44(2), 17-21. Erişim adresi: <https://www.jstor.org/stable/48600526>

- Melissen, J. (2005). *Wielding soft power: The new public diplomacy*. Erişim adresi: [https://culturaldiplomacy.org/academy/pdf/research/books/soft\\_power/Wielding\\_Soft\\_Power\\_-\\_The\\_New\\_Public\\_Diplomacy\\_-\\_Jan\\_Melissen.pdf](https://culturaldiplomacy.org/academy/pdf/research/books/soft_power/Wielding_Soft_Power_-_The_New_Public_Diplomacy_-_Jan_Melissen.pdf)
- Nye, J. S. (1990). Soft power. *Foreign Policy*, 90, 153-171. Erişim adresi: <https://www.jstor.org/stable/1148580>
- Schneider, C. P. (2003). Diplomacy that works: 'best practices' in cultural diplomacy. Erişim adresi: <https://www.interarts.net/descargas/interarts645.pdf>
- Snyder, D. J. (2013). Domesticity, rearmament, and the limits of U.S. public diplomacy in the Netherlands during the early Cold War. *Journal of Cold War Studies*, 15(3), 47-75. Erişim adresi: <https://www.jstor.org/stable/26924384>

## Extended Abstract

### Purpose

In this study, the concept of public diplomacy, which has emerged as a result of the recent changes and needs in diplomacy and is a result of the new understanding of diplomacy, will be emphasised. However, here, public diplomacy will be discussed together with the concept of cultural diplomacy, not as a stand-alone concept. Because cultural diplomacy, as a type of public diplomacy, is an effective method for the implementation of public diplomacy activities. As a result, this study seeks to answer the questions of what cultural diplomacy activities the Netherlands has in the context of public diplomacy and how these practices are carried out.

### Design and Methodology

The concept of public diplomacy has recently been one of the most widely studied areas in the Turkish literature. In particular, while Türkiye's public diplomacy activities are discussed together with exemplary practices, it has been tried to explain the transformation in diplomacy and what public diplomacy is. For this reason, there are many sources on this subject both in Turkish and foreign literature. In addition, there are many works written on public diplomacy and the history of diplomacy. Thus, access to primary sources has been easy. However, in this study, the public diplomacy activities of the Netherlands were analysed from the perspective of cultural diplomacy and primary sources on this subject were utilised. In addition, literature review and document analysis methods from qualitative research methods were used. However, since there are almost no publications on the public diplomacy activities of the Netherlands in both Turkish and English literature, mostly state sources and first-hand documents published by the Dutch government were accessed and documents published by official institutions were utilised. In addition, in this study, since the activities of the Netherlands in Afghanistan and Türkiye are presented as examples in the study, the documents dealing with the cooperation of these countries with the Netherlands were also utilised. In the study, firstly, the transformation of the concept of diplomacy and the concept of public diplomacy are explained, while the cultural diplomacy activities carried out by the Netherlands on behalf of public diplomacy are discussed by taking some examples. Thus, it will be revealed through which tools and how the Netherlands carries out its public diplomacy activities.



## Findings

In the study, it was observed that the Netherlands carries out its public diplomacy activities through cultural diplomacy. Most Western European countries have a dense network of cultural centres in other parts of the world. However, the Netherlands has only three cultural centres (Institut Néerlandais, Erasmus House and Flemish-Dutch Centre deBuren). The fall of the Berlin Wall after the Cold War and the intensification of relations especially with Central and Eastern European countries brought about the Netherlands to develop a more coordinated international cultural relations policy since the mid-1990s. An example of this is the Dutch Ministry of Foreign Affairs joining forces with the "Clingendael Diplomatic Studies Programme (CDSP)" of the Netherlands Institute of International Relations Clingendael. Through its embassies, the Netherlands attaches particular importance to cultural diplomacy activities, especially in developing countries. In this study, cultural activities in Afghanistan and Türkiye are mentioned as examples of the Netherlands' cultural diplomacy activities. The cultural diplomacy activities of the Netherlands, which are based on respect for the culture of the host country, have brought the Netherlands to gain sympathy and trust. In Türkiye, it is seen that the Netherlands, which switched to a new international cultural policy in 2021, is trying to establish more solid and lasting relations between the two countries by increasing bilateral cooperation in the cultural field. However, the cultural diplomacy activities of the Netherlands, especially in Afghanistan and Türkiye, are noteworthy. The Netherlands attaches particular importance to cultural diplomacy activities in developing countries through its embassies.

## Research Limitations

Like every academic study, this study has some limitations. Perhaps the most important of these is the lack of access to sources. There is almost no data on the Netherlands' public diplomacy and related activities in the Turkish literature. In addition, it is seen that the sources accessible in English are also quite limited. This situation suggests that there are not many studies on this subject, especially internationally. As a result, it has been observed that there are limitations in accessing data in the study.

## Implications

Cultural diplomacy, which aims to create universal values among societies, is actually an added value not only for the host country but also for the country implementing this policy. In this direction, while the cultural understanding of the Netherlands begins to internationalise, at the same time its image in foreign policy is strengthened. The Netherlands, which has been actively using new digital tools and social media recently, is trying to resolve disputes in bilateral relations in this way. In this process, the Netherlands brings prestige to both its own country and the EU by carrying out a cultural diplomacy activity in accordance with the basic values of the EU. For this reason, it is possible to say that the Netherlands actively carries out cultural diplomacy activities in the context of public diplomacy. In this regard, especially the foreign missions and the leading individuals of the host country contribute to this. Institutionally, the cooperation of the Ministry of Foreign Affairs with both the Ministry of National Education and the Netherlands Institute of International Relations CDSP reveals the importance the Netherlands attaches to this issue. Finally, the Netherlands continues to increase its diplomatic activities related to cultural diplomacy.

## Originality/Value

Public diplomacy, which emerged with the change and transformation in diplomacy studies, can be considered as a relatively new concept in the literature. Public diplomacy activities are carried out in different ways. In the research on the public diplomacy activities of the Netherlands, it has been observed that the Netherlands carries out this policy mostly through cultural diplomacy activities. For this reason, the study seeks answers to the

questions of what cultural diplomacy activities the Netherlands has in the context of public diplomacy and how these practices are carried out. This study, which deals with the public diplomacy activities of the Netherlands, one of the European countries, in terms of cultural diplomacy, aims to fill the gap in the Turkish literature on this subject. The study has a unique value both in terms of its contribution to the Turkish literature and in terms of explaining the cultural diplomacy activities of the Netherlands with case studies. In addition, it is thought that this study will fill the gap in the literature due to the lack of a comprehensive study that deals only with the Netherlands' public diplomacy activities and cultural diplomacy practices.

**Araştırmacı Katkısı:** Hilal ZORBA BAYRAKTAR (%100).



## Avusturya'nın 1945 Sonrası Kamu Diplomasisi <sup>1</sup>

T. Mesut EREN <sup>2</sup>

**Başvuru Tarihi:** 09.02.2024

**Kabul Tarihi:** 28.05.2024

**Makale Türü:** Araştırma Makalesi

### Öz

I. Dünya Savaşı ile yıkılan Avusturya-Macaristan İmparatorluğu'nun varisi Avusturya, imzaladığı barış anlaşmasının zor koşulları, toprak kayıpları, savaşın yol açtığı ekonomik ve sosyal yıkım gibi nedenlerle 1938 yılında yaptığı bir halk oylamasıyla Almanya'ya katılmıştır. II. Dünya Savaşı'nda Almanya ile birlikte savaşan ülke, savaşın sona ermesi ile 1955 yılına kadar süren bir işgal dönemi yaşamıştır. Avusturya, hem on yıl süren işgal döneminde işgalin sona erdirilip bağımsızlığını yeniden kazanmaya hem de işgal sonrası dönemde geçmişin izlerini silip, saygın bir devlet olarak uluslararası toplumda yerini almaya çalışırken önemli çaba sarf etmiştir. Bu dönemlerde uyguladığı geleneksel diplomatik çabalarına paralel, etkili bir kamu diplomasisi de uygulamıştır. Kamu diplomasisi, içerik ve yöntem olarak bugünkü modern ve teknoloji destekli yöntemlere göre daha basit ve analog olsa da Avusturya, istediği sonuçlara geliştirdiği yöntemlerin ve uluslararası konjonktürün sağladığı elverişli koşullar sayesinde kısa sürede ulaşabilmiştir. Bu çalışmada Avusturya'nın kısa tarihi, Almanya'ya "gönüllü" katılım süreci, kuruluş anlaşmasına giden süreçte uyguladığı kamu diplomasisi yöntemlerine örnek olabilecek faaliyetleri tartışılmaktadır. Son olarak Soğuk Savaş sonrası dönem, Avusturya'nın AB üyeliğinin Avrupa Birliği Ortak Güvenlik ve Savunma girişimlerinde yer almasının, giderek etkisi azalan ve geniş yorumlanan tarafsızlık ilkesi ile uyumlu olup olmadığı konuları da değerlendirilmiştir.

**Anahtar Kelimeler:** Avusturya, Kamu diplomasisi, II. Dünya Savaşı, Nasyonal Sosyalizm, Tarafsızlık, İlhak

**Atıf:** Eren, T. M. (2024). Avusturya'nın 1945 sonrası kamu diplomasisi. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 24(Özel Sayı), 17-32.

<sup>1</sup> Bu çalışma etik kurul izin belgesi gerektirmemektedir.

<sup>2</sup> Marmara Üniversitesi, Avrupa Araştırmaları Enstitüsü, Avrupa İktisadi ve İşletme ABD, mesut.eren@marmara.edu.tr, ORCID: 0000-0002-6991-0251

## Public Diplomacy of Austria After1945

T. Mesut EREN <sup>3</sup>

Submitted by: 09.02.2024

Accepted by: 28.05.2024

Article Type: Research Article

### Abstract

*The Republic of Austria, the successor of the Austro-Hungarian Empire, which was destroyed by the First World War, joined Germany with a referendum in 1938, due to the difficult conditions of the peace Treaty it signed, the loss of territory, and the economic and social destruction caused by the war. The country, which fought shoulder to shoulder with Germany in World War II, experienced an occupation period that lasted until 1955, after the end of the war. Austria has made great efforts both in trying to end the occupation and regain its independence during the occupation period that lasted for ten years, and while trying to erase the traces of the past and taking its place in the international community as a respected state in the post-occupation period. Austria also implemented an effective public diplomacy in parallel with its traditional diplomatic efforts during these periods. Although they are simpler and analogue than today's modern and technology supported methods in terms of content and methodology, Austria was able to reach the desired results in a short time thanks to the methods it developed and the favorable conditions provided by the international conjuncture. Finally, in the post-Cold War period, whether Austria's EU membership and its involvement in European Union Common Security and Defense initiatives are compatible with the increasingly diluted and broadly interpreted neutrality principle were also evaluated.*

**Keywords:** Austria, Public Diplomacy, II. World War, National Socialism, Neutrality, Annexation

<sup>3</sup> Marmara University, Institut of European Studies, Department of European Union Economics and Business, [mesut.eren@marmara.edu.tr](mailto:mesut.eren@marmara.edu.tr), ORCID: 0000-0002-6991-0251

## Giriş

1804 yılında Avusturya İmparatorluğu'nun kurulmasıyla Avusturya devleti tarih sahnesine çıkmıştır. 1867'den 1918'e kadar bu devlete "Avusturya-Macaristan İmparatorluğu" adı verildi ve toprakları bugünkü Çek Cumhuriyeti, Slovakya, güney Polonya, batı Ukrayna, Macaristan, Hırvatistan, Slovenya, Bosna ve Romanya'nın bazı kısımları ile kuzey İtalya'yı içeriyordu. Avrupa siyasi tarihinde hiçbir ülke yüzyıllar boyunca Habsburg Hanedanı tarafından yönetilen Avusturya kadar etkin bir rol oynamamıştır. Avusturya-Macaristan İmparatorluğu, Habsburgların hanedanlık ilişkileri üzerinden yürüttükleri dış politikaları sayesinde geniş bir coğrafyada kurduğu egemenlik alanının sınırlarını aşan etkili bir aktör konumuna gelebilmiştir. Başarılı evlilik politikaları yoluyla Hollanda, Belçika, İspanya, Bohemya ve Macaristan, Hanedan topraklarına katılmış, ancak, medeni durumlarıyla ilgili bu karmaşık kazanımları korumak için Habsburglar çok sayıda savaşa girmek zorunda kalmışlardır. Hanedan üyeleri sadece Avusturya'da hüküm sürmemişler, aynı zamanda Alman kralları ve Kutsal Roma İmparatorları ünvanlarını da taşımışlardır.

1918 yılında Avusturya veliaht prensi Ferdinand'ın Saraybosna'da bir suikasta uğraması sonrasında başlayan I. Dünya Savaşı 1914'ten 1918'e kadar sürmüştür. Avusturya-Macaristan, Almanya, Bulgaristan ve Türkiye ile birlikte kurulan ittifak I. Dünya Savaşı'nı kaybetmiş ve bu olay Avusturya-Macaristan İmparatorluğu'nun çöküşüne yol açmıştır. Bu aynı zamanda Habsburgların Avrupa'daki egemenliğini de sona erdirmiştir. Özetle, Avusturya kendi başlattığı savaşın siyasi anlamda ilk kurbanı olmuştur. Savaş sonrasında İmparatorluk topraklarında yeni ulus devletler kurulmuştur. O dönemdeki adıyla Çekoslovakya, Polonya, Yugoslavya ve küçük bir Macaristan ve daha küçük bir Avusturya ortaya çıkmış, topraklarının bir kısmı İtalya ve Romanya'ya verilmiştir. Yeniden çizilen sınırlar, çoğu durumda yeni etnik azınlık grupları yaratmış ve bugüne kadar süregelen yeni düşmanlıklara yol açmıştır.

Bu ağır yenilginin ardından Kasım 1918'de Cumhuriyet ilan edilmiştir. 1919'da I. Dünya Savaşı'nın galipleri, Saint-Germain'de Avusturya ile bir barış antlaşması imzalamışlar ve bu barış antlaşması Avusturya'nın Almanya ile birleşmesini yasaklamış ve devletin adını da Avusturya Cumhuriyeti olarak belirlemiştir. Avusturya Cumhuriyeti, kuruluşundan sonra çeşitli ve zorlu krizler yaşamıştır. 1920'li yıllar Avusturya'da yüksek enflasyon ile mücadeleyle geçmiş, 1929'dan itibaren de ülke -diğer birçok ülke gibi- büyük bir küresel ekonomik krizle sarsılmış ve bu nedenle birçok insan işsiz kalmıştır. Öte yandan Avusturya-Macaristan'ın çöküşünün olumsuz ekonomik sonuçları olmuş, büyük ve entegre bir ekonomik alanın, birkaç küçük ekonomik alan haline gelmesi olumsuz etkilere yol açmıştır. Yüksek enflasyona ek olarak, ekonomik durgunluk, yüksek işsizlik ve artan memnuniyetsizlik söz konusudur. O döneme egemen olan antisemitizm iklimi de siyasi atmosferi zehirlemiştir. Memnuniyetsizlik ve ekonomik zorlukların da siyasi radikalleşmeyi artırması nedeniyle taraflar birbirlerini siyasi rakipten çok düşman olarak görmeye başlamışlardı. Birinci Cumhuriyet dönemi olarak adlandırılan bu dönem iç politikada sıkıntılı bir dönem olarak tarihteki yerini almıştır. Büyük bir imparatorluğun mirasçısı olan bir ülke olan Avusturya'da pek çok kişi küçük bir devletin vatandaşı olmak yerine, Avusturya'nın Almanya'ya tekrar katılımını istemeye başlamıştır. Ancak bu "ilhak" I. Dünya Savaşı'nı kazanan ülkeler tarafından yasaklanmıştır. Nüfusun büyük bir kısmı, devletin yeni sınırlarının adil olmadığını düşünüyordu. Özellikle insanların çoğunun Almanca konuştuğu Südtirol'ün yerel halkın iradesi dışında 10 Ekim 1920'de İtalya tarafından resmen ilhak edilerek Avusturya'dan ayrılması da önemli protestolara yol açmıştır. Sonunda, Mart 1938'de Alman askerleri Avusturya'yı işgal etmiş ve Avusturya, Alman İmparatorluğu'nun bir parçası haline gelmiştir. Nisan 1938'de bu konuda bir referandum yapılmış, özgür ve demokratik olmayan bir ortamda yapılan bu oylamada Avusturyalıların büyük çoğunluğu Almanya'ya "ilhak" yönünde oy kullanmıştır. Eylül 1939'da Almanya'nın Polonya'yı işgaliyle başlayan II. Dünya Savaşı Mayıs 1945'te Almanya'nın teslim olmasıyla sona ermiştir. Avusturya için de savaş Nisan 1945'te Sovyet birliklerinin Viyana'ya girmesiyle sonlanmıştır (Mein Österreich, 2020, s. 32).

Avusturya'nın II. Dünya Savaşı sonrası dönemini üç bölümde incelemek yararlı olacaktır. Birinci dönem 1938-1945 arası dönem olmalıdır. Ardından savaşın hemen ardından başlayan, 1955 yılına kadar süren ve işgal dönemini de içine alan. 1945-1955 arası dönemdir. Bu dönemde savaş sonrası yıkım ve kıtlıkla mücadele, işgalin sona ermesi, ulusal kimliğin yeniden oluşturulması ve tekrar egemen bir devlet olma çabası öne çıkmıştır. 1955-1995 arası döneme Sovyetlerin baskısıyla kurgulanan anayasal tarafsızlığın korunması, kalkınma çabaları ve uluslararası toplum gözünde yeniden değerli ve saygın bir ülke olma çabası damga vurmuştur. Son dönem olarak demir perdenin yıkılıp, Orta ve Doğu Avrupa Ülkelerinin bağımsızlıklarını kazandığı ve Avusturya'nın 1995 yılındaki AB üyeliğine kadar devam eden dönem kabul edilebilir. Bu dönemde AB üyeliği ve Ortak Dış ve Güvenlik Politikasına katılmanın sürekli tarafsızlık ilkesi ile bağdaştığının ispatı için yoğun bir şekilde çalışılmıştır.

Avusturya bu dönemlerde kendi çıkarı doğrultusunda uyguladığı geleneksel diplomatik çabaların yanında etkili bir kamu diplomasisi de uygulamıştır. Avusturya'nın kullandığı bu yöntemin içerik ve yöntem olarak bugünün modern ve teknoloji destekli uygulamalarıyla kıyaslanması güç olsa da istenilen sonuçlara ulaşılmasında önemli katkılar sağlamış olduğu düşünülmektedir. Bu çalışmada Avusturya'nın II. Dünya Savaşındaki sorumluluğu veya suç ortaklığından kaynaklanan olumsuz sonuçlar ve bu sonuçlarla başa çıkabilmek için yapılanlar ele alınmış olup, imparatorluk dönemi sorumlulukları ve Orta ve Doğu Avrupa Ülkelerine yönelik geliştirilen politikalar başka bir çalışmanın konusu olacaktır.

### 1938-1945 İlhak Dönemi

Mayıs 1945'te ülke 6 milyona yakın Avusturyalının yanında yaklaşık 3 milyon mülteci ve yerinden edilmiş kişiye, savaş esirlerine, zorla çalıştırılmış olan insanlara, yabancı askerlere, Süd-Tirol'den kaçan kişilere ve etnik Almanlara ev sahipliği yapıyordu. Yüksek enflasyon, yetersiz üretim ve tedarik, boş mağazalar, zar zor bulunan mallar için düzenlenen satın alma fişlerinin yanı sıra tayınlama ve yiyecek karneleri günlük yaşamı şekillendiriyordu. Bu yıllarda Avusturya'dan önemli derecede göç de söz konusu olmuştur. 1950'li yılların başlarında binlerce Avusturyalı da geçici veya kalıcı olarak diğer Avrupa ülkelerine veya denizaşırı ülkelere göç etmiştir. Buradaki temel güdü, yavaş büyüyen ekonomi, yüksek işsizlik oranı ve siyasi açıdan bağımlı olunması nedeniyle işgalin sona erdiği 1955 yılına kadar sürecektir olan ekonomik ve siyasal güvensizlik duygusuydu. Bir diğer kaçış faktörü de ülke içerisinde oluşan bölgesel farklılıktan kaynaklanıyordu. Sovyet işgali altında bulunan ve ağır hasar görmüş Doğu eyaletleri, Amerikan işgal bölgesine göre dezavantajlı durumdaydı. İki bölge arasında ciddi bir ekonomik dengesizlik vardı. Viyana, Aşağı Avusturya ve Burgenland'ın ekonomik dezavantajı, Ruslar tarafından yıkılan veya sökülün sanayi tesisleri, enerji yetersizliği, çöken ulaşım altyapısı ve uluslararası yardımdan görece az destek görülmesi gibi nedenlerle her cinsiyetten genç işçinin ülkeyi terk etmesine de yol açmıştır (Strutz, n.a).

Avusturya'da, 1919 yılında Habsburg monarşisinin çöküşünden sonra da benzer bir durum yaşanmış, o dönemde de savaş nedeniyle zaten ağırlaşmış olan gıda tedariki, imparatorluktan bağımsızlığını kazanan devletlerden gelen gıda arzının durması nedeniyle gözle görülür şekilde kötüleşmişti. Açlık ve kıtlık, günlük hayatın bir parçası olmaya devam etmiş, açlık nedeniyle yapılan gösteriler ve isyanlar döneme damgasını vurmuştu. Avusturya halkı, gıda ve günlük ihtiyaçların karşılanmasında dışarıdan gelen yardım ve desteğe bağımlı duruma gelmişti.

II. Dünya Savaşı sonrasında Eylül 1919'da Avusturya'nın imzalamak zorunda kaldığı Saint Germain Anlaşması'nın yol açtığı tarihsel hoşnutsuzluk, yüksek savaş tazminatları, giderek artan işsizlik ve kötüleşen ekonomik koşullar halkın büyük bir bölümünde Almanya ile birleşme fikrinin taraftar kazanmasına yol açmıştır. 12 Mart 1938'de Hitler işgal emrini verdiğinde Alman birlikleri hiçbir direnişle karşılaşmamıştır. Hitler'in başlangıçtaki niyeti Versailles Anlaşması'nda dikte ettirilen aksine Avusturya'yı Almanya ile bir

birlik içinde birleştirmek iken Avusturya halkının sevincinin onu Avusturya'nın tam ilhakı lehinde karar vermeye sevk ettiği de söylenir (Anschluss Österreichs 1938). Katılım yasası 13 Mart 1938'de kabul edildikten iki gün sonra, 100.000'den fazla insan Viyana'da, Avusturya doğumlu Hitler'i büyük sevinç gösterileri ile karşılamıştır. 10 Nisan 1938'de yapılan ve hiçbir şekilde özgür ve demokratik ilkelere göre yapılmayan bir halk oylamasında Avusturyalıların yüzde 99,6'sı resmi olarak "ilhak" lehinde oy kullanmıştır (Anschluss Österreichs, 1938). Avusturya'nın Almanya tarafından ilhak edilmesinin siyasi sonuçlarından en önemlisi Avusturya Cumhuriyeti'nin ortadan kaldırılıp, adının haritadan silinmesi ve Almanya'nın bir parçası olarak "Ostmark" adını almasıdır. Toplumsal sonuçlarından en önemlisi de ulusal kimliğin yitirilerek, Avusturyalılık duygusunun ortadan kalkmış olmasıdır.

Benzer koşulları II. Dünya Savaşı sonrasında yaşayan Avusturya'ya, gıda ve ekonomik yardım Sovyetler Birliği, ABD, BM, İsviçre, İskandinavya ve Kanada'dan gelmekteydi. Dönemin Şansölyesi Leopold Figl ünlü 1945 yılı Noel konuşmasında son derece üzüntülü bir şekilde şu cümleyi kuruyordu: "Size Noel için hiçbir şey veremem. Size Noel ağacınız için (o da eğer varsa) mum veremem, bir parça ekmek, ısınmak için kömür, pencereleriniz için cam da veremem. Hiçbir şeyimiz yok. Sizden sadece şunu rica edebilirim: Avusturya'ya inanın!" Bugün bile dinleyenleri etkileyen bu sesli belge, bugünün siyasi bilincindeki yerini hala korumaktadır. Çünkü Avusturya'nın 1945'ten sonra yeniden ayağa kalkma iradesinin tarihsel bir kanıtı olarak insanların zihinlerine kazınmış durumdadır (Figl, 1945).

Avusturya'da 1945 sonrası dönemde yaşanan sıkıntıların giderilmesinde kısaca Marshall Planı adı verilen "European Recovery Plan"ın çok önemli katkısı olmuştur. 1947/48'den itibaren ABD'den gelen ekonomik yardım, ekonominin hızla canlanması için çok önemlidir. Bu destek, daha iyi bir gelecek için umutları beslemiş, güçlü ABD'nin Avusturya'yı yalnız bırakmayacağı bilgisi, halkın ruh halinin düzelmesini sağlamıştır. Avusturya'da zayıf olan demokrasi geleneğinin güçlenmesi ve demokratik kurumların istikrarı ekonomik büyümeyle doğrudan ilişkilidir. Avusturya için ise Batı ekonomik sistemine yeniden katılımı, Amerikan üretim ve yönetim metodlarının benimsenmesi, komünist tehdidin kontrol altına alınması ve yeniden yapılanmaya yardım anlamına geliyordu. 1945'ten 1955'e kadar, Avusturya'ya yapılan bu dış yardım, I. Dünya Savaşı'ndan sonraki yardımın dört katı olan yaklaşık 1,6 milyar ABD dolarına (2005 fiyatlarıyla yaklaşık 11 milyar Avro) ulaşmıştı. Ancak iki savaş arası dönemin aksine, İkinci Cumhuriyet fonlarının önemli bölümünü yatırım harcamalarına ayırmıştır. Yüzde 52'si sanayi sektörüne, elektrik alt yapısının geliştirilmesine ve kamulaştırmalara ayrılmıştır. Diğer kayda değer bir gelişme de bu fonların Doğu ve Batı eyaletleri arasındaki adaletsiz dağılımında ortaya çıkmıştır. Batı bölgeleri fonların yüzde 81'ini alırken, savaştan ve işgalden daha ağır hasar gören Sovyet bölgesi sadece yüzde 19'unu alabilmiştir (Seidel, 2005, s. 902).

Avusturya için İlhak dönemi günleri kendi tarihiyle yüzleşmek için önemli bir başlangıç noktası oluşturur. Ancak Avusturya, bu dönemin sorumluluğunu doğrudan üstlenmek yerine kendisini uluslararası düzeyde Nasyonal Sosyalizmin ilk kurbanı olarak tanımlama yoluna gitmiştir. Savaş sonrası on yıllarda, Avusturya hem diplomatik yollarla hem de kamu diplomasisi araçlarını kullanarak uluslararası topluma ve kendi ülkesindeki yeni nesillere kabul ettirmek istediği bu resmi tez uzun süre işe yaramıştır. Bruno Marek, Mart 1962 tarihinde yaptığı bir konuşmada, Hitler Almanya'sı tarafından Avusturya Halkının büyük sevinç gösterileriyle karşılandığı propagandası yapılan "İlhak"ın perde arkasına değinmiştir. Ona göre gölgelenen gerçek son derece farklıdır. Nazi işgali döneminde 1938-1945 yılları arasında Avusturya Vatandaşlarına karşı 17.000 siyasi dava görülmüş, 16.000 Avusturyalı memur da görevden alınmıştır. Toplama kamplarında öldürülenler hariç, 1200 kişi Nazi rejimi tarafından idam edilmiştir. Öte yandan katılım ile birlikte Avusturya hazinesi tam anlamıyla yağmalanmış, 30 ton altına el konulmuş, milyarlarca liralık döviz, tahvil vb. değerleri Almanya'ya götürülmüş, Alman tahvillerinin zorunlu alımlarına mecbur bırakılmıştır (AZ-Tagesgeschehen, 1962)



## 1945-1955 Arası İşgal Dönemi ve Devlet Anlaşması (Der Staatsvertrag)

II. Dünya Savaşı'nın galipleri ABD, İngiltere, Fransa ve Sovyetler Birliği, savaş sırasında Avusturya'nın savaş sonrasında yeniden bağımsız bir devlet olarak varlığını sürdüreceği konusunda anlaşmışlardır. Bu karar, müttefik devletler tarafından Moskova Deklarasyonu adı verilen bir bildiri ile ilan edilmiştir. Deklarasyon, Ekim 1943'de Moskova'da yapılan ve İngiltere, ABD ve Sovyetler Birliği'nin dışişleri bakanlarının katıldıkları bir konferans vesilesiyle yapılmıştır. Konferansın asıl amacı, Avrupa'daki savaşı kısaltmak ve sonrasında savaşı kaybedenler ile ilgili olarak nelerin yapılacağı konusu ile ilgiliydi. Bu bağlamda süren görüşmeler sonucunda, Avusturya ile ilgili olarak Moskova Deklarasyonu ortaya çıkmıştır. Üç galip devletin Dışişleri Bakanları tarafından 1 Kasım 1943'te yayınlanmıştır. Bu ülkelere daha sonra benzer bir bildiri yayınlayan Fransa da katılmıştır. Dört ülke, Avusturya'nın Mart 1938'de Almanya'ya katılmasının geçersiz ve hükümsüz olduğu, özgür ve bağımsız bir Avusturya'nın yeniden kurulacağını beyan etmiştir (Nachbaur, 2009, s. 14). Moskova Deklarasyonu, bağımsız bir Avusturya devletinin yeniden kurulmasını Müttefiklerin karşılıklı olarak bir savaş sonrasında ilişkin olarak ifade etikleri ilk yazılı metindir.

Avusturya'da Nisan 1945'te savaşın son günlerinde ilan edilen İkinci Cumhuriyetin ilk demokratik parlamento seçimleri Kasım 1945'te yapılabildi. Ancak Federal Parlamento ve hükümetin aldığı kararlar 1955 yılına kadar müttefik devletlerin onayı ile yürürlüğe girebiliyordu. İşgal güçleri, 1945 ile 1955 yılları arasında nihai karar verme yetkilerini ellerinde tutmuş, daha da kötüsü, Avusturya, galip devletler tarafından dört bölgeye ayrılarak paylaşılmıştır. Federal başkent olan Viyana da dört bölgeye ayrılarak bu ülkeler tarafından yönetilmiştir. Başlangıçta 700.000 kişilik olan işgal kuvvetlerinin sayısı, 1955'te Batılı güçlerden 20.000'e ve Sovyetler Birliği'nden 40.000'e kadar düşürülmüştür. Avusturya bir dönem işgal kuvvetlerinin masrafların bir bölümünü ödemek zorunda kalmış olsa da ABD 1947'de, diğer üç ülke de 1953 yılında bu paylarından vazgeçmişlerdir (Bundesministerium für Inneres, 2020).

1945'ten 1955'e kadar olan on uzun yıl içinde Avusturya'da, Sovyet işgali altındaki Doğu Avusturya ile Batılı Müttefikler tarafından işgal edilen federal eyaletler arasında bir bölünme korkusu vardı. Buna ek olarak, Tito-Yugoslavya'sı başlangıçta 2.470 km<sup>2</sup>'lik Avusturya toprağını talep ediyordu. Ancak 1948'de Sovyetler Birliği ile Yugoslavya'nın aralarının açılması, taleplerin sonu anlamına geliyordu. Halkın yaşam koşulları ve ekonomik beklentiler, Sovyet işgali altındaki sektörde batı bölgesine göre çok daha kötüydü ve iki bölge birbirinden tamamen kopmuş bir durumdaydı.

Avusturya Halkı, Moskova deklarasyonunda öngörüldüğü şekliyle ülkelerinin yakın bir gelecekte bağımsız bir devlet olarak var olacağını bilmelerine rağmen, tüm mekanizmalarıyla kendi içinde işleyen bir demokrasi kurduklarını düşündüklerinden işgalci ülkelerin aralarında anlaşmalarının gecikmesinden ciddi endişe duymaya başlamışlardı. Ayrıca, Avusturyalılar, 1938 yılında ülkelerinin Nasyonal Sosyalist Almanya'ya katılımını oyladıkları referandumda verdikleri yüzde 99,6'lık evet oyunu o dönemdeki korku, baskı ve yıldırımlara ve ekonomik gerekçelere bağlayıp, ulusal tarihleriyle hesaplaşmalarında kendilerini Hitler rejiminin ilk kurbanı olarak gördükleri için işgal ve vesayet döneminin bu kadar uzun sürmesinden de rahatsızdılar.

Müttefik Devletlerin işgali 1955'e kadar sürmüş, Joseph Stalin'in ölümü ve Eisenhower'ın başkan seçilmesinden sonra Nikita Kruşçev Devlet Anlaşması müzakerelerinde ilerleme olmasını sağlayarak, Avusturya'nın tarafsızlığı karşılığında 1955'te müzakerelerin başlamasına yardımcı olmuştur (Bischof and Wineroither, 2022, s. 631). II. Dünya Savaşı'nın galipleri ile ancak uzun ve zorlu müzakerelerden sonra bir barış anlaşması imzalamak mümkün olabildi. Bu barış antlaşmasına "Devlet Antlaşması" (Staatsvertrag) denir. 15 Mayıs

1955 tarihli kuruluş Antlaşması Avusturya için çeşitli yükümlülükler getirmiştir. Bunların en önemlileri şunlardır: Almanya ile tekrar birleşme olmaması, yine Almanya ile askeri herhangi bir ittifaka üye olunmaması, sürekli tarafsızlığın korunması, ülke savunması ile ilgili hükümler (kendi ordusu/federal ordu), son olarak da Avusturya'daki Sloven ve Hırvat azınlıkların korunması.

Avusturya Federal Meclisi 26 Ekim 1955 günü Avusturya Anayasası'na eklediği bir madde ile ülkenin kalıcı ve sürekli tarafsızlığını anayasa hükmü haline getirerek garanti altına almak istemiştir (Bundesverfassungsgesetz 1955<sup>4</sup>).

Bu şekilde tarafsızlık, Avusturya'nın egemen devletinin yeniden inşası için en önemli önkoşul olarak kabul edilir. Tarafsızlık uzun süre temel bir ilke bir ilke olarak benimsenmiş ve ikinci Cumhuriyet'in dış politikasının merkezi belirleyicisi ve ülkenin savaş sonrası kimliğinin temel bir unsuru haline gelmiştir (Senn, 2022, s. 23). Savaşın sona ermesiyle birlikte kurulan II. Cumhuriyet, çabalarını dört alanda yoğunlaştırmıştır. Açlık ve kıtlıkla mücadeleyi önceleyen hızlı bir ekonomik kalkınma, kısmen yitirilen ulusal kimliğin tekrar oluşturulması, işgalin sona ermesi ve tam bağımsızlığa dayalı bir teritoryal egemenlik ve son olarak yıpranan ülke imajının düzeltilerek uluslararası alanda yeniden saygınlık kazanılmasıdır. 1945-1955 arası dönemde görece olarak sağlanan siyasi istikrar ve halkın yaptığı fedakarlıklar ve gelen dış yardımlar sayesinde düzeltilen alt yapı ekonomik düzenin işlemeye başlamasına yol açmış ve belirli bir refah artışı sağlanabilmiştir.

Avusturya, 14 Aralık 1955 tarihinde Birleşmiş Milletler üyeliğine kabul edilerek bağımsız bir devlet olarak uluslararası toplum içerisindeki yerini almıştır. Ancak, aynı nesil içerisinde uluslararası saygınlık kazanmaları çok da kolay olmamıştır. II. Dünya Savaşı sırasında yaklaşık 1,2 milyon Avusturya askeri Alman ordusu saflarında savaşmıştır. Öte yandan, yaklaşık 120.000 Avusturyalı Yahudi'nin ülkesinden kaçmak zorunda kaldığı, yaklaşık 70.000 Avusturyalı Yahudi ile birlikte 10.000 Avusturyalı Roman ve Sinti'nin toplama kamplarına gönderilerek orada öldürüldüğü de göz önüne alındığında Avusturya'ya karşı olan bu olumsuz yaklaşımı da anlayışla karşılamak gerekirdi (Mein Österreich, 2020, s. 31).

Ülkenin, geçmişin acı izlerini tamamen ve kalıcı bir şekilde silmesi tam anlamıyla mümkün olmamış olsa da birbirine paralel şekilde uyguladığı geleneksel diplomasi ile yaratıcı kamu diplomasisi yöntemleri sayesinde önemli derecede yol alabilmiştir. Bu diplomatik çabaları 1945 yılında savaşın hemen ardından göstermeye başlaması ve 1955 sonrası dönemde de ciddi bir şekilde göstermeye bunlara devam etmesi sayesinde bu olumsuz algı önemli ölçüde azaltılabilmektedir. Bu çalışmada Avusturya'nın başarılı yöntemlerinden bazılarını yakından bakacağız. Bu ülkenin uluslararası topluma yönelik olarak kullandığı etkili yumuşak gücü, kamu diplomasisi araçları ve markalaşma çabaları örnek oluşturabilecek niteliktedir.

<sup>4</sup> 1) Avusturya, bağımsızlığını dış dünyaya kalıcı olarak ilan etmek ve topraklarının dokunulmazlığını korumak amacıyla, gönüllü olarak kalıcı tarafsızlığını beyan eder. Avusturya elindeki tüm imkanlarla bunu koruyacak ve savunacaktır.

2) Avusturya, bu amaçları korumak için gelecekte herhangi bir askeri ittifaka katılmayacak ve topraklarında yabancı devletler tarafından askeri üsler kurulmasına izin vermeyecektir.

3) Almanya, Avusturya'nın bağımsızlığının taniyacak ve Almanya'nın Avusturya toprakları ve Avusturya ile ilgili tüm iddialarından feragat etmesini sağlayan hükümleri Alman Barış Antlaşması'na dahil edeceklerdir.

Aynı Anlaşmanın 4. maddesi Avusturya Cumhuriyeti'nin ekonomik veya askeri olarak Almanya ile olası yakınlaşmasına yönelik yükümlülükler içermektedir. Katılım yasağı üst başlığı taşıyan bu kısıtlayıcı hükme göre taraflar, Avusturya ile Almanya arasında siyasi veya ekonomik birliğin yasak olduğunu beyan etmişler ve Avusturya'nın bu alandaki sorumluluklarını tam olarak kabul ettiğini ve Almanya ile herhangi bir siyasi veya ekonomik birliğe girmeyeceğini belirtmişlerdir. Ayrıca, Avusturya'nın, böyle bir birliği önlemek için Almanya ile herhangi bir anlaşma yapmayacağı veya Almanya ile siyasi veya ekonomik birliği veya Almanya'nın toprak bütünlüğünü veya siyasi veya ekonomik bağımsızlığını doğrudan veya dolaylı olarak teşvik edecek herhangi bir eylemde bulunmayacağını veya herhangi bir önlem almayacağını kabul ettiğini beyan etmişlerdir. Son olarak Avusturya'nın, topraklarında doğrudan veya dolaylı olarak böyle bir birliği teşvik edebilecek ve Almanya ile siyasi veya ekonomik birliği amaçlayan herhangi bir örgütün varlığını, canlanmasını ve faaliyetini destekleyecek herhangi bir eylemi önleyeceğini taahhüt ettiğini de hükme bağlamışlardır.

## Avusturya'nın Savaş Sonrası Uyguladığı Kamu Diplomasisi

Savaş sonrasında, Avusturya'ya yönelik temel tarihsel eleştirilerin önemli bir bölümü hem Nasyonal Sosyalist dönemdeki suçlarından hem de Soğuk Savaş döneminde çok tartışılmamış olsa da yüzyıllar süren imparatorluk döneminde, egemenliği altında Orta ve Doğu Avrupa ülkelerinde yol açtığı ekonomik ve sosyal sorunlardan kaynaklanmaktadır. Ülkenin bu yüklerden kurtulmak istemesi ve bunların sorumluluğunu almak istememesi anlaşılır olsa da uluslararası saygınlığın yeniden kazanılması bu iki alanda farklı bir politika geliştirmesini gerektiriyordu. Bu bağlamda, geliştirilen ilk politika Avusturya'nın Nazi döneminin suç ortaklarından olmayıp, bu rejimin ilk kurbanı olarak aslında mağduru olduğu fikrinin savunulması olmuştur. Ancak, dönemin suçlarına yönelik olarak geliştirilen ortak sorumluluk yaklaşımı, Avusturyalıların Nasyonal Sosyalist suçlara doğrudan veya dolaylı olarak karışmış olabileceğine dair geniş çaplı bir ön kabulü ortaya koymuştur. Her ne kadar Avusturya, tarihindeki 1938-1945 yıllarını kapsayan karanlık yılları yok saymak istese de ülkenin Nazi geçmişini unutturmak hiç de kolay değildir. Görsel hafızada yer tutan iki sembolik olay bu geçmiş hatırlatmaya devam eden Viyana, Heldenplatz'daki İlhak kutlaması ve İlhak Pogromu'dur (Stachel, 2000, s. 3).

Bu algı ve yargılarla mücadele edebilmek için Avusturya'nın savaşın bitimiyle birlikte ülke içindeki ulusal birliğin sağlanmasına yoğunlaşması gerekmektedir. Gerçekten de Avusturya'nın savaş sonrası dönemdeki ilk önceliklerinden biri 1930'lu yıllardan itibaren ciddi anlamda erozyona uğrayan ulusal kimlik veya "biz" duygusunun onarılması olmuştur. I. Dünya Savaşı'ndan sonra büyük toprak kayıpları ve buna bağlı olarak Avrupa'da ve küresel alanda yaşadığı değer kaybıyla birlikte iki dünya savaşında uğradığı yenilgilerden sonra İkinci Cumhuriyet, önce ulusal kimliğini bulmak zorundaydı (Sonnleitner, 2023, s. 146). Avusturya gibi orta büyüklükte bir devlet, yüzyıllar süren imparatorluk geçmişini de bir yana bırakıp, Alman İmparatorluğunun bir parçası olmayı "gönüllü" olarak kabul etmiştir. Bu ülkenin varlığını sona erdirip, Avusturya adını haritadan silerek Ostmark adını aldıktan yedi yıl sonra tekrar bağımsız bir devlet olarak kabul görmeye çalışması, dünya siyasi tarihinde çok sık rastlanan bir olay değildir. Uluslararası toplumun siyasi konjonktürel çıkarları, Soğuk Savaş'ın başlarında bu geri dönüşte kolaylaştırıcı bir rol oynamış olsa da ülke içerisinde ulusal kimliğin aynı nesil içerisinde önce kaybedilip daha sonra geri kazanılması son derece zor olmuştur.

Avusturya, izlediği bu "fail değil, mağduruz" politikasını uzun süre devam ettirebilmiştir. Toplumsal anlamda içselleştirdiği bu kurban psikolojisi, dışa karşı da önemli ölçüde destek görmüştür. ABD tarafından Avrupa ülkelerine yapılan yardımları verimli bir şekilde alt yapı yatırımlarının finansmanında kullanan Avusturya, 1955 sonrası dönemde hızlı bir şekilde sanayileşerek, uluslararası sıralamalarda üst gelir grubunda yer alan kalkınmış bir ülke konumuna gelebilmiştir.

Bir ülkeye uluslararası alanda nüfuz kazanma sürecinde önemli ölçüde yardımcı olan dış politikayla ilgili bir mekanizma olarak kamu diplomasisi, Avusturya tarafından 1945 sonrasında etkili bir şekilde kullanılmıştır. Savaşın sona ermesinin hemen ardından kurulan İkinci Cumhuriyetin ilk önceliği, savaş ekonomisinin artçı etkilerini azaltmak ve müttefik devletlerle ilişkileri aralarındaki dengeleri gözeterek yürütmeye çalışmak olmuştur. Ancak on yıl gibi uzun süren işgali sonlandırmak için vesayet altındaki rejimi özgürleştirmek amacıyla yürütülen ve Avusturya'nın yüzyıllar boyunca ustalaştığı geleneksel diplomasi iletişimi yanında farklı diplomatik yöntemler de kullanılmıştır. Bugünden geriye bakınca rahatlıkla kamu diplomasisi veya kültür diplomasisi olarak sınıflandırabilecek faaliyetlerden biri, ülkeyi 1948 yılına kadar Nazilerden temizlemek için önemli yasalar çıkarmak olmuştur<sup>5</sup>. 1947 yılında çıkarılan ve bugün de yürürlükte olan Verbotsgesetz veya

<sup>5</sup> 26 Haziran 1945 tarihli Savaş Suçları ve Diğer Nasyonal Sosyalist Suçlar Hakkındaki Anayasa Kanunu, Savaş Suçları Kanunu olarak da bilinir. Bu yasa, Avusturya'ya karşı işlenen savaş suçlarını, savaş çığırkanlığını, işkence ve tacizi, insanlık ve insan onuru ihlallerini, aşağılamayı ve vatana ihaneti suç sayıyordu. Ayrıca, NSDAP (Nasyonal Sosyalist Alman İşçi Partisi) üyelerinin tescili ve muamelesi için yasal dayanağı belirleyen ve savaş suçları kapsamında yargılanmayan parti üyelerine uygulanan 8 Mayıs 1945 tarihli NSDAP'nin Yasaklanması Hakkında Anayasa Kanunu ve ayrıca 12 Eylül 1945 tarihli Ekonomi Temizlik Yasası da bu yasal mücadelenin etkili araçları olarak kullanılmıştır.

Wiederbetätigungsgesetz “Yasak Kanunu” ile NSDAP (Nasyonal Sosyalist Alman İşçi Partisi) ve türev organizasyonları bütünüyle yasaklanmıştır. Sadece yasaklamakla kalınmamış, Nasyonal Sosyalizmin yaptığı soykırımı veya insanlığa karşı suçları basılı yayınlarda, radyoda veya başka bir ortamda veya birçok kişinin erişebileceği herhangi bir kamuya açık ortamda inkar eden, kabaca küçümseyen, onaylayan veya haklı göstermeye çalışan herkesin cezalandırılacağına ilişkin bir hüküm de eklenmiştir (Verbotsgesetz, 1947). Yasaklama yanında savaş suçlularının yakalanmaları ve yargılanmalarına da önem verilmiş, yarım milyondan fazla Avusturyalı Nasyonal Sosyalist olarak kaydedilmiştir. 170.000'den fazla memur veya hizmetli kamu sektöründen ihraç edilerek, savaş suçlusu olarak belirlenen 130.000'den fazla kişi de yargılanmıştır. Bunlar arasından 43 kişi ölüm cezasına çarptırılmıştır. (Bkz. Wiener Stadt- und Landesarchiv). Bu yolla hem bu tür suçların bir daha işlenmemesi için bir caydırıcılık yaratılmaya çalışılırken diğer yandan da Nazi geçmişinin kanlı izleri silinmeye çalışılarak uluslararası toplum gözünde olumlu bir etki yaratılmaya çalışılmıştır.

Bu konuda sarf ettikleri yoğun çabanın bir amacı ülkenin Nazilerden hem fiilen hem de düşünsel anlamda arındırılması iken diğer bir amacın da baskıcı işgal güçlerini etkileyerek ülkenin bir an önce özgürleşmesini sağlama çabası olduğu düşünülebilir. Ancak bu çabanın olumlu bir karşılığının olmaması ve işgalin uzun sürmesi Avusturya halkını endişelendiriyordu. Öte yandan bugünden bakınca gerçek bir kamu diplomasisi etkinliği olarak görülebilecek, Viyana Künstlerhaus'da 1946 yılında gerçekleştirilen Viyana Belediyesi Kültür Ofisi'nin anti-faşist sergisi "Asla Unutma!" adıyla afişlerde yerini alıyordu. 14 Eylül 1946'daki açılış, Başbakan Leopold Figl, Federal Hükümetin diğer temsilcileri, Viyana belediye başkanı ve müttefiklerin temsilcilerinin katılımıyla hem içe hem de dışa dönük bir devlet eylemi olarak düzenlenmiştir. Savaşın dehşetini, faşizm ve Nasyonal Sosyalizm suçlarını kolaj bir yöntem kullanılarak sert görüntülerde tasvir eden sergiyi 100 günün biraz altında bir sürede yaklaşık 260.000 kişi ziyaret etmiştir. Viyana'daki sona erdikten sonra, serginin uyarlanmış bir versiyonu diğer eyalet başkentlerinde bir gezici sergi olarak gösterilmiştir. "Asla unutma!" sergisi didaktik bir yeniden eğitim programının parçası olarak anlaşılıp uygulandığından okullardaki yeniden eğitim önlemleri de ülkenin Nazizm'den arındırılması için önemli olarak görülmüştür (Österreichische Zeitung, 1946, s. 5).

Avusturya'nın savaş sonrasında uyguladığı kamu diplomasisi örneklerinden biri de 1952 yılında devlet ve sivil toplum kuruluşlarının desteğiyle yapılan orijinal bir sinema filmidir. “1 Nisan 2000” adını taşıyan filmde Avusturya'nın 2000 yılındaki ütopyik durumu komik, alaycı ve iğneleyici bir üslupla ele alınmıştır. 1952 yılında müttefik devletlerin vesayeti ve fiili işgalinin hala sürmesi nedeniyle kamuoyu oluşturmak amacıyla hazırlanan filmde dönemin öne çıkan aktörleri rol almıştır. Filmde, 2000 yılına gelindiğinde bile ülke hala müttefiklerin işgali altındadır. Ancak büyük uğraşlar sonunda Avusturyalılar artık dünya barışı için bir tehdit oluşturmadıklarını ve bu nedenle devletin nihayet yeniden bağımsız olması gerektiğini kanıtlayacaklar ve işgal sona erecektir. Filmin jenerik yazıları dört işgalci ülkenin dilinde hazırlanmıştır. Filmin müziklerini dünyaca ünlü Viyana Filarmoni Orkestrası çalmış, Avusturya'nın yine ünlü “Viyana Devlet Balesi”, “Viyana Çocuk Korosu”, “İspanyol Binicilik Okulu” gibi kültürel unsurlar öne çıkarılarak kültürel diplomasi de etkili bir şekilde kullanılmıştır<sup>6</sup>.

Brix'e göre İkinci Avusturya Cumhuriyeti'nin başlangıcından itibaren kültürel ve kamu diplomasisi, Avusturya'nın uluslararası alanda konumlandırılmasında ve II. Dünya Savaşı'ndan sonra itibarının yeniden inşasında merkezi bir rol oynamıştır (Brix, 2013, s. 96). II. Dünya Savaşı sonrasında Avusturya'nın, bağımsız bir devlet olarak var olabilmesi tarafsız ve bağlantısız kalma koşuluna bağlı olduğundan Avusturya, İsviçre gibi, tarafsızlığı sırasında herhangi bir askeri ittifaka katılmamayı veya savaş durumunda çatışan ülkelere karşı eşit

<sup>6</sup> bkz. <https://www.youtube.com/watch?v=ranM2OUjMMQ>

mesafede kalmayı taahhüt etmiştir. Ancak, İsviçre'nin aksine, Avusturya, Aralık 1955'te Birleşmiş Milletler'e üye olmuş ve 1960 yılında ilk kez, Federal Ordu'dan küçük bir tıbbi birliğin Kongo'da uluslararası bir görevde yer almasına istekli olduğunu açıklamıştır. Avusturya, 1960 yılından bu yana 100.000 askeri ve sivil personelin katılımı ile 100'den fazla Birleşmiş Milletler barış gücü misyonuna ve uluslararası insani yardım görevlerine katkı sağlamış, uluslararası kurum ve kuruluşlarda aktif rol almıştır (BMEIA). Bu bağlamda, 1973, 1991 ve 2009 yıllarında BM Güvenlik Konseyi geçici üyeliğini de üstlenme başarısını göstermiştir. Avusturya Hükümeti tarafından sağlanan önemli bir finansal destek ile 1980 yılından itibaren Viyana'nın BM'nin dünya üzerindeki dört merkezinden biri olması sağlanmıştır. Uluslararası sistemde sağlanan önemli bir sivil katkı da ülkenin eski dışişleri bakanı Kurt Waldheim'in 1972-1981 yılları arasında iki dönem BM Genel Sekreterliği görevini yürütmesi yoluyla yapılmıştır.

Avusturya'nın II. Dünya Savaşı sonrasında uyguladığı klasik diplomatik çabaları kötü durumdaki ülke imajının düzeltilmesi konusunda yoğunlaşmıştır. Avrupa siyasi tarihinde, yüzyıllar boyunca Avusturya'nın bir şekilde içinde yer almadığı herhangi bir siyasi oluşum, ittifak hatta savaş olmamışken, Batı ile Doğu arasında sıkışmış, imparatorluk varisi bu küçük ülkenin yeniden uluslararası toplumun saygın bir üyesi olabilmesi tarihte çok sık rastlanmayan bir geriye dönüşü anlatır. Gerçekten de 19. ve 20. yüzyıllarda, eski Avusturya-Macaristan İmparatorluğu, Avrupa kıtasının en büyük ikinci ülkesi ve muhtemelen dünyanın en etkili devletlerinden biriydi. Bu nedenle, modern zamanlarda bile, Avusturya'nın önceki üstünlüğü, büyüklüğü ve jeo-stratejik etkileri ile ilgili faktörler birçok kişiyi çağdaş bir Avusturya üzerine düşünürken kurgusal bir imparatorluk statüsü hakkında düşündürmeye devam etmektedir. Dahası, daha önce Nazi rejiminin ayrılmaz bir parçası olan bu ülkenin, Soğuk Savaş zamanlarından günümüze kadar kendisini tarafsız bir ülke ilan ederken, II. Dünya Savaşı'ndan sonra itibarını yeniden inşa etmek için kamu diplomasisi ile ilgili pek çok mekanizmayı etkili bir şekilde kullanması da dikkate değerdir (Rattus, 2018, s. 7). 1955'ten sonra Avusturya dış politikasının birincil amacı, devlet anlaşmasını imzalayan devletlerle ve Avrupalı komşularla sürdürülebilir ilişkiler kurmaktır (Obrovsky, 2022, s. 395).

Avusturya'nın tarafsızlığı, özellikle soğuk savaş dönemi dış politikasında bağımsız ve bağlantısız hareket etmesini kolaylaştıran önemli bir unsur olmuştur. Avusturya'ya göre askeri tarafsızlık, uluslararası izolasyon ile eşanlamli değildi. Avusturya'nın uluslararası düzeydeki güvenlik politikası katkısı, daha çok, devletler topluluğuna daha fazla entegre olmanın ve orta ile uzun vadede bundan yararlanmanın bir aracı olarak anlaşılmıştır (Eder, 2022, s. 290). Avusturya, 1955 yılındaki BM üyeliği, 1956 yılındaki Avrupa Konseyi ve 1975 yılındaki AGİT üyeliği dışında herhangi bir siyasi veya askeri bloğa üye olmadan kurduğu uluslararası ilişkileri, BM Barış Gücü'ne katılımları, sağladığı uluslararası insani yardım destekleri sayesinde saygın bir ülke profili kazanabilmiştir.

Avusturya, Soğuk Savaş'ın sona erdiği 1989 yılından itibaren yeniden şekillenen Avrupa'da kendisine yeni bir yer tanımlayarak Avrupa Birliği üyeliği ile ilgilenmiştir. Avusturya'nın AB'ye katılımının tarafsızlığını büyük ölçüde ortadan kaldıracığı son derece açık olmasına karşın, Rusya çok isteyerek olmasa da kuruluş anlaşmasında imzası olan bir ülke olarak Avusturya'nın Avrupa Birliği üyeliğine karşı çıkmamıştır. Yeni dünya düzeni ve uluslararası bu tereddütler çok dikkate alınmamış ve üyelik müzakereleri çok kısa bir sürede tamamlanarak ülke 1 Ocak 1995 tarihinde AB üyesi olmuştur. Doğu ile Batı arasına sıkışmış, 1955 yılına kadar süper güçlerin oyun sahası olmuş ve geleceği belirsiz bir ülke konumundan uluslararası saygınlığı yüksek bir refah ülkesi konumuna gelebilmiştir.

## Sonuç

Yukarıda anlatıldığı gibi Avusturya'nın zamanının ötesinde ve özgün yöntemler kullanarak oluşturduğu kamu diplomasisi araçları kayda değer sonuçlar yaratmıştır. Zengin tarihsel ilişkileri ve deneyimleri göz önüne alındığında Avusturya'nın kamu diplomasisinin önemli bir potansiyele sahip olduğu anlaşılmaktadır. II. Dünya Savaşı'nın sona ermesi ile birlikte on yıl sürecek bir işgale uğramış, kaybeden tarafta olmasına ve Nasyonal Sosyalist geçmişine rağmen uyguladığı geleneksel diplomatik yöntemler ve etkili kamu diplomasisi araçları sayesinde çok kısa bir sürede bağımsız ve egemen bir ülke konumuna gelebilmiş, uluslararası toplumun saygın bir üyesi olarak yeni Dünya düzeninde yerini alabilmiştir. Avusturya'nın uyguladığı etkili kamu diplomasisi yöntemlerinden bir de uluslararası alandaki hedeflerine ulaşmak için kültür ve sanatı etkili iletişim araçları olarak kullandığı kültürel diplomasi olmuştur. Bozulan ülke imajının düzeltilmesi için, uluslararası düzeyde saygı ve hayranlık duyulan tarihi şahsiyetlerin, ünlü sanat, kültür ve bilim adamlarının, Viyana veya Salzburg gibi yaşam kalitesinin en yüksek olduğu kültür ve sanat şehirlerinin etkilediği halk gruplarına yönelik olarak hazırlanan planlı veya spontane, aktif veya pasif söylem, tutum veya eylemlerden hem geçmişte yararlanılmış ve hem de bugün yararlanılmaya devam edilmektedir.

## Kaynakça

- Anschluss Österreichs (1938). Demokratiezentrum Wien, 11./12./13. März: „Anschluss“ Österreichs 1938, Einführung und Kontext, Erişim adresi: <http://www.demokratiezentrum.org/bildung/ressourcen/themenmodule/gedenktag-projekt/11-12-13-maerz-anschluss-oesterreichs-1938/>
- AZ-Tagesgeschehen (1962). Sie nannten uns Meckerer, Erişim adresi: [https://mediawien-film.at/media/uploads/documents/736\\_maerztag\\_schicksalstage/az-14-3-1962-nr-2.pdf](https://mediawien-film.at/media/uploads/documents/736_maerztag_schicksalstage/az-14-3-1962-nr-2.pdf)
- Bischof, G., Wineroither, D. and Senn, M. (2022). Österreichs Neutralität, die Außenpolitik gegenüber den Vereinigten Staaten und Kanada, M. Senn, F. Eder and M. Kornprobst (Ed.) Handbuch Außenpolitik Österreichs içinde, (s. 13-55), Wiesbaden: Springer Verlag. Erişim adresi: <https://link.springer.com/book/10.1007/978-3-658-37274-3>
- BMEIA (2024). Bundesministerium für Europäische und Internationale Angelegenheiten Friedenserhaltende Operationen, Erişim adresi: <https://www.bmeia.gv.at/themen/friedenserhaltende-operationen/>
- Brix, E. (2013). Austrian Cultural and Public Diplomacy After the End of the Cold War, Bischof, G. and Karhofer, F. (Ed.), Austria's International Position after the End of the Cold War içinde (s. 95-108), New Orleans: University of New Orleans Press. Erişim adresi: <https://library.oapen.org/bitstream/handle/20.500.12657/33876/449478.pdf?sequence=1&disAllowed=y>
- Bundesverfassungsgesetz, vom 26. Oktober 1955 über die Neutralität Österreichs, (Federal Anayasa Maddesi). StF: BGBl. Nr. 211/1955 (NR: GP VII RV 520 u. 598 AB 626 S. 80. BR: S. 109.). Erişim adresi: [https://www.ris.bka.gv.at/Dokumente/BgblPdf/1955\\_152\\_0/1955\\_152\\_0.pdf](https://www.ris.bka.gv.at/Dokumente/BgblPdf/1955_152_0/1955_152_0.pdf)

- Eder, F. (2022). Sicherheitspolitik, Senn, M., Eder, F. and Kornprobst, M. (Ed.) Handbuch Außenpolitik Österreichs içinde (s. 205-307), Wiesbaden: Springer Verlag. Erişim adresi: <https://link.springer.com/book/10.1007/978-3-658-37274-3>
- Entnazifizierung, Wiengeschichte, Stadt Wien: Wiener Stadt- und Landesarchiv, Volksgericht, A1: Vg-Vr Straftaten 1945-1955. Erişim adresi: <https://www.geschichtewiki.wien.gv.at/Entnazifizierung>
- Gallup Umfrage, (2022). Zwei-Länder-Umfrage zum Thema Neutralität: Österreich und Schweiz. Erişim adresi: <https://www.gallup.at/de/unternehmen/studien/2022/zwei-laender-umfrage-zum-thema-neutralitaet-oesterreich-und-schweiz/>
- Leopold, F., Weihnachtsrede, (orjinal ses kaydı) 24. Dezember 1945. Erişim adresi: <https://www.mediathek.at/atom/133035A1-15C-00057-000006B0-132FA736>
- Obrovsky, M. (2022). Entwicklungspolitik, M. Senn, F. Eder and M. Kornprobst (Ed.) Handbuch Außenpolitik Österreichs içinde (s. 391-413), Wiesbaden: Springer Verlag. Erişim adresi: <https://link.springer.com/book/10.1007/978-3-658-37274-3>
- Österreichische Zeitung, (Avusturya Resmi Gazetesi), 15 Eylül 1946, s. 5, "Ausstellung "niemals vergessen", Österreichische Nationalbibliothek. Erişim adresi: <https://anno.onb.ac.at/cgicontent/anno?aid=oez&datum=19460915&seite=5&zoom=33>
- Mein Österreich (Internet Kaynağı), 1918–1938: Das Ende der Monarchie, die Erste Republik und der Ständestaat, Lernunterlage zur Staatsbürgerschaftsprüfung, Bundesministerium für Inneres: Wien. Erişim adresi: <https://www.staatsbuergerschaft.gv.at/index.php?id=6>
- Nachbaur, U. (2009). Die Moskauer Deklaration vom 30. Oktober 1943, veröffentlicht am 01.11.1943, Österreich als Opfer Hitlerdeutschlands içinde (s. 14-20), Das Rot-Weiß-Rot-Buch 1946 und die unveröffentlichten Vorarlberger Beiträge, Quellen zur Geschichte Vorarlbergs, Band 11 Herausgegeben vom Vorarlberger Landesarchiv, Regensburg: Roderer Verlag. Erişim adresi: <https://apps.vorarlberg.at/pdf/qnf11nachbaurrot-weiss-ro.pdf>
- Rattus, K. J. (2018). Public Diplomacy in Austria: An Overview, Bachelor Thesis, Tallinn University of Technology, School of Business and Governance Department of Law. Tallinn. Erişim adresi: <https://digikogu.taltech.ee/et/Download/8a52d8da-4889-44b5-b3f0-a5d0d61f87b5>
- Rössler, W. (2023). Panorama, Österreich und die Nato: Die Neutralität, die keine ist, Erişim adresi: <https://web.de/magazine/panorama/oesterreich-nato-neutralitaet-37939894>
- Seidel, H. (2005) Von Kriegsende bis zum Staatsvertrag, eine wirtschaftshistorische Betrachtung, WIFO Wirtschaftsforschungsinstitut Österreichs, Monatsberichte 12, Jahr 2004, [https://www.wifo.ac.at/jart/prj3/wifo/resources/person\\_dokument/person\\_dokument.jart?publikation\\_sid=25375&mime\\_type=application/pdf](https://www.wifo.ac.at/jart/prj3/wifo/resources/person_dokument/person_dokument.jart?publikation_sid=25375&mime_type=application/pdf)

- Senn, M. (2022). Österreichs Neutralität, Senn, M., Eder, F. and Kornprobst M. (Ed.) Handbuch Außenpolitik Österreichs içinde (s. 23-51), Wiesbaden: Springer Verlag. Erişim adresi: <https://link.springer.com/book/10.1007/978-3-658-37274-3>
- Sonnleitner, S. (2022). Der Österreichische Auswärtige Dienst, Senn, M. Eder F. and Kornprobst, M. (Ed.) Handbuch Außenpolitik Österreichs içinde (s. 143-163), Wiesbaden: Springer Verlag. Erişim adresi: <https://link.springer.com/book/10.1007/978-3-658-37274-3>
- Strutz A. (n.a), Begin der Auswanderung aus Österreich nach 1945, Wege aus ökonomischen und sozialen Zwängen. Haus der Geschichte Österreich. Erişim adresi: <https://hdgoe.at/auswanderung-oesterreich>
- Stachel, P., (2000). Der Heldenplatz als österreichischer Gedächtnisort, Bernard, J., Grzybek, P. and Withalm, G. (Ed.), Der Heldenplatz als historisches Symbol und politische Metapher içinde (s. 555-572), Wien: Österreichische Akademie der Wissenschaften, Erişim adresi: [https://www.oeaw.ac.at/fileadmin/Institute/IKT/PDF/Publikationen/Der\\_Heldenplatz\\_als\\_oesterreichischer\\_Gedaechtnisort.pdf](https://www.oeaw.ac.at/fileadmin/Institute/IKT/PDF/Publikationen/Der_Heldenplatz_als_oesterreichischer_Gedaechtnisort.pdf)
- Verbotsgesetz (1947). Bundesrecht konsolidiert: Gesamte Rechtsvorschrift für Verbotsgesetz 1947, Madde 3, paragraf h. Erişim adresi: <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=BundesnormenandGesetzesnummer=10000207>
- ZIS (Zeitgeschichte Informationssystem), Universitaet Innsbruck (internet kaynağı), Abkommen über die Alliierte Kontrolle in Österreich vom 4. Juli 1945, Österreich unter alliierter Besatzung 1945-1955, Institut für Zeitgeschichte der Universitaet Innsbruck. Erişim adresi: <https://www.uibk.ac.at/zeitgeschichte/zis/library/eisterer.html>
- 1 Nisan 2000 filmi, (Youtube videosu), *1. April 2000 is an Austrian film, made in 1952*, directed by Wolfgang Liebeneiner. Orijinal versiyonu için Erişim adresi: <https://www.youtube.com/watch?v=ranM2OUjMMQ>



## Extended Abstract

### Purpose

The purpose of this study is to examine the relatively brief history of Austria, its ostensibly "voluntary" annexation to Germany, and the country's notable instances of public diplomacy. The text also addresses Austria's endeavours to reclaim a position of esteem and recognition within the global community following its declaration as a neutral and independent state in 1955. The Republic of Austria. The post-Cold War period is evaluated in order to ascertain whether Austria's EU membership and participation in Common Security and Defence Initiatives are in alignment with the principle of neutrality, which is gradually losing its influence and being broadly interpreted.

The Austrian government employed public diplomacy as a foreign policy mechanism to gain international influence in the period following the Second World War. The primary objective of the Second Republic was to recuperate from the consequences of the war and to preserve diplomatic relations with allied states, while simultaneously striving to conclude the occupation and emancipate itself from tutelage. A variety of diplomatic methods, including public diplomacy, were employed in order to achieve these goals.

Following ten years of occupation, Austria's objective was to maintain its status as an independent European state. The objective of this study is to elucidate the distinctive public diplomacy strategies employed by Austria during this era, elucidating its endeavours to maintain independence and its compatibility with EU membership despite ongoing debates surrounding the concept of neutrality.

### Design and Methodology:

The objective of this study is to provide the reader with a comprehensive understanding of the historical developments that occurred during the period in question. Additionally, it aims to present a communication strategy that is regarded as one of the pioneering examples of public diplomacy, a topic that is currently a subject of intense debate at both the national and international levels. The initial section of the study presents a concise overview of the historical background of the Republic of Austria. The following section presents an examination of the periods in Austria, divided into three sections. The initial period under examination is the one spanning the years between 1938 and 1945. The subsequent period, commencing immediately following the conclusion of the Second World War and concluding in 1955, encompasses the period of occupation and is characterised by significant socio-political shifts. The final period under consideration is the one marking the dissolution of the Soviet Union's influence in Eastern Europe and the subsequent independence of these countries, as well as Austria's accession to the European Union in 1995.

A variety of historical documents were examined, data were analysed, and the analogy method was employed to situate historical methods within the theoretical framework of the present discussions. This approach was selected because it was believed that by adapting an event or phenomenon from the past to the present and identifying commonalities, some similar conclusions could be drawn. The methods most frequently employed in research include case studies, scanning of historical information and documents, and evaluation of original documents.

### Findings

The following can be enumerated as the principal findings of this paper: the public diplomacy efforts deployed by Austria between 1945 and 1955, which were pioneering in their era and employed original methods, have yielded remarkable results. Given its extensive historical relations and experiences, Austria was subjected to a ten-year occupation following the Second World War. Notwithstanding its status as the losing side and its

National Socialist past, Austria was able to become an independent and sovereign country in a relatively short period of time. This was achieved through the utilisation of traditional diplomatic methods and effective public diplomacy tools, which enabled Austria to assume a respected position within the international community. The deployment of public diplomacy tools by Austria in the period following 1945 yielded remarkable results, thereby demonstrating the country's successful reintegration into the international community. The deployment of culture and art as communication tools constituted a pivotal aspect of Austria's public diplomacy endeavours. The implementation of efficacious public diplomacy methods, including cultural diplomacy, enabled Austria to rectify the misperceptions that had arisen and to establish itself as a respected member of the international community.

The Austrian government's interest in EU membership in the post-Cold War era, along with the ongoing debate surrounding the compatibility of EU membership with the country's neutrality, were successfully addressed through the implementation of effective traditional and public diplomacy strategies. Notwithstanding the ongoing debate surrounding Austria's neutrality, the country ultimately opted to join the European Union in 1995. The study reaches the conclusion that, for a considerable period of time, particularly since the conclusion of the Second World War, Austria has effectively employed public diplomacy and cultural policy through the implementation of successful international relations in order to achieve its independence.

### **Research Limitations**

The study is limited by the absence of a review of the Austrian State Archives and the paucity of literature on small country studies. It is a notable deficiency in the existing literature on public diplomacy that the Austrian struggle for independence and its efforts to repel the occupation during the ten years of occupation after the Second World War have not been adequately addressed, either directly or indirectly. Consequently, the study endeavours to establish parallel definitions that align with the current, comprehensive terminology of public diplomacy. This is achieved by examining original sources and illustrative examples, processes and actions that have left a lasting impact on the respective period.

### **Implications**

The study should inspire researchers studying public diplomacy examples of countries, emphasizing the importance of country-based studies within specific historical periods. Since it is believed that public diplomacy has been used successfully by many countries throughout history, it is thought that country-based studies will provide researchers with the opportunity to compare yesterday's limited efforts with today's modern and comprehensive methods.

### **Originality/Value**

A review of the literature in Turkish, English and German reveals no studies that evaluate Austria's efforts to influence the leaders of allied countries and the public who could influence international decision-making processes between 1945 and 1955 as a serious and effective example of public diplomacy. This study contributes to the Turkish literature by providing original insights into Austria's public diplomacy efforts post-1945 and its compatibility with EU membership and neutrality debates. It is deemed valuable and significant that the study presents an original topic on a historical subject that has not been previously investigated.

**Araştırmacı Katkısı:** T. Mesut EREN (%100).



# İsveç'in Kamu Diplomasisi 2.0 Dönemi <sup>1</sup>

Göknil ERBAŞ DOĞAN <sup>2</sup>

**Başvuru Tarihi:** 12.02.2024

**Kabul Tarihi:** 30.05.2024

**Makale Türü:** Araştırma Makalesi

## Öz

İsveç, eski ve yeni kamu diplomasisi yöntemlerini uluslararası ilişkilerinde etkin bir şekilde kullanan ülkeler arasındadır. Dünyada tanınırlık, ülke imajı, markası ve prestiji açısından İsveç'in farklı bir konumda olduğu görülmektedir. İsveç'in kamu diplomasisi alanında yarattığı fark, hem kamu diplomasisi uygulamalarındaki çok yönlü araç/yöntem kullanımı hem de İsveç kamu sektöründe kamu diplomasisi ile ilgili kurumsal yapının sağlamlığından kaynaklanmaktadır. Bu makale, yukarıda bahsedilen bu iki özelliği öne çıkarılacak şekilde İsveç kamu diplomasisinin yeni dönem stratejisine odaklanmaktadır. Makale İsveç'in kamu diplomasisi politikalarını anlatmayı değil, 2.0 stratejinin nasıl uygulandığını göstermeye yoğunlaşmıştır. Bu kapsamda İsveç'in son dönem kamu diplomasisi stratejisi olarak ilan ettiği "Strateji 2.0" dönemi uygulamalarına değerlendirilecektir.

**Anahtar Kelimeler:** Kamu Diplomasisi, Yeni Kamu Diplomasisi, Kamu Diplomasisi Stratejisi, Ülke İmajı

**Atıf:** Erbaş Doğan, G. (2024). İsveç'in kamu diplomasisi 2.0 dönemi. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 24(Özel Sayı), 33-48.

<sup>1</sup> Bu çalışma etik kurul izin belgesi gerektirmemektedir.

<sup>2</sup> Hankuk Yabancı Çalışmaları Üniversitesi, Uluslararası Çalışmalar Merkezi – Ziyaretçi Araştırmacı, [goknile@gmail.com](mailto:goknile@gmail.com), ORCID: 0000-0002-3780-2256

## The Public Diplomacy 2.0 Era in Sweden

Göknil ERBAŞ DOĞAN<sup>3</sup>

Submitted by: 12.02.2024

Accepted by: 30.05.2025

Article Type: Research Article

### Abstract

Sweden is among the countries that use old and new methods of public diplomacy effectively in its international relations. It is in a different position in terms of global recognition, country image, country brand and prestige. The difference created by Sweden in the field of public diplomacy stems from both the use of versatile tools/methods in public diplomacy practices and the robustness of the institutional structure related to public diplomacy in the Swedish public sector. This article focuses on the new strategy of Swedish public diplomacy in a way to emphasize these two features mentioned above. Rather than explaining Sweden's public diplomacy policies, this study seeks to demonstrate how the Strategy 2.0 is being applied. In this context, the practices of the Strategy 2.0, which Sweden has declared as its latest public strategy, will be evaluated.

**Keywords:** Public Diplomacy, Public Diplomacy Strategy, Country Image, New Public Diplomacy

<sup>3</sup> Hankuk University of Foreign Studies, Center for International Area Studies - Visiting Fellow, [goknile@gmail.com](mailto:goknile@gmail.com), ORCID: 0000-0002-3780-2256

## Giriş

Yaklaşık 10 milyon nüfuslu bir Kuzey Avrupa ülkesi olan İsveç'in dış politikası, kuruluşundan bu yana bulunduğu coğrafyanın özelliklerine uyum olarak şekillenmektedir. Uzun bir süredir Avrupa Birliği (AB) üyeliği ve Rusya'nın Ukrayna'ya saldırmasından bu yana ulusal bir hedef olarak gördüğü Kuzey Atlantik Antlaşması Teşkilatı (NATO) üyeliği dış politikasında iki temel unsur olarak ön plandadır. İsveç Dışişleri Bakanı Tobias Billström, 15 Şubat 2023'te, İsveç Parlamentosu Riksdag'a hitaben yaptığı '2023 Dış Politika Beyanname'si' (Government Offices of Sweden, 2023) konuşmasında, merkezinde İsveç'in menfaatleri ve demokratik değerlerin bulunduğu, İsveçli ve Avrupalı bir nitelik taşıyan bir dış politika izleneceğini ilan etmiştir. Bu konuşmada, hükümetin dış politikaya dair vizyonunun şekillenmesinde Rusya Federasyonu'ndan son yıllarda algıladığı tehdit etkili olsa bile, Avrupalılık ve demokratik değerlere atfedilen önem sebebiyle geçmiş politikalarının devamının öne çıktığı görülmektedir.

Batı sistemi içerisine entegre olmuş bir ülke olarak İsveç'in uluslararası politikada çizgisini belli etmesinin yolu, kendi değerleri ile belirlediği alanlarda farklılık yaratmak olmuştur. Güvenlik, enerji, ekonomi gibi diplomasiğin çetin konularında ön plana çıkmayan İsveç, özellikle AB üyeliği sonrasında uluslararası kamuoyuna AB'nin de ortak değerleri olan insan ve azınlık haklarına sayılı, saydam bir demokratik toplum imajını kendisi ile özleştirmiştir. 1901 yılından beri ev sahipliğini yaptığı Nobel Barış ödülleri ve dünyada demokrasi, barış ve insan haklarına verdiği önem ile bilinen Olof Palme (Olof Palme International Center, 2023) (Başbakan: 1969-1976 ve 1982-1986), İsveç'in kamu diplomasisini üzerinde yükseleceği temeli vücuda getirmiştir. Bu nedenle aslında klasik kamu diplomasisi politikaları açısından uzunca bir süredir başarılı örnek ülkelerden biridir.

İsveç, 1995 yılında AB üyesi olduğunda Birliğin insan haklarını önceleyen Kopenhag kriterleriyle oldukça uyumlu bir görünüm çizmekteydi. Soğuk Savaş'ın sona ermesinden sonra, 1995 yılında AB'ye üye olmasını takiben uluslararası alanda teşvik edilen demokrasi ve insan hakları, 1990'ların ruhuna da uygun olarak, İsveç dış politikasında önemli bir unsur olarak ön plana çıkmıştır (Brommesson, Normative Europeanization: The case of Swedish Foreign Policy Reorientation, 2010). Bu dönemde İsveç'in kamu diplomasisi faaliyetlerinin de daha önceki yıllardaki uygulamalarla ve dış politikadaki yönelimle uyumlu bir şekilde devam ettiği görülmektedir.

İsveç'in kamu diplomasisi, 2000'li yıllarla birlikte gelişen iletişim teknolojisi ile değişim sürecine girmiştir. Fakat bu değişim söylemsel ya da kavramsal değil, yeni teknolojilerin sürece dahil edilmesi ile olmuştur. Kamu diplomasisi arayış ve uygulamalarında "yeni kamu diplomasisi" adı verilen bir aşamaya geçmiştir. "Kamu diplomasisi 2.0" olarak anılan bu dönem (Melissen, 2005, s. 19) teknolojik gelişmelerin iletişim ve diplomasi tekniklerini değiştirmesi ile ortaya çıkmıştır. Bu kapsamda İsveç, halihazırda yerleşmiş imajını devam ettirmek için yeni kamu diplomasisi tekniklerini kullanmaya başlamıştır.

İsveç örneği, yeni kamu diplomasisinin dış ilişkiler alanında nasıl çalıştığına dair belirgin bir yaklaşım sunmaktadır (Sevin, 2017, s. 109) zira görece küçük ve coğrafi olarak etkisi düşük nitelikte bir devletin belirli değerleri ön plana koyarak uluslararası konularda nasıl öne çıkabileceğinin iyi bir örneğidir. AB üyeliği ve son dönemde gündeme gelen NATO üyelik perspektifi belirleyici dış politika hamleleri olmasına rağmen İsveç, uluslararası kamuoyunda kamu diplomasisi kazanımlarıyla daha fazla tanınır haldedir.

Bu çalışmada, İsveç'in son dönemde uygulamaya koyduğu kamu diplomasisi stratejisi, geleneksel olarak kamu diplomasisi politikalarını yürüten kurumsal yapısı ve örnek kamu diplomasisi uygulamaları ele alınacaktır. Çalışmadaki temel sav, İsveç'in yeni kamu diplomasisi politikalarının eski dönemden ilkel olarak ayrılmadan hatta böyle bir farklılığa gerek duymadan yeni tekniklerle geliştirildiğini belirtmeye odaklanmaktadır. Bu kapsamda ilk olarak 2017 yılında İsveç Dışişleri Bakanlığı'nın 2017 yılında yayınladığı Strateji 2.0 belgesi ayrıntılı bir şekilde incelenecek ve daha sonra geleneksel kurumsal yapıda bu belgenin nasıl uygulandığı değerlendirilecektir.

## İsveç'in Kamu Diplomasisi Stratejisi 2.0

İsveç Dışişleri Bakanlığının İletişim Departmanının 2017 yılında yayımladığı "Strategy for the Promotion of Sweden Abroad 2.0" başlıklı dokümanda, İsveç'in kamu diplomasisi stratejisinin unsurları ortaya koyulmuştur (Sweden Ministry of Foreign Affairs, 2017). Dışişleri Bakanlığı, Girişimcilik ve İnovasyon Bakanlığı, Kültür Bakanlığı, the Swedish Institute, Business Sweden ve Visit Sweden kuruluşlarının paydaşı olduğu İsveç Yurtdışı Tanıtım Konseyi'nin, 2016 yılında dünyadaki genel manzaraya ilişkin ortaya koyduğu stratejik analiz, İsveç'in kamu diplomasisi stratejisi için önemli bir referans kaynağı teşkil etmektedir.

Söz konusu analize göre, dünyadaki kutuplaşmanın 2012'den bu yana arttığı, ülkeler arasındaki güven ilişkilerinin azaldığı ve kamusal tartışma ortamlarında hem geleneksel hem de yeni medya platformlarında nefret ifadeleri ve tehdit unsurlarına daha sık rastlandığı gözlemlenmiştir (Sweden Ministry of Foreign Affairs, 2017). Bu bağlamda, İsveç'in yabancı ülkelerde tanıtımını etkileyen koşullar değişmeye başlamıştır. Bu ortamda karşılaşılabilecek yeni sınamalara rağmen İsveç'in mevcut yurtdışı tanıtım stratejisinin sağlam bir temel sağladığı değerlendirilmiştir.

"Strategy for the Promotion of Sweden Abroad 2.0" (Sharing Sweden, 2017) başlıklı dokümana göre İsveç'in kamu diplomasisi stratejisinin beş unsurunu değerlendirmek mümkündür. Bunlar şöyle sıralanmaktadır:

- Vizyon
- Odak konular
- Temel değerler
- Hedef grup
- Görsel kimlik

### Vizyon

İsveç, kamu diplomasisi vizyonunu şu şekilde tanımlar: "Büyük sınamaların yaşandığı günümüz dünyasında, İsveç'in özgür ve açık toplumu, inovasyon ve birlikte yaratma konusunda bir merkez niteliğindedir." Tanımda öne çıkan bazı unsurlar vardır. Bunlardan ilki dünyada özgürlükler konusunda sınamalar yaşanmaktadır ve İsveç bunun dışındadır. İkinci olarak İsveç toplumu özgür ve açıktır. Üçüncüsü ise bu özelliklere sahip olan İsveç, yaratıcılık ve yenilikçi yaklaşımın merkezidir. Bu ifadedeki anahtar kelimeler "inovasyon" ve "birlikte yaratmadır." Bu kavramlar potansiyel partnerleri öncü gelişim süreçlerine davet etmeyi ve böylece İsveç'i potansiyel iş birlikleri için cazip bir ortak olarak sunmayı amaçlamaktadır. Birlikte yaratma (co-creation) kavramıyla da klasik iş birliği anlayışının ötesine geçen ve tüm muhatapların katkı sunduğu karşılıklı ve sürekli bir kalkınma süreci öngörülmektedir. "Özgür ve açık toplum," İsveç'in uzun zamandır sahip olduğu açıklık ve özgürlük kültürüne atıfta bulunmakta ve İsveç hükümeti ile Dışişleri Bakanlığı'nın aktif olarak ana yönelimleri arasında saydığı demokrasi girişimiyle bağlantı kurmaktadır.

Bu okumaya göre, İsveç'in uluslararası topluma sunduğu öne çıkan özelliği; toplumsal değerleri olan özgür ve açık toplumun yaratıcı ve yenilikçi yansımasıdır. Özetle İsveç, kamu diplomasisi yoluyla, geleneksel olarak sahip olduğu özgür ve açık toplum değerlerini dünya ile paylaşmayı ve bunu yaparken de iş birliğinden farklı olarak "birlikte yaratma (co-creation)" kavramını öne çıkaran bir vizyonu benimsemektedir. "Birlikte-yaratma" kavramı, İsveç özelinde kamu yönetimi anlayışında yer bulan bir norm olarak benimsenmiştir. Bu açıdan, İsveç'teki genel kamu yönetimi anlayışının kamu diplomasisine bir vizyon unsuru olarak yansıdığı görülmektedir. Aflaki (2021, s. 90), kamu yönetiminin benimsediği yeni bir paradigma olarak "birlikte-yaratma" normunun bürokratik mantıktan da piyasa mantığından da farklı olduğunu ileri sürmektedir. Birlikte-yaratmanın ilişkisel, iş birliğine dayalı ve dinamik niteliği hizmetin muhatabını, hizmet üretim sürecine bir şekilde dahil etmeyi ön plana çıkarmaktadır. İsveç'in kamu diplomasisi vizyon unsuru olarak

belirlediği bu normda, kamu diplomasisinin hedef kitlesini daha aktif bir şekilde kamu diplomasisi oluşturma sürecine dahil etmenin kastedildiği görülmektedir. Dolayısıyla, birlikte-yaratma vizyonu hedef kitlenin geri bildirim sürecine doğrudan yansıtıldığı bir kamu diplomasisi anlayışını ifade etmektedir.

### **Odak Konular**

İsveç uluslararası görünürlüğü açısından vereceği mesajlara çerçeve sağlayacak dört konuya odaklanmayı planlamıştır. Bunlar: “inovasyon, yaratıcılık, toplum ve sürdürülebilirlik” olarak başlıklandırılmıştır. İsveç’in ekonomik kalkınma, sosyal sorumluluk, güçlü kurumlara ve sosyal refah sistemine dayanan güven temelli toplum modeli, dünyaya yansıtılmak istenen İsveç mesajının dört odak alanından biridir. İsveç kendini dünyanın en yenilikçi toplumlardan biri olarak lanse etmektedir. Uluslararası alanda insan haklarına saygılı, cinsiyet eşitliğini benimseyen ve uygulayan bir ülke olarak bunu yaparken sürdürülebilir bir kalkınma modeli ve güçlü kurumlarını kullandığını dünyaya göstermekte, kendine buradan bir marka değeri yaratmaktadır.

İnovasyon ve yaratıcılık, İsveç’in fark yaratan kavramlarından biri olarak öne çıkmaktadır. Yenilikçi teknolojiler ve tasarımlar İsveç tarafından desteklenmekte ve uluslararası imajının bir parçası olarak görülmektedir. (Sharing Sweden, 2024) Dahası, 1970’lere kadar orta gelir düzeyine sahip bir ülke olan İsveç’in ekonomik atılımını inovasyona borçlu olduğunu (Ligenzowska, s. 389) iddia etmek mümkündür. Öyle ki, İsveç neredeyse elli yıldır inovasyona dair endekslerde üst sıralardadır. 2023 Küresel İnovasyon İndeksinde listelenen 132 ekonomi içinde İsveç ikinci sırayı almıştır (Global Innovation Index, 2023). Dolayısıyla İsveç için inovasyon hem ekonomik kalkınmasının motoru hem de kamu diplomasisinin odaklandığı konulardan biri olarak eşsiz bir önem taşımaktadır.

İsveç 2017 yılında hazırladığı 2.0 Strateji planına göre yukarıda sıralanan dört alanda iletişim kabiliyetlerini arttırarak uluslararası alana seslenmeyi hedeflemiştir. Bu dört odak konu, İsveç’in kamu diplomasisi politikalarında daha net ve derli toplu bir görünüm sağlamasına olanak vermektedir. 2024 yılına gelindiğinde İsveç’in buradan hareketle stratejik bir araç olarak İsveç markası adı altında sunulduğu görülmektedir. Markanın öz değerleri, sürdürülebilirlik, yaratıcılık ve demokrasi olarak üç başlıkta toplanmıştır (Sharing Sweden, 2024). 2017’de hazırlanan stratejinin yenilenmiş versiyonunda başlıkların daha belirgin ve marka değerine odaklı olduğu görülmektedir.

### **Temel Değerler**

İsveç 2.0 stratejisinde belirlediği dört odak konudaki mesajlarını uluslararası kamuoyuna ulaştırırken temel aldığı değerleri de belirlemiştir. Buna göre İsveç’in kamu diplomasisi; yenilikçi, açık, otantik ve diğer görüşlere önem vermektedir.

İsveç’in temel değerler konusunda hassasiyeti her ne kadar uluslararası alanda kabul edilmiş olsa da bazı konularda son beş yılda (2017’den bu yana) değişime gitmiştir. Özellikle uluslararası gündemin başat konulardan biri olan göçmen konusu, İsveç’in yukarıda sayılan temel değerlerinden uzaklaşma eğiliminde olduğu konulardan biridir.

İsveç’in son yıllarda özellikle göçmen konusunda kamu diplomasisine önem vermesinin arkasındaki tetikleyici unsur İsveç’in yurtdışında imajının göç ve göçmen sorunları ile uğraşan bir devlet olarak öne çıkması olmuştur. İsveç bu olumsuz imajı değiştirmek için son on yıldır çeşitli politikalar yürütmektedir. Kendi raporlarında İsveç’in göçmenler ve entegrasyon konusunda dezenformasyona maruz kaldığı ve bunun uluslararası alanda olumsuz bir imaj oluşturduğu iddia edilmektedir. Bu olumsuz imajı düzeltmek de amaç edinilmiştir.

Bu doğrultuda ülke imajını olumluya çevirmek için “iyilik yapmaya devam eden” (burada kastedilen muhtaç durumda olan göçmenlere yardımdır) görüntüsüne açık ve yenilikçi bir yaklaşım hedeflenmiştir. İsveçlilerde ve diğer ülke vatandaşlarındaki İsveç izlenimine önem verileceği ve bu izlenimin olumlu şekilde ilerlemesinin sağlanacağı anlaşılmaktadır.



2017 yılındaki bu politika belgesinde yer alan İsveç'in değerlerine yapılan göndermenin son beş yıldaki durumuna bakılırsa bu politikanın sürdürülemediği görülmektedir. 2022 yılında kapsamlı bir politika değişimine gittiğini ilan eden İsveç hükümeti 2023 yılında yeni bir göçmen politikasını ilan etmiştir (Sweden's new migration policy, 2023). Buna göre;

*“İsveç uluslararası taahhütlerine tamamen uygun olarak, İsveç'e düzensiz olarak gelen göçmenlerin sayısını azaltmaya yönelik çabalarını yoğunlaştıracaktır. İşçi göçü dolandırıcılığı ve suiistimalleri durdurularak “gölge toplum”la mücadele edilecektir. İsveç, onurlu kabul standartlarına sahip olmaya devam ederek koruma için herhangi bir gerekçesi veya İsveç'te kalma konusunda herhangi bir yasal hakkı olmayanlar sınır dışı edilecektir.”*

Yukarıdaki ifadeler İsveç'in göçmen politikasında net bir değişimi işaret etmektedir. Dolayısıyla 2017 yılında belirlenen vizyonun 2024 yılına gelindiğinde yenilediğini ve daha önce belirledikleri odaklardan sadece demokrasi konusunu ön plana aldıkları görülmektedir.

### **Hedef Gruplar**

İsveç, kamu diplomasisi faaliyetlerini yürütmek için statü sahibi uzmanlar, sosyal medya içerik üreticileri, insan hakları rol modelleri gibi trend belirleyici kanaat önderlerini ve İsveç'in nitelikleri ve değerleriyle halihazırda ilgilenen kişileri seçmektedir. Bu kişiler, genellikle İsveç ile ilgili alanlarda profesyonel olarak aktif, yaratıcılıklarını İsveç hakkında kendi içeriklerini oluşturmak için kullanan yazar ve basın mensuplarıdır. Önemli olan çok sayıda insana ulaşmak olduğu için aktif kişilerin kullanılması hedeflenmiştir.

Strateji belgesinde yer alan bu ifadenin Türkiye'deki karşılığına bakmak için İsveç Büyükelçiliği'nin Instagram hesabını örnek olarak değerlendirilebilir. “<https://www.instagram.com/swedeninankara/>” hesabının kullanımına bakacak olursak; İsveç'te büyümüş Türk ünlü kişilerin ya da İsveçli olup Türkiye'de faaliyet gösteren ünlülerin paylaşımlara konu edildiği görülmektedir. Yukarıda bahsedilen temel değerlerle ilişkili konular da hesap paylaşımlarında yer bulmaktadır.

### **Görsel Kimlik**

Uluslararası kamuoyunda İsveç denildiğinde soyut kavramlar (temel değerler) yerine somut görselleştirmelerin daha hızlı ve kalıcı bir etki bırakacağı gerçeğinden hareketle görsel kimlik konusu yeni kamu diplomasisi yaklaşımlarında önem verilmektedir.

İsveç belirlediği stratejisinde görsel kimlik olarak İsveç bayrağının ve renklerinin ön planda olduğu geniş bir envanteri kullanmaktadır. Bayrağın olumlu çağrışım yaptığı düşünülerek İsveç'in yurtdışı temsil ve tanıtımlarında bayrağın kendisinin ve renklerinin sembol olarak kullanılmasına karar verilmiştir. Bunun en önemli örneği İsveç'le özdeşleşmiş İkea markasının son birkaç yıldır restoranlarındaki yerel yemeklerini İsveç bayrağı ile servis etmesidir. Tek başına bu hareket bile oldukça geniş ölçekli bir etki alanı sağlamaktadır.

Bayrak ve marka logolarının görsel kimlik olarak kullanımı, İsveç'in yurtdışı tanıtım portalı olan Sharing Sweden internet sitesinde kapsamlı bir şekilde detaylandırılmıştır. Bu kapsamda sarı ve mavi renkler ana renkler olarak belirlenmiş ve yanlarına bir dizi ikincil renk ilave edilerek, ülke tanıtımının görsellik gerektiren her tasarımında kullanılması gerekli bir renk skalası olarak tanımlanmıştır. Renk unsurunun yanı sıra yazıtipi, illüstrasyon, grafik unsurların da tanımlandığı bu görsel kimlik kılavuzu, İsveç'in çevrimiçi ve çevrimdışı görsel temsilinde kendini ifade etmesini sağlamak üzere hazırlanmıştır (Sharing Sweden, 2024). Buna örnek olarak, Türkiye'deki İsveç Büyükelçiliği'nin Instagram sayfası verilebilir. Mavi ve sarı renklerin Türkiye'deki etkinliklerde de yoğun olarak kullanıldığı görülmektedir.

İsveç bayrağı ve renklerinin yanı sıra İsveççenin de tasarımlarda ve İngilizce tanıtımlarım yanında yer almasına karar verilmiştir. İsveç'in önde gelen temsil firmalarından İkea'nın İsveççe'yi mağazalarında kullanması ve birçok tasarım ürünün üzerine İsveççe "hej!" (Merhaba) yazması, bunun örneklerinden biridir.

### **Stratejinin Yapı Taşları**

Yukarıda bahsedilen maddeler, İsveç'in kamu diplomasisini uygulayacak kişi ve kurumlar için hazırlanmış bir yönergenin unsurlarıdır. İsveç kamu diplomasisi yürüten tüm aktörlerin belirli bir amaç doğrultusunda hareket etmesini sağlamak ve sonuçta ortak bir sinerji yaratmak için bu yöntemi tercih etmiştir. Kısa ve öz bir strateji belgesini içeren bu yayın, tüm tarafların kullanımına açılmış ve yaygınlaştırılması konusunda düşük maliyet hedeflenmiştir. Dolayısıyla stratejinin yapı taşları İsveç markasını yerleştirmek üzere tüm tarafları kapsayan interaktif, açık ve düşük maliyetli olmasıdır.

Tarihsel olarak İsveç'in kamu diplomasisi faaliyetlerinde özellikle markalama konusunda öne çıkan ülkelerden biri olduğunu söylemek mümkündür. İsveç denildiğinde akla gelen markalar (Ikea, Spotify, Tetra Pak vb.) 1960'lardan itibaren İsveç'in yaratıcılık, özgünlük gibi konularda marka değerinin yükselmesine yol açmıştır. Bunun yanı sıra İsveç, temel değerler konusunda hassasiyet gösterdiği insan hakları, silahsızlanma gibi konularda öne çıkan isimlere (Olof Palme, Ingmar Bergman vb.) ve dünyaca tanınan Nobel ödülleri törenine sahip olması, kamu diplomasisi anlatısının ve görselleştirmesinin en önemli unsurları olmuştur. İsveç, güçlü ve avantajlı olduğunu düşündüğü alanlarda kamu diplomasisi faaliyetlerini yürütmüş ve yürütmeye devam etmektedir. Strateji açısından yenilikçi değil, istikrarlı olmak temel öncelik olarak görülmektedir. Kamu diplomasisinde 1960'lardan beri yerleşik hale gelen temel değerlerin öne çıkarıldığı politikalar bu nedenle yeni dönemin de başlıklarını oluşturmaktadır. İsveç için 2.0 Strateji belgesinde yer alan başlıklarda nasıl yol alınacağına yeni dönem uygulama güncellemesi olarak bakmak mümkündür.

2017'den bu yana geçen altı yılda İsveç'in kamu diplomasisi faaliyetlerinde yukarıdaki strateji bir yol haritası olarak görülmüştür. Strateji belgesi İsveç'in son altı yılının temel yol haritası olduğu için değerlendirmede önceliklidir. Bununla birlikte İsveç'in kamu diplomasisini yürüttüğü kurum ve kuruluşları uzun yıllardır bu amaca hizmet etmektedir.

### **İsveç'in Kamu Diplomasisini Yürüten Kurum Ve Kuruluşlar**

Kamu diplomasisinin gerek özel gerekse de kamu sektöründen çok paydaşlı bir niteliğe sahip bir olgu olması, koordinasyon ihtiyacı, strateji arayışı ve kurumlar arası mekanizmalar geliştirilmesine sebep olmuştur. Pek çok ülke örneğinde ortak kurullar, yapılar, koordinasyon makamları ve sekreterlikler gibi platformlar ülkenin yurtdışı tanıtımında sinerji yaratma hedefiyle faaliyet göstermektedir. Farklı başlangıç noktaları, faaliyet alanları ve kurumsal kültüre sahip kuruluşların bir arada çalışmaları ile üretilecek sinerjinin kamu diplomasisi ve ülkenin yurtdışı tanıtımı açısından faydalı olması beklenmektedir.

Ülkelerin yurtdışı tanıtımı, dünyanın içinde bulunduğu küresel koşullar ve genel manzara ile çok yakından bağlantılıdır. Ülkelerin kendi iç dinamikleri ve potansiyeli, elverişli bir küresel ortamda yurtdışı tanıtım ve kamu diplomasisi uygulamalarının çok daha başarılı bir şekilde icra edilmesini sağlayabilir. Bu açıdan, hükümetlerin kamu diplomasisi stratejileri kurumlar arası istişare mekanizmasının tesisi kadar uluslararası ve küresel koşulların doğru bir şekilde değerlendirilmesine ihtiyaç duymaktadır.

### **Yurtdışı Tanıtım Konseyi**

İsveç, dünyadaki imajını ve yurtdışı tanıtımını sağlamayı kurumlar arası ve ortak bir girişim olarak görmektedir. İsveç'in kamu diplomasisi, ülke tanıtımı ve ülke markası stratejilerinin uygulanması İsveç

Yurtdışı Tanıtım Konseyi (The Council for the Promotion of Sweden Abroad) tarafından yönetilmektedir. Svenska Institutet (İsveç Enstitüsü), Dışişleri Bakanlığı, Girişimcilik ve İnovasyon Bakanlığı, Kültür Bakanlığı, Business Sweden ve Visit Sweden kuruluşları, bu kurulun üyeleri olarak görev yapmaktadır. Konseyin misyonu, İsveç'in yurtdışı imajında uzun vade hedef gözetilmesi ve verimliliğin sağlanması amacıyla kurumlar arası diyalog ve iş birliği ortamını oluşturmaktır (Sweden Ministry of Foreign Affairs, 2017).

### **İsveç Enstitüsü (Svenska Institutet)**

İsveç Yurtdışı Tanıtım Konseyi'ndeki tüm kuruluşlar arasında İsveç Enstitüsü (SI), İsveç'in imajının dünya çapında tanıtılması konusunda uzman kuruluş olarak kabul edilebilecek tek kuruluştur. İsveç Enstitüsü, dünya çapında İsveç'e yönelik ilgi ve güveni arttırmayı amaçlayan bir kamu kuruluşudur. İsveç Enstitüsü'nün çalışmaları dört alana odaklanmaktadır: kültür, eğitim, bilim ve iş dünyası. Bunlar, 2013 yılında hükümet tarafından İsveç Enstitüsü'ne atanan temalarla uyumludur.

İsveç Enstitüsü, Stockholm ve Paris'te ofisleri bulunan yaklaşık 140 çalışanı olan bir kamu kurumudur. Enstitü, her biri farklı operasyon alanları için özel yetkilere sahip beş departmanı kontrol eden bir genel müdür tarafından yönetilmektedir. Enstitü çalışmaları, "İsveç İletişim ve Analiz Departmanı, İsveç Tanıtım Departmanı, Uluslararası İlişkiler Departmanı, İletişim ve Yönetim Departmanı, Institut suédois – İsveç Enstitüsü Paris" adlı departmanlar aracılığıyla sürdürülmektedir. İsveç Enstitüsü her yıl yıllık raporunu web sitesinde yayınlamakta ve bu rapora kamuoyu tarafından erişilebilmektedir. İsveç Enstitüsü yıllık raporuna "https://si.se/en" web sitesinden ulaşılabilir (Swedish Institute, 2023).

İsveç Enstitüsü'nün faaliyetleri arasında İsveç'in yabancı izleyiciler tarafından nasıl algılandığına dair veri toplama ve bu verilere dayalı analizler yapmanın yanı sıra, İsveç'in yurtdışındaki imajının iletişim stratejilerini geliştirmek için hem kamu hem de özel sektörle iş birliği yapmak yer almaktadır. Dolayısıyla, İsveç Enstitüsü'nün İsveç'in çok çeşitli uluslararası hedeflerine ulaşmak için bir denetleme kuruluşu olarak işlev gördüğü anlaşılabilir. İsveç'in gelecekteki potansiyel yatırımlar için "çekiciliğini" artırmak amacıyla diğer devletlerle iyi ilişkiler kurmaya odaklanır; bu da ortaklıkların neden geliştirilmesi gerektiğine dair iş dünyası benzeri bir tutum anlamına gelir.

İsveç'in resmi ulusal Facebook, Twitter ve Instagram hesaplarının yanı sıra "Sweden.se" web sitesinin yönetimi de enstitünün görevidir. Doğru bir ulus markalama kampanyası yürütmenin ardındaki fikir bütünlük olduğundan, yabancı kitlelere ulaşmayı amaçlayan ulusal hesapları ve web sitelerini tek bir kuruluşun yönetmesi, gerçek bir birleşik stratejinin yürürlükte olduğunu göstermektedir. Bu aynı zamanda aynı mesajın farklı kanallardan aynı şekilde iletilmesini ve böylece İsveç'in tutarlı bir imajının yansıtılmasını sağlamanın da bir yoludur.

### **Dışişleri Bakanlığı**

İsveç'in Kamu Diplomasisi stratejisi, hükümetin siyasi tercihinine göre şekillenmektedir. Hükümetin kararlaştırdığı siyasi hedefler, İsveç Dışişleri Bakanlığına rehberlik eden stratejilerin belirleyici unsurudur. Dışişleri Bakanlığı tarafından uygulanacak ve yürütülecek olan mevcut strateji, temel olarak iki hükümet belgesinden kaynaklanmaktadır: "Strateji" ve "İsveç'in Ticaret ve Yatırım Stratejisi". Bu belgelerin her ikisi de İsveç kamu diplomasisi kampanyalarının yapılandırılmasında temel teşkil etmektedir. Strateji belgeleri ilgili yıla göre değerlendirilmektedir.

İsveç Dışişleri Bakanlığı çalışmaları güvenlik ve dış politika, dış ticaret ve ihracat teşviki, uluslararası kalkınma iş birliği ve insani yardım konularını kapsamaktadır. Kamu diplomasisi, Dışişleri Bakanlığının çalışmalarına dahil ettiği taktiksel yaklaşımlardan biridir. Dışişleri Bakanlığı çalışmalarını yönetmek ve organize etmek için

bir iç ağ kullanmaktadır ve söz konusu ağın İsveç'in kamu diplomasisi çalışmaları etrafında dönen bir bölümü "UD Portalen" (Utredningen för ett effektivt offentligt främjande av utländska investeringar, 2018) olarak adlandırılmaktadır. UD Portalen'in odak noktası kamu diplomasisi ve İsveç'in imajının yabancı kitlelere tanıtılmasıdır (Marzynska, 2021, s. 22).

Dışişleri Bakanlığı'nın kamu diplomasisi alanındaki çalışmalarına rehberlik eden belge ve direktifler yukarıda bahsedilen "Strateji" ve "İsveç'in Ticaret ve Yatırım Stratejisi"nin yanı sıra "İsveç'in Yurtdışında Tanıtımı için 2.0 Stratejisi" kamu diplomasisi faaliyetlerini düzenleyen temel belgelerdir.

İsveç'in AB üyeliği kapsamında da üstlendiği politikaları içeren belgelerdeki politika süreçlerinin uygulanması ve takibiyle ilgili de çeşitli kamu diplomasisi politikaları mevcuttur. Gündem 2030 ve AB ile çok taraflı iş birliği, Nordik İş Birliği ve Team Sweden bu çalışma alanlarına örnektir. Bu alanların rehberliğinde çeşitli başlıklar belirlenmiştir. Bunlar:

- Demokrasi girişimi,
- Feminist dış politika,
- İklim ve çevre,
- Serbest, adil ve sürdürülebilir ticaret,
- Barış ve güvenlik,
- Yenilikçi İsveç,
- Kültürel ve Yaratıcı endüstriler,
- Ticaret ve Yatırımlar,
- Bilgi ve Yetenek
- İsveç Deneyimi

İsveç'in AB üyeliği kapsamında üstlendiği politikalarını içeren bu başlıklar genel olarak dış politikayı ve dolaylı olarak da kamu diplomasisi çalışmalarını yönlendirmektedir. Belirlenen başlıklar İsveç'in temel değerleri olarak lanse ettiği çalışma alanlarıyla da uyumludur.

## Kamu Diplomasisi Uygulama Örnekleri

### Curators of Sweden

Curators of Sweden, Swedish Institute ve VisitSweden tarafından 2011 yılında Twitter'da başlatılan bir sosyal medya kampanyasıdır. İsveç'in resmi X (eski adıyla Twitter) hesabı @sweden'de dönüşümlü bir sözcü ya da küratör atanması ana konseptiyle başlatılmıştır. Bu kapsamda, @Sweden resmi X hesabını yönetmesi için her hafta yeni bir İsveçli tayin edilmiş ve bu kişinin İsveç'in çeşitliliğini ve ilericiğini kendi yaşamı, kişiliği ve görüşleri aracılığıyla ortaya koyması öngörülmüştür.

Proje 2018 yılında çeşitli sıkıntılar nedeniyle sona ermiştir. Resmi hesabın, o zamanki adıyla bazı Twitter kullanıcılarını engellediği tespit edilmiş ve bundan dolayı hesabın sahibi olan İsveç Enstitüsü özür dilemek zorunda kalmıştır. 2011 yılından 2018 yılına kadar geçen sürede proje tüm dünyada geniş çaplı ses getirmiş ve başka ülkelerde benzer uygulamalar söz konusu olmuştur.

Projenin başarısı, "özgür vatandaşlara sahip, açık ve demokratik toplum" hikayesini somutlaştıran en belirgin kamu diplomasisi uygulaması olmasından gelmektedir. Aynı zamanda uygulamanın özgünlüğü İsveç'in yenilikçi yaratıcı özelliğini de vurgulamaktadır.

## The Swedish Number

2016 yılında Swedish Tourist Association (İsveç Turizm Birliği) tarafından başlatılan bir projedir. Toplamda 79 gün süren projenin “<https://www.theswedishnumber.com/index.html>” adresli internet sitesine günümüzde de ulaşılabilir.

“İnsanların kültürümüz, doğamız ve düşünce yapımız hakkındaki merakını uyandırmak istiyoruz. Bunu yapmamıza yardımcı olmak için İsveç halkına sahibiz.” mottosuyla ilan edilen proje kapsamında, dünyanın herhangi bir yerinden “+46771793336” numaralı telefon numarasını arayarak rastgele bir İsveçli ile iletişime geçmek mümkündür. Proje, özgünlüğü ve insan odaklı İsveç imajını pekiştirmesi açısından başarılı kamu diplomasisi uygulamalarından biri olarak değerlendirilmektedir. Dünyada başka bir örneğinin olmaması da İsveç’in yenilikçi projeler üreten ülke imajını desteklemektedir.

## Swedish Foreign Policy Stories

Kamu diplomasisi uygulamalarında hikâye odaklı anlatı son dönemlerde oldukça kullanılan yöntemlerden biridir. Özellikle sosyal medyanın etkisinin artmasıyla anlatı oluşturma daha planlı bir şekilde kullanılmaya başlanmıştır. Ülkeler marka değerlerini attırmak ve uluslararası görünürlüklerinde fark yaratabilmek için kamu diplomasisi uygulamalarını belirli bir anlatı çerçevesinde şekillendirmektedirler.

2018 yılında yayına başlayan Swedish Foreign Policy Stories (swemfa.se) adlı internet sitesi İsveç’in dış dünyaya kendi anlatısını ulaştırma yollarından biri olarak öne çıkmıştır. Sıradan bir blog sitesi özelliğindeki bu yayın kanalında doğrudan İsveç dış politikasındaki yönelim ve tercihleri konu alan ve hükümet kaynaklarından hazırlanmış yazılar bulunmaktadır. İsveç dış politikasına ilişkin herhangi bir bilgiye politik açıklamalar dışında ulaşabilmek için kolaylık sağlamaktadır. Böylece İsveç’le ilgilenen herhangi biri resmî açıklama okumadan daha okunabilir kaynaklardan bilgiye ulaşabilmektedir.

Sitedeki yazılar genel olarak İsveç dış politikasının Avrupalı değerlerine vurgu yapmaktadır. Saydamlık politikası gereği İsveç’in demokratik değerlere saygılı, serbest ekonomi politikalarını uygulayan ve sosyal devlet özelliklerini vurgulayan politikaları devletin resmi politik değerleri olarak dolaylı bir şekilde okuyucuya ulaştırılmaktadır.

Bunun yanı sıra Swedish Foreign Policy Stories sitesi bir kamu diplomasisi uygulaması olarak ele alındığında, bu alanın ayırt edici özelliği olan “kendi değerlerini vurgulayarak fark yaratmak” amacı sıklıkla gözlemlenmektedir. Kadın hakları ve iklim krizi gibi popüler konularda İsveç’in dünyanın geri kalanına nazaran daha radikal duruşu sitede yayınlanan makalelerde yer almaktadır.

Söz konusu site günümüzde yayınlarına ekonomi içerikli olarak devam etmektedir. Bununla birlikte klasik kamu diplomasisi uygulamalarından farklılaşması nedeniyle İsveç’in kamu diplomasisi yaklaşımını gösteren örneklerden biridir.

## Klasik Kamu Diplomasisi Uygulamaları

İsveç kamu diplomasisi uygulamalarında belirli bir hikâye eşliğinde planlı bir şekilde ilerlerken klasik uygulamaları da devam ettirmektedir. Bununla birlikte en çok bahse konu olan kültür diplomasisi uygulamalarından ziyade eğitim ve burslar aracılığıyla İsveç değerlerinin yayılması konusunda daha etkin oldukları görülmektedir.

“<https://studyinsweden.se/scholarships/>” internet sitesinde İsveç’in lisans ve lisansüstü düzeyde verdiği burslara ulaşılabilir (Study in Sweden, 2023). Doğrudan eğitim amaçlı bursların yanı sıra İsveç büyükelçilikleri vasıtasıyla İsveç’in kendi marka değeri kapsamında gördüğü konularda (iklim krizi, azınlık ve

insan hakları, göç vb.) burslar verilmektedir. İsveç özellikle fark yarattığını düşündüğü temel değerleri ile ilgili konularda burs vermeye daha yakın davranmaktadır.

İsveç enstitüsü de uluslararası burslar dağıtmaktadır. “<https://si.se/en/apply/scholarships/swedish-institute-scholarships-for-global-professionals/>” adresinden ulaşılabilen burslar belirlenen ülkelerden özellikle genç girişimciler için uygundur (Swedish Institute, 2023).

İsveç Uluslararası Kalkınma İş Birliği Ajansı (SIDA) da birçok ülkedeki benzerleri gibi İsveç’in yurtdışındaki faaliyet ve projelerine kaynak sağlamaktadır. Sadece tanıtım faaliyetleri değil, İsveç dış politikasının amaçları doğrultusunda da projeler yürütmektedir. Kendi internet sitesinde 16 başlıkta kaynak sağladığını belirtmektedir. (SIDA, 2023) SIDA kendi sitesinde söz konusu 16 başlığı açıklarken “SIDA’nın çalışmaları demokrasi, toplumsal cinsiyet eşitliği, iklim ve barışçıl toplumlar gibi dünya çapında yoksullukla mücadelede özel önem taşıyan tematik alanlara odaklanmaktadır.” ifadesini kullanmaktadır. Bu ifadeden de anlaşılacağı gibi İsveç, kamu diplomasisi uygulamalarının her aşamasında kendisiyle özdeşleşen temel değerleri belirleyici olarak kullanmaktadır.

## Sonuç

Teknolojinin ve sosyal medyanın ülkelerin uluslararası alanda görünürlüklerini ve imajlarını etkileme oranı yükseldikçe, kültürel öğelerin öne çıkarılması ve uluslararası bursların dağıtılması gibi klasik kamu diplomasisi yaklaşımları yetersiz kalmaya başlamıştır. Bu nedenle günümüzde ülkeler, uluslararası görünürlüklerini arttırmak ve olumlu bir imaj çizmek için kendi hikayelerine dayalı bir senaryo üzerinden tanıtım faaliyetlerine ağırlık vermeye başlamıştır. Bu süreçte ülkelerin belirli bir strateji planı hazırlayarak buna uyum politikalar yürütmesi ise kamu diplomasisi faaliyetlerinde sıklıkla rastlanan bir yaklaşım değildir. İsveç bu noktada fark yaratan ülkelerden biridir. İsveç’in kamu diplomasisi 2.0 stratejisi, yeni diplomasi tanımları yapılmadan çok daha önce tekniklerini kullandığı bir uygulamanın gelecek planı olarak öne çıkmaktadır.

2000’li yıllardan bu yana son yirmi yıldır İsveç, yenilikçi kamu diplomasisi tekniklerini belirli bir strateji çerçevesinde kullanan başlıca ülkelerdendir. Ülke, belirli bir anlatıya bağlı temel değerler üzerinden çizdiği imajını uzun zamandır uluslararası alanda yürüttüğü politikalarında kullanmaktadır. Güvenlik gibi uluslararası ilişkilerin sert güç unsurlarının etkin olduğu alanlarda bile kendisi ile özdeşleşmiş demokrasi, insan hakları gibi yumuşak güç konuları ile öne çıkmaktadır.

Uygulama örneklerinde de görüldüğü gibi İsveç, kamu diplomasisi uygulamalarında belirli bir anlatıya uzun zamandır sahip olması ve projelerinin özgünlüğünün bu anlatıya uygun olması bakımından diğer ülkelerden ayrılmaktadır. Çoğu ülke kamu diplomasisi uygulamalarını “kültürel diplomasi” konsepti içerisinde yürütmektedir. İsveç, kültürel diplomasi kavramı yerine kamu diplomasisi stratejisi hazırlayarak “ülke değeri” kavramını geliştirme ve yerleştirme gayesi içindedir. Bu nedenle, kamu diplomasisinin en genel geçer uygulamalarını bile “Swedish Number” projesinde olduğu gibi kendine has yaratıcılık ve özgünlüğüyle yürütmektedir.

İsveç’i diğer ülkelerden ayıran bir diğer özelliği de markalama konusuna diğer ülkelerden çok daha önce başlamış olmasıdır. Küçük çaplı bir ülke olarak ayırt edici özelliği az olan bir ülkenin kendini Nordik ve Avrupa ülkelerinden başarılı bir şekilde farklılaştırdığı görülmektedir. İsveç denildiğinde akıllara “özgürlük, insan ve azınlık hakları, inovasyon ve yaratıcılık” gibi kavramların gelmesi, temel değerler anlatısının tüm kamu diplomasisi uygulama alanlarında kullanılmasıyla ilişkilidir. Görüldüğü gibi yeni kamu diplomasisi tekniklerinden biri olan anlatı oluşturmak İsveç’in uzun zamandır kullandığı yöntemlerden biridir. Bunun yanı sıra inovasyon, tasarım gibi yenilikçi kavramları kamu diplomasisi faaliyetlerinde de sıklıkla

kullanmaktadır. 2017 yılında yayınladığı ve son beş yıldır uygulamakta olduğu stratejisi de yukarıda bahsedilen yöntemlerin belirli bir plan eşliğinde tüm paydaşların ve uygulayıcıların yönergesi olmuştur.

Sonuç olarak; İsveç, 1960'lerden bu yana klasik ve yeni kamu diplomasisi teknikleri kullanarak kültürel özellikleri ya da turizm değeri gibi kültürel diplomasi uygulamalarıyla değil değerler üzerine inşa edilmiş bir anlatıya sahip bir ülke imajı çizmeyi tercih etmiştir. Dolayısıyla İsveç, benimsediği temel değerler çerçevesinde kamu diplomasisi teknikleri uygulamak konusunda uzun süreli deneyime sahip olması ve bu temelde bir ülke imajı inşa etmesi bakımından fark yaratmayı başarmış bir ülkedir. 2017 yılında ilan ettiği strateji çerçevesinde de söz konusu uygulamalarını belirli bir plan dahilinde sürdürmektedir. Söz konusu bu stratejik plan, yeni kamu diplomasisi tekniklerinin düzenli ve planlı bir kullanım örneği olarak uluslararası alanda öne çıkmaktadır. Bu şekilde bir plana bağlı kalarak yeni teknikleri kamu diplomasisi yürütmek için kullanması, İsveç'i diğer ülkelerden farklılaştırmaktadır. Sonuçları itibarıyla makalede de örneklendiği üzere, Strateji 2.0, etkin bir şekilde uygulanmakta ve İsveç'in marka değerine katkı sağlamaktadır.

## Kaynakça

- Aflaki, I. N. (2021). Implementing co-creation as a policy norm in Sweden, steering strategies for a robust municipal organisation. *Polish Political Science Review*, 9(2), 89-106. <https://doi.org/10.2478/ppsr-2021-0014>
- Brommesson, D. (2010). Normative Europeanization: The case of Swedish foreign policy reorientation. *Cooperation and Conflict*, 45(2), 224-244. <https://doi.org/10.1177/0010836710370246>
- Brommesson, D., Ekengren, A. M. ve Michalski, A. (2022). Sweden's foreign and security policy in a time of flux (UI Brief No. 7). The Swedish Institute of International Affairs web sitesinden erişildi: <https://www.ui.se/butiken/uis-publikationer/ui-brief/2022/swedens-foreign-and-security-policy-in-a-time-of-flux/>
- Global Innovation Index. (2023). *Sweden ranking in the Global Innovation Index 2023*. Erişim adresi: <https://www.wipo.int/gii-ranking/en/sweden>
- Government Offices of Sweden. (2023, February 15). *Statement of Foreign Policy 2023*. Erişim adresi: <https://www.government.se/speeches/2023/02/statement-of-foreign-policy-2023/>
- Government Offices of Sweden. (2023). *Sweden's new migration policy*. Erişim adresi: <https://www.government.se/government-policy/swedens-new-migration-policy/>
- Ligenzowska, J. (2016). Regional innovation systems in Sweden. *Ekonomia Międzynarodowa*, 16(16), 388-404. <https://doi.org/10.18778/2082-4440.16.06>
- Marzynska, K. (2021). *Sweden's public diplomacy strategy in the 21st century* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Södertörn University. Erişim adresi: <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1602985/FULLTEXT02.pdf>

- Melissen, J. (2005). The new public diplomacy: Between theory and practice. In: Melissen, J. (eds) *The New Public Diplomacy. Studies in diplomacy and international relations* içinde (s. 3-27). Palgrave Macmillan, London. [https://doi.org/10.1057/9780230554931\\_1](https://doi.org/10.1057/9780230554931_1)
- Olof Palme International Center. (2023). About Olof Palme. Erişim adresi: <https://www.palmecenter.se/eng/about-palme-center/about-olof-palme/>
- Sevin, E. (2017). *Public diplomacy and the implementation of foreign policy in the US, Sweden and Turkey*. Cham: Palgrave Macmillan.
- Study in Sweden. (2023). Study in Sweden. Erişim adresi: <https://studyinsweden.se/scholarships/>
- Sharing Sweden (2017). Strategy for the Promotion of Sweden Abroad 2.0. Erişim adresi: <https://web.archive.org/web/20220522101301/https://sharingsweden.se/materials/strategy-promotion-sweden-2-0/>
- Sharing Sweden (2024). The brand of Sweden as a strategic asset. Erişim adresi: <https://sharingsweden.se/the-sweden-brand/brand-strategy>
- Sweden Ministry of Foreign Affairs. (2017). Sharing Sweden. Erişim Adresi: <https://sharingsweden.se/app/uploads/2017/09/strategy-for-the-promotion-of-sweden-abroad-2.0.pdf>
- Swedish International Development Cooperation Agency. (2023). Thematic Areas. Erişim adresi: <https://www.sida.se/en/sidas-international-work/thematic-areas/>
- Swedish Institute. (2023). Swedish Institute. Erişim adresi: <https://si.se/en/about-si/>

## Extended Abstract

### Purpose

Sweden is generally considered a successful country in terms of public diplomacy, which is a major element of its soft power. Sweden's image in the world involves various commercial brands and the country's resolute focus on values. For these reasons, the case of Sweden is an appealing subject for public diplomacy researchers. Public diplomacy as both a concept and a policy area has significantly evolved through the 20th century until the current period, which is marked by advancements in approaches toward and the technologies of communication. This situation has led some scholars to develop brand new conceptualization to public diplomacy. The purpose of the study is to explore the new approach of Sweden to public diplomacy and the reasons for its success.

### Design and Methodology

The characteristic of this research depends on a conceptual analysis of the subject matter, which is Sweden's most recent public diplomacy policies. As a conceptual policy analysis, this research primarily benefits from primary resources such as official documents adopted by the Swedish government such as 'Statement of



Foreign Policy', which is an official speech by the Swedish Minister of Foreign Affairs in 2023. In addition, Sweden's 'Strategy 2.0' document is provided by the Swedish Ministry of Foreign Affairs. The other official documents are related specific documents on migration and scholarship opportunities. The analysis of these primary resources focuses on the questions of "How did Sweden shape its approach to the public diplomacy?" and "What is Sweden's public diplomacy strategy and how is it different from other public diplomacy approaches?". The research also takes a closer look at some of the public diplomacy practices by Sweden in line with its most recent strategy. Looking at such cases of practice, it is possible to make observations and draw conclusions in accordance with the main official documents of the Swedish government. The secondary resources of the research include a think-tank report, a Master's thesis that focuses specifically on the issue at hand and an article published in a scholarly journal. This situation proves that Sweden's current public diplomacy policies are yet to be examined and analyzed sufficiently in a scholarly fashion. Nevertheless, the secondary sources provide valuable insights regarding Sweden's public diplomacy.

### **Findings**

Country case studies is a major area of study in public diplomacy research for its difference and variety of practice. In this sense, Sweden stands out for a long time in public diplomacy studies. As it is the case in many social science fields, public diplomacy studies have experienced changes due to temporal and technological advancements. Sweden is considered as one of the successful countries in public diplomacy. The articles and research papers regarding Sweden's public diplomacy emphasizes the reasons for this situation and Sweden's sui generis characteristics. "Strategy 2.0" constitutes Sweden's response to the period of change. Yet, Sweden has been applying public diplomacy 2.0 practices long before it was observed and conceived by scholars of the field. This research has observed that Sweden's adaptation to the changes in new public diplomacy techniques took place within the framework of its own principles. The underlying narrative about Sweden's image has remained the same. Sweden has adapted to the new era without changing its common and longstanding rhetoric. It has maintained its focus on positive image building in the new era. In this context, this article has also observed that Sweden continues its public diplomacy policies in line with its basic values by diversifying its resources and distributing the costs to its stakeholders. Sweden relies not only on the public funds for public diplomacy, instead, it also manages to mobilize private funding and citizen participation for its public diplomacy projects. Some Swedish corporate brands, which are also known worldwide, are encouraged to take part in Sweden's public diplomacy efforts. Another noteworthy finding of this study is that Sweden's public diplomacy efforts focus on building a country image based on its values such as freedom, human and minority rights, innovation and creativity, rather than promoting its culture through cultural diplomacy instruments. In addition, Sweden maintains the innovative characteristic of its public diplomacy policies and projects. Several projects realized in the 2010s show that Sweden has masterfully utilized the advancements in communication such as the advent of social media.

### **Research Limitations**

The initial period in Sweden's public diplomacy was intentionally left out of the scope of this research. This research has focused on Sweden's 'Strategy 2.0', which was adopted in 2017. This study also leaves comparative analysis with other cases in the world out of scope and rather focuses on the conceptual analysis of Sweden's own statements and practices.

**Implications (Theoretical, Practical and Social)**

The case of Sweden's public diplomacy shows that progress in public diplomacy policies is more effective when resources are focused on specific areas. In addition, a country's public diplomacy efforts need to be based on a common narrative. These two points also enable effective use of resources as seen in Sweden's practices, which cost relatively little, yet produce abundant outcomes. Utilization of new approaches and technologies is of utmost importance as seen in various cases in Sweden's public diplomacy. Considering the spread of successful public diplomacy practices around the world, any country needs innovative approaches and practices if it seeks a leading edge in public diplomacy. In this sense, Sweden's focus on building a narrative provides a clear example for other countries. In other words, the Swedish case shows that maintaining a strong narrative and feeding that narrative through innovative practices is more valuable and efficient than spending major public or private funds on public diplomacy projects without the guidance and synergy provided by such a central narrative.

**Originality/Value**

This study has an original value in terms of its focus on Sweden's most recent approach and strategy towards public diplomacy. Considering the insufficient amount of scholarly resources on Sweden's public diplomacy in the recent period, this study fills a gap in the academic literature in Turkish language. This study also provides insights for further research about the implementation of Sweden's public diplomacy 2.0.

**Araştırmacı Katkısı:** Göknil ERBAŞ DOĞAN (%100).



# Finlandiya’da Kamu Diplomasisi: Propagandadan Ulus Markalaşmasına <sup>1</sup>

Volkan ŞEYŞANE <sup>2</sup>

**Başyuru Tarihi:** 09.02.2024

**Kabul Tarihi:** 05.07.2024

**Makale Türü:** Araştırma Makalesi

## Öz

Uluslararası ilişkilerde “küçük ülke” olarak sınıflandırılan Finlandiya, eğitim, yönetim, cinsiyet eşitliği ve yaşam kalitesi konularındaki başarılarıyla uluslararası politikada iyi bir itibara sahiptir. Bu olumlu uluslararası imaj, Finlandiya hükümetlerinin 1945 sonrası dönemde yürüttüğü aktif ve bilinçli uluslararası iletişim politikalarının bir ürünüdür. Bu makale, İkinci Dünya Savaşı sonrasındaki dönemde Finlandiya’nın kamu diplomasisi uygulamalarını incelemektedir. Makale, kamu diplomasisi ve ulus markalaşması faaliyetleriyle ilgili Finlandiya’daki politika yapım süreçlerini tarihsel ve politik bağlam içinde analiz etmeyi amaçlamaktadır. Bu hedef doğrultusunda, Finlandiya’nın kamu diplomasisi etkinliklerini değerlendirmek için “bilgi temelli kamu diplomasisi” ve “ilişkisel kamu diplomasisi” sınıflandırmasına başvurmaktadır. Uluslararası siyasi ortamın Finlandiya’nın uluslararası iletişim yönetimi üzerindeki etkisini vurgulayan makale, Soğuk Savaş döneminde Finlandiya’nın kamu diplomasisi faaliyetlerinin, tek yönlü mesaj iletimine vurgu yapılması nedeniyle bilgi temelli kamu diplomasisi perspektifini yansıttığını savunmaktadır. Makale ayrıca 2000’li yıllardaki girişimlerde, ilişkisel kamu diplomasisinin etkisinin sınırlı kaldığı ve kamu diplomasisinin ulus markalaşmasına indirgenmesi nedeniyle bilgi temelli yaklaşımın etkisinin güçlü şekilde devam ettiği sonucuna varmıştır.

**Anahtar Kelimeler:** Finlandiya, Bilgi Temelli Kamu Diplomasisi, İlişkisel Kamu Diplomasisi, Ulus Markalaşması

**Atıf:** Şeyşane, V. (2024). Finlandiya’da kamu diplomasisi: Propagandadan ulus markalaşmasına. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 24(Özel Sayı), 49-72.

<sup>1</sup> Bu çalışma etik kurul izin belgesi gerektirmemektedir.

<sup>2</sup> Anadolu Üniversitesi, İktisat Fakültesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü, vseysane@anadolu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-0990-604X

## Public Diplomacy in Finland: From Propaganda to Nation Branding

Volkan ŞEYŞANE <sup>3</sup>

Submitted by: 09.02.2024

Accepted by: 05.07.2024

Article Type: Research Article

### Abstract

*Being classified as a “small country” in international relations, Finland enjoys a good reputation in international politics with its achievements in education, governance, gender equality, and life quality. This positive international image is a result of the active and deliberate international communication policies of Finnish governments in the post-1945 period. This article examines Finland’s public diplomacy practices in the period following World War II. It aims to analyze the policy-making processes in Finland related to public diplomacy and national branding activities within a historical and political context. For this purpose, the article applies the classification of “information-based public diplomacy” and “relational public diplomacy” to evaluate Finland’s public diplomacy activities. Highlighting the impact of the international political environment on Finland’s international communication management, the article argues that Finland’s public diplomacy activities during the Cold War reflected the information-based perspective due to the emphasis on one-way message dissemination. Additionally, it concludes that in the initiatives during the 2000s, the influence of relational public diplomacy remained limited, and due to the reduction of public diplomacy to national branding, the impact of the information-based approach persisted strongly.*

**Keywords:** Finland, Information-Based Public Diplomacy, Relational Public Diplomacy, Nation Branding

<sup>3</sup> Anadolu University, Faculty of Economics, Department of International Relations, vseysane@anadolu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-0990-604X

## Giriş

Kamu diplomasisi, temelde devletlerin yabancı ülke halkları ile iletişim kurmak için kullandıkları bir dış politika aracıdır. Bu bağlamda, devletler veya devletler tarafından yetkilendirilmiş diğer aktörler, dış politika hedefleri doğrultusunda, diğer ülkelerdeki devlet dışı gruplara yönelik iletişim temelli faaliyetler yürütürler (Sevin, 2015, s. 563). Danimarka, Finlandiya, Norveç, İsveç ve İzlanda'yı içeren beş ülke ile Grönland, Faroe ve Åland adalarını içeren üç özerk bölgeden oluşan Nordik bölgesi, son dönemde, kamu diplomasisi alanında küresel ölçekte dikkat çeken örnekler sunmaktadır. Pamment'e (2016, s. 91) göre Nordik bölgesi kadar kamu diplomasisi ve ulus markalaşması (*nation branding*) uygulamalarından etkin şekilde faydalanmaya çalışan dünyada başka bir bölge bulunmamaktadır. Genel olarak bölge ve tek tek bölge ülkeleri, yaşam kalitesi, eğitim düzeyi, kişi başına düşen milli gelir, cinsiyet eşitliği ve mutluluk gibi alanlarda dünya sıralamalarında üst sıralarda yer almakta, ülkelerin demokrasi ve refah düzeyleri yurtdışında olumlu imajlarının güçlenmesine ve uluslararası itibarlarının artmasına katkıda bulunmaktadır. Bu ise ülkelere güç kapasitelerinin ötesinde uluslararası konum ve etkinlik kazandırmaktadır. Bu olumlu uluslararası imaj bütünüyle tesadüfi olmayıp bölge ülkelerinin yurtdışında olumlu bir imaj inşa etmek için uzun vadeli çabaları ve uluslararası profillerini yükseltmeye dönük bilinçli politikalarının sonucudur (Clerc ve Glover, 2015, s. 7). Nitekim kamu diplomasisi alanında Nordik ülkelerin oluşturduğu bölgesel trend son dönemde bu alandaki "Nordik modele" yönelik akademik ilginin artmasına neden olmuştur (bkz. Cull, 2016; Magnus, 2016). Bu bölgesel eğilimin önemli bir parçasını oluşturan Finlandiya da Nordik ülkelerin kamu diplomasisi uygulamalarını anlamak adına önemli vakalardan birini oluşturmaktadır.

Baltık Denizi'nin kuzeydoğusunda yer alan Finlandiya eğitim, yönetim, eşitlik, refah ve yaşam kalitesi konularındaki başarıları ile uluslararası düzeyde tanınmaktadır. 2023 Dünya Mutluluk Raporuna göre bu küçük kuzey Avrupa ülkesi, son altı yılda aralıksız birinci sıraya yerleşen ülke olmuştur (Helliwell ve diğerleri, 2023). Benzer şekilde eğitim alanında Finlandiya, Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatının (OECD) Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı, PISA (*Programme for International Student Assessment*) sıralamalarında üst sıralarda yer alırken Fin eğitim sistemi farklı ülkelerde başarılı bir model olarak kabul görmektedir (Finland Promotion Board [FPB], 2017a, s. 10). Sınırlı nüfusu ve askeri gücü ile Uluslararası İlişkiler yazınında "küçük ülke" kategorisinde yer alan Finlandiya, buna karşın, uluslararası politikada etkin ve saygın bir aktör olarak kabul edilmekte; özellikle barışı koruma, arabuluculuk ve insani yardım gibi alanlarda aktif politikalarıyla dikkat çekmektedir. Ülkenin uluslararası politikada sahip olduğu iyi itibar kökenleri iki savaş arası döneme uzansa da 1945 sonrası dönemde aktif bir şekilde uygulanan kamu diplomasisi politikalarıyla şekillenmiştir.

Finlandiya kamu diplomasisi, ülkenin dış politika öncelikleriyle sıkı sıkıya bağlantılı olarak gelişmiştir ve dış politika hedeflerini uygulamada asli güç kaynaklarından biri olarak görülmüştür. Ülkenin jeopolitik konumu ve büyük güçler arası mücadeleler tarihsel olarak Finlandiya'nın siyasal gelişimini ve bağımsızlık sonrası dış politikasını şekillendiren temel etkenlerdir. Önce İsveç'in ve ardından Rusya'nın parçası olan Finlandiya'nın 1917 yılında bağımsızlığını kazandıktan sonra Rusya'yla olan coğrafi yakınlığı, dünya siyasetindeki manevra alanını daraltmış; dış politikasını ve kimliğini derinden etkilemiş ve uluslararası politikada pragmatik bir yaklaşımı benimsemesine yol açmıştır (Raunio, 2021). İkinci Dünya Savaşı sırasında Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği (SSCB) ile yaşanan Kış Savaşı ve Devam Savaşı gibi olaylar Finlandiya'nın savaş sonrası dönemde de uluslararası ilişkileri üzerinde derin etkiler bırakmıştır. Nitekim 1945 sonrası oluşan iki kutuplu uluslararası sistemin Finlandiya için kaçınılmaz sonucu Soğuk Savaş dönemi boyunca tarafsızlık politikasına (*neutrality policy*) dayanan bir dış politika doktrininin izlenmesi olmuştur.

Tarafsızlık politikası, Sovyetler Birliği ile barışçıl ve dostane ilişkilerin sürdürülmesine odaklanırken aynı zamanda ülkenin demokratik siyasal kurumlarını koruma ve ülkeyi Batı ile mümkün olduğunca daha fazla entegre etme amacı taşıyan pragmatik bir dış politika aracı olarak kabul edilmektedir (Aunesluoma ve Johanna

Rainio-Niemi, 2016). 1946-56 yılları arasında ülkenin Cumhurbaşkanı olan Juho Kusti Paasikivi tarafından temelleri atılan ve selefi Cumhurbaşkanı Urho Kekkonen (1956-82) döneminde kurumsallaşan bu hassas politikanın hukuksal altyapısını Sovyetler Birliği ile 1948'de imzalanan Dostluk, İş Birliği ve Karşılıklı Yardım Antlaşması oluşturmuştur. Bu antlaşma, Fin silahlı kuvvetlerine çeşitli sınırlamalar getirmiş ve SSCB'ye düşman herhangi bir ülke ile Finlandiya'nın askeri iş birliğine girmesini yasaklamıştır. Buna karşın, antlaşma Fin siyasal eliti tarafından Sovyetler Birliği'nin potansiyel saldırganlığına karşı bir güvenlik kalkını olarak algılanmış ve ulusal güvenliğin bir garantisi olarak kabul edilmiştir (Pulkkinen, 1994, s. 8-9). Tarafsızlık politikası, ülkenin siyasal bağımsızlığını koruma amacı taşımasının yanı sıra özellikle Finlandiya'nın Doğu Bloğu dışında kalmasını sağlamanın bir aracı olarak, Fin yetkililerini dış politika adımlarını atarken Moskova'dan gelebilecek tepkileri dikkate almaya zorlamıştır. Bu nedenle, ülkenin iç siyaseti ve Batı Bloğu ve diğer İskandinav ülkeler ile ilişkilerinde sınırlayıcı bir etkiye sahip olmuştur. Öyle ki Finlandiya'nın iç ve dış politikası üzerinde Sovyetler Birliği ile kurulan bu hassas dengenin getirdiği baskıyı tarif etmek için "Finlandizasyon" (*Finlandization*) terimi Uluslararası İlişkiler yazımına girmiştir (Forsberg ve Pesu, 2016).

Soğuk Savaş'ın sona ermesiyle uluslararası sistemde yaşanan değişimler, Finlandiya'nın dış politikasında köklü değişikliklere yol açmıştır. Finlandiya, Soğuk Savaş döneminin tarafsızlık politikasını aşamalı olarak terk etmiş; Nisan 2023'te NATO üyesi oluncaya dek ülkenin resmi dış ve güvenlik politikası Fin hükümetlerince askeri bağlantısızlık (*military non-alignment*) ilkesi temelinde tanımlanmıştır (Törnudd, 2005, s.50). Finlandiya Sovyetler Birliği ile ilişkilerinin temelini oluşturan 1948 Antlaşmasını 1991 yılında feshederek yerine iyi komşuluk üzerine yapılan yeni bir antlaşma ile güncellerken, aynı zamanda Sovyetler Birliği'nden bağımsızlığını ilan eden üç Baltık Cumhuriyeti ile diplomatik ilişkilerini yeniden tesis etmiştir. 1992 yılında yaptığı üyelik başvurusunun 1995 yılında Avrupa Birliğine (AB) tam üyelikle sonuçlanmasıyla Finlandiya'nın Batı'ya "dönüşü" ve Batılı kimliği tescil edilmiştir. Bu siyasal ve ekonomik entegrasyon süreciyle birlikte Finlandiya ilerleyen dönemde AB'nin Ortak Dış ve Güvenlik Politikası ile Ortak Güvenlik ve Savunma Politikasının aktif bir üyesi haline gelmiştir. Ayrıca, 1994 yılında Barış için Ortaklık Programına katılarak NATO ile ilişkilerini başlatmış ve 1997 yılında Avrupa-Atlantik Ortaklık Konseyi üyesi olmuştur. Rusya'nın Kırım'ı işgal etmesinin ardından 2014 yılından itibaren NATO'nun Güçlendirilmiş Fırsatlar Ortağı (*NATO Enhanced Opportunities Partner*) haline gelmiş ve 2022 yılında Ukrayna'nın Rusya tarafından işgal edilmesinden sonra askeri bağlantısızlık politikasını tamamen terk ederek 2023 yılında NATO ittifakına katılmıştır.

Soğuk Savaş döneminde blok politikalarına dahil olmayan ve sınırlı güç kaynaklarına sahip Avusturya, Finlandiya, İsveç ve İsviçre gibi tarafsızlık politikasını benimsemiş küçük Avrupa devletleri iki kutuplu uluslararası sistemde güvenilirliklerini, imajlarını ve meşruiyetlerini korumakta çeşitli zorluklarla karşı karşıya kalmışlardır. Bu aktörlerin Soğuk Savaş koşullarında bağımsızlıklarını ve varlıklarını koruyabilmek amacıyla geliştirdikleri yaygın davranış biçimi aktif bir uluslararası iletişim politikası izlemek olmuştur. Soğuk Savaş döneminde Finlandiya da diğer küçük devletler gibi bu zorlukların üstesinden gelmeye çalışmış ve tarafsızlık politikasını "olumlu bir değer olarak" meşrulaştırmak için kamu diplomasisini etkin şekilde kullanmaya çabalamıştır (Gillabert ve Milani, 2020, s. 628-629). Soğuk Savaş'ın sona ermesiyle birlikte 1990'larda Fin kamu diplomasisi uygulamalarında kısa bir durgunluk dönemi yaşansa da 2000'li yılların başında Fin hükümetlerinin ülkenin uluslararası imajını güçlendirmeye yönelik faaliyetleri tekrar ivme kazanmıştır.

11 Eylül 2001 saldırılarının kamu diplomasisi alanında bir kırılma noktası oluşturduğu yaygın şekilde kabul edilmektedir. Bu dönemde, kamu diplomasisinin etkili olabilmesi için sadece mesaj iletmeye mi odaklanması yoksa yabancı toplumlarla ilişki kurmaya mı öncelik vermesi gerektiğine ilişkin "eski" ve "yeni" kamu diplomasisi tartışmaları yoğunlaşmıştır (bkz. Melissen, 2005). Buna karşın Zaharna (2010, s. 138), farklı bakış açıları arasındaki tartışmada tek bir tercihte bulunmayı sınırlandırıcı bularak, kamu diplomasisi girişimlerini analiz etmek üzere iki tamamlayıcı iletişim çerçevesi önermektedir: siyasi hedefleri gerçekleştirmek üzere

mesajların tasarımı ve yayılmasına odaklanan “bilgi temelli çerçeve” (*information framework*) ile siyasi hedefleri gerçekleştirmek üzere ilişkilere odaklanan “ilişkisel çerçeve” (*relational framework*). Bu bağlamda, bu makale Finlandiya’daki kamu diplomasisi uygulamalarını bilgi temelli kamu diplomasisi ve ilişkisel kamu diplomasisi sınıflandırması ışığında analiz etmektedir. Makale, Finlandiya kamu diplomasisi girişimlerinin ne ölçüde bilgi temelli perspektifi ve ne ölçüde ilişkisel perspektifi yansıttığını yanıtlamayı amaçlamaktadır. Kapsamlı bir kuramsal tartışma içeren çalışma, ikincil kaynakların dışında resmi raporlar, politika belgeleri ve resmi internet sayfaları gibi birincil nitelikteki kaynaklara dayalı olarak gerçekleştirilmiştir.

Finlandiya kamu diplomasisine ilişkin mevcut akademik çalışmalar, Soğuk Savaş dönemi uygulamalarına odaklanan tarihsel incelemeler (Clerc, 2014, 2015, 2016 ve 2023; Clerc ve Valaskivi, 2018), belirli bir ülkeye yönelik Fin kamu diplomasisi faaliyetlerini analiz eden çalışmalar (Anisimovych-Shevchuk ve Troian, 2022; Ipatti, 2016) ve ulus markalaşmasına odaklanan yapıtlarla (Valaskivi, 2016, 2016b) sınırlıdır. Bu makale ise Finlandiya kamu diplomasisinin hem tarihsel gelişimini hem de güncel uygulamalarını bütünlüklü ve kuramsal bir perspektifle analiz ederek mevcut akademik yazına şu üç katkıyı yapmayı amaçlamaktadır: Birincisi, Finlandiya kamu diplomasisini detaylı bir şekilde inceleyerek, Finlandiya’nın Soğuk Savaş dönemi yaklaşımı ile Soğuk Savaş sonrası dönemdeki uygulamalarını karşılaştırma imkânı sunmaktadır. İkincisi, bilgi temelli kamu diplomasisi ve ilişki temelli kamu diplomasisi sınıflandırmasını belirli bir vakaya uygulayarak kuramsal olarak desteklenmiş bir analiz ortaya koymaktadır. Üçüncüsü, Finlandiya kamu diplomasisi ve dış politikası üzerine Türkiye’de yapılan çalışmaların azlığı dikkate alındığında, bu çalışma, Finlandiya’nın kamu diplomasisi faaliyetlerini analiz ederek Türkçe akademik yazına katkıda bulunmaktadır.

Makale üç bölümden oluşmaktadır: İlk bölümde kamu diplomasisi ile ulus markalaşmasının kavramsal sınırlarının nasıl çizildiği incelenmekte ve bilgi temelli kamu diplomasisi ile ilişkisel kamu diplomasisi sınıflandırması tartışılmaktadır. İkinci bölümde, Soğuk Savaş dönemi Finlandiya’daki geleneksel kamu diplomasisi etkinliklerine odaklanılmakta ve kamu diplomasinin tarafsızlık politikası ile ilişkisi irdelenmektedir. Üçüncü bölümde, Finlandiya’nın 2000’li yıllardaki kamu diplomasisi uygulamaları analiz edilmekte ve kamu diplomasisi anlayışındaki dönüşüm ulus markalaşması çerçevesinde tartışılmaktadır.

### **Kamu Diplomasisi ve Ulus Markalaşması**

Kamu diplomasisi, günün politik ihtiyaçlarına, toplumsal değişime ve teknolojik gelişmelere tabi dinamik bir kavramdır. 1960’ların ortasında Amerika Birleşik Devletleri’nin (ABD) Soğuk Savaş dönemi uluslararası basın ve kültürel propaganda faaliyetlerini tanımlamak için geliştirilmiştir. Bu dönemde kamu diplomasisi, ağırlıklı olarak mesajın kontrol altında tutulduğu, yabancı kamuoylarına yönelik tek yönlü iletişim politikalarını ifade eder. Belirli politik hedefler doğrultusunda diğer kesimleri etkilemeleri için yabancı toplumlardaki etkili gruplara ulaşmayı, onları bilgilendirmeyi ve etkilemeyi amaçlayan doğrusal bir süreçtir (Pamment, 2013). Bu çerçevede, geleneksel kamu diplomasisi yabancı kitlelerin “kalp veya zihinlerini” etkilemek amacıyla yürütülen “hükümet iletişimi” olarak tanımlanır (Szondi, 2008, s. 6).

Devletin değişen rolü, iç ve dış politika arasındaki sınırların belirsizleşmesi ve sınır-aşan aktörlerin çeşitlenmesi gibi bir dizi etken Soğuk Savaş döneminin devlet-odaklı kamu diplomasisi anlayışının köklü şekilde değişmesine yol açmıştır (Pamment, 2018). 11 Eylül sonrası ortaya çıkan yeni jeopolitik ortamla birlikte bu dönemde kamu diplomasisini “yeni bir ilişkisel paradigma içinde” kavramsallaştıran perspektifler giderek yaygınlaşmıştır (Sevin, 2017, s. 33). Fitzpatrick’e (2007) göre “yeni” kamu diplomasinin temel amacı ilişki yönetimi olmalıdır. Yeni kamu diplomasisi, “eski” kamu diplomasisi gibi yabancı toplumlara tek yönlü bilgi aktarmak yerine onlarla iki yönlü etkileşim kurmayı amaçlar (Melissen, 2005, s. 13). Pamment (2013, s. 3) yeni kamu diplomasisini diyaloga dayalı, iş birliğini hedefleyen ve kapsayıcı bir pratik olarak nitelendirir. Kısacası, 20. yüzyılda kamu diplomasisi, kendi hükümetlerini etkilemeleri için yabancı halkları ikna etmeye yönelik devlet merkezli bir dış politika aracıyken, 21. yüzyılda, devletlerin ve devlet-dışı diğer aktörlerin ilişki kurup



sürdürmek ve düşünceleri etkileyip başkalarını harekete geçirmek amacıyla kullandıkları bir enstrüman haline gelmiştir (Gregory, 2011, s. 353).

21. yüzyılda gelişen yeni kamu diplomasisi tartışmasının önemli bir boyutunu oluşturan “yumuşak güç” (*soft power*) kavramı, kamu diplomasisinin Uluslararası İlişkiler yazınındaki kuramsal temelini oluşturmuştur. Joseph S. Nye (2008) tarafından geliştirilen yumuşak güç, sert güçten (*hard power*) farklı olarak, zor kullanmadan ikna ve cazibe aracılığıyla başkalarının tercihlerini şekillendirme kabiliyeti olarak tanımlanabilir. Yumuşak gücün kaynakları bir ülkenin kültürü, politik değerleri ve dış politikasından oluşur. Kamu diplomasisi devletlerin bu kaynakları kullanarak yabancı ülkelerin sadece hükümetlerini değil, aynı zamanda halklarını da etkilemek ve onlarla iletişim kurmak için kullandıkları bir yumuşak güç aracıdır (Nye, 2008, s. 95).

Cull'e göre (2009, s. 12) kamu diplomasisi “uluslararası bir aktörün yabancı bir halkla etkileşimde bulunarak uluslararası ortamı yönetme” girişimidir. Gerek tek yönlü bilgi aktarımını gerekse ilişki kurmayı içeren, kısa, orta ve uzun vadeli şu beş ana faaliyet türünü içerir: yabancı kamuoylarına ilişkin bilgi ve veri toplamayı içeren “dinlenme”; yabancı kamuoyunu etkilemek üzere ülkenin çıkarını veya politikasını desteklemek üzere “savunuculuk”; ülkenin kültürel varlıklarını ve başarılarını yurtdışında tanıtmayı içeren “kültürel diplomasi”; eğitim, kültür veya benzeri amaçlarla yurttışların karşılıklı ziyaretlerini içeren “değişim diplomasisi” ve yabancı toplumlarla TV, radyo veya internet gibi medya teknolojileri aracılığıyla etkileşime geçmeyi ifade eden “uluslararası yayıncılık” (Cull, 2008, s. 32-34).

Zaharna (2009) ise kamu diplomasisi girişimlerini iki temel iletişim perspektifine göre gruplandırmaktadır: “bilgi temelli çerçeve” ve “ilişkisel çerçeve”. Bu iki çerçeve birbirini dışlamamakta; aksine, her ikisi de eşzamanlı var olmakta ve birbirini tamamlayıcı nitelik arz etmektedir (Zaharna, 2010, s. 137). Bilgi temelli kamu diplomasisi, bilginin ikna veya kontrol amacıyla aktarıldığı doğrusal bir iletişim sürecine dayanır. Mesajın tasarımı ve iletimi, politik hedeflerin gerçekleştirilmesi için merkezi bir rol oynar. Bu süreçte bilginin seçimi, düzenlenmesi ve sunumu büyük önem taşır. Bu yaklaşımın en belirgin özelliklerinden biri, mesajın içeriği, oluşumu, iletileceği kanallar ve hedef kitlesi üzerinde kontrolün sağlanmasıdır. Hedef kitleye pasif bir rol verilerek tek yönlü bilgi akışı sağlanır. Bu nedenle etkileşim sınırlıdır. Bilgi temelli girişimler, belirli bir politikayı savunma veya ülkenin imajını iyileştirme gibi spesifik hedeflere odaklanılır. Broşürler, dergiler, filmler, videolar, gazeteler, TV, radyo ve internet gibi çeşitli iletişim kanalları kullanılır. Bu girişimler propaganda, ulus markalaşması, medya ilişkileri, uluslararası yayıncılık ve bilgi kampanyalarından oluşmaktadır. Ortak noktaları, mesajın tasarımı üzerinde kontrolü sağlamaktır; ancak kontrolün düzeyi, ikna edici vurgu, operasyonel ortam ve iletişim kanalları bakımından farklılık gösterebilirler (Zaharna, 2009, s. 88-91).

İlişkisel kamu diplomasisi ise siyasi hedeflere ulaşmak ve iletişim sorunlarını çözmek için ilişki kurmayı hedefler. Bu tür girişimler, politik hedeflerin gerçekleştirilmesi için esas olarak ilişki geliştirme stratejilerine odaklanılır, toplumlar arasındaki ortak noktaları bulmayı ve karşılıklı fayda sağlamayı amaçlar. İlişkisel kamu diplomasisi, girişimin planlanmasından uygulanmasına kadar çeşitli aşamalarda ve farklı derecelerde taraflar arasında koordinasyon sağlama eğilimindedir. Hedef kitle ile etkileşimli ilişki kurulur; kamuoyu sürecin aktif katılımcısı ve paydaşıdır. Bu amaçla, kitlesel medya yerine doğrudan etkileşimi içeren ve çoğu zaman kişiler arası iletişim kanalları tercih edilir. Böylece, sürecin sürdürülebilirliği ve devamlılığı hedeflenir (Zaharna, 2010, s. 146-150).

Zaharna (2009, s.93-96) geniş bir yelpaze oluşturan farklı ilişkisel kamu diplomasisi girişimlerini katılım ve koordinasyon düzeyi, kapsamı, süresi ve hedefi açısından üç düzeyde sınıflandırmaktadır. Birinci düzey inisiyatifler katılımın daha çok bireysel düzeyde olduğu ve sınırlı bir sürede gerçekleşen en temel aktiviteleri içermektedir. Bunlar arasında kültürel ve eğitim amaçlı değişim programları ile devlet ve hükümet başkanlarının, özel temsilcilerin veya ünlülerin ziyaretleri sayılmaktadır. İkinci düzeyde daha geniş sosyal

grupları veya kurumları içeren program seviyesinde toplumlar arası ilişkiyi büyütüp sürdürecektir açık uçlu girişimler yer almaktadır. Bu girişimler kültür ve dil merkezleri, kalkınma yardımı programları, kardeş şehir anlaşmaları ve siyasi amaçlı olmayan ağ oluşturma (*non-political networking schemes*) faaliyetlerinden oluşmaktadır. Üçüncü düzey kamu diplomasisi ilişki inşası stratejilerinin en gelişmiş ve bütünleşmiş versiyonunu oluşturmaktadır. Belirli politika hedeflerini gerçekleştirmek üzere diğer ülkelerle ve devlet-dışı aktörlerle koalisyon inşa etmeyi içeren politika hedefli ağ oluşturma stratejilerini (*policy networking strategy*) ifade etmektedir.

Kamu diplomasisi anlayışındaki değişimin önemli göstergelerinden biri farklı disiplinlerden devşirilen kavramları içeren yeni bir terminolojinin ve farklı tekniklerin kullanılmaya başlamasıdır (Cull, 2009, s. 13). Bunlar arasında en dikkat çekici olanı, kökeni pazarlama alanına dayanan “ulus markalaşması” olmuştur. 2000’lerin başında yükselişe geçen ulus markalaşması, ülkelerin itibarlarının markalaşma teknikleri ile yönetilebileceği ve olumlu bir itibara sahip olmanın ülkeye ekonomik ve siyasi kazanç getirebileceği düşüncesine dayanmaktadır. Bu doğrultuda, yabancı yatırım çekme, turizmi ve ithalatı artırma amacıyla veya ülke ile ilgili yabancı kamuoyunu etkileme yolu olarak ulus markalaşması hükümetler tarafından uygulamaya konan bir dizi stratejik faaliyeti ifade etmektedir (Kaneva, 2009).

Wang (2013, s. 162) ulus markalaşmasını, istediği algıyı sağlamak için markalaşma ilkelerinin bir ülkenin dış iletişimine uygulanması olarak tanımlamaktadır. Szondi’ye (2008, s. 5) göre ulus markalaşması, itibar sermayesi elde etmek için bir ülkenin kendisini yurtiçinde ve yurtdışında stratejik olarak tanıtmaktır. Bu bağlamda, ülke imajının geliştirilmesi ulus markalaşmasının nihai hedefi olarak görülmektedir. Pratikte ulusal logolar ve sloganların oluşturulması gibi kısa vadeli imaj kampanyalarından, markalaşma çabalarını denetleyen ilgili resmi veya yarı-resmi organların oluşturulması gibi uzun vadeli kurumsallaşma girişimlerine dek geniş bir yelpazede yer alan faaliyetleri içerir. Genellikle araçsal bir yaklaşımla, ülkeler için küresel pazardaki rekabet avantajlarını arttırmanın stratejik bir yolu olarak değerlendirilir (Kaneva, 2011, s. 118-120).

Kaneva’ya (2021, s. 3-4) göre ulus markalaşmasını sadece pragmatik gerekçelere indirgemek, meselenin daha geniş politik ve ideolojik boyutlarının göz ardı edilmesine yol açmaktadır. Ulus markalaşması, neoliberalizmin bir ürünü olarak, pazarlama ve markalaşma söylem ve pratikleri aracılığıyla ulusal kimliği dönüştüren kapsamlı rollere sahiptir. Bir bütün olarak ulusa ait olan öğelerin ticarileşmesini öngörür. Gerisinde bir ülkenin marka haline gelmesinin o ülkeye ve tüm bileşenlerine artı değer katacağı ve marka değeri yaratılarak pazarda talep oluşacağı fikri yatar (Yağmurlu, 2019, s. 123). Bu ise ülke ve ulusla ilgili öğelerin bir meta gibi tasavvur edilerek pazarlanması gereken ürünler olarak görülmesi sonucu doğurur.

Kamu diplomasisi ile ulus markalaşması arasındaki yakın ilişki genel olarak kabul görmektedir. Melissen (2005, s. 18-19), iki pratiğin farklılıklarını kabul etmekle birlikte, ikisini birbirini tamamlayıcı uygulamalar olarak görmektedir. Her iki yaklaşım da küresel düzeyde rekabet avantajı elde etmeyi amaçlamaktadır (Kaneva, 2011, s. 125). Her ikisi de devletlerin yumuşak güçlerini kullanma aracı olarak görülmektedir. Kamu diplomasisi gibi ulus markalaşması da devletlerin itibarlarını geliştirmeleri, uluslararası arenada rekabetçi olmaları ve politik ve iktisadi açıdan cazip hale gelmeleri için gereklidir (van Ham, 2001). İkisi de “itibar yönetimi” veya “imaj yönetimi” gibi yönetsel çabalarla ilişkilidir (Yağmurlu, 2007, s. 22).

Benzerliklerine rağmen aralarında önemli farklar da bulunmaktadır. Ulus markalaşması, genellikle olumlu bir ülke imajı oluşturmayı hedefler ve büyük ölçüde görsel ve sembolik unsurlardan yararlanır. Mesaj üzerinde kontrolün sağlandığı, tek yönlü, basit ve öz bir iletişim anlayışına dayanır. Kanaat önderleri, kültürel ve siyasal elitlere odaklanan kamu diplomasisinden farklı olarak ulus markalaşması genel kamuoyunu hedef alır (Szondi, 2008). Buna karşın, Gilboa (2008, s. 68) kamu diplomasisinin slogan ve görsellere indirgenemeyeceğini, karmaşık ve çok yönlü meselelerle ilgilendiğini ve dış politika kararlarına uygun bir ortam sağlamak için çalıştığını vurgular. Kamu diplomasisi ile ulus markalaşması arasındaki en temel fark, özellikle yeni kamu

diplomasisinin öncelikle sorunsuz uluslararası ilişkilerin (*relationships*) teşvik edilmesi ve sürdürülmesi ile ilgili olmasıdır (Melissen, 2005, s. 21).

Finlandiya deneyimi de kamu diplomasisi başlığı altındaki faaliyetleri tanımlamak için uygulamada farklı terimlerin kullanılabilirdiğini göstermektedir. Finlandiya’da ülke ile ilgili bilgi aktarmak ve dış kamuoylarını etkilemek için 1960’lara dek kullanılan en yaygın terim “propaganda” kavramı olmuştur. Ancak 1950’lerle birlikte Fin Dışişleri Bakanlığı, ülkenin imajını güçlendirmek için yapılan faaliyetleri adlandırmak için “uluslararası iletişim” veya “iletişim faaliyetleri” gibi terimleri tercih etmeye başlamıştır. İmaj politikası (*image policy*) kavramı ise siyasi ve ekonomik hedeflerini gerçekleştirmek amacıyla dış kamuoyu nezdinde ülkenin imajını güçlendirmeyi ve bu amaç doğrultusundaki devlet dışı aktörlerin faaliyetlerini koordine etmeyi hedefleyen çeşitli düzeylerdeki Fin yetkililerinin çabalarını açıklamak için 1970’lerde bir analitik çerçeve olarak ortaya çıkmıştır (Clerc, 2015, s. 146). Bu makalede, uygulamada farklı terimlerle adlandırılrsa da Finlandiya’nın imajını ve itibarını güçlendirmeye yönelik uluslararası iletişim yönetimi çerçevesine giren uygulamaların tümü kamu diplomasisi kapsamında değerlendirilmektedir.

### **Finlandiya’da Soğuk Savaş Dönemi Kamu Diplomasisi: Propaganda ve İmaj Yönetimi Olarak Kamu Diplomasisi**

İkinci Dünya Savaşı’nın ardından oluşan yeni uluslararası ortam, bir yandan ülkenin dış politikasının yeniden tanımlanmasına neden olurken diğer yandan Finlandiya için aktif bir uluslararası iletişim politikası izleme ihtiyacını doğurmuştur. Batı ve Doğu blokları arasındaki hassas jeopolitik konumu, Finlandiya’nın uluslararası imajını devletin kontrolü altında olması gereken öncelikli bir dış politika ve ulusal güvenlik meselesi haline getirmiştir. Uluslararası imaj ve iletişim yönetimi, Fin karar vericiler tarafından iki kutuplu uluslararası sistemde ülkenin bağımsızlığının korunmasının bir aracı ve tarafsızlık politikasının bir parçası olarak görülmüştür (Ipatti, 2019, s. 105). Helsinki, 1948’de imzalanan Fin-Sovyet Antlaşması ile Moskova ile ilişkilerini stabilize ederken aynı zamanda Doğu-Batı blokları arasındaki güç mücadelesinin dışında kalmayı hedeflenmiştir. Ancak, Helsinki ve Moskova arasındaki ilişkinin niteliği, Batı bloğu tarafından Finlandiya’nın Sovyet nüfuz alanı içerisinde görülmesine yol açmıştır. Bu ise Fin hükümetini eş zamanlı olarak hem Sovyet yönetimini 1948 Antlaşmasına sadık olduğuna hem de Batı dünyasını gerçek anlamda tarafsız bir ülke olduğuna ikna etmeyi gerektiren zor bir dengeleme politikasıyla karşıya bırakmıştır. Bu bağlamda, Fin diplomasisi için propaganda tarafsızlık politikasının başarılı şekilde uygulanabilmesi için dış dünyaya yönelik imaj yönetiminin önemli bir aracı haline gelmiş ve Soğuk Savaş döneminde Finlandiya’nın uluslararası ilişkilerdeki etkisine yardımcı olabilecek yegâne güç olarak görülmüştür (Clerc, 2015, s. 153).

Fin kamu diplomasisi Soğuk Savaş boyunca, bilgi temelli kamu diplomasisinin tipik özelliklerini yansıtmıştır. Öyle ki kamu diplomasisi etkinlikleri tarafsızlık politikasının güvenilirliği konusunda başta Batılı hükümetler olmak üzere yabancı kamuoylarını ikna etmek amacıyla tek yönlü siyasal bilgilendirme faaliyetlerine yoğunlaşmıştır. Fin karar vericiler için tarafsızlık politikasına ilişkin mesajın içeriğinin tasarımı ve iletileceği ortamın kontrolü son derece önemli olmuştur. Buna göre barış döneminde Finlandiya’nın yeni uluslararası konjonktüre uygun biçimde tarafsız, barışçıl ve modern bir ülke imajına ihtiyacı olduğu ve bu ihtiyacın koordinasyon içerisinde giderilmesi Fin siyasal elitince paylaşılan bir görüşü yansıtmaktadır. Ancak imaj politikasının içeriğine ilişkin bir ortak anlayış oluşsa da tam bir merkezileşme hiçbir zaman sağlanamamıştır. Soğuk Savaş’ın yarattığı jeopolitik koşullar gerekçesiyle imaj yönetimi devletin ve özel olarak Dışişleri Bakanlığının kontrolü ve koordinasyonunda gerçekleştirilmeye çalışılmış; buna karşın, merkezileşme girişimleri devlet içinde ve dışındaki bazı kurumların direnci ile karşılaşmıştır (Clerc, 2015, s. 152).

Yabancı medya ile resmi ilişkileri yürütmek amacıyla 1917 yılında Dışişleri Bakanlığı bünyesinde kurulan Basın Bürosunun raporları ve çalışmaları İkinci Dünya Savaşı sonrası oluşan jeopolitik koşullar altında uluslararası iletişim ve imaj politikasının devlet kontrolü altında yürütülmesi ihtiyacına işaret etmektedir. Bu nedenle, barış

dönemi ulusal imaj politikasının koordinasyon içerisinde belirlenebilmesi amacıyla 1940'ların sonundan itibaren Fin hükümeti ve Basın Bürosu tarafından çeşitli resmi komiteler oluşturulmuştur. Bunlar arasında, Finlandiya'nın uluslararası imaj ve iletişim faaliyetlerine asıl ivmeyi kazandıran, 1958-62 yılları arasında Dışişleri Bakanlığı Basın Bürosunun yöneticiliğini yapan Fin diplomat, gazeteci ve tarafsızlık politikasının önemli destekçilerinden olan Max Jakobson'un genç diplomatlardan oluşturduğu bir komitenin çalışmaları olmuştur. Özellikle Sovyetler Birliği ile 1961 yılında yaşanan Nota Krizi, Finlandiya'nın uluslararası imajı tartışmasını yeniden gündeme taşımıştır (Nota Krizi için bkz. Penttilä, 1991). Birleşmiş Milletler (BM) ve Nordik Konseyi gibi uluslararası örgütlere resmen üye olan Finlandiya'nın 1961 yılında Avrupa Serbest Ticaret Birliği, EFTA (*European Free Trade Association*), ile ortaklık anlaşması imzalaması da imaj yönetimini Fin dış politikasının ayrılmaz bir parçası haline getirmiştir. Bu bağlam içerisinde Jakobson liderliğinde kurulan yeni komitenin Mayıs 1961'de yayımladığı rapor, ülkenin Soğuk Savaş dönemindeki uluslararası imaj yönetimine ilişkin en kapsamlı değerlendirmelerden birini sunmuş ve Finlandiya'nın uluslararası imajını ve dış kültürel ilişkilerini başlıca dış politik meseleler olarak tanımlamıştır (Clerc, 2023, s. 42).

Jakobson ve ekibinin çalışmaları sonucunda Basın Bürosunun bütçesi arttırılmış; faaliyetlerin hedef kitlesi daha net tanımlanmaya başlamış ve Finlandiya'nın dış medyadaki görünürlüğü daha yakından takibe alınmıştır (Ipatti, 2019, s. 105). Ülkenin imajı için, duygusal ve milliyetçi söylem yerine, refah düzeyi artan, sosyal açıdan eşitlikçi, kültürel yaşamın canlı olduğu, doğal kaynaklara sahip, uluslararası ilişkilerde tarafsız ve barışçıl, demokratik ve modern bir ülke temaları ön plana çıkmıştır. Jakobson'un asıl kalıcı etkisi daha profesyonel ve sistematik bir imaj politikasının benimsenmesi ve farklı kurumlar arasında fonksiyonel ve esnek bir koordinasyonun hayata geçirilmesi olmuştur. Buna göre Dışişleri Bakanlığı Basın Bürosu diplomatik amaçlı siyasal bilgilendirmeye ve geri planda imaj politikasının gözetimine odaklanırken kültürel işbirlikleri ve ticaret gibi teknik alanların özel sektör veya diğer bakanlıkların sorumluluğuna bırakılması öngörülmüştür. Kurumlar arasında esnek koordinasyonun temelini 1950'lerde UNESCO gibi eğitim ve kültür alanındaki uluslararası örgütlere üye olunması ile ortaya çıkan pratik işbölümü oluşturmuştur. Uluslararası kültürel ilişkilerin ve ilgili uluslararası örgütlerdeki faaliyetlerin yönetim merkezinin UNESCO Komitesi gibi kendine bağlı idari birimlerde toplanmasıyla Eğitim Bakanlığı kamu diplomasisinin ana kurumlarından biri haline gelmiştir. 1966 yılında Eğitim Bakanlığı bünyesinde Uluslararası Ofisin ayrı bir bölüm olarak kurulması, uluslararası bilimsel, kültürel ve sanatsal işbirlikleri çerçevesinde hibe ve değişim programlarının organizasyonu ile Fin dili ve kültürünün tanıtılması için bültenlerin, filmlerin ve sergilerin hazırlanması gibi kültürel diplomasi faaliyetlerinin Bakanlığın sorumluluk alanına girmesine olanak tanımıştır. Aynı şekilde, Ticaret ve Sanayi Bakanlığı da uluslararası ticareti geliştirme faaliyetleri çerçevesinde uluslararası enformasyonu koordine etmek amacıyla 1970'lerin başında kendi birimlerini kurmuştur (Clerc, 2016, s. 114).

Dışişleri Bakanlığı Basın Bürosu, farklı kamu ve özel kuruluşlar arasında eşgüdümü sağlamak amacıyla iki mekanizma oluşturarak kamu diplomasisi alanındaki kurumlar arası esnek koordinasyonu kurumsallaştırmıştır. 1962 yılında, Dışişleri Bakanlığı, Ticaret ve Sanayi Bakanlığı ile Eğitim Bakanlığından yetkililerin katıldığı resmi imaj politikasının koordinasyonunu sağlamak amacıyla bürokratik bir mekanizma olan Fin Uluslararası İletişim Faaliyetleri Kurulu (*Finnish Board for International Information*) oluşturulmuştur. Ardından, 1963 yılında ilgili kamu kurumlarındaki bürokratların yanı sıra turizm, gazetecilik, ihracat ve kültür alanındaki özel sektör temsilcilerinin de yer aldığı Fin Uluslararası Enformasyon Danışma Komitesi (*Finnish Advisory Committee for International Information*) kurulmuştur. Bu mekanizmalar, örneğin Jean Sibelius'un doğumunun 100. yılı veya Finlandiya'nın bağımsızlığının 50. yıl kutlamaları gibi etkinliklerin düzenlenmesinde ve Finlandiya hakkında yayınların hazırlanmasında etkin roller üstlenmiştir. Ayrıca, özellikle Danışma Komitesi aracılığıyla, özel sektörden halkla ilişkiler uzmanlarının desteğiyle devlet kurumlarındaki iletişim ve halkla ilişkiler bilgisinin geliştirilmesi hedeflenmiştir (Clerc, 2015, s. 166-167).

Ülkenin imajını tanımlamaya yönelik girişimlerin Soğuk Savaş dönemindeki son halkasını, Ekim 1988'de Hükümet Kararnamesi ile Dışişleri Bakanlığı himayesinde kurulan Uluslararası İletişim Komitesi (*Kansainvälisen tiedottamisen neuvottelukunta*, kısaca *Kantine* olarak bilinir) oluşturmaktadır. *Kantine*, imaj yönetimine dair bürokratik uygulamalar açısından bir sürekliliği; kapsamı, içeriği ve sonuçları açınsansa geleneksel uygulamalardan bir kopuşu temsil etmektedir. Bu bağlamda, *Kantine* deneyimi Finlandiya'da yeni kamu diplomasisi olarak adlandırılan uygulamalara geçişi simgeler. Komitenin oluşum süreci, hem uluslararası sistemde hem de Avrupa ve Finlandiya'da kapsamlı dönüşümlerin yaşanmaya başladığı bir döneme denk gelmektedir. Bu kritik aşamada *Kantine*, Fin yöneticilerin ülkenin uluslararası imajını siyasi ve iktisadi bir değer olarak kullanabilecekleri iletişim yöntemlerini belirleme girişimi olma dışında, ülkenin 21. yüzyıldaki kimliğine, uluslararası politikadaki konumuna ve toplumsal dönüşümüne dair tartışmaların yapıldığı bir platform sunmuştur (Clerc, 2014, s. 210).

Soğuk Savaş döneminin uzun süreli devlet başkanı ve dış politikada tarafsızlık doktrinin mimarlarından Kekkonen'in 1982'deki istifası, 1980'lerdeki Fin siyasetindeki değişim sürecinin başlangıcını işaret etmektedir. *Kantine*'in kurulduğu yıllar, sosyal demokrat Devlet Başkanı Mauno Koivisto ile muhafazakâr Harri Holkeri başbakanlığındaki muhafazakâr-sosyal demokrat koalisyonu dönemine denk gelir. İki kutuplu uluslararası sisteminin henüz devam ettiği bir dönemde Finlandiya temkinli tutumunu korumasına karşın, yeni koalisyonun programı, Fin siyasal liderlerinin uluslararası işbölümü ile küresel ekonomik yapıdaki değişimlere uyum sağlama arzusunu yansıtmaktadır (Clerc, 2014, s. 184). *Kantine*, ülkenin Soğuk Savaş döneminin dar çerçevesinden sıyrılarak Avrupalılaşıma ve negatif "Finlandizasyon" etiketinden kurtulup daha aktif bir imaja sahip olma isteğine ilişkin yoğun kimlik tartışmalarının gerçekleştiği bir bağlama oturmaktadır. Ülkenin ekonomik anlayışının da köklü şekilde değişmeye başladığı bu dönemde devletin düzenleyici bir aktör olarak rol oynadığı refah devleti uygulamaları çözülmeye başlamış, iş dünyasında yeni ihraç pazarları bulma, yatırım, turizm ve öğrenci çekmeye yönelik talepler yükselmiştir. Bu dönemde, neoliberal temalar hem genel siyasal retoriği hem de *Kantine*'deki imaj yönetimi tartışmalarının dilini etkilemiştir. Tartışma başlıkları, Fin firmalarının uluslararası rekabet edebilirliği, teknolojik inovasyon, uluslararasılaşma ve liberalleşme gibi konulara odaklanmıştır. Bu, Soğuk Savaş döneminin devletçi yaklaşımından neoliberal serbest pazar anlayışına doğru düşünsel bir değişimin göstergesi olarak kabul edilebilir.

*Kantine*'in görevleri arasında, Finlandiya'nın imaj yönetimindeki mevcut durumunu değerlendirmek ve yurtdışındaki tanıtımının geliştirilmesi için yeni projeleri teşvik etmek yer almıştır. *Kantine* üyeleri, diplomatlar ve bürokratlarla sınırlı kalmamış, iş dünyası temsilcileri, entelektüeller, sivil toplum temsilcileri, iletişim ve medya uzmanlarını da içermiştir. Bu, *Kantine*'i bürokratik bir mekanizma olmanın ötesinde, çok taraflı ve geniş temsiliyeti olan bir organ haline getirmiştir (Clerc ve Valaskivi, 2018, s. 775).

Finlandiya'nın Batı'da hala Doğu Bloğunun bir uzantısı olarak algılandığı kabulünden hareket eden *Kantine*, imaj ve iletişim tekniklerine odaklanmanın ötesinde, Finlandiya toplumunun siyasal, ekonomik ve toplumsal dönüşümünü hedefleyen kapsamlı bir yol haritası sunmuştur. *Kantine* toplantıları boyunca, uluslararası arenada rekabetçi ve dünyaya açık bir cazibe merkezi olarak algılanması için Finlandiya'nın uluslararası imajını inşa edecek temalar arasında İskandinav ve Avrupalı nitelikleri, özgün sanat ve kültürü, refah ve yüksek eğitim düzeyi ile teknik becerisi ön plana çıkmıştır. Nitekim, Kasım 1990'da *Kantine* Başbakan Holkeri'nin katılımıyla nihai raporunu yayınlamış, Finlandiya'da kamu diplomasisi ve uluslararası iletişimde köklü bir değişimi işaret etmiştir. *Kantine*, edilgen yabancı kamuoylarına yönelik tek yönlü propaganda anlayışından, Finlandiya'nın uluslararası imajındaki değişim için uluslararası diyalogu, açıklığı ve toplumsal değişimi teşvik eden dinamik bir iletişim modeline geçişin ilk adımını atmıştır. Rapor, Finlandiya'nın gerçek bir İskandinav toplumu haline gelmesi ve Soğuk Savaş'ın etkisinden kurtulması için eğitim, kültür ve çevre olmak üzere üç ana gelişim alanına odaklanmayı önermiştir. Eğitimde, yüksek eğitim düzeyi artırılmalı, inovasyon teşvik edilmeli ve yabancı araştırmacılar ile öğrencilerin Finlandiya'ya çekilmesi hedeflenmeli; kültürde, kültürel değişimleri koordine

edecek bir vakıf kurulmalı, Helsinki İskandinav kültür merkezi olarak markalaşmalı ve Fin kültürünü tanıtmak amacıyla radyo ve TV programları geliştirilmeli; çevre ise, Fin hükümetinin dış ilişkilerinde ve Fin firmalarının pazarlama faaliyetlerinde kullanabileceği bir uzmanlık alanı olarak değerlendirilmelidir (Clerc, 2014, s. 192-200).

1990'ların başında ülkenin siyasal gündeminin değişmesi nedeniyle imaj yönetimi faaliyetleri geri plana düşse de, *Kantine* Finlandiya'da kamu diplomasisinin gelişimi açısından kritik bir dönemde yer almaktadır. *Kantine*, Fin kamu diplomasisinde tarafsızlık politikası gibi jeopolitik gerekçelerin yerini, ekonomik, ticari ve kültürel bir dizi teknik motivasyona bırakmaya başladığını göstermektedir. İktisadi açıklık, rekabet edebilirlik ve Avrupa entegrasyonu gibi yeni ideallere geçişin başlangıcı olarak değerlendirilebilir. *Kantine*, ayrıca uluslararası ilişkilerde iletişimin önemini dış politika yönetimine hatırlatmıştır (Clerc, 2014, s. 210; Clerc, 2016, s. 117).

### **Finlandiya'da 21. Yüzyıl Kamu Diplomasisi: Ulus Markalaşması olarak Kamu Diplomasisi**

1990'ların ilk yarısı, dünya ve Finlandiya siyaseti için önemli gelişmelere sahne olmuştur. 1989'da Berlin Duvarı'nın yıkılması ve 1991'de Sovyetler Birliği'nin dağılması, Finlandiya için yeni bir jeopolitik denge oluşturmuştur. EFTA ve Avrupa Ekonomik Topluluğu arasındaki müzakereler ile 1992'de AB adı altında siyasal bir entegrasyona dönüşen Avrupa bütünleşmesi, Finlandiya'nın uluslararası pozisyonu ve kimliği üzerine tartışmaları şekillendirmiştir. Fin karar vericiler arasında Avrupa kurumları ile Finlandiya'nın iktisadi ve siyasal bağlarını güçlendirme arzusu artmış; Avrupa, Finlandiya için yalnızca ekonomik bir pazar değil, aynı zamanda kültürel bir referans noktası ve Sovyetler Birliği sonrası dünyada bir model olarak görülmüştür. 1992'de yapılan AB tam üyelik başvurusu, Finlandiya'nın Ocak 1995'te Birliğe katılmasıyla sonuçlanmıştır.

Soğuk Savaş'ın sona ermesiyle birlikte kamu diplomasisi küresel düzeyde önceliğini yitirmiş, bu faaliyetlere ayrılan kaynaklar azalmıştır. Finlandiya'da da *Kantine*'in imaj politikası için önerileri ve ülkenin imaj yönetimi çabaları, 1991-1993 ekonomik krizi nedeniyle geri plana düşmüştür. Sovyetler Birliği'nin dağılması ile imaj yönetiminin Finlandiya için Soğuk Savaş döneminde taşıdığı hayati önem ortadan kalmıştır. AB üyeliği, ülkenin kimliği, imajı ve uluslararası itibarı için net bir perspektif kazandırmıştır (Clerc ve Valaskivi, 2018, s. 776). AB'ye tam üyelik, Finlandiya'nın uluslararası toplumdaki kültürel, politik ve iktisadi konumunun tescili için yeterli bir dayanak oluşturmuştur.

11 Eylül saldırıları sonrasında yeni kamu diplomasisi önem kazanmış; uluslararası rekabetin artması, 2008 küresel ekonomik kriz ve AB'nin iç sorunları Finlandiya'yı ülke imajını güçlendirmek için yeni çabalar başlatmaya yöneltmiştir. İlk önemli girişimler arasında 2003 yılında Sanayi ve Ticaret, Eğitim ve Dışişleri Bakanlıkları tarafından kültürel ürünlerin ihracını destekleyen programın başlatılması ve turizm markası olmak için ulusal strateji geliştirilmesi yer alır. 2007 hükümet programı da Finlandiya'nın uluslararası rekabetçiliğini artırmak amacıyla ülke imajının geliştirilmesini hedeflemiştir (Valaskivi, 2016, s. 143).

2000'lerin ikinci yarısında Fin kamu diplomasisinin gelişimi açısından önemli gelişmeler yaşanmıştır. Dışişleri Bakanlığı içerisinde yeni birimlerin oluşturulmasıyla kamu diplomasisi alanındaki kurumsallaşma derinleşmiştir. Bakanlık içinde Kamu Diplomasisi Biriminin (*Unit for Public Diplomacy*) kurulması, *ad hoc* komiteler ile çalışma yönteminden daimî kurumsallaşmaya geçişin ilk önemli adımını oluşturur. Kamu Diplomasisi Birimi, Dışişleri Bakanlığı ve dış misyonlar başta olmak üzere ilgili paydaşlarla iş birliği yaparak, Dışişleri Bakanlığının kamu diplomasisi ve ulus markalaşması faaliyetlerinin planlanması, yönetimi ve uygulanması ile ilgilenmekte ve ulus markasıyla ilişkili içerik ve hizmetlerin üretilmesinden sorumlu birim olarak görev yapmaktadır (Ministry of Foreign Affairs of Finland [MFAF], t.y.a).

Kurumsallaşma süreci ile eş zamanlı olarak, söylemsel düzeyde de kamu diplomasisi terimi, imaj yönetimi ve ülke markalaşması gibi kavramlar resmi raporlar ve politika belgelerinde tanımlanmaya başlamış ve bu sayede siyasal retorikte daha fazla görünür hale gelmiştir. Bu dönemde Dışişleri Bakanlığı tarafından Finlandiya

Parlamentosuna sunulan çeşitli raporlarda, kamu diplomasisi, Bakanlığın temel görevlerinden biri olarak tanımlanmıştır. Bu tanım içerisinde, ülke imajının ve kültürünün yurtdışında tanıtılması ve uluslararası düzeyde Finlandiya hakkında genel bilgi seviyesinin artırılması gibi faaliyetler, kamu diplomasisi kavramının içeriğini oluşturmuştur. Kamu diplomasisi, resmi politikada, geleneksel diplomasinin içinde yeni bir kulvar olarak konumlandırılmıştır. Bu anlayışa göre, kamu diplomasisinin önemi, Finlandiya'nın, uluslararası düzeyde olumlu bir imaj oluşturup yaygınlaştırması için diğer ülkelerdeki siyasi liderleri, elitler ve gençlik gibi etkili veya etkili olabilecek toplumsal kesimlerin Finlandiya hakkındaki düşüncelerini etkilemeye yönelik faaliyetlerinde yatmaktadır. Bu kapsamda, kamu diplomasisi, Dışişleri Bakanlığı tarafından Finlandiya'nın yabancı kamuoylarına yönelik ulusal çıkarlarını korumak için gerçekleştirdiği iletişim etkinlikleri olarak kabul edilmektedir. Ayrıca, küresel ölçekte devletler arasındaki yeni rekabet ortamında kamu diplomasisi resmi diplomasinin yeni araçlarından biri olarak değerlendirilmektedir (Clerc ve Valaskivi, 2018, s. 776).

2008 yılı Finlandiya'nın kamu diplomasisi ve imaj yönetimine ilişkin temel anlayışında, yöntemleri kavrayışında ve organizasyonel kapasitesinde esaslı değişimlerin belirgin bir şekilde ortaya çıkmaya başladığı bir dönüm noktasını oluşturmaktadır. Bu bağlamda, dönemin yönetici elitinin, neoliberal sağ siyasi düşüncelerden beslenen ve iş dünyasıyla sıkı ilişkiler içinde bulunan, özel sektörün pazarlama ve iletişim dilini benimsemiş bireylerden oluşması, kamu diplomasisi uygulamalarının şeklini belirleyen siyasi dünya görüşünü ve ideolojik temellerini oluşturmuştur. Özellikle 2008-2016 yılları arasında Finlandiya'da Dışişleri Bakanlığı, Avrupa İşleri ve Ticaret Bakanlığı, Başbakanlık ve Maliye Bakanlığı gibi önemli pozisyonlarda görev yapmış olan ve Mart 2024 itibarıyla Cumhurbaşkanı seçilen Alexander Stubb'ın 2008 yılında Dışişleri Bakanı olması, kamu diplomasisi ve ülke imaj yönetiminin temel yöntemi olarak ulus markalaşmanın tercih edilmesinde belirleyici olmuştur. Stubb dışında 2011-2014 yılları arasında ülkenin Başbakanı olan Jyrki Katainen gibi politikacılar da imaj yönetimini etkili bir şekilde özel sektöre özgü kurumsal iletişim yöntemleriyle yönetilebilecek bir ekonomik ve ticari süreç olarak görmüşler ve bu bağlamda uluslararası eğilimin bir parçası olarak ulus markalaşmasına büyük ilgi göstermişlerdir. Bu dönemde, kamu diplomasisi, ulus markalaşması olarak ele alınarak ülkenin imajı, halkla ilişkiler yöntemleri ile pazarlamaya uygun hale getirilecek bir metaya indirgemıştır (Clerc ve Valaskivi, 2018, s. 776).

Süreci ulusal düzeye taşıyan ve başarılı bir genel ulus markası oluşturmayı amaçlayan en somut ve kapsamlı girişim, önceki Nokia CEO'su Jorma Ollila'nın başkanlığında "Ülke Marka Delegasyonu" (*Country Brand Delegation*) adlı komitenin Eylül 2008'de Dışişleri Bakanı Stubb tarafından atanmasıyla başlatılmıştır. Bu delegasyon, sanatçılar, tarihçiler, bilim insanları, özel sektör temsilcileri, bürokratlar ve Dışişleri ile Ticaret ve Sanayi Bakanlıklarından yetkilileri içermektedir. Delegasyon esas olarak, Finlandiya'nın ekonomik hedeflerini desteklemek amacıyla, özellikle yatırım, turizm ve nitelikli işgücü alanlarında ülkenin rekabetçiliğini artırmayı ve Fin firmaları için yatırım ve ticaret fırsatlarını geliştirmeyi amaçlayan yeni bir ulus markası tasarlamak ve bu markayı dünyaya tanıtmak için gerekli araçları tespit etmek ve ülke imajı ile ilgili bir strateji geliştirmek amacıyla oluşturulmuştur. Bu doğrultuda, Delegasyon çalışmalarını dört ana gruba ayırmıştır: kültür, iletişim, ekonomi ve koordinasyon stratejileri. Delegasyon, dünya çapında markalaşma konularında tanınmış uzmanlar arasında yer alan Simon Anholt gibi profesyonel danışmanlardan destek almış ve kendi faaliyetlerinin tanıtımını bir internet sitesi ve televizyon programı aracılığıyla kamuoyuna yapmış ve çeşitli toplumsal kesimlerin katıldığı seminerler düzenlemiştir (Valaskivi, 2016b, s. 57-58).

Delegasyon iki yıllık faaliyetini, 365 sayfalık "*Mission for Finland*" adlı sonuç raporunun 2010 yılında yayımlanması ile tamamlamıştır. Rapor, Finlandiya'nın 2010 sonrası imaj yönetiminde temel strateji ve politika belgesi olarak kabul edilmektedir. Bu bağlamda, rapor, 2030 yılı itibarıyla Finlandiya'yı "dünyanın sorun çözeni" haline getirmeyi amaçlamakta ve ülkenin güçlü olduğu yanlarını fonksiyonellik, doğa ve eğitim olarak tanımlamaktadır. Bu temalar altında, ilgili her bir kurum ve aktör için görevler tanımlayan çok sayıda somut öneri geliştirmiştir. Rapor, Finlandiya'yı dünyanın en fonksiyonel toplumlarından biri olarak "sosyal

inovasyonun gelecekteki Silikon Vadisi” olma yolunda görmekte, 2030 itibariyle ülkedeki göller ve diğer su kaynaklarının içilebilir düzeyde temiz olmasını hedeflemekte ve tarımsal üretimin yarısının organik ürünlerden oluşmasını amaçlamaktadır. Ayrıca, temel eğitimde dünya genelinde tanınan bir uzmanlıkla kriz bölgelerinde temel eğitim hizmeti sunacak ve eğitimde ilk yardım sağlayacak bir uluslararası eğitim örgütünün kurulmasını önermektedir (Country Brand Delegation, 2010, s. 3-9). *Mission for Finland* adlı rapor ayrıca, Finlandiya’yı uluslararası düzeyde temsil eden kurumlar arasında koordinasyon sağlamak amacıyla bir ulusal markalaşma uzman kuruluşu olarak “Finlandiya Evi” (*House of Finland*) adında yeni bir organizasyonun kurulmasını tavsiye etmektedir. Bu organizasyon, İsveç Enstitüsü gibi markalaşma konusunda uzmanlaşmış bir merkezi organın eksikliğini gidermeyi hedeflemektedir (Country Brand Delegation, 2010, s. 344-345).

2008-2010 yılları arasında gerçekleşen ulus markalaşması sürecinin iki önemli sonucundan bahsedebiliriz. İlk olarak, bu süreç Finlandiya’yı yurtdışında temsil eden resmî kurum ve kuruluşlara kullanabilecekleri yeni retorik araçları tedarik etmiştir (Clerc ve Valaskivi, 2018, s. 776). Nihai Raporda ortaya konan temalar ve somut öneriler, yeni dönemdeki kamu diplomasisi ve imaj yönetimi ile ilgili politika ve faaliyetlerin içeriklerini şekillendirmiştir. İkinci ve daha somut sonucu ise, Finlandiya’nın uluslararası temsilinden sorumlu olan kurum, kuruluş ve aktörler arasındaki kurumsal organizasyonun yeniden yapılanmasına yol açmasıdır. Başka bir deyişle, *Mission for Finland* raporu, politika uygulama düzeyinde olduğu kadar, pratikte ilgili kurumların yeniden yapılanmasına ve iletişimin düzenlenmesine de katkı sağlamıştır. Örneğin rapor, Fin Turizm Kurulu olan *Visit Finland*, Finlandiya’ya yatırım yapmayı teşvik eden *Invest in Finland* ve yabancı ticaret kuruluşu olan *Finpro*’nun tek bir çatı altında birleştirilmesini sağlamıştır. Ayrıca, Dışişleri Bakanlığı da kamu diplomasisi ve ulus markalaşmasıyla ilgili önemli kurumsal düzenlemeleri başlatmıştır. Finlandiya’yı yurtdışında temsil eden çeşitli kurumlar, *Team Finland* adı verilen bir koordinasyon ağı altında bir araya gelmiş ve ihracatı, uluslararasılaşmayı desteklemeyi ve aynı zamanda ulus markası oluşturma ilkeleri doğrultusunda iletişim faaliyetlerini geliştirmeyi ve düzenlemeyi amaçlamışlardır (Valaskivi, 2016b, s. 65). Bu mekanizma sonunda doğrudan Başbakanlık bünyesine yerleştirilmiştir ve kamu diplomasisi ile ulus markalaşması sürecindeki kurumsallaşmanın en somut kanıtlarından biri haline gelmiştir.

2011 yılı itibariyle faaliyete başlayan *Team Finland*, günümüzde Finlandiya’nın ulus markalaşması çabalarının merkezinde bulunan bir organizasyondur (Team Finland, t.y.). *Team Finland*, Dışişleri Bakanlığı, Ekonomik İşler ve İstihdam Bakanlığı, Eğitim ve Kültür Bakanlığı, *Bussiness Finland*, *Finnvera* (devlete ait finansman şirketi), *Finnfund* (yurtdışı kalkınma projeleri finansörü), Ekonomik Kalkınma, Ulaşım ve Çevre Merkezleri, Fin Patent ve Kayıt Ofisi, İklim Fonu ve Akademik Enstitüler gibi kamu kurumları, kamu bütçeli organizasyonlar ve diğer önemli aktörlerin katılımıyla oluşan bir koordinasyon ağıdır (MFAF, t.y.b). Temel olarak ekonomik hedeflere yönelik bir mekanizma olarak küçük ve orta ölçekli işletmelerin yurtdışına açılmalarını ve uluslararasılaşmalarını desteklemek amacıyla oluşturulmuştur. Aynı zamanda Finlandiya’nın uluslararası imajını ve itibarını yükseltmeyi, ülkeye yabancı yatırımcıları ve uzmanları çekmeyi hedeflemektedir.

2013 yılında Başbakan başkanlığındaki dış ekonomik ilişkiler idare grubu tarafından hazırlanan ve Hükümet Kararnamesi olarak kabul edilen “*Team Finland: Strategy 2014*” adlı politika belgesine göre *Team Finland*, “Finlandiya’nın dış ekonomik ilişkilerini, işletmelerin uluslararasılaşmasını, Finlandiya’ya yapılan yatırımları ve- hem içerde hem de uluslararası alanda- ülkenin imajını teşvik eden aktörleri bir araya getiren bir ağ” olarak tanımlanmaktadır (Team Finland, 2013, s. 7). Bu belge, dış ekonomik ilişkileri, uluslararasılaşmayı, ülke markası geliştirmeyi ve yabancı yatırımı teşvik için kullanılan araçların değişen koşullara uyumlu hale getirilmesi gerektiğine işaret etmektedir. Belge ayrıca Finlandiya’nın temiz teknolojilere dayalı endüstrilerde Avrupa’nın önde gelen ülkesi olma, küçük ve orta ölçekli işletmelerin belirlenen öncelikli alanlarda uluslararasılaşmalarına destek olma, yabancı sermayeyi çekme ve temizlik, tasarım ve yeterlilik temalarını öne çıkararak uluslararası ilgi ve farkındalığı artırma hedeflerini belirlemektedir. Bu hedeflere ulaşmak için çeşitli



etkinlikler düzenlenmesi planlanmıştır. Bunlar arasında temiz teknolojilere ve sürdürülebilir kaynak kullanımına odaklanan etkinlikler, *start-up* konferansları, İnovasyon Forumu ve Finlandiya'nın eğitim sistemini tanıtan faaliyetler bulunmaktadır.

2019 tarihli strateji belgesi ise *Team Finland*'ın uluslararası faaliyetlerinin yapısını ayrıntılı bir şekilde açıklamaktadır. Yıllık çalışma planına uygun olarak yurtdışındaki ekiplerin hedef belirleme ve çalışmalarını yönetme sorumluluğu Dışişleri Bakanlığı ve *Business Finland* tarafından ortaklaşa yürütülmektedir. Uluslararası ağ faaliyetlerinin koordinasyonu ve uyum sağlanması amacıyla, iki kuruluşun oluşturduğu "Ortak Dış Operasyonlar Yönetim Grubu" bulunmaktadır. Yurtdışındaki *Team Finland* Yerel Ekipleri, yurtdışı temsilcilikler ve *Business Finland Global Network*'ü içermektedir. Bu ekipler, her bir ülkede ilgili diplomatik misyonunun yöneticisi düzeyindeki en kıdemli diplomat olan Ülke Direktörü tarafından yönetilmektedir. *Team Finland* operasyonları Finlandiya dışındaki 17 lokasyon üzerinden yürütülmektedir (Team Finland, 2019, s. 12-14). Bu kurumsal yapı, *Team Finland*'ın uluslararası faaliyetlerini düzenli ve etkili bir şekilde koordine etmeyi amaçlamaktadır.

Ülkenin imaj ve tanıtım faaliyetlerine öncülük eden ve koordine eden en üst düzey kurumsal mekanizma doğrudan Başbakan tarafından atanan Finlandiya Tanıtım Kuruludur (*The Finland Promotion Board*- FPB). Öncülü uluslararası tanıtım için 1960'lardaki koordinasyon komitesi olan Kurul, 2000'li yıllardaki kamu diplomasisi ve ulus markalaşması konusundaki kurumsallaşmanın önemli bir sonucu olarak 2006 yılında Finlandiya Tanıtım Kurulu olarak yeniden adlandırılarak daimi bir kurum haline getirilmiştir. Ancak Kurulun yapısı, bütçesi ve yetkileri açısından asıl önemli gelişmeler 2010 *Mission for Finland* raporu ile ülke markası oluşturma sürecinin ulusal bir öncelik olarak tanımlanması ile yaşanmıştır. 2012-19 yılları arasında Kurulun başkanlığı doğrudan Başbakanlık Ofisine bağlanmış ve bu sayede Kurul tarafından belirlenen politikaların tüm bakanlık ve kurumlarda uygulanması hedeflenmiştir. Ayrıca, 2015 yılında Başbakanlık bütçesinden Kurula özel bir pay ayrılması, ülkenin markalaşma faaliyetlerinde önemi bir sıçramayı beraberinde getirmiştir. 2016 yılında, Kurul içinde karar alma yetkisine sahip bir Yönetim Grubu oluşturulmuş ve Kurulun görev ve yetkileri yeniden tanımlanmıştır. Buna göre, gerekli durumlarda ülke markası ile ilgili resmî açıklama yapma ve pozisyonu belirleme; her yıl için tanıtım faaliyetlerinde kullanılacak anahtar temaları belirleme; ortak tanıtım araçlarının planlanmasını, üretimini ve bakımını gözetme ve ülke markasının gelişimi ile ilgili araştırma verilerini toplama gibi yeni görev ve yetkiler ülke markası faaliyeti ulusal stratejik iletişim politikasının parçası haline geldiği için Kurula verilmiştir (FPB, 2017a, s. 16-17).

FPB, Finlandiya'nın uluslararası tanıtım ve imaj yönetimi faaliyetlerini etkili bir şekilde koordine etmek için çeşitli paydaşları bir araya getiren bir mekanizmadır. Kurul, sadece kamu kurumlarından gelen bürokratlarla sınırlı değildir; aynı zamanda özel sektör ve sivil toplum kuruluşlarının temsilcilerini de içermektedir. 2019-23 dönemi için Kurul üyeleri arasında yer alan kamu kurumları şunlardır: Dışişleri, Ekonomik İşler ve İstihdam, Eğitim ve Kültür Bakanlıkları, Fin Ulusal Eğitim Ajansı ve Fin Araştırma ve Kalkınma Ulusal Fonu. Özel sektör ve sivil toplumu temsil eden organizasyonlar arasında ise Fin Kültürel ve Akademik Enstitüleri (*Suomen kulttuuri- ja tiedeinstituutit*-SKTI), *Bussiness Finland*, *Visit Finland*, *Music Finland* (Fin müzik endüstrisinin uluslararasılaşmasını destekleyen kuruluş), *House of Lapland* (Laponya bölgesinin tanıtımından sorumlu pazarlama firması), Helsinki Kenti, Wårtsilä (denizcilik ve enerji sektörü firması), *Finnair* (Fin havayolları) ve *Iceye* (mikro uydu üreticisi firma) yer almaktadır. Dışişleri Bakanlığı İletişimler Dairesi Genel Müdürü Kurula başkanlık ederken Kamu Diplomasi Birimi Kurulun sekreteryası olarak görev yapmaktadır. Kurulun Yönetim Grubu, ülke imajı ile ilgili konularda görüş bildirmek, ana rehberleri ve yıllık anahtar temaları belirlemek, ortak iletişim araçlarına ilişkin rehberlik yapmak ve ülke imajına ilişkin araştırma verisi toplamak gibi görevleri yerine getirir. Operasyon birimi olan Görev Gücü ise yönetim organının politikalarını uygulamak ve ülke imajına ilişkin projelerin içeriğinin hazırlanmasına destek olmaktan sorumludur (MFAF, t.y.c).

FPB, tüm faaliyetlerini 2017 Ülke Markalaşma Strateji belgesi çerçevesinde yürütmektedir. Bu strateji belgesi, Finlandiya'nın kimlik ve değerlerini "güvenilir, sıra dışı (*quirky*), sorun çözücü, eşitlikçi ve kapsayıcı" olarak tanımlamaktadır. Belge, Finlandiya'nın güçlü olduğu alanları işlevsellik ve refah, doğa ve sürdürülebilir kalkınma, eğitim ve teknik bilgi (*know-how*) olarak sıralamaktadır. Bu strateji, ülkeyi pazarlanabilir bir "ürün" olarak görerek ülkenin markasını tanımlamaktadır. Bu yaklaşıma göre, Finlandiya markası, dünyadaki en iyi eğitim sistemlerinden birine, yaratıcı ve sürdürülebilir çözümlere ilham kaynağı olan Nordik doğaya ve dünyanın en yeşil memleketine sahip bir ülkeyi temsil etmektedir. Aynı zamanda hem endüstriyel hem de günlük yaşamda pratik çözümler ve inovasyon üreten dünyanın en işlevsel toplumunu yansıtmaktadır (FPB, 2017b).

Kamu diplomasisi alanında etkin rol oynayan diğer kurum ve kuruluşlarının bir bölümü, ağırlıklı olarak ekonomi alanında faaliyet gösteren organizasyonlardan oluşmaktadır. Hem *Team Finland* hem de FPB üyesi olan Finlandiya Ekonomik İşler ve İstihdam Bakanlığı ve bakanlığın bağlı kurumları, Finlandiya kamu diplomasisinin uygulanmasında iktisadi, finansal ve ticari bir dizi role sahiptir. Bakanlığın ilgili birimleri, Fin firmalarıyla ilgili ticari ve endüstriyel bilgilerin uluslararası düzeyde yayılması ve uluslararası medya organizasyonları için turların düzenlenmesinden sorumlu olarak görev yapmaktadır (Anisimovych-Shevchuk ve Troian, 2022, s. 237). Firmaların, üniversitelerin ve araştırma merkezlerinin Ar-Ge çalışmalarını destekleyen Fin Teknoloji ve İnovasyon Ajansı ile Fin işletmelerin dünyaya açılmalarını teşvik eden *Finpro* adlı kuruluşun 2018 yılında birleşmesi ile kurulan *Business Finland*, yukarıda da görüldüğü gibi, inovasyon çalışmalarının finansmanı, ticaret, yatırım ve seyahatin desteklenmesi konusunda küresel ölçekte faaliyet gösteren Finlandiya'nın resmi hükümet kuruluşlarından birini teşkil etmektedir. *Business Finland*'ın parçası olan *Invest in Finland* adlı organizasyon ise yabancı firmaların Finlandiya'daki yatırım olanaklarını keşfetmelerine yardımcı olmakta, Finlandiya'nın yatırım yapılabilirliği hakkında bilgi sunmakta ve yabancı yatırım çekmek için çeşitli faaliyetleri koordine etmektedir (Business Finland, t.y.).

Turizmin desteklenmesi ve geliştirilmesi, Finlandiya kamu diplomasisinin somut hedeflerinden biri olarak kabul edilmektedir. Ülkenin ulus markası oluşturma çalışmalarının temel gerekçelerinden biri turizmin teşviki ve artırılmasıdır. Finlandiya turizm stratejisinin belirlenmesi ve turizmi destekleyecek politikaların koordinasyonu ise Ekonomik İşler ve İstihdam Bakanlığının sorumluluk alanına girmektedir. Fin turizminin uluslararası düzeyde tanıtımından sorumlu organizasyon ise *Business Finland*'ın birimlerinden biri olan ve ulusal bütçeden kaynak ayrılan *Visit Finland* adlı kuruluştur (Visit Finland, t.y.). *Visit Finland*, Finlandiya'nın uluslararası düzeyde turistik bir destinasyon haline gelmesi için çalışmaktadır. Bu amaç doğrultusunda yabancı seyahat operatörleri ve medya temsilcileri için çalışma ziyaretleri düzenlemekte ve turizm sektöründeki firmalarla işbirliği yaparak ürün kampanyaları gerçekleştirmektedir (Ministry of Economic Affairs and Employment of Finland, t.y.).

Fin kamu diplomasisinin kültürel ilişkiler boyutu, 2000'ler öncesinde olduğu gibi, Eğitim ve Kültür Bakanlığı tarafından yürütülmektedir. Bakanlık, kültür ürünlerinin ihracı için koşulların geliştirilmesi, kültür turizminin teşvik edilmesi, uluslararası kültürel projelerin ve uluslararası Fin kültür kurumlarının desteklenmesinden sorumludur. Ayrıca, Bakanlığa bağlı Uluslararası Hareketlilik Merkezi, burs ve değişim programlarının koordine edilmesi, eğitim, kültür ve gençlik programlarının uygulanması, Fin dili ve kültürünün yurtdışında öğretilmesinin teşvik edilmesi gibi görevleri yerine getirmektedir. Resmî kurumlar dışında, Fin Sanatçılar Derneği ya da Mimarlar Derneği gibi devlet-dışı kuruluşlar da kültürel diplomasi alanında rol oynamaktadır. Dahası başkent Helsinki ve diğer Finlandiya kentleri kendi uluslararası işbirlikleri aracılığıyla ve çeşitli yıllarda Avrupa Kültür Başkenti olarak kültürel diplomasi alanındaki misyonlarını yerine getirmektedir (Anisimovych-Shevchuk ve Troian, 2022, s. 237-240). Kâr amacı gütmeyen hükümet-dışı kuruluşlardan biri olan Fin Kültürel ve Akademik Enstitüleri ağının üyesi olan ve Tokyo, New York, Beyrut dahil olmak üzere dünya genelinde farklı kentlerde faaliyet gösteren 16 bağımsız enstitü, sergi, seminer ve kurs gibi faaliyetler

düzenlenmekte ve sanat, kültür ve araştırma alanlarda çalışanlar için uluslararası hareketlilik ve işbirliğini teşvik etmektedir (Suomen kulttuuri- ja tiedeinstituutit [SKTI], t.y.)

Kamu diplomasisi ve uluslararası imaj yönetiminin önemli bir boyutunu, Finlandiya'yı uluslararası düzeyde temsil eden kuruluş ve aktörler tarafından kullanılan içerikler için temaların belirlenmesi, iletişim materyallerinin tasarlanması ve tanıtım araçlarının standardize edilmesi oluşturmaktadır. İlgili aktörlerin çalışmalarını yönlendiren rehberler için Finlandiya'nın güçlü olduğu yönlere odaklanan ortak bir strateji, tematik odak noktalar ve biçimsel formlar belirlenmiştir. Örneğin, tek tip ve tutarlı bir görsel bir kimlik oluşturmak amacıyla uluslararası tanıtım faaliyetlerinde tüm aktörlerin kullanımı için mavi ve beyaz renklerden oluşan "Suomi Finland" ülke logosu ile "Finlandica" isimli bir ulusal yazı fontu geliştirilmiştir (FPB, 2017a, s. 18). Ülke imajı ve ülke markasıyla ilgili tüm içerik, malzeme, yayın, rapor ve görsel-işitsel materyaller herkesin erişimine açık olan "Finland Toolbox" (toolbox.finland.fi) adlı internet sayfasında sunulmuştur. Bu platformda bulunan *FINFO* başlıklı broşürler ise ülke markasına ilişkin ana temaların yer aldığı basılı materyalleri oluşturmaktadır.

Dışişleri Bakanlığı Kamu Diplomasisi Birimi tarafından sekiz farklı dilde yayınlanan "ThisisFINLAND" (finland.fi) ise Finlandiya'nın resmi ülke markası internet sitesini oluşturmaktadır. Bu internet sitesi, gazetecilik yaklaşımı ile ülkeyi tanıtarak, FPB tarafından belirlenen yıllık temaları ve Finlandiya ile Fin toplumu hakkında çeşitli yayınları "Sanat & Kültür", "İş & İnovasyon" ve "Yaşam & Toplum" başlıkları altında sunmaktadır. Bu içerikler, İngilizce, Rusça ve Çince dillerinde dokuz farklı sosyal medya hesabında da paylaşılmaktadır. Bunun yanı sıra, yıllık bir dergi olan "This is FINLAND", Fin toplumu, kültürü ve iş dünyasına ilişkin çok sayıda yabancı dilde perspektif sunmaktadır. Son olarak, yaklaşık bir yıl içerisinde dünya üzerinde 200 milyon kişiye ulaşan Finlandiya'ya özgü IT becerileri, sauna kültürü ve cinsiyet eşitliği gibi özellikleri betimleyen Finlandiya "emoji" koleksiyonunun oluşturulması, arkasında Dışişleri Bakanlığı gibi bürokratik bir kurum olan, yakın dönemde küresel ölçekteki en etkili kamu diplomasisi kampanyalarından biri olmuştur (FPB, 2017a, s. 19-21).

Finlandiya kamu diplomasisinin önemli etkinlik alanlarından birini yabancı medya mensuplarına yönelik gerçekleştirilen değişim diplomasisi çerçevesindeki faaliyetler oluşturmaktadır. Öyle ki, uluslararası gazetecilerin ve sosyal medyadaki etkili kanaat önderlerinin çeşitli Fin kurum ve kuruluşlarının davetiyle ülkeye yaptıkları çalışma ziyaretleri 2016 öncesine kıyasla ciddi şekilde artmıştır. Dışişleri Bakanlığı, Helsinki Kenti ve diğer iktisadi kuruluşların davetiyle sadece bir yılda 1300'den fazla yabancı medya çalışanı ülkeyi ziyaret etmiştir. Bu ziyaretlerin, hem ülkenin uluslararası medya görünürlüğünü arttırmaya hem de Finlandiya'ya yönelik uzun vadede medyanın ilgisinin yoğunlaşmasına hizmet ettiği düşünülmektedir (FPB, 2017a, s. 17).

1990 yılından bu yana Dışişleri Bakanlığı tarafından gerçekleştirilen "ThisisFINLAND Yabancı Muhabirler Programı" (*ThisisFINLAND Foreign Correspondents' Programme*) birinci düzey ilişkisel kamu diplomasisi çerçevesine giren önemli faaliyetlerden birini oluşturmaktadır. Yabancı genç gazetecilere yönelik olan program, yabancı basın mensuplarına Finlandiya hakkında bilgi sunmayı ve ülkeyi daha yakından tanıtmayı amaçladığı gibi bireysel düzeyde ilişki inşa etmeyi de mümkün kılmaktadır. Program, üç hafta süren bir süreci kapsamakta ve katılımcılara Fin toplumu, siyaseti ve Fin yaşam tarzını deneyimleme fırsatı sunmaktadır. Bu program kapsamında, katılımcılara brifingler verilmekte, siyasetçilerle görüşmeler gerçekleştirilmekte ve kültür alanları ile firma ziyaretleri yapılmaktadır. 2015 yılında düzenlenen programa katılan gazeteciler Fin tarihini, kültürünü, siyasetini ve ekonomisini tanıma fırsatı bulmuşlardır. Ayrıca, Dışişleri ve Ticaret Bakanları ile görüşmeler gerçekleştirmiş; Fin bir ailenin evinde bir hafta sonu geçirmiş ve ulusal bir medya kuruluşunda iki günlük çalışma deneyimi edinmişlerdir (Griep, 2018, s. 10-11).

2017 yılı Finlandiya'nın bağımsızlığının yüzüncü yılına denk geldiği için bu yıldönümü kutlamaları ülkenin uluslararası düzeyde görünürlüğünü artırmak ve imajını güçlendirmek amacıyla yapılan kampanyalar özellikle

bilgi temelli kamu diplomasisi faaliyetleri için uygun bir zemin sunmuştur. Sadece Finlandiya içinde değil, aynı zamanda altı farklı kıtada toplam 100 ülkede gerçekleştirilen çeşitli etkinliklerle Fin kültürünü ve tarihini tanıtmaya fırsatı yakalanmış ve ülkenin imajını güçlendirmeye yönelik kutlamalar gerçekleştirilmiştir. Fin saunalarının ABD’de farklı yerlerde tanıtılması, geleneksel Fin kasabasının Paris’te sergilenmesi veya Fin Ulusal Opera ve Balesinin Danimarka ve Japonya turnelerine çıkması, bu çerçevede gerçekleştirilen etkinliklerin dikkat çekici örneklerindedir. Ayrıca, İngilizce dilinde hazırlanan “*Story of Finland*” adlı tanıtım filmi ve ülke ile ilgili videolar kısa süre içinde milyonlarca izleyiciye ulaşarak Finlandiya’nın tanıtımını uluslararası düzeyde etkili bir şekilde gerçekleştirmiştir (FPB, 2017a, s. 23-25).

Dünya genelinde çeşitli çatışma çözümü süreçlerinde etkili bir arabulucu olarak rol oynayan ve bu nedenle 2008 Nobel Barış Ödülü’ne layık görülen Finlandiya’nın 1994-2000 yılları arasındaki Cumhurbaşkanı Martti Ahtisaari’ye ithafen, Dışişleri Bakanlığı, Eğitim ve Kültür Bakanlıkları ile Fin Ulusal Eğitim Kurulu tarafından düzenlenen etkinliklerle 2011 yılından bu yana her yıl Kasım ayında “Ahtisaari Günü” kutlanmaktadır. Bu özel gün hem uluslararası düzeyde hem de günlük yaşamda çatışma çözümü konusunda farkındalığı artırmayı hedeflemektedir. Ahtisaari Günü, okullarda düzenlenen etkinliklerin yanı sıra uluslararası düzeydeki seminerler gibi faaliyetlerle Finlandiya’nın arabuluculuk kapasitesini vurgulamayı amaçlamaktadır (MFAF, 2012).

Son olarak, barış inşası ve arabuluculuğu dış politika öncelikleri arasında tanımlayan Finlandiya’nın bu alanda uluslararası normatif ve kurumsal kapasitenin gelişmesi için diğer ülkelerle ortaklaşa gerçekleştirdiği faaliyetler, politika hedefli ağ oluşturmaya içeren üçüncü düzey ilişkisel kamu diplomasisinin örneklerini teşkil etmektedir. Bu bağlamda, Türkiye ile birlikte Eylül 2010’da BM bünyesinde “Barış için Arabuluculuk” girişimini başlatmış ve 2011’de kurulan “BM Arabuluculuk Dostlar Grubunun” eş başkanlığını üstlenmiştir. Bu girişimler, çeşitli BM kararlarının alınmasında ve BM Etkili Arabuluculuk Rehberi’nin hazırlanmasında önemli rol oynamıştır. 2014 yılında Finlandiya, İsviçre ve Türkiye’yle birlikte Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (AGİT) bünyesinde benzer bir “Arabuluculuk Dostlar Grubunun” kurulmasına öncülük etmiştir. 2019’da İspanya ile birlikte, kadınların barış süreçlerine katılımını teşvik etmek amacıyla BM bünyesinde “Kadınların Barış Süreçlerine Dahil Edilmesine İlişkin Taahhüt 2025” (*Commitment 2025 on Women’s Inclusion in Peace Processes*) adlı girişimi başlatmışlardır. Aynı yıl Mart ayında, gençlerin barış süreçlerindeki rolüne ilişkin “Birinci Uluslararası Gençlerin Barış Süreçlerine Katılımı Sempozyumu”na ev sahipliği yapmıştır. Aynı zamanda Helsinki, uluslararası düzeyde örgütlenen “Dini ve Geleneksel Barış Elçileri Ağına” (*The Network for Religious and Traditional Peacemakers*) kurumsal ve finansal destek sağlamaktadır (MFAF, t.y.d).

## Sonuç

Bu makale, Finlandiya’nın kamu diplomasisini etkileyen temel faktörler arasında uluslararası ortamın önemli bir yer tuttuğunu göstermektedir. Özellikle 1945 sonrası dönemde, Finlandiya’nın uluslararası iletişim ve imaj yönetimi alanındaki girişimleri, uluslararası politikada yaşanan değişimler ve yeni jeopolitik dengelerin sonucu olarak şekillenmiştir. Kamu diplomasisi ve imaj yönetimi, Finlandiya tarafından tarihsel dönemeçlere ve uluslararası krizlerin ürettiği yeni koşullara uyum sağlama amacına yönelik etkili bir yöntem ve araç olarak görülmüştür. Dahası, bu girişimlerin her birinin düşünsel temelleri, içeriği, gerekçeleri ve benimsedikleri yöntemler, dönemin egemen uluslararası politik, ekonomik ve normatif anlayışları tarafından biçimlendirilmiştir. Bu bağlamda, Finlandiya, İkinci Dünya Savaşı sonrası dönemde aktif bir uluslararası iletişim politikası izlemeye başlamıştır. Uluslararası ortamdan kaynaklanan baskılar, ülkenin uluslararası imajını Fin karar vericiler için acil ve öncelikli meselelerden biri haline getirmiştir. Soğuk Savaş döneminde kamu diplomasisi ve imaj yönetimi, Fin karar vericiler tarafından ülkenin tarafsızlık politikasını destekleyecek önemli bir dış politika aracı olarak görülmüştür. Dolayısıyla imaj politikasının içeriği ve araçları ülkenin

güvenlik kaygıları ile uyumlu bir şekilde tanımlanmış ve uluslararası iletişim yönetimi devletin kontrolü ve koordinasyonundaki bir siyasal propaganda süreci olarak şekillenmiştir. 1980'lerin ikinci yarısındaki *Kantine* girişimi ise yavaş yavaş ortaya çıkmakta olan jeopolitik dönüşüme yanıt niteliği taşımaktadır. *Kantine*, retorığı ve önerileri açısından Soğuk Savaş dönemi zihniyetinden neoliberal anlayışa geçişi temsil etmektedir. Soğuk Savaş sonrası dönemde kamu diplomasisi ve imaj yönetiminde jeopolitik koşullara nazaran ekonomik ve kültürel motivasyonlar daha belirleyicidir. Özellikle 2008 sonrası dönemdeki kamu diplomasisi etkinlikleri ülkenin uluslararası ekonomik rekabete ve küresel markalaşma trendine adapte olma çabalarının sonuçlarını teşkil etmektedir. Bu aşamada ülke imajı dış politika ve ulusal güvenliğin bir aracı olmanın ötesine geçerek iktisadi ve siyasi kazanımlar elde edilebilecek pazarlanabilir bir “ürün” haline gelmiştir.

Finlandiya'daki kamu diplomasisi uygulamaları, iletişim perspektifi açısından değerlendirildiğinde, bilgi temelli kamu diplomasisi yaklaşımının Soğuk Savaş dönemi Fin kamu diplomasisi anlayışını şekillendirdiği görülmektedir. Bilgi temelli kamu diplomasisi, yabancı kamuoylarına bilginin tek yönlü aktarıldığı doğrusal bir iletişim sürecidir. Karar vericiler genellikle mesaj tasarımına odaklanarak mesajın oluşum ve iletim ortamlarını kontrol altında tutmaya çalışır. Bu dönemde Fin kamu diplomasisi, ülkenin Soğuk Savaş'taki tarafsızlık politikası konusunda özellikle Batı kamuoyunun düşünce ve tutumunu etkilemeyi amaçlayan tek yönlü enformasyon ve ikna faaliyetlerini içermektedir. Politika yapım süreçlerindeki bürokratik ve politik tartışmaların odak noktası, dış dünyaya sunulan mesajın, tarafsızlık politikasının öncelikleriyle uyumlu şekilde tasarlanması ve bu tasarımın gerçekleşeceği ve iletileceği ortamın devletin kontrolü ve koordinasyonu altında tutulması olmuştur.

2000'li yıllarla birlikte, Finlandiya'nın kamu diplomasisi girişimlerinin bir bölümünün ilişkisel kamu diplomasisi perspektifini yansıttığı görülmektedir. İlişkisel kamu diplomasisi, politik hedeflerin gerçekleştirilmesi için esas olarak ilişki geliştirme stratejilerine odaklanır. Bu çerçevede, ilişkisel kamu diplomasisinin üç düzeyiyle uyumlu örnekler Fin kamu diplomasisinde de yer almaktadır. Örneğin, Finlandiya Dışişleri Bakanlığının “ThisisFINLAND Yabancı Muhabirler Programı” çerçevesinde yabancı gazetecileri ülkede belirli bir süre konuk etmesi, birinci düzey ilişkisel kamu diplomasisinin tipik bir örneğidir. Bu program, sadece ülke tanıtımı yapmakla kalmayıp, ilişkilerin kurulması ve sürdürülmesi için de önemli bir zemin teşkil etmektedir. Yurtdışındaki kültür enstitüleri aracılığıyla gerçekleştirilen sanatsal, kültürel ve akademik faaliyetler veya Helsinki ve diğer kentlerin kardeş şehirler ile işbirlikleri, toplumlar arasında ilişkileri program seviyesine taşıyan ikinci düzey ilişkisel kamu diplomasisinin örneklerini oluşturur. Üçüncü düzey ilişkisel kamu diplomasisi çerçevesinde ise diğer ülkelerle ve devlet-dışı aktörlerle barış inşası ve arabuluculuk alanında koalisyon inşa etmeyi amaçlayan politika hedefli ağ oluşturma girişimleri yer alır.

Bu dönemde Finlandiya kamu diplomasisi her ne kadar ilişkisel kamu diplomasisi perspektifi ile uyumlu önemli boyutlar kazanmaya başlasa da bilgi temelli kamu diplomasisinin etkisi güçlü şekilde devam etmektedir. Bunun başlıca nedeni, özellikle 2008 sonrası dönemde, kamu diplomasisinin temel yöntemi olarak bilgi temelli kamu diplomasisinin bir bileşeni olan ulus markalaşmasına odaklanmasıdır. Bu sayede, pazarlama ve markalaşma söylem ve teknikleri Fin kamu diplomasisi alanına daha güçlü şekilde nüfuz etmeye başlamıştır. Ulus markalaşması, küresel pazarda rekabet edebilirliği arttırmak amacıyla, kısa vadeli imaj çalışmalarından uzun vadeli kurumsallaşma girişimlerine dek çeşitli faaliyetleri içermektedir. Başta Finlandiya Tanıtım Kurulu ve *Team Finland* gibi birimlerin kurulması, ulus markalaşması alanındaki kurumsal kapasiteyi güçlendiren kalıcı girişimlerdir. Bu kurumların koordinasyonunda hazırlanan strateji belgelerindeki ulusal marka projeksiyonunu ortaya koyan yıllık temalar veya ülke logosu, yazı fontu ve ülkeye özgü “emojiler” gibi görsel ve sembolik materyaller ise kısa dönemli imaj çalışmaları olarak çeşitli online platformlar aracılığıyla paydaşların kullanımına sunulmaktadır. Bu girişimler ülkenin uluslararası alandaki rekabet edebilirliğini arttırma, ekonomik ve ticari avantajlar elde etme gibi pragmatik gerekçelerle açıklansa da ülkenin ulusal

kimliğinin markalaşma ve pazarlama söylemleri aracılığıyla yeniden tanımlandığı daha kapsamlı bir politik dönüşüm sürecinin parçalarıdır. Bu çerçevede, Finlandiya'nın temsil ettiği tüm somut ve soyut değerler, ulus markasının pazarlama araçlarına dönüşürken, ülke imajı bir metaya indirgenmektedir.

### Kaynakça

- Anisimovych-Shevchuk, O. ve Troian, V. (2022). Public diplomacy of the Republic of Finland and features of its implementation in Ukraine. *Language-Culture-Politics*, (1), 231-246. doi:10.54515/lcp.2022.1.231-246
- Aunesluoma, J. ve Rainio-Niemi, J. (2016). Neutrality as identity? Finland's quest for security in the Cold War. *Journal of Cold War Studies*, 18(4), 51-78. doi:10.1162/JCWS\_a\_00680
- Business Finland. (t.y.). *About Business Finland*. Erişim adresi: <https://www.businessfinland.com/how-we-can-help/about/>
- Clerc, L. (2014). Reputation by committee? Finland's committee for international information, 1988-1990. *The Hague of Journal of Diplomacy*, (9), 176-210. doi:10.1163/1871191X-12341275
- Clerc, L. (2015). "Gaining recognition and understanding on her own terms": The bureaucracy of Finland's image policy, 1948-66. L. Clerc, N. Glover ve P. Jordan (Ed.), *Histories of public diplomacy and nation branding in the Nordic and Baltic Countries: Representing the Periphery* içinde (s.145-171). Leiden: Brill & Nijhof.
- Clerc, L. (2016). Variables for a history of small states' imaging practices – The case of Finland's 'international communication' in the 1970s-1980s. *Place Branding and Public Diplomacy*, 12(2-3), 110-123. doi:10.1057/s41254-016-0008-8
- Clerc, L. (2023). *Cultural diplomacy in cold war Finland: Identity, geopolitics, and the welfare state*. Cham: Springer Nature.
- Clerc, L. ve Glover, N. (2015). Representing the Small States of Northern Europe: Between Imagined and Imaged Communities. L. Clerc, N. Glover ve P. Jordan (Ed.), *Histories of public diplomacy and nation branding in the Nordic and Baltic Countries: Representing the Periphery* içinde (s. 3-20.). Leiden: Brill & Nijhof.
- Clerc, L. ve Valaskivi, K. (2018). Propaganda rebranded? Finland's international communication from the Kantine committee to the Mission for Finland report. *International Journal of Cultural Policy*, 24(6), 773-785. doi: 10.1080/10286632.2018.1533004
- Country Brand Delegation (2010). Mission for Finland. *Country Brand Report*. Erişim adresi: [https://www.tehtavasuoemelle.fi/documents/TS\\_Report\\_EN.pdf](https://www.tehtavasuoemelle.fi/documents/TS_Report_EN.pdf)
- Cull, N. J. (2008) Public Diplomacy: Taxonomies and Histories. *The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science*, 616(1), 31-54. doi:10.1177/0002716207311952.

- Cull, N. J. (2009). *Public Diplomacy: Lessons from the Past*. Los Angeles: Figueroa Press. Erişim adresi: <https://uscpublicdiplomacy.org/sites/uscpublicdiplomacy.org/files/useruploads/u35361/2009%20Paper%202.pdf>
- Cull, N.J. (2016). A Region Speaks: Nordic Public Diplomacy in Historical Context. *Place Branding and Public Diplomacy*, 12(2-3), 152-159. <https://doi.org/10.1057/s41254-016-0011-0>
- Finland Promotion Board (2017a). *Building the image of Finland – review of the country image work 2015–2016*. Erişim adresi: [https://toolbox.finland.fi/wp-content/uploads/sites/2/2017/04/finland-promotion-board-review-of-the-country-image-work-2015\\_2016.pdf](https://toolbox.finland.fi/wp-content/uploads/sites/2/2017/04/finland-promotion-board-review-of-the-country-image-work-2015_2016.pdf)
- Finland Promotion Board (2017b). *Finland’s Country Branding Strategy*. Erişim adresi: <https://toolbox.finland.fi/strategy-research/finlands-country-branding-strategy/>
- Fitzpatrick, K. (2007). Advancing the new public diplomacy: A public relations perspective. *The Hague Journal of Diplomacy*, 2(3), 187–211. doi:10.1163/187119007x240497
- Forsberg, T. ve Pesu, M. (2016). The ‘Finlandisation’ of Finland: The Ideal type, the historical model, and the lessons learnt. *Diplomacy & Statecraft*, 27(3), 473-495. doi: 10.1080/09592296.2016.1196069
- Gilboa, E. (2008). 2008. Searching for a theory of public diplomacy. *The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science*, 616(1), 55–77. doi:10.1177/0002716207312142.
- Gillabert, M. ve Milani, P. (2020). Communicating neutrality: Public diplomacy by neutral states at the beginning of the Cold War. *European Review of History: Revue européenne d’histoire*, 27(5), 628-650. doi: 10.1080/13507486.2020.1755830
- Gregory, B. (2011). American public diplomacy: Enduring characteristics, elusive transformation. *The Hague Journal of Diplomacy*, 6(3), 351–372. doi: 10.1163/187119111X583941
- Helliwell, J. F., Layard, R., Sachs, J. D., Aknin, L. B., De Neve, J.-E. ve Wang, S. (Ed.). (2023). *World Happiness Report 2023* (11. ed.). Sustainable Development Solutions Network. Erişim adresi: <https://worldhappiness.report/ed/2023/>
- Ipatti, L. (2019). At the roots of the ‘Finland Boom’: The implementation of finnish image policy in Japan in the 1960s. *Scandinavian Journal of History*, 44(1), 103-130. doi: 10.1080/03468755.2018.1502680
- Kaneva, N. (2009, Şubat). *Critical reflections on nation branding as discourse and practice*. Images of Nations: Strategic Communication, Soft Power and the Media adlı konferansta sunulan bildiri, Atina, Yunanistan
- Kaneva, N. (2011). Nation branding: Toward an agenda for critical research. *International Journal of Communication*, 5, 117–141. Erişim adresi: <https://ijoc.org/index.php/ijoc/article/view/704>

- Kaneva, N. (2021). Nation branding in the post-communist world: Assessing the field of critical research. *Nationalities Papers*, 49(5), 1–11, doi:10.1017/nps.2020.106
- Magnus, J. (2016). International branding of the Nordic Region. *Place Branding and Public Diplomacy*, 12(2-3), 195-200. doi:10.1057/s41254-016-0015-9
- Melissen, J. (2005). The new public diplomacy: Between theory and practice. J. Melissen (Ed.) *The New Public Diplomacy: Soft Power in International Relations* içinde (s. 3-27). Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Ministry of Economic Affairs and Employment of Finland (t.y). *Tourism Actors*. Erişim adresi: <https://tem.fi/en/tourism-actors>
- Ministry of Foreign Affairs of Finland (2012). *Ahtisaari Day celebrated*. Erişim adresi: [https://um.fi/news/-/asset\\_publisher/GRSnUwaHDPv5/content/ahtisaari-paivaa-vietettiin](https://um.fi/news/-/asset_publisher/GRSnUwaHDPv5/content/ahtisaari-paivaa-vietettiin)
- Ministry of Foreign Affairs of Finland (t.y.a). *Unit for Public Diplomacy*. Erişim adresi: <https://um.fi/unit-for-public-diplomacy>
- Ministry of Foreign Affairs of Finland (t.y.b). *What is Team Finland?* Erişim adresi: <https://um.fi/what-is-team-finland->
- Ministry of Foreign Affairs of Finland (t.y.c). *Finland Promotion Board*. Erişim adresi: <https://um.fi/finland-promotion-board2>
- Ministry of Foreign Affairs of Finland (t.y.d). *Peace Mediation as a Stronger Priority in Foreign Policy*. Erişim adresi: <https://um.fi/peacemediation>
- Nye, J.S., Jr. (2008). Public Diplomacy and Soft Power. *The Annals of the American Academy of Political and Social Science, Public Diplomacy in a Changing World*, (666), 94-109. doi: 10.1177/0002716207311699
- Pamment, J. (2013). *New public diplomacy in the 21st century: A comparative study of policy and practice*. New York: Routledge
- Pamment, J. (2016). Introduction: Why the Nordic region?. *Place Branding and Public Diplomacy*, 12(2-3), 91-98. doi:10.1057/s41254-016-0007-9
- Pamment, J. (2018). Public Diplomacy. R. L.Heath ve W. Johansen (Ed.), *The International encyclopedia of strategic communication* içinde (s. 1-9). Boston: Wiley-Blackwell <https://doi.org/10.1002/9781119010722.iesc0138>
- Penttilä, R.E.J. (1991). *Finland's Search for Security through Defence, 1944–89*. Londra: Palgrave Macmillan.
- Pulkkinen, K. (1994). Finnish foreign policy in the changing world. *Pakistan Horizon*, 47(1), 7-13. Erişim adresi: <https://www.jstor.org/stable/41393453>



- Raunio, T. (2021). Finnish foreign policy: Pragmatic adjustment to a changing world order. J. K. Joly ve T. Haesebrouck (Ed.) *Foreign Policy Change in Europe Since 1991* içinde (s. 99-125). Switzerland AG: Springer Nautre.
- Sevin, E. (2015). Pathways of connection: An analytical approach to the impacts of public diplomacy. *Public Relations Review*, 41(4), 562-568. <https://doi.org/10.1016/j.pubrev.2015.07.003>
- Sevin, E. (2017). *Public Diplomacy and the Implementation of Foreign Policy in the US, Sweden and Turkey*. Londra: Palgrave Macmillan.
- Suomen kulttuuri- ja tiedeinstituutit (t.y.). *About Us*. Erişim adresi: <https://instituutit.fi/en/info/>
- Szondi, G. (2008). *Public diplomacy and nation branding: Conceptual similarities and differences*. Clingendael: Nederland Institute of International Relations.
- Team Finland (2013). *Team Finland: Strategy 2014*. Prime Minister's Office Publications. Erişim adresi: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-287-050-6>
- Team Finland (t.y.). *Team Finland Network Helps Your Company Go Global*. Erişim adresi: <https://www.team-finland.fi/en>
- Törnudd, K. (2005). Finnish neutrality policy during the cold war. *SAIS Review of International Affairs*, 25(2), 43-52. doi: 10.1353/sais.2005.0044
- Valaskivi, K. (2016). Circulating a fashion: Performance of nation branding in Finland and Sweden. *Place Branding and Public Diplomacy*, 12(2-3), 139-151. doi:10.1057/s41254-016-0010-1
- Valaskivi, K. (2016b). *Cool nations: Media and the social imaginary of the branded country*. Londra ve New York: Routledge.
- Van Ham, P. (2001b). The rise of the brand state: The postmodern politics of image and reputation. *Foreign Affairs*, 8(5), 2-6. doi:10.2307/20050245
- Visit Finland (t.y.). *The Happiest Country in the World*. Erişim adresi: <https://www.visitfinland.com/en/>
- Wang, J. (2013). *Shaping China's Global Imagination: Branding Nations at the World Expo*. New York: Palgrave Macmillan.
- Yağmurlu, A. (2007). Halkla ilişkiler yöntemi olarak kamu diplomasisi. *İletişim: araştırmaları*, 5(1), 9-38. doi: 10.1501/Iltaras\_0000000100
- Yağmurlu, A. (2019). Kamu diplomasisi ve ulus markalaşması: Bir elmanın iki yarısı mı?. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, (49), 122-138. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ikad/issue/69411/992336>

Zaharna, R. S. (2009). Mapping out a spectrum of public diplomacy initiatives: Information and relational communication frameworks. N. Snow ve P. Taylor (Ed.), *Routledge Handbook of Public Diplomacy* (s.86-100) içinde. New York: Routledge.

Zaharna, R. S. (2010). *Battles to Bridges: U.S. Strategic Communication and Public Diplomacy after 9/11*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.

## **Extended Abstract**

### **Purpose**

The purpose of the article is to examine Finland's public diplomacy activities in the period following World War II. To achieve this, it aims to analyze the policy-making processes in Finland related to public diplomacy and national branding activities within a historical and political context. The article applies the classification of "information-based public diplomacy" and "relational public diplomacy" to evaluate Finland's public diplomacy efforts. The article seeks to elucidate the extent to which Finland's public diplomacy initiatives reflect an information-based public diplomacy perspective versus a relational public diplomacy perspective. Additionally, the article demonstrates the evolution of Finland's international communication management and discusses how public diplomacy strategies were implemented during different periods. It also sheds light on the impact of changing international political orders on the country's international image management and public diplomacy initiatives, providing a comprehensive analysis of Finland's public diplomacy strategies and image management policies over time.

### **Design and Methodology**

The article offers an in-depth analysis of Finland's public diplomacy efforts in the post-1945 era. Taking a historical and comparative perspective, it spans different periods, delving into Finland's public diplomacy during the Cold War era and comparing it with the initiatives from the 2000s. Thus, the article aims to shed light on the evolution of Finland's public diplomacy. To achieve this, qualitative analysis is employed to assess the nature of Finland's international communication policies, emphasizing thematic shifts in the country's public diplomacy activities. The theoretical lenses of information-based public diplomacy and relational public diplomacy, along with the conceptual framework of nation branding, are utilized to analyze and interpret Finland's international communication management across different periods. To contextualize Finland's public diplomacy activities within the broader field of public diplomacy and international relations, the research includes an extensive theoretical literature review. Drawing on various sources, including governmental reports, policy documents, official websites, and scholarly publications, the article provides a comprehensive overview of the evolution of Finland's public diplomacy.

### **Findings**

The article shows that, particularly in the post-1945 period, Finland's initiatives in international communication and image management have been shaped as a result of changes in international politics and new geopolitical balances. Public diplomacy and image management have been seen by Finland as effective ways of adapting to historical turning points and new conditions created by international crises. During the Cold War era, public diplomacy and image management were viewed as crucial foreign policy tools supporting

the country's policy of neutrality. The *Kantine* initiative in the second half of the 1980s, on the other hand, emerged as a response to the emerging global geopolitical transformations, representing a shift from the Cold War mentality to a neoliberal understanding in terms of rhetoric and proposals. Finally, the activities in public diplomacy after 2008 reflect the results of the country's efforts to adapt to international economic competition and the global trend of nation branding. From a theoretical perspective, the article argues that Finland's public diplomacy activities during the Cold War reflected the information-based perspective due to the emphasis on one-way message dissemination. Additionally, it concludes that in the initiatives during the 2000s, the influence of relational public diplomacy remained limited, and due to the reduction of public diplomacy to national branding, the impact of the information-based approach persisted.

### **Research Limitations**

The article offers a comprehensive analysis of the historical background and contemporary practices related to Finland's public diplomacy. However, the impact or effectiveness of Finland's public diplomacy activities is beyond the scope of this research. While it extensively sheds light on official decision-making in public diplomacy of Finland, the article is limited in addressing the influence of non-governmental organizations or societal factors on the policy-making processes.

### **Implications (Theoretical, Practical and Social)**

Firstly, this article provides an example of applying the theoretical classification of information-based public diplomacy and relational public diplomacy to a case study—specifically, Finland's public diplomacy activities. This theoretical perspective helps in understanding and comparing how a country's international communication management evolved over time, reflecting different perspectives and priorities in various historical periods. Secondly, from a practical standpoint, the article sheds light on the policy-making processes related to public diplomacy and national branding in Finland. It emphasizes the influence of the international political environment on Finland's communication strategies and examines their evolution over time. This information can be utilized by policymakers and practitioners to refine and enhance their public diplomacy activities.

### **Originality/Value**

This article aims to make three original contributions to the existing literature by analyzing the historical development and current practices of Finland's public diplomacy from a comprehensive and theoretical perspective. Firstly, it provides a thorough analysis of Finland's public diplomacy, facilitating a comparison between Finland's Cold War approach and practices and those in the post-Cold War period. Secondly, the article stands out by applying the theoretical classification of information-based public diplomacy and relational public diplomacy to a specific case, thereby offering a theoretically supported analysis. Thirdly, there is a scarcity of studies on Finland's public diplomacy and its foreign policy in Turkish literature. Hence, this article marks the first of its kind in analyzing Finland's public diplomacy activities in this context.

**Araştırmacı Katkısı:** Volkan ŞEYŞANE (%100).

# Macaristan Dış Politikasının Yönelimleri ve Kamu Diplomasisi <sup>1</sup>

Mustafa ATATORUN <sup>2</sup>

Başvuru Tarihi: 19.01.2024

Kabul Tarihi: 22.07.2024

Makale Türü: Araştırma Makalesi

## Öz

*Bu çalışma, Macaristan'ın dış politika yönelimleri ışığında kamu diplomasisi uygulamalarını, araçlarını ve yöntemlerini incelemeyi amaçlamaktadır. Bununla birlikte makalede, kamu diplomasisi çalışmalarının çeşitli konular veya temalar etrafında yapıldığı göz önünde bulundurularak, Macaristan'ın kimi ve/veya kimleri, neden ve nasıl etkilemeye çalıştığı gibi soruların cevapları da verilmeye çalışılmaktadır. Bu doğrultuda öncelikle, Macaristan kamu diplomasisi tarihinin iki dünya savaşı arasında uygulanan kültürel diplomasi faaliyetleriyle başladığı tartışılmaktadır. İkinci olarak, Soğuk Savaş sonrasında bağımsızlığını kazanan Macaristan dış politikasının yönelimleri açıklanmaktadır. Macaristan'ın Soğuk Savaş sonrası dönemde dış politika yönelimleri Batı (Avrupa ve Atlantik), bölgesel işbirliği, Macar azınlıklar ve Doğu açılımı şeklinde gerçekleşmiştir. Sonraki bölümde ise, makalede dış politika yönelimleri çerçevesinde Macaristan kamu diplomasisinde markalama stratejisi ve kültürel diplomasinin nasıl bir araya getirilerek yürütüldüğü ele alınmaktadır. Ayrıca eğitim, bilim ve spor alanlarındaki girişimlerin ülkeyi markalamak için nasıl kullanıldığına değinilmektedir. Sonuç olarak bu makale, Macaristan'ın, kamu diplomasisini dış politika amaçları ve çıkarları doğrultusunda etkili bir şekilde kullanabildiğini öne sürmektedir.*

**Anahtar Kelimeler:** *Macaristan, Macaristan Dış Politikası, Kamu Diplomasisi, Ülke Markalama, Kültürel Diplomasi*

**Atf:** Atatorun, M. (2024). Macaristan dış politikasının yönelimleri ve kamu diplomasisi. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 24(Özel Sayı), 73-92.

<sup>1</sup> Bu çalışma etik kurul izin belgesi gerektirmemektedir.

<sup>2</sup> Süleyman Demirel Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü, [matatorun@gmail.com](mailto:matatorun@gmail.com), ORCID: 0000-0003-1465-8391

# The Foreign Policy Orientations and The Public Diplomacy of Hungary

Mustafa ATATORUN <sup>3</sup>

Submitted by: 19.01.2024

Accepted by: 22.07.2024

Article Type: Research Article

## Abstract

*This study aims to examine practices, tools and methods of Hungary's public diplomacy in consideration of its foreign policy orientations. In addition, by seeing the fact that the conducted public diplomacy studies are related with various subjects and themes, the article tries to give the answers of such questions as "Whom does Hungary intend to influence, why and how?" Accordingly, at first, it is discussed that Hungary's history of public diplomacy began with the cultural diplomacy activities between the two world wars. Secondly, foreign policy orientations of Hungary, which gained its independence after the Cold War, are clarified. In post-Cold War period, the West (Europe and Atlantic), regional cooperation, Hungarian minorities and initiative for the East emerged as foreign policy orientations of Hungary. Subsequently in the article, how branding strategy and cultural diplomacy have been gathered in Hungary's public diplomacy and how they have been carried out, are discussed questions in the frame of foreign policy orientations. Besides, it is addressed that how enterprises in the fields of education, science and sports are used for the country branding. Consequently, this article argues that Hungary has achieved to use its public diplomacy effectively in accordance with its foreign policy objectives and interests.*

**Keywords:** Hungary, Hungarian Foreign Policy, Public Diplomacy, Country Branding, Cultural Diplomacy

<sup>3</sup> Süleyman Demirel University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Department of International Relations, [matatorun@gmail.com](mailto:matatorun@gmail.com), ORCID: 0000-0003-1465-8391

## Giriş

Uluslararası İlişkiler disiplininde sıkça kullanılan diplomasi kavramı, geleneksel anlamda devletlerin kendi aralarındaki ve diğer uluslararası aktörlerle iletişim süreçlerini ifade etmektedir. Yazılı veya sözlü olarak gerçekleşen bu iletişim süreçleri devletlerin ilişkilerini yönetmesini sağlayarak, çıkarlarını ifade etmelerine, ayarlamalarına ve güvence altına almalarına imkan sağlamaktadır (Barston, 2014, s. 1; Trager, 2016). Bu bağlamda diplomasi, yüzyıllardır devletlerin dış politika yapımı ve uygulama süreçlerinin vazgeçilmez bir aracı ve bileşendir (Constantinou ve Sharp, 2016, s. 13-20; Leira, 2016). Diplomaside devletler için muhataplar sınırların dışındaki kurumsal ve bireysel aktörler olarak göze çarparken (Barston, 2014, s. 7-8), kamu diplomasisinde muhataplar, “kamu” kavramından da anlaşılacağı üzere, sınırların ötesindeki halklardır. Zira Nicholas Cull, kamu diplomasisinin modern anlamda ilk olarak 1965 yılında Edmund Gullion<sup>4</sup> tarafından, “dış politikanın oluşumu ve uygulanması üzerine kamunun (halkın) tutumunun etkilenmesi” şeklinde tanımlandığını aktarmaktadır (Cull, 2006). Cull ise, kamu diplomasisini “uluslararası bir aktörün uluslararası çevreyi yabancı bir halkla yakın ilişki kurarak yönetmeye çalışması” şeklinde tanımlamaktadır (Cull, 2009, s. 12). Bu tanımlardan yola çıkarsak, kamu diplomasisinin, halkları dış politikada potansiyel etki sahibi görerek geleneksel diplomasinin devlet dışı ve kurumsal temsili olmayanları çoğunlukla aktör olarak görmeyen yaklaşımının ötesine geçtiği açıktır.

21. Yüzyıla gelindiğinde ise, kamu diplomasisi araştırmacıları, halkları basit ve yalın birer kitle olarak ele almanın çok ötesinde değerlendirmek gerektiğinin farkında varmışlardır. Çünkü sivil toplum örgütleri uluslararası aktörler olarak ortaya çıkmışlar, internetin yaygınlaşmasıyla uluslararası aktörlerin dünya halklarıyla gerçek zamanlı iletişimi mümkün hale gelmiş ve iletişim teknolojilerindeki gelişmeler iç ve dış ayrımını belirsiz hale getirmiştir. Bu doğrultuda kamu diplomasisi, kendi içinde 20. Yüzyıla ait uygulamaları “eski/geleneksel”, 21. Yüzyıla ait uygulamaları ise “yeni” şeklinde sınıflandırılmaya başlamıştır (Cull, 2009, s. 12-14). Geleneksel kamu diplomasisi, hükümetlerin küresel olarak halklara hitap edip, onları bilgilendirerek etkilemeye ve ulusal amaçlarını ve dış politikalarını desteklemelerini sağlamaya dönük çabalarıdır. Yeni olarak ifade edilen günümüzdeki kamu diplomasisi ise, hem hükümet, hem de özel kişiler ve grupların, kamuoylarını ve tutumlarını başka hükümetlerin dış politika kararlarına veya iletişimde olduğu çevrelere bağlı bir şekilde doğrudan veya dolaylı olarak etkileme yöntemidir (Snow, 2020, s. 8). “Yeni” ön eki ile ifade edilen çağdaş anlamda kamu diplomasisi en azından şu iki özelliği içermek durumundadır: Birincisi, ulusal hükümet düzeyinin altında ve üstünde birçok aktörün, içerde ve dışarıda hükümet dışı aktörlerin varlığını kabul eden çok aktörlü yaklaşımdır. İkincisi ise, bunlar arasındaki ilişkilerin diyalog ve ağ kurma faaliyetleri ile oluşturulmasıdır (Huijgh, 2016, s. 442). Bu noktada, halklar arası iletişim ve ilişkilerin inşa edilmesi belki de en önemli özellik olarak öne çıkmaktadır. Bununla birlikte, yer ve ulus markalama, imaj, yumuşak güç ve kültürel ilişkiler gibi kavramlar kamu diplomasisinde yoğun bir şekilde kullanılmaya başlanmıştır (Cull, 2009, s. 12-13; Melissen, 2005, s. 16-23).

Etkileşimin ve entegrasyonun üst düzeyde olduğu bugünün küresel dünyasında kamu diplomasisi, uluslararası siyasal iletişimin vazgeçilmez bir stratejisidir. Kamu diplomasisi başka ülkelerdeki hedef toplumlara veya kitlelere dönük bir etki ve ikna sürecini, aynı zamanda da uygulayıcı için bir algı ve imaj kontrolünü ifade eder. Bu yüzden günümüzde küçük veya büyük bir çok ülke dış politika amaçlarının başarıya ulaşmasına yardımcı olması için kamu diplomasisine başvurmaktadır. Dolayısıyla dışarıdaki insanlara yönelik yürütülen iletişimsel eylemleri ve uygulamaları içeren kamu diplomasisi dış politikanın önemli bir bileşeni konumundadır.

Ülkelerin doğrudan başka ülkelerin insanlarıyla ilişkiler kurduğu sürecin adı olan kamu diplomasisi ile, ülkeler çıkarlarını elde etmeye veya arttırmaya, temsil edilen değerleri de yaymaya çalışmaktadır (Sharp, 2005, s. 106). Dış politikada başvurulan bu süreç bazı temel pratikleri içerir. Cull söz konusu pratikleri kısaca şu şekilde kavramsallaştırmakta ve tanımlamaktadır: “Dinleme” hedef kitleyi öğrenme ve keşfetme amaçlı yürütülür.

<sup>4</sup> Amerika Birleşik Devletleri’ndeki Tufts Üniversitesi, Fletcher Hukuk ve Diplomasi Okulu’nun o dönemdeki dekanıdır.

İkinci olarak, bir politikayı, fikri veya çıkarları uluslararası alanda aktif bir şekilde destekleme anlamında “savunuculuk” vardır. Üçüncüsü, bir aktörün kültürel kaynaklarının ve başarılarının uluslararası alanda bilinmesini ve kültürel aktarımın sağlanması olan “kültürel diplomasıdır.” Dördüncüsü, “değişim diplomasisi” bir aktörün vatandaşlarını yurtdışına göndermesi ve yurt dışından insanları eğitim veya kültürlenme amacıyla kabul etmesini ifade eder. “Uluslararası yayıncılık” ise, bir aktörün yabancı toplumlarla ilişki ve bağ kurmak için radyo, televizyon ve interneti kullanmasıdır. Aktörün belirli özelliklerini kullanarak hedef toplulukların onun hakkındaki algılarını değiştirmek için başvurdukları yöntem “ulus markalamadır.” Son olarak kamu diplomasisi literatürü içinde tartışmalı da olsa, savaş zamanında hedef ülkenin toplumunu etkilemeye dönük yürütülen “psikolojik savaştan” bahsedilebilir (Cull, 2009).

Genelde kamu diplomasisi uygulamaları demokratik ülkelerin benimsediği bir siyasal iletişim stratejisi olarak görülmüştür (Ociepka, 2013, s. 48). Fakat aslında, demokratik veya otoriter, küçük veya büyük, zengin veya fakir olmaları fark etmeksizin birçok ülke son dönemde kamu diplomasisine giderek artan bir ilgi göstermektedir (Melissen, 2005, s. 8). Elbette ki, ilgi göstermek ve gerçekten uygulayabilmek arasında fark vardır. Bu fark, özellikle zengin ve büyük ülkeler ile fakir ve küçük ülkeler arasında gözlemlenmektedir. Bu bağlamda demokratik dünyanın Amerika Birleşik Devletleri, Büyük Britanya ve Fransa gibi büyük güçleri yukarıda söz geçen kamu diplomasisi pratiklerinin tamamını sahip oldukları ekonomik güç ve insan sermayesi sayesinde –küresel siyasetlerinin de gereği olarak– oldukça etkili ve etkin bir biçimde kullanma kapasitelerine sahiptirler. Ancak, Orta ve Doğu Avrupa ülkeleri gibi küçük ve orta büyüklükteki ülkeler sınırlı ekonomik ve insan kaynaklarına sahip oldukları için dış politikalarını, çıkarlarını, kimlik ve kültürlerini destekleyecek kamu diplomasisi faaliyetlerini kısıtlı bir biçimde yürütmek zorunda kalmaktadırlar (Szondi, 2009, s. 293). Bugün küçük bir Doğu Avrupa ülkesi olan ve sınırlı ekonomik kaynaklara sahip Macaristan da kamu diplomasisini kısıtlı imkanlarla yürütmeye çalışmaktadır.

II. Dünya Savaşından sonra Sovyet etkisi ve kontrolü altına giren Macaristan, Soğuk Savaş’ın sona ermesi ve bağımsızlığını kazanmasıyla hem dış politikasını hem de kamu diplomasisini yeniden belirleme imkanına kavuşmuştur.<sup>5</sup> Doğu Blok’unun ortadan kalktığı Soğuk Savaş sonrası yeni dönemde Macaristan, sosyoekonomik geri kalmışlığını ve yetersiz kalkınmasını telafi etme yolunda demokratik Batı kurumlarına ve Avrupa’ya entegre olma sürecini başlatmıştır. Dolayısıyla dış politika öncelikleri Batı ve Avrupa Birliği ile ilişkiler bağlamında şekillenmiştir. Buna bağlı olarak kamu diplomasisi uygulamaları yine Batı ve Avrupa odaklı gelişmiştir. Genel olarak bu çalışma, Soğuk Savaş’tan sonra bağımsızlığını kazanan Macaristan’ın dış politika yönelimleri ışığında kamu diplomasisi uygulamalarını, araçlarını ve yöntemlerini incelemeyi amaçlamaktadır. Bununla birlikte makalede, kamu diplomasisi çalışmalarının çeşitli konular veya temalar etrafında yapıldığı göz önünde bulundurularak, Macaristan’ın kimi ve/veya kimleri, neden ve nasıl etkilemeye çalıştığı gibi soruların cevapları da verilmeye çalışılmaktadır. Bu doğrultuda öncelikle, Macaristan kamu diplomasisinin tarihi arkaplanını göstermek için I. ve II. Dünya Savaşları arasında uygulanan kültürel diplomasi faaliyetlerine değinilmektedir. İkinci olarak, Soğuk Savaş sonrası dönemde yeniden bağımsız bir ülke olan Macaristan’ın dış politika yönelimleri açıklanmaktadır. Söz konusu dönemde Macaristan’ın dış politika yönelimleri Batı (Avrupa ve Atlantik), Bölgesel işbirliği, Macar azınlıklar ve Doğu açılımı şeklinde gerçekleşmiştir. Sonrasında ise makalede, dış politika yönelimleri çerçevesinde Macaristan kamu diplomasisinde markalama stratejisi ve kültürel diplomasinin nasıl bir araya getirilerek yürütüldüğü ele alınmaktadır. Ayrıca eğitim, bilim ve spor alanlarındaki girişimlerin ülkeyi markalamak için nasıl kullanıldığına değinilmektedir.

<sup>5</sup> Soğuk Savaş boyunca Sovyetler Birliği’nin uydu devleti olan Macaristan’da, komünist yönetim altında da özellikle radyo gibi kitle iletişim araçları (medya) vasıtasıyla kamu diplomasisi faaliyetleri yürütülmüştür (Gilboa, 2001, s. 5; Edwards 2001, s. 130-137).

## Macaristan Kamu Diplomasinin Tarihi Arka Planı: Kültürel Diplomasi

Macaristan'ın kamu diplomasisi pratiği Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nden (SSCB) bağımsızlığını kazanarak demokratik bir cumhuriyet olduğu 1989 yılından itibaren başlamamıştır. Macaristan'ın ilk kamu diplomasisi faaliyetleri, I. ve II. Dünya Savaşları arasındaki zaman diliminde görülmektedir. Bu dönemde Macaristan'ın yürüttüğü kamu diplomasisinin arka planı I. Dünya Savaşı'nın kendisi için gerçekleşen ağır sonuçlara dayanır. I. Dünya Savaşı sonucunda yenilgiye uğrayan Avusturya-Macaristan İmparatorluğu dağılmış ve İttifak Devletleri Macaristan ile 1920 yılında Trianon Barış Antlaşması'nı imzalanmıştır. Söz konusu antlaşma M.S. 9. Yüzyılın sonundan beri var olan Macar devletinin ortadan kalkması anlamına gelmektedir (Macartney, 1956, s. 4). Antlaşma ile Macaristan, topraklarının büyük bölümünü Polonya, Romanya, İtalya, Çekoslovakya<sup>6</sup>, Avusturya ve Yugoslavya'ya terk etmek zorunda kalmış, bununla birlikte nüfusunun çok büyük bir bölümünü de bu ülkelerde bırakmıştır. Toprak ve nüfus kaybı doğal olarak ekonomik kaynakların ve gücün trajik biçimde azalmasına yol açmıştır. Ayrıca, antlaşma şartlarında Macaristan'ın savaş tazminatı ödemesi, ordusundaki asker sayısının ve sahip olduğu silahların ve askeri teçhizatın çok büyük bir oranda sınırlandırılması yer almaktaydı. Deniz ve hava kuvvetleri tamamen tasfiye edilen Macaristan'ın bütün bu şartların uygulanması da "Müttefikler-arası Kontrol Komisyonu" tarafından denetlenecekti (Armaoğlu, 2012, s. 191; Macartney, 1956, s. 4-5).

Trianon Antlaşması'yla gerek maddi gerekse manevi olarak oldukça ağır yüklerin altına girmek zorunda kalan Macaristan, II. Dünya Savaşı'na kadar geçen sürede revizyonist bir iç ve dış siyaset izlemiştir. Bu bağlamda Macaristan 1920 yılında krallık rejimine geçti. Habsburglar'ın Macaristan'daki monarşinin başına geçme arzusu, Avusturya-Macaristan İmparatorluğu'nun dağılmasıyla ortaya çıkan Çekoslovakya, Yugoslavya ve Romanya'yı teyakkuza geçirmiştir. Kendi bağımsızlıklarını tehdit altında gören söz konusu ülkeler Macaristan'a karşı Küçük Antant adı verilen ortak bir savunma paktı kurmuş ve askeri müdahaleye hazırlanmışlardır. Buna karşı ise, Macaristan'daki diktatörlük rejimi, bir başka revizyonist ülke olan İtalya'nın diktatörlük rejimi ile yakın ilişkiler kurmuş ve böylece Küçük Antant devletlerinin çevreleme siyasetini kırmaya çalışmıştır (Armaoğlu, 2012, s. 226-227). Macaristan'ın revizyonist siyaseti Trianon Antlaşması'nın getirdiği şartları mümkün olduğunca değiştirme ve öncesi duruma dönme çabasını yansıtmaktadır.

İki dünya savaşı arasında Macaristan'ın gerçekleştirdiği ilk kamu diplomasisi faaliyetleri, aslında yaşadığı travmayı atlatmak için takip ettiği revizyonist siyasetin bir parçasıdır. Trianon Antlaşması Macaristan'ı, etrafını çevreleyen Romanya, Yugoslavya ve Çekoslovakya gibi ülkelerle baskıcı ve kaygı dolu bir rekabet ortamına sokmuştur. Bu dönemde kültürel uluslararasılığın<sup>7</sup> ortaya çıkması kültürel diplomasi alanında ülkeler arasında bir yarışa neden oldu. Dönemin Macar siyasetçileri ve aydınları antlaşmanın ağır şartlarını Batı'nın Macaristan hakkındaki bilgi ve anlayış eksikliğine bağlamaktadır. Onlara göre Batı, Macarların Batı kültürü ve medeniyetine yaptığı katkılarının yeterince farkında değildi ve I. Dünya Savaşı sırasında ağır bir karşıt savaş propagandası yapmışlardı. Buna göre Macaristan'ın temel kaygısı, kendisine dair algısı ile dışarıdaki imajı arasındaki kopukluktu. Macaristan kültürel diplomasisi işte bu kaygıya dayanıyordu. Kültürel diplomasi savunucuları Macar ulusunun ve başarılarının görmezden gelindiğini düşünüyor ve kamu diplomasisinin Macaristan'ın bölgedeki kültürel üstünlüğünü ortaya çıkaracağına inanıyordu. Bununla birlikte, Macaristan'ın bölgesinde önemli bir Avrupa gücü olduğuna uluslararası toplumu ikna etmesi, yeniden kurulan devletin tanınmasını garanti altına alırken, revizyonist siyaseti için de uluslararası destek görebilmesini sağlayacaktı (Nagy, 2021, s. 231-232).

Kültürel diplomasi Macaristan için savaş sonrasında ekonomik ve askeri gücün olmadığı durumda uluslararası etkiye sahip olmak için tek geçerli yol görünüyordu. Bu doğrultuda öncelikle Dışişleri Bakanlığı altında kültürel

<sup>6</sup> Çekoslovakya 1993 yılında ikiye ayrılarak "Slovakya" ve "Çek Cumhuriyeti" adı altında iki bağımsız devlet ortaya çıkmıştır. 2016 yılında ise Çek Cumhuriyeti ülke adının "Çekya" olarak değiştirilmesi kararı almıştır.

<sup>7</sup> 20. Yüzyılda ortaya çıkan kültürel uluslararasılık, dünyada ulusal sınırları aşan bir ortak kültürel anlayış, işbirliği, ortak değerler inşa etme düşüncesidir. Böylece dünyada barışın sağlanabilme imkanının doğduğu düşünülmektedir (Iriye, 1997).



diplomasi faaliyeti yürütmek amacıyla “siyasi istihbarat birimi” kuruldu. Macaristan’ın toprak bütünlüğü için bilgi toplama görevi yanında, “bilimsel propaganda” görevini de üstlenen bu birim, Macaristan’ın Trianon Antlaşması’na dair revizyon arzusunu haklılaştıracak tarihi, siyasi ve ekonomik argümanlar üretmiştir. Bununla esas amaç ise, Macaristan’ın Avrupa’nın “evrensel toplum, kültür ve bilim hayatı” ile bağlantısını göstermek ve Avrupalılığını öne çıkararak, aslında Avrupa’yı tarihsel olarak koruduğunu göstermek ve böylece Trianon Antlaşması’yla ülkeye nasıl haksızlık yapıldığının anlaşılmasını sağlamaktır. Revizyonist siyasetin merkezde olduğu kültürel diplomaside Macaristan, on beş ülkede 64 kültür ve akademik enstitüleri kurmuştur. Bununla birlikte, sivil toplum kuruluşları, özel girişimler, turizm sektörü, radyo, film yapımcıları ve Macar sanayiinin önde gelenleri kültürel diplomasının aktörleri olarak revizyonist siyasete hizmet etmişlerdir. Macaristan yurt dışında büyük fuarlara katılarak kültürel tanıtım faaliyetleri yaparken, yurt içinde ise, dini ve sportif temalarda uluslararası festivaller, toplantılar ve kongreler organize ederek kültürel tanıtım faaliyetlerini sürdürmüştür. Fakat 1939 yılında II. Dünya Savaşı tehlikesinin artmasıyla Macaristan kültürel diplomasının etkisi hızla sönümlenmiştir (Nagy, 2021, s. 233-246).

### **Macaristan Dış Politikasının Yönelimleri**

Macaristan 23 Ekim 1989 tarihinde SSCB’den bağımsızlığını ilan etmesine rağmen, Sovyet etkisi ve kontrolünden tamamen ayrılması 1991 yılında mümkün olmuştur. Macaristan’ın bu süre zarfında tam egemenliğini sağlayamamasının iki nedeni vardır. Birincisi, ülkede konuşlu Sovyet askerlerinin varlığı, ikincisi ise, Varşova Paketi’ne üyeliğidir. Her iki mesele de 1991 yılında çözülmüş, Sovyet askerleri ülkeyi terk etmiş ve Varşova Paketi dağılmıştır. Egemenliğini tam manasıyla kazanmasının ardından Macaristan, etrafında önemli gelişmelerle karşı karşıya gelmiştir. Yugoslavya’daki etnik çatışmalar, iç savaş ve Slovenya, Hırvatistan ve Sırbistan’ın bağımsız devletler olarak ortaya çıkması ve Çekoslovakya’nın ikiye ayrılması bu gelişmelerdendir. Özellikle etnik çatışmaların Balkan coğrafyasında kendini göstermesi, dış politika alanında Macaristan için bir dizi belirsizliği beraberinde getirmiştir. Çünkü yaklaşık 2.7 milyon Macar, komşu ülkelerdeki azınlıklar olarak başta Romanya, Slovakya ve Sırbistan olmak üzere, Ukrayna, Slovenya ve Hırvatistan gibi ülkelerde kalmıştır. Böylesine karışık bir bölgesel ortamın içinde doğan Macaristan, kendine yeni bir yol çizmek ve yeni ortaklar bulmak zorundaydı (Hettyey, 2023, s. 158-159, 161).

Hükümet için serbest seçimlerin 1990 yılında yapılmaya başlanmasıyla Macaristan demokratik yönetim sistemine geçmiştir. Macaristan’ın dış politikasındaki stratejik yönelimler Macar halkı tarafından seçilen hükümetlerin döneminde belirlenmiştir. Özellikle ilk demokratik hükümetin programında şekillenen dış politikanın öncelikleri, sonraki hükümetler tarafından da –bazı vurgu farklılıkları olsa da– devam ettirilmiştir. Büyük değişimler görülmeyen komünizm sonrası dönemdeki Macaristan’ın dış politika yönelimleri, 2010 yılına kadar olan ilk aşamada üç başlık altında toplanabilir. Birincisi, Batı yani, Avrupa ve Kuzey Atlantik yönelimidir. İkincisi, bölge ve komşu ülkelerle iyi ilişkilere önem verilmesi iken; üçüncü olarak, Macaristan sınırları dışında yaşayan Macar azınlıkların haklarının korunması ve temsililerinin sağlanması ifade edilebilir (Varga, 2000, s. 117-118; Simonyi, 2003; Kiss, 2008, s. 398). İkinci aşama olarak ele alınan 2010 yılından itibaren ise, Macaristan’ın daha geniş bir coğrafyaya uzanan siyasi ve ekonomik çıkarlarını takip etmek adına “Doğu’ya açılım” stratejisini geliştirdiğini görüyoruz (Hettyey, 2023, s. 168).

### **Batı (Avrupa ve Atlantik) Yönelimi**

Söz konusu yönelimlere daha yakından bakmak gerekirse, öncelikle Avrupa ve Atlantik yönelimi, kesin bir şekilde Sovyet yakınlığından ve bağılılığından vazgeçmeyi temsil ediyordu. Batı Blok’u ile SSCB arasındaki Soğuk Savaş’ın ve iki kutuplu dünya düzeninin sona ermesi Macaristan’ın aslında tarihi köklerinde var olan Avrupa medeniyetine ait olma düşüncesini yeniden gerçekleştirmek için bir fırsat sunmuştur (Varga, 2000, s. 118). Batı ile entegrasyon anlamına gelen bu yönelim esas olarak Avrupa Birliği (AB) ve Kuzey Atlantik

Antlaşması Örgütü'ne (NATO) üyeliği amaçlıyordu. Kurumsal bakımdan Macaristan'ı Batı kurumlarına cıpalayacak bu politika sayesinde Macaristan, dünyadan yatırım çekecek, kalkınmasını ve ekonomisini güçlü bir şekilde destekleyecekti. Ayrıca, 1990'lı yıllarda bölgesindeki istikrarsızlıklar ve etnik çatışmalar göz önüne alındığında, Batı kurumları Macaristan'a bir güvenlik şemsiyesi de sunmaktaydı (Simonyi, 2003, s. 92). Kısacası Macaristan sadece kimlik ve kültürel aidiyet açısından değil; aynı zamanda ekonomik ve güvenlik çıkarları bakımından da Avrupa ve Batı dünyasıyla işbirliği ve entegrasyon hedefini kendisine koymuştur. Bu hedefe uygun politikalar süreç içerisinde takip edilerek önemli ilerlemeler kaydedilmiştir.

Macaristan'ın Batı ile işbirliği, demokratik normlar ve insan hakları bağlamında Avrupa Konseyi'ne 1990'da üye olmasıyla başlamıştır (Hettzey, 2023, s. 118). Macaristan'ın Batı'ya entegrasyonunda ise, Avrupa Topluluğu (Avrupa Birliği) hızlı bir şekilde harekete geçmiştir. 1989 yılının sonunda Doğu Avrupa ülkeleriyle ilişki kurmak için karar alan Avrupa Topluluğu, ekonomik ve ticari işbirlikleri kurmak amacıyla Macaristan'ın da aralarında olduğu bu ülkelerle anlaşmalar imzalamıştır (European Commission, 1991; International Labour Organization, 1991). 1993'de Polonya ve Macaristan'ın ekonomilerini yeniden yapılandırmak için PHARE Programı'nı başlatan AB, Macaristan'ın ekonomik kalkınmasına yardımcı olarak entegrasyon sürecinde yönlendirici olmuştur (Atatorun, 2021, s. 68-71). 1996'da Batı'nın önemli kurumlarından olan Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü'ne (OECD) katılan Macaristan (Hungarian OECD National Council, 2023), 1994'den 1999'a kadar Balkanlar'daki NATO operasyonlarına aktif destek vermesi neticesinde 1999 yılında NATO'ya üye olmuştur (Hettzey, 2023, s. 162-163). 1994 yılında başvurusuyla başlattığı üyelik sürecini 2004 yılında tam üye olarak tamamlamıştır. Böylece Macaristan, kendini ait gördüğü Avrupa medeniyetinin kurumlarında yerini alarak demokratik, ekonomik ve toplumsal açılardan ileri derecede gelişmeler kaydetmiştir. Günümüzde de Macaristan Batı kurumlarının ve ittifakının bir üyesi olarak kalmaya devam etmektedir.

### **Bölgesel İşbirliği**

Dış politikanın ikinci yönelimi olan bölge ve komşu ülkelerle iyi ilişkilere önem verilmesi, Macaristan'ın yüzyıllardır doğal bağları olan bu ülkeleri kendisi için vazgeçilmez görmesinden kaynaklanmaktadır. Her ne kadar tarihte aralarında çatışmalar ortaya çıkmış olsa da, Macaristan etrafındaki ülkelerle ittifak ilişkileri de kurabilmiştir. Bununla birlikte artık, bölgesindeki ülkelerle iyi ilişkiler tesis etmek, bunları muhafaza etmek ve işbirliğini geliştirmek Macaristan'ın ekonomik gelişme ve kalkınma hedeflerinin başarılması açısından önem kazanmıştır (Varga, 2000, s. 118). Macaristan, komşularına yönelik politikasında güçlü ortaklıklar geliştirmenin hem bölgenin hem de kendisinin çıkarlarına uyan bir yaklaşım olduğunu kabul etmektedir. Bu yaklaşım, esasında tüm bölgenin siyasi istikrar ve ekonomik gelişmesinin öncelenmesi anlamına gelir. Dolayısıyla Macaristan, karşılıklı işbirliği çerçevesinde bir çıkar birliği anlayışının bölge siyasetine hakim olmasına yönelik politikayı benimsemiştir.

Macaristan, komşu ve bölge ülkelerle işbirliğini geliştirmeye yönelik bir çok girişimin ya başını çekmiş veya aktif katılımcısı olmuştur. Bu bağlamda ilk olarak, bölgesel işbirliği formu olarak "Orta Avrupa Girişimi"nin (CEI) 1989'da Budapeşte'de kurulmasına öncülük etmiştir. Bu girişimde sadece Orta ve Doğu Avrupa ülkeleri değil; bir çok Balkan ülkesi de yer almıştır (CEI, 2023). Bununla birlikte, 1991'de Polonya ve Çekoslovakya<sup>8</sup>'yi da içine alan "Visegrad Grubu"nun kurulmasını teklif ederek başka bir bölgesel işbirliği platformunun hayata geçirilmesini sağlamıştır (Varga, 2000, s. 122). Aynı yıl içinde kurulan Visegrad Grubu, üyeleri arasında iyi komşuluk ilişkileri ve ortak değerler üzerinden siyasi, ekonomik ve kültürel alanlarda başarılı bir işbirliği geliştirmeyi amaçlamaktadır (Visegrad Group, 2011). Macaristan, ayrıca 1992 yılında "Orta Avrupa Serbest Ticaret Anlaşması"nın (CEFTA) ortaya çıkmasında da önemli bir rol üstlenmiştir. Polonya ve Çekoslovakya ile birlikte kurdukları bu serbest ticaret odaklı bölgesel ekonomik entegrasyona daha sonra Balkan ve Doğu

<sup>8</sup> Çekoslovakya ikiye ayrıldıktan sonra, Çekya ve Slovakya iki ayrı devlet olarak Visegrad Grubu'nun üyeleri olarak kalmaya devam etmiştir.

Avrupa ülkelerinin büyük çoğunluğu dahil olmuştur (CEFTA, 2023). Macaristan, Yugoslavya'daki iç siyasi krizin müzakere yoluyla çözümüne yönelik aktif girişimlerde de bulunmuştur. Ukrayna, Romanya ve Slovakya ile iyi ilişkileri güçlendirecek "temel antlaşmalar" yapmıştır. Yugoslavya dağıldıktan sonra ise, ortaya çıkan yeni devletlerle de bir çok antlaşma yapılarak, işbirliği ve istikrarlı iyi ilişkilerin sürdürülmesine gayret edilmiştir (Varga, 2000, s. 122, 124-125).

### **Macar Azınlıklar**

Macaristan sınırlarının ötesinde azınlık olarak yaşayan Macarların temsil ve haklarının korunması Macaristan dış politikasının başka bir yönelimi olarak belirlenmiştir. Macaristan açısından bakıldığında, I. Dünya Savaşı'nı sonlandıran barış antlaşmalarında ve II. Dünya Savaşı'ndan sonra sosyalist toplumun ve "proleter uluslararasılık"ın bildirilerinde azınlıkların korunacağına dair ilkeler yer almasına rağmen, içinde Macarların da olduğu Doğu Avrupa'daki ulusal azınlıkların genel durumlarında bir iyileşme görülmemiştir. Ayrıca 1945 yılından sonra Macar azınlıklar ile Macar ulusu arasında yapay bir ayrılık ve iletişim eksikliği ortaya çıkmıştır. Macar toplulukların kendilerini Macar ulusuna ait hissetmeleri ve çıkarlarını Macar ulusuyla yeniden tanımlama istekleri görülmüştür. Bu durumların hepsi Macaristan için azınlıklar konusunda siyasi bir duruşun ve değişimin gerekliliğini ortaya çıkarmıştır (Varga, 2000, s. 118). Macar ulusu ile çevresindeki Macar azınlıkların güçlü bağları Macaristan dış politikasında etnik azınlıkların stratejik bir faktör olarak görülmesini sağlamıştır.

Macar azınlıkların haklarının korunmasına yönelik kesin ve açık adım, 1993'de Macaristan parlamentosu tarafından bu konuda çıkarılan kanunla atılmıştır. Bu adım, Macar azınlıkların bireysel ve kültürel özerkliklerini sağlamada kurumsal bir yaklaşımın başladığını göstermektedir. Böylece Macaristan, sınırlarının dışında yaşayan etnik Macar azınlıkların meşru örgütlenmeleriyle kurumsal ilişkiler tesis etmiştir. Yugoslavya krizi sırasında Macar azınlıkların yaşadığı Vojvodina ve Kosova'ya Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Komisyonu (CSC) çerçevesinde gözlemci misyon görevleri üstlenmiştir. Ukrayna, Hırvatistan, Slovenya ile Azınlıkların Korunması Bildirisini imzalanmıştır. Ayrıca, Slovakya ve Romanya ile yapılan temel antlaşmalara azınlıkların korunmasına dair hükümler konulmuştur. "Macar-Macar Konferansı" düzenlenmiş, Macaristan'daki politikacıların, ülke dışındaki Macar mevkidaşları ve benzerleriyle bir araya gelerek tartışma ve istişare ortamı sağlanmıştır (Varga, 2000, s. 122, 125). Macaristan, etnik Macar azınlıkları çeşitli ekonomik kalkınma programları, burslar, bu azınlıkların yaşadığı bölgelere doğrudan yatırımlar yapmak gibi çok çeşitli alanlarda destekleme faaliyetlerine devam etmektedir. Bununla birlikte, Macar azınlık toplumunun bireylerine Macaristan vatandaşlığı hakkı tanıyarak, daha ileri adımlar da atmıştır. Kendi girişimleri yanında, Macaristan AB tarafından Birlik içindeki azınlıkların haklarını güvence altına alan girişimlere de güçlü bir şekilde destek vermiştir (Hettyey, 2023, s. 167). Bütün bu adımlar ve girişimler Macar ulusunun doğal uzantısı kabul edilen sınır ötesindeki etnik Macar azınlıkların haklarını garanti almaya çalışırken, asimilasyona uğramadan Macaristan ile bağlarının güçlü kalmasını da sağlamaktadır.

### **Doğu Açılımı**

2010 yılında yapılan seçimlerin sonucu Macaristan iç siyaseti için bir dönüm noktası niteliğinde olmuştur. Victor Orban liderliğindeki, milliyetçi muhafazakar parti FIDESZ (Macar Yurttaş Birliği), sağcı Hıristiyan Demokratik Halk Partisi KDNP ile ittifak halinde seçimlerden zaferle çıkmış ve iktidara gelmiştir. Bu seçim Macaristan parlamentosunda diğer aşırı sağ ve sağ eğilimli partilerin güç kazandığı bir dönemin başlangıcı olmuştur. Aşırı sağcı Muhafazakarlar Partisi (Jobbik) ve entegrasyon karşıtı Macaristan Yeşiller Partisi (LMP) de hükümette yer almasalar da, mecliste çok güçlü bir şekilde temsil fırsatı bulmuşlardır (Hettyey, 2023, s. 166). Macar siyasetinin milliyetçi-muhafazakar ağırlığının had safhada artması, Orban hükümetini milliyetçi politikalarda daha da cesaretlendirdiği söylenebilir.

Victor Orban başbakan olur olmaz Macaristan siyasetinde bütüncül bir değişim olacağını sinyali vermiştir. Bu değişimin anahtar kavramı ve söylemi “egemenlik” olmuştur. “Egemenlik” söylemi hızlı bir şekilde “entegrasyon” (“bütünleşme”) söyleminin yerini almıştır (Szücs 2015’den aktaran Hettyey, 2023, s. 166). Söz konusu söylem değişikliğinin nedenleri arasında, yukarıda bahsedilen Macaristan siyasetinin ağırlık merkezinin sağa kayması yanında, AB üyelik sürecinin başarıyla tamamlanması da sayılabilir. Macaristan’ın AB’ye tam üye olmasıyla fırsat yapıları temelden değişmiş, artık Macaristan kendini dış politikada daha büyük bir hareket serbestisi içinde hissetmiştir. Bir başka ifadeyle, AB’ye kurumsal çıpılanmanın başarılması, egemenlik söylemini mümkün kılmıştır. 2007-2008 küresel finansal krizi ve 2009’daki Avrupa borç krizi, Macaristan’da, Batılı liberal sistemin başarısına karşı şüpheleri artırmış ve Macaristan’ın kendi yolundan gitmesi gerektiği fikri güçlenmiştir (Hettyey, 2023, s. 166-167). Örneğin Rusya ve Ukrayna arasında yaşanan krizlerde, enerji bağımlılığı nedeniyle Rusya ile ilişkileri AB’ye göre daha yumuşak ve dengeli yürütmeye çalışmaktadır. Bununla beraber, Suriye İç Savaşı ile hızlanan Avrupa’ya göç hareketinde Macaristan AB’de mültecilere karşı en sert tavır ve önlem alan ülke olmuştur. Bu yüzden de AB ile arasında mülteci sorunundan dolayı gerginlikler yaşanmıştır (Tarrosy ve Vörös, 2020, s. 118-121, 128-130).

Dış politikada “Doğu açılımı” veya “küresel açılım” olarak adlandırılan 2010 sonrası dönemde Orban hükümeti, eski Sovyet coğrafyasındaki ülkeler, Asya, Afrika ve Latin Amerika ile daha güçlü ekonomik ve siyasi ilişkiler geliştirme hedefine yönelmiştir (Hettyey, 2023, s. 168). Başta Asya’da yükselen güç Çin ile ekonomik ilişkileri geliştirmeye başlayan Macaristan, Rusya ile enerji alanında işbirliğini nükleer alana da yayarak geliştirmeye yönelmiştir. Aynı zamanda Türkiye ile siyasi işbirliğini ve ekonomik ilişkilerini güçlendiren Macaristan, eğitim ve kültür alanlarında Afrika ülkeleriyle de işbirliği girişimlerini gerçekleştirmiştir (Tarrosy ve Vörös, 2020). Macarlar, kendilerini Hun Türklerinin devamı olarak görmektedirler (Cabinet Office of the Prime Minister, 2021) ve dolayısıyla Macaristan kültürel yakınlık duyduğu Türk dünyası ile ilişkilere de büyük önem vermiş, 2018’de de Türk Devletleri Teşkilatı’na gözlemci sıfatıyla üye olmuştur. Böylece Macaristan, Türk dünyası ile kültür ve eğitim alanlarının yanı sıra, büyük ticari, ekonomik ve siyasi işbirliği fırsatlarının da peşine düşmüştür (Baranyi, 2022).

### **Macaristan’ın Kamu Diplomasisi: Markalama ve Kültür**

Macaristan dış politikasının yönelimleri elbette belirli amaçlara matuf biçimde şekillenmiştir. Bir önceki bölümde üzerinde durulduğu şekliyle, *Batı yönelimi* başta Avrupa olmak üzere diğer Batı kurumlarıyla bütünleşme amacını taşımaktadır. İkinci olarak *bölgesel işbirliği*, Macaristan’ın yakın bölgesinde siyasi, ekonomik ve kültürel işbirliğini ve istikrarı amaçladığı bir yönelimdir. Bölgesindeki Macar *azınlıklara dış politikada yer verilmesi* ise, bu azınlıkların Macar ulusunun organik bir parçası ve doğal uzantısı olarak görülmesinden dolayı hak ve çıkarlarını korumayı ve anavatan ile bağlarını güçlü tutmayı amaçlamaktadır. Son olarak *Doğu açılımında* Macaristan, öncelik ekonomi ve kültür olmak üzere, çıkar ve etki alanlarını başka coğrafyalara genişletmeyi amaçlamaktadır. Söz konusu amaçlara ulaşmada Macaristan, kamu diplomasisini çeşitli araçların kullanıldığı bir dış politika bileşeni olarak kullanmaktadır. Bununla birlikte tekrar belirtmekte yarar var ki, Macaristan’ın küçük bir ülke olarak sahip olduğu ekonomik imkanlar ve insan kaynağı göz önüne alındığında, kısıtlı imkanlarla yürütmeye çalıştığı kamu diplomasisi faaliyetleri her yönelim ve amaç için kapsamlı bir görüntü sunmaktan uzaktır. Daha açık bir ifadeyle, tüm kamu diplomasisi araçlarının Macaristan dış politikasının her bir amacı için kullanıldığını söylemek mümkün değildir.

Kamu diplomasisi bakımından Macaristan’ın, Sovyet etkisinden kurtulup, Batı ile bütünleşme stratejisi en esaslı dönüm noktasını teşkil etmiştir. Çünkü bu strateji, siyasi, ekonomik ve toplumsal, her alanda büyük değişim ve dönüşüm anlamına gelmiştir. Dolayısıyla, kamu diplomasisi faaliyetlerinin mecrası ve amacı

temelden değişmiştir. Kültürel aidiyeti bir kenara bırakırsak, Soğuk Savaş sonrası dünyada Avrupa ve Atlantik İttifakı'nın sahip olduğu büyük güç ve etki nedeniyle tek seçenek olarak kalması, birçok Orta ve Doğu Avrupa ülkesi gibi Macaristan'ın da bu söz konusu ittifaka katılımını beraberinde getirmiştir.

Komünizm-sonrası yeni dönemde kamu diplomasisinin, Macaristan'ın, ülkeyi Avrupa ve transatlantik toplum içinde içinde konumlandırmada, kamuoyu tartışmaları için gündem belirlemede ve uluslararası fark edilebilirliği artırmak için ülkenin bakış açılarını Avrupalı söylemlere dahil etmede kullandığı bir araç olarak ortaya çıktığı söylenebilir. Yönetimin ve dış kamu oyunu etkilemenin aracı olarak öne çıkan kamu diplomasisi, aynı zamanda Macaristan hükümeti ve devlet-dışı aktörleri için, yeni dahil olduğu toplumsal ağın ve küreselleşmenin mantığına uyumlulaşma çabalarını yansıtmaktadır (Ociepka, 2013, s. 40). 20. Yüzyılın başlarına uzanan, kamu diplomasisi olarak kültürel diplomasi tecrübesine sahip Macaristan, Sovyetlerden bağımsızlığını kazandıktan sonra odaklandığı ülke markalama stratejisi ile kültürel öğeleri bir araya getiren bir kamu diplomasisi faaliyeti yürütmüştür. Bir başka deyişle, ülke markalama ile kültürel diplomasiyi iç içe, birlikte yürütmüştür.

Kamu diplomasisinin bir aracı olarak ülke (devlet/ulus) markalama (country/state/nation branding), uluslararası ilişkilerde itibarlarını artırmak amacıyla kurumsal pazarlama anlayışlarının ve tekniklerinin ülkelere uygulanması şeklinde tanımlanmaktadır (Kerr ve Wiseman, 2018, s. 366). Bu uygulamalarla, tamamen bir ülkenin imajının yükseltilmesi veya iyileştirilmesi amaçlanır (Fan, 2006). Özellikle pazarların ve medyanın küresel hale geldiği günümüz dünyasında ülke markalama, değişen uluslararası ilişkiler için oldukça gerekli bir yaklaşım olarak öne çıkmaktadır (Kaneva, 2012, s. 4). Bugün içinde yaşadığımız postmodern dünya, modern dünyanın jeopolitik ve güç gibi siyasi paradigmalardan değiştiğini, artık imaj ve etkinin daha önemli hale geldiğini gösteriyor. "Akıllı" devletler de bu değişen paradigmalara ayak uydurarak tıpkı akıllı şirketler gibi itibarları ve durumları için marka inşa etme yoluna başvurmuştur (van Ham, 2001, s. 4). Bu bağlamda, markalaşmak şüphesiz olumlu anlamda diğer ülkelerden ayırt edilebilen özelliklerin inşası anlamına gelmektedir.

Ayırt edilebilen özelliklerden bahsedince ise, doğal olarak önce kimlik ve kültüre ilişkin unsurlar akla gelmektedir. Kültür ve kimlikle ilişkili unsurlar dış politika ve diplomaside kullanılmaktadır (Eken, 2015; 2019; Eken ve Sevin, 2018). Bu noktada karşımıza "kültürel diplomasi" kavramı çıkmaktadır. Kültürel diplomasi tanımını üzerinde kesin bir fikir birliği olduğu söylenemez. Bunun önemli bir nedeni, "kamu diplomasisi", "propaganda" ve "yumuşak güç" gibi yakın kavramlar arasındaki ayrımın belirsizliği ile ilgili görünmektedir. Çünkü bu kavramlar çoğu zaman birbirinin yerine veya birbirinin parçası olarak kullanılmaktadır (Goff, 2020, s. 30). Fakat yine de buraya uygun bir tanımlama yapmak gerekir. Bunu da Simon Mark'ın ifadesini kullanarak yapmak yerinde olacaktır: "Kültürel diplomasi, bir devletin dış politikasını veya diplomasisini desteklemek için kültür unsurlarını konuşlandırmasıdır" (Mark, 2010, s. 66). Başka bir ifadeyle, kültürün dış politik ve diplomatik amaçlara ulaşmak için kullanılmasıdır. Bu doğrultuda kültürün kullanılmasında hedefin esasen toplumlar olması, onu kamu diplomasisinin bir aracı olarak değerlendirmekte hata olmayacağını göstermektedir.

Bağımsızlıklarını kazandıktan sonraki süreçte birçok Orta ve Doğu Avrupa ülkesinde ve Macaristan'da ülke markalama, kamu diplomasisinin gelişimini temsil etmektedir. Böylece Macaristan, öncelikle uluslararası fark edilebilirliğini sağlamayı, bununla birlikte AB ve NATO üyeliği süreçlerinde, Batı toplumlarını ikna etmeyi hedeflemiştir. Zira demokrasiye geçiş, ulusal kimliğin yeniden inşası ve ülkenin uluslararası arenada yeniden konumlanması demektir (Ociepka, 2013, s. 40, 42). Macaristan'ın demokrasiye geçişi ve Batılı uluslararası topluma yeniden dahil olması köklü bir imaj değişimini gerekli kılmış ve bu bağlamda ülkenin markalanması, dönemin siyasi elitleri tarafından en önemli kamu diplomasisi faaliyeti olarak görülmüştür.

Markalamaya verilen büyük önemin arka planında, Macaristan'ın komünist devletler içindeki daha ılımlı duruşu etkili olmuştur. Çünkü Macaristan komünizm idaresi altında Batılı turistlerin uğrak yerlerinden birisi olmuş ve Batılılar ile ticaret de yapılmıştır. Dolayısıyla piyasa ekonomisinin gereklerine ve yaklaşımlarına aşinalık kazanmış bir ülke olan Macaristan markalamasının değerinin farkına varmıştır. Buna ek olarak, Batı toplumları nezdindeki imajı konusunda tarihi olaylardan dolayı aşırı derecede bilinçli bir Macar halkının varlığından söz edilebilir. Bu etkenler Macar siyasetçilerin imaj ve markalama konularında hassas olmalarını beraberinde getirmiştir (Kulcsar ve Yum, 2012, s. 194-195). Nitekim Macaristan, 1990'ların sonunda stratejik bir düzenleme yaparak hem içeride hem de dışarıda ülkenin imajını yönetmek adına "Ülke İmaj Merkezi"ni kurmuştur. Böyle bir kurumsallaşma adımı konuya yaklaşımın ciddiyetini gösterse de, iç siyasette ülkenin itibarının yükseltilmesine dair mesele iktidar ile muhalefet arasında yoğun tartışmalara yol açmıştır. Konu zamanla fazlasıyla siyasi bir hal almış, nihayetinde kurum, 2002'de yeni kurulan hükümet tarafından kaldırılmıştır (Szondi, 2007, s. 9, 17). Açıkçası, ülke markalamasının aşırı siyasallaşması, konuya yaklaşımın siyasi iklim ve seçim sonuçlarına göre değişmesi anlamını taşıyordu (Kulcsar ve Yum, 2012, s. 195).<sup>9</sup>

Kurumsallaşma ve buna bağlı gelişen iç siyasi tartışmalardan bağımsız olarak Macaristan, ülke markalamada belirli adımlar atarak hedefleri doğrultusunda önemli ilerlemeler kaydetmiştir. Bu adımlardan ilki, aslında komünist dönemde de var olan Batılı turistlerin ülkeyi ziyaretleri için daha güçlü ve etkili bir tanıtım hamlesi başlatmasıdır. Öncelikle bu bağlamda "Macaristan Ulusal Turist Ofisi" kurulmuş, Ofis web sitesinde Macaristan, güzel kırsal bölgelere sahip, lüks kaplıcaları, zengin kültürel mirası, trend olan alışveriş yerleri, gastronomi ve şaraplarıyla tanıtılmaya başlanmıştır. Ülke tanıtımının, Macaristan'ın misafirperverliğini vurgulayan destinasyon temelli<sup>10</sup> ve ayrıca yeme-içme ürünleri<sup>11</sup> üzerinden ağırlığa sahip olduğu görülmektedir. Ayrıca, 1996'da Tarım ve Kırsal Kalkınma Bakanlığı "Tarımsal Pazarlama Merkezi" kurarak yüksek kaliteli Macar yiyecek ürünlerini tanıtma ve az bilinen markaların iç ve dış pazarlara ulaşmalarına yardımcı olma faaliyetleri yürütülmüştür (Kulcsar ve Yum, 2012, s. 198-201).

Söz konusu tanıtım kampanyalarının çoğunlukla küresel organizasyonlar çerçevesinde gerçekleştiğini söylemek doğru olacaktır. Örneğin 1992 Seville Dünya Fuarı (World Expo) Macaristan'ın uluslararası bilinirliği açısından önemli bir platform olmuştur. Seville'de Macaristan pavyonu Macar kültürü ve tarihini doğrudan yansıtan bir yapıda, ülkenin hem Doğululuğuna, hem de Batılılığına vurgu yapan unsurların kullanıldığı bir yer olarak uluslararası alanda çok dikkat çekmiştir (Rockwell, 1992).<sup>12</sup> Daha sonra 2000 yılında düzenlenen Hannover Dünya Fuarı'nda Macaristan, ülkenin tarihi ve geleneklerinin vurgulandığı bir pavyonda pazarlama gerçekleştirmiştir. Burada Macarların yeniliklerine ve yeteneklerine odaklanarak Macar kimliği vurgulanmıştır. Aynı yıl Sydney Olimpiyat Oyunlarında üç gün süren bir kültürel faaliyetle Macar mutfağı, geleneksel el sanatları ve müziği tanıtılmıştır (Kulcsar ve Yum, 2012, s. 203).

Ülke İmaj Merkezi'nin 2002'de kaldırılmasından sonra Macaristan Ulusal Turist Ofisi, ülke markalama açısından en önemli aktör haline gelmiştir.<sup>13</sup> Ofis, Macar kökenli ABD'li ünlü oyuncu Tony Curtis ile birlikte, Macaristan'ın ABD'de tanınırlığını artırmak üzere Macaristan'ı "güzel kadınların ülkesi" şeklinde tanıtan bir kampanya düzenledi. Aynı anda, 2003 Avrupa güzeli seçilen model Zsuzsa Laky ile birlikte benzer bir kampanya Avrupa'da da düzenlenmiştir. 2004-2005 yıllarında ise, Ulusal Turist Ofisi "Eğlendirme için

<sup>9</sup> "Ülke İmaj Merkezi" esasen ulusal kimliğe odaklı, çoğunlukla siyasi propaganda için hükümet adına projeler üreten ve çoğunlukla içeriye dönük bir anlayışı temsil etmiştir. Bu kurumun fonksiyonu ve ortaya çıkan siyasi tartışmalar için bakınız: Kulcsar ve Yum, 2012, s. 202-204. Ayrıca, aşırı siyasallaşma ile birlikte otoriterleşme tartışması da başlamıştır (Todosijevic ve Enyedi, 2008; Buzogany, 2017; Seyaz, 2018, s. 196).

<sup>10</sup> Balaton gölü ve Hortobagy ulusal parkı gibi.

<sup>11</sup> Pick salami, Kalocsai kırmızı biberi ve Tokaji şarabı gibi.

<sup>12</sup> Habsburg hanedanlığına gönderme yaparak, tarihi ve kültürel bağları ifade etmek ve Doğu ile Batı arasında köprü temsiliğini göstermek amacıyla Avusturya ve Macaristan'ın 1995'te Dünya Fuarını birlikte düzenlenmesi planlamıştı. Ancak Viyana'nın çeşitli nedenlerden dolayı organizasyondan çekilmesi, Budapeşte'nin yüksek maliyetleri tek başına karşılayamayacak olması ve iç siyasi sürtüşmelerden dolayı fuar iptal edilmiştir (Kulcsar ve Yum, 2012, s. 201-202).

<sup>13</sup> 2000'li yılların ortalarında Macaristan'da hükümetler markalama faaliyetleri için uluslararası halkla ilişkiler ve reklam şirketlerinden de hizmet almışlardır (Kulcsar ve Yum, 2012, s. 205-206).

Yetenek” sloganı altında başka bir kampanya yapmıştır. İçinde ünlü müzisyenlerin, atletlerin ve gastronomi uzmanlarının da olduğu on bir önemli Macar ile birlikte, kongre turizminin ve Macar Havayolları’nın gelişimine katkı sağlanmıştır (Kulcsar ve Yum, 2012, s. 204). Bu çaba Macaristan’ın stratejik bir destinasyon olma yolunda atılmış bir adımı temsil etmektedir (Szondi, 2007, s. 11).

1999 yılında, uluslararası alanda bilinen Herend Porcelain Manufacturing Co., Pick Szeged Co., Tokaj Trading House ve Zwack Unicum’dan oluşan dört şirketin kurduğu “Hungaricum Kulübü” ulusal ürün markalamasının başka bir önemli aktörü olmuştur. Bu girişim, elit iş çevrelerinden oluşsa da, Macaristan’ın AB’ye hazırlık sürecinde özel bir fonksiyona sahip olmuştur. Hungaricum Kulübü’nün ürünleri, AB’ye giriş sürecinde Macaristan’ın değerleri ve kimliğinin uzantısı olarak görülmüş ve benzer ürünleri üreten AB’deki firmalardan korunması gerektiği inancı yayılmıştır (Kulcsar ve Yum, 2012, s. 205). Macaristan için şık bir “kartvizit” görevi gören bu kulüp, Macaristan’ın imajına kendilerince katkı vermeyi amaçlamıştır. Yukarıdaki marka sırasına göre, porselen, salam, şarap ve likör üreten bu firmalar geleneksel Macar yemek kültürünü temsil etmektedirler (Szondi, 2007, s. 13). Macarlar, söz konusu kulübü Macaristan’la özdeş kabul etmiş, geçiş ve değişim sürecinde marka değerlerini korumayı gerekli görmüştür.

Bir başka markalama faaliyeti ise, 2009 yılında Budapeşte İş Bölgesi’nin profesyonelce hazırlattığı video klip üzerinden yapılmıştır. Ülkenin yeteneklerini merkeze alan bu video klipte Macaristan’daki yenilikler, Budapeşte’den görüntüler, modern ve geleneksel unsurlarla birlikte bir araya getirilerek pazarlanmaktadır (Kulcsar ve Yum, 2012, s. 206). İş ve ekonomi çevrelerinin aktörler ve temalar olarak öne çıktığı pazarlama faaliyetleri özellikle dışarıdan yatırım çekmek amacını taşımaktadır (Szondi, 2007, s. 14-15). Bununla birlikte, Macaristan’da sivil toplum kuruluşlarının ülke markalama faaliyetlerine aktif olarak katıldıkları ve destek verdikleri görülmektedir. İlki 2008’de düzenlenen “Ulusal At Koşusu”, çeşitli sivil toplum kuruluşlarının organizasyonu yapılmıştır. Söz konusu organizasyon ile, Macar kültüründe önemli bir yeri olan at biniciliği kullanılarak, Macaristan’ın hem yurt içinde hem de yurt dışında çekici bir imaj sahibi olması amaçlanmıştır (Kulcsar ve Yum, 2012, s. 206).

Macaristan’ın dış politikasındaki yönelimlerden birisi olan bölgesel işbirliği, yürütülen kültür diplomasisinin başarısı açısından önem teşkil etmektedir. Çekya, Hırvatistan, Romanya, Sırbistan, Slovenya, Slovakya ve Ukrayna başta olmak üzere bölgesindeki ülkelerle kültürel ilişkileri güçlü tutmak üzere bir politika takip eden Macaristan, söz konusu ülkelerle arasında akademi, kültür ve spor gibi alanlarda değişim programları uygulamaktadır. Böylece Macar kültürünün bu ülkelerin halklarına tanıtılması ve buralarda yaşayan Macar azınlıklar içinde korunması amaçlanmaktadır (Institute for Cultural Diplomacy, 2023).

Macaristan, kültürel diplomasi faaliyetlerini ülke dışında sahip olduğu Macar Kültür Enstitüleri üzerinden de devam ettirmiştir. 1920’lerde Viyana, Berlin ve Roma gibi önde gelen Avrupa ülkelerinin başkentlerinde açılan bu enstitülerle, buralardaki bilim çevreleriyle yakın ilişkiler geliştirilmesi amaçlanmıştır (Institute for Cultural Diplomacy, 2023). Macar Kültür Enstitüsü günümüzde 24 ülkede, 26 birimle faaliyet göstermektedir. Enstitü, Macar kültürünü, eğitimini ve bilim insanlarının başarılarının bilinmesinde ve yayılmasında ayrıcalıklı bir role sahiptir. Macaristan’ın uluslararası alanda tanınmasına ve yurt dışında yaşayan Macarlar ile kültürel ilişkilerin güçlendirilmesine katkı sağlayan söz konusu enstitüler, Macar kültürel mirasının korunmasında, Macar dilinin öğretiminin organizasyonunda ve kültür, eğitim ve bilim alanlarında uluslararası işbirliğini sağlamada etkili bir işlev yerine getirmektedirler (Cultural Diplomacy Budapest, 2023a). Macar Kültür Enstitüsü’nün kültürel diplomasi faaliyetleri içinde “bilim diplomasisi” de dikkat çekici bir yere sahiptir. Bilim, teknoloji ve yeniliğe önem veren bir devlet politikasına sahip Macaristan, bilim diplomasisini ekonomik diplomasinin tamamlayıcısı olarak görmektedir. Bu bağlamda enstitüler, uluslararası alanda üniversitelerde akademik ağların, bilimsel atölye çalışmalarının ve araştırma enstitülerinin geliştirilmesine, yurt içinde veya yurt

dışındaki Macar bilim insanlarının görünürlüğüne sağlanmasına ve Macaristan'daki bilimsel gelişme ve yeniliklere dair haberlerin yayılmasına öncülük etmektedirler (Cultural Diplomacy Budapest, 2023b). Macar Kültür Enstitüsü, bir yandan ülkenin imajını bilim ve kültür üzerinden iyileştirmeye çalışırken, diğer yandan ülke dışında yaşayan Macarlar ile Macaristan arasında bir köprü görevi görerek, kimliklerini ve ülkeye aidiyetlerini canlı tutmalarını sağlamaktadır.

Macaristan'ın Doğu'ya açılım politikası 2010'dan sonra Orban hükümetleri zamanında kendini göstermeye başlamışsa da, kültürel diplomasi alanında çok öncesinde bu yönelimin ilk işaretleri görülmeye başlanmıştır. 2006 yılında Pekin, Shanghai ve Tel-Aviv'de, 2009'da ise Abu-Dhabi'de Macar kültür ofisleri kurulmuştur (Institute for Cultural Diplomacy, 2023). Daha sonra zamanla Doğu'daki önemli ülkelere genişleyen bu ofislerin kültürel ve bilimsel diplomatik faaliyetleri ve ülke tanıtımları, günümüzde artık İstanbul, Kahire, Moskova, Yeni Delhi, Seul, Tokyo gibi şehirlerde de devam etmektedir (Cultural Diplomacy Budapest, 2023b). Bununla birlikte Macaristan, Türk Devletleri Teşkilatı'nın yürüttüğü eğitim, gençlik ve spor alanlarındaki işbirliği ve değişim programlarına aktif bir şekilde katılmaktadır (Organization of Turkic States, 2023).

Özellikle 2010'dan bu yana iktidarda olan Orban hükümetlerinin sporu yoğun bir şekilde bir kamu diplomasisi faaliyeti olarak kullandığını vurgulamakta fayda var. Hükümette büyük ölçekli uluslararası spor organizasyonlarının Macaristan'ın markalaşmasını destekleyeceği ve ülkenin imajına pozitif anlamda katkı vereceği düşüncesi hakimdir. Bu bağlamda Orban hükümetleri gerekli siyasi ve ekonomik destek sağlayarak, geçen süre içerisinde düzinelere uluslararası spor faaliyetinin ve kongrelerinin Macaristan'da düzenlenmesini başarmış, bir çok başarılı Macar'ın da uluslararası spor federasyonlarında görev almasını ve Uluslararası Judo Federasyonu ve Uluslararası Teqball Federasyonu'nun merkezini Budapeşte olmasını sağlamıştır. Macaristan'da düzenlenen spor organizasyonlarının en bilinenleri arasında, 2012 FIFA Kongresi, 2016 Avrupa Konseyi Spor Bakanları Konferansı, 2017'deki Dünya Su Oyunları Şampiyonası, Avrupa Gençlik Olimpiyat Festivali ve Dünya Judo Şampiyonası, 2018 Dünya Güreş Şampiyonası, 2019 Dünya Masa Tenisi, Pentathlon, Eskrim şampiyonaları, Avrupa Maccabi Oyunları, Dünya Şehir Oyunları, UEFA Kadınlar Şampiyonlar Ligi finali, 2020 UEFA Süper Kupası, Dünya Teqball Şampiyonası gibi organizasyonlar vardır. Uluslararası spor organizasyonları için adeta bir merkez haline gelen Budapeşte, 2019'da Avrupa Spor Başkenti ilan edildi (Garamvögyi ve Doczi, 2021, s. 41-43).

Sporu aktif bir biçimde uluslararası ilişkilerini geliştirmek için kullanan Macaristan'da spor alt yapılarına büyük yatırımlar yapan hükümet, benzer adımları çevresindeki ülkeler için de atmıştır. 2013-2018 arasında Macaristan, Romanya, Slovakya ve Sırbistan'da 45 milyon Avro'luk spor altyapı yatırımı yapmıştır. Bunu bölgesel işbirliğini artırmak üzere yapan Macaristan, aynı zamanda çevre ülkelerdeki Macar azınlık ile bağları sağlam tutmaya gayret etmektedir. Doğu'ya açılımın da bir aracı olarak sporu kullanan Macar devleti, Asya, Afrika ve Latin Amerika'daki Küba, İran ve Vietnam gibi ülkelerle ikili spor ve gençlik anlaşmaları yaparak, diğer ülkelerle de işbirliğini güçlendirmek istemektedir (Garamvögyi ve Doczi, 2021, s. 42-43). Ayrıca Macaristan, 2022'de Türk Devletleri Teşkilatı'na üye ülkelerin takımlarının katıldığı "1. Türk Devletleri Teşkilatı Teqball<sup>14</sup> Turnuvası"na ev sahipliği yaparak, sporu dünyadaki işbirliğini fırsatları için değerlendirdiğini göstermiştir (Organization of Turkic States, 2023).

<sup>14</sup> Gabor Borsanyi ve Viktor Huszar isimli iki Macar arkadaşın icat ettikleri, futbol ve masa tenisi oyunlarını bir araya getiren hibrit bir spor (Sports Business Journal, 2015).



## Sonuç

Soğuk Savaş'tan sonra Batılı kurumlara entegre olarak Batılı ülkelerinin gelişmişlik düzeyine ulaşmayı hedefleyen Macaristan, AB ve NATO'ya üye olmayı başararak kendini Batı'ya çıpalamıştır. Komşu ve çevre ülkelerle barış, istikrar ve refah ortamının sağlanmasına da büyük önem veren Macaristan, bölgesel işbirliği girişimlerinde hep ön planda ve teşvik edici olmuştur. Bununla birlikte, çevre ülkelerde yaşayan Macar azınlıkların hakları ve Macaristan ile bağları konularında cesur adımlar atmıştır. Son olarak, Macaristan'ın Doğu'daki ülkelerle işbirliğine önem vermesi ekonomik yönden bir ihtiyaç olarak görülmekle birlikte, son on yıldır yaşanan ağır mülteci akını ve enerji krizleri Macaristan'ı yeni ortaklıklar geliştirme konusunda harekete geçirmiş görülmektedir. Anlaşıyor ki, Macaristan'ın konjonktürel şartları göz önünde bulundurarak pragmatist bir dış politika izlemesi, aynı şekilde kamu diplomasisinde de kısıtlı imkanlarına rağmen "kendince" uygulayabileceği en iyi araçları amaçlarına göre seçmesini berberinde getirmiştir.

Kültürel diplomasiye öne çıktığı, İki Dünya Savaşı arasına kadar uzanan bir kamu diplomasisi tecrübesine sahip Macaristan, hem küreselleşmenin hem de ülkenin Batı'da konumlanmasının bir gereği olarak 1990'lardan itibaren markalamayı da kamu diplomasisi stratejisinin içine dahil etmiştir. Bu noktadan itibaren, geleneksel yeme-içme ürünleri, destinasyon merkezleri, sanat ve müzik gibi Macar kültürüne dair çeşitli öğelerin ülkenin imajının yükseltilmesi adına Batılı ve diğer uluslararası mecralarda markalama faaliyetleri içinde kullanıldığı görülmektedir. Buna ilaveten, Macaristan'ın markalanması ve imaj inşasında eğitim, bilim ve spor faaliyetlerinin de kullanılması söz konusudur. Aslında birer ülke markalama faaliyetine dönüşen kültürel öğelerin kamu diplomasisine uygulanmasının ve kamu diplomasisi faaliyeti kapsamında ele alınan eğitim, bilim ve spor alanlarındaki girişimlerin, Macaristan dış politikasının yönelimleri ve stratejisi doğrultusunda gerçekleştirildiği ve elde edilen sonuçlar itibarıyla etkili oldukları anlaşılmaktadır. Uyguladığı kamu diplomasisinin Macaristan'ın çıkarları için etkili bir araç olduğu görülse de, uluslararası siyasette Batı'nın ve Doğu'nun büyük güçleri arasındaki artan gerginlikler Macaristan için bir zorluk olarak ufukta belirmektedir. Hem Batı'da hem de Doğu'da önemli çıkarları olan Macaristan'ın, uluslararası siyasetin giderek artan gerilimli ortamında mevcut dış politikasını nasıl sürdürebileceği ve bunun kamu diplomasisine etkilerinin neler olabileceği soruları ayrıca araştırılmayı hak etmektedir.

## Kaynakça

- Armaoğlu, F. (2012). *20. yüzyıl siyasi tarihi 1914-1995*. İstanbul: Alkım Yayınevi.
- Atatorun, M. (2021). *Avrupa Birliği bölgesel politikası ve Macaristan*. İstanbul: Kriter Yayınevi.
- Baranyi, T. P. (2022). Hungary's role in the organization of Turkic states as an observer state: limitations and opportunities. *Perceptions*, 27(1), 121-136. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/pub/perception/issue/71446/1149306>
- Barston, R. P. (2014). *Modern diplomacy*. Oxon ve New York: Routledge.
- Buzogany, A. (2017). Illiberal democracy in Hungary: authoritarian diffusion or domestic causation? *Democratization*, 0(0), 1-19. doi:10.1080/13510347.2017.1328676
- Cabinet Office of the Prime Minister. (2021, 12 Kasım). Hungary to initiate joint summit of Turkic Council and V4. Erişim adresi: <https://2015-2022.miniszterelnok.hu/hungary-to-initiate-joint-summit-of-turkic-council-and-v4/>
- CEFTA. (2023). Erişim adresi: <https://cefta.int/>
- CEI. (2023). Erişim adresi: <https://www.cei.int/>
- Constantinou, C. M. ve Sharp, P. (2016). Theoretical perspectives in diplomacy. C. M. Contantinou, P. Kerr ve P. Sharp (Ed.), *The Sage handbook of public diplomacy* içinde (s. 13-27). Londra: Sage.
- Cull, N. J. (2006). "Public diplomacy" before Gullion: The evolution of a phrase. Erişim adresi: <https://uscpublicdiplomacy.org/blog/public-diplomacy-gullion-evolution-phrase>
- Cull, N. J. (2009). *Public diplomacy: Lessons from the past*. Los Angeles: Figueroa Press.
- Cultural Diplomacy Budapest. (2023a). Institutes. Erişim adresi: <https://culture.hu/en/budapest/culturalinstitutes>
- Cultural Diplomacy Budapest. (2023b). What we do. Erişim adresi: <https://culture.hu/en/budapest/whatwedo>
- Edwards, L. (2001). *Mediapolitik: How the mass media have transformed world politics*. Washington D.C.: The Catholic University of American Press.
- Eken, M. E. (2015). Jeopolitik derinlik, akılcı güç ve popüler kültür: Stratejik bir konsept olarak gündelik hayatın önemi. M. Şahin ve S. Çevik (Ed.), *Türk dış politikası ve kamu diplomasisi* içinde (s. 17-44). Ankara: Nobel Yayınevi.
- Eken, M. E. (2019). How geopolitical becomes personal: Method acting, war films and affect. *Journal of International Political Theory*, 15(2), 210-228. doi:10.1177/1755088219832328

- European Commission. (1991). European agreements with Czechoslovakia, Hungary and Poland. Erişim adresi: [https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP\\_91\\_1033](https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_91_1033)
- Fan, Y. (2006). Branding the nation: What is being branded? *Journal of Vacation Marketing*, 12(1), 5-14. doi:10.1177/1356766706056633
- Garamvögyi, B., ve Doczi, T. (2021). Sport as a tool for public diplomacy in Hungary. *Physical Culture and Sport*, 90(1), 39-49. doi:10.2478/pcssr-2021-0012
- Gilboa, E. (2001). Diplomacy in the media age: Three models of uses and effects. *Diplomacy and Statecraft*, 12(2), 1-28. doi:10.1080/09592290108406201
- Goff, P. M. (2020). Cultural diplomacy. N. Snow ve N. J. Cull (Ed.), *Routledge handbook of public diplomacy* içinde (s. 30-37). New York and Oxon: Routledge.
- Hettyey, A. (2023). Hungarian foreign policy 1990 to 2018: Europeanization without conviction. E. Bos ve A. Lorenz (Ed.), *Politics and society in Hungary: (De-)Democratization, Orban and the EU* içinde (s. 157-172). Wiesbaden: Springer.
- Huijgh, E. (2016). Public diplomacy. C. M. Constantinou, P. Kerr ve P. Sharp (Ed.), *The Sage handbook of diplomacy* içinde (s. 437-450). Londra: Sage.
- Hungarian OECD National Council. (2023). Hungary and the OECD. Erişim adresi: <https://oecdntt.hu/en>
- Institute for Cultural Diplomacy. (2023). Country profiles: Hungary. Erişim adresi: [http://www.culturaldiplomacy.org/culturaldiplomacynews/content/pdf/Cultural\\_Diplomacy\\_Outlook\\_Report\\_2011\\_-\\_03-07.pdf](http://www.culturaldiplomacy.org/culturaldiplomacynews/content/pdf/Cultural_Diplomacy_Outlook_Report_2011_-_03-07.pdf)
- International Labour Organization. (1991). Agreement of 16 December 1991 establishing an association between the European Community and its member states, and the Republic of Hungary. Erişim adresi: [https://www.ilo.org/dyn/natlex/natlex4.detail?p\\_isn=44279&p\\_lang=en](https://www.ilo.org/dyn/natlex/natlex4.detail?p_isn=44279&p_lang=en)
- Iriye, A. (1997). *Cultural internationalism and world order*. Baltimore: Johns Hopkins University Press.
- Kaneva, N. (2012). Nation branding in post-communist Europe: Identities, markets, and democracy. N. Kaneva (Ed.), *Branding post-communist nations: Marketizing National Identities in the "New" Europe* içinde (s. 3-22). New York: Routledge.
- Kerr, P. ve Wiseman, G. (2018). *Diplomacy in a globalizing world: Theories and practices*. New York: Oxford University Press.
- Kiss, L. J. (2008). Integration, nation und modernisierung: Ungarns außenpolitik am anfang des 21. Jahrhundert. E. Bos ve J. Dieringer (Ed.), *Genese einer union der 27: Die Europäische Union nach der osterweiterung* içinde (s. 397-418). Wiesbaden: Springer.

- Kulcsar, L. J., ve Yum, Y. (2012). One nation, one brand? Nation branding and identity reconstruction in post-communist Hungary. N. Kaneva (Ed.), *Branding post-communist nations: Marketizing national identities in the "new" Europe* içinde (s. 193-212). New York: Routledge.
- Leira, H. (2016). A conceptual history of diplomacy. P. Kerr ve P. Sharp (Ed.), *The Sage handbook of public diplomacy* içinde (s. 28-38). Londra: Sage.
- Macartney, C. A. (1956). *October fifteenth: A history of modern Hungary 1929-1945*. Edinburgh: The Edinburgh University Press.
- Mark, S. L. (2010). Rethinking cultural diplomacy: The cultural diplomacy of New Zealand, the Canadian Federation and Quebec. *Political Science*, 62(1), 62-83. doi:10.1177/0032318710370466
- Melissen, J. (2005). The new public diplomacy: Between theory and practice. J. Melissen (Ed.), *The new public diplomacy: Soft power in international relations* içinde (s. 3-27). New York: Palgrave Macmillan.
- Nagy, Z. (2021). The race for revision and recognition: Interwar Hungarian cultural diplomacy in context. *Contemporary European History*, 30(2), 231-247. doi:10.1017/S0960777321000011
- Ociepka, B. (2013). New member's public diplomacy. M. K. D. Cross ve J. Melissen (Ed.), *European public diplomacy: Soft power at work* içinde (s. 39-56). New York: Palgrave Macmillan.
- Organization of Turkic States. (2023). Areas of cooperation. Erişim adresi: <https://www.turkicstates.org/en/isbirligi-alanlari>
- Rockwell, J. (1992, 7 Mayıs). Architecture, mishmash means eclectic. Erişim adresi: <https://www.nytimes.com/1992/05/07/arts/the-talk-of-seville-in-expo-architecture-mishmash-means-eclectic.html>
- Sevin, E. ve Eken, M. E. (2018). Global indices and nation branding. Y. Watanabe (Ed.), *Handbook of cultural security* içinde (s. 323-342). Northampton: Edward Elgar Publishing.
- Seyaz, A. (2018). Bir melez rejim örneği olarak rekabetçi otoriteryanizm. *Kırklareli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 7(3), 190-204. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/klujfeas/issue/39222/448152>
- Sharp, P. (2005). Revolutionary states, outlaw regimes and the techniques of public diplomacy. J. Melissen (Ed.), *The new public diplomacy: Soft power in international relations* içinde (s.106-123). New York: Palgrave Macmillan.
- Simonyi, A. (2003). Hungarian foreign policy on the threshold of the new millennium. *Hungarian Studies*, 17(1), 91-96. doi:10.1556/hstud.17.2003.1.7
- Snow, N. (2020). Rethinking public diplomacy in the 2020s. N. Snow ve N. J. Cull (Ed.), *Routledge handbook of public diplomacy* içinde (s. 3-12). Oxon ve New York: Routledge.

- Sports Business Journal. (2015, 25 Mayıs). Teqball is a new tabletop sport that allows soccer players to perfect their skills. Erişim adresi: <https://www.sportsbusinessjournal.com/Daily/Issues/2015/05/25/Technology/teqball-new-tabletop-sport-allows-soccer-players-perfect-skills>
- Szondi, G. (2007). The role and challenges of country branding in transition countries: The central and eastern European experience. *Place Branding and Public Diplomacy*, 3(1), 8-20. doi:10.1057/palgrave.pb.6000044
- Szondi, G. (2009). Central and eastern European public diplomacy: A transitional perspective on national reputation management. N. Snow ve P. M. Taylor (Ed.), *Routledge handbook of public diplomacy* içinde (s. 292-313). New York: Routledge.
- Tarrosy, I., ve Vörös, A. Z. (2020). Hungary's Pragmatic foreign policy in a post-American world. *Politics in Central Europe*, 16, 113-134. doi:10.2478/pce-2020-0006
- Todosijevic, B., ve Enyedi, Z. (2008). Authoritarianism without dominant ideology: Political manifestations of authoritarian attitudes in Hungary. *Political Psychology*, 29(5), 767-787. doi:10.1111/j.1467-9221.2008.00663.x
- Trager, R. F. (2016). The diplomacy of war and peace. *Annual Review of Political Science*, 19, 205-228. doi:10.1146/annurev-polisci-051214-100534
- van Ham, P. (2001). The rise of the brand state: The postmodern politics of image and reputation. *Foreign Affairs*, 80(5), 2-6. doi:10.2307/20050245
- Varga, I. (2000). Development of the Hungarian foreign policy in the last ten years: A comparison of the foreign policy programs of the post-transition Hungarian governments. *National Security and The Future*, 2(1), 117-131. Erişim adresi: <https://core.ac.uk/download/pdf/14391645.pdf>
- Visegrad Group. (2011). The Bratislava Declaration of the prime ministers of the Czech Republic, The Republic of Hungary, the Republic of Poland and the Slovak Republic on the occasion of the 20th anniversary of the Visegrad Group. Erişim adresi: <https://www.visegradgroup.eu/2011/the-bratislava>

## Extended Abstract

### Purpose

This study aims to examine practices, tools and methods of Hungary's public diplomacy in consideration of its foreign policy orientations. In addition, by seeing the fact that the conducted public diplomacy studies are related with various subjects and themes, the article tries to give the answers of such questions as "Whom does Hungary intend to influence, why and how?" Accordingly, at first, foreign policy orientations of Hungary, which gained its independence after the Cold War, are clarified. In post-Cold War period, the West (Europe and Atlantic), regional cooperation, Hungarian minorities and the initiative for the East emerged as foreign policy orientations of Hungary. Subsequently in the article, how branding strategy and cultural diplomacy have been gathered in Hungary's public diplomacy and how they have been carried out, are discussed questions in the frame of foreign policy orientations. Besides, it is addressed that how enterprises in the fields of education, science and sports are used for the country branding.

### Design and Methodology

This research is on the public diplomacy of Hungary which is a constituent for supporting its foreign policy. Initially, this study tries to sort out what instruments are employed in public diplomacy of Hungary. Then, it seeks to answer the questions of "how and why does Hungary use public diplomacy?" In this sense, firstly, the foreign policy orientations of Hungary are explained at the conceptual level within the frame of the foreign policy implementations. It can be alleged that concepts of 'interest', 'cooperation' and 'influence' as objectives are determinants in the foreign policy orientations of Hungary. The objectives in point can be read within rapprochement and integration with the West (Europe and Atlantic), regional cooperation, Hungarian minorities and the initiative for the East. Later, both conceptual and theoretical levels of the public diplomacy are discussed within the foreign policy orientations of Hungary. Theoretically, it is stressed that country branding and cultural diplomacy have preponderance in the public diplomacy practices of Hungary. For this reason, the elements related with branding and culture are given and explicated in the practices. In addition to these, it is crucial to state that education, science and sports are the other remarkable concepts that take place in Hungary's public diplomacy practices. Consequentially, by employing all these concepts and theoretical content, this article attempts to elucidate the public diplomacy of Hungary.

### Findings

First of all, when Hungary's foreign policy orientations are scrutinized within the frame of foreign policy implementations of Hungary, we can sum up the motivations of the initiative for the West (Europe and Atlantic) as such: the abandonment of Soviet legacy, the sense of belonging to European civilisation and culture, economic prosperity and social development. With the initiative for regional cooperation, Hungary aims to enhance cooperation with the countries in its region in order to ensure regional political stability and speed up economic development. The policy on Hungarian minorities has been developed to hinder the assimilation of Hungarians, to guarantee their rights and to strengthen their connection with the homeland. With the initiative for the East, Hungary expresses its intention to utilize economic opportunities and to extend its sphere of influence.

This research finds out that the public diplomacy of Hungary comprises mainly of country branding and cultural diplomacy. Secondly, such public diplomacy line is discussed within the context of Hungary's foreign policy orientations. Hungary uses branding and culture as diplomatic activities to promote the foreign policy objectives mentioned above. It is understood that as a force of both globalisation and positioning in the West, Hungary has got branding into the strategy of public diplomacy since 1990's. From this point, such elements

belonging to Hungarian culture as traditional food and beverage products, destinations, arts and music have been used for branding activities in the Western and other international platforms to create a better image of the country. Additionally, education, science and sports activities have also been used in the branding and the image building of Hungary. The application of the cultural elements that turned into the country branding activities, to the public diplomacy, and the initiatives in the fields of education, science and sports that are handled within the scope of the public diplomacy activities, have been implemented in accordance with the foreign policy orientations and strategy of Hungary. As a consequence, obtained results show that they have had considerable influence.

### **Research Limitations**

The main limitation of this research is that the relevant literature in Hungarian language has been inaccessible. In addition, all the results of the public diplomacy applications of Hungary might not refer to precise measurement. So, the evaluations in the study are mostly based upon relevant processes and developments.

### **Originality/Value**

This research article reveals how branding and culture as prominent public diplomacy implementations are used within the frame of the foreign policy orientations and objectives of Hungary. Hence, the article contributes to Turkish literature in regard of not only the discussion of the foreign policy of Hungary, but also its public diplomacy.

**Araştırmacı Katkısı:** Mustafa ATATORUN (%100).

# İtalya'nın Kamu Diplomasisinde Kültürel Diplomasinin Etkisi <sup>1</sup>

Mehlika Özlem ULTAN SÖNMEZ <sup>2</sup>

**Başvuru Tarihi:** 14.04.2024

**Kabul Tarihi:** 22.07.2024

**Makale Türü:** Araştırma Makalesi

## Öz

İtalya, zengin tarihi, kültürel mirası ve dünya mutfağıyla öne çıkan bir ülkedir. Bu çalışmada, İtalya'nın kamu diplomasisi geliştirmeye yönelik stratejileri incelenecek ve ülkenin kültürel zenginliklerini uluslararası alanda nasıl kullandığı ele alınacaktır. İtalya'nın kamu diplomasisi, başta kültürel miras ve sanat olmak üzere kültürel değerlerini uluslararası alanda tanıtarak ülkenin imajını güçlendirmeyi amaçlamaktadır. Bu çerçevede, İtalyan hükümeti ve kültürel kuruluşları, dünya çapında sergiler, konserler, tiyatro oyunları ve film festivalleri düzenleyerek İtalyan kültürünü tanıtmaktadır. Özellikle UNESCO Dünya Mirası Listesi'nde yer alan İtalya'nın tarihi ve kültürel alanları, kamu diplomasisinin önemli bir parçasını oluştururken, gastronomik zenginliklerini de ön plana çıkardığı görülmektedir. Bu bağlamda çalışmanın amacı, İtalya'nın kamu diplomasi faaliyetleri kapsamında kültürel diplomasiden nasıl yararlandığını incelemek şeklinde belirlenmiştir. Bu süreçte nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi ve söylem analizinden yararlanılacaktır. Yapılan analizler sonucunda İtalya'nın kamu diplomasisi faaliyetleri kapsamında kültürel ve gastronomik zenginliklerini etkili bir şekilde kullanarak uluslararası alandaki etkisini artırdığı anlaşılmaktadır. Kültürel mirasını koruyarak, sanatını ve mutfağını tanıtarak, İtalya, dünya genelinde ilgi uyandırmakta ve ülkenin uluslararası alandaki konumunu güçlendirmektedir.

**Anahtar Kelimeler:** Kamu Diplomasisi, İtalya, Kültürel Diplomasi, Gastro Diplomasi

**Atıf:** Ultan Sönmez, M. Ö. (2024). İtalya'nın kamu diplomasisinde kültürel diplomasinin etkisi. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 24(Özel Sayı), 93-112.

<sup>1</sup> Bu çalışma etik kurul izin belgesi gerektirmemektedir.

<sup>2</sup> Kocaeli Üniversitesi, Siyasal Bilgiler Fakültesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü, [ozlem.ultan@kocaeli.edu.tr](mailto:ozlem.ultan@kocaeli.edu.tr), ORCID: 0000-0002-0718-9083



# The Impact of Cultural Diplomacy in Italy's Public Diplomacy

Mehlika Özlem ULTAN SÖNMEZ<sup>3</sup>

Submitted by: 14.04.2024

Accepted by: 22.07.2024

Article Type: Research Article

## Abstract

*Italy is a country that stands out with its rich history, cultural heritage and world cuisine. In this study, Italy's strategies for developing public diplomacy will be analysed and how the country uses its cultural richness in the international arena will be discussed. Italy's public diplomacy aims to strengthen the country's image by promoting its cultural values, especially cultural heritage and art, in the international arena. In this framework, the Italian government and cultural institutions promote Italian culture by organising exhibitions, concerts, theatre plays and film festivals around the world. While Italy's historical and cultural sites, which are included in the World Heritage List of UNESCO, constitute an important part of public diplomacy, it is also seen that Italy brings its gastronomic richness to the forefront. In this context, the aim of the study is to examine how Italy utilises cultural diplomacy within the scope of public diplomacy activities. In this process, document analysis and discourse analysis from qualitative research methods will be used. As a result of the analyses, it is understood that Italy has increased its influence in the international arena by effectively using its cultural and gastronomic richness within the scope of public diplomacy activities. By protecting its cultural heritage, promoting its art and cuisine, Italy arouses interest worldwide and strengthens the country's position in the international arena.*

**Keywords:** Public Diplomacy, Italy, Cultural Diplomacy, Gastro Diplomacy

<sup>3</sup> Kocaeli University, Faculty of Political Sciences, Department of International Relations, [ozlem.ultan@kocaeli.edu.tr](mailto:ozlem.ultan@kocaeli.edu.tr), ORCID: 0000-0002-0718-9083

## Giriş

İtalya'nın sınırları içinde barındırdığı kültürel zenginlikler dünya genelinde bilinmekte ve her yıl en çok ziyaretçi çeken ülkelerden biri olma konumuna yerleşmesine imkân tanımaktadır. İtalya, sadece tarihi ve kültürel değerleri ile değil, aynı zamanda dünya mutfağıyla da öne çıkan bir Avrupa ülkesidir. Kültürel mirasını kendi sınırları içerisinde saklamak yerine, tüm dünyayı bu değerleri ziyaret etmesi için teşvik etmektedir. Bu durum İtalya'nın kendi kültürel değerlerini duyurmak ve yaymak için kamu diplomasi araçlarından sıklıkla yararlanmasına yol açmaktadır. Kamu diplomasisinin bir aracı olarak değerlendirilen yumuşak güç, İtalya için İtalyan dili, kültürü, mutfağı, modası, turizmi gibi kültürel unsurlara vurgu yapılarak değerlendirilmektedir. İtalya, kamu diplomasisinin uygulanması için eğitimden de yararlanmakta, İtalyan kültür enstitüleri ve okulları gibi geniş bir ağı içeren mekanizmaları kullanmaktadır.

İtalya, kültürel diplomasiden yararlanan ve bunu önemli bir yumuşak güç unsuru olarak değerlendiren ülkelerin başında gelmektedir. İtalya'nın kamu diplomasisini inceleyen çalışmalar bulunmakla birlikte, kamu diplomasi faaliyetlerini kültürel diplomasi ve gastro diplomasi üzerinden detaylı inceleyen bir çalışmaya az rastlanmaktadır. Dolayısıyla çalışmanın amacı, İtalya'nın kültürel değerlerini yayma konusunda kamu diplomasisinden ve kültürel diplomasiden nasıl yararlandığını incelemek olarak belirlenmiştir.

Bu çalışmada, öncelikle kısaca devletlerin kamu diplomasisi uygulamalarının önemi ve yumuşak güç unsurlarının bu süreçteki etkisi üzerinde durulacaktır. Daha sonra nitel araştırma yöntemi kapsamında örnek ülke olarak seçilen İtalya'nın kamu diplomasisinin temelinde yatan stratejiler ve pratikteki uygulamaları incelenecektir. Kültürel diplomasinin en eski uygulayıcılarından biri olan Fransa'dan sonra gelen İtalya'nın yumuşak güç unsuru olarak kültürel diplomasiden nasıl yararlandığı ayrıntılı olarak değerlendirilecektir. Kültürel diplomasinin bir parçası olarak, gastro diplomasi ve turizmden de yararlanan İtalya'nın bu bağlamda düzenlediği etkinlikler ve bunların ülkenin kamu diplomasi verimliliğine etkileri tartışılacaktır.

## Çalışmanın Yöntemi

Bu çalışmada kullanılacak olan araştırma yöntemi, betimsel nitel araştırma yöntemi analizi olarak belirlenmiştir. Bu bağlamda nitel araştırma yöntemi kapsamında doküman analizi ve söylem analizinden yararlanılacaktır. Avrupa Birliği üyesi ülkelerin kamu diplomasi uygulamaları üzerinden yapılacak değerlendirme kapsamında örnek ülke olarak İtalya seçilmiştir. Araştırmanın temel amacı, İtalya'nın kamu diplomasi uygulamaları bağlamında kültürel diplomasi faaliyetlerini ortaya koymaktır. Bu kapsamda birincil kaynaklardan ve ikincil kaynaklardan yararlanarak yapılan doküman analizi yöntemiyle bu belgelerde yer alan ifadelerden çıkarılan sonuçlar söylem analizi bağlamında değerlendirilecektir. Doküman analizi çerçevesinde, İtalya'nın kültürel diplomasisine dair resmî belgeler, Bakanlık raporları, kültürel enstitülerin yayınları, eğitim programları ve gastro diplomasi faaliyetlerine ilişkin dokümanlar toplanacaktır. Söylem analizi çerçevesinde ise İtalya'nın özellikle kültür enstitülerinin kültürel diplomasi alanında yaptığı resmî açıklamalar, konuşmalar ve medya içerikleri incelenecektir. Dolayısıyla bu araştırma sürecinde, yerli ve yabancı bilimsel literatür kaynaklarına ve söz konusu ülkenin ilgili bakanlıklarının, kültür kurumlarının ve istatistik ofislerin resmî web siteleri ele alınacaktır. Veri toplama yöntemi olarak bu kurumlardan bilgi ve verilerin toplanması yoluyla doküman incelemesi yapılacak, ilgili kurumların kültürel diplomasi hakkında söylemleri ele alınacak ve İtalya'nın kültürel diplomasi uygulamaları hakkında bir değerlendirme ortaya konacaktır. Bu çalışma, kapsamı gereği etik kurul onayı gerektirmemektedir.

## Kamu Diplomasisi Kavramı ve Yumuşak Güç

Kamu diplomasisi kavramı, 1960'lı yıllardan itibaren sıkça kullanılmaya başlamış ve Soğuk Savaş'ın sona ermesinin ardından daha da önem kazanmıştır. Özellikle 11 Eylül 2001 tarihinde gerçekleştirilen saldırıların ardından, terörle mücadele ve devlet güvenliği bağlamında değerlendirilerek etkin bir dış politika aracı olarak benimsenmiştir. Bu bağlamda, kamu diplomasisi, çeşitli araçlardan yararlanarak ülkenin uluslararası alandaki tanınırlığını artırıp, potansiyel yatırım ve iş birliği olanaklarını ortaya çıkarabilmektedir. Oluşturduğu olumlu imaj sayesinde kamu diplomasisi faaliyetleri daha da gelişebilmekte ve yeni araçların keşfi ve kullanımına katkı sağlayabilmektedir (Kamu Diplomasisi Nedir, 2022, s. 10-12).

Kamu diplomasisi bir hükümet politikası olarak sıklıkla kullanılmakta ve yumuşak güç unsurları ile birlikte değerlendirilmektedir (Özkan, 2019, s. 5). Joseph Nye'in (2005, s. 14-15) güç olgusunu boyutlandırması ile 'sert güç-yumuşak güç' ayrımının ortaya çıkmasının ardından kamu diplomasisinde özellikle Soğuk Savaş sonrası yumuşak güç aracılığıyla devletlerin cezbedilmesine yönelik faaliyetler daha sık kullanılmaya başlanmıştır.

Ülkeler, kendi değerlerini ve kültürlerini diğer ülkelere tanıttıklarında, sert güç unsurlarına başvurmadan istediklerini elde etme olasılıkları daha yüksektir. Yumuşak güç, bir ülkenin kültürü, değerleri, siyasi idealleri ve bu politikaların çekiciliği üzerinden etki sağlamaktadır. Bu etkinin olumlu sonuçlar doğurmasının en önemli nedeni, genellikle politikaların diğer ülkeler tarafından meşru görülmesini sağlamasından kaynaklanmaktadır. Sert güç kullanılarak elde edilemeyen bazı kazanımların, yumuşak güç aracılığıyla elde edilebildiğine dair birçok örnek de bu gerçeği doğrular niteliktedir (Ercan Akar ve Gürkaynak, 2022, s. 267-268).

Bir ülkenin diğer ülkeler nezdinde itibarını artırmak ve çıkarlarını korumak üzerine odaklanan kamu diplomasisi uygulamaları, genellikle kültürel etkileşim, medya iletişimi ve eğitim programlarını araç olarak kullanmaktadır. Bir ülkenin kültürü ve değerleri aracılığıyla diğer ülkeleri etkileme yeteneği ise yumuşak güç olarak ifade edilmektedir (Melissen, 2011, s. 2).

Nye'a göre (2008:96), bir ülke yumuşak güç unsurlarını en temel çerçevede üç kaynak üzerinden şekillendirmektedir: "kültür, siyasi değerler ve dış politika". Kültür, her toplum için düşünüldüğünde, o toplum için anlam ortaya çıkaran uygulamalar, faaliyetler bütünü şeklinde ifade edilmektedir ve çeşitli türleri bulunmaktadır. Sanat, edebiyat ve eğitim gibi yüksek kültür unsurları ile kitlesel eğlence konularına vurgu yapan popüler kültür arasında bir farklılık bulunmaktadır. Bir ülkenin dil ve edebiyatı yoluyla diğer ülkeleri etkilemesi uygulamasını ilk kez 1883 yılında Fransa denemiş, ondan hemen sonra İtalya ve Almanya da bu sürece katılmıştır (Aydın, 2023, s. 1125). Uzun bir Akdeniz kıyı şeridine sahip olan İtalya'nın da yumuşak güç unsuru olarak değerlendirdiği konuların başında kültür gelmektedir. Batı kültüründe etkili bir iz bırakan İtalya, yumuşak güç unsuru olarak son zamanlarda en çok kültürel diplomasiye ağırlık vermiştir. Bunun yanı sıra İtalyan mutfağı ve turizm de önemli birer yumuşak güç aracı olarak değerlendirilmektedir (Elindawati and Nugrahani, 2023, s. 181).

21. yüzyılın başından itibaren kamu diplomasi uygulamalarında değişim ve dönüşüm yaşanmaya başlanmıştır. Bu uygulamalar her ülkenin kendi öğrenme koşulları kapsamında yaşadığı olaylardan da etkilenmiştir. Bu süreçte bazı ülkeler imaj krizi yaşarken (Hollanda, Danimarka), bazı ülkeler ekonomik ve finansal krizle karşı karşıya kalmış (İrlanda, Yunanistan, İtalya, Portekiz ve İspanya), bazı ülkeler ise siyasi kurumlarında itibar krizi yaşamıştır (İtalya ve bazı Balkan ülkeleri) (Melissen, 2011, s. 13). İtalya, ekonomik ve siyasi krizler yaşarken kamu diplomasi uygulamalarını kültürel değerlere ağırlık vererek yürütme yolunu seçmiştir.

Avrupa Birliği'nin (AB) kurucu ülkelerinden olan İtalya, AB'nin kamu diplomasisi uygulamalarından daha farklı bir politika izlemektedir. AB kamu diplomasisi değerler, normlar ve ilkeler temeline dayanarak yürütülmektedir. Bu bağlamda ilk önceliği ulusal kimliklere ek olarak Avrupa kimliğini güçlendirmeye vermektedir (Yıldız, 2018, s. 232). AB dış politikası, AB normları ve politikaları ile birlikte entegrasyon sürecini

de destekleyecek şekilde geliştirdiği değer ve ilkelere dayanmaktadır. Bu AB değerleri ise “barış, demokrasi, hukukun üstünlüğü, insan haklarına saygı, piyasa ekonomisi, iyi komşuluk, iyi kurumsal yönetim” gibi temel ilke ve değerlerle ilgilidir (Saliu, 2021, s. 197). Bu noktada örtüşen yumuşak güç unsuru olarak kültürel değerlere vurgu yapılabilmektedir. AB genel olarak kültürel değerlere önem veren ve bunu bir yumuşak güç unsuru olarak kullanan bir uluslar üstü örgüttür. İtalya da Birlik içerisinde yer alan ülkeler arasında kültürel değerlerini ön plana çıkararak diğer ülkelere biridir (Saliu, 2021, s. 200).

AB'nin kurucu üyesi olan İtalya, aynı zamanda G7 ve G20'nin, NATO'nun ve uluslararası dinamikler üzerinde güçlü etkisi olan diğer grupların da bir üyesidir. İtalya, özellikle Avrupa ve Akdeniz bölgelerinde aktif bir rol oynamakta, ancak genel olarak gerçek bir liderlik sergileyememektedir. Bununla birlikte, son kırk yılda ülkenin kendisini uluslararası toplumun bir lideri olarak göstermek adına attığı önemli adımlar olduğu da görülmektedir (Marchetti, 2018, s. 193).

### **Kültürel Diplomasi**

Kültürel diplomasi, modern uluslararası ilişkiler sisteminde önemli bir rol oynayan herhangi bir devletin dış politika stratejisinin uygulanmasında en etkili ve önemli araçlardan biri olarak değerlendirilmektedir. Soğuk Savaş dönemi ve sonrasında yaşanan çatışma ve istikrarsızlık çağında, kültürün bir yumuşak güç aracı olarak rolü oldukça önem kazanmıştır. Kültür; elitler ve halklar arasında karşılıklı anlayışı geliştirmek üzere devletin çıkarlarını ilerletmek için kullanılan diplomasi'nin vazgeçilmez bir kaynağı olarak karşımıza çıkmaktadır. İyi bir ülke imajı yaratmak ve yabancılara çekici kılmak için yeni kültürel imajlar ve semboller bulma ve eskilerini güncelleme göreviyle ülkeler kültürel diplomasiyi bir kamu diplomasi aracı olarak kullanmaktadır (Gumenyuk vd., 2021, s. 1549). Kamu diplomasisi ve yumuşak gücün yanı sıra kültürel diplomasi de ulus markalaşması ile benzer özellikler gösterebilmektedir. Aradaki fark, ulus markalamasının pazarlama yöntemlerini kullanması, kültürel diplomasi'nin ise kültürel ürünlere odaklanması şeklinde ortaya çıkmaktadır (Goda ve Čiefová, 2019, s. 173)

Kamu diplomasisi faaliyetleri, kısa, orta ve uzun vadeli boyutları olan araçlardan yararlanarak yürütülmektedir. Bu kapsamda, kültür alanı uzun vadeli kamu diplomasisi uygulamalarının önemli bir parçasını oluşturmaktadır (Leonard, 2002, s. 18-20). Kültürel diplomasi, yabancı ülke vatandaşlarına kendi ülkesini tanıtarak onların algısını etkilemeyi hedefleyen bir uygulamadır (Aydemir, 2018, s. 58). Genel olarak, kültürel diplomasi; bilim, teknik, sanat ve eğitim gibi kültürel öğelerin, devletlerin uluslararası alandaki saygınlığını artırmak ve yeni ilişkiler kurmak amacıyla diğer devletlere sunularak tanıtılması olarak tanımlanabilmektedir (Yağmurlu, 2019, s. 1184).

Cummings (2003, s. 1), kültürel diplomasiyi klasik tanımında karşılıklı anlayışları geliştirmek amacıyla uluslar ve toplumları arasında bilgi, düşünce, sanat ve kültürün bazı yönlerinin karşılıklı değişimi şeklinde nitelendirmektedir. Kültürel diplomasi, siyasi, ekonomik ve ticari ilişkilerin geliştirilmesinin yanı sıra prestij ve tanınma amacıyla diğer uluslarla dostluk ve sempati kurulması yoluyla geleneksel diplomasiyi desteklemeyi amaçlar (Medici, 2019, s. 26). Kültürel diplomasi'nin tarihsel sürecine kısaca bakıldığında, Fransa ve İtalya etkilerini görmek mümkündür. 19. yüzyılın sonlarında, öncelikle Avrupalı liberal elitlere mensup entelektüelleri ve sanatçıları, daha sonra da siyasi veya sürgündeki gönüllüleri bir araya getiren farklı yabancı kültürel örgütler ve dernekler kurulmuştur (Grincheva, 2024, s. 172). Bu örgütler, diaspora gibi belirli sosyal alanlarda kendi dil ve kültürlerini yayma eğiliminde olan milliyetçi politikalar geliştirmiştir. Alliance Française'in (1883) temelini oluşturan, "Sömürgelerde ve Denizsuları Ülkelerde Fransız Dilinin Yayılması için Ulusal Dernek" adı altında bu amaçla kurulmuştur. Benzer şekilde, kurulduğu günden bu yana İtalyan dilinin uluslararası alanda yaygınlaştırılmasından sorumlu olan Dante Alighieri Derneği (1889) de bu amaç

kapsamında hareket etmektedir (Clarke, 2020, s. 14). Kültürel diplomasi, belirli bir ülkenin belirli bir imajını göstermek için doğrudan devlet kurumları tarafından teşvik edilen veya hükümetler tarafından yurt dışındaki ajanslara ve kültür kurumlarına devredilen bir dizi kültürel ilişki şeklinde nitelendirilmektedir (Medici, 2019, s. 26).

Küresel iletişim ve teknolojik ilerlemeler ile dünya halkları birbirini daha yakından tanıma imkanına kavuşmuş; farklı diller, kültürler ve değerler arasında bulunana mesafeler küreselleşmenin de etkisiyle azalmıştır. Bu durum, bir ülkenin var olan değerlerinin ve kültürel imajının diğer ülkelerin vatandaşları üzerinde itibar ve sempati bırakması için dış politikanın önemli bir hedefi haline gelmiştir. Bu bağlamda, ülkeler kültürlerini tanıtmaya yönelik çabalarını artırmış; kültürel diplomasi aracılığıyla tarihi, kültürel, demokratik ve popüler değerlerini diğer ülkelere aktarırken, aynı zamanda dil eğitimi, akademik araştırmalara katkı, sanatsal etkinlikler ve tarihi-kültürel mirasın korunması gibi alanlarda da faaliyet göstererek, buldukları ülkelerde katma değer oluşturmayı amaçlamışlardır (Yıldırım ve Koç Kaplan, 2023, s. 205).

Kültürel diplomasi, bir ülkenin kültürel kaynaklarını ve değerlerini diğer uluslar nezdinde tanıtmak veya diğer ülkelerde kültür yayılımını teşvik ederek uluslararası ilişkileri ve dış politikayı yönetme çabaları olarak ele alınmaktadır. Dolayısıyla kavramın, ülkelerin dış politikalarını meşrulaştırma amacını da içerdiği göz ardı edilmemektedir. Bu durum, kültür, sanat ve bilimin diğer ülkelere tanıtılmasında devletin rolü üzerine de odaklanılması gerektiğini vurgulamaktadır (Zamorano, 2016, s. 169). Kültürel diplomasi bir ülkenin dış politika amaçlarını gerçekleştirmeye yönelik atılan adımlar olması önem teşkil etmektedir. Dolayısıyla kültürel diplomasi aktörleri; siyasetçiler, kurum ve kuruluşlar, kültür üreticileri ve kültürel ürünle karşılaşan kişiler olarak sıralanabilmektedir. Devlet içinde kültürel diplomasi süreci, geleneksel olarak öncelikle Dışişleri Bakanlıkları tarafından yürütülmektedir. Ancak son zamanlarda devlet organları, özel sektör ve sivil toplum ile birlikte ve ortak hareket etmeye başlamış, kültürel diplomasi etkinlikleri devlet destekli vakıflar veya dernekler aracılığıyla uygulanmaya başlanmıştır (Yağmurlu, 2019, s. 1190-1191).

AB genelinde bakıldığında, uluslararası kültürel ilişkileri geliştirme ve kültürün dış politika ve kalkınma politikalarına daha derin bir entegrasyonunu sağlama yolunda zorluklarla karşılaşıldığı görülmektedir. Bu zorlukların aşılması için, koordinasyonun hem merkezi hem de yerel düzeyde ve tüm ilgili aktörler arasında sağlanması gerektiği belirtilmektedir. Devlet kurumlarının yanı sıra şehirler, kültür dernekleri, sanatçılar ve UNESCO gibi devlet dışı aktörlerin katılımının bu noktada oldukça önemli olduğu değerlendirilmektedir. Ayrıca, kültürel faaliyetlerin her ülkede farklı bir yaklaşım gerektirdiğini ve farklı bölgelerde şehir veya bölgesel düzeydeki aktörlerin öneminin farklılık gösterebileceği de bilinmektedir (Triandafyllidou and Szucs, 2017, s. 4-5). Bu çalışmada İtalya'nın kültürel diplomasisinin kendine özgü uygulama politikaları değerlendirilmeye çalışılacaktır.

## İtalya'da Kültürel Diplomasi

Uluslararası ilişkilerde, hedeflere ulaşmak için karşı tarafı etkileme kabiliyeti oldukça önem teşkil etmektedir. Bu bağlamda, kültürel diplomasi, yumuşak gücün etkin araçlarından biri olarak ülkeler için büyük önem taşımaktadır. Özellikle günümüz bilgi çağında, kültürel değerlere saygınlık kazandırmış devletlerin, yaptırım gücünün daha etkili olduğu açıktır (Güzel, 2016, s. 348). Avrupa ülkeleri arasında özellikle Fransa, İngiltere, Almanya, İtalya ve İspanya gibi büyük ve tarihi zenginliğe sahip ülkeler, kültürel diplomasi alanında öne çıkmaktadır. Bu ülkeler genellikle dil, edebiyat, sanat, müzik, sinema, moda ve mutfak gibi kültürel unsurları kullanarak dünya genelinde etkileyici bir şekilde tanıtım yapmaktadır. İtalya, kültürel diplomasi kapsamında turist çekmeye de devam etmektedir. 2010 yılında 46 milyon turist ağırlayan İtalya, kültürel diplomasi aracılığıyla bu sayıyı her yıl artırmış ve pandemi öncesi 2019 yılında 64 milyona ulaşmıştır. Pandemi ile yarıya düşen turist sayısı 2022 itibarıyla 49 milyona çıkmış ve her geçen gün de artmaya devam etmektedir (UNWTO,

2024). Dünyanın her köşesinden İtalya'ya gelen ziyaretçiler, Roma'nın antik yerlerinden, Floransa'nın etkileyici mimarisine ve Amalfi Sahili'nin muhteşem manzaralarına olan ilgilerini sürdürmektedir (Sant'agata, 2019, s. 390).

Bu çalışma İtalya'nın kamu diplomasi uygulamalarında kültürün ve kültürel diplomasinin yerine odaklanacaktır. Kültür, İtalya'nın dünya çapında tanıtımı ve kimliği için önemli bir unsurdur ve günümüz uluslararası ilişkilerinde sorunlarla başa çıkmak için somut ve soyut bir varlık ortaya koymaktadır. İtalyan dilinin kültürel mirası da bu anlamda geçmişin izini taşıyarak geleceğe ulaşmayı sağlamaktadır. Bu nedenle, kültürel tanıtım, İtalya'nın dış politikasında önemli bir rol oynamakta ve uluslararası alanda tanıtılması için temel bir araç olarak değerlendirilmektedir.

İtalya'da kültürel diplomasi bazı araç ve yöntemlerle yürütülmektedir. Bunlar arasında İtalyan kültür merkezleri ve enstitüleri, dil kursları, sanat sergileri, konserler, tiyatro ve film festivalleri gibi etkinlikler bulunmaktadır. Ayrıca İtalya'nın yurt dışında açtığı okullar, kültürel etkinlikler ve fuarlar da bu faaliyetlerin bir parçasını oluşturmaktadır. Günümüzde İtalya'nın kültürel diplomasisi, İtalya Dışişleri Bakanlığı ve Kültürel Miras, Kültürel Faaliyetler ve Turizm Bakanlığı tarafından yürütülmektedir (Zamorano, 2016, s. 177). Bu bağlamda İtalya'nın kültürel diplomasisine yönelik bakanlıklar ve kültür enstitüleri tarafından yayınlanan belgeler, doküman analizi ve söylem analizi kapsamında incelenecektir.

### **İtalyan Kültür Enstitüleri**

İtalya'da kültürel diplomasi öncelikle 'kültür enstitüleri' aracılığıyla yürütülmektedir. Kültür enstitülerinin tarihine bakıldığında, kökenlerinin 19. yüzyıla dayandığı görülmektedir. Gelişmiş ülkeler, o dönemde kendi etki alanlarını genişletmek ve sömürge bölgelerindeki toplumlarla ilişki kurmak amacıyla kültür enstitüleri oluşturmaya başlamışlardır. Bu enstitülerin öncelikli görevi dil eğitimi, kültür, sanat ve bilimsel etkinliklerin sunumu ve diğer ülkelere tanıtılmasıdır. Kültür enstitüleri, uluslararası kültürel ve eğitimsel ilişkileri desteklemek, dostlukları teşvik etmek, dil becerilerini ve kültürel farkındalığı geliştirmek için yardımcı olmakta ve bu kapsamda kurumsal bir planlama sunmaktadır. Kültürel diplomasi stratejileri, devlete bağlı kurumlar tarafından belirlenmekte ve tek elden yönetilmektedir. Bu stratejiler, yabancılara ulaşmak ve hedef kitlelere kişiselleştirilmiş deneyimler sunmak amacıyla kültür enstitüleri tarafından düzenlenen etkinlikler aracılığıyla iletilmektedir (Yıldırım ve Koç Kaplan, 2023, s. 205).

İtalya'nın politik alt yapısında önemli bir role sahip olan 'Istituto Italiano di Cultura', 1926 yılında Mussolini'nin faşist rejimi döneminde devlet kontrolünde kurulmuştur (Zamorano, 2016: 177). Kuruluş amacı, İtalyan kültürünü yurt dışında yaymak ve diğer ülkelerle entelektüel ilişkileri geliştirmektir. Başlangıçta, enstitü siyasi propaganda için iletişim aracı olarak kullanılmıştır. Ancak İkinci Dünya Savaşı'nın sona ermesiyle birlikte, İtalya kültürel diplomasi stratejisini değiştirmiş ve diğer ülkelerle karşılıklı kültürel ilişkileri geliştirmeyi hedeflemiştir (Yıldırım ve Koç Kaplan, 2023, s. 209). Böylece İtalya, ikili kültürel ilişkilere öncelik vermiş, ancak Faşizm döneminden farklı olarak, uzun vadeli ve propagandist olmayan bir perspektifle yabancı ülke vatandaşlarıyla etkileşime geçmeye odaklanmıştır. 1950'de yayınlanan bir kararnameyle, Faşist dönemde hiçbir enstitünün açılmadığı Paris, Londra ve New York gibi dünyanın dört bir yanında yeni kültür enstitüleri kurulmuştur. Bu enstitüler kütüphaneler kurmuş; konferanslar ve özel kurslar düzenlemişlerdir. İtalyan dili, edebiyatı ve güzel sanatlar tarihine ilişkin dersler, Lectura Dantis programları, müzik konserleri, sanat sergileri, tiyatro oyunları, eğitici ve kültürel film gösterimleri sunulmuş, ayrıca yabancı öğrencilere İtalya'da eğitim imkanları sunmak için burslar verilmiştir. Konferanslar ve dersler, İtalyanca ve ev sahibi ülkelerin dillerinde düzenlenmiş; kültürel programlar ise genellikle Roma dönemi ve Rönesans gibi tarihi konulara ve özellikle Akdeniz ülkelerindeki arkeolojik araştırmaların sonuçlarına odaklanmıştır. Bu programlar siyasi bir mesaj

içermemiş ve yabancı elitlere tek taraflı veya iddialı görünmemiş; aksine, Akdeniz'de ve Almanya'nın Batı ve Doğu taraflarında ortak bir medeniyet perspektifi sunarak İtalyan üstünlüğünün ifadesi olmaktan ziyade ortak bir medeniyetin gelişimine katkı sağlamıştır (Medici, 2019, s. 36-37).

Kültür enstitüleri kuruluş amaçlarına bağlı kalarak, temelde üç ana işlevi yerine getirmektedir. İlk olarak, bu enstitüler dil eğitim merkezleri olarak hizmet vermektedir. Öğrencilere dil kursları sunmak, öğretmenler için formasyon eğitimi düzenlemek ve dil yeterliliği sınavları yaparak dil düzeyi sertifikaları sağlamak gibi bir misyonları vardır (İtalyanca için CILS). İkinci olarak, bu enstitüler ulusal kültür, kültürel miras, değerler ve gelenekler gibi unsurları sunmak amacıyla konserler, sergiler, toplantılar, film gösterimleri gibi etkinlikler düzenlemektedirler. Üçüncü olarak, kendi ülkelerine beyin göçünü teşvik etmeye çalışmaktadırlar. Bu, eğitim, burslar ve bilimsel fırsatlar sunarak gerçekleştirilmektedir. Son olarak, bu enstitüler ulusal inanç ve düşüncelerin yayılmasını desteklemektedir. Örneğin, İtalya, Rönesans dönemine ilişkin değerlerin, Batıdaki diğer toplumlar için ne kadar önemli olduğunu vurgulamaktadır (Yağmurlu, 2019, s. 1201).

Bu amaçlar doğrultusunda düzenlenen etkinlikler İtalyan Kültür Enstitüsü tarafından şu şekilde belirtilmiştir (The Network of Italian Cultural Institutes, 2024):

- Sanat, müzik, sinema, edebiyat, tiyatro, dans, moda, tasarım, fotoğraf, mimari ve daha birçok etkinlik düzenleyerek kültürel çeşitliliği desteklemek,
- İtalyanca dilini ve kültürünü öğreten kurslar düzenlemek,
- İtalya'nın bilimsel kültürünü teşvik etmek,
- Kütüphane ağını yönetmek ve kaynakların erişimini sağlamak,
- İtalyan ve yabancı kültür operatörleri arasında ilişkiler geliştirmek,
- Demokrasi ilkelerine dayalı olarak kültürler arası diyalogu kolaylaştırmak.

Bu söylemler değerlendirildiğinde, İtalyan dili ve kültürünün yayılması için ilişki ağını güçlendirmek üzerine bir strateji izlendiği anlaşılmaktadır. Bu ilişki ağını yönetebilmek ve yayabilmek için, sinema haftaları, bilim günleri, çağdaş sanat günleri ve İtalyan tasarım günleri gibi çeşitli etkinlikler planlanmıştır. Günümüzde, beş kıtada 85'ten fazla temsilcilikle faaliyet gösteren Istituto Italiano di Cultura, İtalyan kültürüne dair önemli bir referans noktası haline gelmiş ve entelektüeller, sanatçılar ve kültür temsilcileri için bir buluşma noktası olmuştur (Yıldırım ve Koç Kaplan, 2023: 209). İtalya Dışişleri ve Uluslararası İşbirliği Bakanlığı, dünya genelindeki 86 İtalyan Kültür Enstitüsünü bünyesinde koordine etmektedir. Bunların 46'sı Avrupa'da bulunmaktadır (Zamorano, 2016, s. 177).

1990 sonrası kültür enstitülerinin işleyişinde ve yapılanmasında bazı değişiklikler yaşanmaya başlanmış, kamu diplomasi uygulamalarının uluslararası ilişkilerdeki gücü anlaşıldıkça bu politikalara daha çok ağırlık verilmesi söz konusu olmuştur. Bu değişiklikler öncelikle hukuki bağlamda ele alınmış, 22 Aralık 1990 tarihli 401 sayılı Kanun ile İtalya kültür enstitülerinde reform yapılmıştır. Ayrıca 27 Nisan 1995 tarihli 392 sayılı Kanun ile yurt dışındaki İtalyan kültür enstitülerinin işleyişi ve yönetimi ile ilgili kuralları içeren yönetmelik yayınlanmıştır (The Network of Italian Cultural Institutes, 2024).

Fransız modelinden farklı olan İtalyan kültür politikası modelinde, devlet, İtalyan kültürünün küresel etkisini güçlendirmek yerine temelde onu finanse etmektedir. Fakat, 2001'den 2013'e kadar 12 yıl içinde İtalyan Kültür Bakanlığı'nın bütçesi %50 azaltılarak 1,5 milyar avroya düşürülmüştür. Ancak kültür, paradoksal bir şekilde İtalyan bütçesine yılda yaklaşık 80 milyar avro (GSYH'nin %5.8'i) kazandırmakta ve kültür turizmi gibi sektörler yılda %3 oranında büyümektedir. İtalya'nın dünya kültür mirasının %40'ına sahip olduğu düşünüldüğünde bu rakamlar oldukça önem teşkil etmektedir. UNESCO Dünya Mirası Listesi'nde İtalya, 59 kültürel anıtla ilk sırada yer almaktadır (UNESCO, 2023).

İtalyan kamu diplomasisinin ve kültürel diplomasisinin bu dönemdeki bazı örneklerinden de söz etmek mümkündür. Bunlardan biri, Katar, Doha'da düzenlenen ve 12 Kasım 2007'de açılışı yapılan 'İtalyan Usulü Giyinme, Vücut ve Günlük Yaşam' sergisidir. 12 Aralık 2012 tarihinde Washington'daki Ulusal Sanat Galerisi'nde İtalya, Michelangelo'nun popüler David Apollon sergisinin açılışını gerçekleştirmiştir. Bu tarihte birçok ziyaretçi 'İtalya'nın bir parçası' olarak değerlendirilen tabloları, heykelleri, müziği ve tiyatroyu görmek için katılmıştır. Yine aynı yıl, iki ülke arasında kamu ve özel sektör arasında yeni ortaklıkların yanı sıra NASA ile İtalyan Uzay Ajansı arasında bir işbirliği anlaşması ve müzeler, kültür kurumları, şirketler, yerel ajanslar ve üniversiteler arasında çeşitli yeni anlaşmalar da imzalanmıştır. 2013 yılında gerçekleşen Amerika Birleşik Devletleri'ndeki İtalyan Kültür Yılı, çok önemli bir kamu diplomasisi faaliyeti olarak kabul edilmektedir. Amerika Birleşik Devletleri'nde 'İtalyan markasını' tanıtmak için oldukça önemli faaliyetler gerçekleştirilmiştir. Böylece İtalya'nın sadece bir ülke olmadığı, aynı zamanda da bir yaşam tarzı olduğu fikri gösterilmeye çalışılmıştır (Italian Culture, 2024).

İtalyan kültür diplomasisi, 2013 yılında Dışişleri Bakanı E. Bonino'nun İtalyan kültürünün ulusal ekonomiyi ve dış politikayı geliştirmek için kullanılması gerektiğini belirtmesiyle yeni bir ivme kazanmıştır. Ancak İtalyan kamu diplomasisinin gerçek yeniden doğuşu 2015 yılında gerçekleşmiş ve Milano'daki EXPO'nun başarısıyla ilişkilendirilmiştir. EXPO, kültürel yaşamda önemli bir gelişme olmuş, kültürlerin buluşması ve etnik gruplar arası diyalog için bir platform haline gelmiş, İtalya'ya ilgi çekmiş ve ulusal ekonominin gelişmesine katkıda bulunmuştur. EXPO 2015'in zengin programı sayesinde İtalyan kültürü, sanat, yaratıcılık ve çevresel sorumluluk gibi konulara vurgu yapılmıştır (Gumenyuk, vd., 2021, s. 1555). 2015 yılında 50 milyon turist ağırlayan İtalya, EXPO 2015'in de katkısıyla ertesi yıl gelen turist sayısını 52 milyona, 2017'de ise 58 milyona çıkarmıştır (UNWTO, 2024).

2008 ekonomik krizi sonrası ekonomisini düzeltmek isteyen İtalya, kültür turizmini geliştirmek ve yatırım çekmek için de kültürel diplomasi uygulamalarından sıklıkla yararlanmışır. Bu doğrultuda kültürel diplomasisine yönelik güçlü ve zayıf yönleri analiz etmiş, kültürel diplomasiden nasıl en yüksek oranda yararlanabileceğine yönelik değerlendirmelerde bulunmuştur. Buna göre; İtalya'nın kültürel diplomasi modelinin güçlü yönleri arasında, müzik, sanat, mimari gibi alanlarda dünya kültürüne önemli katkılarda bulunan en zengin kültürel mirasa sahip olması; moda, tasarım, mimarlık, mühendislik, yüksek teknoloji gibi alanlarda gelişmiş yaratıcı endüstrilere sahip olması ve Avrupa'da üçüncü sırada yer alan cazip bir turizm rotası olması bulunmaktadır. Ayrıca İtalya'da kültür turizminin büyümesi de önemli bir avantaj olarak değerlendirilmektedir. Ancak İtalya'nın kültürel diplomasi modelinin zayıf yönleri de bulunmaktadır. Ülkenin zengin kültürel potansiyelinin devlet tarafından yeterince değerlendirilmemesi ve kültüre yönelik devlet finansmanının düşük olması gibi faktörler bu zayıf yönler arasında yer almaktadır. İtalya'nın kültürel diplomasi modelinin SWOT analizi şeklinde ele alınmasıyla, fırsat ve tehditlerin de ortaya konması söz konusu olabilmektedir. Buna göre, İtalya'nın kültürel diplomasi modelinin fırsatları arasında, Milano'da düzenlenen World EXPO 2015'in başarısının ülkeye olan ilgiyi artırması, uluslararası kültürel alışveriş için bir platform haline gelmesi ve İtalya'nın yumuşak gücüne yeni bir ivme kazandırması yer almaktadır. Bu modelin tehditleri arasında özellikle devlet düzeyinde kültürel diplomasi ve yumuşak güce yönelik stratejik bir yaklaşımın olmamasının altı çizilmekte, bu durumun kültürel alandaki potansiyelin tam anlamıyla kullanılmasını engelleyebileceği ifade edilmektedir (Gumenyuk, vd., 2021, s. 1556).

2018 yılında birkaç ay hükümsüz kaldıktan sonra, İtalya, koalisyonla yönetilmeye başlamıştır. Siyasi açıdan karışık bir dönemden geçmesine rağmen, yumuşak güç kullanma kapasitesinde bir değişim yaşanmamıştır. UNESCO dünya mirası listesinde önemli bir yeri bulunmakta; dünya standartlarında mutfaklara, şaraplara,



yemeklere sahip olmakta; dünya çapında bilinen müze ve galerilere, operaya; futbola ve moda ev sahipliği yapmaktadır. Milano, moda etkinliklerinde yine dünyada ilk sıralarda yer almaktadır. İtalya bu varlıklarını geniş bir büyükelçilik ve diplomatik kültür misyonu ağı aracılığıyla yönetebilme konusunda başarılı bir ülke konumundadır (Sant'agata, 2019, s. 390-391).

İtalyan kültürel diplomasi uygulamaları için en güncel bilgiye ulaşmak adına, İtalya Dışişleri ve Uluslararası İşbirliği Bakanlığı internet sitesi söylem analizi kapsamında değerlendirilmiştir. Bakanlığın kültürel diplomasiye verdiği önem web sitesinden de anlaşılabilir, sitede ayrı bir başlık açılarak kültürel diplomasi alanında yapılan tüm faaliyetlerin sıralandığı görülmektedir. Dış Politika alanında, kültürel diplomasi başlığı altında “Kültürel İşbirliği, İtalyan Kültür Enstitüleri, İtalyan Arkeoloji, Antropoloji ve Etnoloji Temsilcilikleri, İtalyancanın Tanıtımı, İtalyan Okulları, Üniversiteler ve Gençlik Değişim Programları” gibi alt başlıklar yer almaktadır. Dışişleri Bakanlığı, İtalyan Kültür Enstitüleri vasıtasıyla İtalyan kültürünü yaymayı hedeflediğini açıkça belirtmektedir. Tiyatro, sergiler, konserler, dil kursları ve İtalyan edebiyatının çeviri işleri gibi etkinlikler, kültür enstitülerinin temel görevleri arasında öne çıkmakta ve Dışişleri Bakanlığı'nın internet sitesinde özellikle vurgulanmaktadır. Kültürel iş birliği kapsamında, çeşitli ülkelerle yapılan protokoller de yer almaktadır. Bu protokoller, kültürel diplomasi sınırlarını belirlemede aydınlatıcı bir metin olarak değerlendirilmektedir (Yağmurlu, 2019: 1195-1196). 1946'dan itibaren İtalya bir dizi yeni ikili kültür anlaşması ve protokol imzalamıştır. Önceleri sadece müttefik ülkelerle imzalanan ikili anlaşmalar, Cumhuriyet döneminde kültürel, teknik ve bilimsel iş birliği için genişletilmiş ve İtalya ile yabancı ülkeler arasındaki ilişkilerin geliştirilmesini amaçlamıştır. 1960'larda, özellikle Üçüncü Dünya ülkelerinin ekonomik ve sosyal kalkınmasını hedefleyen anlaşmalar büyük ilgi görmüştür. İtalyan hükümeti ayrıca, radyo yayınları gibi medya organları aracılığıyla teşvik edilen, propaganda amaçlı olmayan, Soğuk Savaş stratejilerine dâhil olmayan kamu diplomasisine de önem vermiştir (Medici, 2019, s. 37).

İtalyan Kültür Enstitüsü, İtalyan kültürüne dair önemli bir referans noktası haline gelmiştir ve entelektüeller, sanatçılar ve kültür temsilcileri için buluşma yeri niteliğindedir. Sanat, müzik, sinema, tiyatro, dans, moda, tasarım gibi çeşitli alanlarda etkinliklere ev sahipliği yaparak İtalya'nın kültürel imajını tanıtan İtalyan Kültür Enstitüsü, aynı zamanda, İtalyanca dilini öğrenmek ve İtalya'nın kültürel unsurları hakkında daha fazla bilgi edinmek isteyenler için kurslar düzenlemekte ve kültürler arası diyalogu teşvik eden girişimlere destek olmaktadır. Enstitünün Türkiye'deki faaliyetleri son dönemde daha da yoğunlaştırılmıştır. Sergi, konser, film gösterimi, konferans düzenleme, kitap tanıtım günleri planlama, şiir okuma faaliyetleri gibi çeşitli etkinlikler düzenlemenin yanı sıra İtalyanca dil ve kültür kursları düzenlemektedir. Ayrıca, donanımlı öğretmenler tarafından verilen kurslarla birlikte kapsamlı bir kütüphane hizmeti de sunmaktadır. İstanbul Bienali, Uluslararası Film Festivali, Uluslararası Tiyatro Festivali, Uluslararası Müzik Festivali, Uluslararası Kukla Festivali gibi önemli etkinliklere aktif olarak katılmaktadır (Yıldırım ve Koç Kaplan, 2023, s. 215).

İtalyan kültür enstitülerinin önemli bir amacı da eğitim sistemini geliştirmek ve tüm dünyada İtalyan dili ve kültürünün yaygınlaşmasını bu yolla sağlamaktır. Bu sebeple, İtalyan eğitim sisteminin, İtalyan kültürünün yurt dışında tanıtımı için önemli bir kaynak olduğu söylenebilmektedir. İtalyan eğitim sistemi dünyada hem devlet hem de özel okulları kapsamaktadır. Ayrıca yabancı okullardaki İtalyanca bölümleri ve kurslar da eğitim sistemi içinde yer almaktadır (Italian education system in the world, 2024).

İtalyan eğitim kurumlarının kökenleri 16. yüzyıla kadar uzanmasına rağmen, 19. yüzyılın ikinci yarısından itibaren ulusal birliğin oluşumuyla paralel olarak daha da gelişmiştir. Bu kurumlar, İtalyanların dünya genelindeki faaliyetleriyle yakından ilişkilidir. İlk İtalyan okulları, Akdeniz havzasında ve Latin Amerika'da ulusal sınırların dışında ortaya çıkmıştır. Diğerleri 1930'larda Afrika'da kurulurken, bir kısmı da İkinci Dünya Savaşı sonrası Avrupa ve Amerika'ya yapılan göç dalgasıyla, 1970'ler ve 1980'lerde teknolojik göçün artmasıyla ve İtalyan şirketlerinin faaliyetlerinin artmasıyla gelişmiştir. Bu okulların kuruluşu genellikle devletin değil, dini dernekler veya İtalyan göçmenler tarafından kurulan karşılıklı yardım derneklerinin inisiyatifiyle

gerçekleşmiştir. 1950'lerde Avrupa Birliği ülkeleri arasındaki hükümet anlaşmaları sonucunda ilk Avrupa okulları kurulmuş ve 1980'lerden itibaren yabancı okullarda, genellikle ikili anlaşmaların bir sonucu olarak, iki dilli bölümler yaygınlaşmıştır. 2017 yılında yayınlanan bir Kanun Hükmünde Kararname ile, devlet okulları, özel ve devletle ilişkisi olmayan okullar, yabancı okullardaki İtalyanca bölümleri, yurt dışındaki yönetim organlarınınca desteklenen kurslar ve üniversitelerdeki öğretim pozisyonlarını içeren geniş bir İtalyan eğitim sistemi son şeklini almıştır (The history of the Italian school network in the world, 2024).

Güncel duruma bakıldığında, dünyadaki İtalyan okulları ağını şu şekilde ifade etmek mümkündür: 8 adet devlet okulu (Addis Ababa, Asmara, Atina, Barselona, İstanbul, Madrid, Paris, Zürih merkezli), 45 özel İtalyan okulu (tüm kıtalara yayılmış), Avrupa okullarında İtalyanca bölümleri (Brüksel, Frankfurt, Lüksemburg, Münih, Varese'de) ve yabancı, iki dilli veya uluslararası okullarda İtalyanca bölümleri bulunmaktadır. Bunların yanı sıra İtalyan dili ve kültürünün gelişimine yönelik dil kursları ve eğitim faaliyetleri de uygulanmaya devam etmektedir (Italian education system in the world, 2024).

İtalyan devlet okulları, İtalyan eğitim sisteminin yurt dışındaki doğrudan bir uzantısını temsil etmektedir. Dışişleri ve Milli Eğitim Bakanlıkları, yabancı ülkelerdeki İtalyan devlet okullarında görev alacak öğretmenlerin seçim prosedürünü birlikte yönetmektedir. İtalya'dan öğretmen göndermek, yerel ve İtalyan okulları arasında daha derin ve yapısal bir bağın oluşmasına olanak tanımaktadır. Bu durum, karşılıklı iyi uygulamaların paylaşımı ve karşılıklı zenginleşmeyle sonuçlanan bir diyalog ortamı sağlaması açısından önem teşkil etmektedir. İtalyan özel okulları, devlet kurumları dışındaki kuruluşlar tarafından yönetilen ve eğitim eşitliğinin tanınmasına katkıda bulunan kurumlardır. Yurt dışında 45 özel İtalyan okulu bulunmakta ve yaklaşık 16,000 öğrenciye hizmet vermektedir. Bu okullar, İtalyan dilinin ve kültürünün yurt dışında tanıtılmasına katkıda bulunmakta ve devlet okullarındaki prosedürlere göre seçilip gönderilen İtalyan öğretmenler tarafından yönetilmektedir. Yabancı okullardaki İtalyanca bölümleri ise genellikle 1990'larda kurulmuştur ve uzun yıllardır stratejik bir rol oynamaktadır. Bu bölümler, sadece kendi vatandaşlarının kültürel kimliklerini korumakla kalmamakta, aynı zamanda İtalyan dilinin ve kültürünün yurt dışında tanıtılmasına ve yayılmasına da katkıda bulunmaktadır. Bu bölümler, sadece İtalyanca öğretmekle kalmamakta, diğer dersleri de İtalyanca olarak göstermekte ve böylece yabancı okul sistemlerinde İtalyanca dilinin tanıtılmasına yönelik etkili bir kanal sağlamaktadırlar. İtalyanca bölümleri oluşturulması sayesinde, örneğin Balkanlar ve Doğu Avrupa gibi bölgelerde, devlet veya özel okulların bulunmadığı alanlara müdahale edilebilmektedir. Bu nedenle, İtalyanca bölümleri, henüz keşfedilmemiş potansiyel bölgelerde İtalyan kültürünün yayılmasına yönelik büyüme fırsatları sunmaktadır (Italian schools in the world, 2024).

İtalya'nın eğitim konusuna verdiği önem, onu eğitim endeksinde üst sıralara yükseltmektedir. Ülke, birçok öğrenci değişim programını desteklemekte ve bu da yabancı öğrencilerin evlerine döndüklerinde eğitim gördükleri ülke adına savunuculuk yapmalarının etkisiyle yumuşak güç oranında artışa neden olmaktadır (Sant'agata, 2019, s. 390).

### **İtalya'da Gastro Diplomasi**

Gıda, baharat, kahve ve şeker gibi ürünlere dayalı ticaret yolları, tarihsel olarak insanları kültürel ve coğrafi mesafelerin ötesinde bir araya getirmiştir. Benzer şekilde, turizm de halkları ve ulusları birbirine bağlayan bir olgu olup ulusal kimliğin oluşturulmasında önemli bir rol oynamaktadır. Gıda ve turizm alanlarında temas ve etkileşim olduğu her yerde, diplomasi de kendini göstermektedir. 'Gastro diplomasi' kavramı, devletler ve hükümetler tarafından, genellikle devlet dışı aktörlerle iş birliği içinde uygulanarak, ulusal markaların değerini ve itibarını gıda yoluyla artırmak için yürütülen halkla ilişkiler ve yatırım kampanyaları kapsamında değerlendirilmektedir (Öney, 2016, s. 196). 'Turizmde gastro diplomasi' ise, devletlerin ve devlet dışı

aktörlerin, turistlerin ulusal mutfakla temas ettiği yolları kullanarak yabancı halklar arasında ulusal markayı olumlu bir şekilde tanıtmaya çalıştığı politika ve uygulamaları içermektedir. Bu durum, ulusal mutfak markası etrafında olumlu deneyimler yaratarak ülkeye seyahati teşvik etmenin yanı sıra, turistlerin ülkeye seyahatleri sırasında ulusal mutfak markasıyla ilgili olumlu deneyimler yaşamalarını sağlamayı amaçlamaktadır. Gastro diplomasi, gıda aracılığıyla hükümetten halka diplomasi amaçları için kullanılan bir araçtır. Birçok ülke, son on yılda kültürel etkilerini artırmak için gastro diplomasi kampanyaları düzenlemiştir. Turizm, bu kampanyalara çeşitli şekillerde dâhil olmuştur, ancak turizmde gastro diplomasi, tutarlı bir politika ve çalışma alanı olarak net bir şekilde ifade edilmemiştir (Suntikul, 2019, s. 1076-1077).

Gastro diplomasi, bir ülkenin uluslararası ilişkilerde ve kültürel etkileşimde yemek ve mutfak kültürünü kullanarak yaptığı diplomasi faaliyetlerini açıklamak için kullanılmaktadır. Bu tür diplomatik çabalar, bir ülkenin yemek kültürünü, geleneksel yemekleri, mutfak tekniklerini, yerel malzemeleri ve gastronomik zenginlikleri uluslararası platformlarda tanıtarak, ülkenin imajını ve algısını güçlendirmeyi amaçlamaktadır. Gastro diplomasi, bir ülkenin gastronomik mirasını diğer ülkelerle paylaşarak kültürel anlayışı artırmayı, turizmi teşvik etmeyi ve uluslararası ilişkileri geliştirmeyi hedeflemektedir (Spence, 2016: 4). Kültür endüstrisi, kültürel açıdan çeşitli müzik ve sanat türlerinin ihracatı yoluyla kültürel mallara yönelik küresel talebe bağımlı hale gelmektedir. Gıda, diğer sanat dalları gibi, sadece temel beslenme ihtiyacını karşılamaktan öteye geçerek iş ortakları, meslektaşlar, toplum liderleri ve eğitimciler için fikir alışverişi yapabilecekleri bir ortam hazırlamaktadır. Hükümetler, bu değerlerin farkına varmış ve sosyal yardım programlarına dâhil etmek üzere gastro diplomatik çabaları geliştirmeye başlamıştır. Gıdayı, ulusal kimlik duygusunu teşvik etmenin yanı sıra kültürel değişimi teşvik etmek için bir öncelik olarak görmektedirler. Gastro diplomasi terimi son on yılda ortaya çıkmış ve çeşitli ülkeler tarafından kamu imajlarını geliştirmek için bir yumuşak güç aracı olarak kullanılmıştır. Ayrıca, yemek, diğer kültürel anlayışların oluşturulmasında da önemli bir rol oynamaktadır ve sıklıkla "İnsanların mideleri aracılığıyla kalplere ve zihinlere ulaşma yöntemi" olarak tanımlanmaktadır (Elindawati and Nugrahani, 2023, s. 183-184). Dolayısıyla gastro diplomasi, kültürel diplomasiinin bir parçasıdır ve ülkelerin yumuşak gücü olarak da değerlendirilebilmektedir. İtalya da gastro diplomasiyi, bir kamu diplomasi ve yumuşak güç aracı olarak uygulayan ülkeler arasında ilk sıralarda yer almaktadır (Luša and Jakešević, 2017, s. 113).

Başlangıçta, İtalyanlar gastronomiyi iç politikalarının bir parçası olarak ele almışlar ve özellikle İtalya'daki gıda ve gıda bileşenleri hakkındaki bilgileri, iç politika yoluyla İtalyan toplumuna uygulamaya çalışmışlardır. Bu politikalar, temelde daha önce var olan İtalyan kültürüne dayanmakta, aynı zamanda da gıda bilgisinin ülke için önemli bir değere sahip olduğunu vurgulamaktadır. Hükümet ayrıca, İtalyan yemeklerini ve menülerini coğrafi işaretler ve geleneksel özel ürünler listelerine ekleyerek ürünlerin kalitesini ve özelliklerini müşteriye ve diğer ülkelere göstermek istemektedir (Elindawati and Nugrahani, 2023, s. 190).

İtalya'nın mutfak kültürünü tanıtmak amacıyla attığı ilk planlı adım, Gıda Tarım ve Ormanlık Politikaları Bakanlığı tarafından 27 Mayıs 2015 tarihinde EXPO 2015 Milano'da düzenlenen 'The Extraordinary Italian Taste' sunumu olmuştur. Bu sunumun hedefi, İtalyan yemeklerinin dünya çapında yayılmasını sağlamak ve bir marka değeri oluşturmaktır. EXPO 2015 ile başlayan bu süreçte, geleneklere, zanaata ve yeniliğe odaklanma; yiyecek ve şarap turları planlama; genç İtalyan şeflerinin yurt dışında uzmanlaşma faaliyetleri düzenleme; Akdeniz beslenme modelinin değerlerini paylaşma; yurtdışından yetenekleri çekme ve yüksek kaliteli İtalyan ürünlerini tanıtmaya gibi birçok etkinliğe yer verilmiştir. Ayrıca, pizza, lazanya, risotto ve spagetti gibi ulusal kimlik kazanmış yemeklerin tanıtımı ve uluslararası düzeyde yaygınlaştırılması için çeşitli etkinlikler düzenlenmiş; bu şekilde yemek ve İtalya arasında etkili bir bağ kurulmaya çalışılmıştır (Aksoy ve Çekiç, 2018, s. 723). İtalya'nın yürüttüğü bu gibi faaliyetlerle, gıdanın sadece temel bir insan ihtiyacı olmadığı, aynı zamanda

turizm ürünlerinin ayrılmaz bir parçası olduğu fark edilmiştir. Gastronomi, bir ülkenin kültürel ve siyasi gelişiminde önemli bir araç olarak değerlendirilmeye başlanmıştır. Gıda ürünleri; ulusal hükümet, sivil toplum kuruluşları, eğitim kurumları, medya ve iş dünyası gibi birçok aktör tarafından ihraç edilen ve tanıtılan kültürel ürünler olarak hizmet vermektedir. Son on yılda ortaya çıkan ve çeşitli ülkelerde kamu imajını iyileştirmek ve devlet çıkarlarını elde etmek için bir yumuşak güç aracı olarak kullanılan gastronomi, kültürel değişimleri teşvik etmek ve küresel farkındalığı artırmak amacıyla sınır ötesi gastronomi diplomasisi girişimlerinde bulunulmuştur (Elindawati and Nugrahani, 2023, s. 190).

Ülkelerin, mutfaklarını veya ünlü yemeklerini uluslararası bir marka olarak kullanmaları, kültürel diplomasi bağlamında kapsamlı bir strateji olarak değerlendirilmektedir. Bu yaklaşım, ülkelerin mutfaklarının dünya çapında tanınırlığını ve turizm aracılığıyla ekonomilerini güçlendirmelerini sağlamaktadır. Buna en iyi örneklerden biri olan İtalyan mutfağı, Akdeniz mutfağından sağlıklı ve hafif yemekler sunmakta; bu da İtalya'nın sağlıklı bir mutfağa sahip olduğunun altını çizerek zayıflamak isteyen turistleri çekmesine yardımcı olabilmektedir. Küçük ülkelerin tanınmamış yemeklerinin uluslararası prestij kazanmak için bu stratejiyi kullanmaları, büyük kazanımlar elde etmelerini sağlayabilirken; İtalya gibi farklı ve ulusal bir imza niteliğindeki mutfaklar, dünya çapında ülkelerinin bayrağını taşıyan markalar oluşturmaktadır. Pizza, İtalya'nın bu markasını dünyanın her yerine taşıırken, lazanya, spagetti ve risotto gibi diğer ünlü İtalyan yemekleri de uluslararası düzeyde tanınmaktadır. Yabancı uluslar tarafından yemek, İtalyan kültürü ve İtalyan yaşam tarzı ile ilişkilendirildiğinden, yemek ile turizm arasında önemli bir ilişki kurulmaktadır. İtalya'nın ayrıca üzüm bağları ve zeytinciliği ile de ünlü olması, yemek turizmini çiftliklere ve şarap imalathanelerine yönlendirmekte ve turistlere bu yerlerde yiyecek ve içecekleri deneme fırsatı sunmaktadır. İtalya'nın tarihi ve kültürel mirasını tanımakla birlikte, İtalyan yemeklerini tatma fırsatı, yabancı turistlerin ülkeye çekilmesine katkı sağlamaktadır. İtalya'nın gastronomik kültürel rolü ve yemek sektöründeki başarısı, ülkenin ekonomisine ve sosyal gelişimine önemli katkı sunmaktadır (Yılmaz ve Kılıçoğlu, 2017, s. 101). Sonuç olarak, İtalya'nın kaliteli yemekleri, şarapları ve zengin tarihi, kültürel ve doğal mirası, diğer uluslar için bir cazibe merkezi haline gelmesine neden olmuştur.

### **Bulguların Değerlendirilmesi**

Doküman analizi kapsamında toplanan belgeler tematik analiz yöntemiyle incelenmiştir. Bu analiz, belgelerin detaylı bir şekilde değerlendirilmesini içermektedir. Söylem analizi kapsamında Bakanlıklar ve kültür enstitülerinin söylemleri, kullanılan dil, anlatım biçimleri ve mesajlar açısından analiz edilmiştir. Bu analiz, kültürel diplomasi politikalarının arkasındaki stratejik amaçları ve mesajları anlamaya yönelik ele alınmıştır. Kültür enstitülerinin faaliyetlerine yönelik belgeler doküman analizi kapsamında incelendiğinde, bu enstitülerin İtalyan kültürünü tanıtmak ve yaymak amacıyla çeşitli etkinlikler, sergiler, seminerler düzenlediği görülmektedir. Belgelerde sıkça vurgulanan temalar arasında kültürel değişim, sanat ve tarih yer almaktadır. Kültür enstitülerinin faaliyetleri söylem analizi kapsamında incelendiğinde ise, kültür enstitüleri tarafından yapılan açıklamalarda, İtalya'nın kültürel mirasının evrensel değerine ve bu mirası koruma ve yayma sorumluluğuna atıfta bulunmaktadır. Söylemlerde sıkça kullanılan kavramlar arasında "kültürel işbirlikleri", "diyalog" ve "kültürel zenginlik" bulunmaktadır.

Kültür enstitülerinin önem verdiği bir diğer konu eğitimidir. Eğitim alanında yapılan faaliyetlerin doküman analizi kapsamında incelenmesiyle eğitim programlarına dair belgelerde, İtalyan dilinin ve kültürünün öğretilmesine yönelik burslar, değişim programları ve uluslararası işbirliklerinin vurgulandığı görülmektedir. Bu bağlamda özellikle üniversiteler arası anlaşmalar ve öğrenci değişim programları önemli yer tutmaktadır. Eğitim alanında yapılan faaliyetlerin söylem analizi kapsamında incelenmesi sonucunda ise, eğitim alanındaki

resmi söylemlerde, eğitimin kültürel diplomasi aracı olarak kullanılması, kültürel anlayış ve hoşgörünün artırılmasının hedeflendiği anlaşılmaktadır. Söylemler, eğitimin toplumlar arasında köprü kurma ve barışı teşvik etme gücüne sıkça atıfta bulunmaktadır.

İtalya'nın kamu diplomasisinde önem verdiği bir diğer konu olan gastro diplomasi alanında yapılan doküman analizi kapsamında incelenen gastro diplomasiye dair belgelerde, İtalya'nın mutfak kültürünün tanıtılmasına yönelik stratejiler, fuarlar, gastronomi etkinlikleri ve restoranların rolü ön plana çıkarılmıştır. İtalyan mutfağının sağlıklı ve kaliteli ürünlerle ilişkilendirilmesi önemli bir tema olarak ortaya çıkmaktadır. Gastro diplomasi alanında yapılan faaliyetler söylem analizi kapsamında incelendiğinde, gastro diplomasi söylemlerinde, İtalyan mutfağının tarihî ve kültürel kökenlerine vurgu yapılmakta, bu mutfağın dünya mutfakları arasındaki önemi ve katkıları öne çıkarılmaktadır. Ayrıca, İtalyan mutfağının barışçıl ve birleştirici bir unsur olduğu mesajı sıkça verilmektedir.

## Sonuç

İtalya'nın kamu diplomasisi ve yumuşak gücü gibi üzerine yapılan çalışmalar ve buna bağlı olarak geliştirilen stratejiler, ülkenin uluslararası ilişkilerdeki rolünü belirlemede önemli bir etkiye sahiptir. İtalya'nın kültürel diplomasisi, tarih boyunca kültürel zenginliğini ve mirasını dünyaya tanıtmak için etkili bir araç olarak kullanılmıştır. Kültür enstitüleri, bu çabaların merkezinde yer alarak İtalyan sanatını, edebiyatını, müziğini ve diğer kültürel unsurlarını dünya genelinde tanıtmıştır. Kültür enstitüleri, eğitim kurumlarından da faydalanarak önemli bir yumuşak güç sergilemekte, İtalyan kültürünü ve dilini dünya genelinde tanıtmak ve yaymak için kritik bir rol oynamaktadır. Bu kurumların düzenlediği sanat sergileri, konferanslar, dil kursları ve diğer etkinlikler aracılığıyla, İtalyan tarihi, sanatı, edebiyatı ve müziği gibi kültürel unsurlar uluslararası toplumlarla paylaşarak kültürel anlayış ve iş birliği artırılmakta; İtalyan kültürü ve değerleri yayılmaktadır. Özellikle, İtalya'nın yurtdışındaki devlet okulları, İtalyan dilinin öğretilmesi ve İtalyan kültürünün yaygınlaştırılması konusunda önemli bir işlev görmektedir.

İtalya'nın kamu diplomasisi ve yumuşak gücü, kültürel mirasının yanı sıra gastronomik değeriyle de öne çıkmaktadır. Gastro diplomasisi yoluyla İtalyan mutfağı, dünya genelinde bir marka olarak tanıtılmış, İtalyan kültürünün önemli bir parçası olarak kabul edilmiş ve ülkenin kültürel etkisini artırmak için önemli bir araç olarak özellikle son 10 yılda gelişim göstermiştir. Bu çabalar, İtalyan yemek kültürünün uluslararası alanda bilinirliğini artırmış ve ülkenin kültürel zenginliğini vurgulamıştır. İtalyan yemekleri, uluslararası toplumlar arasında dünyada ilk akla gelen yemekler olmakta, bu durum, İtalya'nın turizm sektörünü güçlendirmekte ve ülkenin ekonomik kalkınmasına katkı sağlamaktadır. Bu çabalar, İtalyan kültürünün ve yaşam tarzının uluslararası alanda daha geniş bir kitleye ulaşmasına yardımcı olmaktadır. Gastro diplomasi, sadece İtalya'nın lezzetli yemeklerinin tanıtımıyla kalmayıp aynı zamanda İtalyan yaşam tarzını ve kültürel kimliği de dünya genelinde temsil etmektedir. Sonuç olarak, İtalya'nın kültürel diplomasisi ve gastro diplomasisi, ülkenin kültürel mirasını koruma ve tanıtmaya çabalarında önemli bir rol oynamaktadır ve uluslararası ilişkilerde olumlu etkiler yaratmaktadır.

İtalya'nın kültürel diplomasisi ve gastro diplomasisiyle ilgili bazı zorluklar da bulunmaktadır. Özellikle, diğer ülkelerin benzer çabalarıyla rekabet etmek zorunda kalmak, İtalya'nın kültürel mirasını koruma ve tanıtmaya çabalarını zorlaştırmaktadır. Ayrıca, uluslararası politika ve ekonomik koşullardaki değişiklikler, İtalya'nın

kültürel diplomasi faaliyetlerini etkileyebilmekte ve hatta sınırlayabilmektedir. Bununla birlikte, İtalya'nın kültürel diplomasisi ve gastro diplomasisi, uluslararası toplumla güçlü bağlar kurmaya ve kültürel anlayışı teşvik etmeye devam etmektedir. Bu çalışma, İtalya'nın kültürel diplomasisinin farklı alanlardaki uygulamalarını ve bu uygulamaların arkasındaki stratejik söylemleri ortaya koymaktadır. İtalya, kültürel enstitüler, eğitim ve gastro diplomasi aracılığıyla küresel düzeyde etkili bir kültürel diplomasi yürütmektedir. Ancak, bu alanlarda daha fazla iş birliği ve yenilikçi yaklaşımlar geliştirilerek, İtalya'nın küresel kültürel etkisi daha da artırılabilir. İtalya'nın kamu diplomasi uygulamalarında iyileştirme yapılabilmesi adına önerilerde bulunmak gerekirse; kültürel enstitüler arasındaki iş birliğinin artırılması ve dijital platformlar üzerinden daha geniş kitlelere ulaşılması gerektiği düşünülmektedir. Eğitim programları ve değişim programlarının kapsamı genişletilmeli, daha fazla uluslararası işbirliği ve burs imkanı sağlanmalıdır. Gastro diplomasi faaliyetlerinde yenilikçi ve sürdürülebilir stratejiler geliştirilerek, İtalyan mutfağının küresel tanıtımı güçlendirilmelidir. Bu öneriler doğrultusunda, İtalya'nın kültürel diplomasisi daha etkili ve sürdürülebilir hale getirilebilir, böylece ülkenin küresel kültürel etkisi artırılabilir.

İtalya'nın kültürel mirasının korunması ve tanıtılması, uluslararası barış, iş birliği ve karşılıklı anlayışın teşvik edilmesine katkıda bulunmaktadır. Bu nedenle, İtalya'nın kültürel diplomasisi ve gastro diplomasisi, uluslararası ilişkilerde önemli bir role sahiptir ve ülkenin kültürel mirasını dünya genelinde tanıtmak için önemli bir araç olarak hizmet etmeye devam edecektir. Çalışma İtalya'nın kültürel diplomasi uygulamaları ile sınırlandırılmıştır. Ancak ileri aşamalarda kültürel diplomasiyi yoğun olarak kullanan ülkelerin, kültürel diplomasi uygulamalarını karşılaştırarak bir çalışma yapmak, aradaki rekabetin analizini yapıp, ülkelere yol gösterici olması açısından da önem teşkil etmektedir.

## Kaynakça

- Aksoy, M. ve Çekiç, İ. (2018, Ekim). *Gastronominin yumuşak güç olarak kullanımı üzerine bir inceleme*. 19. Ulusal Turizm Kongresinde sunulan bildiri, Afyonkarahisar. Erişim adresi: [https://www.researchgate.net/publication/339676221\\_Gastronominin\\_yumusak\\_Guc\\_Olarak\\_Kullanimi\\_Uzerine\\_Bir\\_Inceleme](https://www.researchgate.net/publication/339676221_Gastronominin_yumusak_Guc_Olarak_Kullanimi_Uzerine_Bir_Inceleme)
- Aydemir, E. (2018). *Kamu diplomasisi*. İstanbul: Kalkedon Yayıncılık.
- Aydın, Y. (2023). Kültürel diplomasi çerçevesinde edebiyat ve eğitimin etkileri: Fransa ve İtalya örnekleri. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (33), 1123-1132. doi:10.29000/rumelide.1285942
- Clarke, D. (2020). *Cultural diplomacy*. Oxford: Oxford University Press.
- Cummings, M. (2003). *Cultural diplomacy and the United States government: A survey*. Washington: Center for Arts and Culture.
- Elindawati, R. ve Nugrahani, H. S. D. (2023). The role of gastronomy in cultural politics: Lesson learned from Italy. *Journal of Strategic and Global Studies*, 6(2), 180-192. doi: 10.7454/jsgs.v6i2.1121

- Ercan Akar, E. ve Gürkaynak, M. (2022). Bir kamu diplomasisi aracı olarak Avrupa Birliği Erasmus+ programı. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(42), 263-294. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/2163569>
- Goda, N. ve Čiefová, M. (2019). Cultural diplomacy of selected countries in a comparative perspective. *Folia Geographica*, 61(2), 172-189. Erişim adresi: <https://www.proquest.com/docview/2315347816?sourcetype=Scholarly%20Journals>
- Grincheva, N. (2024). The past and future of cultural diplomacy. *International Journal of Cultural Policy*, 30(2), 172-191. doi: 10.1080/10286632.2023.2183949
- Gumenyuk, T., Frotveit, M., Bondar, I., Horban, Y. ve Karakoz, O. (2021). Cultural diplomacy in modern international relations: The influence of digitalization. *Journal of Theoretical and Applied Information Technology*, 99(7), 1549-1560. Erişim adresi: <https://www.jatit.org/volumes/Vol99No7/7Vol99No7.pdf>
- Güzel, S. Ç. (2016). Dış yardımlarda destekleyici bir unsur olarak kültürel diplomasi ve Yunus Emre Enstitüsü örneği. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 30(2), 343-359. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/315475>
- Inbound Tourism. (2024). UNWTO, Italy, Erişim adresi: <https://www.unwto.org/tourism-data/global-and-regional-tourism-performance>
- Italian Culture. (2024). Erişim adresi: <https://moderndiplomacy.eu/2018/05/10/italian-culture-an-asset-for-countrys-public-diplomacy/>
- Italian Education System in the World. (2024). Erişim adresi: <https://www.esteri.it/it/diplomazia-culturale-e-diplomazia-scientifica/cultura/sistema-della-formazione-italiana-nel-mondo/>
- Italian Schools in the World. (2024). Erişim adresi: <https://italiana.esteri.it/italiana/opportunita/scuole-italiane-nel-mondo/>
- Kamu diplomasisi nedir?*. (2022). Ankara: Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı Yayınları.
- Leonard, M. (2002). *Public diplomacy*. London: The Foreign Policy Center.
- Luša, D. ve Jakešević, R. (2017). The role of food in diplomacy: Communicating and “winning hearts and minds” through food. *Media Studies*, 8(16), 99-119. doi: 10.20901/ms.8.16.7
- Marchetti, R. (2018) Italian hybrid diplomacy. *Contemporary Italian Politics*, 10(2), 193-207. doi: 10.1080/23248823.2018.1472900
- Medici, L. (2019). Italy’s cultural diplomacy: From propaganda to cultural cooperation. *Świat Idei i Polityki*, (18), 25-46. doi: 10.15804/siip201902
- Melissen, J. (2011). Beyond the new public diplomacy. *The Hague: Clingendael Paper*, (3), 1-34. Erişim adresi: [https://www.clingendael.org/sites/default/files/pdfs/20111014\\_cdsp\\_paper\\_jmelissen.pdf](https://www.clingendael.org/sites/default/files/pdfs/20111014_cdsp_paper_jmelissen.pdf)

- Nye, J. (2005). *Yumuşak güç*. Ankara: Elips Kitap.
- Nye, J. S. (2008). Public diplomacy and soft power. *ANNALS, AAPSS*, 616, 94-109.
- Öney, H. (2016). Gastronomi eğitimi üzerine bir değerlendirme. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (35), 193-203. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1724952>
- Özkan, A. (2019). 21. yüzyılın stratejik vizyonu kamu diplomasisi ve Türkiye'nin kamu diplomasisi imkânları. *TASAM Yayınları*, (70), 1-29. Erişim adresi: [https://tasam.org/Files/PDF/Raporlar/STR70\\_21.\\_Yuzyilin\\_Stratejik\\_Vizyonu.pdf\\_66fb77c9-cd79-481e-a185-9a9c26ffe7b7.pdf](https://tasam.org/Files/PDF/Raporlar/STR70_21._Yuzyilin_Stratejik_Vizyonu.pdf_66fb77c9-cd79-481e-a185-9a9c26ffe7b7.pdf)
- Saliu, H. (2021). The specifics and complexity of EU public diplomacy. *Družboslovne Razprave/Social Science Forum*, (37), 189-207. Erişim adresi: [https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract\\_id=3935983](https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3935983)
- Sant'agata, G. T. (2019). Culture and identity, basic reference for European and Italian diplomacy. *Rivista di Studi Politici Internazionali*, 86(3), 385-404. Erişim adresi: <https://www.jstor.org/stable/26863001>
- Spence, C. (2016). Gastrodiplomacy: Assessing the role of food in decision-making. *Spence Flavour*, 5(4), 1-16. doi: 10.1186/s13411-016-0050-8
- Suntikul, W. (2019). Gastrodiplomacy in tourism. *Current Issues in Tourism*, 22(9), 1076-1094. doi: 10.1080/13683500.2017.1363723
- The History of the Italian School Network in the World. (2024). Erişim adresi: <https://italiana.esteri.it/italiana/chi-siamo/attivita-e-funzioni/storia-rete-scolastica/>
- The Network of Italian Cultural Institutes*. (2024). Erişim adresi: <https://www.esteri.it/it/diplomazia-culturale-e-diplomazia-scientifica/cultura/reteic/>
- Triandafyllidou, A. ve Szucs, T. (2017). EU cultural diplomacy: Challenges and opportunities. *Robert Schuman Centre for Advanced Studies*, Policy Brief no.13, 1-6. doi: 10.2870/458364
- Unesco Dünya Mirasları Listesi. (2024). UNESCO, İtalya, Erişim adresi: <https://whc.unesco.org/en/statesparties/it>
- Yağmurlu, A. (2019). Kültürel diplomasi: Kuram ve pratikteki çerçevesi. *Selçuk İletişim*, 12(2), 1182-1210. doi: 10.18094/josc.596331
- Yıldırım, G. ve Koç Kaplan, S. M. (2023). Ülke tanıtımında kültürel diplomasinin önemli bir aracı olarak ulusal kültür enstitülerinin rolü. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (59), 203-221. doi: 10.30794/pausbed.1228127
- Yıldız, M. (2018). Avrupa Birliği'nde Türkiye'nin üyelik sürecine yönelik algıların dönüşümü. E. C. Sokullu (Ed.), *Popülizmle dönüşen Avrupa ve Türkiye-AB ilişkilerinin geleceği* içinde. İstanbul: Bilgesam Yayınları.



Yılmaz, A. N. ve Kılıçoğlu, G. (2017). Avrupa Birliği'nin yumuşak güç kullanımı ve diğer ülkeler üzerindeki olumlu etkisi. *Bartın Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi*, 8(15), 83-118. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/326750>

Zamorano, M. M. (2016). Reframing cultural diplomacy: The instrumentalization of culture under the soft power theory. *Culture Unbound*, 8(2), 165-186. doi: 10.3384/cu.2000.1525.1608165

## Extended Abstract

### Purpose

This study aims to analyse the public diplomacy practices of Italy, one of the founding countries of the European Union. It is seen that cultural diplomacy is at the forefront in Italy, and therefore, the main purpose of the study is to reveal the elements of Italy's cultural values that lead Italy to emphasise cultural diplomacy. The importance of the study lies in revealing the ways that Italy, which attaches great importance to cultural values and aims to spread these values in the world, follows in this process. The fact that the most important share of Italy's public diplomacy is devoted to cultural diplomacy emphasises the importance of this situation.

### Design and Methodology

The research method of this study was determined as descriptive qualitative research method analysis. Although it is a study based on conceptual evaluations, it focuses on case studies in order to understand how the conceptual framework is applied in practice. Within the scope of the conceptual evaluation, the concepts of public diplomacy, soft power, cultural diplomacy and gastro diplomacy were tried to be explained. The design of the study is based on a descriptive analysis and focuses on a case study. In the analysis of the public diplomacy practices of the European Union countries, Italy, the founding country of the European Union, was chosen as the sample country. How the conceptual framework of public diplomacy is applied in practice by Italy is analysed. For this purpose, primary and secondary sources were utilised in the data collection process, the statements of the ministries on the subject were examined, United Nations reports and statistical information were used. This information has been evaluated together with the statements discussed in the conceptual framework. Therefore, the information discussed through a conceptual study was synthesised through a descriptive qualitative research method and the public diplomacy practices of Italy, which was selected as a sample country, were subjected to analysis. Through the data and information obtained, an assessment has been made on the importance of cultural diplomacy in Italy's public diplomacy.

### Findings

The findings of this study emphasising the importance of Italy's public diplomacy practices, cultural diplomacy, cultural institutes, education and gastro diplomacy are quite striking. These findings reveal that Italy effectively utilises cultural and educational resources to increase its promotion and influence in the international arena.

Cultural diplomacy is seen as an important tool to promote Italy's cultural heritage and artistic richness around the world. Exhibitions, concerts, theatre plays and other events featuring a wide range of Italian culture reflect the country's cultural richness and diversity and also strengthen its ties with the international community.

Cultural institutes play an important role in teaching and disseminating the Italian language and culture. These institutes strengthen relations with Italy by offering language courses, cultural events and other educational opportunities to people abroad who are interested in Italian culture. Education is an important component of Italy's public diplomacy. The country's higher education institutions promote the Italian education system by offering a variety of scholarships and support programmes to international students and encourage international students to come to the country and gain cultural and academic experiences.

Gastro diplomacy is emerging as a powerful tool to increase the popularity and influence of Italian cuisine worldwide. By promoting Italian food and wines through events such as gastronomic events and festivals, a savoury aspect of Italian culture is emphasised, strengthening Italy's image internationally. These findings suggest that the cultural and educational dimensions of Italy's public diplomacy play an important role in enhancing the country's influence in the international arena.

### **Research Limitations**

The most important limitation of the study, which focuses on Italy's public diplomacy practices and the importance of cultural diplomacy in this context, can be stated as focusing only on Italy. Only Italy's cultural diplomacy and gastro diplomacy practices were evaluated within the scope of the study. Another limitation is that the study does not address other public diplomacy practices implemented by Italy. The two most prominent tools in Italy's public diplomacy practices have been evaluated, and thus, the place of cultural diplomacy and gastro diplomacy in publicising Italy's soft power in the world has been tried to be understood.

### **Implications (Theoretical, Practical and Social)**

The research on Italy's public diplomacy practices emphasised the importance of cultural diplomacy, cultural institutes, education and gastro diplomacy and revealed the need for improvements in these areas. In the light of these findings, some suggestions can be made to strengthen Italy's public diplomacy strategies.

Firstly, more comprehensive and effective strategies should be developed in the field of cultural diplomacy. More events should be organised to promote Italian culture worldwide and more investment should be made in cultural heritage. Through exhibitions, festivals, concerts and other events, Italian culture should be brought to a wider audience.

Cultural institutes should be used as an important tool for teaching Italian language and culture. They should be encouraged to offer more scholarships and support to international students. In addition, various educational programmes and resources should be made available for people interested in Italian culture.

In the field of education, it is important that Italy offers more opportunities for international students. Higher education institutions in the country should be made more attractive to international students and study programmes should be more diversified. Furthermore, international promotional campaigns should be organised to promote Italy's high quality education.

Gastro diplomacy is an important tool to promote Italy's food and wine culture around the world. More promotional and marketing activities should be organised in this field and the international popularity of Italian cuisine and wines should be increased. Furthermore, further promotion of gastronomic events and festivals should be encouraged.

In conclusion, more efforts are needed in areas such as cultural diplomacy and gastro diplomacy to strengthen Italy's public diplomacy strategies and increase its influence in the international arena. The implementation of these recommendations will strengthen Italy's presence in the world and enable the country to play an important role in international affairs.

**Originality/Value**

The study focuses only on Italy's public diplomacy practices within the scope of its purpose. There are studies on Italy's public diplomacy practices or Italy's cultural diplomacy or gastro diplomacy. However, there are not many studies on how cultural values and food culture are effective in Italy's public diplomacy and how they are used as soft power tools. In addition, the fact that the study analyses Italy's cultural diplomacy in the historical process and makes use of current statistical data constitutes the unique value of the study.

**Araştırmacı Katkısı:** Mehlika Özlem ULTAN SÖNMEZ (%100).

## Küçük Devletlerin Kamu Diplomasisi Uygulamaları: Lüksemburg ve Avrupa Birliği Kurucu Üyeliği <sup>1</sup>

Yeliz KULALI MARTİN <sup>2</sup>

Başvuru Tarihi: 14.04.2024

Kabul Tarihi: 22.07.2024

Makale Türü: Araştırma Makalesi

### Öz

Lüksemburg 2586 km<sup>2</sup>'lik nüfusu ve 660.000 kadar olan nüfusuyla Avrupa'nın kalbinde yer alan küçük bir devlettir. Bu küçük devlet, NATO, Avrupa Konseyi, AGİT, BM gibi birçok uluslararası örgütün kurucu üyesidir ve bunlara 'uluslarüstü' bir yapı olan Avrupa Birliği de dahildir. Coğrafi ve tarihsel koşullarla açıklanabilecek bu üyelikler, ülkenin kamu diplomasisi faaliyetleri açısından da önem taşır. Lüksemburg günümüzde AB nezdinde kamu diplomasisi faaliyetlerini AB kurumları ve başarılı diplomatlar üzerinden gerçekleştirmektedir. Bunun da ötesinde birliğin 'kurucu üyelik' statüsü Lüksemburg'a uluslararası sistemde ayrı bir prestij kazandırmış durumdadır. Çalışma küçük devlet dış politika eğilimlerinden hareketle Lüksemburg'un AB kurucu üyeliği ve bu üyeliğin bir kamu diplomasisi aracına dönüşme nedenlerine odaklanmaktadır.

**Anahtar Kelimeler:** Lüksemburg, AB, Küçük Devlet Teorisi, Kamu Diplomasisi, Avrupa Çalışmaları

**Atf:** Kulalı Martin, Y. (2024). Küçük devletlerin kamu diplomasisi uygulamaları: Lüksemburg ve Avrupa Birliği kurucu üyeliği. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 24(Özel Sayı), 113-128.

<sup>1</sup> Bu çalışma etik kurul izin belgesi gerektirmemektedir.

<sup>2</sup> Galatasaray Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü, [ykulali@gsu.edu.tr](mailto:ykulali@gsu.edu.tr), ORCID: 0000-0003-1548-029X

# Public Diplomacy Practices of Small States: Luxembourg and Founding Membership of the European Union

Yeliz KULALI MARTİN<sup>3</sup>

Submitted by: 14.04.2024

Accepted by: 22.07.2024

Article Type: Research Article

## Abstract

*Luxembourg, with an area of 2586 km<sup>2</sup> and its population of 660.000 people is a small state situated in the heart of Europe. This small state is the founding member of many international organisations like NATO, Council of Europe, OSCE, UN and the European Union which is a supranational structure. These memberships can be explained by geographical and historical conditions and are also important for the country's diplomatic activity. Today Luxembourg practices its public diplomacy activities through EU institutions and successful diplomats. Moreover, the status of 'founding member' of the union earns additional reputation to Luxembourg. On the basis of small states' foreign policy tendencies, the present study focuses on Luxembourg's EU founding membership and on the reasons for which said membership became a public diplomacy tool.*

**Keywords:** Luxembourg, EU, Small States Theory, Public Diplomacy, European Studies

<sup>3</sup> Galatasaray University, Faculty of Economic and Administrative Sciences, Department of International Relations, [ykulali@gsu.edu.tr](mailto:ykulali@gsu.edu.tr), ORCID: 0000-0003-1548-029X

## Giriş ve Literatür Taraması

Uluslararası İlişkiler disiplininde Lüksemburg, genelde uzmanlar tarafından ‘küçük devlet’ olarak kabul edilir (Frentz, 2010, s. 131; Hey, 2003, s. 75). Bunun ötesinde Thomas Kolnberger, Lüksemburg Büyük Dükalığı’nı “Arketipik küçük devlet” (Kolnberger, 2024, s. 70) olarak nitelendirir. Diğer bir ifadeyle Lüksemburg ‘türünün ilk örneğidir’. Orta-Batı Avrupa’da yer alan, Almanya, Fransa ve Belçika tarafından çevrelenen Lüksemburg, denize kıyısı olmayan, 2586 km<sup>2</sup>’lik yüzölçümüne sahip, yaklaşık 661.000 nüfusa sahiptir (Luxtoday, 2024). Dezavantaj gibi görünen bu özelliklere rağmen günümüzde bu Dükalık, refah düzeyi, zenginliği ve uluslararası sistemdeki aktif politikalarıyla tanınır. Kolnberger’in Lüksemburg’u arketipik olarak nitelendirmesinin belki de en önemli nedeni coğrafi dezavantajlarına rağmen bu devletin sistemde başarılı ilk küçük devletlerden biri sayılmasıdır.

Özellikle 2010’lu yıllar sonrası daha fazla çalışılmaya başlanan küçük devlet teorileri, başarılı bir örnek sayılan Lüksemburg’u uluslararası sistemde daha görünür kılmıştır. Nicel, niteliksel ve algısal kriterler çerçevesinde çeşitlenen küçük devletler (Tür, Salık, 2017, s. 7), günümüzde özellikle bölgesel çalışmalarda sıklıkla karşımıza çıkmaktadır. Küçük devlet çalışmalarında Tom Crowards, Maurice East, David Vital gibi teorisyenler nicel kriterlere göre sınıflandırma yaparken, Olav Knudsen, Anders Wivel gibi teorisyenler daha çok niteliksel kriterlere odaklanmakta, Jeanne K. Hey, Robert Rothstein, Annette Baker Fox gibi kuramcılar ise algısal yaklaşımı benimsemektedir (Tür, Salık, 2017, s. 7-11). Alandaki çalışmalar genel olarak bu devletlerin nasıl tanımlanabileceği, dış politika eğilimlerinin ne olduğu ya da büyük güçlerle ilişkilerine odaklanmaktadır. Avrupa kıtasının büyük bir bölümünün nicel kriterlere göre literatürde ‘küçük devlet’ sayılabileceği düşünüldüğünde, ayrıca Avrupa entegrasyon sürecinin etkisi göz önüne alındığında, bölgedeki küçük devletlere olan ilgi de artmıştır.

Lüksemburg, nicel, niteliksel ya da algısal kriterlerin bütünü açısından küçük devlet kategorisinde yer alabilecek bir devlettir. Öncelikle Lüksemburg yüzölçümü olarak küçük ve Avrupa kıtasındaki diğer ülkelere göre nüfus oranı az bir devlettir. Diğer yandan, zayıf bir devlet olmasa da özellikle coğrafi koşullarından ötürü bazı alanlarda başka uluslararası aktörlere bağımlıdır. Diğer yandan sektörel bağımlılıklara rağmen Lüksemburg, farklı araçlar yoluyla – çalışmamıza konu olan uluslararası örgütler gibi (Ekşi, 2023, s. 138) – uluslararası sistemde etki yaratabilen bir güce sahiptir. Son olarak Lüksemburg, kendi kendini ‘küçük devlet’ olarak tanımlayan (Santé Luxembourg, 2024); diğer bir ifadeyle hem iç siyasette hem de dış ilişkilerde küçük devlet olarak algılanan bir devlet örneğidir. Lüksemburg üzerine yazılan akademik makale oranı çok azdır. Bu çalışma için yapılan araştırmalar sonucunda Lüksemburg’un kamu diplomasisi üzerine olan başka bir çalışmaya nerdeyse rastlanmamıştır. Bu çerçevede çıkan bulgular genel olarak yazarın kendi analizine dayalıdır.

Küçük devlet çalışmalarına artan ilginin yanında Lüksemburg’u sistemde görünür kılan diğer bir unsur, ülkenin diplomatik başarılarından ileri gelmektedir. Bu diplomatik başarıların kaynağı hem ülkenin yetiştirdiği başarılı diplomatlardan, hem de Lüksemburg’un üye olduğu uluslararası örgütlerle doğrudan ilişkilendirilebilir. Günümüzde Lüksemburg ismi anıldığında akla ilk gelen uluslararası bir örgüt sayılan Avrupa Birliği (AB) kurucu üyeliği, sonrasında da ‘diplomasi’ kavramıdır. Lüksemburg için “raison d’être”<sup>4</sup> (Frentz, 2010, s. 131) sayılabilecek bu iki unsur, bu çalışmanın da belkemiğini oluşturmaktadır.

Kamu diplomasisi, Szondi tarafından “yabancı halkların kalplerinde ya da akıllarında değişim yaratabilecek kamu iletişimi” (Szondi, 2008, s. 6) olarak ifade edilmiştir. Cull ise kamu diplomasisini “uluslararası bir aktörün yabancı kamuoyuyla etkileşime geçerek uluslararası ortamı yönetme biçimi” (Cull, 2009, s. 12) olarak nitelendirir. Edmund Gullion’un yaklaşımında bu çalışma açısından dikkat çeken ise kavramın “(...) yabancı ülkelerde hükümetlerin kamuoyu oluşturması, (...) iletişim gücünün ağır bastığı diplomatlar ya da gazeteciler

<sup>4</sup> Türkçesi “Varoluş nedeni” olarak çevrilir.

aracılığıyla iletişim sağlanması, kültürlerarası iletişim süreci” (Cull, 2009, s. 19) olarak tanımlanmasıdır. Gullion’un yaklaşımından hareketle Jan Melissen’in de çalışmalarında yer alan diplomasi ve diplomatların kamu diplomasisi açısından rolü, özellikle Lüksemburg gibi ülkeler için önem arz etmektedir. Nitekim, diplomasiyi “eski-yeni” (Melissen, 2005, s. 39) olarak nitelendirilen uluslararası sistemdeki rolü, farklı kültürleri birleştirici ve anlamaya yardımcı olarak tanımlanmış, diplomatlar da bu rol içinde özellikle imaj yönetimi açısından önemli bireyler konumuna yükselmiştir (Melissen, 2005, s. 39-40). Bir önceki paragrafta belirtildiği üzere, kamu diplomasisiyle bağlantılı olarak diplomatların özellikle başarılı diplomatların rolü Lüksemburg gibi küçük devletlerin imajı ve yabancı halklara tanıtımı açısından önemlidir. Bununla birlikte söz konusu çalışma, AB kurucu üyeliğinin Lüksemburg’un kamu diplomasisine nasıl bir katkı sağladığını, aynı zamanda ülkenin kamu diplomasisi için bir araç olarak değerlendirilip değerlendirilemeyeceği sorusuna odaklanmaktadır.

Çalışma belirtildiği üzere AB kurucu üyelerinden Lüksemburg’un kamu diplomasisi faaliyetlerine odaklanmaktadır. Küçük devlet kuramına göre birlik kurucu üyelerinden Fransa, İtalya ve Almanya hariç diğer üç devlet küçük devlet kategorisindedir. Bu nedenle ileriki çalışmalarda Hollanda ve Belçika’nın da kamu diplomasisi faaliyetlerine odaklanmak, küçük devlet çalışmalarına katkı sağlayacaktır. Buna ilaveten, kamu diplomasisi, turizm, ekonomi, kültür, bilim vb. birçok alanda ülkelerin tanınmasına katkı sağladığı ve dış politikayla direkt bağlantılı olduğu için, bu açılardan da Hollanda ve Belçika çalışmalarına fayda katacaktır. Diğer bir ifadeyle, AB üyesi klasik örnekler yerine daha az irdelenen ülkeleri ele almak, hem kuramsal hem uygulamalı alanlara katkı sağlayacaktır. Son olarak, bu alanda yapılacak çalışmalar AB üzerine olan çalışmalara da değer katacaktır.

Çalışmanın ilk kısmında Lüksemburg’un tarihsel süreci ve küçük devlet kuramı üzerinden dış politika bileşenlerine yer verilecek, ikinci kısımda ise örneklem seçimiyle AB entegrasyon süreci, Lüksemburg’un AB’deki konumu ve bunlardan yola çıkarak bu uluslararası örgütün ülkenin kamu diplomasisine katkıları araştırılacaktır. Çalışma araştırma yöntemi olarak kuramsal ve uygulamalı bir çerçevede ilerlemektedir. Ayrıca nitel (kalitatif) ve açıklayıcı (descriptif) nitelikler taşımaktadır. Kuramsal olarak küçük devlet teorisi ve Lüksemburg’un dış politika eğilimleri ele alınırken, uygulamalı kısımda Avrupa Birliği’nin bu ülke için nasıl bir kamu diplomasisi aracına dönüştüğüne yer verilmektedir. Küçük devlet teorisi Lüksemburg gibi küçük devletlerin dış politika tercihlerine anlamlandırma açısından önemli bir alt yapı sunmaktadır. Lüksemburg’un kamu diplomasisi faaliyetlerini ve AB ile olan ilişkilerini ele alan uygulamalı kısım ise, birlik üyelerinin kamu diplomasisi politikalarını açıklamaya yardımcı olmaktadır. “Bu çalışma, kapsamı gereği etik kurul onayı gerektirmemiştir”.

### **Lüksemburg Tarihi ve Dış Politikasını Belirleyen Faktörler**

Lüksemburg ya da ‘Lucilinburhuc kalesi’ (Kolnberger, 2024, s. 70) ismi resmi belgelerde ilk defa 963 yılında görülmüştür. Küçük bir kalenin satış belgesinde geçen bu isim, 14. yüzyıla kadar çeşitli kontların topraklarını genişletmesiyle beraber daha çok anılmaya başlamıştır (Luxembourg Public, 2024). Aynı yüzyılda prestij elde etmeye başlayan kontluk, 1354’te dükalık statüsüne geçmiştir. Dönemin imparatorunun nesli tükenince ülke 4 yüzyıl boyunca Hollanda’nın hakimiyetine girmiş, Burgonyalılar, Habsburglar ve Fransızların topraklarına katıldığı dönemler de olmuştur (Luxembourg Public, 2024). Uluslararası ilişkiler literatüründe kırılma noktalarından biri kabul edilen 1815 yılında Lüksemburg, Napolyon sonrası kağıt üzerinde bağımsız olmakla beraber Hollanda’yla birlik olmuş, 1830 Belçika devrimi sonrası ise bir kısmı Belçika’nın idaresine geçmiştir. Bağımsızlık tarihi olan 1839 yılında bazı topraklar Belçika ve Hollanda’nın himayesinde kalmış, bugünkü sınırlar çizilmiştir. İlk anayasa 1848 tarihlidir (Luxembourg Public, 2024). Ülke halen bu tarihte ilan edilen anayasal monarşi ve parlamenter rejimle yönetilmektedir. Lüksemburg Büyük Dükalığı uzun süre Almanya ve

Hollanda ile bağlarını koparamamıştır. I. Dünya Savaşı sırasında tarafsızlık ilan etse de Alman işgaline maruz kalmıştır. 1921 yılında Belçika ile ekonomik birlik kuran devlet, 1929 ekonomik krizinden oldukça etkilenmiştir (Wurth-Rentier, 1981, s. 88-90).

Lüksemburg, uluslararası örgütlerle yürüttüğü aktif politikalarını ilk olarak 1930lu yıllarda Milletler Cemiyeti çalışmalarında göstermiştir. Küçük devletlerin dış politika eğilimlerinden biri kabul edilen uluslararası örgütlerle işbirliği politikaları (Hey, 2003, s. 5) daha bu dönemden Lüksemburg açısından pragmatik bir tercih olarak karşımıza çıkmaktadır. II. Dünya Savaşı zamanında yine Alman saldırılarıyla mücadele eden ülke, ancak savaş sonrası elde ettiği yardımlarla – Marshall planı gibi – toparlanmış ve modernleşmeye başlamıştır (Luxembourg Public, 2024). Bu verilerden hareketle, Lüksemburg’un dış ilişkilerinin nerdeyse 19. yüzyıldan itibaren siyasi ve ekonomik işbirliklerine dayalı olduğu söylenebilir (Kreins, 2021, s. 115). Yine küçük devletlerin dış politika eğilimlerinden biri kabul edilen ‘tarafsızlık prensibi’ (Hey, 2003, s. 5), özellikle savaş zamanlarında uygulanmaya çalışılsa da, coğrafi dezavantajları ve tarihsel süreci göz önüne alındığında Lüksemburg gibi bir devlet için imkansız hale gelmiştir. Tarihte en az iki kez tarafsızlık prensibinin Lüksemburg’un siyasi yapısını ve toprak bütünlüğünü koruyamayacağı kanıtlanmıştır (Santer, 1986, s. 19). *Realpolitik* açısından bakıldığında Lüksemburg için uluslararası sistemdeki diğer aktörlerle ‘işbirliği’ kaçınılmazdır. Ayrıca yine fiziki koşulları gereği konjonktüre uygun hareket etmek Lüksemburg için bir tercih değil ‘şart’ tır (Wurth, 2006, s. 218). Ülke, sistem değişkenlerine göre dış ilişkilerini şekillendirmek zorundadır.

Lüksemburg dış politikasını belirleyen başlıca unsurlar coğrafi koşulları ve tarihidir (Wurth, 2006, s. 217). Aynı durum çalışmanın ikinci kısmında da irdeleneceği üzere ülkenin kamu diplomasisi için de geçerlidir. Lüksemburg’un coğrafi koşullarının bir getirisi olarak dış politikasını belirleyen ilk faktör ‘komşuları’ ve buradan hareketle ‘güvenlik’ tir. Öncelikle Avrupa’nın, daha özelinde AB’nin iki başat gücü Fransa ve Almanya Lüksemburg’a sınırdadır ve Wurth’un da tespit ettiği üzere bu iki devletin Lüksemburg dış politikası üzerinde büyük bir etkisi vardır. Fransa ve Almanya’nın tarihsel süreci Lüksemburg’u da çok etkilemiş, ayrıca yukarıda belirtildiği üzere ülke iki defa Alman işgaline maruz kalmıştır (Wurth, 2006, s. 218). Bunun da ötesinde Fransa ve Almanya arasındaki olası gerginlikler ya da savaş potansiyeli Lüksemburg’u da tedirgin etmiş, Avrupa’daki bu iki önemli gücün ‘iyi’ anlaşması Lüksemburg için de bir nevi ‘hayat sigortası’ olmuştur (Hey, 2003, s. 83).

Lüksemburg, üçüncü sınırdış devlet olan Belçika’yla ise uzun süredir ‘Benelux’ siyasi ve ekonomik işbirliği anlaşmasının içindedir. 1921 yılında Belçika ile kurulan ekonomik işbirliği, Hollanda’nın da katılımıyla 1958 yılında Benelüks Ekonomik İşbirliği’ne dönüşmüştür (Britannica, 2024). Aynı birlik 2008 yılında diğer Avrupa devletleriyle ilişkileri güçlendirmek için ayrıca bir anlaşmaya imza atmış, 2012 yılında askeri, 2014 yılında ise sınıraşan konularda yeni işbirlikleri geliştirmiştir (France Diplomatie, 2024).

Benelux birliğinden hareketle Lüksemburg’un dış politikasını belirleyen diğer bir faktörün ‘ekonomi’ olduğu söylenebilir. II. Dünya Savaşı sonrası ülke, önemli bir ekonomik büyüme yaşamıştır. Bu durum kömür – çelik endüstrisinin gelişimine ve yeni sanayileşmeye bağlanır (Dumont, Kies, 2013, s. 1). 1980 sonrası ise çelik sektörünün yerini bankacılık sektörü almıştır. Lüksemburg tüm faaliyetlerinde serbest ticareti geliştirmeyi ve AB ülkeleri başta olmak üzere yeni pazarlar elde etmeyi hedeflemektedir (Hey, 2002, s. 217). Başlıca ithalat ve ihracat partnerleri Almanya, Fransa, Belçika ve Hollanda’dır (Education Luxembourg, 2024). AB’nin kurucu üyeliği ve örgüt içindeki aktif politikalar Lüksemburg’u önemli bir AB merkezi haline getirmiş; AB kurumlarının çoğu merkezinin bu ülkede olması ekonomi açısından da avantaj sağlamıştır. Ticaret yoluyla refah, yatırım ve özel bankacılık yollarıyla uluslararası bir finans merkezi olmak en önemli ekonomik hedefler arasındadır (Frentz, 2010, s. 133). Global Green Growth Institute (GGGI) yakın zamanda Lüksemburg’da bölge bürosu açacağını duyurmuştur (Ambassade de Luxembourg a Paris, 2024) Bu da sürdürülebilir finans merkezlerinden biri olma açısından önemlidir.



Güvenlik, ekonomi, büyük güçlerle ilişkilerin yanında dış politikayı belirleyen diğer bir faktör ‘çoktarafılık’tır. Bu çalışma, Lüksemburg’un AB kurucu üyeliği üzerinden kamu diplomasisine odaklansa da, aslında bu devlet aynı zamanda Avrupa Konseyi, Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD), Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (AGİT), NATO ve Birleşmiş Milletler gibi birçok önemli uluslararası örgütün de kurucu üyesidir (C2DH Université de Luxembourg, 2024). Çok tarafılık kapsamında uluslararası örgütlerde aktif politikalar izlemek (Frentz, 2010, s. 133), hukuka saygı ve özellikle Avrupalıların paylaştığı ortak değerleri ön plana çıkarmak, son olarak uluslararası dayanışmayı güçlendirmek (Wurth, 2006, s. 217) Lüksemburg’un odaklandığı noktalar. Bu çerçevede, ülke NATO’nun barış operasyonlarında yer alır, BM’nin kalkınma hedeflerine destek verir. Özellikle BM’deki varlığı giderek yükselen Lüksemburg, Yugoslavya’da UNPROFOR, IFOR, SFOR ve KFOR, Lübnan’da UNIFIL, Afganistan’da ISAF, Mali’de MINUSMA barışı koruma operasyonlarına katılmış, UNESCO ve UNHCR’nin yönetim kurullarında yer almış, ayrıca BM Güvenlik Konseyi’nde 2013-2014 yıllarında geçici üyelerden olmuştur (Frentz, 2010, s. 134-135). Lüksemburg günümüzde Ukrayna ve Filistin’e destek veren ve bu devletlere yardım için birçok projede yer alan toplumlardan biridir (France Diplomatie, 2024).

Yukarıda sayılan uluslararası örgütlerin kurucu üyelikleri, bu örgütler içinde aktif politikalar gütmek ve diğer devletlerle eşit haklara sahip olmak Lüksemburg’u uluslararası sistemde görünür hale getirmektedir. Çok tarafılık politikaları çerçevesinde barış ve yardım operasyonlarında yer almak, uluslararası krizlerde arabuluculuk üstlenmek, uluslararası dayanışmayı desteklemek hem devletin bekası hem de tanıtımı açısından büyük önem taşır. Aynı zamanda ülkenin kamu diplomasisinin de önemli bir aracıdır. Yumuşak gücün bir parçası olarak bir ulusun hükümetinin diğer uluslara iletmiş olduğu direkt mesajları içeren kamu diplomasisi (Sancar, 2014, s. 80; Kavoglu, 2023, s. 42) açısından bakıldığında, Lüksemburg, bütün bu çok taraflı politikalarıyla kendi değerleri ve sistemde edinmek istediği konumla ilgili diğer halklara önemli mesajlar vermektedir.

Bahsedilen bu çoktarafılığın ötesine geçen Lüksemburg için ‘uluslarüstü’ (supranationalism) olmak (Wurth, 2006, s. 223), dış politikayı belirleyen faktörlerin sonuncusu ve bu çalışmaya göre en önemlisidir. Uluslarüstü politikalar direkt AB’yi işaret eder; zira AB, günümüzdeki tek uluslarüstü örgüt sayılmaktadır. AB, Lüksemburg dış politikasında hep önceliklidir (Toute L’Europe, 2024). Lüksemburg’un AB kurucu üyeliği ve AB’deki rolü yine bu çalışmaya göre kamu diplomasisini oluşturan araçların da başında gelmektedir. Çalışmanın ikinci kısmı bu nedenle ülkenin AB ile olan ilişkileri ve bu çerçevede yürütülen kamu diplomasisi faaliyetlerine ayrılacaktır.

AB ile ilişkilere yer vermeden önce, son olarak, Jeanne A.K. Hey’in çalışmalarında yer alan, küçük devletlerin genel dış politika tercihlerine yer vererek, yukarıda tanımlanan Lüksemburg dış politika faktörlerini yorumlamak yerinde olacaktır. Zira, örneğin uluslararası örgütlere üyelik eğilimi, bunun da ötesinde uluslararası örgütleri ‘barınak’ olarak kabul etmek (Thorhallsson ve Steinsson, 2019, s. 24) küçük devletlerin dış ilişkilerinde oldukça sık rastlanan bir durumdur. Bu üyelikler – ki Lüksemburg örneğinde bu ilişki biçimine kurucu üyelik statüsünü de eklemek gerekir – küçük devletlere uluslararası sistemde manevra şansı ve kamu diplomasisi özelinde etki yaratma şansı verir (Hey, 2003, s. 5). Diplomatik ve ekonomik araçları tercih etmek, uluslararası normlar, uluslararası hukuk ve diğer ahlaki değerlere vurgu yapmak, işbirliğini hedeflemek vb. diğer konular da, Lüksemburg’un dış politika tercihlerinde yer alan ve Hey’in genel küçük devlet kuramına uyan yönlerden bazılarıdır (Hey, 2003, s. 5). Bu çalışma her ne kadar uluslararası örgütlerin kurucu üyesi olmanın kamu diplomasisindeki rolünü analiz etmeye odaklansa da, Lüksemburg aynı zamanda bir küçük devlet olduğundan ötürü bir yandan da küçük devletlerin kamu diplomasisi araçları hakkında bilgi vermesi açısından da literatüre katkı sağlamaktadır.

## Avrupa Birliği'nin Lüksemburg'un Kamu Diplomasisi Açısından Önemi

### Lüksemburg ve Avrupa Birliği

Lüksemburg'un da içinde yer aldığı "altı ülkenin, Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu ile Avrupa Ekonomik Topluluğu'nu kurarak bugünkü temellerini attığı AB, birbirini takip eden çeşitli genişleme ve derinleşme süreçlerinden geçerek, pek çok alanda ortak politikalar uygulayan 27 üyeli uluslararası bir yapıya dönüşmüştür." (T.C. Dışişleri Bakanlığı AB Başkanlığı, 2024).

AB, Lüksemburg açısından her zaman pragmatik bir tercihtir (Harmsen, Hogenauer, 2020, s. 1). Lüksemburg, ilk kısımda bahsedildiği üzere geçmişi gereği işbirliğine açık bir siyasi yapıya ve topluma sahiptir. Çoktarafılığın da ötesine geçen AB gibi uluslararası bir yapıya dahil olmak şüphesiz ülkenin tarihsel deneyimlerinden kaynaklanmaktadır. Örneğin, siyasi partiler veya liderler açısından Avrupa bütünleşmesi neredeyse hiç tartışma konusu olmamıştır, kuruluşundan itibaren AB'ne destek doğal bir durumdur (Martinus, 2006, s. 220). II. Dünya Savaşı sonrasında yönetimde olan Lüksemburg hükümeti, hem Avrupa hem de daha geniş çaplı kurulacak olan uluslararası işbirliği çabalarında oldukça aktif politikalar gütmüştür. Uzun süre Dışişleri Bakanı ve Başbakan olarak görev yapan Joseph Bech, bu sürecin mimarı olarak kabul edilir (Harmsen, Hogenauer, 2020, s. 1).

Lüksemburg halkı oldukça 'Avrupalılaştı' bir toplum kabul edilir. Çalışan nüfus birçok dil konuşur ve küçük devlet toprakları düşünülürken her gün çalışmak için yurtdışına çıkmak oldukça normal bir durumdur. Ülkedeki çelik endüstrisi geliştikçe topraklar daha çok göç almış ve Avrupa entegrasyonunun derinleşmesiyle hem yerleşik nüfustaki yabancı oranı hem de yabancı çalışan nüfus giderek artmıştır. Özellikle üç komşu ülke ile olan bu sınıraşan ilişki biçimi Lüksemburg'a eşsiz bir statü kazandırmıştır (Harmsen, Hogenauer, 2020, s. 1). Lüksemburg doğumlu Fransız Dışişleri Bakanı ve AB'nin kurucu babalarından Robert Schuman, Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu'nun kuruluşu konusunda Lüksemburg'dan tam destek almıştır; zira o dönemde çelik, ülkenin en önemli ihracat kalemini oluşturuyordu. Lüksemburg, o dönemde çelik endüstrisinde dünya liderleri arasındaydı ve bu durum birliğin kuruluş sürecinde kendisi için oldukça avantaj getirmiştir. Ekonomik konulardaki güçlü pozisyonu, bu küçük ülkeye, az nüfusuna rağmen 1952 yılında 78 sandalyenin dördünü kazandırmıştır (Harmsen, Hogenauer, 2020, s. 5). Maastricht Antlaşması Lüksemburg'un birlik içindeki ekonomik konumunu güçlendirirken, ayrıca başarılı diplomatlarıyla tanınan ülke Gaston Thorn, Jacques Santer ve Jean-Claude Juncker sayesinde üç komisyon başkanı çıkarmıştır. Juncker aynı zamanda 2005-2013 yılları arasında Eurogroup'un başkanlığını üstlenmiştir (Harmsen, Hogenauer, 2020, s. 6).

Lüksemburg küçük, tarafsız ve rekabetçi olmayan yapısıyla Avrupa entegrasyonunun başlangıç merkezi olmayı başarmıştır. Ülke günümüzde Avrupa Parlamentosu Genel Sekreterliği, Eurostat, AB Adalet Divanı, Avrupa Sayıştay, Avrupa Yatırım Bankası ve Avrupa Yatırım Fonu, Tüketiciler – Sağlık – Tarım ve Gıda Yürütme Ajansı (CHAFEA), EURATOM Tedarik Ajansı vb. Avrupa kurumlarına ev sahipliği yapmaktadır (Education Luxembourg, 2024; European Union, 2024; Clergie, Gruber ve Rambaud, 2008, s. 114). Bu denli kuruma ev sahipliği yapmak yüksek bir diplomatik beceri gerektirmektedir (Kok, Verbeek, 2020, s. 67). AB kurumlarında görev yapanların sayısı yaklaşık 10.000 civarındadır, bu rakam ülkenin 5%'ine ve toplam işgücününün 2.5%'na denk gelmektedir (Toute l'Europe, 2024). Siyasi coğrafya açısından bakıldığında ise Luxembourg'un bütün bu AB kurumlarına ev sahipliği yapması ülkeyi bir "Siyasi merkez" (Rosière, 2007, s. 184) konumuna taşımaktadır. Diğer bir ifadeyle, bu küçük devlet o denli AB kurumlarıyla özdeşleşmiştir ki, giriş kısmında belirtildiği üzere Luxembourg denildiğinde akla ilk gelen de bu kurumlar olmaktadır. Luxembourg, AB'nin başkentlerinden biridir.

Lüksemburg'un, AB ile ilişkilerinde önemli hedefleri mevcuttur. Bunlardan ilki devletin birlik içindeki saygın konumunu ve göreceli gücünü korumaktır. Bu da aktif yürütülen politikalar, kurumlardaki yüksek profil, başkalarına yardımcı olan ancak kendi çıkarlarını da gözetken bir imajla sağlanmaya çalışılır. İkinci olarak

yukarda bahsi geçen AB kurumlarının merkezlerini korumaya, hatta yenilerinin eklenmesine çalışılır. Nitekim bu kurumların varlığı, ülkeye ekonomik, diplomatik ve kamu diplomasisine yönelik avantajlar sağlar. Buradan hareketle AB ile özellikle ekonomik işbirliğini korumak Lüksemburg'un birlik içindeki öncelikli üçüncü hedefidir (Hey, 2002, s. 214-215).

Lüksemburg, kurucu üyeler ve bir süreliğine üye devletler arasında en küçük devlet olma statüsünü korumuştur. Dolayısıyla bu ülke, bugün çok farklı ağırlıktaki aktörler arasında gerçek eşitliği kabul eden; ayrıca dünyada çok taraflılık ve uluslararası dayanışmanın sağlanmasını savunan yegane devletlerden biridir (Wurth, 2006, s. 221). Bu durum, Lüksemburg'u birlik üyeleri içinde ayrı bir konuma yükseltmektedir.

### **Lüksemburg'un Kamu Diplomasisi Faaliyetleri**

Lüksemburg gibi küçük devletler için yumuşak güç unsurlarının kullanımı önceliklidir. Hey'in genellemelerine tekrar gönderme yapmak gerekirse bu kategoride yer alan devletler, sert güç unsurlarından çok ekonomik ve diplomatik araçları ön plana çıkarmaktadır. Bu çerçevede, giriş kısmında belirtildiği üzere diplomasisi, diplomatik araçlar ve diplomatlar Lüksemburg için ayrı bir önem arz eder. Diplomasisi Lüksemburg için bir "gereklilik, gerçeklik ve meydan okuma"dır (Flesch, 1983, s. 145). Güçlü bir ordusu olmayan, özellikle sınırdaş üç komşusuyla iyi geçinmek durumunda olan Lüksemburg için diplomatik başarılar hem uluslararası sistemde etki yaratmasını hem de hayatta kalmasını sağlar. Bu başarıların da en önemli aracı uluslararası örgütler, daha özelinde AB'dir. "AB Lüksemburg'un diplomatik sesini güçlendirmektedir." (Hey, 2002, s. 214).

Lüksemburg'un yurtdışındaki diplomatik temsilcileri siyasi ve ekonomik olmak üzere ikiye ayrılır. Devletin direkt temsilciliğinin olmadığı yabancı ülkelerde ticari haklarını Belçika gözetir – ki bu durum Benelüks ekonomik işbirliğinden ileri gelmektedir. Günümüzde dünyada Lüksemburg'u temsil eden 153 konsolosluk bulunmaktadır (Gouvernement Luxembourg, 2024). Ülkemizde Lüksemburg Büyük Dükalığı Büyükelçiliği Ankara'da bulunmaktadır (bknz. Embassy of Luxembourg in Ankara, 2024)

Lüksemburg kamu diplomasisi, AB çerçevesinde yürütülen faaliyetler haricinde kültürel diplomasisi, bilim diplomasisi, turizm diplomasisi ve ekonomik diplomasiye odaklanır. Bütün kamu diplomasisi faaliyetleri Dışişleri Bakanlığı nezdinde yürütülmektedir (Gouveia, Plumridge, 2005, s. 46). Kültürel diplomasi konusunda özellikle Fransa, Almanya ve Belçika'dan eğitim amaçlı gelen öğrenciler ve Erasmus + programı akla gelirken, medya kanalları da önemli bir yere sahiptir (Geolinks, 2024). Ayrıca başarılı diplomat yetiştiren ülkedeki 'çokdillilik', devletin kültürel diplomasisine de hizmet etmektedir. Lüksemburgca işte, okulda ya da evde en çok kullanılan dildir, ikinci sırada Portekizce gelir, sonrasında Fransızca ve Almanca yer alır. Parlamentoda istenilen dil kullanılabilir. 1984 tarihli bir yasaya göre yargı ve yönetim alanlarında Fransızca, Almanca ve Lüksemburgca kullanılabilir. Eğitimde ise dil derslerinin diğer derslere oranı 50%'dir. Medya sektöründe örneğin haberlerde Lüksemburgca yayına rağmen Fransızca ve Almanca alt yazılı olarak verilir. Aynı durum sinema sektörü için de geçerlidir (Luxembourg Public, 2024). Fransızca ticari ilişkiler, gastronomi ve turizm sektörlerinde yaygın olmakla beraber, Avrupa kurumlarında genelde İngilizce konuşulur. Portekizcenin yaygın olması ise göçmen topluluğun fazla olmasından kaynaklanır (Luxembourg Public, 2024). Kendi halkının birçok dili konuşması haricinde, çoğu uluslararası örgütün önemli merkezlerinin de burada yer alması, çalışan nüfus göz önüne alındığında çok kültürlü bir yapıyı da beraberinde getirir. Bu çerçevede nüfustaki bu dinamizmin, ülkenin kültürel diplomasisine zenginlik kattığı tespitinde bulunulabilir.

Turizm diplomasisi nüfusunun çoğunun yabancı olmasıyla ilişkilendirilir. Turizm, büyük topraklara sahip olmayan ancak 7 kalesiyle UNESCO Dünya Mirasları Listesinde yer alan Lüksemburg için GSMH'nin önemli bir parçasıdır (Geolinks, 2024). Ayrıca ülkede bulunan AB kurumları da oldukça fazla ziyaretçi çekmektedir. Bu kurumlarda çalışanların yabancı topluluklardan olması, ülke içinde ve sınırlarda bir dinamizm yaratmaktadır. Ekonomik diplomasi ise ülkenin yine AB kurumlarına, bankacılık sektörüne ve Benelüks

işbirliğine dayalıdır. Dük Henri'nin kendisi de ülkenin yatırımları ve iş fırsatlarıyla ilgili sık sık medyada yer almaktadır. Ekonomik diplomasi konusunda Lüksemburg, özellikle bankacılık ve uluslararası örgütlerin merkezlerini ön planda tutar. Yabancı nüfusun fazla olması, daha önce de belirtildiği üzere ülkenin ekonomik diplomasisi açısından avantajdır. Yabancı nüfusun iş imkanlarından ve ülke olanaklarından olan memnuniyeti bir nevi Lüksemburg'un tanıtımına da faydalı olmaktadır.

Ekonomik diplomasiyle de bağlantılı olarak bu kısımda son olarak Lüksemburg'un bilim diplomasisi ayağından bahsetmek yerinde olacaktır. Küçük bir devlet olmakla beraber Lüksemburg, uzay madenciliği ve uzay araştırmalarına en çok yatırım yapan ülkelerden biridir. 1980'li yıllardan günümüze uydu operatörlerinden asteroit kaynaklarına Lüksemburg hükümeti oldukça yüklü bir bütçe ayırmaktadır. Öyle ki bu uzay sektörü günümüzde Lüksemburg GSMH'nin 2%'ini oluşturur. Buna alanda çalışan 50 şirket ve 2 araştırma merkezi dahildir. 2017 yılında Lüksemburg uzay hukuku alanında bağlayıcı hükümleri kabul eden ilk Avrupa devleti olmuştur (The Conversation, 2024). Ayrıca 2018 yılında Lüksemburg Uzay Ajansı kurulmuştur ve aktif bir şekilde çalışmalarına devam etmektedir (Luxembourg Space Agency, 2024). Uzay araştırmalarına verilen bu önem ve bütçe, hükümetin bilim diplomasisi uygulamalarına da oldukça çarpıcı bir örnektir. Avrupa'da bu sektöre en çok yatırım yapan ülkelerden biri olarak Lüksemburg, global çapta tanınır hale gelmiştir.

Sonuç olarak Lüksemburg'un uluslararası örgütler ve AB kapsamında yürütülmeyen kamu diplomasisi faaliyetleri turizm, kültür, bilim ve ekonomiye odaklanmaktadır. Küçük bir devlet için bu rastlanan bir durumdur. Bu üçlüye bazı ülkelerde mutfak kültürü de eklenir; ancak Lüksemburg gastrodiplomasisiyle anılan ülkelerden biri değildir. Medya, bankacılık, uzay, eğitim programları gibi araçların ardından çalışmanın özünü oluşturan AB kurucu üyeliğinin kamu diplomasisine katkılarını son kısımda analiz edilecektir.

### **Lüksemburg Kamu Diplomasisinde AB Etkisi**

“Kamu diplomasisinde devlet üstü kuruluşlar, büyük devletler tarafından kendi dış politikalarının zemini olarak kullanılabilir.” (Sancar, 2014, s.106). Aynı durum küçük devletler için söz konusu değildir. Devlet üstü kuruluşlar, diğer bir ifadeyle uluslararası örgütler, Sancar'ın ifadesinin tam aksine küçük devletlerin politikalarını şekillendirebilmektedir. Bu durum genelde olumsuz bir etkileşim biçimi olarak görülmez. Uluslararası örgütler, küçük devletlerin ihtiyaç duyduğu alanlarda destek almasına, sistemde görünür olmasına ve ilerlemelerine yardımcı olmaktadır (Thorhallsson, 2015, s. 1). Lüksemburg gibi başarılı örneklerde, örgüt içinde etkili de olabilmektedirler. Hangi ölçekte olursa olsun, uluslararası örgüt içinde yer alan devletler için “devlet üstü kuruluşların, kamu diplomasisi uygulamalarına katkısı, meşruluk sağlayan önemli bir araç olmalarıyla gerçekleşmektedir” (Sancar, 2014, s. 107). Bu çerçevede AB, Lüksemburg'un diplomatik sesi olarak bir kamu diplomasisi aracına dönüşmüştür.

AB'nin Avrupa'yı birleştirme hedefi başlı başına bir yumuşak güç avantajıdır (Nye, 2005, s. 77). Diğer bir ifadeyle AB'nin örgüt olarak ikna gücü yumuşak güç sayılır (Michalski, 2005, s. 124). Bu kapsamda birliğin kamu diplomasisi faaliyetleri üye ülkeler nezdinde ortak değerlere, barış, demokrasi, uluslararası hukuk, kalkınma, tek pazar, özgürlük, adalet, güvenlik vb. gibi hem birliği hem ülkelerin kendi çıkarlarını ilgilendiren alanlara odaklanmaktadır (Sancar, 2014, s. 238). Birliğin bütün iletişim araçları bu alanlarda faaliyet göstererek imaj ve itibar yönetimi yapmakta, aday ülkeleri teşvik etmekte ve sınıraşan ilişkileri yenilemektedir (Sancar, 2014, s. 237-238). AB kamu diplomasisi faaliyetlerinde AB kurumları kilit konumdadır (Gouveia, Plumridge, 2005, s. 7-8). Bu kurumların dünyayla iletişimi birliğin itibarı açısından çok önemlidir. ‘Çeşitlilik içinde birlik’ imajı (Gouveia, Plumridge, 2005, s. 8), AB'nin en önemli kamu diplomasisi başarılarındanıdır.

AB'nin Lüksemburg için bir kamu diplomasisi aracı olmasının en önemli etkenlerinden biri yukarıda değinildiği üzere AB kurumları, bir diğeri de diplomasisidir. Birey düzeyinden incelendiğinde bu konuda diplomatların yeri ayrıdır. Lüksemburg tarihine bakıldığında ülkenin en önemli tanıtımını başarılı

diplomatların yaptığı görülür. Bu diplomatlar arasında Robert Schuman, Jacques Santer ve Jean-Claude Juncker'in konumu ayrıdır. Lüksemburg asıllı Robert Schuman, AB'nin kurucu babalarından olmuş, Lüksemburg eski başbakanı ve eski Avrupa Komisyonu Başkanı Jacques Santer diplomatik bir sembol haline gelmiştir. Yine eski Lüksemburg başbakanlarından ve eski Avrupa Komisyonu başkanlarından Jean-Claude Juncker ise Lüksemburg'un birlik içinde ve global çapta tanınmasında büyük rol oynamıştır. Juncker'in başarısı şu şekilde özetlenir; kendisi ideolojik olmaktan ziyade birleştirici, inanılmaz bir kültüre ve uluslararası ilişkiler bilgisine sahip, iyi bir arabulucu, gerçek bir enternasyonalist, çokdillî ve belki de en önemlisi başarılı bir üslup ve hitap gücüne sahip bir diplomattır (Hey, 2003, s. 90). Santer ve Juncker günümüzde Lüksemburg'un dünya çapında tanınma sebeplerindedir. Bu hem ülke hem de birlik açısından önemlidir. Analiz düzeyleri açısından bakıldığında bu örnekler bireyin sistemdeki başarısını gösterirken, diğer yandan diplomasi özelinde yumuşak gücün etkisini kanıtlamaktadır. AB kurumlarında görev yapmış bu diplomatlar, Lüksemburg'un ve AB'nin kamu diplomasisine direkt hizmet etmiştir. Aynı zamanda ülkenin ve Avrupa entegrasyonunun imajına olumlu katkıda bulunmuştur.

AB kurumları ve diplomatlar haricinde çalışmanın başında değinilen 'kurucu üye' olma statüsüne bu noktada yer vermekte fayda vardır. Uluslararası örgütlere, bunun da ötesinde AB gibi uluslararası bir örgüte üye olmak özellikle küçük devletler için kamu diplomasisinde olumlu etki yaratmaktadır. Ancak buna ilaveten bu tarz örgütlerin kurucu üyesi olmak yabancı halklara daha da önemli bir mesaj vermektedir. NATO, BM, AGİT, AB gibi örgütlerin kurucu üyesi olmak, daha önce Lüksemburg'un dış politika faktörlerinde belirtildiği üzere direkt çoktarafılığa işaret eder. Bu çoktarafılık imajı, uluslararası krizlerde arabuluculuk üstlenme, çeşitli uluslararası örgütlerin merkezi olma, ticari veya siyasi uluslararası işbirliği projelerinde yer bulma konusunda ülkeye avantaj sağlar. Bütünleştirici ve uluslararası dayanışmayı teşvik eden bir imaj kazandırır. Diğer bir ifadeyle, Lüksemburg, yumuşak gücü ilgilendiren birçok alanda ve projede tercih edilen ülke statüsünü kazanır. Özellikle II. Dünya Savaşı sonrası başa gelen bütün hükümetlerin uluslararası örgüt kurucu üyeliklerine olumlu bakmasının sebeplerinden biri de bu şekilde açıklanabilir. Kurucu üyelik statüsüyle kazanılan prestij, yabancı halklara uluslararası barış ve dayanışma yanlısı bir devlet ve toplum mesajını verir. Bu da, Lüksemburg gibi küçük devletler açısından önemli bir global başarıdır.

## Sonuç ve Bulgular

AB'siz bir hayat Lüksemburg için düşünülemez. AB, Lüksemburg'a istikrar, hayat sigortası, ilerleme ve komşularla iyi ilişkiler sunmaktadır (Hey, 2002, s. 214-216). Aynı zamanda Lüksemburg'un küresel sistemde görünür olması, ticaretinin gelişmesi ve global ilişkilerde etki yaratmasına aracı olmaktadır.

Lüksemburg hükümetleri ekonomi, turizm, kültür gibi klasik kamu diplomasisi alanları haricinde ülkenin arabulucu rolünü, çoktarafılığını, işbirliğine ve dayanışmaya açık vizyonunu teşvik unsurları olarak kullanmaktadır (Frentz, 2010, s. 140-143). Lüksemburg, yabancı halklara bu yönleriyle tanıtılmaktadır. Bir anlamda ülke, yumuşak güç unsurlarını bu amaçla da kullanmaktadır. Dünyada olup bitenler Lüksemburg açısından önemlidir; zira bir önceki ifadeye sayılan bütün dış politika tercihleri konjonktüre bağlı uygulanmaktadır. Diğer bir ifadeyle Lüksemburg'un kamu diplomasisi, yine bir küçük devlet olmasının doğal bir sonucu olarak dış dünyaya oldukça bağımlıdır. Diğer bir bağlı olduğu alan ise, çalışmada daha önce belirtildiği üzere AB'nin kendi uyguladığı ve ön plana çıkardığı kamu diplomasisi uygulamalarıdır.

AB'nin kurucu üyelik statüsü, aynı zamanda bu devletin kamu diplomasisine önemli katkılar sağlamıştır. Uluslararası dayanışma, barış ve işbirliği sembolü olma rolü üstlenen uluslararası AB, Lüksemburg kurucu üyelere biri olduğu için, aynı hedefleri yabancı halklara teşvik ettiği imajını yaratmaktadır. Birliğin hedefleri bir anlamda kurucu üyelere de hedefleridir. Diğer bir ifadeyle, böyle bir örgütün kurucu üyesi olmak, hatta başka uluslararası örgütlerin de kurucu üyesi olmak birleştirici küresel bir aktör imajı yaratmaktadır. Toplumsal ve küresel değerlere önem veren Lüksemburg halkı için bu statü çok da şaşırtıcı değildir.

Yukarda bahsedilen imaj, Lüksemburg'un başarılı bir küçük devlet olduğunun da kanıtı niteliğindedir. Lüksemburg küçük devlet olmasından kaynaklanan coğrafi zorluklarını yabancı halkların ilgisini çekebilecek enstrümanlara dönüştürebilmiştir (Hey, 2003, s. 83). Bunlar ticari alanda iyi bir pazar, kaliteli eğitim, diplomatik beceri ve Avrupa entegrasyonuna verilen destek olarak özetlenebilir (Hey, 2003, s. 83). Bütün bu araçlar ülkenin kamu diplomasisine hizmet etmektedir. Hey'in ifadesiyle "Lüksemburg, küçük olmanın işe yaradığı bir örnektir" (Hey, 2003, s. 92).

Sonuç olarak günümüzde "Avrupa'nın küçük evreni" (Luxembourg Public, 2024) sayılabilecek Lüksemburg, geleneksel kamu diplomasisi faaliyetleri yanında AB'nin kamu diplomasisi faaliyetlerini de uygulamakta, ayrıca kurucu üye olma statüsünü etkin bir kamu diplomasisi – yumuşak güç – aracı olarak kullanmaktadır. AB kurumları ve başarılı diplomatlar da yine kamu diplomasisine katkı sağlayan araçlar olarak karşımıza çıkmaktadır.

### Kaynakça

- Ambassade de Luxembourg a Paris. (2022). Déclaration de Jean Asselborn. Erişim adresi: <https://paris.mae.lu/fr/actualites/2022/declarationjeanasselbornpolitiqueetrangereeteuropeennechambredesdeputes.html>.
- Britannica. (2024). Benelux. Erişim adresi: <https://www.britannica.com/topic/Benelux>.
- C2DH Université de Luxembourg. (2024). *Emergence de la nouvelle diplomatie luxembourgeoise*. Erişim adresi: <https://www.c2dh.uni.lu/events/lemergence-de-la-nouvelle-diplomatie-luxembourgeoise>.
- Clergie, J., Gruber, A. ve Rambaud, P. (2008). *L'Union Européenne*, Paris: Dalloz.
- Cull, N. (2009). Public diplomacy before Gullion, N. Snow ve P.Taylor (Ed.), *Routledge Handbook of Public Diplomacy* içinde (s. 19-63). New York: Routledge.
- Cull, N. (2009). *Public diplomacy: Lessons from the past*, Los Angeles: Figueroa Press. Erişim adresi: <http://kamudiplomasisi.org/pdf/kitaplar/PDPerspectivesLessons.pdf>.
- Dumont, P. ve Kies, R. (2013). *History of Luxembourg*, Luxembourg University, Erişim adresi: <https://orbilu.uni.lu/bitstream/10993/21880/1/Europa%20world%20yearbook.final.docx>.
- Education Luxembourg. (2018). La politique étrangere du Luxembourg. Erişim adresi: [https://portal.education.lu/Portals/77/PDF/FOR\\_Au%C3%9Fenpolitik\\_20191115.pdf?ver=2019-12-18-103903-437](https://portal.education.lu/Portals/77/PDF/FOR_Au%C3%9Fenpolitik_20191115.pdf?ver=2019-12-18-103903-437)
- Ekşi, M. (2023). *Klasik diplomasiden kamu diplomasisine yeni yöntem ve araçlar*. Ankara: Nobel.
- Embassy of Luxembourg in Ankara. (2024). Erişim adresi: <https://ankara.mae.lu/en.html>.

- European Union. (2024). Luxembourg country profile. Erişim adresi: [https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/eu-countries/luxembourg\\_en](https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/eu-countries/luxembourg_en).
- Flesch, C. (1983). La diplomatie luxembourgeoise: Nécessité, réalité et défi, *Studia Diplomatica*, 36(2), 145-162. Erişim adresi: [https://sip.gouvernement.lu/dam-assets/publications/bulletin/1983/BID\\_1983\\_3/BID\\_1983\\_3.pdf](https://sip.gouvernement.lu/dam-assets/publications/bulletin/1983/BID_1983_3/BID_1983_3.pdf).
- France Diplomatie. (2024). Présentation du Luxembourg. Erişim adresi: <https://www.diplomatie.gouv.fr/fr/dossiers-pays/luxembourg/presentation-du-luxembourg/>.
- Frentz, J. (2010). The foreign policy of Luxembourg, R. Steinmetz ve A. Wivel (Ed.), *Small states in Europe* içinde (s. 131-147). Surrey: Ashgate.
- Geolinks. (2024). Fiche Grand Duché du Luxembourg. Erişim adresi: <https://geolinks.fr/geopolitique/fiche-risque-pays-grand-duche-du-luxembourg/>.
- Gouvernement Luxembourg. (2024). Missions diplomatiques et consulaires Luxembourg. Erişim adresi: <https://mae.gouvernement.lu/fr/missions-diplomatiques/missions-diplomatiques-et-consulaires-luxembourgeoises.html>.
- Gouveia, P. ve Hester, P. (2005). *European infopolitik: Developing EU public diplomacy strategy*, UK: The Foreign Policy Centre. Erişim adresi: <http://www.kamudiplomasisi.org/pdf/kitaplar/EUpublicdiplomacystrategy.pdf>.
- Harmsen, R. ve Hogenauer, A. (2020). Luxembourg and the European Union, *Oxford Research Encyclopedia of Politics* içinde (s.1-21). UK: Oxford. <https://doi.org/10.1093/acrefore/9780190228637.013.1041>.
- Hey, J. A. K. (2002). Luxembourg's foreign policy: Does small size help or hinder?, *The European Journal of Social Science Research*, 15 (3), 211-225. <https://doi.org/10.1080/1351161022000027621>.
- Hey, J. A. K. (2003). Luxembourg: where small works (and wealthy doesn't hurt), J.A.K. Hey (Ed.), *Small States in World Politics* içinde (s.75-95). London: Lynne Rienner.
- Hey, J. A. K. (2003). Introducing small state foreign policy, J.A.K. Hey (Ed.), *Small states in world politics* içinde (s. 1-13). London: Lynne Rienner.
- Kavoğlu, S. (2023). Türkiye'nin kamu diplomasisi panoraması: Uygulayıcı kurumlar üzerine bir inceleme, E. Köksoy ve S. Kavoğlu (Ed.), *Türkiye perspektifinden kamu diplomasisi* içinde, Ankara: Nobel.
- Kok, N. ve Verbeek, B. (2020). Individual leadership and effective small state foreign policy: Luxembourg and the seat of the European institutions, *Acta Polit*, 55, 67-85. Erişim adresi: [https://www.researchgate.net/publication/326018778\\_Individual\\_leadership\\_and\\_effective\\_small\\_state\\_foreign\\_policy\\_Luxembourg\\_and\\_the\\_seat\\_of\\_the\\_European\\_institutions](https://www.researchgate.net/publication/326018778_Individual_leadership_and_effective_small_state_foreign_policy_Luxembourg_and_the_seat_of_the_European_institutions).

- Kolnberger, T. (2024). Forever small?, T.Kolnberger ve H. Koff (Ed.), *Agency, security and governance of small states* içinde (s.64-84). London: Routledge. Erişim adresi: <https://www.routledge.com/Agency-Security-and-Governance-of-Small-States-A-Global-Perspective/Kolnberger-Koff/p/book/9781032410487>.
- Kreins, J. (2021). *Le Grand-Duché dans l'intégration européenne*, Paris: Presses Universitaires de France. Erişim adresi: <https://www.cairn.info/histoire-du-luxembourg--9782715407350-page-115.htm>.
- Luxembourg Public. (2024). Tout savoir sur le Grand Duché de Luxembourg. Erişim adresi: <https://luxembourg.public.lu/dam-assets/publications/tout-savoir-sur-le-grand-duche-de-luxembourg/tout-savoir-sur-le-grand-duche-de-luxembourg-tc.pdf>.
- Luxembourg Space Agency. (2024). A new era for space development. Erişim adresi: <https://space-agency.public.lu/en/agency/lisa.html>.
- Luxtoday. (2024). Luxembourg population. Erişim adresi: <https://luxtoday.lu/en/knowledge/luxembourgs-population-in-2024>.
- Martinus, F. (2006). Luxembourg: Balancing EU and national interests. *The Treaty of Nice* içinde (s.219-225). Brill: Nijhoff. Erişim adresi: [https://brill.com/display/book/edcoll/9789047417484/Bej.9789004148208.i-564\\_012.xml](https://brill.com/display/book/edcoll/9789047417484/Bej.9789004148208.i-564_012.xml).
- Melissen, J. (2005). *The new public diplomacy – soft power in IR*, New York: Palgrave. Erişim adresi: [https://culturaldiplomacy.org/academy/pdf/research/books/soft\\_power/The\\_New\\_Public\\_Diplomacy.pdf](https://culturaldiplomacy.org/academy/pdf/research/books/soft_power/The_New_Public_Diplomacy.pdf).
- Michalski, A. (2005). The EU as a soft power: The force of persuasion, Melissen, J. (Ed.), *The new public diplomacy – soft power in IR* içinde (s.124-147). New York: Palgrave.
- Nye, J. S. (2005). *Soft power: The means to success in world politics*. New York: Public Affairs. Erişim adresi: [https://books.google.com.tr/books/about/Soft\\_Power.html?id=hTBxIMnpMloC&redir\\_esc=y](https://books.google.com.tr/books/about/Soft_Power.html?id=hTBxIMnpMloC&redir_esc=y)
- Rosiere, S. (2007). *Géographie politique & géopolitique*, Paris: Ellipses.
- Sancar, G. (2014). *Kamu diplomasisi ve uluslararası halkla ilişkiler*, İstanbul: Beta.
- Santé Luxembourg. (2023). Le Luxembourg accueille la réunion de haut niveau des petits Etats de l’OMS. Erişim adresi: <https://sante.public.lu/fr/actualites/2023/05/whosci-2023.html>.
- Santer, J. (1986). Luxembourg and the future of the Atlantic Alliance. *Harvard International Review*, 9(1), 19-47. Erişim adresi: [https://www.cvce.eu/content/publication/1999/1/1/b3b144f5-8368-4e45-888d-29dcf2c2deef/publishable\\_en.pdf](https://www.cvce.eu/content/publication/1999/1/1/b3b144f5-8368-4e45-888d-29dcf2c2deef/publishable_en.pdf)



- Szondi, G. (2008). Public diplomacy and nation branding. *Netherlands Institute of IR, Discussion Papers in Diplomacy*. Erişim adresi: [https://www.researchgate.net/publication/253744488\\_Public\\_Diplomacy\\_and\\_Nation\\_Branding\\_Conceptual\\_Similarities\\_and\\_Differences](https://www.researchgate.net/publication/253744488_Public_Diplomacy_and_Nation_Branding_Conceptual_Similarities_and_Differences).
- T. C. Dışişleri Bakanlığı Avrupa Birliği Bakanlığı. (2024). AB'nin genişlemesi. Erişim adresi: [https://www.ab.gov.tr/avrupa-birliginin-genislemesi\\_109.html#\\_ftn1](https://www.ab.gov.tr/avrupa-birliginin-genislemesi_109.html#_ftn1).
- The Conversation. (2024). How Luxembourg is positioning itself to be the centre of space business. Erişim adresi: <https://theconversation.com/how-luxembourg-is-positioning-itself-to-be-the-centre-of-space-business-120436>.
- Thorhallsson, B. (2015). How do little frogs fly? Small states in the EU. *NUPI Policy Brief, 12*, 1-4. Erişim adresi: <https://www.files.ethz.ch/isn/190145/NUPI%20Policy%20Bief%2012-15-Thorallsson.pdf>.
- Thorhallsson, B. ve Steinsson, S. (2019). A theory of shelter, B.Thorhallsson (Ed.), *Small states and shelter theory:Iceland's external affairs* içinde (s. 24-59). New York: Routledge.
- Toute L'Europe. (2024). Luxembourg. Erişim adresi: <https://www.touteurope.eu/pays/luxembourg/>.
- Tür, Ö. ve Salık, N. (2017). Uluslararası ilişkilerde küçük devletler: Gelişimi, tanımı, dış politika ve ittifak davranışları. *Uluslararası İlişkiler Dergisi, 14*(53), 3-23. <https://doi.org/10.33458/uidergisi.513054>.
- Wurth, H. (2006). La politique étrangère du Luxembourg. *Revue Internationale et Stratégique 61*, 217-226. Erişim adresi: <https://www.cairn.info/revue-internationale-et-strategique-2006-1-page-217.htm>.
- Wurth-Rentier, J. (1981). Du Grand-Duché de Luxembourg et de la construction européenne. *Studia Diplomatica, 34*(1), 87-109. Erişim adresi: <https://www.jstor.org/stable/i40204765>

## Extended Abstract

### Purpose

The studies in the International Relations literature concerning the founding states of the European Union mainly focus on France and Germany. These two dominant powers' positions within EU has been the subject of various studies. However there are other countries with the founding state status like Luxembourg that are not examined as thoroughly in the discipline. Within this frame, the present study aims to contribute to small states studies by first treating the Luxembourg example. In this objective, on one hand said country's general foreign policy tendencies will be discussed, and on the other hand the public diplomacy activities managed by the Ministry of Foreign affairs will be examined. Integration into international organisations as a very common practice in small states' foreign policy choices, reaches a different level concerning the Luxembourg – EU relationship. The focus of the study is trying to answer how being the founding member of a supranational organisation like EU can become a public diplomacy tool for a small state.

### Design and Methodology

As method of research the present study proceeds in a theoretical and applicative framework. While the theoretical part discusses small states theory and Luxembourg's foreign policy tendencies, the applicative part examines how European Union became a public diplomacy instrument for this country. Small states theory provides a substantial basis for making sense of small states' - such as Luxembourg – foreign policy choices. Meanwhile the applicative section discussing Luxembourg's public diplomacy activities and its relations with the EU helps explaining the public diplomacy policies of the member states.

### Findings

The study underlines first that Luxembourg being a small state – in accordance with small states's foreign policy tendencies – is member to many international organisations. This situation can be explained by factors like the county's geographical location, historical process, border security, economic relations. Luxembourg's landscape, geographically disadvantaged and open to invasions, required the country to establish balanced relations especially with the neighbouring powers, from past to our day. The necessity of cooperation led to the membership to international organisations. Taking one step further, Luxembourg has become the founding member of various international organisations like NATO, OSCE. The European Union is another example as a supranational structure. According to the present study, Luxembourg's public diplomacy activities are affected by the above mentioned foreign policy factors as well. In addition to traditional activities such as tourism, science, economy, cultural diplomacy; country's public diplomacy activities are carried out within the frame of international organisations. In another saying, the public diplomacy of the country is directly related to public diplomacy of the EU, of which it is the founder. Moreover, as the founding member status reflects EU's common values and goals over Luxembourg, it contributes to the country's public diplomacy. In other words, being the founder of a supranational organisation and defending its values, leading active policies within the union, benefits Luxembourg's image. In this context, the success of the diplomacy and diplomats serving this cause is underlined as well. Being the founding member of EU and other international organisations has become a public diplomacy tool for Luxembourg.

**Research Limitations**

As the study focuses on Luxembourg and not on the two dominant founding powers of the union; France and Germany, it has limited bibliography. Small states studies are still restricted in our day. Accordingly, the number of academic papers about Luxembourg is restricted as well. The research made has revealed almost no studies concerning Luxembourg's public diplomacy. Therefore, the findings are mostly based on the writer's own analysis.

**Implications (Theoretical, Practical and Social)**

The present study focuses on the public diplomacy activities of Luxembourg, which is a founding member of the EU. According to the small states theory, three of the founding members of EU belong to the small states category. For this reason, focusing on the public diplomacy activities of Holland and Belgium on future studies would contribute also to small states studies. Moreover, as public diplomacy benefits many areas such as tourism, economy, culture, science, etc. and is directly related to foreign policy, it would also contribute to Belgium and Holland studies in these aspects. In other words, examining less studied countries instead of classic EU members will contribute both to theoretical and practical areas. Finally, the studies in said area would also play a part in EU studies.

**Originality/Value**

First of all, the study benefits small states studies which are limited. Also, as mentioned before, there are very few sources in Turkish about Luxembourg and its public diplomacy activities. In this sense, the present study is mostly based on the writer's analysis. Within this framework it contributes to an area that is less explored both in international relations literature and in small states theories.

**Araştırmacı Katkısı:** Yeliz KULALI MARTİN (%100).

# Avrupa Birliği'nde Diplomasinin Bilim ve Teknoloji Tabanlı Dönüşümü: Bilim Diplomasisi ve Dijital Diplomasi <sup>1</sup>

Rabia TAŞ <sup>2</sup>

**Başvuru Tarihi:** 06.05.2024

**Kabul Tarihi:** 02.09.2024

**Makale Türü:** Araştırma Makalesi

## Öz

*Kamu diplomasisi, devletlerin uluslararası ilişkilerde kamuoyu görüşlerine etki etmek, farklı devletlerin çıkar grupları ile etkileşime geçmek ve bilgi ile fikirlerin uluslararası alanda akışını sağlamak için yürüttüğü çalışmaları kapsayan bir kavramdır. Kamu diplomasisi, kültür, iletişim ve bilgi akışı gibi konuları ele alırken güç kavramı açısından yapılan değerlendirmelerde uluslararası aktörlerin sahip olduğu yumuşak güç unsurlarından biri olarak da değerlendirilmektedir. Günümüzde kamu diplomasisi, bilim ve teknolojinin getirdiği yeni alanlarda çeşitlenmiştir. Çevre diplomasisi, spor diplomasisi, moda diplomasisi gibi çeşitli türleri barındıracak şekilde genişlemiştir. Bilim diplomasisi ve dijital diplomasi de bu çeşitlilik içinde yer alır. Bilim diplomasisi, uluslararası iş birliğini geliştirmeyi ve devletler arası ilişkileri olumlu yönde kuvvetlendirmeyi amaçlar. Dijital diplomasi ise interneti, bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanarak yeni bir kamu diplomasisi olacak şekilde ortaya çıkmıştır. Bu çalışmada Avrupa Birliği'nin (AB) kamu diplomasisinde birer araç olarak bilim diplomasisi ve dijital diplomasiyi ne amaçla, nasıl ve hangi araçlarla kullandığı konusu ele alınmış ve ikincil veri analizi araştırma yöntemi kullanılarak incelenmiştir. AB, kamu diplomasisi ve özellikle bilim diplomasisi ve dijital diplomasi konularında aktif bir rol üstlenmektedir. AB, bilim diplomasisini araştırma ve inovasyon alanında uluslararası iş birliğini teşvik etmek ve devletler arasındaki ilişkileri güçlendirmek için bir araç olarak kullanmaktadır. Dijital diplomasiyi ise AB'nin dış politika itibarını arttırmak için bir araç olarak görmektedir. Bu çerçevede, AB'nin bilim diplomasisi ve dijital diplomasi alanındaki politikaları ve çalışmaları giderek önem kazanmaktadır.*

**Anahtar Kelimeler:** Avrupa Birliği, Kamu Diplomasisi, Bilim Diplomasisi, Dijital Diplomasi, Yumuşak Güç

**Atıf:** Taş, R. (2024). Avrupa Birliği'nde diplomasinin bilim ve teknoloji tabanlı dönüşümü: Bilim diplomasisi ve dijital diplomasi. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 24(Özel Sayı), 129-146.

<sup>1</sup> Bu çalışma etik kurul izin belgesi gerektirmemektedir.

<sup>2</sup> Anadolu Üniversitesi, Rektörlük, rabiatas@anadolu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-7145-6035

# Science and Technology-Based Transformation of Diplomacy in the European Union: Science Diplomacy and Digital Diplomacy

Rabia TAŞ<sup>3</sup>

Submitted by: 06.05.2024

Accepted by: 02.09.2024

Article Type: Research Article

## Abstract

*Public diplomacy is a concept that encompasses the efforts of states to influence public opinion in international relations, interact with interest groups of different states, and facilitate the flow of information and ideas internationally. When discussing issues such as culture, communication, and information flow, public diplomacy is also evaluated as one of the soft power elements that international actors possess. Today, public diplomacy has diversified in new areas brought about by science and technology. It has expanded to include various types, such as environmental diplomacy, sports diplomacy, and fashion diplomacy. Science diplomacy and digital diplomacy are also part of this diversity. Science diplomacy aims to enhance international cooperation and strengthen intergovernmental relations, particularly in research and innovation. Digital diplomacy, on the other hand, has emerged as a new form of public diplomacy using the Internet and information and communication technologies. This study examines how the European Union (EU) uses science diplomacy and digital diplomacy as tools in its public diplomacy, why it uses them, and with what tools by using the secondary data analysis method. The EU plays an active role in public diplomacy, especially in the areas of science diplomacy and digital diplomacy. The EU uses science diplomacy to promote international cooperation in research and innovation and strengthen relations between states. It sees digital diplomacy as a tool to enhance the EU's foreign policy reputation. In this context, the EU's policies and efforts in science diplomacy and digital diplomacy are becoming increasingly important.*

**Keywords:** European Union, Public Diplomacy, Science Diplomacy, Digital Diplomacy, Soft Power

<sup>3</sup> Anadolu University, Rectorate, [rabiatas@anadolu.edu.tr](mailto:rabiatas@anadolu.edu.tr), ORCID: 0000-0002-7145-6035

## Giriş

Diplomasi, literatürde tarihi oldukça eskiye dayanan kavramlardan biri olup yıllar içinde üzerine çok çeşitli tanımlar yapılmıştır. Uluslararası ilişkilerin yürütülmesi açısından düzenleyici bir çerçeve sunan diplomasi, bir dış politika aracı olarak sıklıkla çalışılan ve araştırmalara dayanak sunan bir konudur. Tanımlardaki çeşitlilik sözlüklere de yansımıştır. En temel anlamı ile diplomasi kelimesi Türk Dil Kurumu Sözlüğü'nde hem "*Uluslararası ilişkileri düzenleyen antlaşmalar bütünü,*" olarak tanımlanmış, hem de "*Yabancı bir ülkede ve uluslararası toplantılarda ülkesini temsil etme işi ve sanatı; diplomatlık,*" şeklinde ifade edilmiştir (Türk Dil Kurumu). Merriam-Webster Sözlüğü'ne göre diplomasi ise "*Uluslararası müzakereleri yürütme sanatı ve pratiği*" olarak tanımlanmıştır (Merriam-Webster). Britannica'nın tanımında ise, "*Diplomasi, savaş veya şiddet dışında diyalog, müzakere ve diğer önlemler aracılığıyla yabancı hükümetlerin ve halkların kararlarını ve davranışlarını etkilemenin kurumsallaşmış yöntemi,*" olarak ifade edilmiştir (Britannica). Diplomasiyi ülkelerin dış politika süreçlerinde çatışmaları önleyerek barışçı yaklaşımlarla ülkeler arası ilişkilerini yönettikleri bir politika yöntemi olarak tanımlamak mümkündür (Abdurahmanlı, 2021, s. 581). Bütün bu tanımların ortaklaştığı niteliklere bakıldığında çatışma ve şiddetten uzak durma, ilişkileri barışçı yöntemlerle sürdürme, müzakere, diyalog ve uluslararası ilişkiler unsurları ön plana çıkmaktadır.

Tarihsel gelişimi açısından ele alındığında diplomasi varlığının medeniyetlerin varlığı kadar eski olduğunu söylemek mümkündür. Bugünkü Suriye sınırları içinde yer alan Ebla Krallığı ile Asurlular arasında M.Ö. 2300 yılında imzalanan barış anlaşmasından M.Ö. 8'inci yüzyıla 3'üncü yüzyıllar arasında Çin topraklarında savaşan devletler arasında yürütülen diplomatik ilişkilere kadar pek çok eski örneği barındıran diplomasi tarihi, modern diplomasi açısından köklerini 15'inci yüzyıl Avrupa'sına dayandırır. Egemen devlet kavramının 1648 Vestfalya Barışı ile ortaya çıkması nedeniyle, modern diplomasi Avrupa ile ilişkilendirilmiş ve diplomasiyi politik ilişkilerindeki ihtiyaçları karşılamaya yönelik bir araç olarak kullanan Rönesans dönemi İtalya'sı modern diplomasi köklerinin dayandığı ilk egemen devlet olarak literatürde yerini almıştır (Nigro, 2012, s. 179). Uluslararası ilişkiler açısından 15'inci yüzyıl ile 20'nci yüzyıl arasında uygulanan diplomasi yöntemleri *eski diplomasi* olarak nitelendirilmiştir; Birinci Dünya Savaşı ile birlikte geleneksel diplomasi yerini yeni diplomasi araçlarına bırakmıştır. Wilson'ın açık diplomasi ilkesi, gelişen iletişim teknolojileri, diplomasi barış ve güvenliğin yanı sıra ekonomik ve sosyal konularla ilişkilendirilmesi, Milletler Cemiyeti ile çok taraflı diplomasi hayata geçmesi ve küreselleşme gibi gelişmeler sonucunda eski diplomasi bir dönüşümden geçerek yenilikçi yaklaşımlar hayata geçirilmiştir (Akçay, 2014, s. 6-8).

Diplomasi çerçevesi altında farklı türler ve yaklaşımlar geliştirildiği görülmektedir. Kriz diplomasisi, çevre diplomasisi, ekonomik diplomasi gibi çeşitlendirilen bu türler arasında literatürde yaygın olarak yer bulan ve çok sayıda araştırmaya konu olan kamu diplomasisi güncel gelişmeler içeren konular arasında yerini almıştır. Kamu diplomasisi 1990'larda, özellikle Soğuk Savaş sonrası dönemde uluslararası ilişkilerde yaygın kabul gören bir araç olarak sivil toplum ilişkileri üzerine odaklanması ile dikkat çekmiştir. Bu dönemde ilişkilerin toplumlar arası ilişkiler olarak ele alınması ve sivil aktörlerin diplomasi paydaşları olarak süreçlerde yerini alması vurgusu yapılmıştır (Çiçek, 2022, s. 104). Uluslararası ilişkilerde toplumlar arası ilişkilerin vurgulandığı ve temel kuruluş metinlerinde halkların yakınlaşmasını ifade eden Avrupa Birliği (AB), kamu diplomasisi çalışmalarına önem veren aktörler arasındadır. Avrupa Birliği küresel girişimler, yerel girişimler, diyalog, güven ve birlikte yaratım çabaları ile kamu diplomasisini kullanmaktadır. Kamu diplomasisini, AB'nin hukukun üstünlüğü, insan hakları, uluslararası normlar ve standartlar gibi temel ilkelerini anlama, anlatma ve etkileşimi arttırmak amacıyla hem üye ülkeler hem de AB dışı toplumlarla kurduğu ilişkileri yönlendirme amacıyla

izlemektedir (EEAS-1, 2022). Bu açıdan toplumlar arası ilişkileri yakın tutmak amacıyla kullanılan araçlar arasında bilim diplomasisi ve dijital diplomasi yer almaktadır. Bilim diplomasisi ve dijital diplomasi konuları literatürde ağırlıklı olarak Amerika Birleşik Devletleri (ABD) ve Birleşik Krallık tarafından yürütülen programlar ve araçlar üzerinden anlatılmakta olup, AB'nin bu alandaki faaliyetleri üzerine çalışmaların uluslararası ilişkiler ve kamu diplomasisi perspektifinden ele alınması literatüre katkı sağlayacaktır.

Bu çalışmada AB'nin kamu diplomasisi çalışmaları, bilim diplomasisi ve dijital diplomasi alanları özelinde ele alınmış olup bilim diplomasisi ve dijital diplomasi nasıl, ne amaçla ve hangi araçlarla kullanıldığı üzerine kapsamlı bir inceleme sunulması hedeflenmektedir.

## Literatür Taraması

### Kamu Diplomasisi

Kamu diplomasisi üzerine çalışmalara ilişkin literatürde kavramın ne olduğu, tarihsel gelişimi ve nasıl uygulandığına dair hem ülkeler özelinde hem de karşılaştırmalı analizler türünde yayınların yer aldığı görülmektedir. Bunun yanı sıra tematik çalışmalarda kamu diplomasi kültür ve iletişim konuları ekseninde ele alındığı çok sayıda yayın bulunmaktadır. Uluslararası ilişkiler alanında kamu diplomasisinin güç kavramı ile ilişkilendirilerek ele alındığı ve bir yumuşak güç unsuru olarak kamu diplomasisinin yerinin tartışıldığı çalışmalar yer almaktadır.

İlk kez 1965 yılında Edmond Gullion tarafından kullanılan kamu diplomasisi terimi, "*dış politika üretimi ve bu politikaların uygulanmasında kamuoyunun yaklaşımı üzerine etki etmek*" için kullanılan bir araç olarak tanımlanmıştır. Geleneksel diplomasiye geçerek uluslararası ilişkilerde diğer devletlerin kamuoyu görüşlerine etki etmek, farklı devletlerin çıkar grupları ile etkileşime geçmek ve hem bilgi hem de fikirlerin uluslar arasında akışını sağlamak üzere yürütülen çalışmalar, kamu diplomasisi kapsamında ele alınmıştır. ABD Dışişleri Bakanlığı tarafından kamu diplomasisi, "*diğer ülkelerin toplumlarına bilgi sunmak ve kamuoyu görüşlerine etki etmek amacıyla hükümetler tarafından desteklenen programlar bütünü*" olarak tanımlanmaktadır (Wolf ve Rosen, 2004, s. 3). Söz konusu programların ve kullanılan araçların, dış politikada toplumlar üzerine etki etmek amacıyla kullanılması ve diplomasi sivil toplum üzerinde etki etmesi için çaba sarf edilmesinin kamu diplomasisi faaliyetlerinin temelini oluşturduğu görülmektedir.

Söyleşiler, basın demeçleri, imza törenleri, yurtdışı ziyaretler, kültürel faaliyetler, eğitim ya da ticaret temelli girişimler, değişim programları gibi pek çok faaliyet, devletler arasında kamu diplomasisi aracı olarak kullanılan ve diğer ülkelerin toplumları üzerinde etki yaratması beklenen araçlar olarak değerlendirilmektedir (McEvoy-Levy, 2001, s. 3). Bu nedenle literatürde, kamu diplomasisinin iletişim çalışmaları ve kültürel girişimler üzerinden ele alındığı akademik çalışmalara sıklıkla rastlanmaktadır.

Literatürde *yeni kamu diplomasisi* olarak da adlandırılan güncel diplomasi çalışmalarının, geleneksel kamu diplomasisi uygulamalarından farklılaşarak birtakım temel eksen kaymaları yaşadığına dikkat çekilmektedir. Buna göre yeni dönem kamu diplomasisi faaliyetlerinde aktörler çeşitlenmekte ve özellikle sivil toplum kuruluşları (STK) öne çıkmaya başlamakta; internet teknolojilerinin gelişmesiyle birlikte aktörlerin iletişim şekilleri değişmekte ve gerçek zamanlı iletişim kurma faaliyetleri artmakta; ulusal ve uluslararası haberlere ilişkin gündem ve içerikleri ayıran çizgiler her geçen gün daha da

belirginliğini yitirmekte; geleneksel propaganda dili yerini pazarlama ve marka yaratma temelli iletişim stratejilerine devretmekte; yumuşak güç ve markalaşma kavramları sıklıkla ifade edilmekte; aktörden bireye değil, doğrudan bireyler arası iletişim kurulan ortamlar daha da yaygınlaşmakta ve aktörlerden halka mesaj verme kaygısı güden iletişim çalışmaları yerine karşılıklı ilişki kurmak ve yeni ilişkiler inşa etmek kaygısı ön plana çıkmaktadır. Çağın gerekleri ve teknolojik gelişmelere bağlı olarak iletişim yöntemleri ve kavramlar arasında yenilikler olsa da kamu diplomasisinin ana amacı ve hedefleri varlığını korumaya devam etmektedir (Cull, 2009, s. 13).

Kamu diplomasisinin güçle ilişkilendirilmesi ise Joseph Nye'nin *yumuşak güç* kavramı üzerinden ele alınarak devletlerin, güçlü olduğu alanlarda diğer devletler üzerinde davranış değişimlerine yol açacak düzeyde etki yaratması şeklinde yorumlanmaktadır. Nye'a göre yumuşak güç kültür, değerler ve ideoloji gibi somut olmayan ve dolaylı etkiler bırakan öğeler üzerine kuruludur. Bu kapsamda ABD'nin kültür ve medya çalışmaları üzerinden kurduğu yumuşak gücün, uluslararası arenada pek çok devlete etki ettiğine dair çok sayıda örnek uygulama ve akademik çalışmaya rastlamak mümkündür (Snow ve Taylor, 2009, s. 3-4). ABD'nin kamu diplomasisi pratiklerine ilişkin örneklerle sık rastlanmakla birlikte genelde AB'nin kamu diplomasisi pratikleri ve özelde de AB'nin ve Birlik üyesi devletlerin bilim diplomasisi ve dijital diplomasi uygulamalarını ele alan çalışmaların sayıca kısıtlı kaldığı görülmektedir.

Günümüzde devletlerin diğer devletlerin toplumları üzerinde etki yaratabileceği alanlar, bilim ve teknolojinin getirdiği yeniliklerle birlikte genişlemiş ve yalnızca iletişim ya da kültür endüstrisi üzerinden yürütülmeye çalışılan kamu diplomasisi faaliyetleri çeşitlenmiştir. İklim krizi ekseninde hız kazanan çevre diplomasisi, toplumları sportif faaliyetler çevresinde yakınlaştırmayı ve bir etki alanı yaratmayı amaçlayan spor diplomasisi, kültürlerarası etkileşim ve farkındalık yaratmak bakımından etki alanı bulan moda diplomasisi gibi çok çeşitli kamu diplomasisi türleri vardır. Bilim diplomasisi ve dijital diplomasiyi de bu türler arasında değerlendirmek mümkündür. Kamu diplomasisi türleri, ilgili diplomasiğin genel amaçlarına hizmet etmekle birlikte her birinin kendi strateji ve süreçleri bulunmaktadır. Bu nedenle uygulamadaki karşılıkları ve etki alanları birbirinden farklılık göstermektedir.

### **Bilim Diplomasisi ve Dijital Diplomasi**

Bilim diplomasisi, 20'nci yüzyılın ikinci yarısından bu yana hem devletler arası güven ve anlayış zeminini tesis etmek hem de devletler arası ilişkileri olumlu yönde kuvvetlendirmek amacıyla bir araç olarak kullanılmaktadır. Son yıllarda artan bilim ve teknoloji çalışmaları ve bu çalışmalardan elde edilen çıktıların toplumları değiştirip dönüştürecek düzeyde etkinlik kazanması, bilim diplomasisinin devletler açısından önem kazanmasına ve bu alana ekonomik ve stratejik yatırımlar yapılmasına yol açmıştır (Olçay, 2011, s. 7). Bilim diplomasisi kavramının ilk kez nerede ve kim tarafından kullanıldığı belirtilmemekle birlikte bugün politika yapıcılar, bilim insanları, uluslararası ilişkiler alanındaki araştırmacılar ve farklı kesimlerce sıklıkla kullanılan bir kavram olduğu görülmektedir. 2010 yılında Birleşik Krallık Kraliyet Topluluğu (UK Royal Society) ve Amerikan Bilim İlerlemesi Derneği (American Association for the Advancement of Science - AAAS) tarafından hazırlanan bir raporla birlikte bilim diplomasisinin önemi açıkça vurgulanmıştır. Söz konusu raporda bilim diplomasisinin *bilim için diplomasi*, *diplomaside bilim* ve *diplomasi için bilim* olmak üzere üç türü olduğu belirtilmektedir. Bilim için diplomasi, uluslararası bilimsel iş birliğini geliştirme çalışmalarını kapsamaktadır. Diplomaside bilim, bilim insanlarının çalışmalarını ve elde ettikleri bilimsel çıktıları dış politikada devletlerin gücüne etki edecek ulusal kazanımlara çevirmesi yönündeki girişimleri içermektedir. Son olarak diplomasi için bilim ise devletler arası ilişkileri inşa edecek ve geliştirecek bir araç olarak bilim ve bilimsel iş



birliklerinin kullanılmasını ifade etmektedir (Langenhove, 2016, s. 2). Bilim diplomasisi, devletler arası diyalogun tamamen durma noktasına geldiği dönemlerde dahi araştırma ve bilimsel iş birlikleri yolu ile bireyler ya da kurumlar düzeyinde sürdürülebilmektedir. Örneğin; ABD ve Küba arasında ilişkilerin en gergin olduğu dönemlerde dahi Kübalı ve Amerikalı bilim insanları arasında iş birlikleri varlığını korumuş, bu iş birlikleri daha sonra hükümetler arası ikili iş birliklerinin imzalanmasına olanak sağlamıştır. ABD ve Küba arasında diplomatik ilişkilerin yeniden inşa edilmesinin ardından imzalanan 22 adet hükümetler arası ikili iş birliği anlaşmasının yarısından fazlasının geçmişten beri süregelen ortak bilimsel çalışmaların bir sonucu olduğu belirtilmiştir (Pastrana, 2018, s. 100).

Bilim diplomasisi gibi bilim ve teknolojiadaki gelişmelere dayalı olarak ortaya çıkan bir diğer diplomasi türü ise dijital diplomasi. Dijital diplomasi, diplomatik ilişkileri güçlendirmenin bir yolu olarak interneti, bilgi ve iletişim teknolojilerini (BİT) ve sosyal medyayı kullanan yeni bir kamu diplomasisi şekli olarak literatürde yerini almıştır. Devlet kurumlarının, büyükelçiliklerin, uluslararası örgütlerdeki delegasyonların ve pek çok yapının web siteleri üzerinden toplumla etkileşmesi, diplomasi aracı olarak sosyal medyayı kullanması, çevrimiçi kanallar aracılığıyla tüm dünyaya eş zamanlı erişebilme kabiliyeti yaygın standart kullanımlar arasında kabul edilmektedir. Dijital diplomasi sadece kamu diplomasisi aracı olmakla kalmayıp bilgi yönetimi, kriz yönetimi, internet özgürlüğü adı altında ifade özgürlüğü ve demokrasi gibi kavramların temsili, politik planlamalar ve stratejik çalışmalar için veri sunması bakımından da önem arz etmektedir (Rashica, 2018, s. 77). Örneğin; sosyal medya araçlarının yaygınlaşması ile devletlerin sosyal medya kanalları üzerinden dijital diplomasi faaliyetleri yürütmesine ilişkin çalışmalara daha sık rastlanmaya başlanmıştır. Sosyal medya üzerinden dijital diplomasi çalışmaları yapılmasının üç temel amacı vardır. Bunlardan ilki gündem oluşturmak, ikincisi özellikle uluslararası toplumlar içerisinde aktörlerin varlığını daha etkin bir şekilde hissettirmek ve etki alanını genişletmek, üçüncüsü ise diyalog ortamları oluşturmaktır. Diplomatlar gündem oluşturmak ya da gündemdeki konulara dâhil olmak için sosyal medya hesapları üzerinden anlık paylaşımlar yaparak doğrudan mesajlarını iletebilmektedir. Aktörlerin uluslararası topluluklar arasında varlığını daha yaygın olarak hissettirmesi çalışmalarında ise ABD örneğine bakmak mümkündür. ABD Orta Doğu'da halkla doğrudan entegrasyon kurmak adına web forumları ve sosyal medya araçları üzerinden Arapça, Urduca ve Farsça içeriklerle ABD dış politika gündemi hakkında mesajlar iletmektedir. Üçüncü amaç olan diyalog ortamları oluşturmak için de diplomatlar artık monolog niteliğinde paylaşımlar yerine, hedef kitleleri ile karşılıklı etkileşim içinde olabilecekleri sosyal mecralarda diyalog temelli bir iletişim yöntemini benimsemektedir (Bjola ve Jiang, 2015, s. 74-75).

Diplomasinin eski yöntemlerle ve yalnızca bilinen geleneksel anlamı ile sürdürülemeyeceğinin bir örneği olan dijital diplomasi, internet teknolojileri alanında yaşanan gelişmelerin getirdiği yeni kavramlardan biridir. Devletlerin internet üzerinden sundukları hizmetlerin hızı ve bu kanallarla paylaştıkları bilgi ve içeriğin toplumla, doğrudan kaynağın kendisi üzerinden aktarılacak buluşması açısından taşıdığı önem gün geçtikçe artmaktadır. Fikirler ve ideolojik tartışmalar, artık yaygın olarak internet kanalları üzerinden yürütülmekte; video içerikleri, dijital yayınlar ve benzeri araçlar üzerinden fikirler üretilmekte ya da çürütülmektedir. Ağ kurma faaliyetleri yalnızca sosyal ağlarla sınırlı kalmamakta; dijital kütüphaneler, bilgi havuzları, arama motorları gibi küresel ağlar oluşturularak internet üzerinden toplumları bir araya getiren paylaşımlar yapılmaktadır. Günümüzde dijital altyapılar sayesinde her türlü bilgiye erişmek mümkün olmakla birlikte bu bilginin doğruluğunun teyidi ve dezenformasyon gibi tehditler de beraberinde gelmektedir. Tehdit unsurları yalnızca bilginin doğruluğu ve yanlışlığı kapsamında ele alınmamalı, devletlerin kullandığı dijital altyapılar, sunucular, veritabanları gibi ortamların erişilebilirliği ve güvenliği konusu da bu kapsamda değerlendirilmelidir (Westcott, 2008, s. 16-18).

Dış politika açısından birer araç olan bilim diplomasisi ve dijital diplomasi, aynı zamanda devletlerin sahip olduğu yumuşak güç unsurları arasındadır. Bu nedenle uluslararası ilişkiler alanı açısından değerlendirildiğinde devletler arası rekabette üstünlük sağlamak bakımından askerî, siyasi ve ekonomik alanlardaki güç kadar değer taşımaktadır. Bir güç unsuru olmakla birlikte beraberinde getirdiği tehditler, devletlerin ve uluslararası aktörlerin bu alanlara yatırım yapmasını ve altyapılarını güçlendirmesini kaçınılmaz hale getirmektedir.

### **Yöntem**

Çalışmada AB'nin kamu diplomasisi uygulamaları kapsamında bilim diplomasisi ve dijital diplomasi alanlarının ne amaçla, nasıl ve hangi araçlarla kullanıldığı soruları ele alınmıştır. Çalışmada ikincil veri analizi araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın sınırlılığı AB'nin kamu diplomasisi aracı olarak bilim diplomasisi ve dijital diplomasi uygulamalarıdır. Bu çalışma, kapsamı gereği etik kurul onayı gerektirmemektedir.

## **Bulgular ve Tartışma**

### **AB Kamu Diplomasisi**

AB, dış ilişkiler alanındaki politikalarını temel değerler ve prensipleri çerçevesinde şekillendirmekte ve politikalarını, normlara dönüştürerek ileriye taşıma amacı gütmektedir. Paylaşılan değerler, prensipler ve normlar AB'nin bir anayasası olmamasına rağmen üye devletler arasında siyasi uzlaşmayı sağlayabilmiştir. Barış, demokrasi, hukukun üstünlüğü, insan haklarına saygı, üye devletlerin adil kurumsal temsil hakkı ve çeşitlilik gibi temel prensipler; sürdürülebilir kalkınma, sosyal piyasa ekonomisi, tek pazar, özgürlük, güvenlik ve adalet alanı veya daha yakın zamanda komşuluk politikası gibi Avrupa politika rejimlerini destekleyen kavramsal fikirler yönetim sürecinin merkezindeki değerler haline almıştır. AB'nin norm üretme konusunda güçlü olduğunu ifade eden akademik çalışmalar, uluslararası ilişkiler alanında da normlar yoluyla etki alanı yaratabildiğini ifade etmiştir (Michalski, 2005, s. 126). Bu açıdan kamu diplomasisi araçlarını da hem AB üye devletleri ile ilişkilerin düzenlenmesi hem de AB üyesi olmayan devletlerle kurulan ilişkilerin çerçevesinin belirlenmesinde aktif olarak kullanmaktadır.

AB üyesi devletlerin dışişleri bakanlıkları üzerinden ilerleyen diplomatik ilişkiler ve AB'nin kurumları üzerinden yürütülen ilişkiler bir süre sonra ulusal süreçler ve AB işleyişleri arasındaki sınırlarda belirsizliklere yol açmaya başlayınca Lizbon Antlaşması ile Avrupa Dış İlişkiler Servisi (European External Action Service - EEAS) kurulmuş ve bir Yüksek Temsilci başkanlığında faaliyete geçirilmiştir. AB'nin diplomatik çalışmalarının bu yapı üzerinden ilerlemesi kararlaştırılmıştır (Smith, 2016, s. 309). EEAS, göç çalışmalarından kriz yönetimine, dijital diplomasiden bilim diplomasisine kadar çok farklı alanda faaliyet gösteren bir yapı olarak çalışmalarını sürdürmektedir (European Union External Action).

AB, kamu diplomasisi çalışmalarını *Küresel İletişim İçin Alan Yaratma* temasıyla tanıtmakta ve günümüzün küresel zorluklarına karşı ortak anlayış ve iş birliğini teşvik edecek ortamların kurgulanması konusuna odaklandığını belirtmektedir. Ulusal düzeyde vatandaşlar ve kamu otoriteleri ile dirençli bir iletişim zemininin kurulması, Avrupa genelinde ve küresel seviyede ise kamu kurumlarına olan güvenin en üst düzeyde tutulması amacıyla hareket etmekte; bunun için de AB Küresel Stratejisi'ne atıf yapmaktadır. Söz konusu Strateji kapsamında kamu diplomasisini farklı alanları kapsayacak şekilde genişletme, AB'nin prensiplerini ve eylemlerini tutarlı bir şekilde geliştirme, dezenformasyona karşı hızlı geri dönüşler sağlama ve AB'nin içinde ve ötesinde medya yoluyla açık iletişimi ve araştırmayı teşvik eden bir yaklaşım sergileme gerekliliği vurgulanmaktadır. Bu süreçte, AB

üyesi olmayan devletler ile kurduğu kamu diplomasisi ilişkisini amaç, aktörler ve yöntem bakımından Şekil-1'deki gibi özetlemektedir (EEAS-1, 2022).

AB DIŞI DEVLETLERLE KARŞILIKLI GÜVEN VE ANLAŞMA İÇİN KAMU DİPLOMASİSİ		
AMAÇ	AKTÖRLER	YÖNTEM
<ul style="list-style-type: none"> <li>AB'nin görüşleri, politikaları ve öncelikleri hakkında farkındalık yaratmak</li> <li>AB'nin değerlerini ve çıkarlarını tanıtmak</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Akademisyenler ve öğrenciler</li> <li>Politika yapıcılar, politikaları etkileyenler ve çoğaltıcılar</li> <li>Sivil toplum örgütleri</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>İnsanlarla etkinlikler yoluyla bir araya gelmek</li> <li>Ağ kurma faaliyetleri düzenlemek</li> <li>Sosyal yardım çalışmaları yapmak</li> <li>Kültürel araçları güçlendirmek ve işbirliği aktivitelerini teşvik etmek</li> </ul>

Not: (EEAS-1, 2022) web sitesinden tercüme edilerek alınmıştır.

Şekil 1. AB Dışı Devletlerle Karşılıklı Güven ve Anlaşma İçin Kamu Diplomasisi

Kamu diplomasisi için belirlenen aktörler arasında akademisyenler ve öğrenciler olması dikkat çekicidir. Söz konusu aktörler, bilim diplomasisi çalışmalarının da hem uygulayıcıları hem de yararlanıcıları konumundadır.

### AB Bilim Diplomasisi

AB, bilim diplomasisi kavramına ilk kez 2012 yılında Avrupa Komisyonu'nun "Araştırma ve yenilik alanında AB uluslararası iş birliğinin geliştirilmesi ve odaklanması: Stratejik bir yaklaşım" (Enhancing and focusing EU international cooperation in research and innovation: A strategic approach) isimli dokümanında yer vermiştir. Bu dokümanda, uluslararası iş birliğinin amaçları başlığı altında "*bilim diplomasisinin, araştırma ve inovasyonda uluslararası iş birliği için bir yumuşak güç aracı ve kilit önem taşıyan devletlerle ve bölgelerle ilişkileri geliştirmek için bir mekanizma olarak kullanılacağı,*" ifadesine yer verilmiştir (European Commission-1, 2012, s. 4). Bu yaklaşım daha sonra genişletilerek 2016 tarihli "Açık İnovasyon, Açık Bilim, Dünyaya Açık Bir Avrupa Vizyonu" (Open Innovation, Open Science, Open to the World: A Vision for Europe) isimli dokümanda Avrupa Komisyonu tarafından yeniden ele alınmıştır. Bu dokümanda bilim diplomasisi aracı olarak üye devletler ve asosiy devletler arasında bilim ve teknoloji alanlarında hem araştırma fon mekanizmaları hem de fonlama dışında iş birliği olanaklarının yaratıcılığına vurgu yapılmıştır. Ancak AB için bilim diplomasisinin geleceğinin ifade edildiği şu sözler dikkat çekicidir: "*Gelecekte bilim diplomasisi, AB'nin dış politika aracı olarak daha yaygın şekilde kullanılacaktır. Uluslararası araştırma ve inovasyon iş birlikleri ortak standartlara, bilimsel değişim ve hareketlilik programlarına, kaynakların ve imkânların paylaşımına, ve diplomatlara bilimsel tavsiyeler verilmesine, ve bilim insanlarının birer diplomat rolüyle iyi yönetim, politika yapımı ve karşılıklı anlayış ve güven inşasına yardımcı olmasına kadar pek çok alanda yeniliklere olanak tanıyacaktır. Bu nedenle bilim diplomasisi AB'nin yenilenen Ortak Dış ve Güvenlik Politikası için Küresel Stratejiler belirlenmesinde yararlanılan bir unsur halini almalıdır.*" (European Commission-2, 2016, s.

75). Bu ifadelerden anlaşılacağı üzere AB, bilim diplomasisinin üç türünü de dikkate alacak politikalar belirlemektedir. Araştırma ve inovasyon alanında devletler arası iş birliğini, hareketliliği ve ortak bilimsel çalışmaları destekleyerek, bu alanda fon mekanizmaları sunarak bilim için diplomasi kapsamında faaliyetler planlamıştır. Bilim insanlarını, diplomatlara bilimsel tavsiyeler sunmaya teşvik ederek diplomaside bilim türünü harekete geçirirken; bilim insanlarını birer diplomat olarak değerlendirip politika yapım süreçlerine ve yönetim alanlarına katkı vermeye yönelterek de diplomasi için bilim alanında çalışmaları destekleyeceğini ifade etmiştir. Ayrıca bilim diplomasisi yoluyla AB'nin Ortak Dış ve Güvenlik Politikası'nı güçlendirmeye çalışacak olması, bilimsel çalışmaların yalnızca bir yumuşak güç olmakla sınırlı kalmayıp güvenlik gibi konularda AB'nin gücünü arttırıp destekleyecek bir araç olma niteliğine büründüğünü söylemek mümkün olacaktır.

AB Dış Politika Eylemi kapsamında bilimsel kanıtlara dayalı faaliyetler önem kazanmış ve araştırma temelli tavsiyeler, AB'nin dış ve güvenlik politikalarına entegre edilmiştir. Bu kapsamda AB'nin uzay politikası, iklim diplomasisi, kriz yönetimi faaliyetleri gibi farklı alanlardaki girişimleri örnek olarak gösterilebilir (EEAS-2, 2022). Bu alanda yaşanan gelişmeler kapsamında Avrupa Komisyonu 2021 yılında "Barışçıl, sürdürülebilir ve müreffeh bir Kuzey Kutbu için AB'nin daha güçlü katılımı" (A stronger EU engagement for a peaceful, sustainable and prosperous Arctic) isimli dokümanı yayınlamıştır. Bu dokümanda AB'nin Kutup Araştırmaları kapsamında Kanada, Rusya ve ABD ile ikili iş birliği anlaşmaları imzaladığı, 2016 yılından bu yana Arktik Bilim Bakanlıkları toplantıları aracılığıyla bu alanda bilim diplomasisini desteklediğini belirtmiştir. Yine bu kapsamda Grönland ve Faroe Adaları ile ilişkileri geliştirdiği ve Avrupa Komisyonu'nun Nuuk'ta bir temsilcilik ofisi kuracağı bilgilerine yer verilmiştir. Bu bölgelerde bilim ve altyapı çalışmaları sayesinde güvenlik ve emniyet sistemleri kurularak sivil koruma mekanizmalarının oluşturulacağı, iklim koşullarına karşı tehditleri değerlendirmek üzere veri toplanacağı ve afet yönetimi gibi güvenlik temelli konularda çalışmalar yürütüleceği konusunda planlamalar yapıldığı anlaşılmaktadır (European Commission-3, 2021, s. 4-5). Bilim diplomasisi politikası çerçevesinde iklim krizi gibi küresel güçlüklerle mücadele, güvenlik altyapısı kurma, sivillerle etkileşim, devletler arası iş birlikleri gibi birbirinden farklı alanlarda girişimler başlatıldığı görülmektedir. ABD, Rusya, Birleşik Krallık gibi farklı devletlerin Arktik girişimleri arasında AB'nin ve AB üyesi devletlerin bilimsel temelli çalışmalar ve iş birlikleri kapsamında yer alması, bölgedeki güç dengeleri arasında varlık göstermeleri bakımından önem taşımaktadır. Türkiye de Kutup Bilim Diplomasisi adıyla, Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) destekli çalışmaların öncülük ettiği girişimlerde bulunmaktadır. Yalnızca TÜBİTAK değil farklı üniversiteler ve bilim insanları da süreçte etkili rol oynamaktadır. Örneğin 2015 yılında İstanbul Teknik Üniversitesi, Kutup Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi'ni kurmuş; ODTÜ Deniz Bilimleri Enstitüsü Kutup Oşinografisi konusunu müfredata dâhil etmiştir. 2018-2022 dönemi Ulusal Kutup Bilimi Programı hazırlanmış, pek çok uluslararası araştırma ağına üye olunmuş, AB Çerçeve Programlarından desteklenen projelere katılım sağlanmış ve kutup araştırmaları bilim diplomasisi yoluyla Türkiye'nin dış politika gündeminde yerini almıştır (Caymaz ve Özsoy, 2022, s. 17-19). Bu örnekten de anlaşılacağı üzere bilim diplomasisi, bir yumuşak güç aracı gibi görünmekle birlikte normlar oluşmasına ve devletlerin hem çıkarlarını korumak hem de uluslararası toplumla entegre olmak adına kamu diplomasisi çalışmalarını besleyen bir kaynak yaratmak rolünü de üstlenmektedir.

AB, çerçeve programları adı verilen bilim ve teknoloji destek mekanizmaları aracılığı ile kamu, özel sektör, üniversite, sivil toplum kuruluşları gibi farklı aktörlerin araştırma ve geliştirme projelerine fon sağlamaktadır. İmalattan yeşil dönüşüme, sınır güvenliğinden havacılığa, kanser araştırmalarından teknoloji tabanlı girişimciliğe kadar her disiplinden araştırmayı destekleyen çerçeve programlarının

dünya üzerinde araştırmacılara fon sağlayan en büyük sivil fon mekanizmalarından biri olduğunu söylemek mümkündür. 1984 yılından bu yana destek sağlayan çerçeve programları yalnızca fon sağlayan bir mekanizma olarak değerlendirilmemeli, AB'nin bilim diplomasisi uygulama alanı olarak da görülmelidir. Bu programların amacı üye devletlerin farklı konulardaki ulusal programlarının birbirleri ile yakınlaştırılmasını sağlamak ve hem üye devletlerin hem de programa katılım sağlayan asosiy devletlerle diğer program devletlerinin bilim, teknoloji, araştırma ve inovasyon çalışmalarına destek vermektir (Olca, 2011, s. 105-106). Bugün 8. Çerçeve Programı olan Ufuk Avrupa Programı aktif olarak destek sunmaya devam etmektedir.

AB, söz konusu fon mekanizmaları ile bilim diplomasisi alanındaki proje çalışmalarına da destek vermektedir. Ufuk 2020 programı kapsamında desteklediği S4D4C, InsSciDE and EL-CSID isimli üç farklı bilim diplomasisi projesi konsolide edilerek üç projenin kurduğu ağ ve ürettiği içerik ile Avrupa Birliği Bilim Diplomasisi İttifakı (The European Union Science Diplomacy Alliance) kurulmuştur. Bu oluşumun amacı *“bilim diplomasisi konusunda ortak araştırma projeleri, politika tavsiyeleri, kapasite geliştirme ve eğitim faaliyetlerini daha da geliştirmek, sürdürmek ve organize etmek”* olarak tanımlanmıştır. Bugün üyeleri arasında çok sayıda üniversite, araştırma merkezi ve uluslararası örgüt bulunan yapının çalışmaları genelde bilim diplomasisi, özelde de cinsiyet eşitliği, diaspora araştırmaları, okyanus çalışmaları gibi farklı temalar çerçevesinde bilim diplomasisinin rolü gibi konularda faaliyet göstermektedir (EU Science Diplomacy Alliance). Örneğin; S4D4C projesi kapsamında “Avrupa Bilim Diplomasisi Çevrimiçi Kursu” açılmış ve çevrimiçi ortamda bilim diplomasisi ile ilgili temel bilgilerin paylaşımı yapılarak konu hakkında iş birliğinin yanı sıra eğitim ve öğretim faaliyetleri de yapılmıştır. Bilim diplomatlarının türleri nelerdir, nasıl görevlendirilirler gibi hususlar da bu ders kapsamında ele alınan konular arasında yerini almıştır (S4D4C).

Avrupa Komisyonu 2021 yılında “Araştırma ve İnovasyona Küresel Bir Yaklaşım” (Global Approach to Research and Innovation) isimli dokümanı yayınlamaya AB'nin iklim değişikliği, dijital dönüşüm ve sağlık gibi alanlardaki küresel sorunlarla mücadele konusunda ortak değerlere dayalı iş birliğine açık olduğunu vurgulamıştır. Bu dokümanda AB'nin dış ve güvenlik politikası kapsamında bilim diplomasisi yoluyla bilim ve teknoloji alanlarına odaklanacağı, AB'nin bu alandaki yumuşak gücünü ve ekonomik çıkarlarını geliştireceği, ortak devletlerin taleplerini karşılamak ve AB'yi araştırma ve inovasyon konularında en güçlü aktör konumuna getirmek için daha etkin çalışacağı belirtilmiştir (EEAS-3, 2022).

AB'nin bilim diplomasisi konusunda politika ve strateji belgelerini ürettiği, Avrupa Komisyonu'nun araştırma ve inovasyon programları ile hibe destek mekanizmaları oluşturduğu, eğitim-öğretim programları yoluyla akademisyenlerin ve öğrencilerin hareketlilik içeren çalışmalarını desteklediği ve bunların yanı sıra çok sayıda ortak araştırma merkezi ve altyapısı oluşturduğu görülmüştür.

Avrupa Komisyonu bilim diplomasisi alanındaki çalışmalarını çeşitli Genel Direktörlükler üzerinden yürütmektedir. Araştırma ve Yenilik Genel Direktörlüğü, Eğitim Genel Direktörlüğü, Gençlik, Spor ve Kültür Genel Direktörlüğü ve İletişim Ağları, İçerik ve Teknoloji Genel Direktörlüğü gibi yapılar bu alanda verilebilecek örnekler arasındadır. Ayrıca Uluslararası Ortaklıklar Genel Direktörlüğü, Avrupa Sivil Koruma ve İnsani Yardım Operasyonları Genel Direktörlüğü, Komşuluk ve Genişleme Müzakereleri Genel Direktörlüğü gibi dış ilişkilerden sorumlu hizmetler ile çevre, iklim eylemi, denizcilik işleri, sağlık ve gıda güvenliği, enerji ve savunma sanayi ve uzay gibi alanlarda faaliyet gösteren bir dizi sektörel Komisyon da bilim, teknoloji ve inovasyon alanlarındaki uluslararası çalışmalara katkı sunmaktadır (EEAS-4, 2022).

## AB Dijital Diplomasisi

e-diplomasi, iDiplomacy, sanal diplomasi, siber diplomasi, tekno-diplomasi, medya diplomasisi, network veya ağ diplomasisi gibi çeşitli kavramlarla ifade edilen dijital diplomasi yoluyla toplumlarla eğitim, kültür, bilim, sanat, turizm gibi farklı alanlar üzerinden etkileşime geçmek ve bu araçlar yoluyla da toplumları ve kurumları etkilemek hedeflenmektedir (Halisoğlu, 2022, s. 168-170). Devletlerin dış temsilciliklerinin dijital diplomasiyi 2000'ler sonrası kullanmaya başladığı görülmektedir. Bir Dışişleri Bakanlığına ait ilk internet sitesi ABD tarafından hayata geçirilmiş, ayrıca dijital diplomasi ilk kez ABD dış politika çalışmalarında kullanılmıştır. Literatürde yer alan ilk dijital diplomasi örneği 1994 yılında ABD Başkanı Bill Clinton ve İsveç Başbakanı Carl Bildt arasında karşılıklı gönderilen e-postalar olmuştur (Yağmurlu, 2019, s. 1272). İnternet altyapısının dünya genelinde gelişmesi ve internet kullanıcı oranlarının artması ile birlikte bu örnekler de çeşitlenmiş ve gelişmiştir. Günümüzde çok sayıda devlet dijital diplomasi alanına konu olabilecek çalışmalar içerisinde.

AB'nin dış politika paydaşlarını (örn; AB dışındaki ülkelerdeki vatandaşlar ve kamu görevlileri) dahil etmeyi amaçlayan dijital diplomasi faaliyetleri, AB'nin kamu diplomasisinin önemli bir bileşenidir. Başlangıçta web sitesi ağırlıklı ilerleyen dijital diplomasi çalışmaları, Avrupa Dış İlişkiler Servisi olan EEAS'nin kurulması ile çeşitlenmiştir. AB web siteleri, bloglar, sosyal medya hesapları gibi dijital iletişim kanalları üzerinden yumuşak gücünü küresel alanda göstermeye yönelik içerikler üretmekte ve çalışmalar yapmaktadır. Dijital diplomasiyi, AB'nin dış politikadaki itibarını arttırmaya yönelik bir araç olarak kullanmaktadır (Zaiotti, 2024, s. 458-460).

AB, 2022 yılında yeni dijital teknolojilerden kaynaklanan güçlülere karşı Avrupa'nın yenilikçi bir bakış açısı geliştirmesi gerektiğine karar kılmış ve AB'nin Dijital Diplomasisi Hakkında Konsey Sonuçları (Council Conclusions on EU Digital Diplomacy) belgesini onaylamıştır. Buna göre dijital teknolojilerin ve bu alandaki gelişmelerin sadece AB vatandaşları için değil tüm dünya insanları için yeni fırsatların yanı sıra riskler de getirdiği öne sürülmüştür. Ayrıca dijital teknolojilerin jeopolitik güç dengelerinde kaymaya yol açabilecek rekabetçi öğeler barındırdığına dikkat çekilmiştir. Konsey AB'nin dijital diplomasi çalışmaları için on beş temel amaç belirlemiştir. Bu amaçlar arasında AB'nin dijital ilişkilerinde jeopolitik önceliklerin gözetilmesi ve küresel bir rol üstlenilmesi, insan hakları ve temel özgürlüklere dayalı uluslararası teknoloji standartları geliştirilmesinde yönlendirici olunması, güvenli ve dirençli dijital altyapılar kurulmasının sağlanması, AB sınırları dışında demokratik dijital toplumların güçlendirilmesine çalışılması, dijital dönüşümde insan odaklı ve insan hakları temelli yaklaşımdan vazgeçilmemesi, "2030 Dijital Pusula: Dijital On Yıl için Avrupa'nın Yolu" isimli dokümanda belirlenen vizyonun göz önünde bulundurularak küresel dijital politika gelişmelerinin izlenmesi ve AB'nin iç politika yapım sürecine bilgi girişi yapılması, AB'nin güvenlik politikaları arasına siber ve hibrit güvenlik konularının eklenmesi, yabancı bilgi manipülasyonu ve müdahalesine karşı tedbirler alınması gibi konuların öne çıktığı görülmektedir (Council of the European Union, 2022, s. 2-4). AB'nin bu kapsamda başlatacağı çalışmalarda, dijital alanda evrensel insan hakları ve temel özgürlükler, hukukun üstünlüğü ve demokratik prensipler konularını sürekli göz önünde tutacağı; benzer bakış açısında olan devletlerle iş birliği kuracağı ve Birleşmiş Milletler (BM), G7 Zirvesi, Avrupa Güvenlik ve İş Birliği Teşkilatı (AGİT), Ekonomik Kalkınma ve İş Birliği Örgütü (OECD), Dünya Ticaret Örgütü, Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü (NATO), Avrupa Konseyi ve diğer aktörlerle iş birliğini güçlendireceği; AB'nin Yeşil Diplomasi ve Siber Diplomasi alanlarında elde ettiği ilerlemeye yetiyecek ve onu destekleyecek hızda dijital diplomasi konusunu ele alacağı vurgulanmıştır (EU digital diplomacy, 2022).

2022 yılındaki bu çalışmanın ardından AB'nin Dijital Diplomasisi Hakkında Konsey Sonuçları belgesi resmen 26 Haziran 2023 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Burada benimsenen amaç, daha güçlü, daha stratejik, tutarlı ve etkili bir AB politikası için öncelikli eylemlerin belirlenmesi ve küresel dijital ilişkilerde gerekli aksiyonların alınması şeklinde ifade edilmiştir. Alınan kararlar ile yalnızca AB kurumlarında değil, üye devletlerin ulusal eylemlerinde de aynı prensipleri benimsemesi gerektiği yönünde ifadelere yer verilmesi dikkat çekmektedir (EEAS-5, 2023). Hazırlanan belgelerdeki vurgularda temel değerlere bağlı kalınması ve dijital araçların kullanılmasında yalnızca bilgi ve içeriğe odaklanılmasının ötesine geçilerek dijital güvenlik, siber tehditler ve dezenformasyon yoluyla itibar karalama risklerinin de dikkate alınması gerektiği vurgusu anlaşılmaktadır. Bu anlamda, bilim diplomasisi örneğinde de görüldüğü gibi dijital diplomasideki yetkinlik ve hazır bulunuşluğun yumuşak güç olmanın ötesinde bir önem arz ettiği değerlendirilmektedir.

## Sonuç

Kamu diplomasisi, devletlerin dış politikalarını tanıtmak, diğer ülkelerin kamuoyunu etkilemek, çıkar gruplarıyla etkileşimde bulunmak ve uluslararası alanda bilgi ve fikir akışını sağlamak için yürüttüğü çalışmaları kapsar. Bu kapsamda, kültürel etkileşim, iletişim faaliyetleri ve çeşitli etkinlikler kullanılır. Devletler ve AB gibi uluslararası aktörler, kamu diplomasisini güçlerini artırmak ve uluslararası ilişkilerde etkili olmak için önemli bir araç olarak kullanmaktadır. Bilim diplomasisi, devletler arasındaki ilişkileri güçlendirmek ve uluslararası iş birliğini teşvik etmek amacıyla bilim ve teknoloji alanında yapılan iş birliklerini kapsar. Bilim diplomasisi, araştırma fonları, bilimsel iş birlikleri ve bilim insanlarının hareketliliği gibi alanlarda faaliyet gösterir. AB, bilim diplomasisini önemseyen politikalar geliştirmiş ve uluslararası iş birliğini teşvik etmek için çeşitli projelere destek vermiştir. Dijital diplomasi ise devletlerin internet, sosyal medya ve diğer dijital iletişim araçlarını kullanarak dış politika hedeflerini gerçekleştirmeye çalıştığı bir alandır. Dijital diplomasi, bilgi yönetimi, kriz yönetimi, iletişim özgürlüğü ve demokrasi gibi konularda da önemli rol oynar. AB, dijital diplomasiyi kamu diplomasisinin bir parçası olarak görür ve dış politikasını tanıtmak, itibarını artırmak ve küresel alanda etkili olmak için dijital iletişim araçlarını etkin bir şekilde kullanır.

AB hem bilim diplomasisi hem de dijital diplomasi alanında aktif bir rol oynamaktadır. Bilim diplomasisi sayesinde, AB üyesi ülkeler ve diğer ülkeler arasında bilimsel iş birliği teşvik edilmekte ve araştırma projeleri desteklenmektedir. Dijital diplomasi ise AB'nin dış politika hedeflerini desteklemekte ve AB'nin uluslararası arenada etkisini artırmaktadır. Bilimsel gelişmeler ve dijital faaliyetlerde elde edilen başarılar ve kurulan altyapılar, artık yalnızca bir yumuşak güç olarak görülmenin ötesinde ulusal ve uluslararası tehditlere karşı hazır, dirençli ve güçlü olmanın, gecikmeden eyleme geçebilmenin temel anahtarları niteliğine bürünmüştür. Bu nedenle salt diplomasi ve toplumlar arası ilişkilerin yakınlaştırılması gibi görünen bazı uygulamaların, aynı zamanda güvenlik gibi alanlara yapılan yatırımlar olduğu da gözlemlenmektedir.

Sonuç olarak, kamu diplomasisi geleneksel yöntemlerle yürütülmenin ötesine geçerek çağın getirdiği bilimsel, teknolojik ve inovasyona dayalı gelişmeleri takip eden ve buna uyumlu politikalar izleyen bir yapıya bürünmüştür. Bu kapsamda bilim diplomasisi ve dijital diplomasi gibi alanlar hem dış politika araçları tasarlanmasında hem de uluslararası ilişkilerde giderek daha fazla önem kazanmaktadır. Devletler arası iletişimi kolaylaştırarak barış, istikrar ve iş birliği sağlamada önemli bir rol oynamaktadırlar. Bu nedenle, devletlerin bu diplomasi türlerine yatırım yapması ve etkin bir şekilde kullanması, uluslararası ilişkilerde başarıya ulaşmaları açısından önemlidir. AB, bu gelişmeleri yakından

takip etmekte ve yenilikçi kamu diplomasisi araçları benimserken de temel değerlerini, jeopolitik stratejilerini ve AB kurumları ile üye devletlerin ulusal eylemlerini ortaklaştıracak önceliklerde buluşma çabasını göz önünde bulundurmaktadır. Hem bilim diplomasisi hem de dijital diplomasi için politika belgeleri ve stratejiler oluşturmuş, sorumlu birimlerin kurulmasını gerçekleştirmiş ve vizyon belgelerine entegrasyonunu sağlamıştır. AB'nin bilim ve dijital diplomasi konularındaki çalışmalarının bölgesel güvenlik, jeopolitik strateji ve AB üyesi devletlerin güvenlik politikaları ile AB politikalarının uyumlaştırılması gibi konulara yansımaları, bu alanlardaki önceliklerinin bilim ve teknoloji alanındaki araştırma destekleri kapsamında ne şekilde ele alındığı konuları ise gelecek araştırmalar kapsamında ele alınabilecek alanlar olarak değerlendirilmektedir.

### Kaynakça

- Abdurahmanlı, E. (2021). Definition of diplomacy and types of diplomacy used between states, *Anadolu Akademi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(3), 580-603. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/2000617>
- Akçay, N. C. (2014). Kamu diplomasisi aracı olarak kültürel diplomasi ve Fransa'nın Afrika ülkelerine yönelik uluslararası öğrenci programları örneği [Uzmanlık tezi]. T.C. Başbakanlık Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı veri tabanından erişildi (<https://ytbweb1.blob.core.windows.net/files/resimler/thesis/nazli-ceren-akcay-kamu-diplomasisi-araci-olarak-kueltuerel-diplomasi-ve-fransanın-afrika.pdf>).
- Bjola, C. ve Jiang, L. (2015). *Social media and public diplomacy a comparative analysis of the digital diplomatic strategies of the EU, US and Japan in China*. Bjola, C. ve Holmes, M. Digital diplomacy: theory and practice içinde (s. 71-88). New York: Routledge.
- Caymaz, E. ve Özsoy, B. (2022). Türkiye'nin kutup bilim diplomasisi, *İletişim ve Diplomasi*, (7), 5-24. doi: 10.54722/iletisimvediplomasi.1098563 Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/2353636>
- Council of the European Union, Foreign Affairs Council Delegations. (2022). Council conclusions on EU digital diplomacy. Erişim adresi: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-11406-2022-INIT/en/pdf>
- Cull, N.J. (2009). *Public diplomacy: lessons from the past*, Los Angeles: Figueroa Press.
- Çiçek, A. (2022). Soft power, public diplomacy, and public diplomacy techniques: a conceptual evaluation, *Turkish Business Journal*, 3(6), 103-119. doi: 10.51727/tbj.1203804. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/2769387>
- Diplomacy. (t.y.). Britannica online dictionary içinde. Erişim adresi: <https://www.britannica.com/topic/diplomacy>
- Diplomacy. (t.y.). Merriam-Webster online dictionary içinde. Erişim adresi: <https://www.merriam-webster.com/dictionary/diplomacy>
- Diplomasi. (t.y.). Türk Dil Kurumu güncel Türkçe sözlük içinde.-Erişim adresi: <https://sozluk.gov.tr/>



- EEAS-1 (2022). EU public diplomacy. Erişim adresi: [https://www.eeas.europa.eu/eeas/public-diplomacy\\_en](https://www.eeas.europa.eu/eeas/public-diplomacy_en)
- EEAS-2. (2022). Science diplomacy. Erişim adresi: [https://www.eeas.europa.eu/eeas/science-diplomacy\\_en](https://www.eeas.europa.eu/eeas/science-diplomacy_en)
- EEAS-3. (2022). Science diplomacy at EU level. Erişim adresi: [https://www.eeas.europa.eu/eeas/science-diplomacy-eu-level\\_en](https://www.eeas.europa.eu/eeas/science-diplomacy-eu-level_en)
- EEAS-4. (2022). The role of science in the EEAS. Erişim adresi: [https://www.eeas.europa.eu/eeas/role-science-eeas\\_en](https://www.eeas.europa.eu/eeas/role-science-eeas_en)
- EEAS-5. (2023). Digital diplomacy. Erişim adresi: [https://www.eeas.europa.eu/eeas/digital-diplomacy\\_en](https://www.eeas.europa.eu/eeas/digital-diplomacy_en)
- EU digital diplomacy: council agrees a more concerted European approach to the challenges posed by new digital technologies (2022). Council of the European Union. Erişim adresi: [https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2022/07/18/eu-digital-diplomacy-council-agrees-a-more-concerted-european-approach-to-the-challenges-posed-by-new-digital-technologies/?utm\\_source=dsms-](https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2022/07/18/eu-digital-diplomacy-council-agrees-a-more-concerted-european-approach-to-the-challenges-posed-by-new-digital-technologies/?utm_source=dsms-)
- EU Science Diplomacy Alliance. (t.y.). Erişim adresi: <https://www.science-diplomacy.eu/>
- European Union External Action. (t.y.). The diplomatic service of the European union. Erişim adresi: [https://www.eeas.europa.eu/\\_en](https://www.eeas.europa.eu/_en)
- European Commission-1. (2012). Enhancing and focusing EU international cooperation in research and innovation: A strategic approach. Erişim adresi: <https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52012DC0497&from=en>
- European Commission-2. (2016). Open Innovation, Open Science, Open to the World- a vision for Europe. Erişim adresi: [https://publications.europa.eu/resource/cellar/3213b335-1cbc-11e6-ba9a-01aa75ed71a1.0001.02/DOC\\_2](https://publications.europa.eu/resource/cellar/3213b335-1cbc-11e6-ba9a-01aa75ed71a1.0001.02/DOC_2)
- European Commission-3 (2021). A stronger EU engagement for a peaceful, sustainable, and prosperous Arctic. Erişim adresi: [https://www.eeas.europa.eu/sites/default/files/2\\_en\\_act\\_part1\\_v7.pdf](https://www.eeas.europa.eu/sites/default/files/2_en_act_part1_v7.pdf)
- Halisoğlu, T.A. (2022). Avrupa Birliği'nin yeni yumuşak güç unsuru: Dijital diplomasi, *Trakya Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi e-Dergi*, 11(2), 163-178. doi: 10.47934/tife.11.02.05. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/2641590>
- Langenhove, L.v. (2016). Science diplomacy: New global challenges, new trend, *RSIS Commentary*. No082. Erişim adresi: <https://www.rsis.edu.sg/wp-content/uploads/2016/04/CO16082.pdf>
- McEvoy-Levy, S. (2001). *American exceptionalism and US foreign policy: Public diplomacy at the end of the cold war*, New York: Palgrave.

- Michalski, A. (2005). *The EU as a soft power: the force of persuasion*. Melissen J. (Ed), The new public diplomacy soft power in international relations içinde (s. 124-146). New York: Palgrave.
- Nigro, L. J. (2012). *Theory and practice of modern diplomacy: origins and development to 1914*. A. Nigro, L. J. ve B. Bartholomees, J. B. Volume I: Theory of War and Strategy ) içinde (s. 179-192. Strategic Studies Institute: Us Army War College. Erişim adresi: <http://www.jstor.org/stable/resrep12116.17>
- Olcay, H. B. (2011). *Bilim diplomasisi*, Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Pastrana, S.J. (2018). *Science diplomacy between Cuba and the United States: A mechanism to build trust by engaging scientific communities across political divides*. Vafai, H. A. ve Lansey, K. E. Science and Technology Diplomacy A Focus on the Americas with Lessons for the World, Volume I içinde (s. 95-101). New York: Momentum Press.
- Rashica, V. (2018). The benefits and risks of digital diplomacy, *SEEU Review*, 13, 75–89. doi: 10.2478/seeur-2018-0008.
- S4D4C. (t.y.). European Science Diplomacy Online Course. Erişim adresi: <https://www.s4d4c.eu/european-science-diplomacy-online-course/>
- Smith, M. (2016). *European Union diplomacy*. A. Constantinou. C. M., B. Kerr ve C. P. Sharp (Ed), The sage handbook of diplomacy içinde (s. 308-318). Londra: Sage Publications.
- Snow, N. and Taylor P. M. (2009). *Routledge handbook of public diplomacy*, New York: Routledge.
- Westcott, N. (2008). Digital diplomacy: the impact of the internet on international relations (Oxford Internet Institute, Research Report Paper No. 16). Erişim adresi: <https://www.oii.ox.ac.uk/wp-content/uploads/old-docs/RR16.pdf>
- Wolf, C. and Rosen, B. (2004). *Public diplomacy: How to think about and improve it*. Santa Monica, CA: RAND Corporation.
- Yağmurlu, A. (2019). Dijital diplomasi: Kamu diplomasisi çerçevesinden Avrupa Birliği üye ülkeleri ve Türkiye dışişleri bakanlıkları internet uygulamaları, *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 7, 1267-1295. <https://doi.org/10.19145/e-gifder.554946>.
- Zaiotti, R. (2024). *The European union and digital diplomacy: projecting global Europe in the social media era*, A. Bjola C. ve B. Manor (Ed), I. The Oxford handbook of digital diplomacy içinde (s. 457-474). Erişim adresi: <https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780192859198.013.25>

## Extended Abstract

### Purpose

In this study, the EU's public diplomacy efforts are examined specifically in the areas of science diplomacy and digital diplomacy, with the aim of providing a comprehensive analysis of how, for what purposes, and with which tools these forms of diplomacy are utilized.

## **Design and Methodology**

The study addresses the purposes, methods, and tools used in science diplomacy and digital diplomacy within the framework of the EU's public diplomacy practices. The study was completed using qualitative research methods. It employs secondary data analysis as its research method. In the data collection process, in addition to using sources such as articles and books in the literature; websites, official documents, information documents, and other defined sources of the European Union Institutions were used. The research's limitation is that it focuses on the EU's public diplomacy tools, specifically science diplomacy and digital diplomacy practices. Due to its scope, this study does not require ethical committee approval. The study started with the definitions of the concepts of public diplomacy, science diplomacy, and digital diplomacy. Then, the EU's public diplomacy approach and the place and practices of science diplomacy and digital diplomacy policies within this approach were examined. The evaluation of the findings is discussed in the conclusion section; thus, the study aims to provide a holistic perspective to researchers interested in the EU, public diplomacy, and new types of diplomacy developing under public diplomacy.

## **Findings**

The EU shapes its foreign policies around core values and principles, using them to foster consensus among member states. It actively employs public diplomacy tools to manage relationships with member and non-member states. The European External Action Service (EEAS) was established to streamline EU diplomatic efforts. EEAS operates in areas like migration, crisis management, and digital and science diplomacy. The EU's public diplomacy aims to foster cooperation and trust globally, emphasizing resilient communication and rapid disinformation response. Academics and students are critical actors in its science diplomacy efforts. The EU's science diplomacy began in 2012, focusing on international cooperation in research and innovation. Expanded in 2016, it emphasizes collaboration and funding in science and technology. The EU aims to use science diplomacy broadly in foreign policy, facilitating research collaborations, standards, and scientific exchanges. The EEAS promotes science diplomacy across various domains. The "Global Approach to Research and Innovation" highlights cooperation in global challenges. Efforts are managed by various EU directorates, supporting diverse scientific and technological initiatives. The EU employs digital diplomacy to engage societies globally through education, culture, science, art, and tourism. This strategy, expanded by the EEAS, leverages websites, blogs, and social media to project the EU's soft power. In 2022, the EU outlined digital diplomacy goals, emphasizing human rights, securing infrastructures, and countering cyber threats. The 2023 Council Conclusions on EU Digital Diplomacy stress aligning national actions with EU principles, addressing digital security, and countering disinformation, highlighting digital diplomacy's strategic importance beyond soft power. All these findings emphasize that the EU has been using science diplomacy and digital diplomacy under structural management. Therefore, they not only keep these efforts on the agenda but also upgrade and update them to follow current technologies and tendencies. Addressing responsible agencies and departments allowed the institutionalization of science diplomacy and digital diplomacy policies within the EU.

## **Research Limitations**

This study's limitations are the science diplomacy and digital diplomacy programs followed by the European Union institutions. The policies in these areas have been examined within the public diplomacy and international relations framework. Public diplomacy encompasses the efforts of states

to influence public opinion in international relations, interact with interest groups of different states, and facilitate the flow of information and ideas internationally. Public diplomacy is also one of the soft power elements international actors possess. Today, public diplomacy has diversified in new areas brought about by science and technology. It has expanded to include various types. Science diplomacy and digital diplomacy are also part of this diversity. Science diplomacy aims to enhance international cooperation and strengthen intergovernmental relations, particularly in research and innovation. Digital diplomacy, on the other hand, has emerged as a new form of public diplomacy using the Internet and information and communication technologies.

### **Implications (Theoretical, Practical, and Social)**

The study suggests a shift in the understanding of public diplomacy, highlighting the importance of science diplomacy and digital diplomacy within the broader framework. It emphasizes the need for states and international actors to adapt to technological advancements and incorporate them into diplomatic strategies, moving beyond traditional approaches. Practically, it indicates the growing significance of science diplomacy and digital diplomacy in shaping international relations and achieving foreign policy goals. The findings underscore the necessity for states, including the EU, to invest in these forms of diplomacy to enhance their soft power and influence on the global stage. The potential for increased collaboration and knowledge sharing among nations, especially in the realms of science and technology, has gained importance. By promoting scientific cooperation and utilizing digital tools effectively, countries can foster greater understanding and cooperation, leading to potential social benefits such as improved healthcare, environmental protection, and economic development. Overall, the study has shown a need for a holistic approach to diplomacy, incorporating scientific and technological advancements to address contemporary challenges and enhance global cooperation. From this perspective, the EU and other international actors play a role in shaping a diplomatic landscape that is responsive to the opportunities and challenges of the digital age.

### **Originality/Value**

The EU plays an active role in public diplomacy, particularly in the fields of science diplomacy and digital diplomacy. It utilizes science diplomacy as a tool to promote international cooperation in research and innovation, as well as to strengthen relations between states. Similarly, the EU views digital diplomacy as enhancing its foreign policy reputation. Therefore, the EU's policies and efforts in science diplomacy and digital diplomacy are becoming increasingly important. The original value of this study lies in considering science diplomacy and digital diplomacy as European Union policies under the overarching title of public diplomacy. It contributes to the literature by examining the tools used, policies pursued, responsible actors, and missions undertaken in these areas. Besides the science diplomacy and digital diplomacy practices in the EU provide an example of institutionalization of policies by defining the actors and departments responsible for the applications.

**Araştırmacı Katkısı:** Rabia TAŞ (%100).



# Kamu Diplomasisinde Kolektif Hafızanın Rolü: Avrupa Hafızası, Avrupa Kimliği ve Avrupa Birliği <sup>1</sup>

Aysu MUTLUTÜRK <sup>2</sup> - Ali Resul USUL <sup>3</sup>

Başvuru Tarihi: 29.05.2024

Kabul Tarihi: 03.09.2024

Makale Türü: Derleme

## Öz

Dış politika stratejilerinde bir yumuşak güç kaynağı olarak kamu diplomasisinin önemi giderek artmaktadır. Kamu diplomasisi alanındaki çalışmaların genellikle ulus-devletlere odaklı olduğu görülmektedir. Avrupa Birliği (AB) gibi ulus üstü yapıların kamu diplomasisi uygulamaları hakkındaki çalışmalar ise henüz oldukça kısıtlıdır. Halbuki AB içindeki farklı uluslar arasında sosyal uyumun geliştirilmesi ve ortak bir kimliğin inşasında kamu diplomasisinin önemi büyüktür. Ulus ötesi bir Avrupa kimliğinin teşvik edilmesi ve sürdürülmesinde öne çıkan önemli kaynaklardan biri, ülkelerin ortak geçmişi ve kolektif hafızasıdır. Bu derleme çalışması, AB'nin oluşum ve genişleme sürecinde kolektif hafızaya dayalı kamu diplomasisi uygulamalarına odaklanmaktadır. Çalışmanın bulguları, kolektif hafızaya dayalı kamu diplomasisinin (a) farklı ulusları ortak bir Avrupa kimliği çatısı altında bir araya getirme girişimlerine; (b) AB'nin küresel düzeydeki etkileşimlerine önemli katkılar sunduğuna işaret etmektedir. Öte yandan, geçmiş hakkındaki çatışan anlatıların kolektif hafızayı birleştirici bir unsur olmaktan ziyade bir tartışma nesnesi haline getirdiği durumlar da gözlemlenmektedir. Buna rağmen, çok taraflılık, uzlaşma ve iş birliğini vurgulayan kamu diplomasisi uygulamaları sayesinde Avrupa ülkelerinin farklı anlatıları içinde barındıran ulus ötesi ortak bir geçmiş ve kimlik etrafında buluşması mümkün görünmektedir. Derlemede işaret edilen noktaların kolektif hafızaya dayalı kamu diplomasisinin ulus ötesi birliklerin oluşum ve gelişim süreçlerindeki rolüne ilişkin yeni araştırma sorularına yön vermesi, farklı disiplinlerin bakış açılarını harmanlayarak bu alanda disiplinler arası bir yaklaşımı teşvik etmesi beklenmektedir.

**Anahtar Kelimeler:** Avrupa Birliği, Kamu Diplomasisi, Kolektif Hafıza, Kolektif Kimlik

**Atıf:** Mutlutürk, A. ve Usul, A. R. (2024). Kamu diplomasisinde kolektif hafızanın rolü: Avrupa hafızası, Avrupa kimliği ve Avrupa Birliği. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 24(Özel Sayı), 147-168.

<sup>1</sup> Bu çalışma etik kurul izin belgesi gerektirmemektedir.

<sup>2</sup> Anadolu Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Psikoloji Bölümü, [amutlurk@anadolu.edu.tr](mailto:amutlurk@anadolu.edu.tr), ORCID: 0000-0002-5217-3021

<sup>3</sup> Anadolu Üniversitesi, Açıköğretim Fakültesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü, [arusul@anadolu.edu.tr](mailto:arusul@anadolu.edu.tr), ORCID: 0000-0002-3450-1829

# The Role of Collective Memory in Public Diplomacy: European Memory, European Identity, and the European Union

Aysu MUTLUTÜRK<sup>4</sup> - Ali Resul USUL<sup>5</sup>

Submitted by: 29.05.2024

Accepted by: 03.09.2024

Article Type: Review

## Abstract

*The growing recognition of public diplomacy as a soft power instrument in foreign policy has led to increased interest in its application by supranational entities, such as the European Union (EU). While much of the research tends to concentrate on nation-states, the EU's use of public diplomacy to promote social cohesion and a shared European identity among its diverse member states is noteworthy. Shared history and collective memory are key resources in this endeavour. This study delves into the public diplomacy practices grounded in collective memory during the EU's formation and expansion, revealing their significant contributions to uniting diverse nations under a common European identity and shaping the EU's global interactions. While conflicting historical narratives can sometimes create division, the reconstructive nature of memory and the emphasis on multilateralism, reconciliation, and cooperation in public diplomacy practices offer a pathway for European countries to unite around a shared transnational past and identity that embraces diverse narratives. The insights from this review are expected to inspire new research questions on the role of collective memory-based public diplomacy in the formation and development of transnational unions and encourage interdisciplinary approaches that integrate perspectives from various fields.*

**Keywords:** European Union, Public Diplomacy, Collective Memory, Collective Identity

<sup>4</sup> Anadolu University, Faculty of Letters, Department of Psychology, [amutlurk@anadolu.edu.tr](mailto:amutlurk@anadolu.edu.tr), ORCID: 0000-0002-5217-3021

<sup>5</sup> Anadolu University, Open Education Faculty, [arusul@anadolu.edu.tr](mailto:arusul@anadolu.edu.tr), ORCID: 0000-0002-3450-1829

## Giriş

Kamu diplomasisi, bir ülkenin yabancı bir halkla etkileşime girerek uluslararası çevreyi yönetme girişimi olarak tanımlanabilir (Cull, 2009). Bu girişimlerin nihai amacı, zorlayıcı olmayan yollarla başkalarını ikna ederek kendi çıkarlarını ilerletmek ve ülkenin *yumuşak gücünü* arttırmaktır (Nye, 2008). Kamu diplomasisi üzerine yapılan akademik çalışmalarda temel analiz birimi çoğunlukla ulus-devlet olmuştur ve bu çalışmaların önemli bir kısmı Amerika Birleşik Devletleri'ne (ABD) odaklanmıştır (Fanoulis ve Revelas, 2023; Song ve Fanoulis, 2023). Bununla birlikte, uluslar üstü bir yapı olan Avrupa Birliği (AB) de kamu diplomasisinin çeşitli kaynaklarını yoğun biçimde kullanmaktadır. AB'nin kamu diplomasisi uygulamaları sadece AB sınırları dışındaki ülkelere değil birliğin kendi içindeki ülkelere de yönelik olabilmektedir (Fanoulis ve Revelas, 2023). Örneğin, AB içindeki farklı uluslar arasında sosyal uyumun geliştirilmesinde ve bu ulusları kapsayacak ortak bir kimliğin yapılandırılmasında kamu diplomasisi uygulamalarının özel bir öneme sahip olduğu gözlemlenmektedir (Clarke ve Duber, 2020). Çeşitli ülkeler arasında ulus ötesi bir Avrupa kimliğinin teşvik edilmesi ve bunun devamlılığının sağlanması için yürütülen kamu diplomasisi uygulamalarında ön plana çıkan önemli kaynaklardan biri, bu ülkelerin ortak geçmişi. Bir topluluğun ortak geçmişi, topluluğa kim olduğunu, nereden geldiğini ve ne yönde ilerlemesi gerektiğini gösteren anlatılar sunar. Kolektif biçimde yapılandırılan ve temsil edilen bu geçmiş anlatısı grubun kimliğinin, normlarının ve değerlerinin inşasında merkezi bir rol oynar (Liu ve Hilton, 2005). Başka bir deyişle, bir ulusun ya da ulus ötesi topluluğun kimliği ve kimliğin devamlılığı çoğunlukla topluluğun ortak hafızasıyla, bir diğer deyişle kolektif hafızayla ilişkilendirilmektedir (David ve Bar-Tal, 2009; Zubrzycki ve Wozny, 2020).

Kolektif hafızanın AB'nin ve Avrupa kimliğinin oluşumunda ve devamlılığında önemli rol oynadığı görüşü günümüzde yaygın biçimde kabul görmektedir (Mälksoo, 2009; Pistan, 2020; Prutsch, 2015). AB politikaları ve kurumları, Avrupa projesine meşruiyet kazandırmak ve ulus ötesi bir Avrupa kimliğini teşvik etmek için kolektif bir Avrupa hafızasını vurgulamaktadırlar (Prutsch, 2015). Bu çalışmanın amacı, AB'nin oluşum ve genişleme sürecinde kolektif hafızanın kamu diplomasisinin bir kaynağı olarak kullanımını ve bu yolla (a) farklı ulusları ortak bir Avrupa kimliği çatısı altında bir araya getirme girişimlerini; (b) AB'nin küresel düzeydeki etkileşimlerini incelemektir. Dolayısıyla çalışmada AB'nin ulus ötesi bir Avrupa hafızası ve bu hafıza çerçevesinde bir ortak kimlik ve değerler bütünü yapılandırma çalışmaları, AB'nin kendi içindeki ülkelere yönelik kamu diplomasisi uygulamalarının bir parçası olarak ele alınmaktadır. Bu ortak hafızaya dayalı gerçekleştirilen küresel etkileşimler ise AB'nin AB dışındaki ülkelere yönelik kamu diplomasisi uygulamalarının bir parçası olarak ele alınmaktadır. Çalışmada kolektif hafıza ve AB'nin kamu diplomasisi uygulamaları arasındaki ilişki, iki aşamada incelenmektedir. İlk aşamada, kamu diplomasisi ve kolektif hafızanın kavramsallaştırılmasına odaklanılmaktadır. Bu aşamada, öncelikle kamu diplomasisinin tanımı ve teorik temelleri üzerinde durulmaktadır. Ardından, kolektif hafızanın tanımı ve grup kimliğinin inşasındaki rolü gözden geçirilmekte, hafıza politikaları ve bu politikaların kamu diplomasisindeki rolüne ilişkin bulgular derlenmektedir. İkinci aşamada, AB'nin kolektif hafızasındaki örtüşmeler bağlamında Avrupa kimliğinin oluşumu ve devamlılığı ele alınmaktadır. Bu aşamada önce yasama, eğitim ve kültürel etkinlikler yoluyla AB'nin kendi içindeki ülkelere yönelik kamu diplomasisi uygulamalarının AB'nin ortak hafızasının ve kimliğinin şekillenmesine katkıları incelenmektedir. Ardından bu ortak AB hafızasına dayalı kamu diplomasisi uygulamalarının AB'nin küresel düzeydeki etkileşimlerini nasıl yönlendirdiğine odaklanılmaktadır. Son olarak, Avrupa'nın geçmişine ilişkin çatışan anlatıların AB kolektif hafızasına etkileri ve kamu diplomasisinin bu süreçteki rolü değerlendirilmektedir. Derlemede ortaya konulan bulguların kamu diplomasisinde gözden kaçan bir kaynak olan kolektif hafızaya dikkat çekmesi, ulus ötesi bir birliğin oluşum ve gelişim süreçlerinde kolektif hafızaya dayalı bir kamu diplomasisinin rolüne yönelik yeni araştırma sorularını teşvik etmesi beklenmektedir.



Çalışmada yer verilen yayınlara Google Scholar, Web of Science, EBSCO ve Scopus veri tabanları üzerinden erişilmiştir. Veri tabanlarının yanı sıra erişilen yayınların kaynakçaları da incelenmiş ve kaynakçalardaki ilgili yayınlara da erişim sağlanmıştır. Literatür taramasında “collective memory”, “European Union”, “European identity”, “European memory”, “public diplomacy”, “collective memory in public diplomacy”, “public diplomacy in European Union” ile bu anahtar kelimelerin Türkçe karşılıkları kullanılmıştır. Örnek olayların detaylarına ulaşabilmek için British Broadcasting Corporation’ın (BBC) internet sayfası taranmıştır. Bu taramalar sonucunda, herhangi bir tarih sınırlandırması olmaksızın, erişilen İngilizce ve Türkçe kaynaklar makalenin amacı doğrultusunda derlenmiştir.

### **Kamu Diplomasinin Kavramsallaştırılması**

Stratejik bir etkileşim ve iletişim aracı olan kamu diplomasisi, geleneksel diplomasinin sınırlarını aşarak, devletlerin diğer ülkelerin kamuoylarıyla doğrudan iletişim kurmasını hedefler (Melissen, 2005). Bu kapsamda, devletler arası ilişkilerde algı ve imaj yönetimi ile halklar arası etkileşimi içeren bir süreci ifade eder. Örneğin, Amerika Birleşik Devletleri’nin Soğuk Savaş döneminde uyguladığı "Voice of America" radyo yayınları, kamu diplomasisinin erken ve etkili örneklerinden biri olarak kabul edilmektedir. Bu yayınlar, Sovyet etkisi altındaki ülkelerde Amerikan değerlerini ve yaşam tarzını tanıtmayı amaçlamıştır (Nye, 2004).

Kamu diplomasisinin teorik temelleri, uluslararası ilişkilerde gücün sadece askeri veya ekonomik kapasiteyle değil, aynı zamanda fikirler, değerler ve kültürel etkiler aracılığıyla da sağlanabileceğini vurgulayan yapısalcı yaklaşımlar ve sosyal inşacılık teorileriyle yakından ilişkilidir. Wendt’in (1999) *Anarchy is What States Make of It* (Anarşi, Devletlerin Ona Atfettiği Anlamdır) tezi, kamu diplomasisinin dayandığı temel yaklaşımı yansıtmaktadır. Bu yaklaşım, devletlerin birbirleriyle olan etkileşimlerinin, algılar ve normlar aracılığıyla şekillendiğini ve bu süreçte kamu diplomasisinin kritik bir rol oynadığını belirtir. Eğitimden dijital platformlara, basın ve yayından sanata uzanan kamu diplomasisi uygulamaları uluslararası ilişkilerde geniş yer bulmaktadır. Kamu diplomasisinin etkinliği, büyük ölçüde iletişimin çift yönlü olmasına ve karşılıklı anlayışı teşvik etmesine bağlıdır. Dolayısıyla, kamu diplomasisinin sadece bir propaganda aracı değil, bir diyalog aracı olarak düşünülmesi gerektiği vurgulanmaktadır (Wendt, 1999).

Devletlerin algı ve imaj yönetimine temel oluşturabilecek önemli yumuşak güç kaynaklarından biri de toplumların geçmişi. Özellikle farklı ulusların (olumlu ya da olumsuz) bir ortak geçmişe sahip olması uluslararası ilişkilerde kamu diplomasisi uygulamalarının yönü ve stratejik alt yapısı üzerinde belirleyici bir role sahip olabilir. Bu nedenle, kolektif hafızanın bir kamu diplomasisi kaynağı olarak ele alınması uluslararası ilişkiler disiplininde yeni bir tartışma başlatma potansiyeli bakımından önemli görülmektedir. Kolektif hafızayı bir kamu diplomasisi kaynağı olarak daha derinlemesine ele almadan önce, kolektif hafızayı bireylerin kişisel hafızasından ve tarih bilgisinden ayırt ederek kavramsallaştırmak faydalı olacaktır.

### **Kolektif Hafızanın Kavramsallaştırılması**

Hafıza, bilgileri ve deneyimleri işleyip depolamayı ve gerektiğinde bunları tekrar hatırlamayı sağlar. Bu adımlar bireyin zihninde gerçekleşse de hafızanın içeriği, bireyin içinde bulunduğu sosyal ve politik bağlamın yansımasıdır (Bachleitner, 2021; Werstch ve Roediger, 2008). Bu bakımdan hafızanın bir yönüyle sosyal ve kolektif bir süreç olduğu düşünülebilir. Bireysel ve kolektif hafızanın bu denli iç içe geçen kavramlar olması, bireysel ve kolektif hafızanın birbirinden ayırt edilip edilemeyeceği sorusunu da beraberinde getirmektedir (örn. Halbwachs, 1980; Hirst ve Manier, 2008; Werstch, 2004). Günümüzde farklı bilimsel disiplinler kolektif hafızayı, ağ kuramı (network theory), dağılımlı işlem (distributed processing) ve dağılımlı hafıza (distributed memory) süreçleri çerçevesinde ele almaya başlamıştır (McClelland ve Rogers, 2003; Sutton, 2003). Bu bakış açısına göre, bir olay gruptaki her bir bireyin zihninde farklı şekilde kodlanabilir ve sonrasında olay hakkında

farklı bilgiler hatırlanabilir. Hatta olay grubun bazı üyeleri tarafından hiç deneyimlenmemiş olabilir. Olayı deneyimleyenlerin bireysel anıları grup içinde aktarılırken çeşitli bireysel anılar birbirleriyle ve diğer kültürel ürünlerle (örn., anma etkinlikleri, anıtlar, heykeller, kitle iletişim araçları vb.) etkileşerek yeniden yapılandırılır. Böylece kolektif hafıza, bireysel anıların toplamından daha büyük ve yeni bir oluşum olarak ortaya çıkar (Hirst ve Manier, 2008; Werstch ve Roediger, 2008). Bir diğer deyişle, *hafıza* isminin önündeki *kolektif* nitelemesi, hatırlayan öznenin kolektif olmasından ziyade hatırlama sürecinin kolektif olmasına, yani hafızanın sosyal çerçevede yapılandırılmasına dikkat çekmektedir (Bachleitner, 2021).

Kolektif hafızanın tanımlanmasında bir diğer önemli tartışma konusu, kolektif hafızanın tarihten nasıl ayrıştırılabileceği olmuştur (Hirst ve Manier, 2008; Olick, 1999; Werstch ve Roediger, 2008). Aynen tarih gibi, hafızadaki bilgiler de geçmişe ilişkindir. Ancak, örneğin Halbwachs'a (1980) göre, kolektif hafıza ve tarih birbirinin karşıtı olarak ele alınmalıdır. Halbwachs (1980), bu karşıtlık için iki temel sebep öne sürer. Birincisi, hatırlamanın söndüğü noktanın tarihin başlangıç noktası olduğu savıdır. Bir diğer deyişle, tarih yazma ihtiyacı bir olaya ilişkin kolektif hafızanın zayıfladığı noktada, hafızayı muhafaza edebilmek için ortaya çıkar. İkincisi, tarihin aksine, kolektif hafızanın çoğul bir karaktere sahip olmasıdır. Buna göre, tarih nesnel bir bakış açısıyla ele alınır; tarihsel gerçekler tek ve evrenseldir. Ancak kolektif hafıza birden fazla olabilir; aynı olayın nasıl hatırlandığı hatırlayan kişi ve gruplara göre çeşitlilik gösterebilir. Kolektif hafızayı tanımlamaya çalışan başka çalışmalarda da kolektif hafıza ve tarih arasındaki çeşitli ayrımlara vurgu yapılmaktadır. Bu ayrımlardan biri, kolektif hafızanın aksine, tarih disiplininin toplumsal kimliğin inşası veya tutarlılığını korumaya yönelik bir kaygısının olmamasıdır (Werstch ve Roediger, 2008). Toplumun kimliğine ilişkin bir kaygı gütmeyen tarih, tarihsel bilgi ve bulgulara bağlı kalır, belirsizliklere ve değişime açıktır; var olan anlatıyı ortaya çıkan yeni bulgulara göre günceller. Kolektif hafızanın ise kimliğin bütünlüğünü ve tutarlılığını önemseydiği ve belirsizliğe açık olmadığı ileri sürülmektedir (Wertsch, 2004; Werstch ve Roediger, 2008). Bu bağlamda, toplum belirsizlikten kurtulmak için kestirme yollara başvurabilir, ortak geçmişe ilişkin anlatının çerçevesini grubun amacına ve kimliğine uygun biçimde yeniden şekillendirebilir, grubun kimliğine uymayan yeni bilgi ve bulguları göz ardı ederken grup kimliğini destekleyen bilgileri seçici biçimde hatırlayabilir (Olick, 1999; Wertsch, 2004; Werstch ve Roediger, 2008). Örneğin, psikoloji alanında çalışmalar, insanların bir olayı hatırlarken grup kimliğini destekleyen detayları seçici olarak hatırlarken, kimlikle uyum olmayan detayları göz ardı edebildiklerini ve olayın hafızada buna göre yeniden yapılandırıldığını gösteren deneysel kanıtlar sunmaktadır (Coman vd., 2014; Frederick ve Coman, 2022).<sup>6</sup> Bu ve benzeri sonuçlar, tarih disiplininin doğrudan toplumsal kimliğin inşasına yönelik bir hedefi olmadığını, ancak kolektif hafızanın kimlik inşası ve tutarlılığına ilişkin amaçları olduğunu ve buna uygun biçimde tarihsel bilgiyi araçsallaştırabildiğini ileri süren yaklaşımları destekler niteliktedir (örn. Bilgin, 2013; Werstch ve Roediger, 2008).

Özetle, kolektif hafıza kavramı çeşitli disiplinlerde, o disiplinin kendi bakış açısına göre ve belli başlı yönlerine odaklanılarak yorumlanmıştır. Bu nedenle, kolektif hafızanın bireysel hafıza süreçleriyle ve tarihsel bilgiyle bağlantılı ve ayrı olduğu noktaların belirlenerek kavramsallaştırılması oldukça güç olmuştur. Bununla birlikte, son yıllarda psikolojiden siyaset bilimine uzanan farklı disiplinlerde bu farklı bakış açılarının ortak bir zeminde buluşmaya yöneldiği ve kolektif hafızanın *grup tarafından paylaşılan anıların ve bilgilerin bir özeti* şeklinde tanımlanması üzerinde fikir birliğine yaklaşıldığı söylenebilir (Bachleitner, 2019; Harris vd, 2008; Hirst, Manier ve Cuc, 2003). Bu derlemede kolektif hafıza kavramı ele alınırken bu tanım benimsenmiştir.

<sup>6</sup> Seçici hatırlama ve kolektif hafızanın yeniden yapılandırılmasına ilişkin kapsamlı bir çalışma için Bkz. Mutlutürk (2020).

### Kolektif Hafıza ve Kolektif Kimlik

Kimlik, kim olduğumuz ve diğer insanların kim oldukları hakkındaki anlayışımız olarak tarif edilebilir (van Stekelenburg, 2013). Kolektif kimliği anlamaya yönelik çalışmalar, bu kavramı sıklıkla sosyal kimlik kuramı (Tajfel ve Turner, 1979; Tajfel, 1981) ve anlatı kuramı (Liu ve László, 2007; Wertsch, 2004) çerçevesinde ele alırlar. Sosyal kimlik kuramına göre, kişisel kimlik bireyin kendini nitelikleri açısından tanımlamasını, sosyal kimlik bireyin kendini sosyal gruplara üyeliği ve bu üyeliğe eşlik eden değerler ve duygularla tanımlamasını ifade eder (Tajfel, 1981). *Kolektif kimlik* kavramı ise bir bütün olarak grubun kimliğini ifade etmek için kullanılır. Bir diğer deyişle, kolektif kimlik bir grubun üyelerinin aynı sosyal kimliği paylaştıklarına dair ortak farkındalığı olarak tarif edilebilir (David ve Bar-Tal, 2009). Kolektif hafıza, kolektif kimliği şekillendirmeye yardımcı olan, geçmişin paylaşılan temsilleri olarak düşünülebilir (Halbwachs, 1980). Tıpkı bireyin kişisel geçmişine ilişkin deneyimlerinin onun kim olduğunu anlamasına katkıda bulunması gibi, topluluğun hafızası da topluluğun kendini tanımlamasına, anlamasına ve grup olarak kendini diğerlerinden ayırt etmesine yardımcı olur (Wang, 2008).

Uluslar, dinler, spor takımları, siyasi gruplar, nesiller ya da ailelerin hepsi kendilerini bir grup olarak karakterize eden tarihsel olaylara ve bu olaylara ilişkin ortak bir hafızaya sahiptir (Liu ve László, 2007). Örneğin, katılımcılara yaklaşık olarak 1930'lardan itibaren dünyada gerçekleşen en önemli toplumsal olayın ne olduğu sorulduğunda Amerikalılar, Japonlar ve Ruslar II. Dünya Savaşı'nı en önemli toplumsal olay olarak belirtirlerken (Corning vd., 2013; Schuman ve Rodgers, 2004; Schuman vd., 1998), Almanlar Almanya'nın yeniden birleşmesini (Schuman vd., 1998) ve Litvanyalılar Litvanya'nın bağımsızlığını (Corning vd., 2013) belirtmişlerdir. Farklı ulusların farklı toplumsal olayları dünyanın en önemli olayı olarak nitelediğini gösteren bu bulgular, geçmişin kolektif biçimde hatırlanması ile kolektif kimlik arasındaki ilişkiye işaret etmektedir. Bu çalışmaların bir kısmında Schuman ve meslektaşları (Schuman ve Scott, 1989; Schuman vd., 1998; Schuman ve Rodgers, 2004) her bir katılımcıya hatırladığı en önemli toplumsal olay gerçekleştiğinde kaç yaşında olduğunu da sormuşlardır. Böylece insanların değerlerini ve kimliklerini etkileyen gençlik yıllarında hangi olayları hatırlama eğiliminde olduklarını ortaya koymayı hedeflemişlerdir. Bu çalışmalarda, katılımcıların genellikle, Schuman ve Rodgers'ın *kritik dönem* olarak adlandırdıkları, ergenlik ve erken yetişkinlik dönemlerinde (12-29 yaş arasında) gerçekleşen olayları hatırladıkları bulunmuştur. Örneğin, hem 1985 hem de 2000 yılında toplanan verilerde, Kennedy suikastı (1963) ve Vietnam Savaşı'nı (1955-1975) Amerika'daki en önemli toplumsal olaylar olarak hatırlayan katılımcıların istatistiksel olarak anlamlı bir çoğunluğunun olay gerçekleştiğinde kritik yaş dönemlerinde oldukları bulunmuştur. Schuman ve Rodgers (2004), Karl Mannheim'den esinlenerek, bu bulguyu bir *nesil etkisi* olarak yorumlamışlar ve bireylerin ait oldukları nesilleri kendi gençlik dönemlerinde gerçekleşmiş olaylar üzerinden yapılandırdıklarını ileri sürmüşlerdir. Buna göre, toplumsal olayların hatırlandığı ergenlik/genç yetişkinlik dönemi, bireysel ve sosyal kimliğin oluştuğu, kişinin içinde yer aldığı nesli anlayıp tanımladığı bir dönemdir. Bu dönemde gerçekleşen ve kişinin dahil olduğu grubun (örn., bir neslin) kimliğini belirleyen toplumsal olaylar ilerleyen zamanlarda hafızada daha kolay erişilebilir ve hatırlanabilir olurlar. Bu bulgular, toplumsal olayların belli bir grubun kimliğinin şekillenmesinde önemli rol oynayabildiğine işaret etmeleri bakımından önemlidir.

Bu noktada yanıt bekleyen sorulardan biri, kolektif hafızanın grup kimliğinin şekillenmesine nasıl katkı sağladığıdır. Kişisel hafıza söz konusu olduğunda, anıların imgeler, duygular ya da anlatılar aracılığıyla zihinde temsil edildiği ileri sürülür (Pillemer, 1998; Pillemer ve White, 1998). Kolektif hafıza söz konusu olduğunda, olayların organizasyonu ve temsili için dil ve anlatı odaklı bakış açısı ön plana çıkar. Bu bakış açısı, kolektif hafızanın bir tür kültürel anlatı olarak kavramsallaştırılabileceğini ve grup kimliğinin ana hatlarını bu anlatının belirlediğini ileri sürer (Liu ve Lazslo, 2007; Wertsch, 2004). Buna göre, olaylar bir anlatı içinde hikayeleştirilir ve bu sayede derli toplu bir olay örgüsü olarak hatırlanır. Anlatılar, eylemi belirli bir zamana ve mekâna yerleştirir, olaydaki kişileri tanıtır, olayları bir hedefe veya sonuca doğru ilerleyen zihinsel ve fiziksel, nedensel ve zamansal diziler aracılığıyla birbirine bağlar. Bu tür derli toplu bir anlatı, söz konusu olayı bilinçli bir

hatırlama için erişilebilir kılar (Wertsch ve Roediger, 2008). Bireysel hafızadaki bu anlatılar grubun diğer üyeleriyle paylaşılır, paylaşılan anlatılar aracılığıyla olayla ilgili bilgi ve anılar gruba dağılır, grubun diğer üyelerinin de katkılarıyla ortak bir hafızaya dönüşerek grubun birleştirici tutkallı haline gelir. Bu bakımdan anlatılar, sosyal yapıları sağlamlaştıran kültürel mitlerin üretilmesine hizmet etmekte ve dünyayı anlamak ve açıklamak için topluluklara ortak yollar sağlamaktadırlar (Nelson, 2003; Wertsch, 2004). Carrithers'e göre (1991), anlatıların birleştirici işlevi olmadan insan toplumlarının kendileri de var olamazdı. Bu bakımdan, mitler, hikayeler ve diğer tüm anlatı biçimleri ile toplumsal geçmişin nasıl anlamlandırılıp temsil edildiği bir grubun sosyal gerçekliği yaratma araçları olarak görülebilir. Kolektif hafızayı kolektif yapan, topluluğu oluşturan üyelerin geçmişle ilgili ortak bir anlatı etrafında birleşmesi olduğu düşünülebilir. Bunun ilk akla gelen örneklerinden biri, II. Dünya Savaşı'ndan sonra Avrupa'da Nazi döneminde yaşanan kötü tecrübelerle ilişkin ortak bir anlatı etrafında birleşmesi olabilir. Bu anlatı, nihayetinde topluluğun ortak bir kimlikte buluşmasını ve birtakım ortak değerlerin benimsenmesini teşvik etmiştir.

### Hafıza Politikaları ve Diplomasi

Bilişsel ve sosyal psikoloji alanlarında yapılan çalışmalar ağırlıklı olarak kolektif hafıza anlatılarının *nasıl* yapılandırıldığına odaklanırken, siyaset bilimi ve uluslararası ilişkiler gibi alanlarda yapılan çalışmalar çoğunlukla bu anlatıların *kim* tarafından yapılandırıldığına odaklanırlar. Hemen her grup (örn., aile ya da şirket) hafıza ve kimlik arasındaki içsel bağ nedeniyle geçmişe ilişkin grup değerini yükseltecek, grup üyelerini belirli normlar ve hedefler etrafında birleştirecek anlatıları yaymak için çaba sarf edebilir. Ancak devlet, kullanılabilir bir geçmiş yaratma ve alternatif anlatıları kısıtlama konusunda sahip olduğu imkanlar ve yetki düzeyi bakımından diğerlerinden çok daha üstündür. Dolayısıyla, okullar, müzeler, anıtlar ya da yasalar gibi devlet kaynaklarını harekete geçirerek geçmişle ilgili anlatıları şekillendirebilir (Verovšek, 2016). Kolektif hafızanın içeriğini şekillendirmeyi hedefleyen otoritelerin güç mücadelelerini inceleyen çalışmaların sayısı gitgide artmaktadır (Bachleitner, 2021). Bu çalışmalar, farklı grupların stratejik ve siyasi kazanımlar elde etmek için kolektif hafızayı yapılandırma çabalarını incelerken çoğunlukla kolektif hafızanın devlet tarafından üretilen anlatılara dayandığı fikrinden yola çıkmaktadır (Bachleitner, 2019; 2021; Langenbacher, 2010; Verovšek, 2016, Zubrzycki ve Wozny, 2020).

Hafıza politikaları, geçmişle ilgili tartışmalarla, geçmişin nasıl kayda geçileceğiyle ve nasıl hatırlanıp, nasıl unutulacağıyla ilgilidir. Bu bakımdan, hafıza politikaları gerçek ve doğru tarih ile sahte ve yanlış tarih arasında kendi gündemine uygun biçimde ayrımlar yapan, tarihin nasıl anlatılması gerektiğini belirleyen, hatta yasalar aracılığıyla geçmişin belirli yorumlarını düzenleyen tarih politikaları yürütebilir (Lebow, 2006; Zubrzycki ve Wozny, 2020). Bu politikaların sonuçlarını yansıtan ilginç bir örnek, Doğu ve Batı Almanya'da büyüyen Almanların, Almanya'nın II. Dünya Savaşı'ndaki rolüne ve daha genel olarak Alman geçmişine dair çarpıcı biçimde farklı anlayışlar geliştirmeleridir. Kamuoyu yoklamalarına göre, II. Dünya Savaşı sonrasında Sovyetler Birliği'nin kontrolü altına giren Doğu Almanya'da yetişen Almanların önemli bir kısmı, Batı Almanya'da yetişen kişilerden farklı ve gerçeğe aykırı biçimde, ülkelerinin II. Dünya Savaşı'nda Sovyet tarafında savaştığına inanmaktadır (Lebow, 2006). Bu bulguya göre, belirli politikalar çerçevesinde, bir grubun hafızası bir diğer grubun hafızasından ya da gerçeklerden tamamen farklı biçimde yapılandırılabilir. Bu durum, kolektif hafızanın yapılandırılmasına yönelik kurumsal çabaların başarısı için güçlü bir kanıt olarak düşünülebilir.

Kolektif hafıza özellikle ulusal kimliğin şekillenmesinde son derece önemlidir. Bazı araştırmacılara göre, ulusun temeli toprak, dil, din ve tarihin bir kombinasyonuna dayalı bir ortak bir geçmişin varlığıdır (Lebow, 2006). Kolektif hafıza ulusal kimlik için o denli önemlidir ki, ortak geçmişe yönelik bu anlatılar anayasal metinlerde yer alabilir, eğitim kurumları aracılığıyla yaygınlaştırılabilir, kitle iletişim araçları ve popüler kültür yoluyla desteklenebilir (Zubrzycki ve Wozny, 2020). Kolektif hafızanın ulusal anlatıları sanatta, akademik literatürde, anma törenlerinde, ulusal bayramlarda, geçit törenlerinde somutlaşabilir (Prutsch, 2015).

Toplumun geçmişe yönelik anlatılarının çerçevesini çizen bu politikalar geçmişte kök salmış olsa da içeriği ve bu içeriğin arzu edilen iletişimsel etkisi güncel kaygılarla belirlenir. Bu içerikler ve politikalar, çoğunlukla politik güç sahipleri ya da onların muhalifleri tarafından belirlenir ve bir konuda kendilerini haklı çıkarmayı, siyasi, ekonomik ve sosyal hedeflere ulaşmayı, toplumdaki önemli aktörlerin şimdiki zaman hakkında düşünme ve olaylara tepki verme biçimini etkilemeyi hedefler. Bu da hafıza politikalarını siyaset bilimi için yeni ve önemli bir araştırma alanı haline getirmektedir. Bu araştırma gündemi kolektif hafızanın grup kimliği ve gruptaki güç ilişkileri üzerindeki etkilerine ilişkin iç görü sağlasa da özünde çoğunlukla iç siyasete odaklanmaktadır. Hafızanın uluslararası hedeflere ulaşmak için devletler tarafından bir dış politika aracı olarak kullanılmasının ise çoğunlukla gözden kaçtığı düşünülmektedir (Bachleitner, 2019; 2021). Dolayısıyla, uluslararası ilişkiler ve diplomasi alanında kolektif hafızanın odağa alındığı çalışmaların henüz son derece sınırlı olduğu gözlemlenmektedir.

Kolektif hafıza akademik düzlemde çoğu zaman ulusal düzeyde ele alınsa da uluslararası ilişkilerin uygulama sahasında kavramın önemine işaret eden sayısız örnek bulunmaktadır. Örneğin Yunanistan, Almanya'nın Yunanistan'ı kurtarma paketini kabul etme konusundaki isteksizliğine geçmişe atıfta bulunarak tepki vermiştir. İlk olarak, Yunanistan basınında Angela Merkel Nazi üniforması içinde tasvir edilmiş (Verovsek, 2016), ardından Almanya'nın II. Dünya Savaşı sırasında Yunanistan'ın devlet kasasından aldığı ileri sürülen yaklaşık 11 milyar Euro geri istenmiştir (Sey, 2015). Bir başka örnekte, Estonya hükümeti Sovyetler Birliği'nin II. Dünya Savaşı sırasında Estonya'ya yardımlarını onurlandıran bir Kızıl Ordu askerinin heykelini başka bir yere taşıma kararı almış, kolektif hafızaya yapıldığı varsayılan bu müdahale Rusya ile diplomatik krize neden olmuştur. Bu kriz, Rus bilgisayar korsanlarının Tallinn'deki hükümete yönelik siber saldırısını da kapsamaktadır (Verovsek, 2016). Bu tür olaylar, kolektif hafızanın on yıllar hatta yüz yıllar sonra uluslararası krizleri nasıl tetikleyebildiğini gösteren örnekler olmaları bakımından dikkat çekicidir.

Kolektif hafızanın kolektif kimliği yapılandırmadaki rolü de uluslararası ilişkiler bağlamında ele alınabilecek bir süreçtir. Bachleitner'in (2019) *hafıza diplomasisi* modeline göre, kolektif hafıza ve kolektif kimlik ulusal sınırları aşır uluslararası alana taşınma ve bu alanda yeniden yapılandırılma potansiyeline sahiptir. Modele göre, iktidar geçmişe yönelik anlatının belirli bir versiyonunu ön plana çıkarabilecek kaynaklara sahiptir. Bu anlatı semboller, imgeler, ritüeller, anıtlar ve benzeri kültürel ürünlerle üretilir. Üretilen bu geçmiş anlatısı, ulusal düzeyde normatif ve duygusal bir bağ sağlayarak kolektif hafızayı şekillendirir. Bu kolektif hafıza daha sonra ülkenin ulusal çıkarlarını belirler ve uluslararası sahnede dış politika yetkilileri tarafından temsil edilir ve savunulur. Bir ülkenin ulusal anlatısında yer alan ve uluslararası alana taşınan bu kolektif hafızanın yansımaları kolektif kimlikte, ulusal değerler sisteminde, ülkenin dış politika stratejilerinde ve uluslararası davranışlarında gözlemlenebilir. Bununla birlikte, ulusun kolektif hafızası da uluslararası alandaki dış politika stratejileri doğrultusunda yeniden ve yeniden yapılandırılabilir. Bu bakış açısıyla yola çıkan Bachleitner (2019; 2021), ortak bir tarihsel geçmişe sahip olan ülkelerin hafıza politikalarını ve dış politika stratejilerini II. Dünya Savaşı sonrası Batı Almanya-İsrail ve Avusturya-İsrail ilişkileri bağlamında incelemiştir. Buna göre, Almanya, Şansölye Konrad Adenauer aracılığıyla II. Dünya Savaşı sırasında işlenen suçların sorumluluğunu üstlenerek kasıtlı ve bilinçli bir *suçluluk diplomasisi* benimserken, Avusturya II. Dünya Savaşı'ndan hemen sonra Nazi rejiminin kurbanı gibi davranarak bir *masumiyet diplomasisi* benimsemiştir. O dönemde Almanya Batı dünyasına yeniden entegrasyon, Avusturya ise işgalci güçlerden bağımsızlık arayışıyla II. Dünya Savaşı hatıralarını farklı şekillerde, ancak sistematik ve etkili bir şekilde, dış politika stratejilerini sürdürmek için kullanmışlardır (Bachleitner, 2019). Bu bulgular, kolektif hafızanın diplomasideki kullanımının yanı sıra tarihi bir mirası paylaşan Avrupa'da savaşı birlikte deneyimleyen iki ülkenin kolektif hafızasındaki ayrışmalara da ışık tutmaktadır.

## AB'nin Hafızaya Dayalı Kamu Diplomasisi Uygulamaları

Avrupa ülkelerinin geçmişe yönelik anlatılarındaki benzerlikler ve farklılıklar ulus ötesi bir Avrupa kimliğinin yapılandırılmasında önemli rol oynamaktadır. Derlemenin bu bölümünde kolektif bir Avrupa hafızasının AB'nin kamu diplomasisinde nasıl ele alındığına odaklanılmaktadır. Bu amaçla, ilk olarak ulus ötesi bir Avrupa kimliğinin yapılandırılması için hafızaya dayalı kamu diplomasisinin AB ülkelerine yönelik uygulamaları, ardından küresel düzeydeki etkileşimler ele alınmaktadır.

### AB Ülkelerine Yönelik Kamu Diplomasisi: Avrupa Hafızası ve Avrupa Kimliği

Kolektif hafıza ve kolektif kimlik arasındaki ilişki sıklıkla ulus kimliği bağlamında ele alınsa da (Bachleitner, 2019), geçmişin nasıl hatırlandığı daha geniş toplulukların ortak bir kimlik çerçevesinde bir araya gelmesini de destekleyebilir. Avrupa ve AB, kolektif hafızanın bu tür bir ulus ötesi topluluk oluşturmadaki rolüne ilişkin en göze çarpan örnek olarak kabul edilebilir. Savaş sonrası Avrupa'nın en dikkat çekici yönlerinden biri, eski düşmanların tarihsel düşmanlıklarını bir kenara bırakarak bir dizi ekonomik, askeri, siyasi ve kültürel projede iş birliği yapabilmeleri olmuştur. Bu uluslar üstü projelerin başarısı, geleneksel etnik ve ulusal sınırların ötesine uzanan yeni kimliklerin oluşmasına yol açmıştır (Lebow, 2006). AB kurumları, aynen bir ulus inşa etme sürecinde olduğu gibi, bir *Avrupalı kimliği* inşa ederken de ortak bir Avrupa hafızasının bu kimlik için alt yapı oluşturabileceği fikrini benimsemişlerdir. Kolektif hafıza ve kimlik, Avrupa'nın gerçek bir siyasi topluluk haline gelmesi için değerli bir kaynak olarak görülmüştür (Neumayer ve Mink, 2013). Böylece kolektif bir Avrupa hafızası fikri, Avrupa kimliğini geliştirmek ve Avrupa projesine meşruiyet kazandırmak amacıyla yürütülen çalışmaların tam merkezinde konumlandırılmıştır (Prutsch, 2015).

AB'nin oluşumunda birinci dalganın bir ekonomik bütünleşmeyi, ikinci dalganın siyasi bütünleşmeyi, üçüncü dalganın ise kültürel bütünleşmeyi içerdiği ifade edilmektedir (Karlsson, 2010). Kültürel bütünleşme süreci, Avrupa'nın ortak geçmişine dayalı olarak oluşturulmaya çalışılan bir hafıza çerçevesine dayalıdır (Prutsch, 2015). Batı Avrupa'da 1945'ten itibaren hafızanın farklı anlatılarla şekillendiği söylenebilir. Savaştan hemen sonra hakim olan anlayış, II. Dünya Savaşı sırasında işlenen zulümlerden yalnızca Almanların sorumlu olduğu yönündedir (Bachleitner, 2019; Neumayer ve Mink, 2013; Zubrzycki ve Wozny, 2020). Savaş sonrası Almanya, Almanların *Vergangenheitsbewältigung* olarak adlandırdığı, tarihsel sorumluluğu kabul etme ve geçmişle yüzleşme konusunda örnek bir model haline gelmiştir (Zubrzycki ve Wozny, 2020). Geçmişle yüzleşme çabası zamanla Alman ulusal anlatısının merkezine yerleşmiş ve kamusal yaşamın da bir parçası olmuştur. Bir tür *vatandaşlık eğitimi* olarak görülen bu süreçte, kolektif bir pişmanlık ve suçluluk duygusu oluşturmak için soykırımın dehşetini tasvir eden film ve radyo yayınları yapılmış, kamusal alanlarda Nazi suçlarının fotoğrafik kanıtları sergilenmiş, Alman vatandaşlarının toplama kamplarının kalıntılarını ziyaret etmeleri sağlanmıştır (Brown, 2014; Zubrzycki ve Wozny, 2020). Savaş sırasında Nazi işgali altına giren Avusturya ve Polonya gibi ülkeler ise savaştan sonra bu travmatik deneyimlerin anıları üzerinde durmuşlar ve çoğunlukla kurban statüsünde yer almışlardır (Bachleitner, 2019; Zubrzycki ve Wozny, 2020).

1950'lerden sonra Holokost<sup>7</sup> tüm Avrupa ülkelerinde barbarlığın bir sembolü olmuş, benzer olayların tekrar yaşanmaması ve Avrupa'da kalıcı bir barış oluşturulması için Avrupa ülkelerinin birliği vurgusu yapılmıştır (Neumayer ve Mink, 2013; Prutsch, 2015). Ortak Avrupa kimliği duygusunun medya kampanyaları, eğitim programları ve politika girişimleri gibi çeşitli kamu diplomasisi uygulamaları aracılığıyla güçlendirilmesi hedeflenmiştir. Bu uygulamaların merkezinde, *Avrupa Holokost Araştırma Altyapısı* (EHRI) gibi, Holokost anma ve araştırma projeleri yer almaktadır. Bu tür projeler, Holokost araştırmaları ve anmaları konusunda uluslararası organizasyonların gerçekleşmesini sağlamakta ve Avrupa genelindeki arşivlere erişimi finanse etmektedir (Clarke ve Duber, 2018; Kuposov, 2017). Projeler böylece bir yönüyle hafızayı yeniden

<sup>7</sup> Holokost, II. Dünya Savaşı sırasında Adolf Hitler ve Heinrich Himmler liderliğindeki SS güçleri tarafından gerçekleştirilen, başta Yahudiler olmak üzere, Romanlar, bedensel ve zihinsel engelliler de dahil milyonlarca insanın sistematik olarak öldürüldükleri soykırımdır.

şekillendirmeye, kapsayıcı ve ileriye dönük bir kolektif kimlik geliştirmeye yardımcı olurken, diğer yönüyle hoşgörüyü teşvik eden ve aşırılığın yükselmesini önleyen vatandaş eğitimi araçları olmuştur. Bu ve benzeri diplomatik uygulamaların bir sonucu olarak, başlangıçta bir Alman sorunu olarak görülen Nazi dönemi ve Holokost, Avrupa hafızasının bir parçası haline gelmiş, bu da tüm AB üye devletlerinin II. Dünya Savaşı sırasında işlenen ulusal suçları tanıyarak, kendi demokratik olmayan geçmişleriyle tarafsız bir şekilde yüzleşmeleri anlamına gelmiştir. Avrupa'da Holokost benzeri bir olayın bir daha yaşanmamasına ve Avrupa'nın birliğine yönelik anlatı, 1 Şubat 1993 tarihli Nazi toplama kamplarının tarihi anıtlar olarak Avrupa'da ve uluslararası düzeyde korunmasına ilişkin kararda (Avrupa Parlamentosu, 1993/3/15) ve 18 Nisan 1996 tarihli Auschwitz'e ilişkin kararda (Avrupa Parlamentosu 1996/5/13) açıkça yer almıştır (Pistan, 2020).

AB ülkelerinin ortak anlatılarını ve kimliklerini güçlendirmek, II. Dünya Savaşı anlarıyla başa çıkmanın ötesinde, ülkeler arasında sosyal uyumu artırmayı da amaçlar. Göç, ekonomik eşitsizlikler ve siyasi parçalanma gibi güncel zorluklarla karşı karşıya kaldığında, bu uyum, AB'nin istikrarı için çok önemlidir. Bu bakımdan ortak bir Avrupa kimliğini teşvik eden kamu diplomasisi girişimleri hem ülkelerin ortak geçmişlerini hem de gelecekteki ortak hedeflerini vurgulamaktadır (Mälksoo, 2009). *Avrupa Günü* kutlamaları, AB'nin başarılarının ve üyelerinin ortak geleceğinin vurgulandığı başlıca örneklerden biridir ve kolektif kimliği güçlendirmeyi hedeflemektedir (Gheciu, 2014; Rigney, 2013). *Avrupa Mirası Etiketi* (European Heritage Label) Avrupa kimliğini teşvik eden kamu diplomasisi girişimlerinin bir diğer örneği olarak gösterilebilir. Avrupa Mirası Etiketi, Avrupa'nın tarihinde ve kültüründe ve AB'nin inşasında önemli bir rol oynamış yerleri tanımak ve kutlamak için AB tarafından başlatılan bir girişimdir. Bu yerler, sembolik değerleri, Avrupa'nın kolektif hafızasındaki yerleri ve AB ile vatandaşlarını birbirine yakınlaştırmak için sundukları etkinlikler nedeniyle seçilirler. Örneğin, Avrupa Mirası Etiketi alan Belçika'daki Toone Kraliyet Tiyatrosu'nda oyuncuların yerini kuklalar almıştır. Kuklalar, eski Flandre'deki baskı döneminde ifade özgürlüğü için bir alan yaratmak için kullanılmışlardır. Günümüzde ise Toone Kraliyet Tiyatrosu sadece kukla tiyatrosu sanatını değil, aynı zamanda bununla bağlantılı ifade özgürlüğünü de nesilden nesile aktarmakta ve sürdürmektedir. Halihazırda Hollanda, Lahey'deki Barış Sarayı, Avusturya'daki Carnuntum Arkeolojik Parkı ve Polonya'daki tarihi Gdańsk Tersanesi gibi yerler dahil olmak üzere 67 yer Avrupa Mirası Etiketi ile belirlenmiştir. Bu yerler, sadece Avrupa tarihinin zengin dokusuna bir bakış sunmakla kalmaz, aynı zamanda özellikle gençlere, Avrupa'nın ortak geçmiş anlatısını ve Avrupa entegrasyonunu destekleyen değerleri öğrenmek için eğitim kaynakları olarak hizmet ederler. Tüm bu örnekler göz önüne alındığında, Avrupa Mirası Etiketi, Avrupa vatandaşlarının ortak kültürel alana ait olma duygusunu ve paylaşılan ortak miras anlayışını güçlendirmeyi amaçlayan bir kamu diplomasisi girişimi olarak görülebilir (Turunen ve Kaasik-Krogerus, 2022).

AB kamu diplomasisi uygulamalarının bir başka hedefi, geçmişte çatışan Avrupa ülkeleri arasında uzlaşma ve iş birliğinin sağlanmasıdır. II. Dünya Savaşı sonrası Avrupası önemli ölçüde eski düşmanlar arasında köprüler kurma çabasıyla şekillenmiştir. Örneğin, 1963'te imzalanan Fransız-Alman Elysee Antlaşması, özellikle kültürel ve eğitimsel programlar gibi girişimleriyle, iki eski savaş düşmanı arasında uzlaşma sağlanması yönünde önemli bir adımı temsil etmektedir (Defrance, 2013). Yine 1963 yılında kurulan ve Fransa ile Almanya gençleri arasında kültürlerarası anlayışı teşvik eden Fransız-Alman Gençlik Ofisi de bu tür çabaların başlıca örneklerinden biridir. Avrupa, özellikle tartışmalı konular veya geçmiş çatışmalarla başa çıkmada, tarihsel anlatılarını eğitim bağlamında da kullanır. Örneğin, bir zamanlar tarihi düşmanlar olan Fransa ve Almanya arasındaki uzlaşma, şimdi birlik ve iş birliği anlatısı olarak kullanılmakta ve bu anlatı diplomatik çevrelerde olduğu kadar Avrupa genelindeki eğitim materyallerinde de yer almaktadır (Rigney, 2013). Ayrıca birçok Avrupa kasaba ve şehri, genellikle eski savaş düşmanlarını içeren kardeş şehir (twin towns) projelerinde aktif olarak yer alır. Bu girişimler, kültürel değişim, eğitim, iş birliği ve ortak projeleri teşvik eder ve Avrupa'nın uzlaşma ve iş birliği hedeflerini pratiğe dökerek somutlaştırır (Jańczak, 2017).

Özetle, Avrupa ülkeleri arasında birliğin sağlanması büyük ölçüde kamu diplomasisi uygulamaları ile mümkün olmuştur. Hafıza diplomasisi ise Avrupa'nın kamu diplomasisinin benzersiz bir yönüdür ve kıta genelinde paylaşılan ortak değerleri ve tarihsel anlatıları vurgulamaktadır (Bachleitner, 2018). Bu vurgu, sadece ortak bir Avrupa kimliğini yansıtmakla kalmaz, aynı zamanda bu kimliği aktif olarak güçlendirir. AB kamu diplomasisi, gerek ulus ötesi bir ortak kimlik oluşumunu teşvik etmedeki gerekse üye ülkeler arasındaki anlaşmazlıkları çözme ve iş birliği yapma konusundaki başarısıyla dikkate değer bir örnektir. Bu başarı büyük ölçüde çeşitli politik, ekonomik ve sosyal alanlarda ortaya çıkan farklı görüş ve çıkarların ortak geçmişe dayalı bir diplomatik zeminde dengelenmesiyle mümkün olmuştur.

### **AB'nin Küresel Düzeydeki Etkileşimleri: Avrupa Hafızasına Dayalı Kamu Diplomasisi**

Avrupa ortak hafızası ile kamu diplomasisi arasındaki ilişkiler, sadece Avrupa kimliğinin ve bütünleşmesinin değil, AB'nin küresel alandaki etkileşimlerinin de temel taşıını oluşturur. Hafıza diplomasisi, uluslararası sahnede rasyonel hedeflere ulaşmak için belirli bir tarihi imajı iletmeyi amaçlayan stratejik bir eylem olarak görülebilir. Dolayısıyla hafıza diplomasisi, ülkelerin suçluluk ya da masumiyet, mağduriyet ya da sorumluluk imajlarını şekillendirmeleri ve bu imajı küresel düzeyde yaymaları için bir yol olarak ele alınabilir. Bu durum, dış politika ve uluslararası ilişkiler üzerinde derin etkiler yaratabilir. Örneğin, Almanya ve Avusturya'nın Nazi geçmişleriyle nasıl başa çıktıkları, özellikle İsrail ile olan diplomatik ilişkileri üzerinde önemli etkiler yaratmıştır. 1950'lerin başlarında tazminat ödemeleri üzerine yapılan müzakereler, kolektif hafızanın diplomasi yoluyla tarihsel anlatıları yeniden yapılandırmak ve gelecekteki ilişkiler için bir temel oluşturmak amacıyla nasıl kullanıldığının örnekleridir (Bachleitner, 2019; Wittlinger ve Larose, 2007). Bununla birlikte, Avrupa kolektif hafızası ile Avrupa kamu diplomasisi arasındaki etkileşim iki yönlü bir süreç olarak karşımıza çıkmaktadır. Avrupa kolektif hafızası tarihsel olaylar, kültürel miras ve ortak deneyimlerin birikimi olarak Avrupa kamu diplomasisini şekillendiren temel anlatıyı oluşturur. Bu anlatı, Avrupa'nın kimliğini ve değerlerini uluslararası alanda tanıtırken, kamu diplomasisi stratejilerinde kullanılan mesajları da belirler. Diğer taraftan, Avrupa kamu diplomasisi uygulamaları da Avrupa ortak hafızasını yeniden şekillendirme potansiyeline sahiptir. Bir diğer deyişle, kamu diplomasisi Avrupa'nın imajını ve değerlerini dış dünyaya aktarırken, aynı zamanda bu değerlerin ve hafızanın içeriğini de etkileyebilir. Uluslararası projeler, kültürel değişim programları ve tarihsel olayların anılması gibi kamu diplomasisi faaliyetleri, Avrupa kolektif hafızasının güncellenmesine ve yeniden yorumlanmasına katkıda bulunabilir.

II. Dünya Savaşı ve Holokost gibi kritik tarihsel deneyimler demokrasi, insan hakları ve çok taraflılık gibi temel değerleri Avrupa bilincine kazımıştır (Olick ve Levy, 1997; Wittlinger ve Larose, 2007). Yabancı kamuoylarını etkileme ve onlarla iletişim kurma sanatı olan kamu diplomasisi, büyük ölçüde paylaşılan bu temel değerlere dayanır. Bahsi geçen deneyimler, Avrupa'ya aşırı milliyetçilik ve hoşgörüsüzlük tehlikelerinin boyutlarını öğretmiştir. Bu dersler, AB'nin *çeşitlilik içinde birlik* (diversity within unity) sloganında yansıtılarak kapsayıcılık ve iş birliğini vurgulamaktadır (Rigney, 2013; Mällksoo, 2009). Bu değerler sadece içsel ölçütler olmayıp, Avrupa'nın dış diplomatik angajmanlarında da önemli yer tutar. Örneğin, AB'nin insan hakları savunuculuğu sadece bir iç politika değil, aynı zamanda uluslararası ilişkilerde merkezi bir temadır ve genellikle müzakereler ve ticaret anlaşmalarını yönlendirir. AB Antlaşmaları, insan haklarını AB'nin dış ilişkilerinin merkezine yerleştirir. Bu doğrultuda, Avrupa Birliği Antlaşması'nın 21(1) Maddesi, birliğin uluslararası sahadaki eylemlerine yön veren ilkelerin demokrasi, hukukun üstünlüğü, insan hakları, temel özgürlüklerin evrenselliği ve bölünmezliği, insan onuruna saygı, eşitlik ve dayanışma ile uluslararası hukukun ilkelerine saygı olduğunu vurgulamaktadır (King, 2011). Bahsi geçen bu temel ilkelerin ışığında, *Avrupa Demokrasi ve İnsan Hakları Aracı* (EIDHR) gibi girişimler, AB dışındaki ülkelerde demokratik değerleri teşvik eder. Bu tür girişimler kolektif hafızanın diplomatik eylemlere nasıl dönüştüğünü gösterir. Benzer şekilde, Avrupa genelinde her yıl gerçekleştirilen *Holokost Anma Günü*, sadece kurbanları onurlandırmakla kalmaz, aynı



zamanda dünya çapında barış ve hoşgörüyü teşvik etmek amacıyla bir kamu diplomasisi çabası olarak da hizmet eder (Kaiser ve Storeide, 2018). *Avrupa Birliği'nin Irkçılık ve Yabancı Düşmanlığı ile Mücadele Direktifi* de AB genelinde nefret söylemi ve nefret suçlarıyla mücadele etmeyi amaçlayan önemli yasal bir çerçevedir. Bu yasal düzenleme, özellikle Holokost ile kendini gösteren ırkçılık ve yabancı düşmanlığı tehlikelerini içeren ortak Avrupa hafızasına dayanır. Bu direktif, sadece Avrupa'nın hoşgörü değerini uygulamaya dökmekle kalmaz, aynı zamanda Avrupa'nın insan haklarını koruma taahhüdünü göstererek Avrupa ötesindeki kamu diplomasisi uygulamalarında da rol oynar. Aynı doğrultuda, Naziler tarafından Yahudileri soykırımdan kurtarmak için hayatlarını riske atan Yahudi olmayanları anmak için düzenlenen *Uluslararası Adalet Günü* cesaret, özgecilik ve hoşgörü değerlerini kurumsal olarak desteklemeyi ve güçlendirmeyi hedefler. Avrupa kimliğinin temel taşları olan bu değerler, küresel düzeydeki kamu diplomasisi girişimlerinde bir ahlaki pusula olarak hizmet ederken, Avrupa'nın ortak geçmiş anlatısının çerçevesini de vurgular (Koposov, 2017).

Avrupa'nın tarihsel deneyimleri, AB'nin çok taraflılığa olan güçlü bağlılığını doğurmuştur ve bu, uluslararası ilişkiler ve kamu diplomasisine yönelik yaklaşımında çok önemli yer tutar. İki dünya savaşının getirdiği yıkım, tek taraflı eylemlerin tehlikelerini ve uluslararası iş birliğinin gerekliliğini vurgulamıştır. Bu ortak hafıza, çok taraflı yaklaşımları güçlü bir şekilde tercih eden bir Avrupa dış politikasına yol açmıştır (Scott, 2014). Avrupa'nın 2015'te İran ile Ortak Kapsamlı Eylem Planı (JCPOA) anlaşmasındaki rolü, çatışmanın yıkıcı sonuçlarına dair ortak hafıza tarafından etkilenen çok taraflı diplomasi yaklaşımını göstermektedir. Bu anlaşma, Avrupa'nın uluslararası sahnede arabuluculuk yapma ve diyalog kolaylaştırma kapasitesini vurgulamıştır (Song ve Fanoulis, 2022). Benzer şekilde, 1999'da başlatılan *Güneydoğu Avrupa İstikrar Pakti*, Yugoslav Savaşları sonrası Balkanlar'da barışı, demokrasiyi ve istikrarı güçlendirmeyi amaçlamıştır. Bu pakt, uzlaşma ve bölgesel iş birliği odaklı girişimleri yönlendirmek ve uzun vadeli barışı sağlamak için Avrupa'nın çatışma ortak hafızasını bir diplomatik kaynak olarak nasıl kullandığına ilişkin örnek teşkil etmektedir (Friis ve Murphy, 2000; Patalakh, 2016). Dolayısıyla, AB'nin küresel düzeydeki uzlaşma ve iş birliği girişimlerinde de Avrupa kolektif hafızasının etkilerinin göze çarptığı söylenebilir.

Avrupa'nın çok taraflılık savunuculuğu, onu işbirlikçi sorun çözme ve barışı koruma konularına bağlı güvenilir bir ortak olarak konumlandırarak yumuşak gücünü artırır. Bu bağlamda, AB'nin Paris Anlaşması'ndaki kilit pozisyonu gibi iklim değişikliği müzakerelerindeki rolü, Avrupa'nın çok taraflılığa olan bağlılığını küresel politikaları etkilemek ve ortaklıklar kurmak için nasıl kullandığını örneklemektedir. Bu ve benzeri girişimler, Avrupa'nın dünya çapındaki zorlukları küresel iş birliğini savunarak ele alma konusunda bir lider olma imajını pekiştirir ve onun uluslararası ilişkilerde çekici bir ortak olmasını sağlar (Nye, 2008). Avrupa'nın bu müzakerelerde sürdürülebilir kalkınma ve çevre koruma gibi küresel zorlukları geçmişten çıkardığı iş birliği ve çok taraflılık derslerini kullanarak ele aldığı gözlemlenmektedir. Bu bağlamdaki kamu diplomasisi girişimlerinin bir sonucu olarak, AB insani yardım, çevresel sürdürülebilirlik, insan hakları ve kalkınmada önemli rol oynayan büyük bir normatif ve sivil güç olarak görülmektedir (Cross, 2013).

### **Avrupa'nın Hafızasındaki Tartışmalı Anlatılar**

AB ülkelerinin kolektif hafızasının Avrupa'yı birleştiren bir unsur olmaktan ziyade bir tartışma nesnesi haline geldiği pek çok durum da gözlemlenmektedir (Pistan, 2020; Prutsch, 2015). Avrupa'nın sömürgecilikten II. Dünya Savaşı'na, Holokosta ve Sovyet komünizmine uzanan olayları barındıran karmaşık geçmişi, üye devletlerin kendi ulusal hafızaları ve bunun sonucu ortaya çıkan çeşitlilik göz önüne alındığında ulus ötesi bir kolektif Avrupa hafızasının inşası zor ve karmaşık hale gelmektedir. AB kolektif hafızasındaki bu çeşitlilik bazen Avrupa ülkelerinin geçmişindeki belirli olayların vurgulandığı, diğerlerinin ise göz ardı edildiği seçici hatırlama pratiklerinden kaynaklanabilir (Sierp, 2020). Örneğin, Avrupa'nın geçmişin izlerine dayalı değerler vurgusunda Holokost'un anılması ve bu değerler bağlamında küresel düzeyde bir ahlaki liderlik inşa edilmesi yaygın bir uygulamadır. Ancak bu sırada Avrupa'nın sömürge geçmişi, özellikle Afrika ve Asya'daki

sömürgecilik döneminde işlenen insan hakları ihlalleri ve şiddet olaylarının yeterince ele alınmadığı yönünde eleştiriler de mevcuttur (Pistan, 2020). Bu eleştiriler, Fransa'nın Cezayir'deki sömürge yönetimi sırasında işlenen suçların veya Belçika'nın Kongo'daki vahşetlerinin Avrupa'nın ortak hafızasında yeterince yer bulmaması gibi örneklerle desteklenmektedir. Bu tür seçici hafıza uygulamaları, AB'nin ahlaki otoritesini zayıflatma ihtimalini de beraberinde getirebilir.

AB üye devletleri arasında tarihsel olayların nasıl yorumlandığı konusunda da bazı önemli farklılıklar göze çarpmaktadır. Örneğin, Polonya'nın tartışmalı Holokost yasası, Polonya'nın II. Dünya Savaşı sırasında Nazi Almanyası ile iş birliği yaptığına dair belirli ifadeleri suç sayarken ulusal kahramanlık ve mağduriyet anlatılarını vurgular ("Polonya'yı Nazi soykırımına", 2018). Tarihsel olayların ve travmaların üye devletler tarafından farklı yönleriyle hatırlandığı bu tartışmalı anlatılar, AB'nin ortak bir geçmiş anlayışı geliştirmesini engelleyebilir. Bu durum, iç gerilimlere yol açmanın yanı sıra ilkeli ve bütünlüklü bir dış politika yürütülmesini de zorlaştırabilir.

AB'nin 2004 yılından sonraki Doğu genişlemesinin de Avrupa'nın kolektif hafızasına yeni anlatılar ve beraberinde yeni tartışmalar getirdiği düşünülmektedir (Pistan, 2020). 1950'lerden itibaren Nazi dönemi ve Holokost, Avrupa hafızasının bir parçası haline gelmiştir. Bu süreçte, Batı Avrupa'da Nazizm bir daha asla yaşanmaması gereken bir dönem olarak görülürken, Sovyet güçlerinin Nazizm ve Faşizme karşı gösterdiği direniş olumlu karşılanmış, bu direnişle bağlantısı nedeniyle Komünizm de büyük ölçüde kabul görmeye devam etmiştir (Pistan, 2020). AB'nin Doğu genişlemesiyle birlikte sekiz Doğu Avrupa ülkesi AB'ye katılmıştır. Ancak 2000'lerin başına kadar AB'de hakim olan Nazi rejimi ve Holokost temalı hafıza anlatısı, Nazi Sosyalizmi ve Sovyet tarzı Komünizm gibi trajik bir çifte deneyim yaşayan Doğu Avrupa ülkelerinin ortak hafızasıyla uyuşmamaktadır. Bu ülkeler için II. Dünya Savaşı hatırası, sadece Nazi işgali ve ardından Nazi rejiminden kurtuluşun izlerini değil, bu olayların ardından gelen Sovyet hakimiyetinin ve Komünist rejimlerin kuruluşunun da izlerini taşımaktadır. Doğu Avrupa'nın bakış açısına göre, AB öncelikle ve en başta Komünist geçmişe karşı bir proje olarak görülmelidir (Neumayer ve Mink, 2013; Prutsch, 2015). Böylece Doğu genişlemesiyle birlikte AB'nin geçmiş anlatısına yeni bir söylem eklenmiştir. Bu söyleme göre, AB'nin ortak geçmişi özellikle Nazi rejimi ve Holokost'un kurumsallaştığı ve uluslararası düzeyde anıldığı, Komünist rejimler tarafından işlenen suçların ise çok daha az akademik ve siyasi ilgi gördüğü ve uluslararası düzeyde soruşturulmadığı bir hafıza politikasına dayalıdır. Bu yeni söylem, Stalinist suçları ve Komünist terörü Nasyonal Sosyalizmin dehşetiyle aynı seviyeye koymakta ve komünist suçların tanınmasına odaklanan yeni bir Avrupa hafıza politikasını teşvik etmektedir (Neumayer ve Mink, 2013; Pistan, 2020; Prutsch, 2015).

Batı ve Doğu Avrupa ülkelerinin hafıza çatışması, ortak bir Avrupa hafızasının ve Avrupa kimliğinin sürekliliğinde ciddi bir engel teşkil edebilir. Günümüzde birliği oluşturan ülkelerin ortak bir Avrupa kimliği ile özdeşleşip özdeşleşmeyeceği akademik çalışmaların tartışma konusu olmaya devam etmektedir. Bununla birlikte, Avrupa kimliğini güçlendirme çabasını sürdüren AB kurumları, özellikle Doğu Avrupa ülkelerinin birliğe dahil olmasıyla birlikte, Nazi rejimi ve Holokost'un yanı sıra Sovyet Komünizmi ve Stalinizmi de içeren ortak bir geçmiş inşası için kamu diplomasisi uygulamalarını harekete geçirmiştir. Bu kapsamda, Avrupa Parlamentosu tüm 20. yüzyıl totaliter rejimleri tarafından işlenen suçların anısını paylaşma ve teşvik etme ihtiyacını vurgulayan bir dizi yeni karar almıştır. Örneğin, 12 Mayıs 2005 tarihli 8 Mayıs 1945'te Avrupa'da II. Dünya Savaşının sona ermesinin 60. yıldönümüne ilişkin kararda (Avrupa Parlamentosu 2006/4/20), Demir Perde olarak adlandırılan bölgenin doğu tarafında yer alan esir ulusların çektiği acılar, adaletsizlikler ve uzun süreli siyasi ve ekonomik bozulma açıkça kabul edilmektedir (Pistan, 2020; Prutsch 2015).

AB'nin Doğu genişlemesiyle birlikte tartışma konusu olan yeni anlatılar AB'nin ulus ötesi bir kimlik oluşturmak için ülkelere yönelik sürdürdüğü faaliyetlerde de göze çarpmaktadır. Bu faaliyetlerin bir ayağını aktif Avrupa vatandaşlığını teşvik etme amacıyla oluşturulan Vatandaşlar için Avrupa Programı oluşturmaktadır. Avrupa Komisyonu tarafından finanse edilen ve 27 Avrupa ülkesini kapsayan *Avrupa*

*Halkları, Kültür ve Kültürel Değerler* konulu detaylı bir nitel araştırmanın ardından, Aralık 2006'da Avrupa Parlamentosu (AP) ve Konsey'in 1904/2006/EC sayılı Kararı ile yeni bir vatandaşlık programı başlatılmıştır (Prutsch 2015). İlk aşaması 2007-2013 dönemi için oluşturulan ve halen devam eden Vatandaşlar için Avrupa Programı, vatandaşların ve Sivil Toplum Kuruluşlarının Avrupa entegrasyonu sürecine katılımı anlamına gelen aktif Avrupa vatandaşlığını teşvik eden çok çeşitli faaliyetleri ve kuruluşları destekleyecek yasal çerçeveyi ortaya koymuştur. Programın hedefleri arasında Avrupa vatandaşları arasında tanınmış ortak değerler, tarih ve kültüre dayalı bir Avrupa kimliği duygusu geliştirmek, tarihten ders çıkarmak ve geleceği inşa etmek için bir araya getirmek ve Avrupa'nın değerlerini ve başarılarını tanıtmak suretiyle Avrupa fikrini vatandaşları için daha somut hale getirmek ve aynı zamanda geçmişin hafızasını korumak yer almaktadır. Programın eylem hatlarından biri açıkça *Aktif Avrupa Hatırası* (Active European Remembrance) olarak belirlenmiştir. Bu eylem hattı, eski toplama kamplarının yanı sıra kitlesel sürgünlerle ilişkili ana mekanları ve arşivleri korumak ya da Nasyonal Sosyalizm ve Stalinizm sırasında meydana gelen kitlesel imha ve sürgün kurbanlarını anmak için tasarlanmış projelere sponsorluk yaparak Doğu Avrupa anlatılarını da kapsayan ortak bir Avrupa hafızasını teşvik etmeyi ve korumayı amaçlamaktadır. Örneğin, *Stalinizm ve Nazizmin Kurbanlarını Anma Avrupa Günü* Avrupa'da totaliter rejimlerin kurbanlarının her yıl anılmasına adanmıştır (Avrupa Parlamentosu, 2008). Bu ve benzeri örnekler, Avrupa'nın demokrasi ve hukuk devleti değerlerini güçlendirme ve küresel izleyicilere Avrupa'nın bu tür rejimlerin tekrarlanmasını önleme taahhüdünü hatırlatma bağlamında bir kamu diplomasisi aracı olarak hizmet etmektedir.

## Sonuç

Kolektif hafıza, grup kimliğinin temelini oluşturur (Liu ve Hilton, 2005). Bu bakış açısından hareketle, AB kurumları Avrupa projesine meşruiyet kazandırmak ve ulus ötesi bir Avrupa kimliğini teşvik etmek için Avrupa'nın ortak geçmişine dayalı faaliyetler yürütmektedirler (Prutsch, 2015). Kolektif hafıza ve kolektif kimlik arasındaki ilişkiler sosyal bilimlerin çeşitli disiplinlerinde yaygın biçimde incelenmektedir. Ancak literatürde hafızaya dayalı kamu diplomasisi uygulamaları bağlamında bir Avrupa kimliği oluşturma sürecini ele alan bir çalışma bulunmamaktadır. Bu çalışma, kolektif hafızaya dayalı kamu diplomasisi uygulamalarının Avrupa'da ulus ötesi bir kimliğin yapılandırılmasına ve bu bağlamda AB'nin uluslararası etkileşimlerine odaklanmaktadır. Çalışmanın sonucunda, AB'nin hafızaya dayalı kamu diplomasisi uygulamalarının hem AB içindeki hem de küresel düzeydeki etkileşimlerinde önemli rol oynadığını ortaya koymaktadır. Bununla birlikte, Avrupa'nın ortak hafızasında sömürgecilik, Holokost, Sovyet komünizmi gibi farklı olaylar ve bu olaylarla ilgili Avrupa ülkelerinin ulusal hafızalarında birbiriyle çatışan anlatılar yer almaktadır. Gelecekteki araştırmalarda, bu çeşitliliğin AB'ye ve bir Avrupa kimliği oluşturma çabalarına ne gibi faydaları ve zararları olabileceği sorusunu kapsamlı bir biçimde ele alınması AB çalışmalarına önemli katkılar sunabilir. Ayrıca bir ilk adım niteliğindeki bu çalışmanın sunduğu bakış açısıyla, gelecekteki araştırmalar, kolektif hafızanın kamu diplomasisindeki rolünü AB dışındaki bağlamlarda da ele alabilir.

Bu derlemede, kamu diplomasisinin gözden kaçan bir kaynağı olarak kolektif hafızaya dikkat çekilmiş, ulus ötesi bir Avrupa kimliğinin inşasında kolektif hafızanın hem birleştirici hem de ayrıştırıcı rolleri ele alınmıştır. Derlemede işaret edilen noktaların kolektif hafızaya dayalı kamu diplomasisinin ulus ötesi birliklerin oluşum ve gelişim süreçlerindeki rolüne ilişkin yeni araştırma sorularına yön vermesi, farklı disiplinlerin bakış açılarını harmanlayarak bu alanda disiplinler arası bir yaklaşımı teşvik etmesi beklenmektedir.

**Kaynakça**

- Avrupa Parlamentosu Stalinizm ve Nazizmin Kurbanlarını Anma Avrupa Günü Deklarasyonu (2008).  
Erişim adresi: [https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-6-2008-0439\\_EN.html?redirect](https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-6-2008-0439_EN.html?redirect)
- Bachleitner, K. (2019). Diplomacy with memory: How the past is employed for future foreign policy. *Foreign Policy Analysis*, 15(4), 492-508. <https://doi.org/10.1093/fpa/ory013>
- Bachleitner, K. (2021). *Collective memory in international relations*. Oxford: Oxford University Press.
- Bilgin, N. (2013). *Tarih ve kolektif bellek*. İstanbul: Bağlam.
- Carrithers, M. (1991). Narrativity: Mindreading and making societies. In A. Whiten (Ed.), *Natural theories of mind: Evolution, development and simulation of everyday mindreading* (pp. 305–318). Oxford: Blackwell.
- Clarke, D. ve Duber, P. (2020). Polish cultural diplomacy and historical memory: The case of the Museum of the Second World War in Gdańsk. *International Journal of Politics, Culture, and Society*, 33(1), 49-66. <https://doi.org/10.1007/s10767-018-9294-x>
- Clarke, D. ve Duber, P. (2018). Polish Cultural Diplomacy and Historical Memory: the Case of the Museum of the Second World War in Gdańsk. *International Journal of Politics Culture and Society*, 33, 49-66. <https://doi.org/10.1007/s10767-018-9294-x>
- Corning, A., Gaidys, V. ve Schuman, H. (2013). Transformative events and generational memory: A case study over time in Lithuania. *Sociological Forum*, 28(2), 373-394. <https://doi.org/10.1111/socf.12023>
- Cross, M. (2013). Conceptualizing European public diplomacy. In *European public diplomacy: Soft power at work* (pp. 1-11). Palgrave Macmillan. [https://doi.org/10.1057/9781137315144\\_1](https://doi.org/10.1057/9781137315144_1)
- Cull, N. J. (2009). *Public diplomacy: Lessons from the past*. Los Angeles: USC Center on Public Diplomacy.
- David, O. ve Bar-Tal, D. (2009). A sociopsychological conception of collective identity: The case of national identity as an example. *Personality and Social Psychology Review*, 13(4), 354-379. <https://doi.org/10.1177/1088868309344412>
- Defrance, C. (2013). The Élysée Treaty in the context of Franco-German socio-cultural relations. *German Politics and Society*, 31(1), 70-91. <https://doi.org/10.3167/gps.2013.310105>
- Fanoullis, E. ve Revelas, K. (2023). The conceptual dimensions of EU public diplomacy. *Journal of Contemporary European Studies*, 31(1), 50-62. <https://doi.org/10.1080/14782804.2022.2043836>

- Frederick, T. C. ve Coman, A. (2022). Reception of great patriotic war narratives: A psychological approach to studying collective memory in Russia. McGlynn, J., Jones, O.T. (Ed.), *Researching memory and identity in Russia and Eastern Europe* (s. 163-181) içinde. Palgrave Macmillan Memory Studies. [https://doi.org/10.1007/978-3-030-99914-8\\_10](https://doi.org/10.1007/978-3-030-99914-8_10)
- Friis, L. ve Murphy, A. (2000). Turbo-charged negotiations: The EU and the Stability Pact for South Eastern Europe. *Journal of European Public Policy*, 7(5), 767-786. <https://doi.org/10.1080/13501760010014948>
- Gheciu, A. (2014). Remembering the Roman past, building a European future. *International Relations*, 28, 449-455. <https://doi.org/10.1177/0047117814553043b>
- Halbwachs, M. (1980). *The collective memory*. New York: Harper Colophon Books.
- Harris, C. B., Paterson, H. M. ve Kemp, R. I. (2008). Collaborative recall and collective memory: What happens when we remember together? *Memory*, 16(3), 213-230. <https://doi.org/10.1080/09658210701811862>
- Hirst, W. ve Manier, D. (2008). Towards a psychology of collective memory. *Memory*, 16(3), 183-200. <https://doi.org/10.1080/09658210701811912>
- Hirst, W., Manier, D. ve Cuc, A. (2003). The construction of a collective memory. In B. Kokinov ve W. Hirst (Eds.), *Constructive memory* (pp. 111-116). Sofya: New Bulgarian University.
- Jańczak, J. (2017). Town twinning in Europe: Understanding manifestations and strategies. *Journal of Borderlands Studies*, 32(4), 477-495. <https://doi.org/10.1080/08865655.2016.1267589>
- Kaiser, W. ve Storeide, A. (2018). International organizations and Holocaust remembrance: from Europe to the world. *International Journal of Cultural Policy*, 24, 798-810. <https://doi.org/10.1080/10286632.2018.1433667>
- Karlsson, K.-G. (2010). The uses of history and the third wave of Europeanization. In M. Pakier ve B. Stråth (Eds.), *European memory? Contested histories and politics of remembrance* (pp. 38-54). New York: Berghahn Books.
- King, T. (2011). The European Union as a human rights actor. In *The European Union and Human Rights* (pp. 77-100). <https://doi.org/10.1163/EJ.9789004195165.I-301.37>
- Koposov, N. (2017). Memory laws in Western Europe. In *Memory laws, memory wars: The politics of the past in Europe and Russia* (pp. 60-125). Cambridge University Press.

- Langenbacher, E. (2010). Collective memory as a factor in political culture and international relations. In E. Langenbacher ve Y. Shain (Eds.), *Power and the past: Collective memory and international relations* (pp. 13-49). Georgetown University Press.
- Lebow, R. N. (2006). The memory of politics in postwar Europe. In R. N. Lebow, W. Kansteiner ve C. Fogu (Eds.), *The politics of memory in postwar Europe* (pp. 1-39). Durham, NC: Duke University Press.
- Liu, J. H. ve Hilton, D. J. (2005). How the past weighs on the present: Social representations of history and their role in identity politics. *British Journal of Social Psychology*, 44(4), 537-556. <https://doi.org/10.1348/014466605x27162>
- Liu, J. H. ve László, J. (2007). A narrative theory of history and identity: Social identity, social representations, society, and the individual. In *Social representations and identity: Content, process, and power* (pp. 85-107). New York: Palgrave Macmillan US.
- Mälksoo, M. (2009). The memory politics of becoming European: The East European subalterns and the collective memory of Europe. *European Journal of International Relations*, 15(4), 653-680. <https://doi.org/10.1177/1354066109345049>
- McClelland, J. L. ve Rogers, T. T. (2003). The parallel distributed processing approach to semantic cognition. *Nature Reviews: Neuroscience*, 4, 310-322. DOI: 10.1038/nrn1076
- Melissen, J. (2005). *The new public diplomacy: Soft power in international relations*. Palgrave Macmillan.
- Mutlutürk, A. (2020). Bilişsel psikoloji bakış açısından sosyal etkileşimin toplumsal bellek üzerindeki rolü. *Psikoloji Çalışmaları*, 40(2), 285-316. <https://doi.org/10.26650/SP2019-0063>
- Nelson, K. (2003). Self and social functions: Individual autobiographical memory and collective narrative. *Memory*, 11(2), 125-136. <https://doi.org/10.1080/741938203>
- Neumayer, L. ve Mink, G. (2013). Introduction. In G. Mink ve L. Neumayer (Eds.), *History, memory and politics in East Central Europe: Memory games* (pp. 1-11). New York: Palgrave Macmillan.
- Nye, J. S. (2004). *Soft power: The means to success in world politics*. New York: Public Affairs.
- Nye, J. S. (2008). Public Diplomacy and Soft Power. *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 616, 94–109. <http://www.jstor.org/stable/25097996>
- Olick, J. K. (1999). Collective Memory: The Two Cultures. *Sociological Theory*, 17(3), 333–348. <http://www.jstor.org/stable/370189>

- Olick, J. ve Levy, D. (1997). Collective memory and cultural constraint: Holocaust myth and rationality in German politics. *American Sociological Review*, 62, 921-936. <https://doi.org/10.4324/9780203941478-9>
- Patalakh, A. (2016). EU soft power in the Eastern neighborhood and the Western Balkans in the context of crises. *Baltic Journal of European Studies*, 7, 148-167. <https://doi.org/10.1515/bjes-2017-0014>
- Pistan, C. (2020). Collective memory in the context of European integration processes. *De Europa*, 3(2), 21-38. DOI: <http://dx.doi.org/10.13135/2611-853X/4515>
- Polonya'yı Nazi soykırımına ortak olmakla suçlamayı yasaklayan yasa tasarısı kabul edildi (2018, 1 Şubat). Erişim adresi: <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-42903256>
- Prutsch, M. J. (2015). *European historical memory: Policies, challenges and perspectives*. Brussels: European Parliament. Erişim adresi: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2015/540364/IPOL\\_STU\(2015\)540364\\_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2015/540364/IPOL_STU(2015)540364_EN.pdf)
- Rigney, A. (2013). Transforming memory and the European project. *New Literary History*, 43, 607-628. <https://doi.org/10.1353/NLH.2012.0036>
- Schuman, H. ve Rodgers, W. L. (2004). Cohorts, chronology, and collective memories. *Public Opinion Quarterly*, 68(2), 217-254. <https://doi.org/10.3886/icpsr01318>
- Schuman, H., Akiyama, H. ve Knauper, B. (1998). Collective memories of Germans and Japanese about the past half-century. *Memory*, 6(4), 427-454. <https://doi.org/10.1080/741942611>
- Schuman, H. ve Scott, J. (1989). Generations and collective memories. *American Sociological Review*, 54(3), 359-381. <https://doi.org/10.2307/2095611>
- Sey, C. (2015, March 23). Almanya'da Yunanistan düşmanlığı artıyor. BBC News Türkçe. [https://www.bbc.com/turkce/haberler/2015/03/150323\\_almanya\\_yunanistan\\_sey](https://www.bbc.com/turkce/haberler/2015/03/150323_almanya_yunanistan_sey)
- Sierp, A. (2020). EU memory politics and Europe's forgotten colonial past. *Interventions*, 22, 686-702. <https://doi.org/10.1080/1369801X.2020.1749701>
- Song, W. ve Fanoulis, E. (2022). Global perspectives on European Union public diplomacy: An introduction. *Journal of Contemporary European Studies*, 31, 1-7. <https://doi.org/10.1080/14782804.2022.2156486>
- Song, W. ve Fanoulis, E. (2023). Global perspectives on European Union public diplomacy: An introduction. *Journal of Contemporary European Studies*, 31(1), 1-7. <https://doi.org/10.1080/14782804.2022.2156486>

- Sutton, J. (2003). Constructive memory and distributed cognition: Towards an interdisciplinary framework. In B. Kokinov ve W. Hirst (Eds.), *Constructive memory* (pp. 290-303). Sofya: New Bulgarian University.
- Tajfel, H. (1981). *Human groups and social categories*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Tajfel, H. ve Turner, J. C. (1979). An integrative theory of intergroup conflict. In S. Worchel ve W. G. Austin (Eds.), *The social psychology of intergroup relations* (pp. 33-47). Chicago: Nelson-Hall.
- Turunen, J. ve Kaasik-Krogerus, S. (2022). Debating structural violence in European heritage diplomacy. *International Journal of Cultural Policy*, 29, 51-62. <https://doi.org/10.1080/10286632.2022.2141723>
- Van Stekelenburg, J. (2013). Collective identity. In D. Snow, D. Della Porta, B. Klandermans ve D. McAdam (Eds.), *The Wiley-Blackwell encyclopedia of social and political movements* (pp. 219–225). Malden, NJ: Wiley-Blackwell.
- Verovšek, P. J. (2016). Collective memory, politics, and the influence of the past: The politics of memory as a research paradigm. *Politics, Groups, and Identities*, 4(3), 529-543. <https://doi.org/10.1080/21565503.2016.1167094>
- Wang, Q. (2008). On the cultural constitution of collective memory. *Memory*, 16(3), 305-317. <https://doi.org/10.1080/09658210701801467>
- Wertsch, J. V. (2004). *Voices of collective remembering*. New York: Cambridge University Press.
- Wertsch, J. V. ve Roediger III, H. L. (2008). Collective memory: Conceptual foundations and theoretical approaches. *Memory*, 16(3), 318-326. <https://doi.org/10.1080/09658210701801434>
- Wendt, A. (1999). *Social theory of international politics*. New York: Cambridge University Press.
- Wittlinger, R. ve Larose, M. (2007). No future for Germany's past? Collective memory and German foreign policy. *German Politics*, 16, 481-495. <https://doi.org/10.1080/09644000701652490>
- Zubrzycki, G. ve Woźny, A. (2020). The comparative politics of collective memory. *Annual Review of Sociology*, 46, 175-194. <https://doi.org/10.1146/annurev-soc-121919-054808>



## Extended Abstract

### Purpose

This study aims to address the research question: What role does collective memory play in the public diplomacy of supranational entities like the European Union (EU)? It investigates how the EU employs collective memory to foster a unified European identity and enhance its global interactions. The need for this study arises from the limited focus on supranational structures in public diplomacy research, which predominantly centers on nation-states. Understanding the EU's use of collective memory is crucial for appreciating its efforts in promoting social cohesion and a shared identity among diverse member states. This focus on collective memory offers a new perspective on the EU's ability to use historical narratives as a tool for diplomatic engagement and identity formation.

### Design and Methodology

This conceptual and review-based study employs an exploratory design to examine the role of collective memory in the EU's public diplomacy practices. The methodology encompasses a thorough literature review of existing research on collective memory, public diplomacy, and European identity. Data collection includes the examination of historical documents, EU policy papers, and relevant academic literature. The analysis is qualitative and based on a synthesis of findings to uncover patterns and insights regarding the EU's public diplomacy strategies. The study investigates how collective memory shapes the EU's internal cohesion and external relations. By closely examining public diplomacy initiatives such as the European Heritage Label and Holocaust remembrance projects, the study highlights mechanisms through which the EU fosters a shared identity among its member states. These initiatives are crucial in understanding how the EU leverages collective memory to reinforce a unified European identity. Additionally, the review explores the impact of conflicting historical narratives on the EU's efforts to promote a unified European identity. By integrating various sources and perspectives, the study aims to provide a comprehensive understanding of the strategic use of collective memory in EU public diplomacy. It identifies both the strengths and challenges of this approach in the broader context of European integration and external engagement. This methodology ensures a detailed analysis of the EU's practices and the wider implications of collective memory in fostering a unified identity amidst diverse historical experiences. Ultimately, the study underscores the importance of addressing varied historical experiences to strengthen the EU's public diplomacy and promote a cohesive and resilient European identity.

### Findings

The study reveals that collective memory is vital to the EU's efforts to unite diverse nations under a common European identity. Public diplomacy practices rooted in shared history and collective memory have enhanced social cohesion and the EU's global interactions. Initiatives such as the European Heritage Label and Holocaust remembrance projects have been instrumental in fostering a sense of shared identity among EU member states. However, conflicting historical narratives, particularly those related to the Nazi and Soviet regimes, sometimes impede the formation of a unified European memory. Despite these challenges, the adaptable nature of memory and the EU's focus on multilateralism and cooperation in public diplomacy offer avenues for bridging divisions. The findings also indicate that, while the EU has been successful in promoting a collective memory that supports its integration goals, significant hurdles remain in reconciling the diverse historical experiences of its member states. The study highlights specific examples of how collective memory is utilized in diplomatic efforts, demonstrating its role in both internal cohesion and the external representation of EU values and identity. Moreover, the study shows that collective memory practices influence the EU's internal dynamics and shape its external diplomatic engagements, reinforcing its identity and values on the global stage. Ultimately, the EU's strategic use of collective memory continues to navigate the complexities of its diverse historical

landscape, fostering unity and enhancing its cohesion and representation worldwide. This approach underscores the importance of addressing historical differences to strengthen the EU's public diplomacy and promote a cohesive and resilient European identity.

### **Research Limitations**

The primary limitation of this study is its reliance on existing literature and historical documents, which may not capture the full complexity of contemporary public diplomacy practices. Additionally, the focus on the EU may limit the generalizability of findings to other supranational entities. The study's conceptual nature means it does not incorporate empirical data, which could provide additional insights and validate the theoretical findings presented. Furthermore, the study acknowledges potential biases in the sources and interpretations of historical narratives, which may affect the overall analysis and conclusions.

### **Implications (Theoretical, Practical and Social)**

Theoretically, this study contributes to the understanding of the role of collective memory in public diplomacy, highlighting its importance for supranational entities. Practically, it offers insights for policymakers on leveraging collective memory to foster social cohesion and a shared identity. Socially, the findings emphasize the need for inclusive and diverse narratives in public diplomacy to accommodate various historical experiences and perspectives within the EU. The study suggests that successful public diplomacy should integrate collective memory practices that acknowledge and respect the diverse historical backgrounds of member states, promoting unity while embracing diversity. Additionally, the study underscores the potential for collective memory to serve as a soft power resource, enhancing the EU's influence on the global stage. Policymakers are encouraged to consider these findings in the development of public diplomacy strategies that can effectively address the challenges of diversity and historical conflicts within the EU, while also strengthening its position in international relations.

### **Originality/Value**

This study provides a novel perspective on the intersection of collective memory and public diplomacy within the EU context. It highlights the unique challenges and opportunities faced by supranational entities in using collective memory to promote unity and global influence. The research underscores the potential of collective memory as a soft power resource in international relations, particularly for entities like the EU that aim to transcend national boundaries and foster a broader sense of identity. By exploring the EU's strategies and practices, this study offers valuable insights for other supranational organizations seeking to leverage collective memory in their public diplomacy efforts. The originality of this study lies in its comprehensive approach to examining the strategic use of historical narratives, providing a detailed analysis of how collective memory can be both a unifying force and a source of contention within the EU's public diplomacy framework.

**Araştırmacı Katkısı:** Aysu MUTLUTÜRK (%50), Ali Resul USUL (%50).



# Avrupa Birliği'nin Kamu Diplomasisi Odaklı İletişim Stratejisi: 'Europe Direct' ve 'Europe House' Üzerine Bir İnceleme <sup>1</sup>

Elifnur TERZİOĞLU <sup>2</sup>

**Başyuru Tarihi:** 23.04.2024

**Kabul Tarihi:** 18.09.2024

**Makale Türü:** Araştırma Makalesi

## Öz

Küreselleşme ve bunun sonucunda oluşan uluslararasılaşma artık tüm alanları etkisi altına almış, özellikle siyasi boyutta bir çığır açmıştır. Geleneksel yöntemlerle yürütülen siyasi anlayış değişmiş, artık modern hatta postmodern yapıya geçilmiştir. Ülkeler arası yürütülen ilişkilerde kullanılan diplomasi de boyut atlayarak kamu diplomasiye evrilmiştir. Öyle ki ülkeler kamu diplomasisi faaliyetlerini dijitalleşme ile birlikte dijital ortamlarda yürütmeye ve böylece 'erişilebilirlik' kavramını somutlaştırmaya başlamıştır. Bugün özellikle aday ülkelere çeşitli fonlar sağlayarak ilişkilerini güçlendirmeye çalışan Avrupa Birliği'nin kamu diplomasisi alanında oldukça önemli olduğunu söylemek mümkün. Bu amaçla çalışmada Avrupa Komisyonu'nun hem üye ülke hem de aday ülke kamuoyuna yönelik yürüttüğü iletişim stratejisi kapsamlı şekilde incelenmiş, amaçlı örneklem yöntemi ile seçilen AB üye ülkelerde bulunan Doğrudan Avrupa (Europe Direct) Merkezleri ile aday ülkelerde bulunan AB Bilgi Merkezleri yeni adıyla Avrupa Evi (Europe House) doküman analizi tekniği kullanılarak analiz edilmiştir. AB'ye üye ülkelerde toplam 424 Europe Direct Merkezi'nin ve aday ülkelerde ise AB Bilgi Merkezi, Avrupa Dokümantasyon Merkezi ve AB Köşesi olmak üzere toplam 94 merkezin bulunduğu fakat AB Bilgi Merkezleri'nin zaman içerisinde özellikle Batı Balkanlar'da Europe House'lara evrildiği bulgulanmıştır Avrupa Evi'ne evrildiği bulgulanmıştır. Bununla birlikte dijital dünyaya geçişle birlikte AB Dokümantasyon Merkezleri'nin kapandığı görülmüştür. Bu bağlamda AB'nin hem üye hem de aday ülkelerdeki kamu diplomasisi politikasında bu Merkezlerin oldukça önemli bir yere sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

**Anahtar Kelimeler:** Stratejik İletişim, Kamu Diplomasisi, Europe Direct, Europe House

**Atf:** Terzioğlu, E. (2024). Avrupa Birliği'nin kamu diplomasisi odaklı iletişim stratejisi: 'Europe Direct' ve 'Europe House' üzerine bir inceleme. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 24(Özel Sayı), 169-192.

<sup>1</sup> Bu çalışma etik kurul izin belgesi gerektirmemektedir.

<sup>2</sup> Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Radyo, Televizyon ve Sinema Bölümü, elifnur.terzioglu@mku.edu.tr, ORCID: 0000-0002-3467-1537

# The European Union's Public Diplomacy-Focused Communication Strategy: A Review of 'Europe Direct' and 'Europe House'

Elifnur TERZİOĞLU <sup>3</sup>

Submitted by: 23.04.2024

Accepted by: 18.09.2024

Article Type: Research Article

## Abstract

*The political understanding carried out with traditional methods has changed and a modern and even postmodern structure has been adopted because of globalization and internationalization. Diplomacy used in relations between countries has also evolved into public diplomacy, so the countries have begun to carry out their public diplomacy activities in digital environments with digitalization, thus embodying the concept of 'accessibility'. Today, it is possible to say that the European Union, which tries to strengthen its relations by providing various funds to candidate states, is very important in the field of public diplomacy. For this purpose, the communication strategy of the European Commission towards the public of both member states and candidates were comprehensively examined in the study. Europe Direct in member states and EU Information Centers (now known as Europe House) in candidates were selected with the purposeful sampling method and analyzed with the document analysis technique. It has been observed that there are a total of 424 Europe Direct Centers in the EU member states and a total of 94 Centers in the candidates that including the EU Information Center, European Documentation Center and EU Corner. However, it has been found that EU Information Centers have evolved into Europe Houses over time, especially in the Western Balkans, and with the transition to the digital world, EU Documentation Centers were closed. In this context, it has been concluded that these Centers have a very important place in the EU's public diplomacy policy in both member states and candidates.*

**Keywords:** Strategic Communication, Public Diplomacy, Europe Direct, Europe House

<sup>3</sup> Hatay Mustafa Kemal University /Faculty of Communication/ Department of Radio, Television and Cinema, elifnur.terzioglu@mku.edu.tr, ORCID: 0000-0002-3467-1537

## Giriş

Toplumları etkilemek amacıyla yüzyıllardır kullanılan iletişim olgusu her dönemde oldukça önemli rol oynamıştır. Tarihin ilk zamanlarından beri liderler, kitleleri harekete geçirmek ve fikirlerini yaymak için iletişim kurma becerilerine ihtiyaç duymuşlardır. Bu ihtiyaç zamanla kullanılan araçlar ve yöntemler değişse de iletişimin özellikle siyasetteki önemini her zaman ön planda bırakmıştır. Uluslararası ilişkilerde giderek daha da önemli hale gelen stratejik iletişim, ülkelerin ulusal güvenlik ve tanıtım faaliyetlerini desteklemek için kullandıkları etkili bir araç olarak karşımıza çıkmaktadır. Etkili bir stratejik iletişim ile bir ülkenin uluslararası platformdaki çıkar ve hedeflerinin ilerlemesi, uluslararası alandaki imajı ve itibarının geliştirilmesi, dış politika hedeflerinin desteklenmesi ve küresel rekabette üstünlük sağlaması mümkün olabilmektedir. Dünya, hızlı bir değişim ve dönüşüm sürecindeyken, eski paradigmlar yerini yenilerine bırakmakta, yeni aktörler uluslararası sahnede öne çıkmakta ve yeni düşünce akımları şekillenmektedir. Bu karmaşık ortamda, ülkelerin küresel rekabette başarılı olabilmeleri için güçlü bir iletişim stratejisine sahip olmaları hayati önem taşımaktadır. Bu stratejinin en önemli unsurlarından biri ise kamu diplomasisidir. Kamu diplomasisi, bir ülkenin kültürünü, değerlerini ve politikalarını yabancı kamuoylarına tanıtmak ve bu kamuoylarıyla karşılıklı anlayış ve iş birliği kurmak için yapılan çalışmaları kapsamaktadır. 1960'lı yıllarda ortaya çıkan kamu diplomasisinin önemi Soğuk Savaş'ın sonlarına doğru tam olarak kavranmıştır. 11 Eylül 2001 saldırılarından sonra körüklenen terörle mücadele ile birlikte ehemmiyeti tekrar hatırlanmış ve son yıllarda her devlet açısından vazgeçilmez bir politika uygulama aracı haline gelmiştir (Cowan ve Cull, 2008, s. 6). Uluslararası ilişkilerde giderek daha önemli bir rol oynayan kamu diplomasisi her ne kadar yabancı kamuoyu üzerinde yapılan faaliyetler olarak adlandırılrsa da küreselleşme ve uluslararasılaşma ile birlikte kapsamını daha da genişletmiştir. Bugün dünyada birçok insan farklı ülkelere eğitim veya çalışma gibi olanaklarla gidip orada yaşamaya karar vermektedir. Hatta bazı durumlarda hem hayatını kolaylaştırmak hem de yaşadığı ülkenin vatandaşlarına sunduğu haklardan yararlanmak için vatandaşlık almaya çalışmaktadır. Bu nedenle aslında kamu diplomasisi anlayışı da değişmeye başlamış, zamansız ve mekansızlaşarak gerçekleştirilebilecek bir alana dönüşmüştür. Küreselleşmenin getirdiği değişen dünya düzeni ve özellikle iletişim teknolojilerinde yaşanan gelişmeler, ülke aktörlerinin bu gelişmeleri tam anlamıyla kullanabilmelerini zorlaştırmıştır. Bu durum, yüzyıllar boyunca çatışma ve savaşlara sahne olan Avrupa'da, özellikle barışı ve sürdürülebilirliği sağlamak ve uluslararası arenada güçlü bir aktör haline gelmek için Avrupa Birliği'nin kurulmasına yol açmıştır. Farklı medeniyetlerin bir araya gelerek ekonomik yapılanmadan siyasal yapılanmaya doğru yeni bir oluşum içine giren ve ortak değerler kapsamında hareket eden AB, Avrupa değerlerinin etkin biçimde temsil edilerek yaygınlaştırılması için ciddi bir çaba sarf etmektedir. AB'nin kamu diplomasisi uygulamaları, insan hakları ve demokrasi gibi temel ilkeler üzerine kuruludur. Sosyal, ekonomik ve politik alanları içinde barındıran bu ilkelere bakıldığında, Birlik içi ve Birlik dışındaki ülkelerle etkileşimin oldukça önemli rol oynadığı görülmektedir. AB'nin kamu diplomasisi uygulamaları, dışarıya yönelik gibi görünse de uluslar üstü bir yapıya sahip olması nedeniyle öncelikle içe dönük bir işleyişe sahiptir (Aydemir, 2018, s.53). Bu amaçla çalışmada Avrupa Komisyonu'nun hem üye ülke hem de aday ülke kamuoyuna yönelik yürüttüğü iletişim stratejisi kapsamlı şekilde incelenmiş, amaçlı örneklem yöntemi ile seçilen AB üye ülkelerde bulunan Europe Direct (Doğrudan Avrupa) Merkezleri ile aday ülkelerde bulunan EU Information Centres (AB Bilgi Merkezleri) yeni adıyla Europe House (Avrupa Evi) doküman analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. AB'ye üye ülkelerde toplam 424 Europe Direct Merkezi'nin ve aday ülkelerde ise AB Bilgi Merkezi, Avrupa Dokümantasyon Merkezi ve AB Köşesi olmak üzere toplam 94 merkezin bulunduğu görülmüştür. Fakat AB Bilgi Merkezleri'nin zaman içerisinde Avrupa Evi'ne evrildiği, dijital dünyaya geçişle birlikte AB Dokümantasyon Merkezleri'nin ise kapandığı bulgulanmıştır. Bu bağlamda AB'nin hem üye hem de aday ülkelerdeki kamu diplomasisi politikasında bu Merkezlerin oldukça önemli bir yere sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

## Kamu Diplomasisi ve Yumuşak Güç

19. ve 20. yüzyıllar, devletlerin ve hükümetlerin en önemli alanlarından biri olan dış politika ve diplomaside önemli değişimlere sahne olmuştur. Uluslararası ilişkilerde yaşanan siyasi, ekonomik, kültürel ve teknolojik gelişmeler, dış politika ve diplomasinin de dönüşümüne yol açmıştır. Yüzyıllardır kapalı kapılar ardında yürütülen bu alan, günümüzde halklar ve kamuoyları ile yakın bir ilişkiye girmiştir. I. Dünya Savaşı öncesinde tabu olarak görülen diplomasi, savaşı takip eden yıllarda, özellikle de Amerikan *açık diplomasi* anlayışının etkisiyle, kamuoyunun ilgi alanlarından biri haline gelmiştir. Bu değişimin en önemli sonuçlarından biri de diplomatların sorumluluklarının sadece hükümet yetkililerine karşı değil, aynı zamanda kamuoyuna karşı da olması gerektiğinin anlaşılmasıdır (Yağmurlu, 2007, s. 11). Demokratik yönetim ilkeleri ve egemenlik anlayışındaki değişimler, ulusun yaşamsal çıkarlarını ilgilendiren konularda kamuoyunun bilgilendirilmesini ve karar alma mekanizmalarının her aşamasında görüşlerini ifade etme imkânı bulmasını gerekli kılmıştır. Bu sayede, karar verme sürecine katılımçılık ve şeffaflık sağlanarak, ulusal iradenin daha net bir şekilde yansıtılması mümkün hale gelmektedir. Günümüzün küreselleşen dünyasında, ülkelerin dış politika hedeflerine ulaşmaları ve uluslararası alanda saygın bir konum kazanabilmeleri için yabancı kamuoyu ile iyi ilişkiler kurmaları ve onları etkileyebilmeleri eskisinden de daha önemli hale gelmiştir. Bu bağlamda, uluslararası kamuoyunu ve gündemi etkileme becerisi kilit bir rol oynamakta ve kamu diplomasisi hükümetler ve dış politika için es geçilemeyecek bir araç haline gelmektedir (Cull, 2009, s. 12). Hükümetler için özellikle son yıllarda dış politika ve diplomasinin yanı sıra uluslararası iletişim, imaj ve itibar konuları da ciddi sorumluluk gerektiren bir hal almıştır. Bu alanın yönetilmesi artık geleneksel diplomasi anlayışından ziyade kamu diplomasisi ile etkin olabileceği ifade edilmektedir. Kamu diplomasisi, yabancı kamuoyunun tutum ve davranışlarını istenilen yönde etkileme faaliyeti olarak tanımlanmaktadır (Yıldırım, 2015, s.2). Farklı bir ülkenin halkını ve kamuoyunu etkilemeyi amaçlayan kamu diplomasisinde, o ülkenin 'yumuşak gücü' ön plana çıkmaktadır. Yumuşak güç, bir ülkenin "toplam cazibesi" olarak tanımlanabilir. Yumuşak güç, 1990'lı yılların başında ilk kez Joseph Nye tarafından ortaya atılan ve bir ülkenin sert güç yerine, ikna ederek ve rıza oluşturarak diğer ülke kamuoyunun tercihlerini şekillendirme marifeti olarak tanımlanmaktadır (Nye, 1990, s. 156). Klasik güç anlayışına göre, güç birinin istediği sonuçları elde etme kabiliyetidir ve bu bağlamda sert güç ön plana çıkar. Sert güç, diğer ülke kamuoyunun tutumunu askeri müdahale, ekonomik yaptırımlar ve baskıcı diplomasi gibi unsurlar ile değiştirmeyi amaçlamaktadır. Nye, sert güce alternatif olarak yumuşak gücü üçüncü bir yol olarak tanımlamıştır. Yumuşak güç, başkalarının davranışlarını zor kullanarak değil, çekiciliğe ve cazibeye dayanarak değiştirme yeteneğidir. Bu yetenek, başkalarını ikna etme ve harekete geçirmenin yanı sıra baştan çıkarma ve çekim gücünü de kapsamaktadır. Bundan dolayı yumuşak gücü çekici güç olarak da ifade etmek mümkündür (Nye, 2009, s. 160). Siyasal değerler, politikalar ve kültür gibi yumuşak gücün genel kaynakları ancak meşru görüldüğünde bir güç değeri taşımaktadır. Yumuşak güce sahip olmak, bir ülkenin uluslararası alandaki itibarını ve etkisini artırmakta, dış politika hedeflerine ulaşmasını kolaylaştırmakta ve ulusal çıkarlarını korumasına yardımcı olmaktadır. Bir ülkenin uluslararası alandaki saygınlığını belirleyen sadece askeri, ekonomik ve sanayi gelişmişliği olduğunu söylemek yanlış olur. Eğitim, teknoloji ve enformasyon gibi alanlardaki gelişmeler de saygınlık yaratan önemli faktörler arasında yer almaktadır. Öyle ki Gilboa, sert güç unsurlarının maliyetinin oldukça yüksek olduğunu ve bu nedenle eğitim, iletişim ve ikna gibi yumuşak güç unsurlarının kullanılmasının daha etkili bir yöntem olduğunu savunmaktadır. Ona göre yumuşak güç unsurları, bir ülkenin uluslararası kamuoyunda daha olumlu bir imaj oluşturmaya ve diğer ülkelerle daha iyi ilişkiler kurmasına yardımcı olmaktadır. Ayrıca, bir ülkenin yumuşak güç unsurlarının diğer ülkelerinki ile benzeşmeyeceğini ve her ülkenin kendine özgü bir ulusal imajı olması gerektiğini vurgulamaktadır. Bu nedenle, bir ülkenin yumuşak güç stratejisi geliştirirken kendi değerlerini, kültürünü ve tarihini göz önünde bulundurması önemlidir (Gilboa, 2008, s. 58). Kamu diplomasisinin temelini iletişim oluşturmaktadır. Farklı disiplinlerle bağlantılı olsa da bu alandaki en temel unsur iletişim alt yapısı ve kanalları aracılığıyla kurulan etkileşim alanıdır. İletişim, bireyler arası, birey-toplum ve toplum-birey arasındaki bağlantıyı kurar. Kamu diplomasisi çalışmaları ve uygulamalarında kitle iletişim araçları, bireyi, toplumu ve

kamuoyunun fikir ve davranışlarını yönlendirmek için araç olarak kullanılmaktadır. Ulusların aklını ve kalbini kazanmak sadece siyasi rejimlerine bağlı değildir. Bu konuda asıl rolü oynayan, sahip oldukları bireysel cazibe ve çekicilikleridir. Weber'e göre bu tür bir karizma kendiliğinden oluşmaz, ancak insanların duygularını ve düşüncelerini ona yönlendirmeleriyle ortaya çıkar (Laughy, 2010, s.133). Buna göre, bir devlet, bir halk veya bir ulus ne kadar güçlü yumuşak güce sahip olursa olsun, kitle iletişim yöntem ve araçlarını etkin bir şekilde kullanamazsa yabancı kamuoyu nezdinde olumlu bir izlenim bırakmakta başarısız olacaktır. İletişimin nasıl kurulduğu, hangi kitle iletişim araçları ve kuramlarının kullanıldığı, mesaj içeriklerinin nasıl hazırlandığı ve tüm iletişim sürecinin yönetilmesi, bireyler ve toplumlararası ilişkileri, duyguları, düşünceleri ve kanaatleri doğrudan etkilemektedir. Özellikle 11 Eylül 2001 tarihinde gerçekleştirilen terör saldırılarının ardından başta ABD olmak üzere birçok devlet kamu diplomasisinin önemini daha iyi kavramış ve bu alandaki faaliyetlerini artırmıştır. 11 Eylül saldırılarından itibaren kamu diplomasisi kavramının daha fazla kullanılmaya başlaması ile günümüzde uluslararası sistemi oluşturan aktörler hedefledikleri politikalar ve uygulamaların hızlı bir şekilde gerçekleşmesi olası hale gelmiştir (Nye, 2008, s. 95). Kısaca ilk örnekleri ABD'de görülen kamu diplomasisi faaliyetlerinin zaman içerisinde dünya geneline yayıldığını ve artık tüm uluslararası arenada önem verilen konuların başında geldiğini ifade etmek yanlış olmayacaktır. Avrupa Birliği de hem Birlik ülkelerinde hem de aday ülkelerde kamu diplomasisi faaliyetlerine özel bir alan oluşturmuş ve bu kapsamda çeşitli stratejiler geliştirmiştir.

### **Avrupa Birliği'nin İletişim Odaklı Kamu Diplomasisi Stratejisi**

Tarihte çatışmalar ve savaşlarla boğuşmuş olan Avrupa, kıtada kalıcı barış ve istikrarı sağlamak ve küresel arenada güçlü bir aktör haline gelmek amacıyla Avrupa Birliği'ni (AB) kurmuştur. AB'yi oluşturan ülkelerin zengin bilgi birikimi ve deneyimleri, Birlik'in temel taşlarını oluşturmaktadır. Bu sayede AB, uluslararası alandaki tüm aktörlere ve kamuoylarına karşı yürüttüğü politikaları daha etkin bir şekilde ilerletebilmektedir. Küresel ilişkilerde önemli bir aktör olan Avrupa Birliği'nin önemi AB üyesi devletlerin dış politika alanlarında ortak hareket etmesiyle daha da artmaktadır (Akdemir, 2018, s. 183). Bu durum, AB'nin kamu diplomasisi faaliyetlerinde ve yumuşak güç unsurlarında Amerika Birleşik Devletleri'nden sonra en etkili aktör olarak görülmesini de açıklar niteliktedir (Nye, 2017, s. 112). Altı üyeli toplulukla başlayan ve zamanla 27 üyeye ulaşan AB, yumuşak güç kaynaklarını çeşitli kültürel öğeler üzerine kurmuştur. Avrupa'nın kültürel ve sanatsal geçmişi tüm dünyayı etkilemekte ve Avrupa'ya karşı ciddi bir çekim gücü oluşturmaktadır. Nye, bu çekimi "*Avrupa'yı birleştiren bir sembol olan AB'nin başlı başına yumuşak güce sahip olduğunu*" savunarak açıklamıştır. AB'nin uluslararası gücü tek yönlü ve zor kullanmadan ziyade iş birliğine odaklı olduğu hatta AB'nin sert güçten çok yumuşak güce dayalı bir aktör olduğu ifade edilmektedir (Azpiroz, 2015, s. 6). Geleneksel bakış açısına göre, bir ülkenin dış yardımlarının veya diplomasisinin etkili olabilmesi için o ülkenin askeri güce de sahip olması gerektiği savunulmaktadır. Buna karşın, AB askeri bir güç olmadan da büyük bir küresel etkiye sahip sivil bir güç olma özelliği göstermektedir. Bu nedenle AB'nin en geniş konsepti ve temel müdahale yöntemi olarak nitelendirilen 'sivil güç', demokrasi geliştirmeye odaklanmaktadır. AB, seçilen devletlerin demokratik ilerlemeler kaydetmesi için ikna ve ortaklık yöntemlerini kullanmakta ve bu kapsamda hukuk, insan hakları, demokrasi reformları ve güvenlik reformlarını bir araya getirmektedir. AB, bu reformları hayata geçirirken demokrasi geliştirme projelerini bir dış politika stratejisi olarak benimsemektedir (Aydemir, 2018, s. 282). Genişleme sürecini de hedef ülkelerde demokrasiyi geliştirme aracı olarak kullanan AB, bu sayede cazibesini artırmayı ve açık siyasi şartların önemini vurgulamayı amaçlamaktadır (Yılmaz, 2012, s. 214). AB, uluslararası sistemde AB yanlısı bir tutum sergilemelerine katkıda bulunabilen kamu diplomasisi ve yumuşak güç çalışmaları yoluyla birliğe üye olmayan aktörlerin uluslararası alandaki tutumlarını etkileyebilmektedir fakat AB'nin siyasi bütünleşme sürecinin yeterince ilerlememiş olması ve bu durumun bir devlete göre karar verme sürecini zayıflatması, uygulanan kamu diplomasisinin önünde önemli bir engel oluşturmaktadır. Bu noktada Birliğin en önemli eksikliğini siyasal bütünleşme olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Bu nedenle



AB, siyasal bütünleşmenin sağlanabilmesi adına hem kendi içindeki ülkeleri hem de diğer aktörlerin kamuoylarını ikna etmek zorundadır. 1957 yılında imzalanan Roma Antlaşması'nın önsözünde, Avrupa Ekonomik Topluluğu'nun (AET) kuruluş ilkeleri açıkça belirtilmiştir. Ülkeler arasında ekonomik ve politik iş birliğini teşvik etmeyi, ortak bir Avrupa kimliği oluşturmayı ve sadece kurucu ülkelerle sınırlı kalmak yerine, zamanla yeni üyelere de açık bir yapı oluşturmayı hedefleyen bu ilkeler, Avrupa'nın savaş sonrası yeniden inşası ve entegrasyonu için bir yol haritası oluşturmuştur (Eur-Lex,2010). Avrupa Birliği, dış ilişkilerinde AB Komşuluk Politikası ve Doğu Ortaklığı gibi politik araçları kullanarak, en dış çemberde bulunan ülkeler için Avrupa Anlaşmalarına benzer çok taraflı veya ikili ortaklık anlaşmaları sunmaktadır. Bu yaklaşım, tam üyelik dışında yeni bir yöntem benimseyerek, insan hakları, demokrasi, iş birliği ve yardım konularında başarılı politikalarıyla dış halkadaki ülkeleri kendine çekmeyi ve yumuşak gücünü etkili bir şekilde kullanmayı amaçlamaktadır (Eren, 2014, s.351). AB'nin kamu diplomasisi uygulamalarının birincil hedeflerinden biri, çağdaş demokrasilerin gelişimine katkıda bulunmak ve genç nüfusu kendine çekmektir. AB, genç kuşağın görüşlerini dikkate alarak, basın özgürlüğü, ifade özgürlüğü ve eşitlik gibi konularda kamu yararına katkıda bulunarak bir yumuşak güç etkisi oluşturmaktadır. Kamu diplomasisi uygulamalarında kullanılan AB programları, projeleri ve anlaşmaları, yumuşak gücün meşruluğunu artıran, kültürünü çekici kılan ve yerel politikaları kendi ilkelerine uygun hale getirmeye çalışan bir çerçeve içinde yürütülmektedir. Bu kapsamda, kamu diplomasisi uygulamalarının gerçekleştirildiği ülkelerde çok taraflı iş birliği, ekonomik güç, hibe destekleri ve kurulan ortaklıklar da AB'nin yumuşak gücünü artıran önemli faktörler arasında yer almaktadır (Nye, 2005, s. 81-85). AB'nin kamu diplomasisi uygulamaları, demokratikleşme ve özgürlük alanlarını genişletme amacını taşımaktadır. Birlik, içinde ve dışında tüm toplumsal kesimleri demokrasi ve kalkınma sürecine dahil etmeyi hedefleyerek kamu diplomasisi stratejisini 'zihin paylaşımı' üzerine kurmaktadır. AB, zihin paylaşımını sadece Birlik üyeleriyle sınırlamamakta, aynı zamanda üçüncü ülkelerde de aktif bir rol oynamaktadır. Katılım ve diyalog aracılığıyla zihin paylaşımına doğru ilerleyen AB, bu şekilde bölgesel bir güçten tam anlamıyla küresel bir güce dönüşmeyi ve değerlerini politikalarıyla etkili bir şekilde uygulamayı amaçlamaktadır (Manners ve Whitman, 2013, s. 196-197). AB'nin siyasi reform süreçleri ve sosyoekonomik dönüşümlere ilişkin iletişim stratejileri, diyaloga katkıda bulunmak ve sahip olduğu değerleri kamuoyuna doğru ve etkili bir şekilde aktarmak üzerine kuruludur. Bu kapsamda AB'nin kamu diplomasisi uygulamalarında Avrupa Birliği Delegasyonları önemli bir rol oynamaktadır. Delegasyonlar, yurt dışındaki kamu diplomasisinden sorumludur ve AB'nin dış politikasını sunarak, açıklayarak ve yerine getirerek kamu diplomasisinde anahtar bir rol üstlenmektedir. Bu görevler genel halkın yanı sıra medya, sivil toplum, akademi, iş dernekleri ve kamu kurumları gibi kanaat önderlerini de kapsamaktadır. Delegasyonlar tarafından üstlenilen görevler arasında ziyaretler, etkinlikler ve çalışmaların hazırlanması ve tesis edilmesi, kültürel temaslar inşa edilmesi, AB ticaret huşularının görüşülmesi, kalkınma yardımının yönetilmesi ve siyasi diyalogun sürdürülmesi yer almaktadır (Azpiroz, 2015, s. 8-9). AB Komisyonu ve AB Delegasyonlarının iletişim stratejileri kapsamında destekledikleri Europe Direct (Doğrudan Avrupa) ve Europe House (Avrupa Evi) kamu diplomasisi odaklı faaliyetlerine verilebilecek en güzel örnekleri oluşturmaktadır.

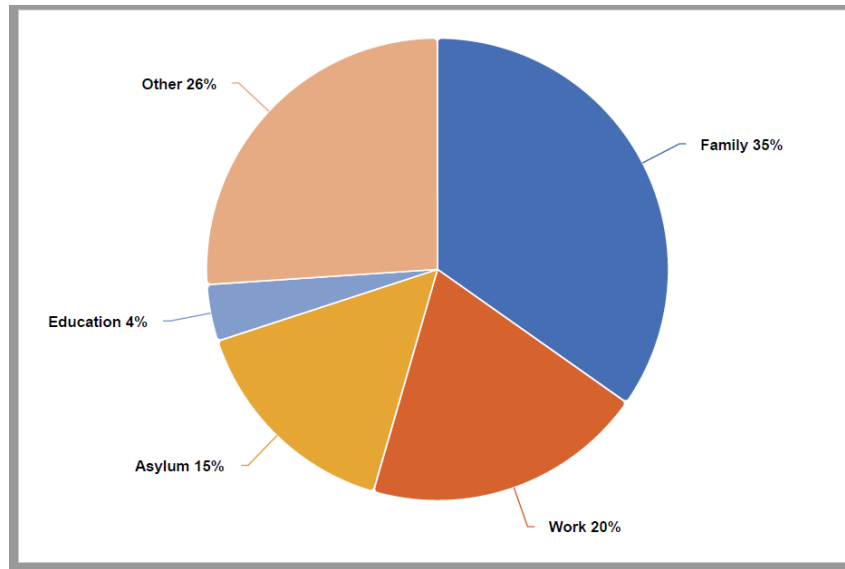
## Yöntem

Bu araştırma, nitel bir model çerçevesinde tasarlanmıştır. Verilerin toplanmasında ve analizinde doküman analizi tekniği kullanılmıştır. Doküman analizi, nitel araştırma yöntemleri arasında yer alan ve yazılı belgelerin içeriğini titizlikle ve sistematik şekilde incelemeye dayanan bir tekniktir (Wach, 2013). Bu yöntem, basılı veya elektronik formatta olan tüm belgelere uygulanabilir ve kapsamlı bir değerlendirme imkânı sunmaktadır. Nitel araştırmadaki diğer yöntemlerle benzer şekilde, doküman analizi de verilerin derinlemesine incelenmesini ve yorumlanmasını gerektirir. Bu sayede araştırmacılar, inceledikleri belgelerden anlam çıkarabilir, araştırma konusu hakkında kapsamlı bir bakış açısı kazanabilir ve ampirik bilgi üretebilirler (Corbin ve Strauss, 2008). Doküman analizi, belgesel tarama olarak da bilinir ve var olan kayıt ve belgelerden veri toplama yöntemidir.

Bu yöntemde, araştırma konusu ile ilgili bilgi içeren çeşitli kaynaklar belli bir amaca yönelik olarak bulunur, okunur, not alınır ve değerlendirilir (Karasar, 2005). Bu kapsamda, basılı ve elektronik (bilgisayar tabanlı ve internet erişimli) materyaller de incelenir ve değerlendirilir (Bowen, 2009). Yıldırım ve Şimşek (2013) doküman analizini, araştırma konusu ile ilgili bilgi içeren yazılı materyallerin incelenmesi olarak tanımlamaktadır. Farklı bir tanıma göre doküman analizini, birincil araştırma verisi kaynağı olarak çeşitli yazılı metin biçimlerini toplamak, gözden geçirmek, sorgulamak ve analiz etmek olarak açıklamaktadır (O'Leary, 2017). Seyidoğlu (2016) ise doküman analizini, araştırma konusu hakkında diğer kişi ya da kurumlar tarafından yazılmış, hazırlanmış veya yaratılmış çeşitli yazı, belge, yapım veya kalıntının toplanması ve incelenmesi olarak özetlemektedir. Bu bağlamda makalede amaçlı örneklem yöntemi ile seçilen Europe Direct ve Europe House verileri doküman analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Bu çalışma, kapsamı gereği etik kurul onayı gerektirmemektedir.

## Bulgular ve Tartışma

Küreselleşme ve uluslararasılaşma bugün dünyada birçok insanı eğitim, çalışma ve vatandaşlık alma gibi nedenlerle farklı ülkelere yerleşmelerine neden olmuştur. Kamu diplomasisi her ne kadar yabancı kamuoyu üzerinde yapılan faaliyetler olarak adlandırılrsa da ülkeler kendi ülkelerinde bulunan tüm kamuoyuna yönelik çalışmalar gerçekleştirmek durumunda kalmaktadır. 2023 yılı verilerine göre Avrupa Birliği ülkeleri toplam 448 milyon nüfusa sahip (Eurostat,2024) ve bunun 27.3 milyonu AB vatandaş olmayan kesimi 42.4 milyonu ise AB ülkeleri dışında doğan kesimi oluşturmaktadır (Commission,2024). Bununla birlikte AB'de toplam 6.1 milyon mülteci bulunmaktadır (UNHCR,2024).



Kaynak: Commission

Şekil 1. Göçmenlerin Avrupa'da bulunma nedeni

AB, üye ülkelere farklı nedenlerle gelen içinde barındırdığı tüm bu nüfusa bir şekilde kendini anlatmaya, olumsuz imaj ve itibarı oluşturabilecek unsurların önüne geçmeye çalışmaktadır. AB'nin en önemli yürütücü organı olan Avrupa Komisyonu AB üye ülkelerde 'Europe Direct-Doğrudan Avrupa', aday ülkelerde ise 'European Union Information Centres- AB Bilgi Merkezleri' yeni formuyla 'Europe House' adında bilgi ağı oluşturmuştur. Avrupa Komisyonu tarafından finanse edilen bu bilgi ağları, ulusal ve uluslararası düzeyde sosyal, kültürel, politik ve ekonomik boyutları göz önünde bulundurarak geniş ağlar kurmayı amaçlamakta ve

bu ağlar sayesinde, hedef kitleye daha kolay erişim sağlamaktadır. AB vatandaşlarına yönelik yürütülen Europe Direct ağı, Avrupa Birliği hakkında bilgi edinmek ve AB ile etkileşime girmek isteyen kişiler için önemli bir kaynaktır. Bu ağlar, üye kamuoyuna hitap ederek onlarla iletişim kurma ve onları bilgilendirme çabalarını desteklemektedir (Europa,2024). AB kamuoyunu Birliğin temel politikalarından biri olan entegrasyona teşvik etmek ve Birliğin vatandaşlara tanıdığı haklar konusunda bilgilendirmeler yaparak AB'ye güven oluşturmaya çalışması adına Europe Direct oldukça önemli bir kamu diplomasisi aracı olarak karşımıza çıkmaktadır.

Tablo 1'de de görüleceği üzere Avrupa Birliği'nin kuruluş amacını, değerlerini ve politikalarını Avrupa'nın her köşesine yaymayı amaçlayan Europe Direct, AB çapında 424 merkezden oluşmaktadır (Europa,2024). Bu merkezler Avrupa'yla ilgili konularda zamanında ve gerçeklere dayalı bilgiler sağlamakta, aynı zamanda vatandaşlarla Avrupa Birliği'nin durumu ve geleceği konusunda etkileşim kurmaya da çalışmaktadır. Örneğin Avrupa'nın ve AB'nin geleceğinin vatandaşların da katılımına olanak tanıyacak şekilde tartışıldığı bir platform olan 'Avrupa'nın Geleceği Konferansı' gibi etkinliklerle yerel kamuoyuna yönelik diyaloglar geliştirmektedir (AB,2024). Europe Direct merkezleri AB kamuoyunu dolayısıyla farklı nedenlerle Avrupa ülkelerine yerleşen göçmenlere, AB'nin hukukun üstünlüğü, insan hakları, demokrasi, çevre, güvenlik, sağlık, eğitim, iklim değişikliği, göç, dijital dönüşüm, ekonomi, spor, kültür ve sanat gibi öncelikli konularını anlatarak farkındalık yaratmaya çalışmaktadır. Zaman içerisinde modern sisteme ayak uydurmaya çalışan Europe Direct merkezleri dijital platformları daha aktif kullanarak yerel medya ile de etkileşim içine girmiş, AB ile ilgili yaşanan son gelişmeleri paylaşarak, etkinliklerine dahil etmeye başlamıştır. Bu merkezler özellikle okullarda Avrupa vatandaşlığını eşit şekilde teşvik etmekte, bütünleşmenin önemini diğer Europe Direct merkezleri ile koordinasyon sağlayarak vatandaşların, kuruluşların ve işletmelerin bilgiye erişimini kolaylaştırmaktadır (EuropeanCommission2024).

Tablo 1  
Europe Direct Merkezleri 2021-2025

Europe Direct Centres 2021-2025			
ÜLKE	BÖLGE	ÜLKE	BÖLGE
BELÇİKA (9)	Brussels, Hainaut, Luxembourg belge, Oost-Vlaanderen, Ostbelgien, Province de Liège, Provincie Antwerpen, Vlaams-Brabant, West-Vlaanderen	BULGARİSTAN (12)	Blagoevgrad, Burgas, Dobrich, Dupnitsa, Gabrovo, Plovdiv, Ruse, Shumen, Smolyan, Stara Zagora, Varna, Vidin, Vratsa
ÇEK CUMHURİYETİ (12)	Brno, České Budějovice, Hradec Králové, Jihlava, Karlovy Vary, Klatovy, Kroměříž, Liberec, Most, Olomouc, Ostrava, Pardubice	DANİMARKA (5)	Bornholm, Midtjylland, Odense, Sjælland, Syddanmark
ALMANYA (50)	Aachen, Augsburg, Bayerischer Wald-Böhmerwald Unterer Inn, Berlin, Bocholt, Brandenburg an der Havel/Potsdam, Bremen, Coburg, Oberfranke, Darmstadt, Dortmund, Dresden, Duisburg-Niederrhein, Düsseldorf, Erfurt, Erzgebirge, Essen, Frankfurt, Freiburg, Friedrichshafen, Fulda, Furth im Wald, Guben, Halle, Hamburg, Hannover, Ingelheim, Kaiserslautern, Karlsruhe, Kiel, Kreis Gütersloh, Leipzig, Lüneburg, Magdeburg, Mecklenburg-Vorpommern, München, NordOstHessen, Nordthüringen, Nürnberg, Oldenburg, Osnabrück, Ostalb, Ostfriesland, Ostsachsen, Relais Rhein-Main, Saarbrücken, Steinfurt, Stuttgart, Südschleswig, Ulm, Vogtland	KIBRIS (4)	Larnaca, Limassol, Nicosia, Ledra Palace Area
ESTONYA (9)	Hiiumaa, Jõhvi, Lõuna-Eesti Põlva, Lõuna-Eesti Võru, Läänemaa, Narva, Pärnumaa, Saaremaa, Valgamaa	İRLANDA (8)	Baile Bhlainséir / Blanchardstown, Béal Átha na Shluaighe Ballinasloe, Cluain Eois / Clones, Leitir Ceanainn / Letterkenny, Luimneach / Limerick, Port Laoise / Portlaoise, Port Láirge / Waterford, Sligeach / Sligo
YUNANİSTAN (15)	EMTH, PRAXI Network, Πανεπιστήμιο, Δήμος Πειραιά/Piraeus, Western Macedonia, Epirus, KEDITH, Central Macedonia, South Aegean, Peloponnisos, Western Greece, Thessaly, Ionian Islands, Crete	İSPANYA (37)	A Coruña, Albacete, Almería, Andalucía Rural, Aragón, Asturias, Bizkaia, Cáceres, Campo de Gibraltar, Canarias, Cantabria, Castellón, Castilla y León Rural, Castilla-La Mancha, Ciudad Real, Comunidad de Madrid, Comunitat

			Valenciana, Córdoba, Donostia-San Sebastián, Extremadura CEIPREX, Gijón, Girona, Huelva, Illes Balears, La Rioja, Lleida, Lugo, Maestrazgo, Málaga, Navarra – Nafarroa, Provincia de Granada, Región de Murcia, Salamanca, Segovia, Sevilla, Tarragona, Zamora
FRANSA (50)	Allier, Antilles-Guyane, Auch-Gascogne Occitanie, Bassin Minier Hauts-de-France, Besançon, Bordeaux-Gironde, Cantal, Clermont Puy-de Dôme, Corsica, des Charentes, Dijon, Drôme Ardèche, Dunkerque Littoral Hauts-de-France, Europ'Armor, Hainaut Hauts-de-France, Hauts de France, Isère/Savoie, La Réunion Mayotte, Le Mans-Sarthe, Lille Métropole, Limousin, Lorraine Grand Est, Lyon Métropole, Maine et Loire, Marseille, Mayenne, Montpellier Occitanie, Moyenne Garonne, Nantes Loire Atlantique, NICE CÔTE D'AZUR, Nîmes Bas Rhône-Cévennes, Normandie Caen, Normandie Evreux, Normandie Vire, Orléans Centre-Val de Loire, Paris, Pau Pays de l'Adour, Poitiers Vienne Deux-Sèvres, Provence Alpes Méditerranée, Pyrénées, Reims Grand Est, Rennes Bretagne, Saint-Germain-en-Laye, Seine-et-Marne, Strasbourg, Territoires Lorrains, Toulouse Occitanie, Tours Centre Val de Loire, Val d'Oise, Vendée	<b>HIRVATİSTAN</b> (11)	Čakovec, Dubrovačko-neretvanske županije, Karlovac, Koprivničko-križevačke županije, Korčula, Osijek, Rijeka, Šibensko-kninske županije, Slavonski Brod, Split, Zadar
İTALYA (46)	Abruzzo, Basilicata, BAT, Carnia, Caserta, Catania, Chieti, Città metropolitana di Roma, Cuneo Piemonte Area Sud Ovest, della Romagna, Emilia-Romagna, Firenze, Genova, Gioiosa Jonica Calabria Europa, Lombardia, Maiella, Modena, Molise, Montagna veneta, Napoli, Nord-est Sicilia, Nuoro, Padova, Palermo, Provincia della Spezia, Provincia di Verona, Puglia, Reggio Calabria, Regione Marche, Regione Sardegna, Roma Innovazione, Salerno, Siena, Südtirol - Alto Adige, Taranto,	<b>LETONYA</b> (8)	Austrumlatgale, Dienvidlatgale, Gulbene, Jēkabpils, Jelgava, Kuldīga, Ventspils, Vidzeme

	<i>Torino, Trapani, Trentino, Trieste, Umbria, Unione Montana Marca di Camerino, Università degli Studi Roma Tre, Vallée d'Aoste, Venezia Veneto, Vercelli, Vesuvio</i>		
<b>LİTVANYA</b> (10)	<i>Alytus, Kaunas, Klaipėda, Marijampolė, Panevėžys, Šiauliai, Tauragė, Telšiai, Utena, Visaginas</i>	<b>LÜKSEMBURG</b> (3)	<i>Munshausen, Schengen, Université du Luxembourg</i>
<b>MACARİSTAN</b> (18)	<i>Bács-Kiskun, Baranya, Békés, Borsod-Abaúj-Zemplén, Fejér, Győr-Moson-Sopron, Hajdú-Bihar, Heves, Nógrád, Pest, Somogy, Szabolcs-Szatmár-Bereg, Szeged, Szolnok, Tolna, Vas, Veszprém, Zala</i>	<b>MALTA</b> (3)	<i>Core Platform, Gozo, Valletta</i>
<b>HOLLANDA</b> (11)	<i>Almere, Amsterdam, Curaçao, Eindhoven, Groningen, Maastricht, NHN, Nijmegen, Randstad, Zeeland, Zwolle</i>	<b>AVUSTURYA</b> (10)	<i>Burgenland, Kärnten, Land Salzburg, Niederösterreich, Oberösterreich, Salzburg Süd, Steiermark, Tirol, Vorarlberg, Wien</i>
<b>POLONYA</b> (22)	<i>Gdańsk, Katowice, Kielce, Lublin, Lublin WySPA, Łódź, Mińsk Mazowiecki, Oleśnica, Olsztyn, Opole, Ostrołęka, Ostrów Wielkopolski, Piotrków Trybunalski, Podlaskie, Poznań, Rzeszów, Słupsk, Szczecin, Śląskie, Toruń, Warmia i Mazury, Zielona Góra</i>	<b>PORTEKİZ</b> (15)	<i>Açores, Alentejo Central e Litoral, Algarve, Alto Alentejo, Área Metropolitana de Lisboa, Área Metropolitana do Porto, Baixo Alentejo, Bragança, Madeira, Minho, Oeste, Lezíria e Médio Tejo, Região Beira Interior, Região de Coimbra e de Leiria, Tâmega, Sousa e Alto Tâmega, Viseu Dão Lafões</i>
<b>ROMANYA</b> (24)	<i>Arad, Argeş, Bacău, Bistriţa-Năsăud, Brăila, Bucureşti, Buzău, Cluj, Galaţi, Gorj, Harghita, Iaşi, Maramureş, Nord-Est, Oradea, Râmnicu Sărat, Râşnov, Regiunea Centru, Sudul Olteniei – Craiova, Târgovişte, Teleorman, Timişoara, Vâlcea, Vaslui</i>	<b>SLOVENYA</b> (7)	<i>Koper – Capodistria, Koroška, Novo mesto, Podravje, Pomurje, Savinjska, Zasavje</i>
<b>SLOVAKYA</b> (12)	<i>Banská Bystrica, Banskobystrický región, Komárno, Košice, Lučenec, Nitra, Poprad, Prešov, Senica, Trenčín, Žilina, Žilinský kraj</i>	<b>FİNLANDİYA</b> (8)	<i>Etelä-Pohjanmaa, Etelä-Savo, Häme&amp;Pirkanmaa, Kainuu, Kuopio, Kymenlaakso, Pohjois-Pohjanmaa, Pohjois-Satakunta</i>
<b>İSVİÇRE</b> (15)	<i>Fyrbodall, Halland, Härnösand, Hässleholm, Jönköpings län, Karlstad, Lund, Norrbotten, Sjuhärads, Skåne Nordväst, Södertälje, Stockholm, Sydsåne, Västerås, Västerbotten</i>		

Tablo 1’de görüldüğü üzere AB’nin kurucu üyelerinden Almanya, Fransa ve İtalya en fazla Europe Direct merkezi bulunduran ülkelerdir. Belçika’nın AB’nin başkenti olmasına rağmen bünyesinde 9 Europe Direct merkezi bulundurması ve Lüksemburgh’un en az Europe Direct’e (3) sahip olması dikkat çekmektedir. Bütünleşme politikasına önem veren AB’nin, kurucu ülkelerde kamuoyunu etkilemeye çalışmak adına kurduğu Europe Direct merkezlerinin sayısının yetersiz olduğu açıkça görülmektedir. Fakat toplam Merkez sayısına bakıldığında yine de AB’nin kamu diplomasisi faaliyetlerine yerel anlamda önem verdiği düşünülmektedir.

Avrupa Komisyonu’nun yalnızca Birlik ülkelerinde değil aday ülkelerde de kamu diplomasisi odaklı iletişim stratejisi geliştirdiği görülmektedir. Aday ülkelerde katılım sürecine destek olarak önyargıları ortadan kaldırmayı ve AB değerlerini yabancı kamuoyuna benimsetmeyi amaçlayan AB Bilgi Merkezleri bünyesinde barındırdığı Avrupa Dokümantasyon Merkezi (European Documentation Centres) ve AB Köşesi (EU Corner) ile toplam 94 merkezin olduğu fakat zaman içerisinde bu merkezlerin özellikle Batı Balkanlar’da Europe House’lara evrildiği bulgulanmıştır. AB’nin uluslararası sistemdeki rolüne bakıldığında hukukun üstünlüğü, insan hakları, değerler, güvenlik, kültür, sanat, göç, eğitim ve spor gibi konuların öncelikli olduğunu ve aday ülkelere de bu konular çerçevesinde AB’yi anlatmaya çalışıldığını söylemek mümkündür.

Avrupa Komisyonu AB Bilgi Merkezleri’ne ek olarak Avrupa Dokümantasyon Merkezi (European Documentation Centre) ve Avrupa Köşesi (EU Corner) kurmuştur. 1963 yılında kurulan Avrupa Dokümantasyon Merkezlerinin üye ve aday ülkelerde toplam sayısı 400’dür (Europa,2024). Bu merkezler araştırma amacıyla AB yayınlarını toplayarak dağıtmak üzere kurulmuştur. Tüm resmi AB yayınlarını, belgelerini, sözleşmelerini ve elektronik veritabanlarını almak ve bunları araştırmacıların, eğitimcilerin, öğrencilerin ve toplumun ilgili üyelerinin kullanımına sunmaktadır. Çoğunlukla üniversitelerde, üniversite kütüphanelerinde, bağlı akademik kurumlarda ve hem kamu hem de özel üniversite dışı araştırma enstitülerinde bulunurlar (EuropeanCommission,2013). Merkezlerin resmi amacı: Üniversite ve Enstitülere eğitim ve araştırma konusunda yardımcı olmak, Avrupa’da karar verme sürecinin şeffaflığına katkıda bulunmak, Avrupa politikası ve Avrupa entegrasyonuna ilişkin aktif tartışmayı teşvik etmek, Halkın ilgili üyelerinin AB politikaları hakkında daha derinlemesine bilgi edinmelerine yardımcı olmak (Watson ve Bell, 2009, s.104).

Tablo 2  
Aday Ülkelerde Bulunan Avrupa Birliği Bilgi Merkezleri

Ülke	Yıl	Merkezler	Sayı	Bölge	Yıl bazlı toplam Merkez sayısı
Arnavutluk	2011	AB Bilgi Merkezi	3	Tirana / Shkodra / Vlora	3
	2012	AB Bilgi Merkezi	3	Tirana / Shkodra / Vlora	3
	2013	AB Bilgi Merkezi	3	Tirana / Shkodra / Vlora	3
	2014	AB Bilgi Merkezi	3	Tirana / Shkodra / Vlora	3
	2015	AB Bilgi Merkezi	3	Tirana / Shkodra / Vlora	4
		AB Bilgi Merkezi Ağı	1		
2017	Avrupa Evi	3	Tirana / Shkodra / Vlora	3	
Bosna Hersek	2013	AB Bilgi Merkezi	1	Sarajevo	1
	2014	AB Bilgi Merkezi	1	Sarajevo	1
	2015	AB Bilgi Merkezi	1	Sarajevo	7
		AB Bilgi Noktası	3	Banja Luka / Brčko / Mostar	

		<i>AB Bilgi Köşesi</i>	3	<i>Zenica / Tuzla / Istočno / Sarajevo</i>	
	<b>2016</b>	<i>AB Bilgi Merkezi</i>	1	<i>Sarajevo</i>	7
		<i>AB Bilgi Noktası</i>	3	<i>Banja Luka / Brčko / Mostar</i>	
		<i>AB Bilgi Köşesi</i>	3	<i>Zenica / Tuzla / Istočno / Sarajevo</i>	
		<i>AB Bilgi Köşesi</i>	1	<i>Sarajevo</i>	
	<b>2017</b>	<i>AB Bilgi Noktası</i>	3	<i>Banja Luka / Brčko / Mostar</i>	7
		<i>AB Bilgi Köşesi</i>	3	<i>Zenica / Tuzla / Istočno / Sarajevo</i>	
		<i>AB Bilgi Köşesi</i>	3	<i>Zenica / Tuzla / Istočno / Sarajevo</i>	
	<b>2020</b>	<i>Avrupa Evi</i>	4	<i>Sarajevu/Banja Luka / Brčko / Mostar</i>	4
<i>Kosova</i>	<b>2012</b>	<i>AB Bilgi ve Kültür Merkezi</i>	2	<i>Pristina / North Mitrovica</i>	2
	<b>2013</b>	<i>AB Bilgi ve Kültür Merkezi</i>	2	<i>Pristina / North Mitrovica</i>	2
	<b>2014</b>	<i>AB Bilgi ve Kültür Merkezi</i>	2	<i>Pristina / North Mitrovica</i>	2
	<b>2014</b>	<i>AB Bilgi ve Kültür Merkezi</i>	2	<i>Pristina / North Mitrovica</i>	2
	<b>2015</b>	<i>AB Bilgi ve Kültür Merkezi</i>	2	<i>Pristina / North Mitrovica</i>	2
	<b>2020</b>	<i>Avrupa Evi</i>	2	<i>Pristina / North Mitrovica</i>	2
<i>Eski Yugoslav Makedonya Cumhuriyeti</i>	<b>2011</b>	<i>AB Bilgi Merkezi</i>	1	<i>Skopje</i>	13
		<i>AB Bilgi Noktası</i>	7	<i>Bitola / Gostivar / Kavadarci / Kocani / Kumanovo / Tetovo / Veles</i>	
		<i>AB Bilgi Köşesi</i>	1	<i>Bitola</i>	
		<i>AB Dökümantasyon Merkezi</i>	3	<i>Skopje / Bitola / Tetovo</i>	
		<i>AB Bilgi Merkezi Ağı</i>	1	<i>Skopje</i>	
	<b>2015</b>	<i>AB Bilgi Merkezi</i>	1	<i>Skopje</i>	18
		<i>AB Bilgi Noktası</i>	12	<i>Veles / Gostivar / Bitola / Kavadarci / Kochani / Kumanovo / Tetovo / Gevgelija / Ohrid / Debar / Strumica / Kriva Palanka</i>	
		<i>AB Bilgi Köşesi</i>	1	<i>Bitola</i>	
		<i>AB Dokümantasyon Merkezi</i>	3	<i>Skopje / Bitola / Tetovo</i>	
		<i>AB Bilgi Merkezi Ağı</i>	1	<i>Skopje</i>	
	<b>2016</b>	<i>AB Bilgi Merkezi</i>	1	<i>Skopje</i>	18
		<i>AB Bilgi Noktası</i>	12	<i>Veles / Gostivar / Bitola / Kavadarci / Kochani / Kumanovo / Tetovo / Gevgelija / Ohrid / Debar / Strumica / Kriva Palanka</i>	
		<i>AB Bilgi Köşesi</i>	1	<i>Bitola</i>	
		<i>AB Dokümantasyon Merkezi</i>	3	<i>Skopje / Bitola / Tetovo</i>	
		<i>AB Bilgi Merkezi Ağı</i>	1	<i>Skopje</i>	
<b>2017</b>	<i>AB Bilgi Merkezi</i>	1	<i>Skopje</i>	2	
	<i>AB Bilgi Noktası</i>	-	-		



		AB Dokümantasyon Merkezi	-	-	
		AB Bilgi Merkezi Ağı	1	Skopje	
	2021	Avrupa Evi		Skopje/ Strumica/ Kriva Palank/Veles/Bitola	5
Karadağ	2011	AB Bilgi Merkezi	1	Podgorica	1
	2015	AB Bilgi Merkezi	1	Podgorica	1
	2016	AB Bilgi Merkezi	1	Podgorica	1
	2017	AB Bilgi Merkezi	1	Podgorica	1
	2022	Avrupa Evi	1	Podgorica	1
Sırbistan	2011	AB Bilgi Merkezi	1	Belgrade	1
	2012	AB Bilgi Merkezi	1	Belgrade	1
	2013	AB Bilgi Merkezi	1	Belgrade	3
		AB Dokümantasyon Merkezi	2	Belgrade / Novi Sad	
	2015-2018	AB Bilgi Merkezi	1	Belgrade	4
		AB Bilgi Noktası	2	Novi Sad / Nis	
Ağ (EUINFONET)		1	N/A (AB Bilgi Merkezi ve AB Bilgi Noktasının birleşimi)		
Türkiye	1996	AB Bilgi Merkezi	4	Diyarbakır/Gaziantep/Mersin/İzmir	4
	1997	AB Bilgi Merkezi	9	Bursa/ Denizli/ Diyarbakır/Gaziantep/İzmir/ Kayseri/ Mersin /Samsun/ Tranzon	9
	1998	AB Bilgi Merkezi	10	Antalya/ Bursa/ Denizli/ Diyarbakır/Gaziantep/İzmir/ Kayseri/ Mersin /Samsun/ Tranzon	10
	2005-2006	AB Bilgi Merkezi	12	Antalya/ Bursa/ Denizli/ Diyarbakır/Edirne/ Gaziantep/İzmir/ Kayseri/ Mersin /Samsun/ Tranzon/Van	12
	2011	AB Bilgi Merkezi	21	Adana / Ankara / Antalya / Bursa / Denizli / Diyarbakır / Edirne / Erzurum / Eskişehir / Gaziantep <sup>A</sup> / İzmir / İstanbul / Kayseri / Konya / Kocaeli / Mersin / Samsun / Sivas / Şanlıurfa / Trabzon / Van	24
		AB Bilgi Köşesi	2	TBD (Türkiye Bilişim Derneği)	
		AB Bilgi Merkezleri Ağı	1	Ankara	
		AB Dokümantasyon Merkezi	-	-	

2012	AB Bilgi Merkezi	22	Adana / Ankara / Antalya / Bursa / Denizli / Diyarbakır / Edirne / Erzurum / Eskişehir / Gaziantep / İzmir / İstanbul (two in universities) / Kayseri / Konya / Kocaeli / Mersin / Samsun / Sivas / Şanlıurfa / Trabzon / Van	54
	AB Bilgi Köşesi	17		
	AB Bilgi Merkezi Ağı	1	Ankara	
	AB Dokümantasyon Merkezi	14	Ankara Üniversitesi - /TOBB/ ODTÜ/Bilkent Üniversitesi/ Ege Üniversitesi/ Dokuz Eylül Üniversitesi/Atatürk Üniversitesi/Anadolu Üniversitesi/ Çukurova Üniversitesi/Marmara Üniversitesi/İstanbul Üniversitesi/ İktisâdi Kalkınma Vakfı/ İstanbul Bilgi Üniversitesi/Akdeniz Üniversitesi	
2013	AB Bilgi Merkezi	22	Adana / Ankara / Antalya / Bursa / Denizli / Diyarbakır / Edirne / Erzurum / Eskişehir / Gaziantep / İzmir / İstanbul (two in universities) / Kayseri / Konya / Kocaeli / Mersin / Samsun / Sivas / Şanlıurfa / Trabzon / Van	54
	AB Bilgi Köşesi	17	No information provided on locations in ToR	
	AB Bilgi Merkezi Ağı	1	Ankara	
	AB Dokümantasyon Merkezi	14	Ankara Üniversitesi - /TOBB/ ODTÜ/Bilkent Üniversitesi/ Ege Üniversitesi/ Dokuz Eylül Üniversitesi/Atatürk Üniversitesi/Anadolu Üniversitesi/ Çukurova Üniversitesi/Marmara Üniversitesi/İstanbul Üniversitesi/ İktisâdi Kalkınma Vakfı/ İstanbul Bilgi Üniversitesi/Akdeniz Üniversitesi	
2014	AB Bilgi Merkezi	21	Ankara / Antalya / Bursa / Denizli / Diyarbakır / Edirne / Erzurum / Eskişehir / Gaziantep / İzmir / İstanbul (two in universities) / Kayseri / Konya / Kocaeli / Mersin / Samsun / Sivas / Şanlıurfa / Trabzon	53
	AB Bilgi Köşesi	17	No information provided on locations in ToR	
	AB Bilgi Merkezi Ağı	1	Ankara	

Türkiye		AB Dokümantasyon Merkezi	14	Ankara Üniversitesi - /TOBB/ ODTÜ/Bilkent Üniversitesi/ Ege Üniversitesi/ Dokuz Eylül Üniversitesi /Atatürk Üniversitesi/Anadolu Üniversitesi/ Çukurova Üniversitesi/Marmara Üniversitesi/İstanbul Üniversitesi/ İktisâdi Kalkınma Vakfı/ İstanbul Bilgi Üniversitesi/Akdeniz Üniversitesi	
	2015	AB Bilgi Merkezi	21	Ankara / Antalya / Bursa / Denizli / Diyarbakır / Edirne / Erzurum / Eskişehir / Gaziantep / İzmir / İstanbul (two in universities) / Kayseri / Konya / Kocaeli / Mersin / Samsun / Sivas / Şanlıurfa / Trabzon	55
		AB Bilgi Köşesi	19	Burdur / Balıkesir / Bilecik / Aydın / Mardin / Çanakkale/ Kars / Kilis / İstanbul / Zonguldak / Antakya / Çorum / Adıyaman / Kastamonu / Malatya / Giresun / Rize / Hakkari / Şırnak	
		AB Bilgi Merkezi Ağı	1	Ankara	
		AB Dokümantasyon Merkezi	14	Ankara Üniversitesi - /TOBB/ ODTÜ/Bilkent Üniversitesi/ Ege Üniversitesi/ Dokuz Eylül Üniversitesi /Atatürk Üniversitesi/Anadolu Üniversitesi/ Çukurova Üniversitesi/Marmara Üniversitesi/İstanbul Üniversitesi/ İktisâdi Kalkınma Vakfı/ İstanbul Bilgi Üniversitesi/Akdeniz Üniversitesi	
	2017-2019	AB Bilgi Merkezi	20	Adana / Ankara / Antalya / Bursa / Denizli / Diyarbakır / Edirne / Erzurum / Eskişehir / Gaziantep / İzmir / İstanbul / Kayseri / Konya / Kocaeli / Mersin / Samsun / Sivas / Şanlıurfa / Trabzon / Van	54
		AB Bilgi Köşesi	19	Burdur / Balıkesir / Bilecik / Aydın / Mardin / Çanakkale/ Kars / Kilis / İstanbul / Zonguldak / Antakya / Çorum / Adıyaman / Kastamonu / Malatya / Giresun / Rize / Hakkari / Şırnak	
		AB Bilgi Merkezi Ağı	1	Ankara	
		AB Dokümantasyon Merkezi	14	Ankara Üniversitesi - /TOBB/ ODTÜ/Bilkent Üniversitesi/ Ege Üniversitesi/ Dokuz Eylül Üniversitesi /Atatürk Üniversitesi/Anadolu Üniversitesi/ Çukurova Üniversitesi/Marmara	

Türkiye	2019-2024			Üniversitesi/İstanbul Üniversitesi/ İktisâdi Kalkınma Vakfı/ İstanbul Bilgi Üniversitesi/Akdeniz Üniversitesi	
		AB Bilgi Merkezi	19	Adana / Ankara / Antalya / Bursa / Denizli / Diyarbakır / Edirne / Eskişehir / Gaziantep / İzmir / İstanbul / Kayseri / Konya / Kocaeli / Mersin / Samsun / Sivas / Şanlıurfa / Trabzon / Van	
		AB Bilgi Köşesi	19	Burdur / Balıkesir / Bilecik / Aydın / Mardin / Çanakkale/ Kars / Kilis / İstanbul / Zonguldak / Antakya / Çorum / Adıyaman / Kastamonu / Malatya / Giresun / Rize / Hakkari / Şırnak	53
		AB Bilgi Merkezi Ağı	1	Ankara	
Türkiye		AB Dokümantasyon Merkezi	14	Ankara Üniversitesi - /TOBB/ ODTÜ/Bilkent Üniversitesi/ Ege Üniversitesi/ Dokuz Eylül Üniversitesi /Atatürk Üniversitesi/Anadolu Üniversitesi/ Çukurova Üniversitesi/Marmara Üniversitesi/İstanbul Üniversitesi/ İktisâdi Kalkınma Vakfı/ İstanbul Bilgi Üniversitesi/Akdeniz Üniversitesi	
Ukrayna	2022	Avrupa Evi	1	Kiev	1
Gürcistan	2014	Avrupa Evi	1	Tiflis	1

3 AB Bilgi Merkezi ile 2011 yılında başlayan Arnavutluk AB Bilgi Merkezleri 2017 yılında artık yeni adıyla Europe House (Avrupa Evi) olduğu görülmekte, resmi web sitesinde merkezin amacının “Arnavut vatandaşlarını ülkenin entegrasyon süreci hakkında bilgilendirmek ve toplumun genelinde AB, politikaları ve programları hakkındaki genel anlayışı artırmak, AB’yi ve Arnavutluk vatandaşlarını birbirine yakınlaştırmak” olduğu görülmektedir. Bu kapsamda da eğitim, konferans, seminer, forumlar, kültürel ve sanatsal faaliyetler düzenledikleri ifade edilmektedir (EuropeHouseAlbania,2018).

2013 yılında 1 AB Bilgi Merkezi ile başlayan Bosna Hersek AB Bilgi Merkezi’nin 2020 yılına gelindiğinde 4 Europe House ile kamu diplomasisi faaliyetlerini gerçekleştirmeye devam ettiği görülmektedir. Merkezi Saraybosna olan Europe House Bosna-Hersek resmi web sitesinde Europe House ağ faaliyetlerinin AB’yi yerel halka anlatmaya çalışan bir iletişim projesi olduğundan bahsetmiş ve amacının AB programları, projeleri, kurumları ve politikalarının yanı sıra Bosna-Hersek ile Avrupa Birliği arasındaki ilişkiler hakkında da bilgi sağlamak olduğunu ifade etmiştir (EuropeHouseBosniaHerzegovina,2024).

2011 yılında 1 AB Bilgi Merkezi açan Avrupa Birliği Sırbistan Delegasyonu’nun 2018 yılında bu sayıyı 4’e çıkardığı görülmektedir. Sırbistan’ın her ne kadar merkezlerini Europe House’a dönüştürmese de AB kriterlerini karşılamak için ekonomik ve siyasi reformlar öngören bir program hazırladığı, Avrupa Birliği’nin Sırbistan’da temsilinin sağlanması konusunda destek verdiği görülmektedir (EuInSerbia,2024).

Avrupa Birliği Karadağ Delegasyonunun 2011 yılında 1 AB Bilgi Merkezi ile yürütmeye başladığı faaliyetlere 2022 yılında Europe House ile devam ettiği görülmektedir. Karadağ Europe House resmî web sitesinde Avrupa Birliği'nin Karadağ'ın güçlü demokratik kurumlar oluşturmaya, hukukun üstünlüğünü güçlendirmesine, kamu yönetimi reformunu uygulamasına yardımcı olduğu bu nedenle merkezin Karadağ vatandaşlarına AB'yi tanıtıcı projeler gerçekleştirdiği ifade edilmektedir (Evropskakuca,2024).

Kosova'nın AB ile ilgili tanıtım faaliyetlerine 2012 yılında 2 AB Bilgi ve Kültür Merkezi ile başladığı ve 2020 yılında bu merkezlerin Europe House'a evrildiği görülmektedir. Priştine ve Kuzey Mitrovica'nın merkezinde yer alan Europe House Kosova, vatandaşların Avrupa Birliği hakkında bilgi alabileceği ve buluşup tartışabileceği bir merkez olarak işlev görmektedir. Aynı zamanda AB'nin kurumları ve politikaları, Kosova'ya yönelik çeşitli AB hibeleri ve projeleri ile Kosova'nın AB Entegrasyonuna giden yolu hakkında bilgi sağlamaktadır (EuropeHouseKosovo,2024).

2022 yılında Kiev merkezli açılan House of Europe'ların, adaylık sürecinde Ukraynalılar ile AB ülkeleri arasında kültür ve yaratıcı endüstriler, eğitim ve gençlik çalışmaları, sosyal girişimcilik ve medya gibi konuları teşvik eden bir merkez olarak görev yaptığı görülmektedir (EuropeHouseUkraine,2024). Ukrayna'nın henüz adaylık statüsüne geçmesi ve bu merkezi hemen hayata geçirmesinin aslında AB üyeliğine ne derece önem verildiğinin göstergesi olduğu söylenebilir.

Türkiye'de bulunan 19 ilde bulunan AB Bilgi Merkezleri AB'nin adaylık sürecinde en fazla merkeze sahip ülke olarak dikkat çekmektedir. AB Türkiye Delegasyonu'nun 1996 yılından günümüze kadar sürdürdüğü ciddi bir iletişim stratejisi olarak karşımıza çıkan AB Bilgi Merkezleri, AB ve Türkiye'deki vatandaşları birbirlerine yakınlaştırmak adına tam anlamıyla bir köprü görevi üstlenmiştir (Esiad,2024). Her kesimden yurttaşa erişerek ve çeşitli sektörlerle etkileşim içine girerek ve bunu medyayı da dahil ederek gerçekleştiren bu merkezler 28 yıldır AB'nin kamu diplomasisi faaliyetlerini gerçekleştirmeye çalışmaktadır. Türkiye'de bulunan ABBM'lerin henüz Europe House'a evrilmemiş olması yeniliğe ayak uyduramıyor düşüncelerine yol açsa da bu merkezlerin AB'nin sürdürülebilirlik politikasını destekler nitelikte olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.

2011 yılında 13 Bilgi Merkezi ile yola çıkan Makedonya, Türkiye'den sonra en fazla merkeze sahip aday ülke olarak kendini göstermektedir. 2021 yılına sayılarını 5'e indiren merkezler Europe House'lara dönüştüğü ve faaliyetlerine devam etmekte olduğu görülmektedir. Özellikle genç araştırmacıları kendine çekmek ve yeniliği teşvik etmek amacıyla Kuzey Makedonya'nın Üsküp, Ustrumca ve Kriva Palanka şehrinde bulunan Europe House, girişimciler, akademisyenler ve öğrenciler dahil olmak üzere çeşitli sektörlerden katılımcılarla farklı hedef kitle arasında AB değerlerine ve uygulamaları üzerine tartışmayı, iş birliğini ve yeni bir ağ oluşumunu desteklemektedir (EuropeHouseMakedonia,2024).

## Sonuç

İletişim teknolojilerinin yaygınlaşmasıyla birlikte, dünya Thomas Friedman'ın '*düzleşen dünya*' metaforuyla da ifade ettiği gibi, tek yönlü bir iletişimden iki yönlü bir iletişime geçiş yapmış bu sayede toplumlar, diğer toplumları tanıma imkanına sahip olduğu gibi, kendilerini de daha özgürce ifade etme imkânı bulmuştur. İletişim ve enformasyon teknolojilerinin gelişmesi ile ortaya çıkan iletişim çağı ve enformasyon toplumu, küresel politikayı ve özelde diplomasi ve siyaset alanlarını etkileyerek güç ve iktidar ilişkilerini dönüştüren yeni mekanizmalar oluşturmuştur. Bilginin doğruluğu güven ilişkisini, bilginin yayılması kitle iletişim araçlarını, kamuoyu ise enformasyon toplumu ve iletişim çağını temsil etmektedir. Bu unsurlar, kamu diplomasisinin günümüzde ne kadar önemli hale geldiğini ve diplomasi uygulamalarında ne kadar merkezi bir rol oynadığını açıkça göstermektedir. Geleneksel diplomasi, çoğunlukla gizli yürütülmekte ve ülkeler arasında yaşanan anlaşmazlık ya da iş birliklerini içermektedir. Küresel ve teknolojik günümüz dünyasında nüfus yoğunluğu,

askeri güç ya da doğal kaynaklar gibi unsurların yerini artık uluslararası gücü tarif eden etkenler arasında eğitim, kültür ve sanat gibi yumuşak güç unsurları ön plana çıkmaktadır. Bu değişimle birlikte, geleneksel diplomasi yerini kamu diplomasisine bırakmıştır. Uluslararası İlişkiler disiplini güncelliğini koruyan ve sürekli gelişen alanlardan biri kamu diplomasisidir. Kamu diplomasisi, ülkelerin dış politika hedeflerini barışçıl bir şekilde gerçekleştirmek için çeşitli aktörleri arzu edilen şekilde yönlendirme becerisini ve yoğun iletişim kanallarını içeren faaliyetleri kapsayan bir alan haline gelmiştir. Bu sayede kamuoyunu oluşturmak ve ülkelerin imajlarını geliştirmek kamu diplomasisinin önemli amaçları arasında yer almıştır. Devletler geçmişten bugüne çeşitli kamu diplomasisi uygulamaları kullanmaktadır. Çok devletli ve ulusüstü bir yapılanma olan Avrupa Birliği de bu açıdan özel bir konumdadır. Birlik hem kendi üye devletlerinin yurttaşlarına hem de yabancı kamuoylarına kendini doğru tanıtmak ve bilgilendirmek için iletişim kanalları açmayı, böylece güven oluşturarak, iş birliği kurarak, çeşitli projeler geliştirerek küresel sorunlara, dünya barışına ve istikrarına çözüm bulunmayı amaçlamaktadır. Avrupa Birliği'nin temelleri atılırken ilk olarak ekonomik birliğin oluşturulması için çalışmalar yapılmış fakat zaman içerisinde Birlik üyeleri farklı konularda entegrasyonun da önem arz ettiğini fark etmişlerdir. Berlin Duvarı'nın yıkılmasının ardından Avrupa kıtasında yaşanan köklü değişimler, terörizm, gibi uluslararası problemler, Soğuk Savaş'ın ardından Avrupa'da yaşanan sıkıntılar, Ortadoğu'da yaşanan krizler ve Birlik içindeki ekonomik açıdan güçsüz ülkelerin yarattığı istikrarsızlıklar, Avrupa Birliği'ni hem ulusal hem de uluslararası bir güç olarak daha aktif bir dış politika izlemeye itmiştir. Bu kapsamda AB Komisyonu hem üye ülkelerde hem de aday ülkelerde kamu diplomasisi odaklı iletişim stratejisi belirlemiş ve üye ülkelerde vatandaşlara AB ile ilgili son gelişmeleri anlatmak için Europe Direct (Doğrudan Avrupa), aday ülkelerde ise yabancı kamuoyuna AB'yi doğru ve etkin şekilde tanıtıcı, önyargıları kırıcı Europe House'ları (Avrupa Evi) faaliyete geçirmiştir. Birlik üye ülkelerde toplam 424 Europe Direct'in faal olarak çalıştığı, aday ülkelerde ilk olarak AB Bilgi Merkezi adı ile kurulan 94 merkezin zaman içerisinde Europe House'lara evrildiği ve AB Dokümantasyon Merkezleri'nin birçok alanın giderek dijitalleşmesi nedeni ile kapandığı ve dijital ortamlarda faaliyetlerine devam ettiği görülmüştür. Son olarak AB'nin toplam nüfusu ve farklı nedenlerle AB ülkelerine göç eden kesim baz alındığında Europe Direct merkezlerinin yerel anlamda çok ciddi bir kamu diplomasisi aracı olduğu söylenebilir. Ayrıca AB'nin, kamu diplomasisi bağlamında araçsallaştırdığı Europe Direct ve Europe House'lar hem ulusal hem de uluslararası açıdan yumuşak gücüne katkı sağlayacak şekilde yapılandırmış olduğu söylenebilir. Bu çalışmanın AB nin kamu diplomasisi uygulamaları konusunda literatürde yaşanan kısıtlı bilgilere katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Sürekli değişen dünya düzenine ayak uydurmaya çalışan bu tür merkezlerin güncel sayısının ve yapılan faaliyetlerin kapsamlarının bulunması çalışmanın sınırlılıklarını oluşturmakta ve gelecekteki çalışmalar için araştırılacak konulara arasında önerilmektedir.

**Kaynakça**

- AB Bilgi Merkezi (ABBM) Hakkında (2024). Erişim adresi: <https://www.esiad.org.tr/abbm-hakkinda>
- About Us. Europe House Albania (2024). Erişim adresi: <https://europehouse.al/2018/about-us/>
- About Us. Europe House Bosnia and Herzegovina (2024). Erişim adresi: <https://europehouse.ba/en/about-us/>
- About Us. Europe House Kosovo (2024). Erişim adresi: <https://europehouse-kosovo.com/about/>
- About Us. Europe House Macedonia (2024). Erişim adresi: <https://www.euhouse.mk/>
- About Us. Europe House Montenegro (2024). Erişim adresi: <https://evropskakuca.me/>
- About Us. Europe House Ukraine (2024). Erişim adresi: <https://houseofeurope.org.ua/en>
- Akdemir, E. (2018). Avrupa Birliği'nin dış ilişkileri ve politikası: Avrupa Birliği'nin bütünleş(eme)mesi üzerine bir inceleme. *Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi*, 17(2), 181-218. <https://doi.org/10.32450/aacd.511238>.
- Avrupa'nın Geleceği ve Gençler Toplantıları (2024, Nisan). Erişim adresi: [https://www.ab.gov.tr/gencler-avrupanin-gelecegini-tartisiyor-toplantilari\\_52749.html](https://www.ab.gov.tr/gencler-avrupanin-gelecegini-tartisiyor-toplantilari_52749.html)
- Aydemir, E. (2018). *Kamu diplomasisi: Ülkeler Avrupa Birliği kurumlar uygulamalar*. İstanbul: Kalkedon
- Azpíroz, M. L. (2015). Soft power and public diplomacy: the case of the European Union in Brazil. *Azpíroz, María Luisa. Soft Power and Public Diplomacy: The Case of the European Union in Brazil*. Los Angeles: Figueroa Press
- Bowen, G. A. (2009). Document analysis as a qualitative research method. *Qualitative Research Journal*, 9(2), 27-40. <https://doi.org/10.3316/QRJ0902027>
- Commission launches 424 new Europe Direct Centres: reaching people in all corners of the EU. [https://ec.europa.eu/commission/presscorner/api/files/document/print/nl/mex\\_21\\_2081/MEX\\_21\\_2081\\_EN.pdf](https://ec.europa.eu/commission/presscorner/api/files/document/print/nl/mex_21_2081/MEX_21_2081_EN.pdf) Erişim tarihi:16.04.2024
- Contact the European Union (2024). Meet us. Erişim adresi: [https://european-union.europa.eu/contact-eu\\_en](https://european-union.europa.eu/contact-eu_en)
- Corbin, J. and Strauss, A. (2008). *Basics of qualitative research: Techniques and procedures for developing grounded theory*. Thousand Oaks: Sage
- Cowan, G. and Cull, N. J., (2008). Public diplomacy in a changing world. *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 616(1), 6-8. <https://doi.org/10.1177/0002716207312143>
- Cull, N. J. (2009). *Public diplomacy: Lessons from the past*. Los Angeles, Figueroa Press.
- Eren, T. M. (2014). Avrupa Birliği'nin genişleme politikası ve yumuşak gücünün geleceği. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(1), 359-374. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/321414>
- EU in Serbia (2024). What we do? Erişim adresi: <https://europa.rs/?lang=en>

- EUR-Lex (2010). Treaty Establishing the European Economic Community, EEC Treaty-original text (non-consolidated version). Erişim adresi: <http://eurlex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv%3Axy0023>
- European Commission, Directorate-General for Communication (2013). *European documentation centres – Challenges for the EDCs' work in the 21st century*, Publications Office. Erişim adresi: <https://data.europa.eu/doi/10.2775/10098>
- European Commission, Directorate-General for Communication (2023). *Europe Direct centres 2021-2025*, Publications Office of the European Union. Erişim adresi: <https://data.europa.eu/doi/10.2775/078629>
- Gilboa, E. (2008). Searching for a theory of public diplomacy. *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 616, 55-77. <https://doi.org/10.1177/0002716207312142>
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Laughey, D. (2010). *Medya çalışmaları teoriler ve yaklaşımlar*. (A. Toprak, Çev.). İstanbul: Kalkedon.
- Manners, I., Whitman, R. (2013). Normative Power and the Future of EU Public Diplomacy. In: Cross, M.K.D., Melissen, J. (eds) *European Public Diplomacy*. Palgrave Macmillan Series in Global Public Diplomacy. Palgrave Macmillan, New York. [https://doi.org/10.1057/9781137315144\\_9](https://doi.org/10.1057/9781137315144_9)
- Nye, J. S. (1990). Soft power. *Foreign policy*, (80), 153-171. <https://doi.org/10.2307/1148580>
- Nye, J. S. (2005). *Dünya siyasetinde başarının yolu: Yumuşak güç*. Ankara: Elips Kitap.
- Nye, J. S. (2008). Public Diplomacy and Soft Power. *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 616(1), 94-109. <https://doi.org/10.1177/0002716207311699>
- Nye, J. S. (2017). *Yumuşak güç* (çev. Rayhan İ.). Ankara: Bingbang Yayınları.
- Nye, J.S. (2009). Get Smart: Combining Hard and Soft Power. *Foreign Affairs*, 88(4), 160-163. Erişim adresi: <https://www.foreignaffairs.com/united-states/get-smart>
- O'Leary, Z. (2017). *The essential guide to doing your research project*. US: SAGE Publications Inc.
- Population projections in the EU (2024). Highlights. Erişim adresi: [https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Population\\_projections\\_in\\_the\\_EU](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Population_projections_in_the_EU).
- Reasons to stay in Europe (2024). The European Commission's priorities. Erişim adresi: [https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/promoting-our-european-way-life/statistics-migration-europe\\_en](https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/promoting-our-european-way-life/statistics-migration-europe_en)
- Refugee Data Finder (2024). Key indicators. Erişim adresi: <https://www.unhcr.org/refugee-statistics/>
- Representation in United Kingdom (2024). Information message. Erişim adresi: [https://ec.europa.eu/unitedkingdom/index\\_en.html](https://ec.europa.eu/unitedkingdom/index_en.html)
- Seyidoğlu, H. (2016). *Bilimsel araştırma ve yazma el kitabı*. İstanbul: Güzem Can Yayınları.



- Statistics on migration to Europe (2024). Erişim adresi: [https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-20192024/promoting-our-european-way-life/statistics-migration-europe\\_en](https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-20192024/promoting-our-european-way-life/statistics-migration-europe_en)
- The 'European Union around me' map (2024). Home. Erişim adresi: [https://european-union.europa.eu/contact-eu/meet-us\\_en](https://european-union.europa.eu/contact-eu/meet-us_en)
- Wach, E. and Ward, R. (2013). Learning about qualitative document analysis. IDS Practice Paper in Brief, ILT Brief 13 August 2013. Erişim adresi: <https://opendocs.ids.ac.uk/opendocs/handle/20.500.12413/2989>
- Watson, M. and Bell, M. (2009). European Documentation Centres: providing researchers with a way through the maze. *LIM*, 9, 104. Erişim adresi: [https://heinonline.org/HOL/Page?handle=hein.journals/leginfom9&div=32&g\\_sent=1&casa\\_token=&collection=journals](https://heinonline.org/HOL/Page?handle=hein.journals/leginfom9&div=32&g_sent=1&casa_token=&collection=journals)
- Yağmurlu, A. (2007). Halkla İlişkiler Yöntemi Olarak Kamu Diplomasisi. *İletişim Araştırmaları*, 5(1), 9-38. doi: 10.1501/İltaras\_0000000100
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. İstanbul: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, G. (2015). *Uluslararası halkla ilişkiler perspektifinden kamu diplomasisi*. İstanbul: Beta Yayınları.
- Yılmaz, S. (2012). *Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa Birliği'nde kamu diplomasisi ve güç projeksiyonu*, (A. Özkan – T. Ersoy Öztürk, Ed.), İstanbul: TASAM Yayınları,

## Extended Abstract

### Purpose

Strategic communication, which is becoming increasingly important in international relations, emerges as an effective tool that countries use to support national security and promotional activities. With effective strategic communication, it is possible for a country to advance its interests and goals on the international platform, improve its image and reputation in the international arena, support its public diplomacy goals and gain superiority in global competition. The purpose of this paper is to focus on the European Commission's communication strategy for the public in both member states and candidates and to comprehensively examine the European Union Information Network in the study.

### Design and Methodology

This research was designed within the framework of a qualitative model. Document analysis technique was used to collect and analyze data. Document analysis is a technique that is among the qualitative research methods and is based on examining the content of written documents meticulously and systematically. This method can be applied to all documents in printed or electronic format and offers a comprehensive evaluation opportunity. In this method, various sources containing information about the research subject are found, read, noted and evaluated for a certain purpose. Similar to other methods in qualitative research, document analysis requires in-depth examination and interpretation of data. In this way, researchers can make sense of the documents they examine, gain a comprehensive perspective on the research topic, and produce empirical knowledge. In the article, Europe Direct in member states and EU Information Centers (now called Europe House) in candidates selected by the purposeful sampling method and were analyzed by the document analysis technique.

### Findings

The EU tries to explain itself accurately to the population it includes, which comes to member countries for different reasons, and to prevent factors that may create a negative image and reputation. The European Commission, the most important executive body of the EU, has created an information network called 'Europe Direct' in member states and 'European Union Information Centres' with its new form which named 'Europe House' in candidates. These information networks, funded by the Commission, aim to establish large networks at national and international levels, taking into account social, cultural, political and economic dimensions, and thanks to these networks, they provide easier access to the target audience. Europe Direct and EUICs appear as a very important public diplomacy tool in order to encourage integration of EU member states and candidates, which is one of the basic policies of the Union, and to try to build trust in the EU by informing them. It has been observed that there are a total of 424 Europe Direct Centers in the EU member states and a total of 94 Centers in the candidates that including the EU Information Center, European Documentation Center and EU Corner. However, it has been found that EUICs have evolved into Europe Houses over time, especially in the Western Balkans, and with the transition to the digital world, EU Documentation Centers were closed. Germany, France and Italy, the founding members of the EU, are the countries with the most Europe Direct Centers. It is noteworthy that although Belgium is the capital of the EU, it has 9 Europe Direct Centers and Luxembourg has the least Europe Direct (3). It is clearly seen that the number of Europe Direct Centers established by the EU, which attaches importance to integration policy, to try to influence public opinion in the founding countries, is insufficient. However, when looking at the total number of Centers, it is still thought that the EU attaches importance to public diplomacy activities locally. In this context, it has been concluded that these Centers have a very important place in the EU's public diplomacy policy in both member and candidate countries.

**Research Limitations**

According to the findings, the European Commission has established 'Europe Direct' in member states and 'Europe House' in candidates in order to provide accurate and effective information about the EU, to break prejudices and to create soft power over the public. In the research, the exact number of some EU Information Centers in the candidate countries is limited due to their evolution into Europe Houses. Finding the current number of such Centers and the scope of their activities, which try to keep up with the ever-changing world order, constitutes the limitations of the study and is recommended among the topics to be researched for future studies.

**Implications**

According to the findings of the study, it is seen that the Centers established in both member countries and candidate countries have kept up with the conditions of the globalizing and digitalizing world. Even though it seems like they are decreasing quantitatively, it can be said that they have come a long way in qualitative terms. In this context, based on the findings of the present study, several recommendations can be made for future studies. Future qualitative studies should be conducted with larger samples. Additionally, it may be more effective and functional to examine the activities carried out by the Centers mentioned in the study with different variables, both quantitatively and qualitatively. It is also among the suggestions to examine the similarities and differences of the Centers in member states and candidates within the framework of the activities carried out. Another suggestion is to investigate whether such Centers exist around the world, and if not, to present them as a model to countries that are not in the European region.

**Originality**

The present study is considered important and remarkable since it is one of the few studies carried out to determine the public diplomacy strategy of the European Union. The study aims to analyze the EU's public diplomacy activities within this framework, based on the communication strategies implemented by the European Commission in both member states and candidates. In this study, it is seen that the EU has structured Europe Direct and Europe House, which it instrumentalizes in the context of public diplomacy, in a way that contributes to its soft power both nationally and internationally. For this reason, it is thought that this study will contribute to the limited information in the literature on the EU's public diplomacy practices.

**Araştırmacı Katkısı:** Elifnur Terzioğlu (%100).

# Danimarka'nın Kamu Diplomasisi Uygulamaları <sup>1</sup>

Mustafa YILDIZ <sup>2</sup>

**Başvuru Tarihi:** 15.05.2024

**Kabul Tarihi:** 30.09.2024

**Makale Türü:** Araştırma Makalesi

## Öz

*Bu makalenin amacı, Danimarka'nın kamu diplomasisi uygulamalarının bir derlemesini yapmak ve son yıllarda ortaya çıkan ulus markalama ve yeni kamu diplomasisi kavramlarının Danimarka'nın dış politikasında yaşanan gelişmelerle doğrudan ilintili olduğunu ortaya koymaktır. Uluslararası ilişkilerde diplomasiğin alt alanlarından birisi olan kamu diplomasiğinin önemi ve başvurulma sıklığı giderek artmaktadır. Danimarka da özellikle son yıllarda geleneksel diplomasi faaliyetlerinin yanına kamu diplomasisi uygulamalarını eklemiştir. Ülkenin yapısı, tanınırlığı, profili ve tarihi geçmişi bu araçların kullanımında kolaylık sağlamaktadır. Bu doğrultuda maliyeti çok daha düşük olan kamu diplomasisi faaliyetlerinin birçok safhasını Danimarka çok yönlü bir şekilde kullanmaktadır. Bu makale, Danimarka'nın dış politikasında kullanılan kamu diplomasisi araçlarının genel bir değerlendirmesini yapmaktadır. Soğuk Savaş sonrası daha sık görülmeye başlanan kamu diplomasisi faaliyetleri yaşanan birtakım gelişmelerle çeşitli sınamalardan geçmiştir. 2000'li yıllarla beraber etkisi artan yeni kamu diplomasisi faaliyetleri incelendiğinde bu faaliyetlerin ulus markalama çabalarıyla paralellik içerdiği gözlenmektedir.*

**Anahtar Kelimeler:** Kamu Diplomasisi, Kamu Diplomasisi Uygulamaları, Danimarka, Ulus Markalama

**Atıf:** Yıldız, M. (2024). Danimarka'nın kamu diplomasisi uygulamaları. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 24(Özel Sayı), 193-210.

<sup>1</sup> Bu çalışma etik kurul izin belgesi gerektirmemektedir.

<sup>2</sup> Kocaeli Üniversitesi, Siyasal Bilgiler Fakültesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü, [yildiz.mustafa@kocaeli.edu.tr](mailto:yildiz.mustafa@kocaeli.edu.tr), ORCID: 0000-0003-1947-6909

## Danish Public Diplomacy Practices

Mustafa YILDIZ<sup>3</sup>

Submitted by: 15.05.2024

Accepted by: 30.09.2024

Article Type: Research Article

### Abstract

*The aim of this article is to provide a review of Denmark's public diplomacy practices and to demonstrate that the concepts of nation branding and new public diplomacy that have emerged in recent years are directly related to the developments in Denmark's foreign policy. The importance and frequency of public diplomacy, which is one of the sub-fields of diplomacy in international relations, is increasing. In recent years, Denmark has also added public diplomacy practices to its traditional diplomacy activities. The structure, recognition, profile and historical background of the country facilitate the use of these tools. In this direction, Denmark uses many phases of public diplomacy activities, which have much lower costs, in a versatile way. This article provides an overview of the public diplomacy tools used in Denmark's foreign policy. Public diplomacy activities, which started to be seen more frequently after the Cold War, have passed through various tests with a number of developments. When we examine new public diplomacy activities that have increased in impact since the 2000s, it is observed that these activities are in parallel with nation branding efforts.*

**Keywords:** Public Diplomacy, Public Diplomacy Practices, Denmark, Nation Branding

<sup>3</sup> Kocaeli University, Faculty of Political Sciences, Department of International Relations, [yildiz.mustafa@kocaeli.edu.tr](mailto:yildiz.mustafa@kocaeli.edu.tr), ORCID: 0000-0003-1947-6909

## Giriş

Yaklaşık 6 milyon nüfuslu bir İskandinav ülkesi olan Danimarka'nın dış politikasında, Avrupa Birliği (AB) üyeliği ve Kuzey Atlantik Antlaşması Teşkilatı (NATO) üyeliği iki temel nokta olarak görülmektedir. Danimarka'nın günümüzdeki durumu sert jeopolitik kararlarla yumuşak gücün kullanımı arasında bir paralellik arz etmektedir. Demokratik değerlere verilen değer ve ahlaki söylemler özellikle Rusya'dan gelen tehdidin artması ile farklı bir boyuta evrilmiştir. Ukrayna'daki savaştan bu yana dünyanın daha tansiyonu yüksek bir hal alması Danimarka'nın kamu diplomasisi uygulamalarının gerçekleştirilmesini zorlaştırmaktadır.

Bu sert jeopolitik ortam içerisinde AB'nin önemli bir üye ülkesi olarak Danimarka uluslararası politikada daha farklı ve yenilikçi kamu diplomasisi uygulamalarına başvurmaktadır. Güvenlik, enerji, ekonomi gibi konularda da ön planda olan Danimarka, yeşil bir dünyanın sürdürülebilirliği ve teknoloji konularında da var olmak istemektedir. Bunun yanında AB'nin de ortak değerleri olan insan ve azınlık haklarına saygı, hukukun üstünlüğüne riayet eden bir ülke profili çizmektedir. Danimarka'nın böyle bir jeopolitik ortamda çeşitlendirdiği kamu diplomasisi uygulamalarını incelemek önem taşımaktadır.

Danimarka geleneksel olarak kamu diplomasisi uygulamalarında ülkeyi Batı toplumlarında nezaket, demokrasi, açıklık ve sosyal adaletle ilgili tüm sıralamalarda en üst sıraya yerleştiren normlara paralel hareket ettiği iddiasında olmuştur. Bunun yanında jeopolitik ortamın sertleşmesine paralel olarak hem yumuşak hem sert gücün bir arada olduğu uygulamalara başvurmaktadır. Ukrayna'daki savaşa önemli bir askeri tedarik sağlayıcısı olması ve Ruanda'ya göçmen aktarımı gibi konular Danimarka'nın hem kamu diplomasisi uygulamalarının hem de sert güç uygulamalarının örnekleridir.

Danimarka'nın kamu diplomasisi uygulamalarına genel olarak bakıldığında bu uygulamaların Soğuk Savaş'ın bitimiyle değişim sürecine girdiği görülmektedir. Danimarka'nın dış politikada daha aktif bir strateji izlemesi ülkenin kendi dışındaki halklarla daha zengin araçlarla iletişim kurmasını zorunlu kılmıştır. Bu anlamda Danimarka yeni dönemde kendi imajını daha olumlu bir hale getirmek için çeşitli yeni kamu diplomasisi tekniklerini kullanmaya başlamıştır. Danimarka'nın kullandığı bu tekniklerle kendine has yeni kamu diplomasisi uygulamalarına başvurması onu AB içerisinde ön plana çıkarmaktadır. Özellikle yeşil bir çevre için sürdürülebilir girişimleri ve teknoloji ile diplomasiyi birleştirdiği uygulamalarıyla Danimarka yeni kamu diplomasisi alanında ön plana çıkmaktadır.

Danimarka'nın kamu diplomasisi faaliyetlerini ortaya koymak için yapılan çalışmalarda da bu uygulamaların çeşitliliği vurgulanmaktadır. Mordhorst (2015) Danimarka'nın küreselleşme söylemini ortaya atarken Karikatür Krizi ve 2008'deki küresel mali kriz gibi çeşitli olaylar arasında denge kurmaya çalıştığını ve bu doğrultuda uluslararası iletişimde çeşitli uygulamalar kullandığını iddia etmektedir. Angell ve Mordhorst (2015), Danimarka'nın kamu diplomasisi faaliyetlerinin Danimarka ve Norveç'te hangi değişkenlere göre oluşturulduğunu ortaya koymuşlardır. Rasmussen ve Merkelsen (2012) ise halkla ilişkiler uygulamalarının kamu diplomasisindeki rolünün ulus markalamasının etkisiyle nasıl bir dönüşüm geçirdiğini incelemektedir. Danimarka'nın kamu diplomasisi faaliyetleri üzerine yazılmış literatür incelendiğinde yaşanan krizlerin yeni kamu diplomasisi faaliyetlerindeki çeşitliliği etkilediği görülmektedir.

Bu çalışmada, Danimarka'nın son dönemde uygulamaya koyduğu kamu diplomasisi stratejisi, geleneksel olarak kamu diplomasisi politikalarını yürüten kurumsal yapısı ve örnek kamu diplomasisi uygulamaları ele alınacaktır. Uluslararası ilişkilerde kamu diplomasisi, hükümetler tarafından yabancı ülkelerdeki halklarla etkileşim kurmak için kullanılan bir uygulama olarak adlandırılmaktadır. Kamu diplomasisi icra edilirken resmi diplomatik araçlara ek olarak bireyler, gruplar ve şirketler de hedeflenen topluluğu olumlu şekilde etkilemek için kullanılmaktadır (Karadağ, 2016, s. 25). Çalışmadaki temel argüman, Danimarka'nın bu

doğrultuda uyguladığı yeni kamu diplomasisi politikalarının Karikatür Krizi ile diyalogu da içerecek şekilde genişlediği ve zaman içerisinde çeşitlendiğidir. Danimarka'nın 2000'li yılların başlarından itibaren geleneksel diplomasiye ek olarak yeni kamu diplomasisi araçlarını daha fazla uygulamaktadır. Bu çalışmada Danimarka'nın sayısını artırmaya başladığı kamu diplomasisi faaliyetleri çeşitli örneklerle ele alınmaktadır.

### **Çalışmanın Yöntemi**

Bu çalışma Danimarka dış politikasında uygulanan kamu diplomasisi faaliyetlerinin bir derlemesini yapmaktadır. AB üyesi ülkelerin kamu diplomasi uygulamaları üzerinden yapılacak değerlendirme kapsamında örnek ülke olarak Danimarka seçilmiştir. Araştırmanın temel amacı, Danimarka'nın kamu diplomasi uygulamalarını ortaya koymak ve bu uygulamaların öne çıkan noktalarını belirlemektir. Bu araştırmayı yaparken, yerli ve yabancı birincil ve ikincil literatür kaynaklarına ve Danimarka'nın ilgili bakanlıklarının ve kültür kurumlarının resmî web siteleri incelenecektir. Bu kurumlardan alınan bilgi ve veriler toplanarak incelenecek ve Danimarka'nın Kamu diplomasisi uygulamaları hakkında bir değerlendirme yapılacaktır. Bu çalışma, kapsamı gereği etik kurul onayı gerektirmemektedir.

### **Kamu Diplomasisi Kavramı**

Kamu diplomasisi, yumuşak gücün önemli unsurlarından biri olarak kabul edilir ve son yıllarda küreselleşmenin hız kazanmasıyla birlikte dikkat çeken kavramlardan biri haline gelmiştir. İlk kez Amerikalı bir diplomat olan Edmund Gullion tarafından kullanılan bu kavram, geleneksel diplomasiden farklı ve ileri bir diplomasi biçimi olarak görülmektedir. Kamu diplomasisi, uluslararası ilişkilerin pek çok farklı boyutunu içine almaktadır. Gullion'a göre kamu tutumlarının dış politikaların oluşturulması ve yürütülmesi üzerindeki etkisi geleneksel diplomasinin ötesine geçmektedir (Cull, 2006). Küreselleşmeyle birlikte uluslararası ilişkiler daha şeffaf bir hale bürünmüş ve diplomasi sadece arka planda diplomatların gerçekleştirdiği bir eylem olmaktan çıkmıştır (Aydemir, 2016, s. 89-90). Ekonomi ve kültür gibi yeni unsurların devreye girmesiyle kamunun ve medyanın etkisini artırması kamu diplomasisi ihtiyacının doğmasına sebep olmuştur (Aydemir, 2018, s. 31). Bu ihtiyaç devletin yönlendiriciliğiyle toplumu etkilemenin öneminin artmasından kaynaklanmaktadır. Kamu diplomasisinde toplumu etkileyecek unsurların devlet tarafından belirlenmesi ve yönlendirilmesi önem taşımaktadır (Karadağ, 2016, s. 25).

Zaman içerisinde iletişim teknolojilerinin gelişmesi ve sivil toplum kuruluşlarının faaliyetlerinin artması kavramın ifade ettiği anlamın genişlemesine ve yeni kamu diplomasisi yaklaşımının doğmasına yol açmıştır. Yeni kamu diplomasisi yaklaşımı ulus markalama, kurumsal markalaşma ve ilişki inşa etme gibi bileşenler içerdiği söylenebilmektedir (Cull, 2009, s. 14). Teknolojinin ve medyanın rolü yeni kamu diplomasisinde belirgindir ve diyalog oluşturma hedeflidir.

### **Kamu Diplomasisinin Danimarka Dış Politikasındaki Rolü**

Danimarka hükümeti ve Dışişleri Bakanlığı Soğuk Savaş döneminde kamusal diplomatik girişimlere oldukça ilgisiz kalmıştır. Soğuk Savaş ortamının yaşandığı bu dönemde Danimarka'nın kamu diplomasisi girişimleri büyük ölçüde uygulayıcı düzeyinde üretilmiş ve çeşitli yerli ve yabancı aktörlerle iş birliğini içermiştir (Kjærsgaard, 2014, s. 122).

Danimarka'nın dış politikası Soğuk Savaş'ın sona ermesiyle önemli bir değişim geçirmiştir. Soğuk Savaş sırasındaki ana hedeflerden biri, iki kutuplu dünyada pragmatik çözümler aramak olmuştur. Bu sebeple Danimarka, Doğu ile Batı arasındaki sınırda yer alan jeopolitik konumu nedeniyle dış politikadaki eylemlerinde oldukça dikkatli davranmıştır. Ancak Soğuk Savaş sonrasında daha aktif bir dış politika izleme

amacında olmuştur. Bu amaç kendisini Danimarka'nın NATO'ya yakın bir müttefik olarak kendisini görmesi ve Irak konusunda Parlamento'nun Amerika Birleşik Devletleri yanında yer almasında kendisini göstermiştir (Mordhorst, 2015, s. 241).

2000'li yıllarla beraber Danimarka'nın aktivist dış politikasının Danimarka çıkarları ve ideolojileriyle eşgüdümlü gitmesi konusunda bir ihtiyaç belirmiştir. Bu ihtiyaç Danimarka'nın kamu diplomasisi faaliyetlerini artırması konusunda en önemli motivasyon unsurudur. Dışişleri Bakanlığı'nda tartışılarak açıklanan yeni dönemin kamu diplomasisi, kültürel diplomasi ve yumuşak güç gibi kavramların itici gücüyle 2003 tarihinde amacı Danimarka ile Orta Doğu ve Kuzey Afrika arasındaki diyalog, ortaklık ve karşılıklı anlayışı güçlendirmek olan Danimarka-Arap Ortaklık Programı gibi girişimler hayata geçirilmiştir (Modhorst, 2015, s. 241-242). 2006 yılında patlak veren Karikatür Krizi sonrası bu girişimlerin etkisi zayıflamıştır. Danimarka bu sebeple Müslümanların yoğun olarak yaşadığı coğrafyalarla olan ilişkilerini düzeltmek için çaba göstermiştir. Bu bölgelerdeki ülkelerle ilişkilerde diyalog çok önemli bir faktör olmuştur. Diyalog faaliyetleri Danimarka gibi bazı alanlarda olumsuz görünüme sahip bir ülke için klasik kamu diplomasisi politikalarına alternatif bir yol olmuştur (Pultz, 2012, s. 179).

Danimarka'nın kamu diplomasisi alanındaki faaliyetlerindeki değişim iklim değişikliği alanındaki dış politika faaliyetleriyle paralel olarak şekillenmektedir. Danimarka hükümetinin 2020 yılında açıkladığı "Yeşil ve Sürdürülebilir Bir Dünya" (Global Climate Action Strategy) başlıklı Küresel İklim Eylem Stratejisi bu açıdan oldukça önem taşımaktadır. Paris İklim Anlaşması'nın hedeflerine ulaşmak, 2030 yılına kadar %70 emisyon azaltımı ve 2050 yılına kadar iklim nötrlüğü Danimarka'nın bu stratejideki ana eksenini oluşturmaktadır. Danimarka'nın bu yöndeki çabaları büyük ölçüde AB, çok taraflı ve ikili iş birlikleri ve ülkeler ve devlet dış aktörlerle kurulan ittifaklar aracılığıyla yürütülmektedir. Danimarka bu alandaki kamu diplomasisi faaliyetlerini kendi ulusal birikimine dayandırmaktadır. "Danimarka, iklim konusundaki kamu diplomasisi çabalarıyla diğer ülkelere ilham vermeyi hedeflemekte ve uluslararası iklim müzakerelerinde köprü kurucu olarak rol almayı planlamaktadır" (Ministry of Foreign Affairs of Denmark, 2020). Hükümetin iklim diplomasisi çabalarının AB, diğer ülkeler ve devlet dış aktörler aracılığıyla ittifaklar yoluyla küresel toplumla birlikte yürütülmesi gerektiği vurgulanmaktadır.

Danimarka'nın kamu diplomasi faaliyetlerinin dayandığı çok önemli bir başka ayak da teknoloji alanındadır. Danimarka, kamu diplomasisi alanındaki dönüşümde teknolojinin önemini tespit etmiş ve 2021 yılında Demokrasi için Teknoloji (Tech for Democracy) isimli girişimi başlatmıştır. Demokrasi için Teknoloji, teknolojinin demokrasi ve insan haklarına karşı değil, demokrasi ve insan hakları için çalışmasını sağlamak amacıyla hükümetler, çok taraflı kuruluşlar, teknoloji endüstrisi ve sivil toplum temsilcilerini bir araya getiren Danimarka'nın liderlik ettiği bir girişimdir. Bu girişim Danimarka'nın düzenlediği konferanslar ve çalıştaylarla fikirlerin, niyetlerin ve vizyonların somut **eylemlere** ve çözümlere dönüştürülmeye kararlı olduğu bir dönemin başlangıcına işaret etmektedir (Ministry of Foreign Affairs of Denmark, 2021).

Danimarka geleneksel olarak dış politikada sorumlu, küresel bir aktör olduğunu ve küresel zorlukların çözümüne aktif olarak katkıda bulunduğunu iddia etmektedir (Ministry of Foreign Affairs of Denmark). Sürdürülebilir kalkınma söz konusu olduğunda dünyanın önde gelen ülkelerinden birisi olan Danimarka'nın çevre dostu politikaları ve bu doğrultudaki çabaları, ülkenin kamu diplomasisi çabalarının önemli bir parçasını oluşturmaktadır. Kamu diplomasisi, ülkenin uluslararası ilişkilerini yönlendirmek, ulusal çıkarlarını desteklemek ve uluslararası toplumla etkileşim kurmak için önemli bir rol oynamaktadır. Kamu diplomasisi faaliyetleri beklentileri, davranışları, düşünce biçimlerini ve algıları değiştirmeye yönelik eylemleri içermektedir (Ceyhan, 2018, s. 79). Danimarka'nın kamu diplomasisi faaliyetleri birçok alanda bu tür eylemlerle örtüşmektedir.



### **Karikatür Krizinin Danimarka Kamu Diplomasisine Etkisi**

Ocak 2006'da Danimarka'da yaşanan Karikatür Krizi küresel bir siyasi çatışmanın başlangıcını oluşturmuştur. Bu kriz Danimarka'nın kamu diplomasisi uygulamaların artmaya başladığı bir dönemde gerçekleşmiştir. Kriz Hz. Muhammed'i tasvir eden on iki hiciv karikatürünün 30 Eylül 2005 tarihinde Danimarka'da yayınlanan Jyllands-Posten gazetesinde yayınlanmasıyla başlamıştır. Danimarka'da yaşayan Müslümanların tepkisi kısa sürede yayılmış ve geniş çaplı protesto gösterileri yaşanmıştır. Danimarka Başbakanı Anders Fogh Rasmussen'in pasif tutumu ve karikatürlerin yayınlanmasını ifade özgürlüğü kapsamında değerlendirmesi ise Danimarka'nın özellikle Müslümanlar üzerindeki etkisini zayıflatmıştır. Anders Fogh Rasmussen, dünyanın bazı bölgelerinde ülkenin markasına zarar verdiği için tartışmayı Danimarka'nın II. Dünya Savaşı'ndan bu yana yaşadığı en kötü uluslararası ilişkiler olayı olarak nitelendirmiştir.

Bu kriz Danimarka için birçok olumsuzluğu beraberinde getirmiştir. Diplomatik krizler bunların en başındadır. Danimarka, karikatürler nedeniyle birçok Müslüman ülke ile diplomatik kriz yaşamıştır. Birçok ülke, Danimarka'nın resmi makamlarını ve Danimarka mallarını boykot etmiştir. Böylece kriz Danimarka ekonomisine özellikle bazı firmalar için ciddi zarar vermiştir (Knight, Mitchell ve Gao, 2009, s. 9). Bunun yanında Danimarka'da toplumsal gerilim artmıştır. Ülkede Müslüman azınlığın toplum içindeki konumu ve dini özgürlükler gibi konular etrafında ciddi tartışmalar yaşanmıştır. Danimarka'nın ayrıca uluslararası alandaki profili zarar görmüş ve ülke hakların sağlanmasına ve ifade özgürlüğüne verdiği önemle ilgili eleştirilere maruz kalmıştır.

Avrupa'daki pek çok hükümet kendi profillerini olumsuz etkileyen krize yanıt olarak kamu diplomasisi kampanyaları başlatmıştır. Danimarka krizin kaynağı olması nedeniyle bu yanıtı veren AB ülkelerinden biri olmuştur. Danimarka hükümeti krizin çözümü için diplomatik çabaları yoğunlaştırmıştır. Ülke, diyalog ve müzakere yoluna başvurarak krizi çözmeye çalışmış ve başta Müslüman nüfusu yoğun olan ülkelerle ilişkilerini onarmak için çaba harcamıştır (Pultz, 2012, s.166). Danimarka hükümeti, karikatürlerin yayımlanmasının ardından ifade özgürlüğünün önemini vurgulamış ve bu hakka saygı gösterilmesi gerektiğini belirtmiştir. Bunun yanında krizin neden olduğu hassasiyetleri anlamak için çaba göstermiş ve Müslüman toplumlarla iletişim kurarak daha iyi bir anlayış geliştirmeye çalışmıştır. Danimarka'da, karikatür krizinin ardından çeşitli eğitim ve farkındalık programları başlatılmıştır. Bu programlar, kültürel ve dini hassasiyetleri anlamak için çaba harcamış ve toplumlar arasında daha fazla hoşgörü ve anlayışı teşvik etmiştir. Danimarka, Müslüman toplumlarla ilişkileri onarmak ve kriz sonrası dönemi daha olumlu bir şekilde yönetmek için çeşitli iyi niyet göstergeleri ortaya koymuştur. Bunlar arasında özür dileme ve karşılıklı hoşgörüyü teşvik etme gibi adımlar sayılabilmektedir. Tüm bunların sonucunda dinin ve kültürel düşüncelerin devlet ilişkilerinde yeniden canlanan rolünü kabul eden yeni bir diplomasi gelişmiştir (Kampmark, 2010, s. 70). Danimarka kamu diplomasisinde bu gelişen diplomatik çabalara katkı sunacak uygulamalara başvurmuştur.

### **Danimarka'nın Kamu Diplomasisi Uygulama Örnekleri**

Danimarka'nın kamu diplomasisi faaliyetleri günümüzde yumuşak güç uygulamaları ve ulus markalama çalışmalarıyla paralellikler göstermektedir. Yeni kamu diplomasi faaliyetlerinde markalaşma ve yumuşak güç artık terminolojide ön plandadır ve uluslararası görüntü ve güvencenin dili olmuştur (Aydemir, 2018, s. 37). Ulus markalama ülkenin görünümünü geliştirme ve ülkenin genel görünümünü geliştirme nihai hedef olarak tanımlanmaktadır (Szondi, 2008, s. 4-5). Kamu diplomasisi çok kapsamlı bir alanda faaliyetlerini icra ederken, ulus markalama yaklaşımının temel odağı ülkenin genel görünümüdür (Yazar, 2021, s. 134). Yumuşak güç ise bir sonucu zor kullanmaktan ziyade cezbederek elde etmeyi içermektedir (Nye, 2004, s. 256). Kamu diplomasisi yumuşak güçten farklı olarak amaca ulaşmak için özel, tüzel ve uluslararası kuruluşları kullanmakta ve somut faydalar sağlamayı amaçlamaktadır (Karadağ, 2016, s. 56). Danimarka'nın kamu diplomasisi uygulamaları ve ulus markalama stratejilerinde de yumuşak güce başvurulduğu ve bu kavramların bu ülke özelinde birbiriyle iç içe olduğu görülmektedir.

Danimarka'nın kamu diplomasisi faaliyetleri kültür, eğitim, ekonomik ve sosyal, teknolojik, askeri ve dini alanlarda gözlemlenebilmektedir. Bu alanlardaki çeşitli faaliyetler ve projeler, Danimarka'nın kamu diplomasisi çabalarının geniş bir yelpazesini oluşturmakta ve ülkenin uluslararası alanda etkin bir şekilde temsil edilmesine yardımcı olmaktadır.

### **Kültür Alanındaki Kamu Diplomasisi Faaliyetleri**

Kültür, bir toplumu diğerlerinden ayıran, geçmişten günümüze değişerek süregelen, özgün sanatı, inançları, gelenek ve görenekleri, düşünce tarzı ve davranışlarıyla onun kimliğini oluşturan yaşam tarzıdır. Kültürel diplomasi kavramı ise karşılıklı anlayışı teşvik etmek amacıyla uluslar ve halklar arasında fikir, bilgi, sanat ve kültürün diğer yönlerinin değişimini ifade eder. Ancak kültürel diplomasi, bir ulusun çabalarını ulusal dilini tanıtmaya, politikalarını ve bakış açısını açıklamaya ya da dünyanın geri kalanına kendi hikayesini anlatmaya yoğunlaştırması gibi, iki yönlü bir alışverişten ziyade tek yönlü bir yol da olabilmektedir (Cummings, 2009, s. 1). Kültürün bir araç olarak kamu diplomasisinde kullanılmasında anılan bileşenleri arasında toplumların yaşam şekilleri, dil, edebiyat, müzik, çeşitli törenler, ritüeller sayılabilmektedir (Yağmurlu, 2019, s. 1369). Bir başka ifadeyle ise kültürel araçlar arasında basın, sinema sektörü, radyo yayınları, yabancı dil eğitimi önem taşımaktadır (Karadağ, 2016, s. 88).

Danimarka'da kültür kurumlarının ve kültür politikasının gelişimi, Danimarka demokrasisini ve refah devletini teşvik eden kültürel ve siyasi hareketlerle yakından bağlantılıdır. Danimarka'nın on dokuzuncu yüzyılın ortalarında ilk demokratik anayasasını kabul etmesinin ardından, sanat ve kültüre destek sorumluluğu yavaş yavaş Kraliyet Sarayı'ndan yeni kurulan sivil yönetime geçmiştir (Ministry of Culture Denmark, 2024a). Zamanla Danimarka Kültür Bakanlığı sorumluluk alanında daha fazla söz sahibi olmuştur. Kültür Bakanlığı sanat, müzik, film, tiyatro ve dans alanlarında yaratıcı sanatlara, kültürel mirasa, arşivlere, kütüphanelere, müzelere ve yüksek öğretime destek sağlayan girişimlerden sorumludur. Bakanlık ayrıca telif hakları, yayıncılık, spor ve uluslararası kültürel işbirliği konularında söz sahibidir.

Dışişleri Bakanlığı'nın çeşitli belgelerinde de kültürel alanda kamu diplomasisi faaliyetlerinin icra edilmesi konusunda önemli olduğu görülmektedir. Danimarka ve Danimarka kültürüne ilişkin farkındalığın yayılmasına Dışişleri Bakanlığı'nın katkıda bulunacağı bu tespitlerden bir tanesidir (Ministry of Foreign Affairs of Denmark, 2007, s. 6). Ulusal ve uluslararası düzeyde iletişim çabalarının güçlendirilmesi Danimarka ve Danimarka'nın yetkinlikleri, kültürü ve temel öncelikleri hakkında yurtdışında bilgi sağlamak için kamu diplomasisinin kullanılmasını içermektedir (Ministry of Foreign Affairs of Denmark, 2007, s. 16).

Danimarka'nın uluslararası kültürel değişim ve işbirliği çalışmaları Kültür ve Saraylar Ajansı tarafından yürütülmektedir. Danimarka bu çalışmalarda sanatsal kalite ve özgünlüğü ön planda tutmaktadır (Ministry of Culture Denmark, 2024b). Bu çalışmalar konseyler, uzman komiteler ve sanat meslek merkezlerinden oluşan bir alan ile çeşitli idari ve siyasi kuruluşların oluşturduğu bir alan doğrultusunda iki hatta ilerlemektedir. Bu iki cephede çeşitli organların çalışmaları Kültür Bakanlığı başkanlığındaki bir Uluslararası Kültür Paneli tarafından koordine edilmektedir. Bu panel Dışişleri Bakanlığı, İş ve Büyüme Bakanlığı ve Kültür Bakanlığı arasında bakanlıklar arası bir işbirliği sonucu meydana gelmiştir. Panelin amacı, kültürel alışverişi güçlendirmek ve ortak bir odak noktası oluşturmak için bir dizi öncü kültür kurumunu bir araya getirmektir (Ministry of Culture Denmark, 2024b). Danimarka sanat ve kültürünün geliştirilmesi ve yenilenmesi, Danimarka'nın bir ülke olarak tanıtımı, kültürel ihracatın ilerletilmesi, kültürlerarası diyalogun ilerletilmesi Danimarka'nın bir bütün olarak kültürel alandaki kamu diplomasisi faaliyetlerinin somut hedeflerini oluşturmaktadır (International Federation of Art Councils and Culture Agencies, 2024).

Danimarka uluslararası alanda kültürel faaliyetlerini sürdürürken bölgesel alanda da aktif diplomatik çabalar gerçekleştirmektedir. İskandinav bölgesi bu alanlara örnek olarak verilebilmektedir. İskandinav Bakanlar Konseyi bünyesinde faaliyetlerini sürdüren İskandinav Kültür Bakanları Konseyi'nde Danimarka Kültür

Bakanı, İskandinav ülkeleri İsveç, Norveç, Finlandiya ve İzlanda ile üç özerk bölge Grönland, Åland ve Faroe Adaları'ndan meslektaşlarıyla kültürel alanda ortak girişimler ve faaliyetler konusunda işbirliği yapmaktadır (Ministry of Culture Denmark, 2024b). Böylece, İskandinav ülkeleriyle uluslararası kuruluşlar arasındaki etkileşim artırılmaya çalışılmaktadır.

Danimarka'nın diğer ülkelerdeki kamu diplomasisi faaliyetlerinin önemli bir diğer ayağını Danimarka Kültür Enstitüleri oluşturmaktadır. Türkiye'de de bir örneği olan enstitüler gençlere yönelik ve cinsiyet eşitliğine dayalı projeler üretmektedir ve fırsatlar yaratan, karşılıklı değer ve yeni bakış açıları sağlayan uluslararası kültürel projeler geliştirmektedir (Danimarka Kültür Enstitüsü, 2024). Kuruluşlar arasında kültürel ağlar oluşturmayı ve kültürler arası köprüler kurmayı amaç edinen bu enstitüler ülkenin kültürünü hedef topluluğa tanıtmayı hedeflemektedir. Örneğin, kültürel festivaller, sanat sergileri, film gösterimleri ve diğer etkinlikler yoluyla ülkenin çekiciliğini ve çeşitliliğini vurgulamaktadır.

### **Eğitim Alanındaki Kamu Diplomasisi Faaliyetleri**

Eğitim, Danimarka'nın kullandığı en önemli kamu diplomasisi araçlarından biridir. Eğitim yönetiminin etkili bir şekilde yürütülmesiyle devletlerin kamu diplomasisi alanında olumlu sonuçlar elde edebileceği düşünülmektedir (Ulan, 2023a, s. 164). Bu bağlamda, eğitim aracılığıyla vatandaşların farklı kültürlerle sahip bireylerle ilişkilerinin geliştirilmesi önemli bir stratejik yaklaşımı oluşturmaktadır. Etkili bir eğitim yönetimi, devletlerin kamu diplomasisi bağlamında önemli ve olumlu sonuçlar elde etmesine katkıda bulunabilir. Eğitim yoluyla vatandaşların farklı kültürlerle sahip bireylerle olan ilişkilerinin geliştirilmesi, uluslararası ilişkilerde anlayış ve hoşgörünün anahtarını oluşturmaktadır.

Eğitim alanında Danimarka'nın en önemli başvurduğu araç eğitim bursları ve değişim programlarıdır. Erasmus programı, Nordplus Videregående, kültürel anlaşma programları, Fullbright gibi programlar öğrenci değişim programları arasındayken bunlara ek olarak okutmanlık programları akademik personel değişim programları arasındadır (Avrupa Komisyonu, 2024). Danimarka, yabancı öğrencilere eğitim bursları ve değişim programları sunarak uluslararası öğrenci hareketliliğini teşvik etmektedir. Bu programlar genel olarak üniversiteler arası anlaşmalar çerçevesinde yürütülür ve öğrencilere Danimarka'da eğitim alma fırsatı sunmaktadır.

Danimarka, yurtdışında düzenlenen eğitim fuarlarına katılarak ülkenin eğitim olanaklarını tanıtır ve potansiyel uluslararası öğrencilerle etkileşim kurmaktadır. Ayrıca çeşitli ülkelerde düzenlenen seminerler, konferanslar ve diğer etkinliklere de katılır. Danimarka, eğitim olanaklarını tanıtmak için web siteleri, sosyal medya platformları ve diğer dijital iletişim araçlarını kullanmaktadır. Ülkenin eğitim kurumlarının sunduğu programlar, burs imkanları ve diğer bilgiler çevrimiçi olarak erişilebilir hale getirilmektedir.

Danimarka, uluslararası ortaklarla akademik işbirlikleri yoluyla eğitim alanında etkileşimde bulunmaktadır. Ortak araştırma projeleri, ortak programlar ve diğer işbirliği faaliyetleri yoluyla ülkenin eğitim kalitesini ve yenilikçiliğini vurgulamaktadır.

### **İnsani Diplomasisi Faaliyetleri**

İnsani Diplomasi alanındaki kamu diplomasisi faaliyetleri Danimarka'nın kamu diplomasisi faaliyetlerinde büyük önem taşımaktadır. Ekonomik ve sosyal bir boyut da içeren bu tür kamu diplomasisi faaliyetleri arasında doğrudan yapılan maddi yardımlar, insani yardımlar, spor müsabakalarının etkileri, sivil toplum kuruluşlarının ve siyasi partilerin etkinlikleri örnek olarak verilebilmektedir (Karadağ, 2016, s. 99).

Doğrudan yapılan yardımlara örnek olarak Danimarka'nın Afrika'daki girişimleri verilebilir. Sivil barışın korunması ve çatışmaların önlenmesi amacıyla Barış için Afrika Programı Kapsamında yapılan 200 milyon Danimarka Kronu tutarındaki yardım önemli örneklerden biridir. Programın içeriğinde yardım içeren bu

programının bunun için birbirini tamamlayan üç mekanizma kullanacağı vurgulanmaktadır. Bu mekanizmalar mali ve teknik destek, kamu diplomasisi de dahil olmak üzere siyasi ve program düzeyinde diyalog ve uygulamalı araştırma ve bilgi paylaşım olarak belirlenmiştir (Africa Programme for Peace, 2024). Bir diğer program ise 2023-2026 yılları arasında kapsayan ve Afrika'da Somali, Etiyopya ve Kenya'yı kapsayan Barış ve İstikrar programıdır (Peace and Stabilization Programme, 2024). Danimarka bu bölgedeki büyükelçilikleri ve temsilcilikleriyle çeşitli toplantılar yapmakta ve buradaki etkinliği artırmaya çalışmaktadır.

Danimarka'nın bu alandaki kamu diplomasisi faaliyetlerine eşleştirme mekanizması (twinning) uygulamaları da verilebilmektedir. Eşleştirme mekanizması, Soğuk Savaş'ın bitişiyle birlikte Avrupa Birliği'ne üye olmaları için elverişli bir ortam oluşan Orta ve Doğu Avrupa Ülkelerinin kamu yönetimlerini düzenlemek ve Birlik seviyesine yaklaştırabilmek için 1990'lı yıllarda hayata geçirilmiştir. Bu süreç içerisinde hem teknik yardım hem de mali destek sağlanmaktadır (Utan, 2023b, s. 5). Danimarkalı yetkililer ve kurumlar, 1998 yılında başladıkları günden bu yana AB'nin Eşleştirme projelerine katılmaktadır. Eşleştirme mekanizması öncelikle kanunla düzenlenen alanlarda kullanılmaktadır. Burada gerekli bilgi ve deneyim, Danimarka özelinde ilgili alanın sorumluluğuna sahip kurumlar tarafından en uygun şekilde doğrudan aktarılmaktadır. Bu, eşit bir ortaklık içinde somut ve pratik bir işbirliğini meydana getirmektedir.

### **Teknolojik Kamu Diplomasisi Faaliyetleri**

Yıllar geçtikçe teknoloji insanların hayatında giderek daha büyük bir rol oynamaktadır. Pandemi insanları içeride kalmaya zorlarken, teknoloji insanların aileleriyle bağlantıda kalmalarını ve hayatlarının birçok bölümünde güvenle devam edebilmelerini mümkün kılmıştır. Ancak teknolojinin karanlık yüzü de gittikçe ortaya çıkmaya başlamış ve teknoloji geliştikçe insanlık yeni tehditlerle karşı karşıya kalmıştır. Dijital altyapıya yönelik siber saldırılar, çevrimiçi alandaki demokratik işleyişin çeşitli eylemlerle zedelenmesi, seçimlere müdahale, yanlış bilgilerin yayılması bunlardan sadece birkaçını oluşturmaktadır. Aynı zamanda, büyük teknoloji şirketlerinin boyutları ve güçleri de muazzam ölçüde büyümüştür. Büyük teknoloji şirketleri birçok alanda karar veren konumundadır. Danimarka, demokratik hükümetlerin ortak teknolojik geleceğimize dijital kuralların şekillendirilmesinde çok daha büyük bir rol oynaması gerektiğine inanmaktadır. Çevrimdışı ortamda sahip olunan hakların, uyulması gereken yasa ve ilkelerin çevrimiçi ortamda da geçerli olduğu güvence altına alınmalıdır. Bu nedenle Danimarka teknoloji diplomasisi için yeni bir strateji başlatmıştır. Techplomacy adıyla anılan bu strateji sorumluluk, demokrasi, güvenlik gibi üç temel nokta üzerine inşa edilmiştir. (Strategy for Tech Diplomacy, 2024).

Küçük, açık ve gelişmiş bir ekonomi olarak Danimarka'nın Dördüncü Sanayi Devrimi olarak adlandırılan süreçte kaybedeceği çok birikimi bulunmaktadır. Ancak, gelişen teknolojilerin hızı ve çok uluslu teknoloji şirketlerinin muazzam etkisi, geleneksel yönetim yapılarına ve dünya genelindeki diplomatik hizmetlere meydan okuyarak bir diplomatik açık yaratmaktadır. Bu nedenle Danimarka 2017 yılının ortalarında bir Teknoloji Büyükelçisi atayan ve teknolojik trendleri bir dış politika ve güvenlik politikası önceliği haline getiren ilk ülke olmuştur. Bu nedenle, teknoloji sektörüyle ilişkiye geçmenin altında yatan gerekçeler, girişimden elde edilen ilk elden deneyimler ve geleceğe yönelik perspektiflere odaklanmak önem taşımaktadır. TechPlomacy, Kopenhag, Silikon Vadisi ve Pekin'de ofisleri bulunan ve Danimarka hükümetini teknoloji endüstrisi karşısında temsil etmek üzere küresel yetkiye sahip siyasi bir girişimdir (Strategy for Tech Diplomacy, 2024). Stratejinin oluşturucuları, teknolojinin fırsat ve risklerinin ele alınmasında endüstri, hükümetler ve kurumları bir araya getiren yeni koalisyon kurma biçimlerini savunmaktadır.

Danimarka'nın teknolojiyi aktif olarak kullandığı ve öne çıktığı bir diğer alan ise Küresel İklim Eylem Stratejisidir. Danimarka "yeşil dönüşüm için küresel çabalarını güçlendirdikçe daha yeşil, daha sürdürülebilir ve eşit bir dünyaya katkıda bulunarak bunun kendi ülkesine de fayda getireceğine inanmaktadır" (Global Climate Action Strategy, 2020, s. 5). Danimarka'nın yeşil çözümlerinin yaygınlaşması Danimarka'da yeşil

ihracata, büyümeye ve istihdama da katkıda bulunmaktadır. Bu strateji ile teknoloji, çözüm ve yatırımların edinilmesine katkıda bulunarak Danimarka kendi yeşil dönüşümüne fayda sağlayabilecek, diğer ülkelerle olan bağlarını kuvvetlendirecek ve iklim hedeflerine ulaşmasını sağlayacaktır. Stratejide “Danimarka’nın güçlü bilgi kurumlarına sahip yeşil girişimci bir ülke olarak tanınması gerektiğine ve yeşil teknoloji, çözüm ve danışmanlık ihracatının artırılmasının önemine” vurgu yapılmıştır (Global Climate Action Strategy, 2020, s. 8).

Küresel İklim Eylem Stratejisi kapsamında kamu diplomasisini teknoloji anlamında etkileyecek bir diğer farklı araç ise Stratejik Sektör İşbirliğidir. Stratejik Sektör İşbirliği ile iklim adaptasyon projelerine özel yatırımlar için zemin hazırlanması hedeflenmektedir. Bu, Danimarkalı işletmelerin yeşil teknoloji çözümleri, proje danışmanlığı ve diğer aktörlerle teknik işbirlikleri ihraç etmeleri için somut fırsatlar yaratabilecektir (Global Climate Action Strategy, 2020, s. 20). Bu çözümler yeşil büyümeye ve iddialı uyum planlarına uygun zemin hazırlayabilecek ve ortak ülkeleri etkilemenin önemli bir yolunu oluşturabilecektir.

### **Barışı Koruma Amaçlı Kamu Diplomasisi Faaliyetleri**

Kamu diplomasisinin günümüzde gelmiş olduğu yer düşünüldüğünde barışı koruma amacıyla yapılan faaliyetler ve askeri personelin değişimi faaliyetleri önem taşımaktadır (Karadağ, 2016, s. 106). Danimarka Birleşmiş Milletlerin kurucu ülkelerindedir ve bu açıdan Birleşmiş Millet Şartı’nda yer alan ideallere bağlıdır. Danimarka, Birleşmiş Milletler’in çatışmaların önlenmesi, barışın korunması ve barışın inşası, demokrasi ve insan haklarının desteklenmesi ile sürdürülebilir kalkınma ve yoksulluğun ortadan kaldırılması alanlarındaki rolüne özel bir önem atfetmektedir. Danimarka, Birleşmiş Milletlerin çatışmaların önlenmesi ve barış operasyonları alanındaki çalışmalarının güçlü bir destekçisidir. Danimarka 2024 yılı başı itibarıyla devam eden UNTSO (United Nations Truce Supervision Organization) operasyonuna aktif şekilde destek vermektedir. Kasım 2023 itibarıyla bu operasyonun en çok destek veren ilk on ülkesi arasındadır (United Nations Peacekeeping, 2024). Bu operasyon kapsamında gözlemciler ateşkesleri izlemek, ateşkes anlaşmalarını denetlemek, münferit olayların tırmanmasını önlemek ve bölgedeki diğer Birleşmiş Milletler barışı koruma operasyonlarının kendi görevlerini yerine getirmelerine yardımcı olmak üzere Orta Doğu’da kalmaya devam etmektedir. Danimarka ayrıca 2023 yılında tamamlanan MINUSMA (United Nations Multidimensional Integrated Stabilization Mission in Mali) operasyonunda da destekte bulunmuştur. Burada da Danimarka’nın misyonu güvenliğin sağlanması, istikrarın sağlanması ve sivillerin korunması, ulusal siyasi diyalog ve uzlaşmanın desteklenmesi, devlet otoritesinin yeniden tesis edilmesi, güvenlik sektörünün yeniden inşası ve bu ülkede insan haklarının geliştirilmesi ve korunmasına yardımcı olunması gibi görevlere yönelik olmuştur.

Danimarka’nın ayrıca çeşitli bölgelerdeki faaliyetlerde katkısı bulunmaktadır. Irak’taki NATO misyonuna katkı, Ukrayna’ya askeri destek, korsanlığa ve deniz suçlarına karşı destek, Barış ve İstikrar Fonu aracılığıyla Afrika ülkelerine yönelik olarak taahhütler, düzensiz göçle mücadelede Avrupa Sınır ve Sahil Güvenlik Ajansı (FRONTEX) ile işbirliği, Baltık Denizi bölgesinde askeri varlık gibi konular bunlardan bazılarıdır. “Yeni jeopolitik gerçeklik, Danimarka’nın değerlerini ve çıkarlarını savunmaya ve desteklemeye devam edebilmek için Danimarka’nın dış ve güvenlik politikasının uyum sağlamasını gerektirmektedir” (Ministry of Foreign Affairs of Denmark, 2023). Danimarka bu gerçekliğin belirsiz, öngörülemeyen ve karmaşık olduğunu kabul etmekte ve kamu diplomasisi faaliyetlerini askeri alanda bu doğrultuda yürütmektedir. Orta Doğu bölgesinde katıldığı barışı koruma operasyonlarıyla, Ukrayna’ya sağlığı destekle, Baltık Denizi Bölgesi’ndeki ülkelere sağladığı yardımlarla ve NATO ile eşgüdümlü politikalarıyla Danimarka dünya kamuoyunun ilgisini çekmek istemekte ve barışı sağlayan unsurlardan biri olmak istemektedir. Böylelikle kitlerin güven duyduğu bir ülke konumuna erişecektir.

### **Dini Kamu Diplomasisi Faaliyetleri**

Din olgusu ulus devletlerde toplumsal ve siyasi bir unsur olarak etki oluşturmaya devam etmektedir (Karadağ, 2016, s. 110). Din, toplumların kültürel, dini ve sosyal kimliklerinin önemli bir parçasını oluşturmakta ve insanların inançları, değerleri ve davranışlarını şekillendirmektedir. Dinin küresel kamuoyu ile iletişim kurmak için kullanılması ve dış politikaya dahil edilmesi, uluslararası angajmanın göz ardı edilemeyecek bir unsurdur (Adetiba, 2022, s. 16).

Danimarka'nın dini alandaki kamu diplomasisi faaliyetleri 2006 yılında yaşanan Karikatür Krizi ile şekillenmiştir. Yeni kamu diplomasisi faaliyetlerinin de odak noktalarından biri olan diyalog olgusu bu faaliyetlerin özünde yer almıştır. Danimarka hükümeti, krizin ardından ifade özgürlüğünün önemini vurgulamış ve karikatürlerin yayımlanmasının temelinde ifade özgürlüğünün olduğunu savunmuştur. Bu, Danimarka'nın temel demokratik değerlerini koruma ve savunma çabası olarak algılanmıştır. Danimarka, ifade özgürlüğünün önemini vurgulamak ve diyalogu güçlendirmek için çeşitli adımlar atmıştır. Bu adımlar arasında en önemlilerinden biri Diyalog Elçileri programı olmuştur. Bu programla Mısır ve Ürdün'de kendi ülkelerindeki faaliyetleri planlayan sivil toplum kuruluşlarıyla partnerlik anlaşması imzalanmıştır. Sivil toplum kuruluşlarıyla ortaklaşa belirlenen diyalog elçileri, diyalog oturumlarında tartışılacak konular hakkında kendi görüşlerini belirtmeleri için teşvik edilmiş ve karşılıklı anlayış nihai hedef olarak belirlenmiştir (Pultz, 2012, s. 173).

Danimarka son dönemde ise Danimarka Dışişleri Bakanlığı'na bağlı çeşitli ofisler ve temsilcilikler kurmuştur. Danimarka Din veya İnanç Özgürlüğü ve Dini ve İnanç Azınlıklarının Korunması Özel Temsilciliği bunlardan biridir. Ocak 2018'de Dışişleri Bakanlığı bünyesinde kurulmuştur. Danimarka Hükümeti'nin amacı, Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme'nin (ICCPR) 18. maddesi ve İnsan Hakları Evrensel Beyanname'sinin (UDHR) 18. maddesinde öngörülen bireyin din veya inanç özgürlüğü hakkına sıkı sıkıya bağlı bir yaklaşımla Din veya İnanç Özgürlüğünü küresel olarak teşvik etmektir. Hükümetin din veya inanç özgürlüğünü teşvik etme ve inanç azınlıklarını koruma stratejisi beş başlıktan oluşmaktadır. Din veya inanç özgürlüğünün desteklenmesi için uluslararası toplumun harekete geçirilmesi, din veya inanç özgürlüğü ile toplumsal cinsiyet eşitliği ve din veya inanç özgürlüğü ile koruma sorumluluğu (R2P) arasındaki iki kesişme noktasına tematik bir odaklanma, Orta Doğu ve Kuzey Afrika dahil olmak üzere AB'nin yakın çevresine coğrafi odaklanma, ilgili ve mümkün olduğu durumlarda, din veya inanç özgürlüğü konusunda ülkelerle diyalog ve işbirliği ve inanç veya dini nedenlerle zulme uğrayan bir dizi olayın izlenmesi bu başlıkları oluşturmaktadır (Ministry of Foreign Affairs of Denmark, 2024a).

2018 yılında kurulan Danimarka Din veya İnanç Özgürlüğü Forumu (FoRB) ise Danimarka Hükümeti'nin Din veya İnanç Özgürlüğü girişimi ile bağlantılı olarak kurulmuştur. Forumun amacı, akademiye ve dini kurumları Danimarka'nın yurtdışında din veya inanç özgürlüğü konusundaki çabalarına dahil etmek ve Danimarka'daki tüm inançlara ait kişilerin oluşturduğu sivil toplum kuruluşlarından ilgili Danimarkalı aktörleri bir araya getirmektir (Ministry of Foreign Affairs of Denmark, 2024b). Böylece Danimarka içerisinde ve diğer ülkelerle etkileşimde dini özgürlüğe saygılı bir ülke profili oluşturmayı hedeflemektedir.

### **Sonuç**

Ukrayna Savaşı, göç sorunu ve Gazze'de son dönemde artan şiddetin yansımalarıyla oldukça sert bir jeopolitik ortam oluşmuştur. Danimarka sert güce daha çok başvurulduğu bir dünyada sert gücü ile yumuşak gücünü birlikte kullanmaya gayret etmekte ve bir denge yakalamaya çalışmaktadır. Kamu diplomasisi uygulamaları Danimarka'nın bu dengenin yakalanmasında başvurduğu en önemli uygulamalardandır.

Danimarka'nın dış politikasında Soğuk Savaş sonrası bir değişim yaşanmış ve daha aktif bir dış politika izlenmeye başlamıştır. Teknolojinin gelişmesi ve kitle iletişim araçlarının yaygınlaşmasıyla klasik diplomasi araçları yetersiz kalmış ve kamu diplomasisi faaliyetleri artış göstermiştir. Danimarka özelinde kamu diplomasisi uygulamaları ulus markalama çalışmaları ile iç içedir.

Danimarka'nın kamu diplomasisi örneği, kaynakların belirli alanlara odaklanmasıyla ve ulus markalama faaliyetleriyle paralel ilerletilmesiyle önem taşımaktadır. Bu çabalar ortak bir anlatıya da dayanmaktadır. Bu iki unsur, Danimarka'nın nispeten az maliyetle çok sayıda sonuç elde ettiği uygulamalarında görüldüğü gibi kaynakların etkin kullanımını mümkün kılmaktadır. Danimarka'nın kamu diplomasisinde, çeşitli örneklerde yeni yaklaşımlar ve teknolojilerin kullanılması büyük önem taşımaktadır. Yeşil bir iklim ve demokrasi için teknolojinin kullanımı gibi konularda Danimarka öne çıkıyor. Başarılı kamu diplomasisi uygulamalarının dünya çapında yaygınlaşması düşünüldüğünde, kamu diplomasisinde öncü olmak isteyen her ülkenin yenilikçi yaklaşımlara ihtiyacı olduğu ortaya çıkıyor. Bu bağlamda, Danimarka'nın yeşil bir iklimi ve teknolojinin demokrasi için kullanımı konusunda bir anlatı oluşturmaya odaklanması, diğer ülkeler için net bir örnek teşkil etmektedir. Başka bir deyişle, Danimarka örneği, güçlü bir anlatı oluşturmanın ve bu anlatıyı yenilikçi uygulamalarla desteklemenin kamu diplomasisi uygulamalarındaki önemini göstermedir.

Sonuç olarak, Danimarka, geleneksel ve modern kamu diplomasisi yöntemlerini kullanarak değerler üzerine kurulu bir anlatı oluşturmayı tercih etmiştir. Bu nedenle, ülke kültürünün veya turizm potansiyelinin ötesinde, temel değerlerine dayalı bir anlatıyı benimsemiştir. Bu yaklaşımıyla, Danimarka, uzun yıllara dayanan deneyimi sayesinde kamu diplomasisi alanında öne çıkmış ve temel değerlerine dayalı bir ülke profili oluşturarak farkını ortaya koymuştur.

Dolayısıyla Danimarka değerlerinin önemi, özünde iyi olmalarından değil, ihracat için bir marka olarak hizmet edebilmelerinden kaynaklanmaktadır; siyasi ve kültürel düzeyden ekonomik alana doğru bir değişim geçirmektedir. Bu değişimde yaşanan krizlere ve sınamalara karşı hassas olmak ve çeşitli önlemler almak önem taşımaktadır.

Bu çalışmada Danimarka'nın, dünya medyasına yansıyan bazı zorlu aksiliklere rağmen, kendisini inandığı iyi ve karşılıklı yarar sağlayan amaçlara aday olan iyi niyetli bir ulusun anlatısını nasıl benimsediği ve sürdürdüğü ifade edilmiştir. Ayrıca, çeşitli uygulama araçlarıyla diyalogun ve birbirini anlamının önünü açmak istemiştir. Danimarka, artan diplomatik bağlar ve karşılıklı bağımlılıkla kendi önünü daha da açarak küresel açıdan diplomasiyi ve işbirliğini teşvik etme arayışında olmuştur. Ayrıca, modern çağda dijital diplomasiğin uyarlanması ve geliştirilmesi, Danimarka'nın ulusötesi barışa ve karşılıklı çıkarların desteklenmesine olan bağlılığını mükemmel bir şekilde tamamlamaktadır. Danimarka gibi bir ulus, dijital kanallar aracılığıyla daha geniş bir kitleyle etkileşime geçebilmekte, değerlerini ve işbirliği isteklerini paylaşabilmekte, aynı zamanda küresel istikrar ve birliği teşvik etmeye kendini adanmış, çatışmalardan bağımsız bir devletin olumlu profilini yansıtabilmekte ve koruyabilmektedir. Danimarka'nın teknoloji ve yeşil bir çevrenin sürdürülebilirliği konusunda oluşturduğu güncel uygulamalar bu açıdan önemlidir ve Danimarka'nın küresel anlamda farkını ortaya koymaktadır.

Danimarka'nın son yıllardaki kamu diplomasisi faaliyetleri kamu diplomasisinde kullanılan yeni araç ve yöntemlerin somut bir şekilde görülmesi için önemli bir alan oluşturmaktadır. Bu nedenle Danimarka'nın kamu diplomasisi faaliyetlerinin farklı yöntemlerle derinlemesine incelenmesi önem taşımaktadır. Danimarka'nın kamu diplomasisi alanında ortaya koyduğu yenilikler ülkenin dış politika çıktılarına sıklıkla yansımaktadır. Bu doğrultuda dış politika belgelerinin söylem analizi uygulanarak Danimarka'nın çeşitli krizler sonucu dış politikasında kamu diplomasisini nasıl kullandığı ve değiştirdiği gözlemlenebilecektir. Bunun yanında Danimarka'nın özellikle son yıllarda meydana getirdiği çeşitli dış politika girişimlerinin kendine has özellikleri diğer ülkelerle karşılaştırılmaya ve analiz etmeye elverişli çalışmalar yapmaya uygundur.

**Kaynakça**

- Adetiba, T. C. (2022). Integrating religion to as a tool of public diplomacy in twenty-first-century-Africa. O. Ogunnubi ve S. Folarin (Ed.), *Religion and global politics: Soft power in Nigeria and beyond* içinde (s. 15-34). Lanham: Lexington Books.
- Africa Programme for Peace (2024). *Africa programme for peace, phase IV (APP IV), 2018-2021*. Erişim adresi: <https://etiopien.um.dk/en/-/media/country-sites/etiopien-en/about-ethiopia/programme-document-africa-programme-for-peace-iv.ashx#:~:text=APP%20IV%20is%20focused%20on,prioritises%20peace%20security%20and%20protection>.
- Angell, S. I. ve Mordhorst, M. (2015). National reputation management and the competition state: The cases of Denmark and Norway. *Journal of Cultural Economy*, 8(2), 184-201. doi.org/10.1080/17530350.2014.885459
- Avrupa Komisyonu (2024). *Mobility in higher education*. Erişim adresi: <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/national-education-systems/denmark/mobility-higher-education>
- Aydemir, E. (2016). *Dış politikada yumuşak güç ve medya*. İstanbul: Kalkedon Yayınları.
- Aydemir, E. (2018). *Kamu diplomasisi: Ülkeler-Avrupa Birliği-kurumlar-uygulamalar*. İstanbul: Kalkedon Yayınları.
- Ceyhan, A. İ. (2018). *Siyasal iletişimde kamu diplomasisi*. Ankara: Akademisyen Kitapevi.
- Cull, N. J. (2006). *Public diplomacy before Gullion: The evolution of a phrase*. USC Center of Public Diplomacy Blog. Erişim adresi: <https://uscpublicdiplomacy.org/blog/public-diplomacy-gullion-evolution-phrase>
- Cull, N.J. (2009). *Public diplomacy: Lessons from the Past*. CPD Perspectives on Public Diplomacy. Erişim Adresi: <https://uscpublicdiplomacy.org/story/cpd-perspectives-public-diplomacy-lessons-past>
- Cummings, M. C. (2009). Cultural diplomacy and the United States government: A Survey. *Americans for the Arts*, 0(0), 1-15. Erişim adresi: <https://www.americansforthearts.org/by-program/reports-and-data/legislation-policy/naappd/cultural-diplomacy-and-the-united-states-government-a-survey>
- Danimarka Kültür Enstitüsü (2024). *Ne yapıyoruz*. Erişim adresi: <https://www.danishcultureturkiye.com/tr/ne-yapiyoruz/>
- International Federation of Art Councils and Culture Agencies. (2024). The International culture panel. Erişim adresi: <https://ifacca.org/news/2015/04/14/international-culture-panel/>
- Kampmark, B. (2010). The cartoon riots: A new cultural diplomacy. J. A. R. Nafziger, R. K. Paterson ve A. D. Renteln (Ed.), *Cultural law: International, comparative, and indigenous* içinde (s. 834-837). New York: Cambridge University Press.
- Karadağ, H. (2016). *Uluslararası ilişkilerde yeni bir boyut: Kamu diplomasisi*. Ankara: Nobel Yayınevi.



- Kjærsgaard, K. (2015). A public diplomacy entrepreneur: Danish ambassador Bodil Begtrup in Iceland, Switzerland and Portugal, 1949-1973. L. Clerc, N. Glover ve P. Jordan (Ed.), *Histories of public diplomacy and nation branding in the Nordic and Baltic countries* içinde (s. 102-122). Leiden: Brill Academic Publishers.
- Knight, J. G., Mitchell, B. S. ve Gao, H. (2009). Riding out the Muhammad Cartoons Crisis: Contrasting Strategies and Outcomes. *Long Range Planning*, 42(1), 6-22. doi.org/10.1016/j.lrp.2008.11.002
- Ministry of Culture Denmark (2024a). Cultural policy. Erişim adresi: <https://kum.dk/english/>
- Ministry of Culture Denmark (2024b). *International exchange and cooperation*. Erişim adresi: <https://kum.dk/english/cultural-policy/cultural-policy/international-exchange-and-cooperation>
- Ministry of Foreign Affairs of Denmark (2007). *Annual report 2007*, 1-57. Erişim adresi: <https://um.dk/en/-/media/websites/umen/about-us/economy-and-results/annualreport07-1-.ashx>
- Ministry of Foreign Affairs of Denmark (2020). *Global climate action strategy*, 1-20. Erişim adresi: <https://um.dk/en/foreign-policy/new-climate-action-strategy>
- Ministry of Foreign Affairs of Denmark (2021). *Tech for democracy*. Erişim adresi: <https://um.dk/en/foreign-policy/tech-for-democracy-2021>
- Ministry of Foreign Affairs of Denmark (2023). *Foreign and security policy strategy 2023*. Erişim adresi: <https://um.dk/en/foreign-policy/foreign-and-security-policy-2023>
- Ministry of Foreign Affairs of Denmark (2024a). *Office of the special representative of freedom of religion or belief*. Erişim adresi: <https://um.dk/en/foreign-policy/office-of-the-special-representative-for-freedom-of-religions-or-belief>
- Ministry of Foreign Affairs of Denmark (2024b). *Danish forum for freedom of religion or belief*. Erişim adresi: <https://um.dk/en/foreign-policy/office-of-the-special-representative-for-freedom-of-religions-or-belief/danish-forum-for-freedom-of-religion-or-belief>
- Mordhorst, M. (2015). Public diplomacy vs nation branding: The case of Denmark after the cartoon crisis. L. Clerc, N. Glover ve P. Jordan (Ed.), *Histories of public diplomacy and nation branding in the Nordic and Baltic countries* içinde (s. 237-256). Leiden: Brill Academic Publishers.
- Nye, J. S. (2004). Soft power and American foreign policy. *Political Science Quarterly*, 119(2), 255-270. <https://doi.org/10.2307/20202345>
- Peace and Stabilization Programme (2024). *Peace and stabilization programme 2023-2026*. Erişim adresi: <https://somalia.um.dk/en/danida-en/peace-and-stabilisation-4>
- Pultz, K. (2012). Dialogue and Power: Understanding Danish public diplomacy efforts in the Middle East. *The Hague Journal of Diplomacy*, 7(2), 161-180. doi.org/10.1163/187119112X625529

- Rasmussen, R. K. ve Merkelsen H. (2012). The new PR of states: How nation branding practices affect the security fonction of public diplomacy. *Public Relations Review*, 38(5), 810-818. doi.org/10.1016/j.pubrev.2012.06.007
- Strategy for Tech Diplomacy (2024). *Read the new strategy*. Erişim adresi: <https://techamb.um.dk/strategy>
- Szondi, G. (2008). Public diplomacy and Nation Branding: Conceptual similarities and differences, *Netherlands Institute of International Relations Clingendael*. Erişim adresi: [https://www.researchgate.net/publication/253744488\\_Public\\_Diplomacy\\_and\\_Nation\\_Branding\\_Conceptual\\_Similarities\\_and\\_Differences](https://www.researchgate.net/publication/253744488_Public_Diplomacy_and_Nation_Branding_Conceptual_Similarities_and_Differences)
- Ulan, M. Ö. (2023a). Uluslararası değişim programlarının kamu diplomasisindeki rolü: Erasmus+ ve Fulbright örnekleri. Aydemir, E. ve Güner, O. (Ed.), *Kamu diplomasisinde ulusötesi perspektifler: Coğrafya, anlatı stratejisi ve uygulamalar* içinde (s. 159-186). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Ulan, M. Ö. (2023b). Avrupa Birliği'nde kamu diplomasisi ve katılım öncesi mali yardım aracı olarak eşleştirme mekanizması. *Uluslararası İlişkiler ve Diplomasi Dergisi*, 6(1), 1-15. doi.org/10.51763/uid.1230508
- United Nations Peacekeeping (2024). *Where we operate*. Erişim adresi: <https://peacekeeping.un.org/en/where-we-operate>
- Yağmurlu, A. (2019). Kamu diplomasisi bakımından spor diplomasisi. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(4), 1367-1380. doi.org/10.21547/jss.556513
- Yazar, F. (2021). Kamu diplomasisi bağlamında Türkiye'nin ulus markalama faaliyetlerinin değerlendirilmesi. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırması Dergisi*, 10(1), 133-150. doi.org/10.15869/itobiad.811944

## Extended Abstract

### Purpose

Denmark is recognised as a successful country in terms of public diplomacy, which is a purposeful development of soft power. Denmark's profile in the world, its advocacy of a green climate and its success in the use of technology in combination with diplomacy seem to be very attractive in this respect. For these reasons, the Danish example is an attractive topic for public diplomacy researchers. Over time, Danish foreign policy has changed and developed along with the concept of public diplomacy. In this process, Denmark has faced various challenges and developed new public diplomacy tools. The aim of this study is to analyse and evaluate the diversity in Denmark's approach to public diplomacy.

### Design and Methodology

This study provides a review of public diplomacy activities in Danish foreign policy. Denmark, one of the important countries of the European Union, which has been practicing both hard power and soft power together in recent years, was chosen as a case study. The originality of this research lies in a conceptual analysis of Denmark's public diplomacy policies. As a conceptual policy analysis, this research primarily utilises primary sources such as the Foreign and Security Policy Strategy, Annual Reports and other official documents published by the Ministry of Foreign Affairs of Denmark. In particular, the study focuses on Denmark's Tech for Diplomacy initiative, the Global Climate Action Strategy and Denmark's public diplomacy tools. The research also takes a closer look at some of Denmark's public diplomacy practices in line with its security strategy in recent years. In addition, the documents of other Danish official institutions have also been utilised. Secondary sources on the subject by various authors have also been used. The study seeks answers to questions such as "How has Denmark's public diplomacy policy been shaped over time?", "How have Denmark's public diplomacy policies passed through various tests?" and "What are the unique features of Denmark's public diplomacy?". In the light of the data and information obtained, an assessment was made on the importance of various implementation tools in Denmark's public diplomacy.

### Findings

Country case studies are important in public diplomacy research due to their diversity and variety of practices. It was critical to reveal the public diplomacy practices of countries within the EU. In this sense, Denmark has come to the forefront in public diplomacy studies, especially in the 2000s. Public diplomacy efforts have developed over time. Denmark's public diplomacy activities have also been affected by these changes. In addition, the Cartoon Crisis and many other issues also affect Denmark's use of public diplomacy tools. Despite its problems, Denmark is recognized as one of the successful countries in the field of public diplomacy. Articles and studies on Denmark's public diplomacy emphasize the reasons for this situation and Denmark's unique characteristics, especially in nation branding. It is clear, however, that the nation branding program functioned more as internal Danish damage control than as a contribution to improving Denmark's problematic international image. Denmark's reputation management strategies reveal some of the common challenges of representing small states in the age of globalization. Changing the national image is a long-term process and requires long-term investment. As the Danish case shows, it is very difficult to maintain such a consistent perspective in a political environment. This research has observed that Denmark's adaptation to changes in public diplomacy techniques has taken place within the framework of its own principles. The basic narrative of Denmark's country profile has been supplemented with new tools. Denmark has remained faithful to its widespread and long-standing narrative and adapted to the new era by enriching it. It continued to focus on positive image building in the new era. In this context, it is seen that Denmark has used public diplomacy

policies in line with its core values in a less costly way. It is argued that with this use, the link between public diplomacy and national security will disappear and the public diplomacy activities of states will turn into the marketing of states. Denmark's most important moves to keep pace with change in its public diplomacy activities have been in the fight for a green climate and in the field of technology. In the new era, these features are not about its prominence as a nation-state, but rather about its efforts to explain itself to other countries as a competitive state.

### **Research Limitations**

The initial period of Denmark's public diplomacy is deliberately excluded from the scope of this study. This research focuses on Denmark's increased public diplomacy activities, especially in the 2000s. At the same time, this study avoids a comparative analysis and focuses on the distinctive aspects of Denmark's public diplomacy instruments. The research should, however, emphasize that Denmark's foreign policy has many facets. The study includes the public diplomacy tools used in Danish Foreign Policy and the innovations in the use of these tools. The study provides an overview of Denmark's public diplomacy practices. Public diplomacy practices are analyzed by categorizing them into certain categories.

### **Implications (Theoretical, Practical and Social)**

Denmark's public diplomacy example is notable for focussing resources on specific areas and running in parallel with nation branding activities. These efforts are also based on a common narrative. These two elements enable the efficient use of resources, as seen in Denmark's practice, which has achieved many results at relatively low cost. The use of new approaches and technologies in Denmark's public diplomacy in various instances is of great importance. Denmark stands out in issues such as a green climate and the use of technology for democracy. Considering that successful public diplomacy practices are becoming widespread around the world, it becomes clear that every country that wants to be a pioneer in public diplomacy needs innovative approaches. In this context, Denmark's focus on building a green climate and a narrative on the use of technology for democracy sets a clear example for other countries. In other words, the Danish example demonstrates the importance of building a strong narrative and supporting this narrative with innovative practices in public diplomacy practices.

### **Originality/Value**

This study has a unique value in that it focuses on Denmark's recent approach and strategy towards public diplomacy. Given the paucity of academic sources on Denmark's post-Cold War public diplomacy, this study fills a gap in the Turkish academic literature. This study also provides a general framework for further research on Denmark's public diplomacy practices after the Cartoon Crisis and nation branding studies. When we look at the recent period of Denmark's public diplomacy practices, we see parallels with nation branding studies.

**Araştırmacı Katkısı:** Mustafa YILDIZ (%100).



# Kamu Diplomasisi: Kavramlar, Yaklaşımlar ve Uygulamalar <sup>1</sup>

Fulya AKSU <sup>2</sup>

Başvuru Tarihi: 06.05.2024

Kabul Tarihi: 30.09.2024

Makale Türü: Araştırma Makalesi

## Öz

Kamu diplomasisi, hükümetlere yabancı halklarla ilişki kurmaları için yapılandırılmış bir yaklaşım sunan önemli bir araçtır. Kültürel değişimler, bilgi paylaşımı, eğitim programları ve medyaya erişim gibi etkinlikler aracılığıyla algıları şekillendirerek uluslararası ilişkileri yönetmek temeline dayanmaktadır. Kamu diplomasisinin uluslararası ilişkiler literatüründe kavramsallaştırılması görece yeni olsa da uygulama olarak geçmişi antik çağlara kadar dayandırılabilir. Nitekim tarihsel olarak da uluslar dış dünyaya yönelik imajlarını yönetme ve yabancı kamuoyunu etkileme ihtiyacı ile gerekli mekanizmaları kurmuş ve kullanmışlardır. Ancak dijitalleşme çağında bilgiyi paylaşma ve yayma olanaklarının artmış olması kamu diplomasisini uluslararası ilişkilerde ön plana çıkarmakla kalmamış, kavramsallaştırmasına ve yapılandırılmış bir mekanizma olarak ortaya koyulmasına da yol açmıştır. Bu makale temel olarak kamu diplomasisinin tarihsel gelişimini, teorik temellerini ve mevcut uygulamalarını inceleyerek öncelikle nasıl kavramsallaştırdığını açıklamayı ve bu şekilde farklı ulusların kamu diplomasisi stratejilerini neden ve nasıl uyguladıklarının kavranmasını sağlamayı amaçlamaktadır. Bu amaçla yola çıkılan makale, esas olarak analitik ve betimleyicidir. Bu bakımdan kamu diplomasisinin kavramsal evriminin farklı boyutları vurgulanarak bir haritalandırma ile başlamakta, ardından, kamu diplomasisinin antik köklerinden başlayarak modern kavramsallaştırmasına, araçlarının ve aktörlerinin evrimine kadar kamu diplomasisine tarihsel bir bakışla devam etmektedir. Tarihsel genel bakışın ardından, kamu diplomasisinin teorik temelleri, yumuşak güç, ulus markalaşması, iletişim teorileri, inşacılık ve eleştirel uluslararası ilişkiler teorileri odağında ele alınmakta ve söz konusu yaklaşımların kamu diplomasisi uygulamalarını nasıl desteklediğini tartışılmaktadır. Uygulama kısmında NATO'nun kamu diplomasisi örneği ele alınmaktadır. Bu kapsamda NATO tarafından benimsenen kamu diplomasisi strateji ve uygulamaları incelenerek hükümetlerarası bir örgütün kamu diplomasisini nasıl etkin bir şekilde yürütebileceğine dair bir örnek ortaya koymaktadır.

**Anahtar Kelimeler:** Kamu Diplomasisi, Yumuşak Güç, Ulusal Markalaşma, Kültürel Diplomasi, NATO Kamu Diplomasisi

**Atf:** Aksu, F. (2024). Kamu diplomasisi: Kavramlar, yaklaşımlar ve uygulamalar. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 24(Özel Sayı), 211-230.

<sup>1</sup> Bu çalışma etik kurul izin belgesi gerektirmemektedir.

<sup>2</sup> Altınbaş Üniversitesi, İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü, fulya.ereker@altinbas.edu.tr, ORCID: 0000-0002-1747-2763

## Public Diplomacy: Concepts, Approaches and Implementation

Fulya AKSU<sup>3</sup>

Submitted by: 06.05.2024

Accepted by: 30.09.2021

Article Type: Research Article

### Abstract

*Public diplomacy is an important tool that provides governments with a structured approach to engaging with foreign publics, shaping perceptions through cultural exchanges, information sharing, educational programmes, and media outreach. While the conceptualisation of public diplomacy in the International Relations literature is relatively new, its practice dates back to ancient times since historically, nations sought to influence foreign public opinion to manage their external relations. However, the digital age has accelerated the prominence and development of public diplomacy as a structured mechanism. In this line this article aims to analyse the historical development, theoretical foundations, and current practices of public diplomacy, explaining how it was conceptualised in the first place, and in this way to provide an understanding of why and how different nations implement public diplomacy strategies. It begins with a mapping of the conceptual evolution of public diplomacy, paying special attention to its different dimensions. It then proceeds with a historical overview of public diplomacy, from its ancient roots to its modern conceptualization and the evolution of its tools and actors. Following the historical overview, the theoretical foundations such as soft power, nation branding, communication theories, constructivism, and critical international relations theories of public diplomacy are explored. The article discusses how these approaches underpin public diplomacy practices. The practical implementation is demonstrated through a case study of NATO's public diplomacy strategies. The case study indicates the strategies and practices adopted by NATO and serves as an example of how an intergovernmental organization can effectively carry out public diplomacy.*

**Keywords:** Public Diplomacy, Soft Power, Nation Branding, Cultural Diplomacy, NATO Public Diplomacy

<sup>3</sup> Altınbaş University, Faculty of Economics, Administrative and Social Sciences, Department of International Relations, [fulya.ereker@altinbas.edu.tr](mailto:fulya.ereker@altinbas.edu.tr),  
ORCID: 0000-0002-1747-2763

## Giriş: Kamu Diplomasisini Tanımlamak ve Sınıflandırmak

Kamu diplomasisi, esasen farklı perspektiflerden farklı şekillerde tanımlanan, sınırları belirli kesin bir tanım üzerinde anlaşma olmayan bir kavramdır. En genel tanımı ile uluslararası bir aktörün yabancı bir halkla ilişki kurarak uluslararası ortamı yönetme girişimidir (Cull, 2009, s. 12). Bu yaklaşıma göre uluslararası aktör devletler yanında uluslararası örgütler, çok uluslu şirketler gibi devlet-dışı aktörleri de içermektedir. Bu yaklaşım doğru olmakla birlikte literatürde kamu diplomasisini yalnızca devletlerin kullandığı bir araç olarak görmek eğilimi yaygındır. Bu kapsamda kamu diplomasisi, hükümetlerin ulusal çıkar ve hedeflerine destek kazanmak amacıyla uluslararası kamuoyuna yönelik bilgilendirme, etkileme ve katılım faaliyetleri şeklinde tanımlanmaktadır. Her durumda kamu diplomasisi uluslararası bir aktörün kendi gündemi kapsamında uluslararası kamuoyunu etkilemek amacıyla kurulan iletişimi kapsamaktadır. Uygulama alanı olarak kökleri antik çağlara dayanan kamu diplomasisi, çağlar boyunca teknolojik gelişmelere ve değişen küresel ilişkilere uyum sağlayarak evrim geçirmiştir. Dijital dönüşüm çağında tüm dünya kamuoyuyla etkileşim kurmak mümkün olduğundan kamu diplomasisinin rolü ve önemi daha da öne çıkmış (Golan vd., 2015), yapılandırılmış bir mekanizma olarak geliştirilmek üzere kavramsallaştırılmıştır.

Kamu diplomasisinin merkezinde Joseph Nye tarafından ortaya atılan ve zorlamadan çok cezbetme yoluyla etkileme yeteneğinin altını çizen yumuşak güç kavramı yer almaktadır (Nye, 2004; 2019). Yumuşak güç ve kamu diplomasisi arasındaki ilişki, küresel algı ve tutumları olumlu katılım yoluyla etkilemenin geleneksel güç biçimlerinden daha sürdürülebilir ve etkili dış politika sonuçlarına yol açabileceği önermesine dayanmaktadır. Kamu diplomasisi, bilgi, kültür, eğitim ve dijital diplomasi gibi çeşitli boyutlarıyla, bir ülkenin yumuşak gücü için bir kanal görevi görerek, değerlerini ve ideallerini sınırların ötesine yansıtmasını ve olumlu bir uluslararası imaj geliştirmesini sağlar (Melissen, 2005, s. 4; Nye, 2019, s. 95). Bir başka deyişle kamu diplomasisi ve yumuşak güç birbiriyle bağlantılı kavramlar olmakla kalmaz, kamu diplomasisi yumuşak gücün dinamik bir aracı olarak hizmet eder (Nye, 2019: 95). Kamu diplomasisi ve yumuşak güç arasındaki bu ilişki kültürel çekicilik, siyasi değerler ve politikardan yararlanmaya yönelik stratejik bir önceliği vurgulamaktadır.

Nye'in yumuşak gücü ilk kez tanımlamasından bu yana kavram, kamu diplomasisinde somutlaşan daha geniş bir dizi faaliyet ve stratejiyi kapsayacak şekilde genişletilmiştir. Örneğin kültürel ve ideolojik cazibe, bir ülkenin yumuşak gücünün önemli bir bileşeni olarak görülmeye başlanmıştır (Watanabe ve McConnell, 2008). Bir ülkenin kültürünün film, müzik ya da edebiyat yoluyla küresel çapta yayılması, o ülkenin çekiciliğini artırarak etkisini sınırlarının ötesine taşıyabilir. Yine dijital devrim kamu diplomasisi alanını daha da dönüştürmüş ve dijital diplomasiyi küresel kitlelerle etkileşim kurmak için kritik bir araç haline getirmiştir. Sosyal medya ve diğer çevrimiçi platformlar doğrudan iletişim ve etkileşim için fırsatlar sunarak ülkelerin yumuşak güçlerini destekleyen anlatılar oluşturmalarına ve yaymalarına olanak tanımaktadır (Metzgar, 2012). Bu dijital yön, kamu diplomasisinin değişen doğasının ve uluslararası kamuoylarına ulaşmak ve onları etkilemek için yeni teknolojilerden yararlanma kapasitesinin bir göstergesidir. Dahası, devlet dışı aktörlerin kamu diplomasisindeki rolü önem kazanmış ve yumuşak güç projeksiyonunun çok yönlü doğasını öne çıkarmıştır. Sivil toplum kuruluşları, kültür kurumları ve çok uluslu şirketler artık kendi ülkelerinin yumuşak gücüne katkıda bulunmada önemli roller oynamakta ve genellikle devlet öncülüğündeki kamu diplomasisi çabalarıyla uyumlu girişimlerde bulunmaktadır (Hocking, 2005: 39). Devlet ve devlet dışı aktörler arasındaki bu iş birliği dinamiği kamu diplomasisi ortamını zenginleştirmekte ve yumuşak gücün geliştirilip kullanılabileceği alanları genişletmektedir.

Kamu diplomasisini tanımlayan temel boyutlar, bilgi diplomasisi, kültürel diplomasi, eğitim diplomasisi, değişim diplomasisi ve dijital diplomasi. Sayılan her bir boyut temelde birbiriyle ilişkili, çoğu zaman iç içe geçmiş olmasına karşın özellikle son on yıllarda gösterdikleri gelişme dolayısıyla ayrı boyutlar olarak sınıflandırılmaktadır.



Kamu diplomasinin ilk boyutu olan bilgi diplomasisi, yanlış anlamaları düzeltmek ve çeşitli medya organları aracılığıyla olumlu bir ulusal imaj sunmak için bilgi yaymayı amaçlar (Gilboa, 2008, s. 55). Bu boyut, bir ülkeyle ilgili olumsuz algıları gidermek amacıyla doğru ve güvenilir bilginin yabancı kitlelere yayılmasını içerir. Bilgi diplomasinin bir örneği, hükümet yetkililerinin kilit mesajları ve politikaları uluslararası kitlelere iletme için haber bültenlerini ve basın açıklamalarını kullanmasıdır. Ancak diğer yandan bilgi diplomasinin, bilgi paylaşımı ile algıları manipüle etme arasındaki çizginin bulanıklaştığı durumlarda propaganda sınırına gelebileceğine dair eleştirileri de göz ardı etmemek gerekir. Bu kapsamda genellikle bilgi diplomasinin her zaman objektif veya tarafsız olmayabileceği ve aksine bir ulusun stratejik çıkarlarına hizmet etmek için manipülatif ve taraflı olabileceği öne sürülmektedir (Melissen, 2005, s. 18). Bilgi paylaşımı ile algıları şekillendirme arasındaki çizginin kolaylıkla bulanıklaşabilmesi eleştirilere haklı bir zemin hazırlamaktadır (Szostek, 2020). Yine bilginin gerçekliği de paylaşılan bilginin yalnızca belirli bir anlatıyı veya gündemi desteklemek için bir araç olup olmadığı bağlamında sorgulanmaktadır.

Kamu diplomasinin ikinci boyutu olan kültürel diplomasi, kültürler arası anlayışı geliştirmek için kültürel alışverişi kolaylaştırmaya odaklanır. Bu çerçevede bir ulusun kültürel mirasını yabancı ülkelerdeki etkinlikler, sergiler ve performanslar aracılığıyla sergileyen kültürel diplomasi, farklı uluslardan bireylerin bir araya gelmesi, diyalog kurması ve birbirlerinin kültürleri hakkında bilgi edinmesi için fırsatlar yaratır (Melissen, 2005). Bu şekilde kültürel diplomasi genellikle karşılıklı anlayışı teşvik etmek için olumlu ve etkili bir araç olarak görülse de bilgi diplomasine benzer şekilde eleştirilere açıktır. Bu bağlamda kültürel diplomasinin de bir ülkenin siyasi gündemi tarafından bir tür yumuşak güç manipülasyonu olarak kullanılabilmesi ve/veya algılanabilmesi öne sürülmektedir. Örneğin, hükümetler stratejik olarak kültürlerinin belirli yönlerini sergilerken, arzu ettikleri imajla uyuşmayan diğer yönlerini ihmal edebilir veya önemsiz gösterebilirler (Zamorano, 2016, s. 179). Dahası, kültürel diplomasi her zaman kültürler arasında anlamlı alışverişlere veya gerçek bir anlayışa yol açmayabilir.

Kamu diplomasine dair ilk çalışmalarda kültürel diplomasinin bir alt alanı olarak ele alınan eğitim diplomasisi ise son on yıllarda kamu diplomasinin üçüncü boyutu olarak kültürel diplomasiden ayrı ele alınmaktadır. Eğitim diplomasisi, uluslararası ilişkilerin ve karşılıklı anlayışın geliştirilmesinde eğitimin rolü ve önemine odaklanmaktadır (Şehitoğlu, 2024). Bu alt alan öğrenci değişimleri, akademik iş birliği, uluslararası burslar ve eğitim kaynaklarının ve iyi uygulamaların paylaşımı yoluyla kültürel bölünmeler arasında köprü kurabileceği, karşılıklı anlayışı teşvik edebileceği ve küresel olarak barış ve kalkınmaya katkıda bulunabileceği düşüncesine dayanır. Eğitim diplomasine yönelik en önemli eleştirilerden biri, karşılıklı anlayış geliştirilmesi hedeflenen süreçlerde hükümetlere düşen rolle ilgilidir (Amirbek ve Ydyrys, 2014) Bu açıdan eğitim diplomasinin uluslar arasındaki mevcut asimetrik güç dinamiklerinin sürdürülmesine ya da daha da kötüleşmesine hizmet edebileceğine yönelik eleştiriler öne çıkmaktadır. Eğitim diplomasini eleştirenler genellikle programın etkinliği, adaleti ve altında yatan motivasyonlarla ilgili endişelerini dile getirmektedir. Yine eleştiriler eğitim diplomasisi programlarının, özellikle de prestijli burslar ve değişim fırsatlarının, genellikle ayrıcalıklı veya prestijli kurumlardan öğrenciler için daha erişilebilir olduğunu savunmaktadır (Mikhail, 2018, s. 19). Eğitim diplomasinin gelişmekte olan ülkelerde beyin göçüne katkıda bulunabileceği de öne sürülmektedir. Yurtdışında okumak için burs alan öğrenciler eğitimlerini tamamladıktan sonra kendi ülkelerine dönmeyi tercih edebilmekte, bu da beyin göçü olgusunu daha da şiddetlendirmekte ve gelişmekte olan ülkeleri kendi kalkınmalarına katkıda bulunabilecek yetenekli bireylerden mahrum bırakmaktadır (Ma ve Pan, 2015, s. 307-308).

Kamu diplomasinin dördüncü boyutu olan değişim diplomasisi eğitim değişimlerine odaklı ele alındığında eğitim diplomasinin bir parçası olarak görülmekle birlikte burada değişim sadece eğitimle sınırlı değildir. Bu nedenle her türlü insandan insana etkileşimi içeren değişim diplomasisi kamu diplomasinin dördüncü boyutu

olarak ortaya çıkar. Değişim diplomasisi genel olarak, karşılıklı anlayış ve iş birliğini teşvik etmek amacıyla farklı ülkelerden bireyler arasında fikir, bilgi, kültür ve deneyim alışverişini içerir. Kişiler arası etkileşim, bireylerin farklı kültür ve geçmişlerden gelen muhataplarıyla doğrudan ilişki kurmasını sağladığı için değişim diplomasisinde hayati bir rol oynar (L'Etang, 2009, s. 610-611). Değişim diplomasisi bireyler arasında doğrudan iletişim ve etkileşimi kolaylaştırarak kültürel alışverişi teşvik eder, karşılıklı anlayışı destekler ve uluslar arasında güven inşa eder. Değişim diplomasisinde insanlar arası etkileşim, bireylerin bakış açılarını, deneyimlerini ve fikirlerini paylaşmaları için bir platform görevi görerek karşılıklı ilgi alanlarına giren çeşitli konularda diyalog ve iş birliği fırsatları yaratır. Bu etkileşimler, eğitim değişimleri, kültürel etkinlikler, spor müsabakaları, gençlik programları, profesyonel stajlar ve vatandaş diplomasisi girişimleri gibi çeşitli kanallar aracılığıyla ve biçimlerde gerçekleşebilir. Değişim diplomasisinde insanlar arası etkileşimin en önemli yararlarından biri karşılıklı anlayış ve kültürel takdirin teşvik edilmesidir. Doğrudan etkileşim ve katılım yoluyla bireyler farklı kültürler, gelenekler ve bakış açıları hakkında ilk elden deneyim ve içgörü kazanabilirler. Öte yandan, değişim diplomasisini eleştirenler, insanlar arası etkileşimin her zaman olumlu sonuçlara yol açmayabileceğini savunmaktadır. Bazı durumlarda, halktan halka etkileşim gerçekçi olmayan beklentiler yaratabilir veya bireylerin yüzeysel kültürel alışveriş lehine kritik jeopolitik sorunları veya insan hakları ihlallerini göz ardı etmelerine yol açarak rahvet duygusunu besleyebilir. Yine kamu diplomasisinin diğer boyutlarına benzer şekilde değişim diplomasisinin siyasi manipülasyona açık olabileceği, hükümetlerin bunu kendi gündemlerini dayatmak ve iç sorunları örtbas etmek için bir araç olarak kullanabileceği de öne sürülmektedir (Scott Smith, 2020, s. 51-52).

### **Kamu Diplomasisinin Aktörleri ve Araçları**

Kamu diplomasisi küresel iletişim, teknoloji ve uluslararası ilişkilerdeki değişimlere uyum sağlayarak geliştiğinden artık geleneksel ve yeni kamu diplomasisi olarak ikiye ayrılmaktadır. Geleneksel kamu diplomasisi öncelikle devlet odaklı olup, devletlerin uluslararası kamuoyuna yönelik faaliyetlerinden oluşmaktaydı. Yeni kamu diplomasisi ise hem devlet hem de devlet dışı aktörlerin diyalog kurarak uzun vadeli ilişkiler ve anlayış inşa etmesine odaklıdır. Yine yeni kamu diplomasisi geleneksel kamu diplomasisinin aksine doğrudan etkiyle değil, daha çok iş birliği ve katılımı ilgilidir (Melissen, 2005, s. 14).

Devlet dışı aktörlerin kamu diplomasisi süreçlerine dahil olması önemlidir. Öncelikle yeni aktörlerle birlikte yeni araç ve yöntemler de kamu diplomasisine dahil olmuştur. Örneğin, teknoloji şirketlerinin dijital diplomasi girişimleri ve kampanyalar için sosyal medya platformlarının kullanımı yeni iletişim kanalları açmıştır (Bjola, 2015, s. 4). Yine kamu diplomasisinin esasında en geleneksel araçları olan radyo ve televizyon da dünyadaki dijital dönüşüme ayak uydurmuş, daha geniş kitlelere ulaşmak için dijital içerik ve sosyal medyayı da içerecek şekilde kendini yenilemiştir. Günümüzde artık bir haber ağının etkin olabilmesi için YouTube platformunda da yayın yapması gereği vurgulanmaktadır. Dijital platformların, örneğin Twitter, Facebook ve Instagram gibi sosyal medya araçlarının kamu diplomasisi araçlarına dönüşmesi, uluslararası kamuoyuna hızlı ve doğrudan ulaşım sağlamıştır. Diğer yandan devlet dışı aktörler genellikle hükümetlerden daha fazla güven ve inanılabilirliğe sahiptir. Kızıl Haç ve Uluslararası Af Örgütü gibi kuruluşlar tarafsız olarak algılanır ve bu da kriz bölgelerine müdahalelerinin daha etkili olmasını ve memnuniyetle karşılanmasını sağlayabilir (Melissen, 2005, s. 12). Yine devlet dışı aktörler, devletlerin siyasi hassasiyetler nedeniyle göz ardı edebilecekleri veya kaçınabilecekleri konuların gündeme getirilmesinde önemli rol oynayabilirler.

Devlet dışı aktörler hükümet-dışı uluslararası kuruluşlar, çok uluslu şirketler (ÇUŞ), kültürel, dini kuruluşlar, düşünce kuruluşları, uluslararası örgütler, bazı kaynaklara göre de bireyler olarak sayılmaktadır (Lee ve Ayhan, 2015; Gilboa, 2008). Devlet-dışı aktörlerin kamu diplomasisinde amaçları bakımından rolleri ve etkileri birbirinden farklı olabilir. Kamu diplomasisinin aktörleri olarak devlet-dışı aktörlerin kendi kamu diplomasisi

gündemleri vardır ve bu gündeme göre hareket ederler. Bunun yanında bazı devlet-dışı aktörler kendi amaçları doğrultusunda hareket ederken dolaylı olarak devletlerin kamu diplomasisi gündemlerine katkıda bulunabilirler (Lee ve Ayhan, 2015, s. 59).

Kamu diplomasisi süreçlerinde devlet-dışı aktörler olarak ilk akla gelen hükümet-dışı uluslararası kuruluşlarıdır. Hükümet-dışı uluslararası kuruluşlar özellikle insan hakları, çevre ve insani yardım gibi alanlarda uluslararası normları ve politikaları etkilerler. Bu kuruluşlara genellikle hükümetlerden daha fazla güven duyulur, bu nedenle küresel kamuoyuna etkili bir şekilde ulaşabilir ve onları harekete geçirebilirler. Örneğin Uluslararası Af Örgütü ve Greenpeace gibi örgütler, özellikle insan hakları ve çevrenin korunması gibi alanlarda uluslararası normları ve politikaları etkilemede rol oynarlar. Bu kapsamda uluslararası örgütleri de kamu diplomasisinin yeni aktörleri arasında saymak gereklidir. Soğuk Savaş sonrası dönemde uluslararası örgütler de kendi kamu diplomasisi gündemlerini uygulamaya başlamış, hemen her birisi kendi kamu diplomasisi birimlerini kurmuşlardır. Bunlar arasında ilk olarak Birleşmiş Milletler'i (BM) sayabiliriz. BM hem yeni kamu diplomasisinin dayanağı olan küresel diyalog için en önemli platform olma rolünü yerine getirir hem de insan hakları, yoksulluk ve ayrımcılıkla mücadele, çevresel sürdürülebilirlik gibi çok yönlü faaliyetleri aracılığıyla uluslararası normların yaratıcısı olarak kamu diplomasisinde önemli bir rol oynar. Küresel olmayan uluslararası örgütler de kamu diplomasisinin aktörleridir ve bu kapsamda en iyi örnek Kuzey Atlantik Anlaşması Örgütü (NATO) olacaktır. NATO hem müttefik hem de küresel kamuoyuna kendi yaklaşım ve politikalarını daha iyi anlatmak ve bu şekilde uluslararası destek sağlamak amacıyla 2003 yılında Kamu Diplomasisi Birimini (Public Diplomacy Division-PDD) kurmuştur. Bu birim ile NATO hem müttefik hem de uluslararası kamuoyuna ulaşmak için yeni programlar geliştirmiş, proje destekleri, yarışmalar, enformasyon merkezleri, çeşitlendirilmiş yayınlar, değişim programları, yaz okulları gibi yeni araçlarla kamu diplomasisini etkin bir şekilde yürütmeye başlamıştır (Oktay, 2012, s. 138).

Çok Uluslu Şirketler küresel iş uygulamaları ve kurumsal sosyal sorumluluk girişimleri aracılığıyla kamu diplomasisinde önemli roller oynamaktadır. Kendi kurumları yanında ülkeleriyle ilgili algıların şekillenmesine de yardımcı olurlar ve ekonomik yollarla uluslararası politikayı etkileyebilirler (Kochhar ve Molleda, 2015). Çünkü bu kurumlar geniş küresel ağlara ve mali kaynaklara sahiptir. Bu çerçevede Coca-Cola veya Apple'ı düşünebiliriz. ÇUŞ'ler kültürel etkinliklere sponsor olabilir, eğitim programlarını destekleyebilir veya olumlu algı yaratmak üzere sosyal sorumluluk girişimlerinde bulunabilirler.

Kamu diplomasisinin devlet-dışı aktörlerinden üniversiteler ve düşünce kuruluşları hem kültürler arası anlayışı pekiştirir hem de politika geliştirmesine katkıda bulunurlar. Bu kapsamda eğitimsel ve kültürel değişim programlarını yönetir, konferanslar, seminerler, araştırma, yayın ve eğitim programlarıyla politika geliştirilmesine katkıda bulunurlar. Üniversiteler ve düşünce kuruluşları kamuoyu için bilgi üretmekle kalmaz, aynı zamanda kamu diplomasisi uygulayıcıları olan hükümetlere de uzmanlık sağlarlar. Bu bağlamda teori ile pratik arasında köprü görevi görürler (Nye, 2004).

Özel medya kuruluşları da kamu diplomasisi uygulayıcılarıdır. Medya kuruluşları uluslararası meseleleri çerçeveyerek ve kamuoyunun algısını şekillendirerek kamu diplomasisinde önemli bir rol oynamaktadır. Bu kuruluşlar kamuoyunun bilgilendirilmesi için gerekli olan diyalog ve tartışma platformlarını sağlarlar ve küresel ölçekte hem politikaları hem de sosyal değişimi etkileyebilirler. Örneğin, El Cezire haber ağı Batı medyası tarafından genellikle görmezden gelinen bakış açılarını yayınlayarak hem Arap dünyası hem de uluslararası kamuoyunu etkilemiş, algıları şekillendirerek Orta Doğu siyasetinin daha farklı açılardan anlaşılmasını sağlamış ve bu şekilde kamu diplomasisine etkin bir şekilde dahil olmuştur (Gilboa, 2008, s. 63-64).

Son olarak yeni kamu diplomasisi anlayışı içinde bireylerin de kamu diplomasisi aktörleri olarak rolleri kabul edilmektedir. Yeni kamu diplomasisi bağlamında aktivistler, sosyal medya fenomenleri, ünlüler, akademisyenler ve iş dünyası liderleri gibi bireyler, çeşitli kanallar ve girişimler aracılığıyla küresel kamuoyu üzerinde önemli bir etkiye sahip olabilirler. Örneğin ünlülerin şöhretlerinden küresel sorunlara dikkat çekmek, kamuoyunu etkilemek ve harekete geçirmek için yararlanılabilir. Angelina Jolie'nin mülteci krizleri ve insan hakları ihlalleri konusunda farkındalık yaratmak için BM İyi Niyet Elçisi rolü üstlenmesi buna bir örnektir. Benzer şekilde bireysel aktivistler de uluslararası kamuoyunu etkileyebilirler. Örneğin Greta Thunberg'in kişisel hikayesi ve aktivizmi iklim değişikliği meselesini öne çıkarmak için kullanılmıştır. Dijital çağda, sosyal medya fenomenleri algıları da şekillendirmede ve bu yolla kültürler arası diyalog yaratmada önemli bir güce sahip olduklarından amaçları kapsamında kamu diplomasisinin devlet dışı aktörleri olarak rol alma potansiyeline sahiptirler.

Kamu diplomasisinin aktörleri olarak devlet-dışı aktörlere kimlerin dahil olduğu tartışmasının ötesinde literatürde genel olarak devlet-dışı aktörlerin kamu diplomasisi aktörleri olarak sayılıp sayılmayacağı konusunda uzlaşma olmadığının ve bu nedenle başta sözü edilen geleneksel ve yeni kamu diplomasisi ayrımının yapıldığının bir kez daha altının çizilmesi önemlidir. Çünkü burada iki farklı anlayış söz konusudur ve geleneksel anlayış kamu diplomasisinin devlet merkezli olduğu, devlet-dışı aktörler araç olarak kullanılsa dahi bunun dolaylı da olsa devletin yumuşak gücüne hizmet amacı taşıdığı görüşünü savunmaktadır (Ayhan, 2019). Fakat bu noktada yeni kamu diplomasisi anlayışının geleneksel anlayıştan farklı şekilde tanımlandığı ve geleneksel anlayışta kamu diplomasisini tek yönlü bir bilgi aktarımı ve algı yaratımı süreci gibi görülürken yeni anlayışta karşılıklı diyalog, etkileşim ve iş birliğinin öne çıkarıldığı ve bu kapsamda devlet-dışı aktörlerin kendilerine yer bulabildiği göz ardı edilmemelidir. Makalenin son bölümünde bir örnek olarak değerlendirilecek olan NATO'nun kamu diplomasisi uygulamaları bu tartışmaya da açıklık getirmek konusunda destekleyici olacaktır.

### **Kamu Diplomasisinin Tarihsel Gelişimi**

Kamu diplomasisi kavramı 20. yüzyılın ortalarında ortaya atılmış olmakla birlikte eski çağlara kadar uzanan bir olgudur. Çünkü yabancı halkları hedef alan diplomatik faaliyetler Antik Yunan, Roma, Bizans ve Rönesans İtalya'sında da vardı (Melissen, 2005, s. 3). Bu kapsamda örneğin Antik Yunan'da MÖ 776 yılında başlayan Olimpiyat Oyunları, bir tür kamu diplomasisi işlevi görmüştür. Bu oyunlar sadece atletizm yarışmaları değildi, aynı zamanda sık sık savaştan Yunan şehir devletleri arasında barışı teşvik etmek için bir araç işlevi de görüyorlardı. Olimpiyat ateşkesi ya da 'ekecheiria' oyunlar sırasında tesis edilmiş, katılımcılar için barış ve işbirliği mesajını teşvik etmiştir. Kaldı ki olimpiyatlar bugün dahi kamu diplomasisinin önemli araçlarından biri olmaya devam etmektedir. 15. yüzyılda matbaanın icadı, yabancı halklarla resmi iletişimin kapsamını değiştirmede önemli bir rol oynadı. Venedik diplomasisinde haber bültenlerinin dağıtılması yabancı halklarla sistematik iletişimin erken bir örneğiydi ancak on yedinci yüzyılın başlarında modern diplomasi babası sayılan Kardinal Richelieu gibi öncülerin yolunu açan esas şey Gutenberg'in icadıydı (Melissen, 2005, s. 3). Fransız devriminin özgürlük, eşitlik, kardeşlik ideallerinin tüm dünya halklarını etkilemiş olması da kamu diplomasisinin örneği olarak kabul edilmektedir (Oktay, 2012, s. 128).

Tarihsel olarak, kamu diplomasisi kabul edilen faaliyetler genellikle propagandanın ayırt edilemezdi. Örneğin Birinci ve İkinci Dünya Savaşları sırasında ülkeler destek toplamak ve düşman halkları etkilemek için propagandayı yoğun bir şekilde kullanmışlardır. İngilizler 1914 yılında bu amaçla propaganda yapan Wellington House'u kurdu. Benzer şekilde, Nazi Almanya'sı da 1933 yılında Joseph Goebbels başkanlığında Halkı Aydınlatma ve Propaganda Bakanlığı'nı kurmuştur (Pratkanis, 2020). Kamu diplomasisinin gelişiminde teknolojinin rolü, matbaanın icadında görüldüğü gibi her zaman önemli olmuştur. 20. yüzyılın başında radyo

sinyallerinin Atlantik ötesine ulaştırılması sınırların ötesindeki geniş halk kitlelerine ulaşma yeteneği sağladığından radyo kamu diplomasisi için güçlü bir araç haline geldi. Bu şekilde her iki dünya savaşında radyo, yabancı kamuoyunu şekillendirmek ve aslında propaganda amacıyla kullanılmaya başlandı.

İkinci Dünya Savaşı'nın ardından Amerika Birleşik Devletleri (ABD) ve Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nin (SSCB) öncülüğündeki ideolojik mücadele küresel kamuoylarının kalplerini ve zihinlerini kazanmayı askeri güç kadar önemli hale getirdiğinden Soğuk Savaş döneminde kamu diplomasisinin olgudan kavramsallaştırmaya geçişi süreci başlamış oldu. Bu noktada kamu diplomasisini propagandadan ayırma ve propagandanın yarattığı olumsuz çağrışımı bertaraf etme çabası olduğu da düşünülebilir. Örneğin ABD 1953 yılında kültürel değişimler, uluslararası yayıncılık ve bilgi yayma yoluyla Amerikan kamu diplomasisinde önemli bir rol oynayan Birleşik Devletler Enformasyon Ajansı'nı (USIA) kurdu (Cull, 2008). USIA'nın girişimleri arasında dünya çapında Amerikan haberlerini ve kültürel programlarını yayınlayan Amerika'nın Sesi ve eğitim değişimlerini teşvik eden Fulbright Programı gibi girişimler yer alıyordu. Soğuk Savaş'ın iki kutuplu dünyasında ülkeler kendilerini küresel kamuoyuna mümkün olan en iyi şekilde sunarak kamuoyunun algısını şekillendirmeye ve küresel destek kazanmaya çalıştılar. Soğuk Savaşın ardından ise yumuşak güç kavramı ortaya çıktı ve kamu diplomasisi kavramı değişen küresel dinamiklere yanıt olarak gelişmeye ve uyum sağlamaya devam etti.

Bu süreçte bilgi ve iletişim teknolojisindeki gelişmeler küreselleşmenin etkisiyle birlikte kamu diplomasisi alanını daha da öne çıkardı. İnternet ve dijital iletişim teknolojilerinin ortaya çıkışı, kamu diplomasisinin kapsamını ve etkinliğini önemli ölçüde genişletti. Sosyal medya platformları, bloglar ve diğer çevrimiçi forumlar, hükümetlerin yabancı halklarla doğrudan etkileşim kurması için hayati önem taşıyan araçlar haline geldi. Bu teknolojiler, yalnızca devlet aktörlerinin değil, aynı zamanda devlet dışı aktörlerin de küresel diyaloga katılmasına olanak tanıdı. Örneğin, Arap Baharı sırasında sosyal medya, halkları harekete geçirmede ve hem yurt içinde hem de yurt dışında kamuoyunu etkilemede kritik bir rol oynadı.

Günümüzde kamu diplomasisi, yukarıda anılan çok çeşitli boyutları da içerecek şekilde çok kapsamlı hale gelmiştir ve ulusal imajı geliştirmek için pazarlama stratejilerinin kullanılmasını içeren ulus markalaşması kavramı gibi yeni kavram ve boyutları da içerecek şekilde genişlemeye ve derinleşmeye devam etmektedir.

### **Kamu Diplomasisinin Kavramsal ve Kuramsal Temelleri**

Kamu diplomasisi temel olarak uluslararası ilişkileri yönetmenin bir aracıdır, fakat kuramsal ve kavramsal alt yapısı farklı disiplinlerden katkıları da içerir. Bu kapsamda uluslararası ilişkiler yaklaşımları yanında iletişim kuramları ve kültürel sosyoloji kamu diplomasisinin kuramsal alt yapısına yaptıkları katkı bakımından öne çıkmaktadır. Yine kamu diplomasisinin kavramsal temellerini anlamak için yumuşak güç ve ulus markalaşması kavramlarının rolü önemlidir. Kamu diplomasisi ile bu iki kavram arasındaki içsel ancak aynı zamanda karmaşık ilişkinin kavranması kamu diplomasisini anlamak için önemlidir.

### **Yumuşak Güç: Kamu Diplomasisinin Anahtarı**

Yumuşak güç Nye tarafından, askeri güç ve ekonomik yaptırımlara dayanan geleneksel sert güç kavramına alternatif olarak, başkalarını zorlama veya baskı olmadan istediğini yapmaya ikna etme yeteneği olarak tanımlanmıştır (Nye, 1990, s. 166). Yumuşak güç, bu kapsamda bir ülkenin kültürünün, siyasi ideallerinin ve politikalarının çekiciliğinden ortaya çıkar. Nye'ye göre, bir ülkenin kültürel ürünleri uluslararası alanda takdir edildiğinde, değerlerine saygı duyulduğunda veya politikaları meşru ve moral olarak uygun görüldüğünde o ülke uluslararası hedeflerine daha kolay ulaşabilir çünkü bu şekilde onun çıkarlarına gönüllü olarak uyum sağlanır (Nye, 2004). İkna ve cezbetmeye dayandığından yumuşak güç dolaylıdır.

Kültürel çekicilik yumuşak gücün önemli bir bileşenidir. Örneğin, Amerikan kültürünün Hollywood filmleri, müzik ve teknoloji aracılığıyla yarattığı küresel etki yumuşak gücün eyleme geçmesine önemli bir örnektir. Dahası, bir ülkenin özgürlüğe, insan haklarına ve demokrasiye olan bağlılığı uluslararası kamuoyu tarafından takdir gördüğünde yumuşak güç siyasi değerlerle de desteklenmiş olur. Yine yumuşak gücü moral değerlerle de desteklemek, bu çerçevede örneğin iklim değişikliği gibi küresel sorunları ele alan politikalarla öne çıkmak bir ülkenin yumuşak gücünü, dolayısıyla da küresel etkisini artırabilir. Yumuşak gücün bu şekilde kültürel çekicilik, siyasi ve moral değerlerden oluşan unsurları kamu diplomasisi ile olan ilişkisini de belirlemektedir.

Kamu diplomasisi ve yumuşak güç, uluslararası hedefleri güvence altına alma aracı olarak cazibe ve iknaya odaklandığından doğası gereği birbirleriyle bağlantılıdır. Yumuşak güç ve kamu diplomasisi stratejileri birbirlerinden farklı olmakla birlikte, karmaşık ama iç içe geçmiş bir ilişki içerisindedirler. Her ikisi de benzer şekilde bir ülkenin dünya sahnesindeki etkisini artırmada veya azaltmada hayati rol oynar. Ancak yumuşak güç ile kamu diplomasisi arasındaki bu ilişki tartışmalı bir konudur. Bu ilişkiyi olumlayan görüşler olduğu gibi bu ilişkiye karşı olanlar da bulunmaktadır.

Yumuşak güç ve kamu diplomasisi arasındaki ilişkiyi içsel gören ve olumlayan görüşler kamu diplomasisinin yumuşak gücün uygulanması için temel bir mekanizma olduğunu savunmaktadır (Melissen, 2005; Gregory, 2011; Pamment, 2013). Bu bağlamda aslında kamu diplomasisi doğrudan yumuşak gücün bir aracı olarak görülmektedir. Bu görüşe göre yumuşak güç sonuç, kamu diplomasisi ise bu sonucu elde etmeyi amaçlayan bir stratejidir. Bunun karşısında ise kamu diplomasisinin kültürel emperyalizm olarak algılanabileceği için cazibe yerine tepki yaratabileceği eleştirisi yer almaktadır (Hayden, 2012).

### **Ulus Markalaşması: Kamu Diplomasisi için Stratejik Bir Araç**

İlk olarak 1996 yılında Simon Anholt (1996) tarafından ortaya atılan ulus markalaşması kavramı, pazarlama stratejileri yoluyla bir ülkenin uluslararası itibarını geliştirmeyi içerir. 20. yüzyılın sonlarına doğru küreselleşme yoğunlaştıkça ve pazarlar daha rekabetçi hale geldikçe ülkelerin kendilerini farklılaştırmaları gereği ortaya çıktığında kurumsal markalamaya benzer şekilde ancak bu defa ulusal kimliklere uygulamak üzere stratejilerin hayata geçirilmesi söz konusu oldu (Anholt, 2007).

Ulus markalaşması ortaya atıldığı ilk dönemde yalnızca ekonomik faydalara odaklanıyordu. Kavramın siyasi alanlara yayılması Nye'in yumuşak güç kavramını ortaya attığı dönemle aynı zamana denk gelmiştir. Yumuşak güç kavramıyla birlikte uluslararası imajın, ekonomik kazanımların ötesinde diplomatik etkiyi de artırabileceğinin farkına varılması iki kavramın birbirini desteklediği bir noktaya ulaştı. Buna göre güçlü bir ulusal markanın istikrar ve güvenilirlik algısını geliştirebileceği, uluslararası iş birliklerini kolaylaştırabileceği ve dış politika hedeflerini destekleyebileceği sonucunda anlaşmaya varıldı denebilir. Bu şekilde yumuşak güç kavramının kamu diplomasisi ile çakıştığı noktaya ulus markalaşması kavramı da katılmış oldu. Ulus markalaşması bir ülkenin politikalarını, kültürünü ve yatırımlarını daha çekici çekici hale getirmek için bir anlatı oluşturmakla ilgilidir ve bu çerçevede kamu diplomasisinin bir bileşeni olarak gelişmiştir. 21. yüzyılda daha da gelişen ulus markalaşması stratejileri günümüzde artık kamu diplomasisi stratejileriyle ayırt edilemez hale gelmiştir. Ticari fuarlardan ekonomi forumlarına, turizm kampanyalarından kültür festivallerine ve uluslararası spor müsabakalarına, kamu diplomasisi misyonlarından dijital kampanyalara kadar kamu diplomasisinin birçok boyutunu kapsamaktadır. Bu haliyle kamu diplomasisi ve ulus markalaşması olgusal düzeyde birbirine paralel olarak gelişmiş ve bir ölçüde iç içe geçmiş iki kavram olarak ortaya çıkmaktadır (Szondi, 2008, s. 37-38).

İki kavramın birbirinden ayrıştırılarak ele alınması gerektiğine dair bir yaklaşımın olduğu da göz önüne alınmalıdır. Bu yaklaşım temel olarak her iki kavramın da uluslararası algılamaları etkilemeyi amaçlamasına

rağmen, amaç, yöntem ve sonuçlarının oldukça farklı olabileceğini, bu nedenle ayrı ayrı ele alınması gerektiğini ileri sürmektedir. Öncelikle kamu diplomasisi ile ulus markalaşmasının beslendiği kaynaklar farklıdır. Kamu diplomasisi uluslararası ilişkiler ve halkla ilişkilerden beslenirken, ulus markalaşması pazarlama ve reklamcılıktan beslenmektedir (Yağmurlu, 2019, s. 135). Yine ulus markalaşması kültür unsurlarından faydalanmakla birlikte bunu öncelikle ekonomik kazanç odaklı yaparken kamu diplomasisinde kültürel alışverişle daha fazla karşılıklı etkileşim ve anlayış geliştirilmesi hedeflenir (Anholt, 2007). Yine ulus markalaşmasını yönlendiren ticari çıkarların kamu diplomasisinin daha incelikli hedefleriyle çatışması riski olduğu gibi ulus markalaşması belirli semboller üzerine odaklanmış belirli stratejilere dayandığından ülkenin kültürünün özünü yakalamakta başarısız olabilir ve yanlış anlamalara yol açabilir (Jansen, 2008, s. 122). Yine bu çerçevede ulus markalaşmasının markalaşma ölçütleri ve yatırım getirisine odaklanılarak daha çok bir iş gibi yönetilirken, kamu diplomasisinin daha çok siyasi etkiyle ilgili hedeflerle bir politika girişimi gibi yönetildiği vurgulanmaktadır. Her birinin farklı odak noktası, yöntemleri ve sonuçları olduğundan iki kavramın ayrı ele alınması doğru bir yaklaşım olmakla birlikte birbirlerine bağlı ve tamamlayıcı oldukları, dahası birbirlerini besleyerek geliştikleri gerçeği de göz ardı edilmemelidir.

### **Kuramsal Yaklaşımlar ve Etkiler**

Kamu diplomasisinin uluslararası ilişkiler literatüründeki artan yeri ve önemine karşın henüz sistematik bir kuramsal perspektif geliştirilebildiğini söylemek zordur (Gilboa, 2008). Kamu diplomasisi tek bir kuram altında sınıflandırılmadığı gibi kendi içinde de sistematik bir kuram haline gelmiş değildir. Bu nedenle farklı kuramsal yaklaşımlardan beslenerek gelişmiştir.

Kamu diplomasisinin temel kavramsal temelini oluşturan ve Nye'nin geliştirdiği yumuşak güç kavramı, çoğunlukla liberal uluslararası ilişkiler teorisiyle ilişkilendirildiğinden kamu diplomasisinin liberal teori çerçevesinden değerlendirilmesi söz konusudur. Gerçekten de yumuşak güç kavramsallaştırması, liberal uluslararası ilişkiler teorisinin iş birliğine, kültürel alışverişin ve kurumsal katılımın rolüne vurgusunu, kültürel çekicilik, değerler ve politikalar yoluyla başkalarını hedeflerinize ikna etmenin önemine odaklanmasıyla tamamlar. Yumuşak güç kavramının yaratıcısı da kariyeri boyunca hem realizm hem de liberalizmle ilişkilendirilmiştir. Ancak yumuşak güç zorlayıcı olmayan uluslararası politika araçlarına yönelik liberal odakla uyumlu olsa da liberal uluslararası ilişkiler teorisinde eksik olan kültürel ve ideolojik etkinin stratejik boyutunu da öne çıkarmaktadır. Bu nedenle yumuşak güç kendine has bir yaklaşım, bir sentez olarak görülmelidir.

Bu noktada kamu diplomasisine kuramsal bir çerçeve olmaya en yakın yaklaşımın inşacılık olduğu söylenebilir. Fikirlerin, normların ve kimliklerin uluslararası ilişkileri şekillendirmedeki rolünü vurgulayan inşacılık bu açıdan kamu diplomasisine derin bir bakış açısı sunar. İnşacı uluslararası ilişkiler kuramı maddi güç ve kurumsal yapılara odaklanan realizm ve liberalizmden farklı olarak devletlerin sosyal gerçekliklerini nasıl inşa ettikleri ve bu yapıların küresel sahnedeki etkileşimlerini nasıl etkilediğine odaklandığından (Adler, 1997) uluslararası algıları etkilemek ve bundan sonuçlar yaratmak amacıyla olan kamu diplomasisi için yönlendirici ve destekleyicidir. İnşacılığın temelinde ulusal kimliklerin uluslararası etkileşimler yoluyla sürekli ve karşılıklı olarak yeniden inşa edildiği argümanı yatmaktadır (Wendt, 1992). Kamu diplomasisi ise bir ülkenin uluslararası alanda nasıl algılandığını etkileyen kültürel değerleri, siyasi idealleri ve ulusal öncelikleri ileterek bu sürece aktif olarak katılmaktadır. Örneğin, Japonya'nın İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra kendine inşa etmeye çalıştığı barışçıl ve teknolojik açıdan gelişmiş devlet kimliğini desteklemek için kamu diplomasisini kullanması, küresel imajını önemli ölçüde yeniden şekillendirmiştir (Vlahos, 2009, s. 31).

İNşacı kuramın bir diğer kolu normların uluslararası ilişkilerdeki rolü ve etkisine daha fazla odaklanmakta bu bağlamda da kamu diplomasisini desteklemektedir. Kamu diplomasisi bir ülkenin dış politika hedefleriyle uyumlu belirli norm ve değerleri teşvik eder. Bu şekilde hem ortak bir anlayış geliştirilmesi hem de ülkeler

arasında normlarda uyumlaşmayı teşvik eder, bu ise uluslararası işbirliğini kolaylaştırabilir (Finnemore ve Sikkink, 1998). Örneğin, Batılı ülkelerin demokrasi ve insan hakları değerlerine vurgusu, kamu diplomasisi çabalarında ortak temalardır.

Kamu diplomasisi iletişim kuramlarından da önemli ölçüde beslenir. İletişim kuramları özellikle kamu diplomasisinin işlediği mekanizmalar ve süreçleri destekleyicidir. Ana argümanı etkili iletişimin anlayış, tutum ve davranışlarda değişikliklere yol açabileceği yönünde olan iletişim kuramları başarılı bir kamu diplomasisinin merkezinde yer alır. Örneğin medya zenginliği kuramı iletişim araçlarının bilgiyi etkili bir şekilde iletme kapasitelerinin farklılık gösterdiğini öne sürer. Bu kamu diplomasisi girişimlerinde mesajların farklı uluslararası kitlelere etkili bir şekilde iletilmesi için uygun medya kanallarının seçilmesi için yol göstericidir. Dijital medya çağında, farklı medya kanallarının nasıl etkileşime girdiğini anlamak, küresel kamuoyuyla etkili bir şekilde etkileşim kurmak için çok önemlidir (Fullerton ve Kendrick, 2017). Yine gündem belirleme ve çerçeveleme gibi iletişim kuramları da kamu diplomasisi ile ilgilidir. Gündem belirleme kuramı, medyanın kamuoyunda hangi konuların önemli görüleceğini büyük ölçüde etkilediğini ortaya koyarken çerçeveleme teorisi bu kapsamda konuların nasıl sunulduğu ve algılandığı ile ilgilenir (Tokgöz ve Tanyıldızı, 2023). Kamu diplomasisi bu yaklaşımları uluslararası kamuoyunun ilgisini ülkenin stratejik çıkarlarını destekleyen belirli konulara veya anlatılara odaklamak ve küresel söylemi yönlendirmek için kullanır.

Bu şekilde gerek inşacılık gerekse iletişim kuramları gibi perspektifler kamu diplomasisinin uluslararası normları, kimlikleri ve algıları nasıl şekillendireceğine, dolayısıyla da uluslararası kamuoyunu etkileme pratiğine yol gösterir. Bununla birlikte disiplinde kamu diplomasisine daha yapılandırılmış bir çerçeve sunmak yerine amaçlarını ve etkilerini eleştirel bir şekilde analiz edecek araçları sağlayan ve kamu diplomasisini bu şekilde etkileyen kuramlardan da söz etmek gerekir. Bu kapsamda eleştirel uluslararası ilişkiler kuramının etkisi yadsınamaz. Eleştirel kuram, temelde tüm geleneksel ve baskın anlatılara meydan okuyarak uluslararası ilişkilere daha eşitlikçi bir yaklaşımı savunur ve bu bakış açısıyla kamu diplomasisi sadece devlet gücünü genişletmenin bir aracı ve güç ilişkileri ile hegemonyanın yeniden üretildiği bir alan olarak görülür. Bu kapsamda eleştirel teorisyenler örneğin Batılı devletlerin kamu diplomasisini kendi değer ve normlarını yaymak, diğer kültür ve perspektifleri bastırmak ya da marjinalleştirmek pahasına nasıl kullandıklarını analiz etmeye odaklanır. Eleştirel kuramın bu duruşu kamu diplomasisine doğrudan bir kuramsal katkı değildir, ancak kamu diplomasisine daha etik bir yaklaşım getirilmesini savunur ve kamu diplomasisinin sadece kendi çıkarlarına hizmet eden devletin gücünü genişletmenin bir aracı olarak kullanılmasını yerine, gerçekten küresel anlayış ve barışı teşvik etmeyi amaçlayan bir olguya dönüşmesi için katkıda bulunur.

### **Kamu Diplomasisinin Uygulanması: Stratejiler ve Değerlendirme**

Kamu Diplomasisinin etkili bir şekilde uygulanması, stratejik planlama, hedef kitle analizi, etkili mesaj oluşturma, ölçme ve değerlendirmeyi içeren çok boyutlu ve kapsamlı bir yaklaşımı gerektirir.

Kamu diplomasisinde stratejik planlama, öncelikle jeopolitik koşulların doğru şekilde anlaşılması ile hedeflerin net bir şekilde tanımlanmasıyla başlar. Jeopolitik ortamın iyi okunması ve kamu diplomasisi stratejilerinin daha geniş dış politika hedefleriyle uyumlu hale getirilmesi, uluslararası kamuoyuna verilecek mesajlarda tutarlılık ve bütünlük sağlamak için çok önemlidir (Entman, 2008, s. 88). Bu kapsamda hedeflerin spesifik, ulaşılabilir, ölçülebilir ve koşullara uygun olması da çok önemlidir ve bunun için öncelikle hedef kitlenin iyi analiz edilmesi ve anlaşılması gerekir. Demografik, kültürel ve psikografik analizler yapılarak kitle, eğitim, siyasal kültür, medya tüketim alışkanlıkları gibi kategorilere ayrılarak analiz edilir. Bu şekilde ne tür mesajların ilgili kitle üzerinde etkili olacağı belirlenebileceğinden daha etkili mesajlarla hedef kitleye ulaşmak mümkün olacaktır. Örneğin, bir bölgede gençler hedefleniyorsa bu durumda gençleri hedefleyen programlar, dijital



katılım ve eğitim fırsatları düşünülmelidir. Hedef kitle iş dünyası olduğunda odak noktası değişir, yatırım fırsatları ve ticari ortaklıklar öne çıkar. (Banks, 2011, s. 236). Hedef kitle analizi yapılırken sosyal medya analizleri ve pazar araştırması anketleri gibi araçlar kullanılır.

Halkların dikkatini çekecek, ilgi uyandıracak mesajların ve anlatıların geliştirilmesi kamu diplomasisinin özüdür. Mesajların stratejik hedeflerle uyumlu olması çok önemlidir ancak aynı zamanda hedef kitlenin değer ve beklentilerini de kapsamalıdır. Bu mesajların hazırlanması, hedef bölgedeki kültürel normların ve iletişim tercihlerinin incelikli bir şekilde anlaşılmasını gerektirir (Pahlavi, 2007, s.264). Anlatılar özgün, ilgi çekici olmalı ve ülkenin kültürü, politikası ve insanların olumlu yönlerini aktarmalıdır. Örneğin "Amerikan Rüyası" anlatısı, fırsat ve özgürlük imajını yansıtarak ABD kamu diplomasisinde merkezi bir tema olmuştur.

Kamu diplomasisi girişimlerinin başarı ve etkinliğinin ölçülmesi önemlidir. Genel olarak değerlendirme hem nitel hem de nicel yöntemleri içerir. Niteliksel değerlendirmeler kamuoyu yoklamalarını, mülakatları, odak gruplarını ve içerik analizini içerebilir. Anketler ve izleyici verileri gibi nicel yöntemler de etkiye dair ölçülebilir kanıtlar sunar.

Anketler ve kamuoyu yoklamaları, ilgili bölgelerdeki kamuoyu algısındaki değişiklikleri izlemek için gereklidir. Örneğin, Pew Global Attitudes Survey<sup>4</sup> veya Gallup World Poll<sup>5</sup> gibi yoklamalar buna örnek verilebilir. Medyada yer alan haberlerin analiz edilmesi, kamu diplomasisi çabalarının ne ölçüde ve ne şekilde görünürlük kazandığının ölçülmesine yardımcı olur. Bu kapsamda kamu diplomasisi kampanyalarından hem önce hem de sonra duyarlılığı ve etkiyi ölçmek için makalelerin, yayınların ve sosyal medya paylaşımlarının içerik analizi yapılır. Dijital diplomasiin yükselişiyle birlikte, X, Facebook ve Instagram gibi platformlarda beğeniler, paylaşımlar, yorumlar ve retweetler gibi ölçütler, etkileşimin anında ve ölçülebilir göstergeleri olarak hizmet vermektedir. Google Analytics gibi araçlar erişim, etkileşim ve kitle demografisi hakkında veri sağlar (Sevin ve Ayhan, 2021: 64).

Daha dolaylı olsa da uygulanan kamu diplomasisi stratejileriyle ilişkili olarak hedeflenen ülkelerden gelen ticaret, yatırım ve turizmdeki artışlar ya da uluslararası öğrenci sayısındaki artış gibi kamu diplomasisi faaliyetleri ile ekonomik katılım düzeyleri arasındaki korelasyona bakmak da kamu diplomasisini değerlendirmenin bir yöntemidir (Nye, 2004).

Kamu diplomasisinin değerlendirilmesi söz konusu olduğunda etik sorunlar da göz önüne alınmaktadır. Bu kapsamda kamu diplomasisinin değerlendirilmesinde şeffaflık, doğruluk ve kültürel farklılıklara saygı gibi etik ölçütlerin varlığına bakılmaktadır. Kamu diplomasisinin şeffaflık ve dürüstlük üzerine inşa edilmesi gerekir. Yanlış bilgilendirme veya propaganda bir ülkenin güvenilirliğini hızla zedeleyebilir, ulusal itibara ve uzun vadeli diplomatik ilişkilere zarar verir (Cull, 2009). Kültürel farklılıklara saygı da bu noktada önemlidir. Kültürel duyarsızlık yanlış anlama ve hatta çatışmaya yol açabilir ve bu durumda kamu diplomasisi girişimi başarısız olacağı gibi kültürel emperyalizm veya manipülasyon olarak da algılanabilir (Melissen, 2005).

### **NATO ve Kamu Diplomasisi: Bir Örnek Olay**

NATO, İkinci Dünya Savaşı'nın ardından 1949 yılında Avrupa'da ortaya çıkan güvenlik ihtiyacının sonucunda bir kolektif savunma ittifakı olarak Sovyet yayılmacılığını caydırmak, Avrupa'da milliyetçi militarizmin

<sup>4</sup> Pew Global Attitudes Survey, ABD merkezli bir düşünce kuruluşu olan PEW Research Center tarafından gerçekleştirilmektedir. PEW, dünyayı şekillendiren konular, tutumlar ve eğilimler hakkında kamuoyunu bilgilendirme amacıyla, kamuoyu yoklaması, demografik araştırma, içerik analizi ve diğer veri odaklı sosyal bilim araştırmaları yürütmektedir.

<sup>5</sup> Küresel çapta gıda erişimi, iş ve ekonomi, eğitim, istihdam, sağlık, göç, refah ve basın özgürlüğü gibi önemli konuları takip eden Gallup World Poll, ABD merkezli bir araştırma ve danışmanlık şirketi olan GALLUP tarafından gerçekleştirilmektedir.

yeniden ortaya çıkmasının önüne geçmek ve Avrupa'da siyasal bütünleşmeyi teşvik etmek amaçları temelinde kurulmuştur. Soğuk Savaş süresince kolektif savunmaya ve Sovyet tehdidine odaklı rolünü bir bütünlük içinde yerine getiren ittifak, Soğuk Savaş'ın sona ermesiyle önemli bir dönüşüm sürecine girmiştir. Soğuk Savaş'ın sona ermesi ve NATO'nun ana tehdit kaynağı olarak tanımlandığı Sovyet Bloğunun çöküşü ile bir ittifak olarak NATO'nun varlığının sorgulanması dönüşümün esas kaynağı olmuştur (Aksu Ereker, 2019).

İttifak bir yandan Soğuk Savaş sonrası dönemin etnik ve bölgesel çatışmalar, aşırı milliyetçilik ve radikalleşme, göç, kitle imha silahlarının yayılması, uluslararası terörizm, uyuşturucu ticareti, silah ve insan kaçakçılığı gibi yeni güvenlik tehditlerine uyum sağlamaya çalışırken diğer yandan eski Sovyet Bloku ülkelerini ittifaka dahil ederek başladığı genişleme sürecine girmiştir. Bu kapsamda NATO antlaşmasının 5. maddesinde belirtilen geleneksel misyonu dışına kayarak insani krizlere yanıt vermek gibi geleneksel olmayan görevlere kaymış, ittifakın operasyonel kapsamı Balkanlar'dan Orta Doğu'ya ve hatta Afrika'ya uzanan operasyonları içerecek şekilde genişlemiştir (Aksu Ereker, 2019). Bu dönüşümü uluslararası kamuoyuna doğru şekilde anlatmak ve zaten Soğuk Savaş'ın sona erişile gittikçe azalmış olan kamuoyu desteğini sağlamak ittifak için elzem olmuştur.

NATO kuruluşundan itibaren kamuoyu desteğine yönelik faaliyetlere önem vermiştir. Genel olarak kamu diplomasisi uygulamasında görüldüğü üzere yapılandırmış bir çerçevesi olmadan ya da bir bakıma adı bu şekilde konulmamış bir çerçevede kamu diplomasisi faaliyetleri yürütülmüştür. Bu kapsamda, NATO Enformasyon Birimi 1950 gibi erken bir tarihte kurulmuştur. 1953 yılında ise Enformasyon ve Kültürel İlişkiler Komitesi kuruldu. Böylece 1953'ten itibaren iletişim ve enformasyon programlarının geliştirilmesi için her türlü mekanizma mevcuttu. Fakat 2003 yılında sözü edilen dönüşümle paralel bir şekilde, çeşitli kamu diplomasisi ve iletişim faaliyetlerini tek bir yapı altında birleştirmek üzere NATO Kamu Diplomasisi Birimi kurulmuştur (NATO, 2022). 2003 yılı bu bakımdan bir tesadüf de değildir. 11 Eylül saldırıları sonrası tarihinde ilk kez 5. maddeye başvurarak Afganistan'a askeri müdahaleye destek olan NATO, ardından 2003 yılında Uluslararası Güvenlik Gücü'nün (ISAF) komutasını üstlenmiş ve ittifakın operasyonel odağının küresel terörle mücadele haline gelmesi kamu diplomasisine daha sofistike bir yaklaşımı da gerekli kılmıştır. Yine 2004 yılında Kuzey Atlantik Konseyi'nin (NAC) danışma organı olarak Kamu Diplomasisi Komitesi kurulmuştur. Enformasyon ve Kültürel ilişkiler komitesinin yerini alana komite, NATO'nun amaçlarının kamuoyu tarafından anlaşılması ve desteklenmesinin nasıl teşvik edilebileceği konusunda tavsiyelerde bulunmakla yükümlüdür ve bu bağlamda NATO'nun kamu diplomasisi stratejisinin planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesinden sorumludur (NATO, 2022).

Hükümetler arası uluslararası bir örgüt olarak NATO'nun kamu diplomasisi faaliyetleri bir yandan üye ülke halklarına ulaşmak ve ittifaka destek sağlamak diğer yanda ise ittifakı uluslararası kamuoyuna anlatmak ve destek sağlamak şeklinde esasında iki yönlüdür. İttifakın üye ülke halklarına yönelik faaliyetlerinin kamu diplomasisi mi olduğu yoksa halkla ilişkiler olarak mı ele alınması gerektiği ise tartışılan bir konudur. Ancak Oktay'ın (2012) da belirttiği üzere ayrı bir birimin varlığı, kullanılan kamu diplomasisi stratejileri ve bu kapsamda örgütü markalaştırma çabaları üzerinden değerlendirildiğinde NATO'nun kamu diplomasisinden söz etmek yerindedir. Bu kapsamda NATO'nun kamu diplomasisi stratejilerini üye ülkeler ve küresel kamuoyu olarak ikiye ayırmak mümkündür.

NATO'nun üye ülkelere yönelik kamu diplomasisi stratejileri öncelikle ittifak içindeki dayanışma ve uyumu güçlendirmeyi hedeflemektedir. Üye ülkeler, kolektif savunma ve güvenlik konusunda ortak bir çıkarı paylaşmakla birlikte farklı tarihsel deneyimlere, kültürel geçmişlere ve NATO'ya ve faaliyetlerine karşı farklı kamuoyu duygularına sahiptirler. Bu nedenle NATO üye ülke halklarına yönelik iletişim ve katılım, eğitim ve etkinlik programlarını kullanır.

Düzenli bilgi paylaşımı kamuoyuyla iletişimin önemli araçlarından birisidir. NATO üye devletlerin kamuoylarıyla basın açıklamaları, resmi bildirimler ve medya bilgilendirmeleri gibi çeşitli kanallar aracılığıyla düzenli olarak iletişim kurar (NATO, 2022). Düzenli yayımladığı *NATO Review* dergisi de hem iç hem dış kitleye yönelik bilginin yayılmasında etkilidir. Yine halka açık forumlar, zirveler de hem görünürlüğü yüksek olduğundan hem de NATO temsilcileri ile halk arasında doğrudan etkileşime olanak tanıdığından önemlidir. Kamu Diplomasisi hibe programları ile üye ve seçilmiş ortak ülkelerdeki sivil toplum kuruluşları, üniversiteler, düşünce kuruluşları ile diğer ilgili sivil toplum kuruluşlarının NATO ile ilgili projelerinin desteklenmesi de kamu diplomasisinin önemli bir aracıdır.

NATO'nun küresel kamuoyuna yönelik kamu diplomasisi faaliyetleri içinde en öne çıkan ise üye olmayan ülkelerle iş birliği ve diyalogu geliştirmek üzere tasarlanan ortaklık programlarıdır. Barış İçin Ortaklık (BİO), Akdeniz Diyalogu ve İstanbul İş birliği Girişimi gibi programlar eğitim ve öğretimi de içermektedir. Yine NATO dijital platformları, sosyal medyayı ve resmi NATO web sitesini kullanarak küresel bir kitleye ulaşmaktadır. Dijital platformlar NATO'nun barışı koruma misyonlarını ve uluslararası güvenlikteki rolünü açıklamak için çok dilli içerik dağıtımını da içerir. Yine herhangi bir uluslararası kriz veya askeri müdahale söz konusu olduğunda ise daha spesifik, hedefe yönelik iletişim stratejileri kullanılır (NATO, 2022). İletişim bağlamında NATO'nun son dönemde üzerinde en fazla durduğu konulardan birisi de çok yaygın hale gelmiş olan dezenformasyona yönelik mücadeledir. NATO dezenformasyonu, "üye ülkeler içinde ve arasında bölünmeleri derinleştirmeyi ve İttifak'ı zayıflatmayı amaçlamayan düşmanca bilgi faaliyetleri" olarak tanımlanan çok çeşitli taktik, teknik ve prosedürleri temsil eden bir şemsiye terim olarak kullanılır (NATO, 2023a). Örneğin "Geleceği Korumak" (*Protect the Future*) kampanyası gibi özel iletişim kampanyaları yürütür. Böyle kampanyalar kapsamında NATO, genç içerik yaratıcılarıyla çalışarak onların NATO Karargâhı'nın perde arkasını görmelerini, uzmanlarla tanışmalarını ve NATO'nun faaliyetlerini keşfetmelerini sağlamakta ve gençlere NATO'nun hikâyesini kendi yöntemleriyle anlatma konusunda söz hakkı vermektedir. İletişim kampanyaları NATO'nun dezenformasyona karşı "ön-çürütme" (*pre-bunk*) yapmasında önemli bir araçtır (NATO, 2023b).

NATO'nun kamu diplomasisi faaliyetleri değerlendirilirken bütünlüklü bir devlet aygıtından değil, hükümetler arası uluslararası bir örgütten söz edildiği unutulmamalıdır. NATO'da karar alma oybirliğine dayanır ve 30 üyeden oluşan örgütün tek bir ses olarak politika ve strateji yürütmesi kolay değildir. Yine bu bağlamda ittifakın kamu diplomasisi faaliyetlerinin devletlerde olduğu gibi uluslararası kamuoyuna değil hem ittifak içi hem küresel kamuoyuna yönelik olması da anlaşılır bir durumdur. Hatta bir bakıma üye ülke halklarına yönelik faaliyetlerin küresel kamuoyuna yönelik olanların önüne geçmesi de bu kapsamda anlaşılır.

## Sonuç Yerine

Kamu diplomasisinin tarihsel gelişimi, teorik temelleri ve pratik uygulamaları devletlerin ve devlet-dışı aktörlerin dış politika hedeflerini gerçekleştirmek için bu stratejik kaynağı nasıl ve neden kullandıklarını ortaya koymaktadır. Kamu diplomasisi, uluslararası ilişkilerde karmaşık ve çok yönlü bir yaklaşım olarak ortaya çıkmakta, küresel kamuoyunu etkilemek ve onlarla etkileşim kurmak için kültürel diplomasi, eğitim girişimleri ve dijital katılım gibi çok farklı araçları bir araya getirmekle kalmamakta, sürekli gelişmeye devam etmektedir. Söz konusu sürekli gelişimi kamu diplomasisinin tarihsel köklerinden günümüzdeki uygulamalarına kadar geçirdiği dönüşümde görmek olanaklıdır.

Dijital çağ, kamu diplomasisinin rolünü önemli ölçüde artırmıştır. Hızlı bilgi yayma ve küresel katılım kapasitesi geleneksel diplomatik uygulamaları dönüştürmüştür. Devletler bir yana NATO gibi devlet dışı aktörler de hem üye ülkeler içinde hem de küresel ölçekte meşruiyetlerini ve kamuoyu desteğini sağlamak ve

korumak için kamu diplomasisini kullanma konusunda uyum sağlayabildiklerini göstermişlerdir. Nitekim NATO'nun Kamu Diplomasisi Bölümü'nün geçirdiği evrim, kamu diplomasisi uygulamalarındaki daha geniş eğilimleri yansıtacak şekilde ittifakın uyumunu artırmaya ve etkisini genişletmeye yönelik stratejik dönüşümünü gösteren iyi bir örnektir.

Devletler ve devlet dışı aktörler küresel ilişkilerin karmaşık ortamında yol alırken, kamu diplomasisi stratejik cepaneliklerinde vazgeçilmez bir araç olmaya devam ediyor. Bu aracı etkin bir şekilde kullanmak, dış politika çıkarlarını desteklemenin yanında daha anlayışlı bir küresel topluma katkıda bulunacaktır. Bu nedenle kamu diplomasisinin yalnız sürekli olarak iyileştirilmesi değil, aynı zamanda ve daha önemli olarak etik bir şekilde uygulanması gerçek küresel etkileşime katkıda bulunulabilmesi açısından elzemdir. Bunun sağlanmasında kamu diplomasisinin yumuşak güç çerçevesinden ayrı, tek taraflı çıkarları gerçekleştirmek için bir araç olmanın ötesinde, gerçek küresel etkileşim ve işbirliğine odaklı anlayışa yaklaşması, zor olsa da gereklidir.

### Kaynakça

- Adler, E. (1997). Seizing the middle ground: Constructivism in world politics. *European Journal of International Relations*, 3(3), 319-363. <https://doi.org/10.1177/1354066197003003003>
- Aksu Ereker, F. (2019). Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü - NATO”, *Güvenlik Yazıları Serisi*, No.28. Erişim adresi: [https://trguvenlikportali.com/wp-content/uploads/2019/11/NATO\\_FulyaAksuEreker\\_v.1.pdf](https://trguvenlikportali.com/wp-content/uploads/2019/11/NATO_FulyaAksuEreker_v.1.pdf).
- Anholt, S. (1996). Making a brand travel. *Journal of Brand Management*, 3(4), 357-364. <https://doi.org/10.1057/bm.1996.17>
- Anholt, S. (2007). Implementing competitive identity. *Competitive identity: The new brand management for nations, cities, and regions* içinde (s. 113-128). London: Palgrave Macmillan.
- Amirbek, A. ve Ydyrys, K. (2014). Education and soft power: Analysis as an instrument of foreign policy. *Procedia: Social & Behavioral Sciences*, 143, 514-516. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2014.07.428>
- Ayhan, K. J. (2019). The boundaries of public diplomacy and nonstate actors: A taxonomy of perspectives. *International Studies Perspectives*, 20(1), 63-83. <https://doi.org/10.1093/isp/eky010>
- Banks, S. (2011). *A resource guide to public diplomacy evaluation*. Los Angeles: Figueroa Press.
- Bjola, C., (2015). Making sense of digital diplomacy. *Digital diplomacy: Theory and practice* içinde (s. 1-9). London & New York: Routledge.
- Cull, N. J. (2009). *Public diplomacy: lessons from the past*. Los Angeles: Figueroa Press.
- Cull, N. J. (2008). *The cold war and the United States Information Agency: American propaganda and public diplomacy, 1945–1989*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Cummings, M. C. (2003). *Cultural diplomacy and the United States government: A survey*. Washington: Center for Arts and Culture.
- Entman, R. M. (2008). Theorizing mediatized public diplomacy: The U.S. case. *The International Journal of Press/Politics*, 13(2), 87-102. <https://doi.org/10.1177/1940161208314>

- Fullerton, J. A. ve Kendrick, A. (2017). Shaping international public opinion: a model for nation branding and public diplomacy. *Journal of International and Intercultural Communication*, 10(2), 102-118. <https://doi.org/10.1057/s41254-018-00110-6>
- Golan, G. J., Yang, S. U. ve Kinsey, D. F. (2015). *International public relations and public diplomacy: Communication and engagement*. New York: Peter Lang.
- Gregory, B. (2011). American public diplomacy: Enduring characteristics, elusive transformation. *The Hague Journal of Diplomacy*, 6(3-4), 351-372. <https://doi.org/10.1163/187119111X583941>
- Gilboa, E. (2008). Searching for a theory of public diplomacy. *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 616(1), 55-77. <https://doi.org/10.1177/0002716207312>
- Hayden, C. (2012). *The rhetoric of soft power: Public diplomacy in global contexts*. Lanham, Boulder: Lexington Books.
- Hocking, B. (2005). Rethinking the 'New' Public Diplomacy. *The new public diplomacy: soft power in international relations* içinde (s. 28-43). Houndsmill: Palgrave Macmillan.
- Jansen, S. C. (2008). Designer nations: Neo-liberal nation branding – Brand Estonia. *Social Identities*, 14(1), 121-142. <https://doi.org/10.1080/13504630701848721>
- Khademi, M. (2014). The importance of international cultural exchanges: some normative considerations. *The Journal of Arts Management, Law, and Society*, 29 (1), 47-52. <https://doi.org/10.1080/10632929909597285>
- Kochhar S. ve Molleda J.C. (2015). The Evolving Links Between International Public Relations and Corporate Diplomacy. *International public relations and public diplomacy: Communication and engagement* içinde (s. 51-71). New York: Peter Lang.
- L'Etang, J. (2009). Public relations and diplomacy in a globalized world: an issue of public communication. *American Behavioral Scientist*, 53(4), 607-626. <https://doi.org/10.1177/00027642093476>
- Lee, G. ve Ayhan, K. (2015). Why do we need non-state actors in public diplomacy? theoretical discussion of relational, networked and collaborative public diplomacy. *Journal of International and Area Studies*, 22(1), 57-77. Erişim adresi: <https://www.jstor.org/stable/pdf/43490280.pdf>
- Ma, Y. ve Pan, S. (2015). Chinese returnees from overseas study: an understanding of brain gain and brain circulation in the age of globalization. *Frontiers of Education in China*, 10(2), 306-329. <https://doi.org/10.1007/BF03397067>
- Melissen, J. (Ed.). (2005). The new public diplomacy: Between theory and practice. *The new public diplomacy: soft power in international relations* içinde (s. 3-28). Houndsmill: Palgrave Macmillan.
- Metzgar, E. T. (2012). Is it the medium or the message? Social media, American public diplomacy & Iran. *Global Media Journal*, 11(21), 1-16. Erişim Adresi: <https://www.academia.edu/14944016/>
- Mikhail, P. (2018). Power imbalances and education diplomacy. *Childhood Education*, 94(3), 16-19. Erişim adresi: [https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics\\_69275.htm](https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_69275.htm)

- NATO. (2022). Communications and public diplomacy. Erişim adresi: [https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics\\_69275.htm](https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_69275.htm).
- NATO. (2023a). NATO's approach to countering disinformation. Erişim adresi: [https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics\\_219728.htm](https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_219728.htm).
- NATO. (2023b). NATO's approach to countering disinformation. Erişim adresi: [https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics\\_219728.htm](https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_219728.htm).
- Nye, J. S. (1990). Soft power. *Foreign Affairs*, 80, 153-171. <https://doi.org/10.2307/1148580>
- Nye, J. S. (2004). *Soft power: The means to success in world politics*. New York: Public Affairs.
- Nye, J. S. (2009). *The powers to lead*. Oxford, New York: Oxford University Press.
- Nye, J. S. (2019). Soft power. *The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science*, 616(1), 94. <https://doi.org/10.1177/000271620731169>
- Oktay, E. (2012). NATO'nun dönüşümü ve kamu diplomasisi'nin artan rolü. *Uluslararası İlişkiler*, 9(34), 125-149. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/uidergisi/issue/39282/462600>
- Pahlavi, P. (2007). Evaluating public diplomacy programmes. *The Hague Journal of Diplomacy*, 2(3), 255-281. <https://doi.org/10.1163/187119007X240523>
- Pamment, J. (2013). *New public diplomacy in the 21st century: A comparative study of policy and practice*. New York: Routledge.
- Pratkanis, A. (2020). Public diplomacy in international conflicts: A social influence analysis. *Routledge Handbook of Public Diplomacy* içinde (s. 111-153). New York, London: Routledge.
- Scott-Smith, P. (2020). Exchange programs and public diplomacy. *Routledge Handbook of Public Diplomacy* içinde (s. 50-56). New York, London: Routledge.
- Sevin, E. ve Ayhan J. K. (2021). Evaluation in public diplomacy. *Communicating with Purpose and Value: ASEF Public Diplomacy Handbook* içinde (s. 61-68). Singapore: Asia-Europe Foundation.
- Szostek, J. (2020). What happens to public diplomacy during information war? critical reflections on the conceptual framing of international communication. *International Journal of Communication*, 14(2020), 2728-2748. Erişim adresi: <https://ijoc.org/index.php/ijoc/article/view/13439/3092>
- Şehitoğlu, R. (2024). Eğitim diplomasisi ekosisteminde eğitim müşavirlerinin rolü, *International Journal of Eurasia Social Sciences (IJOESS)*, 15(55), 314-331. <http://dx.doi.org/10.35826/ijoess.4426>
- Tokgöz, E. ve Tanyıldızı, N. (2023). Gündem belirleme ve çerçeveleme teorileri bağlamında TASS ve Ukrinform haber ajanslarının Rusya-Ukrayna savaş sunumlarının incelenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 25(1), 61-92. <https://doi.org/10.16953/deuosbil.1238337>
- Vlahos, M. (2009). Public diplomacy as loss of world authority. *Routledge Handbook of Public Diplomacy* içinde (s. 24-38). New York, London: Routledge.
- Watanabe, Y. ve McConnell, D. L. (2008). *Soft power superpowers: Cultural and national assets of Japan and the United States*. Armonk, New York: M.E. Sharpe.

- Wendt, A. (1992). Anarchy is what states make of it: the social construction of power politics. *International Organization*, 46(2), 391-425. [https://doi.org/10.1007/978-1-349-23773-9\\_7](https://doi.org/10.1007/978-1-349-23773-9_7)
- White, C. L. (2015). Exploring the role of private-sector corporations in public diplomacy. *Public Relations Inquiry*, 4(3), 305–321. <https://doi.org/10.1177/2046147X156148>
- Yağmurlu, A. (2019). Kamu diplomasisi ve ulus markalaşması: Bir elmanın iki yarısı mı? *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, (49), 122-138. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ikad/issue/69411/992336>
- Zamorano, M. M. (2016). Reframing cultural diplomacy: The instrumentalization of culture under the soft power theory. *Culture Unbound*, 8, 166–186. <https://doi.org/10.3384/cu.2000.1525.1608165>

## Extended Abstract

### Purpose

The general aim of the article is to provide a comprehensive overview of the evolution and underpinnings of public diplomacy, along with an understanding of the mechanisms and logic behind it. The article analyzes the historical development, theoretical base, and practical implementation of public diplomacy. Additionally, the article tries to assert the relationship between soft power and public diplomacy by emphasizing the vital role played by attraction and persuasion in international relations. Criticism of public diplomacy has also been addressed to illuminate the blurred line between public diplomacy and cultural imperialism, including other ethical considerations. The main purpose is to demonstrate the strategic value of public diplomacy in promoting global understanding.

### Design and Methodology

The article is mainly analytic and descriptive. It opens with a mapping of the conceptual evolution of public diplomacy, paying special attention to its different dimensions. It then proceeds with a historical overview of public diplomacy, starting from its ancient roots up to its modern conceptualization and the evolution of its tools and actors. Following the historical overview, the theoretical foundations of public diplomacy are explored through consideration of applicable and associated practices such as soft power, nation branding, communication theories, constructivism, and critical international relations theories. The article discusses how these approaches underpin public diplomacy practices.

In the practical implementation section, emphasis is placed on a case of NATO's public diplomacy. The case study indicates the strategies and practices adopted by NATO and serves as an example of how an intergovernmental organization can effectively carry out public diplomacy. The analysis of NATO covers its historical context, and the inception of its public diplomacy division, and details all the strategies used for informing both members of the alliance and the broader non-member global audience. It also delves into how NATO uses digital diplomacy, information campaigns, and educational programs to influence international perceptions about its policies along with its battle against disinformation.

The article offers a critique of public diplomacy by acknowledging the negative connotations and ethical considerations involved in such practices. This includes an analysis of how cultural imperialism, propaganda, and influencing of public opinion are likely to occur, in addition to ethical considerations and cultural sensitivity in public diplomacy initiatives.

## Findings

The findings of this article demonstrate that public diplomacy has evolved from its early methods into its current formalized and deliberate form, significantly shaped by technological evolution and the ever-changing face of global realities. The historical analysis shows that while the practice of influencing foreign publics is ancient, the term public diplomacy in its current understanding has been newly formulated. During the 20th century, especially during the Cold War, public diplomacy became an important activity in international relations. Over this century, public diplomacy developed through transnational broadcasting, cultural exchange, and educational programs.

Theoretical foundations underscore the fact that public diplomacy is inextricably associated with the concept of soft power, as formulated by Joseph Nye. Soft power is based on attraction and persuasion, not coercion; it means cultural appeal, political values, and foreign policies that are considered legitimate and have moral authority. The analysis also shows when looked through the lenses of the soft power approach public diplomacy has been understood and used as a tool to exercise soft power, creating global images and influencing global public opinion. The article delves deeper into the role of nation branding and communication theories in directing public diplomacy strategies. Nation branding is the process of creating a positive national image to enhance a country's attractiveness, and communication theories help develop and deliver messages that gain wide acceptance among global citizens. The analysis also covers constructivist and critical international relations theories, in an attempt to demonstrate how and where public diplomacy fits better within theories of international relations.

Public diplomacy is put into practice through the case of NATO. NATO uses various instruments such as direct engagement through forums and partnerships, educational outreach, digital diplomacy and information campaigns. As an intergovernmental organization, NATO's public diplomacy activities are twofold, reaching out to member states and gaining support for the alliance and on the other hand, explaining the alliance to the international public and gaining support. In 2003 with the establishment of the Public Diplomacy Division NATO adopted a more systemic approach, and it mainly aims to foster understanding of its missions and values.

The findings suggest that ethical consideration is important, especially for the success of public diplomacy. Both cultural sensitivity and truthfulness are key in this regard. Public diplomacy should aim for mutual understanding and genuine engagement, not just advancing national interests. Therefore, the article also highlights criticisms and ethical considerations in public diplomacy, including the potential for it to be viewed as cultural imperialism, where a country enforces its values and culture on others, and the risk of propaganda, where information is manipulated for political ends.

## Research Limitations

This paper, while providing a comprehensive overview and analysis of public diplomacy, has several limitations. It draws heavily on secondary sources such as academic articles, books, and official documents, which may not fully capture the latest changes and real-time dynamics of public diplomacy, especially those brought about by digital technologies and social media. Additionally, the focus on a single case study, NATO, means the unique nature of its intergovernmental organization with specific historical and political backgrounds may not be transferable to other cases. However, as an introductory article for a special issue with different case studies on public diplomacy of EU countries, it sets the stage for more detailed analysis.

## Implications

The findings from this study on public diplomacy have theoretical, practical, and social implications. The study theoretically contributes to the understanding of public diplomacy by relating it to the concept of soft power



and showing that constructivism is the closest among other international relations theories that provide a general theoretical framework for public diplomacy. Emphasizing the role of ideas, norms and identities in shaping international relations, constructionism offers a deeper perspective on public diplomacy. Unlike realism and liberalism, which focus on material power and institutional structures, constructivist international relations theory focuses on how states construct their social realities and how these structures affect their interactions on the global stage. Since constructivism is based on the argument that national identities are constantly and reciprocally reconstructed through international interactions, and since public diplomacy actively participates in this process by communicating cultural values, political ideals and national priorities that influence how a country is perceived internationally, it fits well into this theoretical framework. In line with the relationship between soft power and public diplomacy, the article explores how public diplomacy can strengthen soft power strategies but does not take sides with the claim public diplomacy needs to be exclusively an instrument of soft power. The relationship between public diplomacy and nation branding and communication theories is also highlighted which demonstrates the interdisciplinary nature of public diplomacy.

The case study of NATO's public diplomacy with instruments like educational outreach, information campaigns and digital diplomacy can inspire other organizations and even other states. NATO's focus on transparency and battling misinformation is also crucial in today's digital world.

The article highlights the role of public diplomacy in enhancing global understanding and cooperation. Public diplomacy, through cultural exchanges, educational programs, and information sharing, can reduce cultural and political barriers and thus promote mutual understanding. By addressing criticisms of cultural imperialism and ethical considerations the article demonstrates that public diplomacy efforts should be respectful of diverse cultures and perspectives and avoid manipulation for national interests.

All in all, the role of public diplomacy is crucial in shaping international perceptions. Future research is important to improve theoretical models and practical frameworks and ethical and culturally sensitive practices are essential for more cooperative international relations.

### **Originality/Value**

This article analyzes public diplomacy by combining its historical evolution, theoretical foundations, and contemporary practices. Its novelty comes in its analysis of the connection between public diplomacy and soft power, as well as its attempt to position it within a constructivist framework. Through a case study of NATO, the article integrates public diplomacy into practical knowledge providing insight into how international organizations undertake public diplomacy. The article also discusses criticisms and ethical considerations, highlighting the significance of transparency, cultural sensitivity, and ethical behaviour in public diplomacy. This emphasis on ethical issues requires more responsible public diplomacy.

Overall, the article adds to our understanding of public diplomacy and its role in regulating international views and promoting global understanding.

**Araştırmacı Katkısı:** Fulya AKSU (%100).

